CATALOGUS
CODICUM MANU SCRIPTORUM,
QUI IN BIBLIOTHECA CANONICORUM REGULARIUM S. AUGUSTINI
CLAUSTRONEOBURGI
ASSERVANTUR.

AUCTORIBUS
HERMANNO PFEIFFER,
BIBLIOTHECARIO EMERITO,

ET

DRE BERTHOLDO ČERNÍK,
BIBLIOTHECARIO ET ARCHIVARIO.

TOMUS II.

CLAUSTRONEOBURGI MCMXXXI.
TYPIS ET SUMPTIBUS CANONIAE CLAUSTRONEOBURGENSIS.

Augustinus-Druckerei, Stift Klosterneuburg.

Praefatio.

In descriptione codicum n. 261—n. 452 bibliothecae canonicorum regularium s. Augustini Claustroneoburgi, qui codices operibus theologicis et philosophicis eximiis abundant, easdem normas secuti sumus, quas in exaratione prioris tomi ante oculos habuimus. Illae regulae, a bibliographis peritissimis statutae, maxima ex parte in publicatione Societatis Leoninae in Austria „Regulativ für die Bearbeitung von Manuscripten-Katalogen (zunächst der Bibliotheken der österr. Stifter und geistl. Corporationen), nach den Vorschlägen der hochw. Herren Bibliothekare Albin Czerny (Stift St. Florian), Dr. P. Otto Grillnberger (Stift Wilhering) und Gottfried Vielhaber (Stift Schlägl), entworfen von der historischen Section der Leo-Gesellschaft. Wien 1895." propositae sunt. Ante omnia breviter de notis exterioribus uniuscuiusque codicis tractamus, deinde accurate recensemus, quod singulus codex continet, titulos operum vel tractatuum nominaque auctorum eorum ex libris manu scriptis depromentes et, si ibi erronea sunt, ea intra uncos adiectos corrigentes aut, si ibi desunt, illa ex aliis fontibus hausta item uncis inclusa apponentes. Omnia, quae ex codicibus citamus, eadem forma afferimus, quam a scriptoribus suis acceperunt. Indices auctorum et operum anonymorum nec non rerum in finem totius catalogi nostri reposuimus, ne editio huius tomi longius protraheretur. Ut autem nihilominus usus eiusdem commodior esset, registrum initiorum operum manu scriptorum amplissimum adiunximus. Libri typis impressi, qui nobis catalogum hunc elaborantibus haud semel inservierunt, in tomo primo annotati sunt, insuper ad eorum numerum sequentes pertinent:

Fischer H., Die lateinischen Pergamenthandschriften der Universitätsbibliothek Erlangen. Erlangen 1928.

Geyer B., Die patristische und scholastische Philosophie. 11. Auflage. Berlin 1928. In Friedrich Ueberwegs Grundriß der Geschichte der Philosophie, 2. Teil.

Jakob G., Die lateinischen Reden des seligen Berthold von Regensburg. Regensburg 1880.

(Lienhart) Georgius, Spiritus literarius Norbertinus. Augustae Vindel. 1771.

Meindl C., Catalogus oo. canonicorum regularium Reichersberg. a prima fundatione usque ad annum jubil. 1884. Lincii 1884.

Nagl J. W. u. Zeidler J., Deutsch-Österreichische Literaturgeschichte. 1. B., Wien 1899.

Pez B., Thesaurus anecdotorum novissimus: seu veterum monumentorum praecipue ecclesiasticorum, ex Germanicis potissimum bibliothecis adornata collectio recentissima. VI tomi. Augustae Vindel. 1721—1729.

Roth F. W. E., Zur Bibliographie des Henricus Hembuche de Hassia dictus de Langenstein. Beihefte zum Centralblatt für Bibliothekswesen, 1. B., Leipzig 1888/89, S. 96—118.

Scholastik. Vierteljahresschrift für Theologie und Philosophie. Freiburg i. B. 1926 ff.

Wichner J., Geschichte des Benediktiner-Stiftes Admont. 4 Bände. Admont 1874—1880.

In **canonia Claustroneoburgensi,** mense Ianuario 1931.

Auctores.

261

Membr. s. XII. ex.; 137 f.; 26.8×16.6 cm.; man. I; ligat. antiqua lign., corio fusco obducta; litterae initiales rubrae, f. 38 littera initialis maior cum pulchris ornamentis; tegum. ant. a in schedula adglutinata titulus codicis s. XV.; teg. ant. b: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 7. Sept. 1656;“* f. a cap. a: nota de argumento codicis praesentis, s. XII.: *„Bernhardus: De libero arbitrio. Hugo: De institucione noviciorum. Item epistole beati Bernhardi Clarevallensis. Prepositi de Nuvenburch“*; subter ut f. 137': *„Liber sancte Marie in Niwenburga. Al. Saxo“*, s. XIII. ex. et: *„Iste liber est gloriose virginis Marie in Newnburch“*, s. XV.; inferius probationes pennae et versus (in scriptura humanistica s. XV. ex.):

„Augustinus. Vive deo gratus,
Toti mundo tumulatus,
Crimine mundatus,
Semper transire paratus.“

F. a cap. b ex medio s. XIII. copia diplomatis Friderici I., quo clero et ministralibus ecclesiae Salzburgensis aperit, se post abdicationem archiepiscoporum Adalberti et Heinrici Chunradum consanguineum suum palatinum neoelectum archiepiscopum ecclesiae Salzburgensis de regalibus investivisse (1177 Aug.); editionem vide in Hund, Metropolis Salisburgensis I 73 sq., Gewold, Chronicon monasterii Reicherspergensis, Monachii 1611 p. 254 sq.; de re agit: Meiller, Regesten z. Gesch. d. Salzburger Erzbischöfe, 129; f. 72: *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali“*, s. XV.; f. 137' et teg. post a sententiae: *„Ad veniam curras, ad vindictam pigriteris“*, s. XV., in script. humanistica eiusdem temporis: *„Labor et latebre, hec vitam solent honestare monasticam“*. In marginibus codicis variae correctiones.

1. F. 1—18. R. Incipit epistola (ad opus) **Bern(hardi), Clarevallis abbatis: De gracia dei et libero arbitrio.**

Inc.: *„Opusculum de gracia et libero arbitrio, quod illa, qua scitis occasione nuper aggressus sum“*. Opus inc.: *„Loquente me coram aliquando et dei graciam in me commendante“*. Expl.: *„Denique, quos iustificavit, non quos iustos invenit, hos et magnificavit“*.

Ed. Migne P. L. t. 182 col. 1001 sqq.

2. F. 19—37. R. **Hugo (de s. Victore): De institutione noviciorum.**

Prol. inc.: *Quia, fratres, largiente domino de vana conversatione huius seculi per desiderium sanctum conversi estis“*. Opus inc. (f. 19'): *„Primum igitur scire debetis, quod hanc scientiam, quę ad institucionem recte et honeste vivendi pertinet“*. Expl.: *„Bonitatem vero, orate, ut vobis det deus. Amen“*.

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 925 sqq.

3. F. 38—122. R. **Epistole abbatis P. (recte: s. Bernhardi) de Claravalle.**

Inc.: *„Alviso, abbati Aquiscinti monasterii, B(ernhardus) salutem ex corde. Retribuat vobis deus misericordiam, quam fecistis in filium vestrum Goduinum"*. Expl.: *„De omnibus satis facere poterit"*.

Epistolae codicis nostri apud Migne P. L. t. 182 sequentibus numeris signatae sunt:

F. 38—39: n. 65; f. 39—43': n. 78; f. 43'—45: n. 254;
f. 45—49': n. 11; f. 49'—50: n. 12; f. 50—55: n. 2;
f. 55—60': n. 1; f. 60'—65: n. 107; f. 65: n. 117;
f. 65—66: n. 69; f. 66—68: n. 72; f. 68—68': n. 73;
f. 68'—69': n. 82; f. 69'—70: n. 83; f. 70—70': n. 102;
f. 70'—71': n. 85; f. 71'—72': n. 79; f. 72'—73': n. 70.

Verba: *„Si misericordia superferatur iudicio"* sequitur additamentum spurium, incipiens: *„Rem similem, quam mihi contigisse memini"*, cf. Migne P. L. t. 182 col. 183 not. 204. F. 73'—77: n. 87; f. 77—78': n. 88; f. 78'—79: n. 89 (Epistola haec in codice nostro paulo brevior expl.: *„Noveris digne conversari iustosque penitentię fructus exhibere. Et si in id, quo eum videmus, usque in finem perseveraverit, salvus erit".)* F. 79—79': 90. (Epistola praesens in codice nostro incompleta per verba expl.: *„Non autem quiescant corda die ac nocte in lege domini meditando")*.

79'—80: n. 139; f. 80—81: n. 104; f. 81—81': n. 105. (Epistola haec, in codice nostro mutila, verbis inc.: *„Dum vivis in carne, morere mundo".)*

F. 81'—82: n. 106; f. 82—83': n. 68; f. 83'—84': n. 67;
f. 84'—85: n. 95; f. 85—85': n. 96; f. 85'—88: n. 98;
f. 88—89': n. 8; f. 89'—90': n. 111; f. 90'—91': n. 114;
f. 91'—92: n. 118; f. 92—92': n. 125; f. 92'—93': n. 91
f. 93'—94: n. 24; f. 95—95': n. 127; f. 95'—96': n. 158;
f. 96': n. 156; f. 96'—97: n. 159; f. 97'—98': n. 150;
f. 98'—99: n. 152; f. 99—99': n. 25; f. 99'—101': n. 113';
f. 101'—107': n. 126; f. 107'—108: n. 143; f. 108—109': n. 178;
f. 109'—110': n. 314; f. 110': n. 136; f. 110'—111': n. 129;
f. 111'—112': n. 131; f. 112'—113: n. 130; f. 113—113': n. 132;
f. 113'—114': n. 392; f. 114'—115: n. 168; f. 115—115': n. 212;
f. 115'—116: n. 169; f. 116—117: n. 124; f. 117—117': n. 359;
f. 117'—119: n. 4; f. 119—119': n. 83; f. 119'—120: n. 416;
f. 120—120': n. 417; f. 120': n. 406; f. 120'—121: n. 119;
f. 121—121': n. 102; f. 121'—122: n. 312.

(Epistola n. 83 iuxta Migne P. L. t. 182 in codice nostro bis apparet: f. 69'—70 et f. 119—119'. Epistola in cod. nostro f. 94—95, ab editionibus s. Bernhardi non allata, inc.: *„Misereatur vestri omnipotens deus. Quid voluistis facere? Quis vos crederet, ad tantum prorumpere malum hominem tantis preditum bonis"*. Expl.: *„Ut tedeat animam meam vitę meę etiam vobis et vestris in pace quiescentibus")*.

4. F. 122—134'. (**S. Bernhardi, abbatis Claraevallensis, tractatus: De moribus et officio episcoporum.**)

Prol. inc.: *„Domino ac venerabili H(einrico) Sesonensium archipiescopo frater B(ernhardus), si quid potest peccatoris oratio"*. Tractatus inc.: *„Igitur*

ex quo regni celorum claves deo auctore vobis traditas suscepistis". Expl.: „*Dum modum moremque sollempnem in scribendo servare nescirem*".

Editionem vide Migne P. L. t. 182 col. 809 sqq.

5. F. 134'—135. **(Homilia in illud:) Beatus vir, q(ui) n(on) ab(iit) i(n) c(onsilio) impiorum.**

Inc.: „*Consilum priorum est cultus dei et fides promissionum dei*". Expl.: „*Amor parentum socialis, naturalis, spiritualis, divinus*".

Cf. Xenia Bernhardina I 2, 946 sqq.: sermo LXXII.

6. F. 135—137'. **(Sermo de septem donis spiritus sancti.)**

Inc.: „*Mediator dei et hominum Christus Iesus, qua convenientia et necesxitate in reconciliatione humani generis*". Expl.: „*Suos intelligentie dona discernere faciat per eundem*".

Eundem sermonem laudat Denis o. c. II col. 542 sq.

262

Membr. et chartac. (f. 1—26: sexternus et unus complexus septem plagularum, quarum externae et internae plagulae membr., reliquae chartac., f. 27—69 membr., f. 70—141 chartac.); man. II, I.: f. 1—67 ant. med. s. XV., II.: f. 70—140 inc. s. XV.; 141 f.; 28,5 × 20,8 cm; col. 2, f. 27—69: col. 1; ligat. antiqua coriac. caerulei coloris cum clausuris goticis ex aurichalco et membro primo catenae, quo codex temporibus elapsis in armario detinebatur; litterae initiales maiores f. 1 et 27 picturis pulchris ornatae, reliquae caeruleo vel rubro colore exaratae; tegum. ant. a in schedula adglutinata membr. argumentum codicis, s. XVI. inc.: „*Bernhardus ad Eugenium papam, Item historia quadripartita. Ibidem Petrarcha: De vita solitaria*"; teg. ant. b et f. a cap. a et b: fragmentum mandati a notario quodam apostolico transsumpti Iohannis XXIII. papae, Wilhelmo praeposito ecclesiae s. Stephani Viennae dati (Bononiae 1410, maii 25) ut clerico dioecesis Eystetensis, Ulrico Hausegker, qui ab eodem papa exspectativam acceperat, apostolica auctoritate beneficium aliquod ad monasterium Mellicense pertinens in dioecesi assignari faciat et transsumpti litterarum exsecutiarum dicti Wilhelmi pro eodem Ulrico Hausegker ad episcopum Pataviensem vel eiusdem vicarium generalem nec non ad abbatem et conventum monasterii Mellicensis datarum; teg. ant. b et f. a. cap b: argumentum codicis, s. XV. med.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensium bibliothecae iure inscriptus 27. Sept. 1655*"; f. ad calc. a et b nec non teg. post. a: fragmentum instrumenti notarii Iacobi Lote, quo Chunczo de Zwola, decretorum doctor, scolasticus ecclesiae Olomucensis, sacri palatii apostolici causarum auditor, in causa, quam Ulricus Hausegker, contra quemdam Leonhardum Gruber, occupatorem ecclesiae parochialis ad sanctum Laurentium in Moosbrunn, cuius patronus tempore illo abbas Mellicensis fuit, movet, illos, quorum interest, citat, Constantiae 1415.

1. F. 1—25. Prol. inc.: „*Cogit animum dictare aliquid, quod te, papa Eugeni beatissime, aut edificet aut delectet vel consoletur*". Opus inc.: „*Unde iam ego incipiam, libet ab accupacionibus (!) tuis*". Expl.: „*Proinde is sit finis*

querendi". (R.) Et ita finitur **Bernardus: De consideracione ad Eugenium papam**. In fine: *„Sint Christo g(loria) l(aus) et h(onor)"*.

Ed. Migne P. L. t. 182 col. 727 sqq.

Idem opus extat in cod. 246 (6). F. 25'—26 script. vacant.

2. F. 27—67'. **(Quadripartitum opus, seu collectio fabularum in IV libris cuiusdam Cyrilli.)**

R. Liber primus in historia quadripertita (!). Sequitur argumentum libri primi. Operi verba praemittuntur: *„Quadripartito opere in sequentibus proceditur primo contra inprudenciam, secundo adversus superbiam, tercio contra avariciam et quarto contra intemperanciam, ut ita quadruplex viciorum regnum in statua Nabugodonosor visum exemplis curiose feriatur"*. Opus initium sumit a fabula, quae inscribitur: *„Semper disce et in extremis horis"* et inc.: *„Vulpes decrepita cupidine ardens plus sciendi querendo magistrum"*. Expl.: *„Contra ordinem nature laborat. Hiis dictis quievit"*.

Editiones recenset Hain n. 5903 sqq. et Rose l. c. II 2 p. 987 et II 3 p. 1152, qui et de manuscriptis nec non de auctore „Quadripartiti operis" disserit, ut iam pridem Denis o. c. I 2167 sq.

F. 68 et 69 script. vacant.

3. F. 70—140. R. **Francisci Petrarce laureati liber vite solitarie primus incipit ad Philippum, Cavalicensem episcopum.**

Praefatio inc.: *„Paucos homines novi, quibus opusculorum meorum tanta dignacio tantusque sit amor"*. Opus (f. 72') inc.: *„Credo ego generosum animum preter deum, ubi finis est noster"*. Expl.: *„Bene suades, recte consulis, verum dicis. Amen."*

Ed. in Francisci Petrarchae omnia, quae extant opera, Basileae 1581 t. I, 224 sqq.

F. 141 sine scriptura.

263

Membr. s. XII. ex.; 191 f.; 29,2 × 20,5 cm; man. I (eadem manus scripsit in coenobio Claustroneoburgense in cod. 25: f. 201—229 et in cod. 39: f. 121—219); ligat. rec.; litterae initiales communes rubrae, initialis maior f. 1 cum ornamentis et cum duobus avibus penna delineatis, in fundamento caeruleo et viridi colore picto, eminet; f. a cap. a' et f. 95: *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali"*, s. XV.; in eodem folio: *„Can. reg. 14. Aug. 1656"*; f. 111 et ter f. 119: *„Liber sancte Marie in Nuenburch"*, bis pro litteris vocalibus adhibitis signis cryptographicis, et: *„Al(bertus) Saxo de Hunoldesburch"*, s. XIII, ex.; in marginibus foliorum codicis nonnullae emendationes a scriptore adiectae et annotationes aliarum manuum.

F. 1—191. R. Incipiunt **sermones domini Bernhardi abbatis Clarevallensis in Cantica canticorum.**

Inc.: *„Vobis, fratres, alia quam aliis de seculo aut certe aliter dicenda sunt"*. Expl.: *„Utique suo Iesu Christo domino nostro, qui est super omnia deus benedictus . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 785 sqq.

In codice nostro sermo XXIV cum sermone XXV, initio et fine exceptis, ad amussim concordat, codex duas formas sermonis exhibet. Rationes differentiae explicat Migne l. c. col. 895 sqq. Sermones, qui in editione citata numeris LXXXIV, LXXXV, LXXXVI insigniti sunt, in codice nostro desunt.

264

Chartac. s. XIV. (c. a. 1370); f. 222; 29×20·5 cm; col. 2; manus I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap b: antiphonarii cum notis choralibus, s. XIV., fragmentum; f. a calc. a': gradualis cum notis choralibus, s. XIV., fragmentum; f. 1: et 87: *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali"*, s. XV.

1. F. 1—3'. R. Item **sermo eiusdem (s. Bernhardi de Claravalle) in pascha de septemplici purgacione lepre et quod in septem domini apparicionibus septiformis spiritus gracia appareat.**

Inc.: *„Sicut in corporum medicina prius purgaciones adhybentur:* Expl. *„Iam cepit sapiencia declarari"*.

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 288 sqq.

2. F. 3'. R. **(S. Bernhardi abbatis sermo:) Quod medicina dei in aliis nichil et in aliis gradatim operetur.**

Inc.: *„Omnia, que de salvatore legimus, medicamina sunt animarum"*. Expl.: *„Conculcarent sathanam sub pedibus suis"*.

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 666.

3. F. 3'—6. R. **(Sermo s. Bernhardi abbatis?) in die palmarum.**

Inc.: *„David futura spiritu previdens, „Liberavit", inquit, „dominus pauperem a potestate"*. Expl.: *„Cum odore virtutum in iudicio currere satagite, ut eum laudare, cum eo regnare valeatis, qui vivit et regnat . . ."*

Eundem sermonem vide in cod. 268 (18) bibliothecae nostrae nec non in cod. n. 777 bibliothecae nationalis Vindobonensis. De eo disserit Denis o. c. II 1 col. 1002. — Sequitur excerptum ex opere Hugonis de s. Victore „De arrha animae." Vide ed. Migne P. L. t. 176 col. 966 sq. — F. 6' script. vacat.

4. F. 7—8. R. **Sermo beati Augustini de resurrectione.**

Inc.: *„Passionem vel resurreccionem domini et salvatoris nostri Iesu Christi"*. Expl.: *„De sua divinitate nihil minuit et hominem, quem fecerat, liberavit, cui . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 39 col. 2059—2061.

5. F. 8—10. R. **Sermo sancti (Pseudo-) Augustini de castitate etiam cum uxoribus observanda et qualiter adveniente die dominico vel reliquis festivitatibus debeant puritatem seu castitatem observare.**

Inc.: *„Magnum mihi gaudium, fratres carissimi, facitis“*. Expl.: *„Premia recompensentur, quod . . .“*

Ed. Migne P. L. t. 39 col. 2297—2301. F. 10' script. vacat.

6. F. 11—24'. **(Sermones festivales et dominicales beati Bernhardi abbatis.)**

Inc.: *„Gracias redemptori nostro, qui tam copiose prevenit nos.“*

Sermones codicis nostri apud Migne P. L. t. 183 sequentibus columnis editi sunt:

F. 11 —11': c. 368—369;	f. 15 —16 : c. 176—178;
f. 11'—12 : c. 369—372;	f. 16 —17 : c. 183—185;
f. 12'—14 : c. 167—171;	f. 17 —18 : c. 390—392;
f. 14 —15 : c. 173—176;	f. 18 —19 : c. 253—256;

f. 19 —24': c. 273—284.

7. F. 24'—27. **(S. Petri Damiani sermo in) dominica in passione domini.**

Inc.: *„De virga Yesse devenimus“*. Expl.: *„In cruce domini nostri Iesu Christi, qui est deus benedictus“*.

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 761—766.

8. F. 27—27'. R. **(Sermo s. Bernhardi, abbatis) in diebus rogacionum de tribus panibus.**

Inc.: *„Quis vestrum habebit amicum . . . Quid est, quod amicum unum perhybet advenisse“*. Expl.: *„Et in talibus vita spiritus mei dicente scriptura: Quoniam vita in voluntate eius“*.

Ed. Xenia Bernardina I 1 p. 362 sq.

9. F. 27'—47'. **(Sermones festivales beati Bernhardi.)**

Inc.: *„Recunbentibus undecim discipulis . . . Apparuit vere benignitas“*.

Sermones apud. Migne P. L. t. 183 sequentibus columnis editi sunt.

F. 27 —28': c. 299—301;	f. 37 —41 : c. 316—324;
f. 28'—32': c. 309—316;	f. 41'—43 : c. 323—326;
f. 32'—34': c. 301—304;	f. 43 —46 : c. 326—330;
f. 34'—37 : c. 304—309;	f. 46 —47': c. 412—416.

10. F. 48—51'. R. **Sermo beati Bernhardi (?) de sancta Maria Magdalena.**

Inc.: *„Hodie misericordia et veritas obviaverunt“*. Expl.: *„Iudicem nostrum amicum suum, qui . . .“*

Sermo spurius, qui modo Nicolao Claravallensi, modo Petro Damiano tribuitur, ed. Migne P. L. t. 185 col. 213—220 et t. 144 col. 660—666. — Idem sermo extat in cod. 268 (9).

11. F. 51'—53. R. **(Sermo s. Bernhardi, abbatis) in assumpcione beate Marie.**

Inc.: „*Virgo hodie gloriosa celos ascendit*". Expl.: „*Sed et mores edificentur ad perfectum conversacionis*".

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 415—417.

12. F. 53—57. R. **(Sermo) beati Bernhardi (?) in nativitate domini.**

Inc.: „*Multifarie, multisque modis deus locutus . . . Mulieres opulente surgite et audite vocem meam*". Expl.: „*Dignatus est nasci, qui vivit . . .*"

Hic sermo apud Migne non editus.

13. F. 57—72. **(Sermones festivales s. Bernhardi, abbatis.)**

Inc.: „*O Iuda et Ierusalem nolite timere. Veros ego iudeos alloquor*".

Sermones apud Migne P. L. t. 183 sequentibus columnis editi sunt:

F. 57 —60 :	c. 90— 94;	f. 65 —68 :	c. 122—126;
f. 60 —62':	c. 87— 90;	f. 68 —70':	c. 131—135;
f. 62'—65 :	c. 119—122;	f. 70'—72 :	c. 147—149.

14. F. 72—78. R. **Sermo beati Bernhardi de epyphania domini.**

Inc.: „*Cum natus esset Iesus in Bethlehem . . . Quia de sacratissima evangelice leccionis serie*". Expl.: „*Paciencie, quod humilitatis imitemur, ipso prestante, cuius regnum . . .*"

Hic sermo a Migne omissus.

15. F. 78—81'. R. **(Sermo)** beati Bernhardi (recte: **Petri Damiani) de nativitate beate virginis Marie.**

Inc.: „*De gaudiis properamus ad gaudia*". Expl.: „*Negans honorat, qui . .*"

16. F. 81'—91'. **(Sermones festivales s. Bernhardi.)**

Inc.: „*Signum magnum apparuit in celo . . . Vehementer quidem nobis, dilectissimi, vir unus et mulier una nocuerunt*".

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 736—740.

Apud Migne P. L. t. 183 sequentibus columnis editi sunt:

F. 81'—89 : c. 429—438;
f. 89 —91 : c. 447—451.

17. F. 91'—96'. R. **Sermo** beati Bernhardi (recte: **Petri Damiani) de angelis.**

Inc.: „*Circa rerum cardinem versamur*". Expl.: „*Videbimus eum in decore suo, qui . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 794—800.

18. F. 96'—104. R. **Sermo beati Bernhardi de omnibus sanctis.**

Inc.: „*Festivitas omnium sanctorum hodie celebratur et dignum est*" Expl.: „*Absque omni dilatacione percipitur*".

Ed. Migne t. 183 col. 453—462.

19. F. 104—107. R. **Sermo** beati Bernhardi (recte: **Petri Damiani) de omnibus sanctis.**

Inc.: „*Hodie dies serenior avisit nobis*". Expl.: „*Ad sponsum ecclesie, Iesum Christum, dominum nostrum . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 811—815. — Idem sermo in cod. 268 (14).

20. F. 107—108'. R. **(Sermo) beati Bernhardi de dedicatione.**

Inc.: „*Olym rex gloriosus et propheta domini David*". Expl.: „*A quibus nos superna sua proteccione custodiat, qui est benedictus*".

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 521—523.

21. F. 108'—114'. R. **Sermo (beati Bernhardi) de versu: Misericordia et veritas obviaverunt sibi.**

Inc.: „*Ut inhabitet gloria in terra nostra. . . . Gloria nostra hec est testimonium nostre consciencie*". Expl.: „*Amplexibus letis excipiatur a pace in idipsum, iam dormiens et requiescens*".

Ed. Migne P. L. t. 183, col. 383—390.

22. F. 114'—116'. R. **(Sermo) beati Bernhardi in purificacione sancte Marie virginis.**

Inc.: „*Hodie templi dominum in templum domini*". Expl.: „*In eos, qui convertuntur ad cor*".

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 365—368.

23. F. 116'—119'. R. **(Sermo)** beati Bernhardi (recte: **Petri Damiani) in nativitate sanctorum Petri et Pauli.**

Inc.: „*Hodierna dies, dilectissimi, clara est et sollempnis*". Expl.: „*Aperiri celestium palacia mansionum*".

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 649—652.

24. F. 119'—127'. R. **Sermo beati Bernhardi abbatis in concilio Remensi.**

Inc.: „*Reverendissimi patres et domini, ecce lecta sunt verba sancti evangelii in auribus nostris et utinam*". Expl.: „*Factum est illis in scandalum*".

Ed. Migne P. L. t. 184 col. 1085—1096.

F. 127'—130 pars sermonis in verba Sapientiae VII 30: „*Sapientia vincit malitiam*", qui **Guiberto, abbati de Novigento,** ascribitur, annexa est. Cf. Migne P. L. t. 184, col. 1085—1096.

25. F. 130'—136. **(Sermo beati Bernhardi (?) ad episcopos in concilio Remensi.)** R. Incipit **prefacio in sermonem beati Bernhardi, Clarevallensis abbatis, ad episcopos in concilio Remensi.**

„Rogasti me iam sepius, o cultor pauperum Christi devotissime, quatinus sermonem beati Bernhardi, abbatis Clarevallensis, in concilio Remensi ad episcopos habitum, litteris demandatum, tibi transmitterem, quod valde difficile, immo inpossibile michi videtur, eo quod non solum ante tot annos, verum ad heri et nudiustercius audita, si arcius memorie non recordant (!), facillime oblivioni tradantur. Quindecim quippe anni transacti sunt, ex quo synodus illa habita est. Sed quia devictus tua fide, (que) per dileccionem iam frequenter bonum poerata est in me, negare nequeo, quidquid postulaveritis, rogo te per caritatem Christi ne me ista dictasse sinceritati tue prodas neque commendatum tibi sermonem alieno vel invido communices, quia non verbum ex verbo, uti tunc in sermone isto prolata sunt, sed seriem materiei vix teneri (!) potui. Itaque, cum consedisset sacer ille conventus et, ut verum fatear, pre multitudine archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, prepositorum et aliorum clericorum pene innumerabilis, stans supra memoratus abbas a dextris pape venerabilis Eugenii, indicto silencio sic exorsus est."

Prologus idem in cod. nostro 825 f. 121 (s. XIV. in.)

F. 131—136. R. Sermo beati Bernardi (?) ad episcopos in concilio Remensi.

Inc.: *„Grave est, quod iniungitur michi, videlicet, ut doceam doctiores"*. Expl.: *„Factus sum insipiens, vos me coegistis"*.

Ed. Migne P. L. t. 184 col. 1079—1086. Idem sermo in cod. 825 f. 121—124' s. XIV. in.)

26. F. 136—142. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) in adventu domini de virgine gloriosa.**

Inc.: *„Exultate, fratres, in domino, quia de domina illa sermo succedit"*. Expl.: *„Sponsa ad sponsum, qui est deus benedictus . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 184 col. 832—838 et t. 144 col. 557—653.

Idem sermo in cod. 268 (17).

27. F. 142—145. R. **Sermo beati Bernhardi abbatis in vigilia (nativitatis) domini.**

Inc.: *„Sanctificamini hodie et estote parati celebraturi dominice nativitatis ineffabile sacramentum"*. Expl.: *„Omne utile, omne honestum"*.

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 105—109.

28. F. 145'—151. R. **(Sermo) beati Bernhardi in vigilia nativitatis domini.**

Inc.: *„Hodie scietis, quia veniet dominus . . . Quique terrigene et filii hominum audite"*. Expl.: *„Quia qui crediderit, salvus erit"*.

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 94—100.

29. F. 151—157. R. **Sermo** beati Bernhardi (recte: **s. Odonis, abbatis Cluniacensis) in festo sancti Benedicti abbatis.**

Inc.: „*Festiva beatissimi Benedicti sollempnitas Christo domino propiciante refulget*": Expl.: „*Ut nobiscum sit deus pacis per ipsum. Amen*".
Ed. Migne P. L. t. 133 col. 721—729.

30. F. 157—163. R. **Sermo beati Bernhardi de sancto Benedicto.**

Inc.: „*Convenientibus nobis in unum ad audiendum verbum salutis*". Expl.: „*Que sic libidinem calcaverunt*".
Ed. Migne P. L. t. 183 col. 375—582.

31. F. 163—167'. R. **Sermo** beati Bernhardi (recte: **sancti Petri Damiani) de sancto Benedicto.**

Inc.: „*Dixit Symon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia. In huius patris nostri precipua sollempnitate*". Expl.: „*Et habundancius habeamus, Iesus Christus . . .*"
Ed. Migne P. L. t. 144 col. 548—553. — Idem sermo in cod. 268 (8).

32. F. 167'—176. **(Sermones beati Bernhardi in honorem B. M. V.)**

Inc.: „*Salve regina misericordie, vita, dulcedo . . . Domine, labia mea aperies . . .*".
F. 167'—171 ed. Migne P. L. t. 184 c. 1059—1065;
f. 171—173 ed. Migne P. L. t. 183 c. 415—417;
f. 173—176 ed. Migne P. L. t. 183 c. 421—425.

33. F. 176—181. R. **Sermo** beati Bernhardi (recte: **Petri Damiani) de assumpcione gloriose semperque virgines Mariae.**

Inc.: „*Hic totum decurrat ingenium et aureus sermo*". Expl.: „*Cum potuerint revelari*".
Ed. Migne P. L. t. 144 col. 717—722. — Idem sermo in ord. 268 (10).

34. F. 181—195. **(Sermones festivales beati Bernhardi.)**

Inc.: „*Hodie, fratres, celebramus adventus inicium, cuius utique*".
F. 181—185 ed. Migne P. L. t. 183 c. 35—40;
f. 185'—191 ed. Migne P. L. t. 183 c. 40—47;
f. 191—193 ed. Migne P. L. t. 183 c. 217—274;
f. 193'—195' ed. Migne P. L. t. 183 c. 256—259.

35. F. 195'—197. R. **Sermo** sancti Augustini **de Iacob et filio eius Ioseph.**

Inc.: „*Quocies vobis, karissimi, lecciones de testamento veteri recitantur*". Expl.: „*Excusare correcta prestante domino nostro . . .*"
Opus spurium; ed. Migne P. L. t. 39 c. 1765—1767.

36. F. 197—197'. R. **Dominica quarta in quadragesima, sermo** beati Iohannis episcopi (recte: **Petri Chrysologi) de Moyse et filiis Israel pugnantibus.**

Inc.: *„Stabat Moyses in monte non armis, sed precibus pugnaturus"*. Expl.: *„Qui hostem precium instancia non fatigat"*.

Ed. Liverani 190 sqq. — Idem sermo in cod. 193 (90).

37. F. 197'—199. R. **Dominica in passione beati Iohannis episcopi.**
Inc.: *„Magnum Ieremie sanctissimi meritum"*. Expl.: *„Celestis tribuat imperator"*:

Opus spurium.

38. F. 199—200'. R. **Sermo de die dominica.**

Inc.: *„Veneranda nobis est hec dies sancta"*. Expl.: *„Gustus cum dulcedine et gaudium eternum cum Deo patre . . ."*

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 200' versus: *„Bernharde pater inclite, pro nobis tua prece pete."*

39. F. 201—206'. R. **Sermo beati Bernhardi (?) ad Petrum de corpore Domini.**

Inc.: *„Pater, sanctissime Petre, audi, quid loquatur deus in pauperculo servo tuo"*: Expl.: *„Dum tam mirabilia per vos operatur, qui . . ."*

Textus noster saepe ab eo, quem Migne edidit, differt.
Idem opus extat in cod. 264 (39), 817 (4), 1123 (1).

40. F. 207—208'. R. **Epistola s. Bernhardi de cura et modo rei familiaris (ad Raymundum dominum castri Ambruosii).**

Inc.: *„Gracioso et felici militi Raymodo . . . Doceri petis a nobis de cura et modo rei familiaris."* Expl.: *„Sue dampnabilis senectutis."*

Ed. Migne P. L. t. 182 col. 647—651.

41. F. 208'—210. R. **In septuagesima sermo beati Iohannis (Chrysostomi) episcopi.**

Inc.: *„Dignitas humane condicionis facile cognoscitur."* Expl.: *„Indulgenciam divina pietate percipiat. Per dominum nostrum . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 95 col. 1205—1208. — Textus noster saepe ab eo differt, quem Migne edidit.

42. F. 210—212. R. **In sexagesima sermo beati Iohannis (Chrysostomi) episcopi.**

Inc.: *„Nemo est, qui nesciat, in principio hominem."* Expl.: *„Contempseris persuasorem, Christum dominum nostrum."*

Ed. Migne P. L. t. 95 col. 1208—1210.

43. F. 212—214. R. **In quinquagesima sermo beati Iohannis Chrysostomi.**

Inc.: „*Fides est religionis sanctissime fundamentum.*" Expl: „*Dominus revocaret, cui est honor . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 95 col. 1210—1213.

44. F. 214—215'. R. **Dominica prima in quadragesima sermo sancti Augustini episcopi (?).**

Inc.: „*Inter dies devocionum sancte quadragesime*". Expl.: „*Animam reficit in eternum*".

Opus spurium, a Migne omissum.

45. F. 215'—216'. R. **Sermo sancti Augustini episcopi de quadragesima.**

Inc.: „*Moyses quadraginta diebus et XL noctibus in heremo ieiunavit.*" Expl.: „*Paucis diebus domino vivere debeamus, qui vivit . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 47 col. 1142—1144.

46. F. 216'—218'. R. **Dominica secunda sermo** beati Iohannis (recte: **Petri Chrysologi) episcopi de Rebecca et geminis in utero certantibus.**

Inc.: „*Portabat Rebecca geminos in utre fratres.*" Expl.: „*Ex hereditate meruerit, quod est alienum.*"

Ed. Liverani 185 sqq.

47. F. 218'—219'. R. **Dominica quarta in quadragesima sermo beati** Iohannis (recte: **Petri Chrysologi) de Ioseph.**

Inc.: „*Mittitur a Iacob patre sanctissimo Ioseph sanctus.*" Expl.: „*Iustus iudex defuerit.*"

Ed. Liverani 187 sqq.

48. F. 221—222. (Registrum sermonum in hoc codice contentorum, incompl.)

265

Chartac. s. XIV. ex.; f. 191; 29·7×20·8 cm; col. 2; variae manus; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b. et f. ad calc. a: fragm. commentarii in s. Pauli epistolas cum annotatione grammaticali, s. XII.; f. a cap. c et f. ad calc. c.: fragm. tractatus philosophici, s. XIII. ex; f. 1, 107, 191': „*Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali*", s. XV.; f. 1: „*Bibliothecae can. reg. Claustroneoburgensi iure inscriptus 9. Octobris 1655*".

1. F. 1—5'. R. Incipiunt **contemplaciones beati Bern(hardi) (?), Clarevallensis abbatis, super passionem domini.**

Inc.: „*Sepcies in die laudem dixi tibi. Rogasti me, ut aliquem modum contemplandi in passione domini dei tui monstrarem tibi secundum VII horas diei*". Expl.: „*Sedebis ibi iuxta eum ad monumentum eiusdem domini nostri Iesu Christi, qui . . .*"

Opus spurium. Ed. Migne inter Bedae Ven. opera ascetica dubia P. L. t. 94 col. 561 sqq. Idem opus in cod. 205 (18).

2. F. 5'—18. R. Incipit **tractatus sancti Bernhardi (?), Clarevallensis abbatis, super evangelium Iohannis: Stabat iuxta crucem Iesu.**

Inc.: *„Sicut christiane religionis defectus precipue ex ariditate causatur cordis"*. Expl.: *„Te tandem assumat in gloriam suam, ubi regnat . . ."*

Idem tractatus asservatur in bibliotheca nation. Vindobon. n. 4241 (6), a Denis II 889—890 descriptus.

3. F. 18'—47'. R. Secuntur **sermones super antyphonas O: o sapiencia etc. in adventu domini,** sancti Thome, episcopi Cantuariensis et martyris **(recte: Engelberti abbatis Admontensis).**

Prol. inc.: *„Aspiciebam in visu noctis et ecce in nubibus . . . Daniel vir desideriorum"*. Opus f. 20 inc.: *„Laudes igitur et preces, que a fidelibus"*. Expl.: *„Misericordiam et gloriam in futuro, qui . . ."*

In fine versus:

„Aurea bis sena tibi pomula virga serena
Atque tuo nato presento munere grato".

Cf. Serapeum X p. 266. Idem tractatus extat in cod. 12 (3) et 372 (12). F. 48 script. vacat.

4. F. 49—97. R. Incipiunt **sermones de mortuis domini Berntrandi (de Turre).**

Inc.: *„In diebus illis audivi vocem . . . Propter quandam visionem ostensam divinitus de rege glorie"*. Expl.: *„Et intrabit cum sanctis patribus Ierusalem supernam, quod . . ."*

Bertrandus de Turre ex Cambolico (Camboulit), Candurcensis dioec., ex ordine Minorum a. 1319 ad archiepiscopatum Salernitanum assumptus, 1320 ad cardinalatum, demum ad episcopatum Ostiensem, obiit circa a. 1334. Cf. Wadding 42 et Supplem. 140; Hurter o. c. IV 430.

F. 77 nota: „Sermo de mortuis domini Berntrandi, cardinalis, postea creatus in papam Clementem (!)"

Sermones de mortuis non sunt editi.

Sequitur f. 97'—99 in additamento: R. **De animabus sermo.**

Inc.: *„Mittite partes eis, qui non properaverunt . . . Conswetudo est, quod aliqui usque ad mortem infirmati"*. Expl.: *„Possunt clamare cum psalmo: Circumdederunt me canes multi . . ."*

5. F. 99—118'. R. Incipiunt **prohemata (!) (Iohannis) Milicii per totam quadragesimam.**

Inc.: *„Acceperunt mercedem suam . . . Omnes: qui nunc in carnibus corrupti sunt"*. Expl.: *„Ad patriam salutis eterne, quod, ut fiat . . .* (R.) Expliciunt prothemata Melicii super quadragesimam.

Idem opus ineditum asservatur in bibl. univ. Pragae, cf. Truhlář, catal. cod. man. script. lat. II N. 1670 (1).

Iohannes Militius (Milicz), archidiaconus Pragensis, celeber concionator exeunte s. XIV. floruit. Cf. Fabricius — Mansi IV. 104; Jöcher III 533—534.

6. F. 118'—120'. R. Incipit **sermo** bonus **in die parasceve de beata virgine.**

Inc.: „*Quo abiit dilectus . . . Verba sunt ecclesie vel fidelis anime lugentis*". Expl.: „*Et respicias in faciem Christi tui, quod nobis prestare dignetur, qui . . .* (R.) Explicit sermo de passione domini, sed valde incorrectus, corrige eum tu lector, si non vis errare, nec neminem vituperacione confundaris(!).

De auctore nihil inveniri potuit.

7. F. 121'—137'. R. Incipit **tractatus domini Innocencii (III.) pape de contemptu mundi.**

Prol. inc.: „*Domino et Petro karissimo, dei gracia Portuensi episcopo, Lotharius indignus dyaconus*". Opus inc.: „*Quare de vulva matris mee egressus sum . . . Si talia locutus est ille*". Expl.: „*Sulphur et ignis ardens in secula seculorum*".

Ed. Migne P. L. t. 217 col. 701—746. — Cf. cod. 187 (2), 194 (7).

8 F. 137'—147'. Prol. inc.: „*Audistis, quia antichristus veniet . . . Nunc autem multi antichristi facti sunt*". Opus inc.: *De primo nota, quod fidem ratione ecclesie probant*". Expl.: „*Item, si paratus es omni poscenti reddere racionem fidei*". In fine (f. 147'): (R.) Explicit **tractatus de hereticis fratris Reinheri (Sacconi) de ordine fratrum predicatorum.**

Ed. in Max. bibl. veterum patrum XXV p. 262—274.

Rainerius Sacconus, Placentinus, primo Waldensium episcopus, dein monachus ord. praedicatorum et haeretici pravitatis per Lombardiam inquisitor obiit a. 1259. Cf. Quetif I 154—155; Fabricius Mansi VI 47. — F. 148' scriptura vacat.

9. F. 148'—169. R. Incipit **epistola beati Eusebii ad beatum Damasum, episcopum Portuensem, et ad christianissimum Theodonium, Romanorum senatorem de morte gloriosissimi Ieronimi, doctoris eximii nec non interpretantis lingwe ebrayce in latinum.**

Salutatio: „*Patri reverendissimo Damaso, Portuensi episcopo christianissimo Theodonio, senatori, Eusebius*".

Epistola inc.: „*Multipharie multisque modis olym deus locutus est hominibus suum per filium dilectissimum Ieronimum*".

Expl.: „*Et in futuro gaudia, que iam tu possides, adipisci. Amen*".

Ed. Migne P. L. t. 22 col. 239—282.

10. F. 169—172'. R. Incipit **epistola venerabilis doctoris (Pseudo-) Augustini episcopi ad beatum Cyrillum sanctum, Ierosolymitani pontificem, de**

magnificencia eximii doctoris Ieronimi et confessoris magnifici nec non interpretantis lingwe ebrayce in latinum.

Inc.: *„Gloriossissimi christiane fidei adlethe, sancte matris ecclesie lapis angularis"*. Expl.: *„Non enim suo equaliter defraudatur desiderio"*.

Hoc opus spurium ed. Migne P. L. t. 22 col. 281—289.

11. F. 172'—189. R. Incipit **epistola sancti (Pseudo-) Cyrilli Ierosolymitani episcopi ad beatum Augustinum doctorem eximium de miraculis sancti Ieronimi, doctoris eximii.**

Prol. inc.: *„Venerabili viro episcoporum eximio Augustino, Hyponensi presuli Cyrillus Ierosolymitanus pontifex . . . Illius sc. Ieronymi gloriosi, cuius memoria"*.

Epistola inc.: *„Post obitum gloriosi Ieronimi quedam heresis inter grecas sectas surrexit"*. Expl.: *„Mei, Augustine karissime, in tuis oracionibus memor esto. Deo gracias."*

Ed. Migne P. L. t. 22 col. 288—326. — F. 189'—191' scriptura vacant.

266

Chartac. s. XV. in.; f. 218; 29.6×19.9 cm; col. 2; manus I; ligat. rec.; f. a cap. b (membr.) registrum sermonum in codice contentorum s. XV. et inscriptio: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Septembris 1656"*; f. a cap. b': *„Modus introduccionis novi sacerdotis ad possessionem unius ecclesie"*, s. XV.; f. 1, 121, 218': *„Liber sancte Marie V(irginis), in Neunburga Claustrali"*, s. XV.; in marginibus notae pro rubricatore et correcturae.

1. F. 1—43. **(Sermo de annuntiatione B. M. V.)**

Inc.: *„In mense sexto missus est angelus Gabriel . . . Multipliciter infinite divine beneficencie magnitudo protestatur exhibite"*. Expl.: *„Ascendere per illam tantum scalam, possumus ad deum pervenire, quia non est hic aliud, nisi domus dei et porta celi, ad quam . . ."*

De auctore huius et sequentium sermonum nihil inveniri potuit.

2. F. 43—43'. R. **De annunciacione Marie virginis (sermo).**

Inb.: *„Transite ad me omnes . . . Quia prima Eva sua temeritate et negligencia nobis viscera misericordie dei exsiccavit"*. Expl.: *„Ut detur mihi gracia ad loquendum, vobis ad audiendum, salutemus eam salutacione angelica"*.

3. F. 43'—46. **(Sermo de annuntiatione B. M. V.)**

Inc.: *„Ierusalem surge et sta in excelso . . . Ecce propheta sanctus ex-*

citet nos ut fidelis preco ad hodierne festivitatis gaudium". Expl.: *„Hic in gracia salutari et in futuro in gloria coronari. Amen"*.

4. F. 46—46'. R. **De annunciacione sermo.**
Inc.: *„Audite celi, que loquar . . . Consuetudinis est, sicut scitis, karissimi domini mei, ut magna et ardua negocia"*. Expl.: *„Graciam impetremus, ipsam cum archangelo salutemus d(icentes): ave, gracia plena"*.

5. F. 46'. **(De annuntiatione B. M. V. sermo.)**
Inc.: *„Audite celi, que loquar . . . Hodie dilectissimi festum gaudissimum et mirabile celebremus"*. Expl.: *„Ipsam matrem misericordie affectuossime salutemus d(icentes): ave Maria"*.

6. F. 46'—49. **(De annuntiatione B. M. V. sermo.)**
Inc.: *„Audite celi, que loquar . . . Legimus, karissimi, in lege veteri sanctum Moysen"*. Expl.: *„Ecce me tibi offero ac spirituali salutacione nos dignos efficiat, qui . . ."*

7. F. 49—61. R. **Sermo (= epistola) beati Ieronimi presbyteri de assumptione (B. M. V.).**
Inc: *„Cogitis me, o Paula et Eustochium, ymmo caritas Christi."* Expl.: *„Cum ipso et vos apparetis in gloria. Amen."*
Ed. Migne P. L. t. 30 col. 126—147.

8. F. 61—68. **(Sermo de assumptione B. M. V.**
Inc.: *„Que est ista, que ascendit . . . De his verbis, que beate Marie in hodierna sua solempnitate"*. Expl.: *„Ut ad spem eius glorie, de qua hodie minus ydonee sermonem feci, pervenire mereamur . . ."*
Idem sermo extat in cod. 567 (7).

9. F. 68—72'. R. De eodem (festo, i. e. **de assumptione B. M. V.).**
Inc.: *„Ascendam ad dominum . . . Verba proposita, karissimi, sicut scitis sunt beati Moysi(s)"*. Expl.: *„Nostri, domina, memento super sidera, ubi regnas . . ."*

10. F. 72'—76'. **(Sermo de assumptione B. M. V.).**
Inc.: *„Beatam me dicent . . . Magnitudo hodierne solempnitatis a dei potencia divinatur"*. Expl.: *Eternaliter cantare, quod ipsa nobis digneris impetrare . . .*

11. F. 76'—81. R. **De assumpcione Marie.**
Inc.: *Excutere de pulvere, consurge, sede Ierusalem . . . Quando enim rex vel princeps magnus vult facere suis principibus"*. Expl.: *„Cuius consorcium perducat. Amen."*
Idem sermo extat in cod. 567 (5).

12. F. 81—83. R. **De assumpcione virginis.**
Inc.: *„Ecce ascendimus Ierosolymam . . . Cum solempnes homines de terra sua recedunt“.* Expl.: *„Super omnes hos Maria ascendit et in eternum regnat . .“*

13. F. 83—85. **(Sermo de assumptione B. M. V.).**
Inc.: *„Vis ire cum homine isto . . . Quare dictus patriarcha Abraham“.* Expl.: *„Et calciamenta in pedibus eius et facit ei convivium magnum et sic peccator deo plene reconciliatur et cetera“.*

14. F. 85—87. R. **Sermo de nativitate beate virginis Marie.**
Inc.: *„Parata sedes tua, deus, a seculo . . . In verbis propositis scilicet duo notantur, sed temporalis beate virginis nativitas“.* Expl.: *„Creatura sic sedit nec ipsa umquam aliquam creaturam sic suscepit“.*

15. F. 87—88. **(Sermo de nativitate B. M. V.).**
Inc.: *„Descendisti in domum viguli . . . Iste vigulus deum significat, qui omnes nos“.* Expl.: *„In annunciacione. Hac hodie natam scilicet laudibus inveneremur, ut ei cum filio suo in eternum commaneamus. Amen“.*

16. F. 88—90'. R. **Sermo (Pseudo-) Bernhardi de nativitate beate Marie semper virginis.**
Inc.: *„De gaudiis properamus ad gaudia et ferventem stilum“.* Expl.: *„Audi nos, nam te filius nichil negans honorat, qui . . .“*

17. F. 90'—95'. R. **De concepcione beate Marie.**
Inc.: *„Absit istam rem . . . Quod ergo sanctissima dei genitrix et gloria christianorum“.* Expl.: *„Quia Christus sic surrexit de muliere natus et fuit maior Ioanne baptizante, qui . . .“.*
Idem sermo extat in cod. 567 (4).

18. F. 95'—99. R. **De concepcione Marie virginis.**
Inc.: *„Domum maiestatis mee glorificabo . . . Videmus, quod postquam aliquis sapiens artifex“.* Expl.: *„Et consolatricem piissimam in omni miseria . .“,*

19. F. 99—101'. **(Sermo de conceptione B. M. V.).**
Inc.: *„Dixit deus, fiat lux . . . Scolastice dicunt recte, nisi nomen scieris, cognicio rerum perit“.* Expl.: *Idcirco dicit Anselmus ad episcopos, quod non est verus amator virginis, qui respuit celebre festum concepcionis“.*

20. F. 101'—104. R. **De purificacione virginis sermo.**
Inc.: *„Positus est . . . Quia hodie, karissimi, festum non solum gaudiosum, verum fructuosum“.* Expl.: *„Qui in nobis ruinam viciorum et resurreccionem virtutum profecisse operet“.*

21. F. 104—105'. R. **De purificacione virginis.**
Inc.: „*Domus Iacob venite ambulemus . . . Iacob, karissimi, sicut scitis, interpretatur luctator*". Expl.: „*Ad quam visionem nos perducat Iesus, lumen eternum, qui . . .*"

22. F. 105'—106'. R. **De purificacione Marie.**
Inc.: „*Statim veniet ad templum sanctum suum dominator . . . In verbis istis quatuor sunt notanda de adventu filii dei in templum*". Expl.: „*Beata virgo fuit non sancta solum in anima, sed in corpore. Rogamus*".
Idem sermo extat in cod. 505 (1).

23. F. 106'—107'. R. De eodem **(de purificatione B. M. V.).**
Inc.: „*Veniet ad templum sanctum suum . . . Antiqui patres cum magno desiderio*". Expl.: „*Ut ille in templo celesti nos suo patri velit presentari (!) Iesus Christus. Amen*".

24. F. 107'—109'. R. De eodem **(de purificatione B. M. V.).**
Inc.: „*Tulerunt illum in Ierusalem . . . In his verbis notandum est.*" Expl.: „*Manete in me, scilicet per dilecionem et ego in vobis videlicet per gracie confirmacionem et consummacionem. Rogamus dominum*".

25. F. 109'—110'. R. **De purificacione Marie.**
Inc.: „*Surge illuminare Ierusalem . . . Sicut est conswetudo hominum, quod, postquam expectaverunt*". Expl.: „*Apparebit in gloria, ubi lucebit in sanctis lux perpetua*".

26. F. 110'—114. R. **De annunciacione beate Marie virginis.**
Inc.: „*Ne timeas Maria . . . Maria sedens secus pedes domini*". Expl.: „*Graciam et gloriam dabit dominus, graciam in presenti, gloriam in futuro . .*"

27. F. 114—117. R. **De annunciacione Marie.**
Inc.: „*Solem nube tegam . . . Rorate coeli . . . Celum super nubes sunt.*" Expl.: „*Erit ibi status omnium bonorum agregacione perfectus, ubi nos perducere dignetur*".

28. F. 117—119. R. **De annunciacione Marie.**
Inc.: „*Verbum caro factum est . . . Themate solempnitas hodierna commendatur*". Expl.: „*Per eukaristie in verbo similiter perpetuam confessionem, quod . . .*"

29. F. 119—122'. R. **De annunciacione virginis.**
Inc.: „*Ave gracia plena . . . Cum ut ait beatus Ieronymus nulli dubium est, quin totum ad gloriam*". Expl.: „*Quo frui magis sitiunt, hoc est illa superna refeccione, ad quam . . .*"

30. F. 122'—124'. R. **De annunciacione Marie virginis.**
Inc.: *„Missus et angelus . . . In hoc ewangelio tria notantur, Gabrielis ad virginem missio“*. Expl.: *„Creditur autem conceptus VIII. kal. Aprilis et revolutus XXXIII annis, eadem die mortuus est, qui est benedictus. . . .“*

31. F. 124'—127. R. **De annunciacione Marie virginis.**
Inc.: *„Ecce ancilla domini . . . Verba sunt responsionis beate virginis eis, que dixerat angelus“*. Epl.: *„Virtutes has istis pedissequis figuratas nobis beata virgo una cum filio suo concedere dignetur, qui . . .“*

32. F. 127—129'. R. **De assumpcione virginis.**
Inc.: *„Fons ascendebat de terra . . . Sicut scitis, karissimi, quod in necessitatibus nostris bonum est recurrere“*. Expl.: *„Trahe corda nostra ad superna gaudia, ubi regnas . . .“*

33. F. 129'—130'. R. **De assumpcione Marie virginis.**
Inc.: *„Qui est ita . . . Si lingwis hominum loquar et angelorum, genetricem dei laudare“*. Expl.: *Sic et ipsa est oculus humani corporis . . .“*

34. F. 130'—132. **De assumpcione Marie virginis.**
Inc.: *„Te assumam et regnabis super omnia . . . Honor, si digne alicui confertur“*. Expl.: *„Humilem spiritu suscipiet gloria. Hanc gloriam . . .“*

35. F. 132—134. R. **De assumpcione (B. M. V.).**
Inc.: *„Veni in ortum meum, soror mea, sponsa . . . Hec verba sunt summi regis“*. Expl.: *„Qui redolet in diebus estatis . . .“*

36. F. 134—136'. R. **De assumpcione Marie.**
Inc.: *„Que est ista, que ascendit . . . Anima me liquefacta est . . . loquitur dilectus noster Iesus Christus“*. Expl.: *„Ad gloriam, de exilio ad regnum, de supplicio ad gaudium, ad cuius consorcium nos perducat“*.

37. F. 136'—137'. R. **De assumpcione virginis.**
Inc.: *„Ducta est Hester in cubiculum . . . Verba ista competunt regine nostre“*. Expl.: *„Cum iratus fueris, misericordie recordaberis“*.

38. F. 137'—141'. R. **De assumpcione virginis.**
Inc.: *„Ducta est Hester . . . Quantum ad historie adapcionem in verbis istis notantur 4or“*. Expl.: *„Et sic dicere potest: hec requies mea, quia inveni, quem diligit anima mea . . .“*

39. F. 142—144. R. **De assumpcione virginis.**
Inc.: *„Que est ista . . . Tanta est dignitas virginis“*. Expl.: *Habeamus accessum ad filium. Rogamus“*.

40 F. 144'—146. R. De eodem **(de assumptione B. M. V.).**

Inc.: *„Elevabitur ut aquila . . . In hiis verbis mistice intellectis"*. Expl.: *„Et per quod genuit"*.

41. F. 146'—149. **(De assumptione Mariae virginis.)**

Inc.: *„Rex Salomon dedit regine Sabba omnia . . . In quo describitur honor et gloria:"* Expl.: *„Distribuit graciam et perducit ad gloriam, ad quam . . ."*

42. F. 149—151'. R. **De assumpcione Marie.**

Inc.: *„Signum magnum apparuit in celo . . . Istud verbum de assumpcione."* Expl.: *„Evasit eam et suppeditavit."*

43. F. 151'—154. R. **De nativitate Marie.**

Inc.: *„Lux orta est . . . In verbis istis quantum ad presentem solempnitatem tria possumus considerare."* Expl.: *Letari debemus modo in presenti per graciam et in futuro per gloriam, ad quam . . ."*

44. F. 154—156'. R. **De nativitate Marie virginis.**

Inc.: *„Parata sedes tua . . . In verbis propositis duo notantur"*. Expl.: *„Peccatum nichil est et nichil sint homines, cum peccant . . ."*

45. F. 156'—158. R. **De nativitate Marie virginis.**

Inc.: *„Orietur stella ex Iacob . . . Qui audiunt me, non confundentur . . . Ultimum verbum propositum scriptum est in Ecclesiastico in laudem virginis"*. Expl.: *„Ad eternam claritatem lucis eterne . . ."*

46. F. 158—160'. R. **De nativitate virginis.**

Inc.: *„Quasi diluculum preparatus est . . . Quanto locus maior est ei dignior"*. Expl.: *„Non inveniebatur mundum ad recepcionem gracie . . ."*

47. F. 160'—164. R. **De nativitate Marie.**

Inc.: *„Paravi lucernam Christo meo . . . David prophetarum eximius."* Expl.: *Que in matre gesta sunt, demonstravit. Rogemus"*.

48. F. 164—166. R. **De nativitate Marie virginis.**

Inc.: *„Orietur stella . . . Cernens eterna sapiencia verbum patris, agnoscens."* Expl.: *„Indignabitur, inquit, furor meus et percuciam vos. Rogemus"*.

49. F. 166—169. R. **De nativitate Marie virginis.**

Inc.: *„Sicut sol oriens . . . Tanta est excellencia virginis gloriose"*. Expl.: *„Ad contemplacionem premii eterni per adiutorium virginis Marie et donum beatissime trimitatis, cui est honor . . ."*

50. F. 169—170'. R. **De nativitate virginis.**
Inc.: *„Orietur stella . . . leguntur Numeri XXIV. et conveniunt nativitati beate virginis."* Expl.: *„Sicut cynamomum et balsamum aromatizans etc. Rogemus."*

51. F. 170'—171'. R. **De nativitate virginis.**
Inc.: *„Fecit rex Salomon thronum . . . Rex deus, qui est pacificus"*. Expl.: *„Omne, quod desiderat, adipiscitur et acquiritur"*.

52. F. 171'—172. R. **De purificatione Marie virginis.**
Inc.: *„Postquam completi sunt dies purgacionis . . . Ista duo verba nobis sunt proposita."* Expl.: *„Graciam suam nobis non subtrahat propter peccata nostra, sed effectum verbo suo tribuat."*

53. F. 172—174'. **(Sermo de purificatione B. M. V.)**
Inc.: *„Postquam impleti sunt . . . In his verbis materia solempnitatis hodierne."* Expl.: *„Nec corde concipi, hec hereditas omnibus una, ad quam . . . ."*

54. F. 174'—176'. R. **De circumcisione domini.**
Inc.: *„Vocatum est nomen eius . . . Hodie Christus secundum institutum legis circumcisus fuit."* Expl.: *„In omnibus oracionibus allegat meritum Christi nomen eius subiungendo, dicit per dominum . . . "*

55. F. 176'—179'. R. **De epiphania domini.**
Inc.: *„In hoc apparuit nobis dei filius . . . Hic est filis meus dilectus . . . Verba ista ultima proposita sunt verba nostri creatoris."* Expl.: *„Benignissimam clemenciam totiusque trinitatis habebimus noticiam, ad quam . . . "*

56. F. 179'—180'. R. **De epiphania domini.**
Inc.: *„Cum natus esset Iesus . . . In premissis igitur verbis tria sunt notanda, videlicet unde magi venerunt."* Expl.: *„Timor pene et supra te amor eterne glorie, quod ipso nobis concedere . . . "*

57. F. 180'—181'. R. **De epiphania domini.**
Inc.: *„Ab oriente venerunt magi . . . In verbis istis notare possumus septem."* Expl.: *„In auro namque deum regem, in thure curam officii sacerdotalis et in mirra dominicam sepulturam."*

58. F. 181'—184. R. **De annunciacione Marie virginis.**
Inc.: *„Hec est dies boni nuncii . . . Hodie, karissimi, celebramus diem, sicut gloriosa virgo."* Expl.: *„Ab ipso corripitur et obicitur ei illud Ysaie: Adipe victime tue non honorasti . . . "*

59. F. 184—203. R. Incipit **(Alberti Magni) contractus (sermo) de angelica salutacione ad Mariam virginem.**

Praemisso indice capitulorum prologus inc.: *„Loqui cupiens de virgine gloriosa lingwa deficit."* Opus inc.: *„Ave gracia plena. Verbum domini quadrupliciter."* Expl.: *„Quartum concipit securitatem dominice recurreccionis . . ."*

Opus ineditum. Cf. Analecta Bollandiana t. 21 col. 368. — F. 204 scriptura vacat.

60. F. 205—214. R. **Tractus sancti (Pseudo-) Bernhardi super: Stabat iuxta crucem.**

Inc.: *„Sicut christiane religionis defectus ex ariditate."* Expl.: *„Ut illa te tandem summat in gloriam suam, ubi regnat . . ."*

Opus spurium. — Idem tractatus extat in cod. 265 (2).

Sequitur breve additamentum manus alterius.

61. F. 214'—215'. **(Lectiones breviarii in festo assumptionis B. M. V.).**

62. F. 215'—218'. R. **Omelia Anshelmi Cantuariensis episcopi (in festo assumptionis B. M. V.).**

Ed. Migne P. L. t. 95 col. 1505—1508.

267

Membr. s. XIV in; f: 157; 31×20·5 cm; col. 2; manus I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae cum ornamentis; f. 1; titulus codicis: *„Flores beati Bernhardi"* et: *„Liber Newnburgensis"*, s. XIV.; f. 2: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 2. Iunii 1656."*

1. F. 2—156. R. (f. 3) Incipit **liber exceptionum collectarum de diversis tractatibus beati Bernhardi, Clarevallensis abbatis, (a Guilelmo s. Martini Tornacensis monacho).**

Prol. inc.: *„Cum non essem alicui exercicio magnopere occupatus."* Capitulis libri I. praemissis opus inc.: *„Quid est deus, qui est? Merito quidem nil conpetencius eternitati."* Opus (lib. X.) f. 152 expl.: *„Configuratum denique corpori claritatis sue."*

2. F. 152'—156. R. **Incipiunt excerpta (de dictis sancti Bernhardi de dignitate et excellencia beate Marie).**

Capitulis VI praemissis inc.: *„Non est, quod me magis delectet."* Expl.: *„Te quoque intercedente participes nos faciat glorie et beartitudinis sue Iesus Christus . . ."*

Sequntur de dictis quaedam sententiae de diversis tractatibus s. Bernhardi. Idem opus asservatur bibliotheca nationali Vindobon. (N. 987), a Denis o. c. I 1083 descriptum.

Editiones vide ap. Hain o. c. N. 8220.

Guilelmus (Willermus) s. Martini Tornacensis monachus ca. a. 1240 floruit. Cf. Hurter IV 65; Fabricius Mansi III 154. F. 156' script. vacat. F. 157 exhibet tractatulum incompl. inc.: *„Quod manducare noceat"*, s. XIV.

268

Chartac. s. XV. f. 324; 31×21 cm; manus I; ligat. rec.; f. 1 initialis deaurata, variis coloribus picta cum ornamentis; f. a cap. b' et f. ad calc. a membr. fragmentum hebraicum (secundum investigationes doctissimi viri Rabbi Dr. A. Z. Schwarz Vindobonae nobis comiter expositas) ex abbreviatione compendii in Talmud ab Ašer ben Jĕchiel scripti Nĕdarim XI, 1 usque ad finem, Qiddušin III 17—IV usque ad finem et Niddeh I 1—IV, 2, s. XV.; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Septembris 1656.“*

1. F. 1—28. R. Incipiunt **sermones beati Bernhardi, abbatis Clarevallensis.**

Inc.: *„Hodie, fratres celebramus adventus domini initium.“*
Ed. Migne P. L. t. 183.

F. 1 — 5 : col. 35— 40;	f. 15 —17': col. 119—122;
f. 5 — 7 : col. 40— 43;	f. 17'—20 : col. 122—126;
f. 7 — 9': col. 43— 47;	f. 20 —21': col. 126—127;
f. 9 —12 : col. 90— 94;	f. 21 —24 : col. 131—137;
f. 12'—15 : col. 87— 90;	f. 24 —28 : col. 137—141. —

2. F. 28—32'. R. **Sermo beati Bernhardi (?) de epiphania domini.**

Inc.: *„Triplicem huius festivitatis racionem.“* Expl.: *„Ubi nullus dolor, sed sempiternus honor inhabitat prestante domino salvatore . . .“*
In editione Migne non inveniendus; cf. Denis II 543 sq.

3. F. 32'—51'. **(Sermones beati Bernhardi, abbatis Clarevallensis.)**

Inc.: *„Apparuit benignitas salvatoris nostri dei. Gracias deo.“*
Ed. Migne P. L. t. 183.

F. 32'—36': col. 141—147;	f. 41'—44 : col. 167—171;
f. 36'—38 : col. 147—153;	f. 46'—48': col. 183—186;
f. 38 —39 : col. 153—155;	f. 48'—50 : col. 173—176;
f. 39'—41': col. 155—157;	f. 50 —51': col. 176—178.

4. F. 51'—54. R. **Sermo beati Bernhardi (?) abbatis de proprietatibus lacrimarum.**

Inc.: *„Bis quinas naturas lacrime principaliter habent.“* Expl.: *„Donec ipsa velit sponsa sponsi Iesu Christi domini nostri, qui . . .“*
In impressis inveniri non potuit. Idem sermo extat in cod. 165 (4).

5. F. 54—102. **(Sermones beati Bernhardi.)**

Inc.: *„Dentes candidi sunt et fortes, carnem non habent.“*
Ed. Migne P. L. t. 183.
F. 54 —55 : col. 716—717 (initum ap. nos deest);

f. 55 —57 : col. 365—368;	f. 76'—79 : col. 736—739;
f. 57 —58 : col. 368—369;	f. 79 —82 : col. 291—296;
f. 58 —59 : col. 297—300;	f. 82 —83': col. 296—299;
f. 59 —61 : col. 253—256;	f. 83'—85 : col. 299—301;
f. 61 —63 : col. 256—271;	f. 85 —90': col. 309—316;
f. 63'—65': col. 271—273;	f. 90'—93 : col. 301—304;
f. 65'—73 : col. 273—288;	f. 93 —96 : col. 304—309;
f. 76 —76': col. 666;	f. 96 —98 : col. 323—326;

f. 98'—102: col. 326—330.

6. F. 102—105. R. **(Sermo beati Bernhardi?) De septem donis Spiritus sancti.**

Inc.: *„Mediator dei et hominum Christus Ihesus, qua conveniencia et necessitate in reconciliacione."* Expl.: *„Et suos intelligencie dona discernere faciat, per eundem . . ."*

In impressis non inveniri potuit. Cf. Denis II 542. — Idem sermo in cod. 261 (5).

7. F. 105—115. **(Sermones beati Bernhardi.)**

Inc.: *„Ut inhabitet gloria in terra nostra, misericordia et veritas voviaverunt sibi."*

Ed. Migne P. L. t. 183.

F. 105 —110': col. 383—390;	f. 112 —112': col. 369—370;
f. 111 —112 : col. 369—372;	f. 112'—114': col. 390—392.

8. F. 115—116. R. **Sermo beati Bernhardi (?) abbatis de pena et gloria crucis.**

Inc.: *„Grave iugum super filios Adam a die nativitatis eorum . . . Quam diu filius sum veteris Adam."* Expl.: *„Ipsa est mestorum consolacio et esuriencium refucio et perfectorum gloriacio per eum, qui in ea pependit dominum nostrum . . ."*

9. F. 116—120. R. **Sermo beati Bernhardi (? beati Petri Damiani?) de sancta cruce.**

Inc.: *„De virga Yesse advenimus ad virgam crucis."* Expl.: *Gloriare in cruce domini nostri, qui est deus benedictus . . ."*

Ed. Migne sub auctore Petro Damiano P. L. t. 144 col. 761—766.

10. F. 120—124'. R. **Sermo (Petri Damiani? s. Bernhardi?) de apostolis videlicet Petro et Paulo.**

Inc.: *„Hodierna dies, dilectissimi, clara est et sollempnis universamque creaturam."* Expl.: *„Ad intercessionem Petri pervenire valeamus, qui est deus benedictus."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 649—652. — Idem sermo extat in cod. 264 (44).

11. F. 124'—128'. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) de sancto Benedicto abbate.**

Inc: *„Dicit Symon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia. In huius patris nostri precipua sollempnitate.“* Expl.: *„Ut habundancius habeamus, Iesus Christus dominus noster . . .“*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 548—553. — Idem sermo in cod. 264 (52).

12. F. 128'—133. R. **(Sermo s. Bernhardi? Petri Damiani?) De sancta Maria Magdalena.**

Inc.: *„Hodie misericordia et veritas obviaverunt sibi et multitudo miseracionum domini.“* Expl.: *„Placatum nobis iudicem nostrum reddat, amicum suum, qui est benedictus . . .“*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 660—666 et t. 185 col. 213—220. — Idem sermo in cod. 264 (25).

13. F. 133—144. **(Sermones beati Bernhardi.)**

Inc.: *„Virgo hodie gloriosa celos ascendens supernorum civium gaudia.“*
Ed. Migne P. L. t. 183.

F. 133—135 : col. 415—417;
f. 135—138 : col. 417—421;
f. 138'—141 : col. 421—425;
f. 141—144': col. 425—430.

14. F. 144'—148. R. **Sermo dulcissimus Petri Damiani (? s. Bernhardi?) in assumpcione sancte Marie.**

Inc.: *„Hic totum decurrat ingenium et aureus sermo.“* Expl.: *„Nam te filius nichil negans honorat, qui est deus . . .“*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 717—722. — Idem sermo in cod. 264 (56).

15. F. 148—153. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) de nativitate beati Marie virginis.**

Inc.: *„De gaudiis properamus ad gaudia et ferventem stilum.“* Expl.: *Graciosius lucent, cum potuerunt revelari.“*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 736—740. — Idem sermo in cod. 264.

16. F. 153—162. **(Sermones beati Bernhardi.)**

Inc.: *„Festivitas hodierna, fratres, tanto nobis debet esse devocior.“*
Ed. Migne P. L. t. 183.

F. 153—155': col. 517—521;
f. 155'—157 : col. 521—523;
f. 157—158': col. 523—526;
f. 158'—160': col. 447—451;
f. 160'—162 : col. 451—453.

17. F. 162—166'. R. Item **sermo (s. Bernhardi? Petri Damiani?) de angelis.**

Inc.: *„Circa rerum cardinem versamus“*. Expl.: *„Videbimus eum in decore suo, qui est deus benedictus.“*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 794—800. — Idem sermo in cod. 264 (27).

18. F. 166'—173'. R. **(Sermo beati Bernhardi). In festo omnium sanctorum.**

Inc.: „*Festivitas omnium sanctorum hodie celebratur et dignum est.*“ Expl.: „*Absque omni dilacione percipitur ab eodem domino nostro . . .*“

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 453—462.

19. F. 173'—179. R. **Item de eodem (festo omnium sanctorum sermo s. Bernhardi).**

Inc.: „*Non immerito, fratres, nec ad insipienciam.*“ Expl.: „*Graciam in oculis eius, qui . . .*“

In impressis non inveniri potuit. Cf. Denis II 985.

20. F. 179—181. R. Item **sermo beati Bernhardi abbatis in festo omnium sanctorum de nostra calamitate et sanctorum felicitate.**

Inc.: „*Quia sanctorum omnium festivam hodie, dilectissimi.*“ Expl.: „*Donec veniat dies illa, qua adimplebit eos leticia cum vultu suo.*“

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 462—466.

21. F. 181—184. R. **De omnibus sanctis sermo utilis (s. Bernhardi? Petri Damiani?)**

Inc.: „*Hodie serenior dies arrisit nobis et sol.*“ Expl.: „*Perducant nos ad sponsum ecclesie, qui est deus . . .*“

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 811—815. — Idem sermo in cod. 264 (19).

22. F. 184—185. R. **De trina qualitate iudicorum sermo beati Bernhardi (?) abbatis.**

Inc.: „*Quid retribuam domino . . . Indicabo tibi homo, quid sit bonum.*“ Expl: „*Cum ad eius similitudinem reformaris.*“ *Amen.*

Ed. Migne in opera spuria s. Bernhardi P. L. t. 184 col. 1133—1136. Idem sermo in cod. 165.

23. F. 185—187'. R. **Sermo beati Bernhardi (?) abbatis in annunciacione seu incarnacione dominica.**

Inc.: „*Adest nobis, dilectissimi, sacratissima dies dominice incarnacionis.*“ Expl.: „*Adopcionis fratribus primogenitus Iesus Christus . . .*“

In impressis non inveniri potuit.

24. F. 187'—192'. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) de adventu domini.**

Inc.: „*Exultate, fratres, in domino, quia de domina illa.*“ Expl.: „*Sponsa ad sponsum, qui est deus benedictus . . .*“

Ed. Migne inter opera spuria s. Bernhardi t. 184 col. 832—838 et inter opera Petri Damiani t. 144 col. 557—653. — Idem sermo extat in cod. 264 (26).

25. F. 192'—195. R. **Sermo beati Bernhardi (?), abbatis in ramis palmarum.**

Inc.: *„David futura spiritu previdens."* Expl.: *„Ut eum laudare et cum eo regnare valeatis, qui . . ."*

In impressis inveniri non potuit. — Cf. Denis II 1002. Idem sermo in cod. 264.

26. F. 195—198'. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) de sancto Stephano.**

Inc.: *„Adhuc filium virginis habemus pre manibus."* Expl.: *„Ne statuat vobis aliquod peccatum qui est deus benedictus . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 853—857.

27. F. 198'—226. **(Sermones sancti Bernhardi.)**

Inc.: *„Dignum est, fratres, ut tota devocione domini celebremus adventum."*

Ed. Migne P. L. t. 183.

F. 198'—201':	c. 47— 50;	f. 210—213':	c. 481—489;
f. 201'—203 :	c. 337—339;	f. 213'—221 :	c. 489—499;
f. 203—206':	c. 359—366;	f. 221—223 :	c. 499—502;
f. 206'—210 :	c. 392—398;	f. 223—226 :	c. 677—679.

28. F. 226—231. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) in vigilia nativitatis domini.**

Inc.: *„Hodie de mari ad portum, de promissione ad premium."* Expl.: *„Innocentibus brachiis amplectamur, qui est benedictus . . ."*

Ed. Migne inter opera Petri Damiani t. 144 col. 839—846.

29. F. 231—236. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) in festivitate sancti Andree apostoli.**

Inc.: *„Ad quietum studium et attentum silencium."* Expl.: *„Et in se credere sponsus ecclesie, filius Marie, qui est deus . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 828—834.

30. F. 236—242. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) in festivitate sancti Martini episcopi.**

inc.: *„Nobilis ille confessor, sacerdotum gloria."* Expl.: *„Pacienter audistis me de illius paciencia disputantem, qui est benedictus . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 815—822.

31. F. 242—245'. R. **Sermo beati Bernhardi (? Petri Damiani?) in festo sancti Nycolay, episcopi.**

Inc.: *„Nicolaus iste deo dilectus, ymo vere electus."* Expl.: *„Amico suo pro nobis hodie supplicare dignetur, qui est benedictus . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 835—839.

32. F. 245'—247'. R. **Sermo beati Bernhardi abbatis in viglia Petri et Pauli.**

Inc.: „*In sanctorum vigiliis necesse est, vigilare hominem spiritalem.*" Expl.: „*Amicum suum, iudicem nostrum, qui est deus benedictus . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 403—406.

33. F. 247—249'. R. **Sermo beati Bernhardi abbatis in festo sanctorum Petri et Pauli.**

Inc.: „*Gloriosa nobis solempnitas illuxit, quam preclari martyres.*" Expl.: „*Et omnia reliquerunt propter nomen tuum, quod est benedictum . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 406—408.

34. F. 249'—317'. R. Incipit **tractatus** beati Bernhardi abbatis (recte: **B. Ogerii, abbatis Lucedii) super sermonem domini ante diem festum Pasce.**

Praefatio inc.: „*Pascalibus dapibus esuriens.*" Opus inc.: „*Ante diem festum pasce sciens Iesus . . . Audistis, dilectissimi fratres, cum ewangelium legeretur . . . Verbum patris, filius dei, quod pro salute generis humani.*" Expl.: „*Hoc premium, videlicet se ipsum, nobis concedat Christus, qui sine fine vivit . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 184 col. 879—950.

Ogerius (Oglerius), ord. Cisterc., abbas Lucedii in dioec. Vercellensi a. 1123 floruit. — Cf. Hurter IV 26.

35. F. 317'—319. R. **Sermo beati Augustini (?) episcopi de virtute humilitatis et obediencie.**

Inc.: „*Nichil sic deo placet, quam obediencia.*" Expl.: „*Qui habet aures audiendi, audiat in Christo Iesu domino . . .*"

Ed. Migne inter opera spuria s. Augustini P. L. t. 40 col. 1221—1224.

36. F. 319'—324'. **(Index sermonum eorumque initiorum.)**

Alia manu s. XV.

269

Chartac. et membr. (sex priores sexterni et decimus quartus sexternus ab exteriore parte plagulam membranaceam habent) s. XIV. ex.; f. 336; 28,2 × 21 cm; col. 2; man. plur. (f. 242—277': Ioannis, cantoris in monasterio Campilii); ligat. rec.; f. a cap. b: fragmentum chronicae rhythmicae Austriacae anonymi (1152—1268) s. XIII. ex., sc. versus 341—349 a bibliopega partim mutilati (versus 1—111 vide in primo fragmento eiusdem chronicae in cod. nostro 79 asservato), cf. edit. Wattenbach Monum. Germ. histor. Scriptores t. XXV 357 sqq. et Ernst Klebel, Die Fassungen und Handschriften der österr. Annalistik, Jahrbuch f. Landeskunde von Niederösterreich, Neue Folge, XXI. Jahrg. (1928), S. 80 ff.; f. ad calc. a: fragmentum missalis s. XIV.; f. a cap. c: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656*"; f. 1, 126, 335: „*Liber sancte Marie virginis in Newburga,* s. XV.

1. F. 1—212. **(Alberti Magni expositio in evangelium s. Ioannis.)**

Prol. inc.: „*Aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu . . . In ista auctoritate commendatur Iohannes ewangelista.*" Explanatio

prologi s. Hieronymi in ewangelium s. Ioannis inc. f. 3': *„Huic libro Hieronymus premittit prologum."* Expositio super evangelium inc. f. 6: *„In principio erat verbum. Iste liber, ut diximus, ut de subiecto est."* Expl.: *„Mistica nobis viam spiritus sapiencie aperiat, qui . . . "*

Edit. Lugdun. 1651, XI 1—340.

2. F. 212—241. **(Expositio super evangelium s. Matthaei c. V.—VIII. et c. I.).**

Inc.: *„Videns autem Iesus turbas . . . Hic ponitur lacio nove legis."* Expl.: *„Cum turbe ammiracionem introducit et hoc est, quod dicit glo(sa)."*

Expositio c. I. inc.: *„Liber generacionis Iesu Christi . . . Hic incipit tractatus, qui dividitur (in) partes quaterdenas."* Expl.: *„Interpretacionum predictorum nominum, sicud et plane patet in glosis."*

3. F. 242—269. R. Incipit **tractatus beati Bernhardi, abbatis Clarevallensis super psalmum: Qui habitat.**

Prol. inc.: *„Considero laborem vestrum, fratres, non sine multo miseracionis affectu."* Explanatio inc.: *„Qui habitat in adiutorio altissimi . . . Quis sit divini inhabitator adiutorii, per eos, qui non inhabitant illud."* Expl.: *„Cum viderint oculi mei salutare tuum, Iesum tuum, dominum meum, qui . . . "*

Ed. Migne P. L. t. 183 col. 185—254.

4. F. 269—277. R. Incipit **sermo eiusdem (s. Bernhardi) de quatuor virtutibus, scilicet humilitate, obediencia, timore et karitate.**

„Quia humilitas est genetrix virtutum et hominis humilitas non ab homine . . . Christus vero, cum in forma dei esset . . . Exinanivit dico, ut fieret minor patre." Expl.: *„Omnem ordinem racionemque caritatis."*

Cf. Migne P. L. t. 184 col. 792—812, inter opera S. Bernhardo supposita, cum qua editione textus noster non omnino concordat.

Sequuntur sententiae variae S. Bernhardi, praesertim de caritate.

Ad calcem: (R.) *„Explicit hoc totum.*
Scriptoris nomen, si forte queris et omen,
Iohannes vocitor et sum officio cantor,
In claustro florum dicto Campusliliorum
Ordinis illorum, qui dictus est Griseorum.
Se moribus griseos faciunt nec non simul illos,
Qui sunt hiis iuncti, quia sciunt hoc bene cuncti."

5. F. 278—306. **(Innocentii III. papae sermones de tempore et de sanctis.)**

Prol. inc.: *„Innocencius episcopus, servus servorum, dilecto filio Arnoldo, abbati Cysterciensi . . . Prophetica docet auctoritas, quod beati sunt."* Sermones inc.: *„Cum venit plenitudo temporis . . . In propositis verbis apostoli IIIIor precipue considerare debemus."*

Ed. Migne P. L. t. 217.

F. 278—281 : c. 309—320;
f. 281—282': c. 320—324;
f. 282'—284 : c. 327—333;
f. 284—288': c. 333—337;
f. 285'—286': c. 337—341;
f. 286'—288 : c. 341—346;
f. 288—289': c. 451—455;
f. 289'—291 : c. 455—459;
f. 291—292': c. 459—465;
f. 292'—294 : c. 465—469;
f. 294—295': c. 483—489;
f. 295'—297': c. 345—350;
f. 297'—300 : c. 505—514;
f. 300'—301 : c. 351—354;
f. 301—302 : c. 354—357;
f. 302—305 : c. 357—366;
f. 305—306 : c. 367—371.

6. F. 306—310. **(Sermo Innocentii III. de eleemosyna.)**

Inc.: *„Date elemosinam . . . Nemo digne posset elemosinam commendare, quoniam ipsa veritas."* Expl.: *„Contra omne periculum est medicina."*

Sermo a Migne omissus; idem sermo extat in bibl. monast. Cremifan. (cod. 2, 16); cf. Schmid, catal. cod. manuscript. Lentii 1877.

7. F. 310—324'. **(Innocentii III. papae sermones de tempore et de sanctis.).**

Inc.: *„Ductus est Iesus in desertum a spiritu . . . tres sunt, qui temptant: deus, demon, homo."*

Ed. Migne P. L. t. 217.

F. 310—311': c. 371—375;
f. 311'—312': c. 375—381;
f. 313'—314': c. 381—385;
f. 314'—316 : c. 385—389;
f. 316—317 : c. 389—393;
f. 317—318 : c. 393—397;
f. 318—319': c. 397—400;
f. 319'—319': c. 415;
f. 319'—321': c. 399—405;
f. 321'—323 : c. 405—410;
f. 322'—324 : c. 410—415.

8. F. 324—330'. **(Statuta canonicorum regularium.)**

R. De novicio, qualiter recipiendus sit et vestiendus.

Inc.: *„Novicius, qui se ad communem vitam transferre."* Expl.: *„In singulis quatuor temporibus facimus per vigilias et missam."*

Cf. cod. 80 (3).

9. F. 330'—333. R. **Notabilia super regula beati Augustini.**

Inc.: *„In primitiva ecclesia, cum oriri ceperunt religiones, fuerunt duo genera religiosorum."* Expl.: *„Inquirat de ipsorum necessitatibus et pie subveniat eis etc. Laus tibi Christe."*

10. F. 333'—335'. **(Sermo de passione domini.)**

Inc.: *„[I]esus, ut sanctificaret per suum sanguinem, extra portam passus est . . . In quo quidem verbo innuuntur quator."* Expl.: *„Ius reddere possumus."*

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 336 script. vacat.

270

Membr. s. XIV. in.; f. 103; 31,4×21 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; f. 80 sqq.: delineationes meteorologicae; teg. ant. b in schedula membr. adligata index contentorum, s. XVI. in.; f. 1, 102': *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f, 103: *„pro III solidis,"* pretium, quo codex emtus est (?); margines inferiores foliorum humore laesae et a tineis arrosae; f. 1 in margine: registrum contentorum s. XIV.

1. F. a cap. b'. R. Incipit **carmen (seu disputatio inter corpus et animam Gualterii Mapes) cancellarii Parisiensis.**

Inc.: *„[N]octis sub silencio tempore brumali."* Expl.: *„Et me Christi manibus totum commendavi. Amen."*

In fine: *„Fut esset den man, waz er der puech than. Qui te furetur, per culum falce cremetur."*

Ed. Florileg. Cassinense IV 253—257. Cf. Huemer, Wiener Studien IX (1887) 90; Denis I 1272, 2318, 2464, 3091, II 1598; Chevalier, Repert. hymn. III 390; Bale, Index Britanniae script., Oxford 1902, p. 109.

Idem opus in cod. 576 (5) (s. XV.).

2. F. 1—40. R. Incipit liber domini Alberti (Magni), episcopi Ratisponensis, cuius tractatus primus est de modo, quo recognoscenda est anima.

Inc.: *„Omnibus, que de corpore mobili et de mobili secundum locum dicenda erant, expeditis."* Expl.: *„Hec igitur de anima, secundum quod in se ipsa consideratur, determinata sufficiant."*

(R.) Explicit dominus **Albertus (Magnus) episcopus in librum (Aristotelis) de anima.**

Edit. Lugdun. 1651, III 1—189.

3. F. 40'—42'. R. Incipit **(Alberti Magni) liber de nutrimento et nutrito.**

Inc.: *„De anima secundum se ipsam in precedenti libro determinatum est, sed quia non tantum secundum se ipsam querimus cognoscere animam."* Expl.: *„Hec igitur de nutrimento et nutrito secundum suum diversum esse secundum Perypateticos dicta sunt a nobis . . . "* (R.) Explicit dominus Albertus commentator, episcopus Ratisponensis.

Edit. Lugdum. 1651, V 175—184.

4. F. 43—44'. R. Incipit **tractatus domini Alberti (Magni?) de sensu communi et de V potenciis anime.**

Tractatus de sensu communi inc.: *„Queritur de sensu communi, et primo queritur, que sit nescessitas ponendi sensum communem. Ad quod dicendum, quod in omni natura, que pluribus est communis."* Expl.: *„Communis dicitur, quod per posterius sentit omnia sensata propria."* R. (Tractatus) de quinque sensibus interioribus seu de V viribus apprehensivis sensitivis (inc.): *„[S]unt*

autem secundum quosdam philosophos partes anime sensibiles apprehensive V." Expl.: „*Et sic patet de V utilitatibus* (recte; *viribus) apprehensivis sensitivis. Deo gracias.*"

Vide Grabmann, Die echten Schriften des hl. Thomas von Aquin o. c. t. XXII 254 sqq.

5. F. 44'—45. R. Incipit dominus Albertus (recte: **Johannes Hispanus) in librum de secretis secretorum (Pseudo-) Aristotelis.**

Prol. inc.: „*Cum de utilitate corporis veluti (!) tractabamus.*" Tractatus inc.: „*Alexander, cum tuum corpus sit corruptibile.*" Expl.: „*Ubi hyemps incipit.*"

Cf. cod. 736 (4) et 795 (9). Vide Förster, Handschriften und Ausgaben des pseudoaristotelischen Secretum Secretorum in Centralblatt f. Bibliothekswesen VI 1 sqq.; Grabmann, Forschungen über die lateinischen Aristoteles-Übersetzungen des 13. Jahrhunderts in Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters, B. XVII, Heft 5—6, p. 250 sqq.; Rose, o. c. II 3, 1238.

6. F. 45—46'. R. **Epistola (Alberti Magni?) de custodia humane nature.**

Prol. inc.: „*Libellum, quem premisi tibi omni creature exhibitum.*" Epist. inc.: „*Omne utique corpus hominum vel pecudum.*" Expl.: „*Salvatur enim virtus eorum.*" (R.) Expliciunt compendia domini Alberti, episcopi Ratisponensis.

7. F. 47—55. R. Incipit **phylosophya (pauperum) domini Alberti (de Orlamünde).**

Inc.: „*[P]hylosophya dividitnr in 3 partes: logicam, ethicam et physicam.*" Expl.: „*Ex quibus cor calescit et infrigidatur.*" R. Explicit phylosophia ltrebsa Laudetur Christi circumcisio. Amen.

Cap. 31 et 32 partis IV. et cap. I partis V. desunt, in fine autem textus noster capitulo uno amplificatus ext. — In bibl. Monac. hoc opus adscriptum est Alberto de Orlamünde; cf. Grabmann, Die Philosophia pauperum und ihr Verfasser Albert von Orlamünde in Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters, Bd. XX, Heft 2, pag. 20 sqq. —

Cf. cod. 749 (6, 7). — F. 55 script. vacat. — F. 56 additamentum manus alterius exhibet.

8. F. 56'—103. R. Incipit **liber Metheororum domini Alberti** (incompl.).

Inc.: „*In sciencia naturali corpus mobile subiectum est.*" Lib. IV. tract. I. cap. XII. expl.: „*Que translative dictis digestionibus sunt similes.*"

In ed. Lugdun. II 1—156. — F. 103 script. vacat.

271

Membr. (f. 1—92) s. XIV. et (f. 94—212) s. XIII., f. 34—212 orig. ital.; f. 212; 30,6×21 cm; col. 2; man. III.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae; f. ad calc. a: fragmentum hebraicum s. XIV.: (secundum indagationes doctissimi Rabbi Dr. A. Z. Schwarz Vindobonae, nobis ab eo benigne patefactas,) expositio super

Sĕlihoth (commentarius ad Mahzor); f. 57 et 211': *„Liber beate Marie virginis in Newnburga Claustrali"*, s. XV.

1. F. 1—26'. **(Alberti Magni libri tres de anima,** incompl.).

Ab initio manc. inc. (L. II. tract. I cap. IX. per verba): *„. . . et propter quam causam hoc contingat."* Expl.: *„Hec igitur de anima, secundum quod in se ipsa consideratur, determinata sufficiant."*

In edit. Lugdun. 1651 III 56—189. — Idem opus in cod. 270 (2).

2. F. 26'—33. **(Alberti Magni tractatus de anima secundum opiniones aliorum.)**

Inc.: *„[P]rincipium autem questionis est, secundum artem determinacionis."* Expl.: *„Non igitur in eis est una numero anima. Require in principio libri de anima."*

In edit. Lugdun. 1651 III 12—46. — F. 33' script. vacat.

3. F. 34—74. Inc.: *„Misericors et miserator dominus, cuius misericordie non est numerus, misericorditer semper agens et salutem peccatorum siciens."* Expl.: *„Versus: per dispensacionem."* (R.) Explicit **de penitenciis et remissionibus et de dispensacionibus copiose (ex summa Henrici de Secusia super titulis decretalium.)**

Summa extat in cod. 97. — Cf. Schulte, Quellen II 128.

4. F. 74'—92'. **(Commentarius in lib. I. t. I c. 1, 2 et lib. III t. XLI c. 6 decretalium Gregorii IX.).**

Comm. in c. 1. t. I. l. I. inc.: *„Firmiter credimus. Quare conditor canonum incipit a fide."* Comm. in c. 2. t. I. l. I. inc.: *„Dampnamus. Postquam dominus Innocencius IIIus determinavit de veritate fidei katholice."* Comm. in c. 6. t. XLI. l. III. inc.: *„Cum Marthe etc. Circa canonem misse, de quo hic agitur et circa ea, que canoni sunt annexa."* Expl.: *„Pro quo precatur."*

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 93 script. vacat.

5. F. 94—212. R. **Summa (Ioannis Faventini) de decreto.**

Ab initio manca, inc. (intra d. XXI per verba): *„. . . non in ista parte capituli."* Expl.: *„Et gloriam sempiternam."*

Alia recentiore manu: *„Summa magistri Ioannis Faventini super decreto. Sed a principio deficit quinternus."*

Eadem summa, nondum edita, compilata ex Rufinini et Stephani summis, continetur cod. 655, a Schulte, Sitzungsberichte d. phil. hist. Classe d. Kais. Akad. d. Wissensch., 57. Bd., 578—595, diligenter descripta.

Ioannes Faventinus, episcopus, addictissimus partibus Friderici I. imp., ipsum ad bellum sacrum comitatus obiit a. 1190.

Cf. Schulte, Quellen I, 137—140; Hurter IV, 159.

F. 212—212' sequuntur additamenta.

272

Membr. s. XIV. med.; f. 104; 35,7 × 23 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; littera initialis prima rubro et flavo colore exarata, reliquae rubrae; teg. ant. b in schedula membr. adligata titulus codicis, s. XV. ex.; f. a cap. b c et f. ad calc. a: fragmentum antiphonarii s. XII. cum neumis; f. a cap. c: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 18. Sept. 1656*"; f. 1, 7, 32, 49, 51, 69, 95, 101: „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali*", s. XV.; in marginibus tituli capitulorum pro rubricatore annotati et variae emendationes; f. 103 syllabus abbreviaturarum in codicibus saepenumero adhibitarum, s. XV.

1. F. 1—45'. R. Incipit **Albertus (Magnus) super missam.**

I. Prolog. inc.: „*Dixit dominus: Ecce ego declinabo . . . In quo verbo duo promittit dominus.*" II. Prolog. inc.: „*Anima mea desideravit te . . . Hec verba dixit Ysaias in desiderio.*" Opus inc.: „*Horum igitur primum clamorem.*" Expl.: „*Alia subtilia melioribus relinquendo.*"

Edit. Lugdun. 1651 t. XXI; divisio tractatus in capitula in codice nostro ab edita differt.

2. F. 45'—101. Inc.: „*Quia autem de sacramento altaris.*" Expl.: „*Multa in eis dicta invenient.*" (R.) Explicit **summa de corpore domini, a fratre Alberto de ordine predicatorum compilata.**

Edit. Lugdun. 1651 t. XXI; divisio tractatus in capitula in codice nostro ab edita differt.

3. F. 101—101'. R. **Oracio (Alberti Magni) de corpore domini.**

Inc.: „*Omnipotens sempiterne deus, fili dei unigenite, qui ex nostro et a nobis et propter nos.*" Expl.: „*Operaris in eis omnem sue beatitudinis perfeccionem, qui . . . Amen*" (R.) Explicit oracio fratris Alberti episcopi ad corpus domini.

Edit. Lugdun. 1651 t. XXI.

4. F. 101'. **(Oratio Alberti Magni ante conceptionem libri super missam.)**

„*Nunc autem laborabimus ad misteria totius misse explananda adiuvante eo, de cuius dulcissimo corpore iam balbuciendo locuti sumus. Salve salus mundi, verbum patris, hostia vera, viva caro, deitas integra, verus homo. Tibi incorporati mereamur offerri in templo maiestatis divine ad corpus tuum, quod in dextera patris est, tibi sociari, ut eternitatis tue futuri simus participes et beatitudinis tue consortes et sancte incorporacionis tue concorporales, quia tibi est honor et gloria in secula seculorum. Perficiant in nobis, domine, tua sacramenta, que continent, ut quod nunc specie gerimus rerum veritate capiamus. Per Dominum nostrum Iesum Christum, fi(lium) tu(um), qui te(cum) est.*"

273

Membr. s. XV. in.; f. 201; 34,9×26 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae; f. 2 initialis cum ornamentis auro et variis coloribus exaratis, f. 6 initialis deaurata imagine Mariae virginis cum infantulo Iesu elegantissime illustrata; f. 1 titulus codicis a. 1697 inscriptus; f. 1' et 109: *„Liber s. Marie virginis in Newburga Claustrali,“* s. XV.; f. 201' alia manu s. XV.: *„Liber beate Marie in Newnburg;“* f. 2: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 2. Iunii 1656.“*

F. 1—197'. **(Alberti Magni Mariale, sive quaestiones super evangelium: Missus est angelus Gabriel, Luc. 1.).**

Prol. inc.: *„Clara est et que numquam marcescit sapiencia.*

Prologum sequitur elenchus titulorum singulorum capitulorum, quorum in eodem codice 313 numerantur.

Opus inc.: *„Primo queritur, an necesse fuerit.“* Expl.: *„Et miraculum et de miraculo. Benedicamus domino et beate virgini.“*

Edit. Lugdun. 1651 t. XX.

274

Membr. s. XIV.; f. 161; 26×18,2 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae cum ornamentis, in marginibus picturae lineares, partim cum reclamantibus; f. 49' et 161': *„Liber sancte Marie in Neuburga Claustrali“*, s. XV. In marginibus et in fine codicis aliquot glossae et emendationes.

1. F. 1—30'. Inc.: *„Questio est de anima, et primo queritur, utrum anima possit esse forma et hoc aliquid. Videtur quod non.“* Expl.: *„Intelligi possunt corporaliter.“* (R.) Expliciunt **questiones de anima determinate a fratre Thoma de Aquino de ordine fratrum predicatorum.**

In edit. Paris. 1660 XII 406—464.

2. F. 30'—35'. **(S. Thomae de Aquino quaestio disputata de unione verbi incarnati.)**

Inc.: *„Questio est de unione verbi incarnati, et primo queritur, utrum hec unio facta sit in persona vel in natura, et videtur, quod in natura.“* Expl.: *„Sed sunt in eo due actiones.“*

In edit. Paris. 1660 XII 464—474.

3. F. 35'—40'. **(S. Thomae de Aquino quaestio disputata de malo q. I. artic. IV—q. II. artic. III.).**

Inc.: *„Queritur, utrum malum convenienter dividatur per culpam et penam, et videtur quod non.“* Expl.: *„Non dicitur ex ignorancia peccare, sed ignorans ut dicitur in 3º Ethic.„*

4. F. 41—54'. **(Hervaeus Natalis: Quaestiones de intentionibus. L. I.— ad partem 3. cap. L. III.).**

Prol. inc.: *„Ad evidenciam aliqualem de secundis intencionibus habendam primo queritur de eis quedam in generali et postea in speciali."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur et arguitur, quod prima intencio sit ipsa species intelligibilis."* Expl.: *„Obiectum est terminus, ad quam (!) terminatur secundum racionem actus intelligendi. Finitur."*

Editiones vide apud Hain N. 8531. — Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. (N. 2411).

Hervaeus Natalis (de Nédellec) seu Brito, ex ordine praedicatorum, Parisiis docuit theologiam, obiit a. 1323. Cf. Hurter IV 384—385.

5. F. 54'—83. **(Quaestiones philosophicae.).**

Inc.: *„Utrum anima nostra intelligat abstrahendo a fantasmatibus. Circa questionem istam tria sunt videnda."* Expl.: *„Que sumpta de pluribus putatur."*

6. F. 83—83'. R. **Tytuli questionum, que continentur in isto volumine.**

7. F. 83'—85'. **(Quaestiones somatologicae.)**

Inc.: *„Queritur, quare mulieres pocius quam cetera animalia post concepcionem."* Expl.: *„Tunc cerebrum nihil a se emittit"*.

Sequntur notae philosophicae de cognitione principiorum universalium et de intellectu agenti.

Inter quaestiones f. 85—85' nota de ponderibus et mensuris.

8. F. 86—103'. **(Richardi de Mediavilla** [Middletown] **tractatus de gradibus formarum.)**

Inc.: *„Questio est, utrum in quolibet composito sit una forma substancialis tantum et ostendo, quod sit, per raciones loycales."* Expl.: *„Sic patet solutio ad omnia argumenta."*

Cf. Hauréau, Notices et extraits, t. V p. 69 sq. De auctore vide Geyer, Die patristische u. scholast. Phil. l. c. p. 489, 762 sq.

F. 104 et 104' script. vacant.

9. F. 105—113. **(Quaestiones et dissertationes meteorologicae.)**

Prol. inc.: *„Sicut dicit philosophus in XII⁰ metaphysicorum, quod ab habente primo derivatum est esse."* Opus inc.: *„Queritur igitur de inpressionibus, ntrum de eis possit haberi sciencia et arguitur, quod non."* Expl.: *„Circa locum nubium etc."*

10. F. 113—114'. **(Quaestiones scholasticae.)**

Inc.: *„Queritur de anima humana, utrum sit aliquid subsistens, secundo, utrum sit una numero in omnibus."* Expl.: *„Rex naturalium."*

11. F. 115—129'. R. Incipit **quodlibet. (III.) fratris Thomae de Aquino.** Anno domini M°CC. septuagesimo.

Inc.: *„Quesitum est de deo, de angelis, de hominibus, de creaturis pure corporalibus . . . Ad primum sic proceditur: Videtur, quod deus possit facere, quod materia sit sine forma.“* Expl.: *„In omnibus aliis computacionibus astronomicis.“*

In edit. Paris. 1660 t. XI.

Sequitur quaestio de electione praelatorum.

12. F. 130—147'. R. **(S. Thomae de Aquino) Questio (disputata) de virtutibus in communi.**

R. Utrum virtutes sint habitus?

Inc.: *„Et primo queritur, utrum virtutes sint habitus et videtur, quod non.“* Expl.: *„Ad sperandum superna.“*

In edit. Paris. 1660 t. XII 475—504.

13. F. 148—161. Inc.: *„Sicut dicit Avicenna in sua logyca, omnia perfecte consistunt in speculacione veritatis et operacione boni.“* Expl.: *„Ad illam cognicionem sit nobis innata.“* (R.) **Et hec sufficiant supra librum posteriorum a magistro Iacobo de Duaco.**

De auctore cf. Chevalier Ulysse, Repért. d. sources histor. du m. a. Bio-Bibliographie vol. II. col. 2314.

275

Membr. s. XIII. ex.; f. 183; 28×19,6 cm; col. 2; manus I; ligat. rec.; litterae initiales partim rubrae, partim non sunt exaratae; f. 1, 97', 183': *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae, 3. Septembris 1656.“*

1. F. 1—3. **(Tabula quaestionum in codice contentarum et index alphabeticus, s. XIV.)**

F. 3' script. vacat.

2. F. 4—183. R. **Questiones (disputatae XXIX s.) Thome (de Aquino) de veritate.**

Inc.: *„Questio est de veritate et primo queritur, quid est veritas.“* Expl.: *„Que verum concludunt, nisi aliqua eorum non sufficienter.“*

In edit. Paris. a. 1660 t. XII 554—948.

276

Membr. et chartac. (constat sexternis, quorum externae plagulae membr.) s. XIV. ex.; f. 422; 30×19,5 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae;

f. 1 et 195': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; in marginibus variae correcturae.

1. F. 1—145'. **(S. Thomae de Aquino secunda secundae summae theologicae.)**

Prol. inc.: *„Post omnem consideracionem de virtutibus et viciis."* Opus inc.: *„Circa virtutes igitur theologicas erit considerandum."* Expl.: *„Repromittit et sempiternam requiem animarum, ad quam nos perducat . . ."*

Ed.: Opera omnia, Romae 1882 sqq. t. VIII—X.

2. F. 416—422'. **(Tabula quaestionum CLXXXIX operis eorumque articulorum omnium.)**

277

Chartac. (solummodo plagulae externae duorum priorum sexternorum membr.) s. XV.; f. 240; 29,2×20 cm; col. 2; f. 229 scriptoris nomen: *„Wolfhardus de Weytra"* (canonicus reg. Claustroneoburg † 1410); ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 3: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 6. Octobris 1655;"* f. 1, 141', 239': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 3—229. **(S. Thomae Aquinatis secunda secundae summae theologicae, quaestiones 101—189.)**

Prol. inc.: *„Deinde post religionem considerandum est de pietate."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur, videtur, quod pietas non se extendat."* Expl.: *„Repromittit et sempiternam requiem animarum, ad quam nos perducat . . ."*

Edit.: Opera omnia, Romae 1882 sqq. t. IX p. 368 sqq. et t. X.

In fine: *„Wolfhardus de Weytra. Summa etc."* Sequuntur versus: *„Omnium Czschechonum Wiklef dic esse patronum. Hoc probat Yssenitz, magister Huzz quoque Pollitz, Ieronimus, non doctor ac magister, sed ille fictor. Mensch von dach."*

Versus ed. Zeibig in Serapeum XI 121. — F. 1 et 2 script. vacant.

2. F. 229'—231'. **(Tabula quaestionum earumque articulorum.)**

3. F. 232—239'. (Alia manu: **Index alphabeticus** incompl.)

278

Chartac. s. XV ex.; unica manus; f. 315; 29×21 cm; col. 2; ligat. lignea, corio fusco pulchre impresso obducta, s. XV. ex.; litterae initiales rubrae et caeruleae; tegum. ant. b inscriptio: *„Hunc testatus est dominus Matheus Maydl amico suo librum domino Leopoldo Maydl, canonico Newnburgensi,"* s. XV., paulo inferius: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 9. Iulii 1656;"* f. a cap. a et f. ad calc. (membr.): imago viri, qui cunctas flebotomias ostendit, s. XV., cf. cod. 1055 f. 74.

1. F. 1—85'. **(Henrici de Merseburg lectura in decretales.)**

Prol. inc.: „*Sicut dicit lex C. de vetere iure ennucliando.*" Praemissa tabula capitulorum l. I. operis inc.: „*Quid est fides? Est substancia, fundamentum.*" F. 83' expl.: „*Breviature difficiles et diverse etc.*" Sequitur index alphabeticus.

Idem opus ineditum extat in cod. 1232, a Schulte, Sitzungsberichte, t. 57 p. 595 memorato.

Henricus de Merseburg (Magdeburg), ex ord. fratrum minor., vixit ca. a. 1350. Vide Schulte, Quellen II 244.

2. F. 86—190. R. **Summa de quolibet Thome Aquino,** fratris sacri ordinis predicatorum, viri quidem sanctitate et sciencia prestantissimi.

Inc.: „*Quesitum est de deo, angelo et homine. De deo quesitum est et quantum ad divinam naturam.*" Expl.: „*In uno quodlibeto, videlicet. III q. XXIII.*"

Ed. Norimbergae a. 1474. In fine postscriptio, quae concordat cum ea in editione citata (apud nos sub N. 26 asservata).

3. F. 191—206. **(Iohannis de Deo summa de poenitenciis.)** R. Incipit liber de generibus personarum postulancium, in quo libro quindecim capitula sunt distincta. De confessione infirmorum et eorum penitencia.

Inc.: „*Sic tene, quod subtiliter astute.*" Expl.: „*Non enim solum in operibus, sed in amplitudine caritatis etc.*" (R.) Explicit liber VII. ad honorem summe trinitatis et individue unitatis in nomine patris etc. Amen. A magistro Iohanne de Deo compilatus.

Idem opus non editum asservatur in bibl. Mellic. a Schulte in Sitzungsber. t. 57 p. 606—607 descriptum et ap. nos in cod. 337 (4), 364 (4), 374 (3).

Johannes de Deo, natione Lusitanus, Bononiae a. 1247—1253 docuit ius canocum. Cf. Hurter IV 292, Schulte Quellen II 94—107.

4. F. 207—208'. **(Sermo de communione.)**

Inc.: „*Probat (!) autem seipsum . . . Si humani generis decursum multiplicem secundum varietatem hominum.*" Expl.: „*Iudicabit peccata sua.*"

5. F. 208'—211. **(Casus papales.)**

Prol. inc.: „*Possit homo querere: Quid est excommunicacio?*" Casus inc.: „*Omnes heretici male sencientes.*" Expl.: „*Periit memoria eorum cum sonitu. In nomine patris etc. Amen.*"

6. F. 211'—213'. Inc.: „*Tempore electissimo felicissimoque, cum nostra inclinata terra Bohemie a gentilitatis errore eversa est.*" Expl.: „*Obedire sedi apostolice.*" (R.) **Summa articulorum octoginta (Hussitarum).**

7. F. 213'—218'. **(Dialogus Salomonis et Marcolfi.)**

Inc.: „*Cum rex Salomon sedere[t] super solium David patris sui.*“ Expl.: „*Et sic Marcolfus mansit in vita.*“

Idem opus extat in cod. 305. De hac poesi vide Goedeke I 347; editiones vide ap. Hain n, 16143—16146. Nova editio: Benary, Salomon et Marcolfus. Kritischer Text mit Einleitung, Anmerkungen. Heidelberg 1914.

8. F. 219—221. **(Tractatus de ieiunio.)**

Inc.: „*Cum ieiunatis, nolite fieri . . . Circa quam propositionem intendo movere XX dubia.*“ Expl.: „*Ypocrita, virtus id est iustus.*“ (R.) Expliciunt bona dubia de ieiunio secundum ordinem collecta a quodam doctore in theologia Parisius etc.

9. F. 221'—222. **(Versus latini et germanici de peccatis capitalibus.)**

Inc.: „*Superbia. Glorior et sperno . . . Ich pyns dy hochfart auff dem plan.*“ Expl.: „*Gutter sach der acht ich nicht, zw frumkchait pin ich gar enwicht.*“

Sequuntur versus latini de ammonitionibus mortis et notae de spiritu sancto.

10. F. 222'—230. R. **Sermo de indulgenciis et earum valore magistri Iohannis Gews.**

Inc.: „*Quodcunque solveris . . . Hec verba Christus dominus noster dixit beato Petro.*“ Expl.: „*Quod soli episcopi et superiores scilicet archiepiscopi possent indulgencias facere etc.*“

Ioannes Geuss (Geiz) docuit in universitate Viennensi ab a. 1416. Obiit a. 1440. Cf. Aschbach I 452—453.

F. 230' sequitur nota de materiis, quae in festo assumptionis beatae Mariae virginis applicari possunt.

11. F. 231—289. R. **(Pauli) Wann sermones (de tempore,** incompl.). R. Dominica prima in adventu domini. Inc.: „*Ecce rex tuus . . . In precedentibus dominicis et per totam estatem.*“ Expl. sermo de dominica Laetare (per verba): „*Que nobis proponuntur in exemplum imitacionis . . .*“

Editiones vide ap. Hain n. 16143—16146.

Paulus Wann, theol. et decret. doctor, canonicus et praedicator eccl. Pataviensis, docuit in universitate Vienennsi a. 1448—1477. Cf. Aschbach 570 sq.; Hurter IV 931.

12. F. 290—299. **(Vocabularium latino-germanicum,** incompl.).

Inc.: „*A id est sine. Aaron est nomen proprium.*“ Expl.: „*Catharacta via subterranea, qua aqua sub terra currit.*“

Cf. cod. 727—729.

13. F. 299'—301' et 308—314. R. **(Bartholomaei Mettlinger): Ein Regiment der jungen Kinderen.**

Inc.: *„Constantinus spricht, so die frucht in die welt geporn wuert, so sol die hebam dem kchind greyffen an seinen mund."* Expl.: *„Und seiner werden muter der Iunnkchfrawn Marie Amen. Anno [14[78."*

Editiones vide apud Hain N. 11127—11130.

Bartholomaeus Mettlinger, doctor med. Aug. Vindel., vixit c. 1450. Cf. Hartwig in Centralbl. f. Bibliothekswesen III 258.

F. 302—307: determinationes latino-germanicae vocabulorum.

279

Membr. et chartac. (constat sexternis, quorum externae plagulae membr.) s. XV. in.; f. 240; 30.4×20 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f 1': littera initialis rubro et caeruleo colore exarata cum ornamentis, reliquae ut numeri distinctionum in marginibus superioribus rubrae; f. a cap. b et f. ad calc. a et b: fragmenta decretalium cum apparatu (L. I t. 2, 3, 7) s. XIII.; f. 1 et 240: *„Liber s. Marie in Neu(n)burga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Septembris 1656."*

F. 1—240. **(Thomae de Aquino commentarius in quartum librum Sententiarum Petri Lombardi,** incompl., usque ad dist. XVI., quaest. III, art. I.).

Inc.: *„Misit verbum suum et sanavit eum . . . Ex peccato primi hominis."* Expl. (per verba): *„Ad causam vel paracionem . . . "*

In edit. Paris 1660. t. X 1—297.

280

Chartac. s. XIV. ex. (a. 1392); f. 288; 29,5×21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f. a cap. b: fragmentum antiphonarii cum notis choralibus s. XIV.; f. ad calc. b: fragmentum tractatus philosophici s. XIV. in.; f. a cap. c: *„Ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 15. Iulii 1656"*; f. 13, 152, 288': *„Liber sancte Marie virginis in Nevburga Claustrali"*, s. XV.; f. 1 — 12 script. vacant; f. 12: *„Glossa divi Thomae Aquinatis super Matthaeum"* (falso!), s. XVII. ex.

1. F. 13—15. **(S. Thomae de Aquino epistola dedicationis ad Urbanum IV. papam et prologus [incompl.] in catenam auream super evangelum s. Matthaei.)**

Inc.: *„Sanctissimo ac reverendissimo patri domino Urbano . . . Fons sapiencie unigenitum."* Expl. (per verba): *„Fideliter crediderunt."*

In editione Paris. 1660. t. XVII.

2. F. 15—288. **(Nicolai de Gorran postillae in evangelium s. Matthaei.)**

Prol. I. inc.: *„Generacionem eius, quis enarrabit . . . Cantate domino canticum novum, quia mirabilia fecit, fecit enim de simplici piscatore primum*

papam.“ Prol. II. inc.: *„Matthäus. Presens prologus in tres partes dividitur, in quarum prima actor describitur.“* Opus f. (18') inc.: *„Sicut fluvius de loco voluptatis egrediens.“* Expl.: *„Item queritur de forma baptismi [13]92. Deo gracias.“* (R.) Finitus est liber proxima feria 3a ante Stephani prothomartyris. Anno [13]92⁰ etc.

Idem opus asservatur in bibl. nat. Vienn. (N. 1408); cf. Denis II 250. De auctore vide cod. 14 (1); editiones vide ap. Fabricius - Mansi III 76 sq.

281

Membr. s. XIV. italic. originis; f. 133; 30,6×19,6 cm; col. 2; manus plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caerulae, floratae; f. a cap. b notitiae philosophicae et dogmaticae, s. XIV.; f. a cap. b', f. 37, f. 133': *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali“*, s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Septembris 1656;“* f. 133: *„Iste liber est dominorum canonicorum in Newburga Claustrali“*, s. XIV. ex.; margines infimi humore laesi.

F. 1—133. **(Guilelmi Petri de Godino lectura Thomasina super sententias.)**

Lib. I. inc.: *„Queritur de sacra theologia, utrum sit sciencia et arguitur, quod non, quia de particularibus non est sciencia.* Lib. II. (f. 40') inc.: *„Circa diffinicionem secundi libri queritur primo, utrum mundus potuerit fuisse ab eterno. Et videtur, quod non solum mundum esse ab eterno.“* Lib. III. (f. 77) inc.: *„Utrum congruum fuerit, filium dei incarnari. Videtur, quod non, quia que in infinitum distant.“* Lib. IV. (f. 107') inc.; *„Utrum post lapsum primi hominis fuerit necessarium, institui sacramenta aliqua. Videtur, quod non, quia superflue fit per plura.“* Expl.: *„Ad quam contemplacionem nos perducat filius dei, qui cum patre etc. Amen.“* (R.) Explicit quartus liber sentenciarum sancti Thome de Aquino (falso!), qui dicitur Thomasina, quos libros 4or compillavit . . . “ Ultima sequentia verba rasa sunt.

Cf. Quetif-Echard I 547; M. Grabmann, Kardinal Guilelmus Petri de Godino O. P. († 1336) und seine lectura Thomasina in: Divus Thomas, Jahrbuch f. Philosophie und spekulative Theologie IV (1926) p. 385 sqq.

F. 133' sequntur tituli primi libri.

282

Chartac. s. XV. in.; f. 323; 30,5×20,5 cm; col. 2; manus I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et virides; f. a cap. b: *„Sanctus Thomas: Contra gentiles“*, s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 17. Aug. 1656“*; f. 1, 158', 316: *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali“*, s. XV.; f. 316': *„Idem (!) librum comparavit dominus Stephanus de Gars, canonicus ecclesiae Neunburgensis; cui retribuat deus in vita eterna. Anno domini 1418⁰ etc.“*

F. 2—316. R. Incipit **liber de veritate catholice fidei contra errores infidelium, editus a fratre Thoma de Aquino ordinis fratrum predicatorum.**

Praemissis titulis capitulorum l. I. inc.: „*Veritatem meditabitur guttur meum . . . Multitudinis usus, quem in rebus nominandis sequendum philosophus censet*“ Expl.: „*Sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum. Amen.*“

Ed. lib. I.—III.: S. Thomae de Aquino opera omnia Romae 1882 sqq. t. XIII. et XIV.; lib. IV. edit. Paris. 1660, t. XIV.

283

Membr. s. XIV. in. italic. originis; f. 181; 31,5×22 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae, floratae; f. 1, 179, 181': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali*“, s. XV.; in marginibus et in fine codicis notae et glossae ab aliis recentioribus manibus s. XIV. scriptae.

1. F. 1—3. **(Index distinctionum et articulorum operis sequentis.)**
Alia rec. manu additus.

2. F. 4—179. **(Thomae de Aquino commentarius in librum tertium Sententiarum.)**

Prol. inc.: „*Ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur . . . Ex verbis istis duo possumus accipere.*“ Opus inc.: „*Ad primum sic proceditur. Videtur, quo impossibile fuerit, deum carnem assumere.*“ Expl.: „*Et virtutes perficit, quibus ad vitam pervenitur eternam, in qua cum Christo vivamus . . .*“ R. Explicit liber 3. fratris Thome de Aquino ordinis predicatorum.

Ed. Paris. 1660, t. IX.

284

Membr. s. XIII. italic. orginis; f. 115; 31,5×23,5 cm; col. 2; man. I, eadem, quae scripsit f. 125—138 codicis nostri 366; ligat. rec.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656;*“ f. 2 et 115: „*Liber s. Marie in Niwenburga, Albertus Saxo*“ s. XIII. ex.; f. ad calc. a: probationes pennae; folia ultima incisa et humore laesa.

1. F. 1'—2. **(Index capitulorum operis sequentis.)**

2. F. 3—114'. **(Verbum abbreviatum Petri Cantoris. Pars. II.)**

R. Quod mali abhominantur vitam iustorum et vitam simplicum fatuitatem reputant.

Inc.: „*Hexod. XVI. (!) Abhominaciones Egyptiorum immolabimus deo nostro . . . Nota. Egyptii i. e. mundani.*“ Expl.: „*Et magis laudabiles, ergo magis diligibiles.*“

Edit. Migne P. L. t. 205 col. 23—370, sed textus noster saepissime ab edito differt.

Sequitur (f. 115) cap. I. incompl., partis I. quod in cod. nostro 366 deest, incip.: *„[V]erbum abreviatum fecit dominus . . . Si enim verbum de sinu patris.“*

Ed. Migne P. L. t. 205 col. 23—25. — De auctore vide Hurter IV 125; Schmid-Gutjahr, Petrus Cantor Parisiensis, Graz 1899; Grabmann, Die Gesch. d. schol. Methode II 478 et 480.

285

Membr. s. XIV. in.; f. 131; 30,7×20,2 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 6. Septembris 1656“;* in superiore margine: *„Sermones de sanctis s. Thome“* (falso!), s. XV.; f. 2, 79, 130', 131': *„Liber beate virginis in Newnburga Claustrali“*, s. XV.; folium ultim. humore laesum.

1. F. 1. (Alia manu s. XIV. scripta **tabula sermonum contentorum.**)

2. F. 1'—131. **(Ludovici de Saxonia ord. frat. minor. sermones de festis et de commune sanctorum.)**

R. De sancto Andrea. Inc.: *„Illi continuo relictis retibus secuti sunt eum . . . Ita scribitur in evangelio hodierno . . . quod legitur de beato Andrea.“* Ultimus sermo de s. Luca expl.: *„Temperanciam servavit in omnibus actibus suis. Rogemus . . .“*

De auctore vide Franz, Drei deutsche Minoritenprediger, Freiburg 1907, p. 57 sqq. In bibl. canoniae ad St. Florianum sub n. 230(2) idem opus extat et cuidam Saxoni tribuitur. In opere: Franz, Drei deutsche Minoritenprediger Freiburg i. B. 1907, textus p. 57 sqq. concordat cum eo in f. 119 cod. nostri.

286

Membr. s. XIV.; f. 168; 33,8×24 7 cm; col. 2; man. I; ligat. antiqua coriac. restaur.; f. 1'—4': imago s. Agnetis et figurae phantasticae (drôleries) variis coloribus exaratae, f. 5 initialis picta cum imagine s. Thomae de Aquino, reliquae litterae initiales, numeri quaestionum nec non annotationes in marginibus coloribus et ornamentis pulchre decoratae; f. 1, 62': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV., f. 168': *„Liber beate Marie in Newnburgk,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656.“*

1. F. 1'—4'. R. Incipiunt **capitula tercie partis Summe fratris Thome de Aquino ordinis fratrum predicatorum.**

2. F. 4'. **(S. Thomae de Aquino oratio ad ss. Eucharistiam.)**

1. *„Adoro devote latens veritas*
te, que sub hiis formis vere latitas.
Tibi se cor meum totum subicit
quia te contemplans totum deficit.

2. *Visus, tactus in te fallitur,*
sed solus auditus tute creditur.
Credo quicquid dixit dei filius
nichil veritatis verbo verius.

3. *In cruce latebat sola deitas,*
sed hic latet simul et humanitas.
Ambo tamen credens atque confitens
peto, quod petivit latro penitens.

4. *Plagas sicut Thomas intueoi,*
meum tamen deum te confiteor.
Fac, me tibi semper magis credere,
in te spem habere, te diligere.

5. *O memoriale mortis domini,*
panis veram vitam prestans homini,
presta mee menti, de te vivere
et te semper dulce sapere.

6. *Pie pellicane, Yes(u) domine,*
me immundum munda tuo sanguine,
cuius una stilla munda totum mundum facere
posset omni scelere.

7. *Iesu, quem nunc velatum aspicio,*
quando fiet illud quod tantum cupio,
ut te revelata cernens facie,
sim beatus v(isu) tue glorie. Amen."

Sequitur: R. **Hanc oracionem fecit Thomas de Aquino super corpus domini in extremis vite suc horis.**

Editores a Chevalier in Repertorio hymn. I 32 allatos et Dreves (v. Analecta hymnica L 589 sqq.) textus noster latuit. De quaestione super auctore hymni v. Grabmann, Die echten Schriften des hl. Thomas von Aquin, in Beiträge z. Gesch. d. Philos. d. Mittelalt. XXII B. 1.—2. Heft 233 ff. Cf. praeterea Wilmart, La tradition littéraire et textuelle de l' Adoro te devote, Recherches de théologie ancienne et médiévale, I, Louvain 1929, 21 sqq.

3. F. 5—168. R. Incipit **tercia pars summe theologicae Thome de Aquino.**

Prol. inc.: *„Quia salvator noster dominus Iesus Christus."* Opus inc.: *„Circa primum queruntur sex, primo, utrum conveniens fuerit, deum incarnari."* Expl.: *„Heu, cur incidimus in peccatum mortiferum."*

287

Membr. s. XIV. in. gallicae originis; f. 167; 34×25,7 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f. 1 littera initialis coloribus tegentibus et auro exarata cum pulchris ornamentis, reliquae ut numeri quaestionum in superioribus marginibus diversis coloribus floratae; f. a cap. b. index auctoritatum bibliae, quae in I. parte Summae theol. S. Thomae de Aquino ponuntur, s. XIV. in., et titulus codicis s. XVII. ex.; f. a cap. b': verba rasura deleta: *„Iste liber est fratris . . . predicatorum . . . ;"* f. 1: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 9. Iulii 1656."* Codex nitidc scriptus et bene conservatus est.

1. F. 1—162. R. Incipit **summa theologie fratris Thomae de Aquino ordinis predicatorum, (pars prima).**

Prol. inc.: *„Quia catholice veritatis doctor."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur: Videtur, quod non sit necessarium preter philosophicas disciplinas aliam doctrinam haberi."* Expl.: *„Talis enim partus decebat eum, qui est super omnia benedictus . . . "*

2. F. 163—166. **(Tabula quaestionum et articulorum.)**

In fine (f. 166): *„Expliciunt rubrice prime partis summe de theologia fratris Thome de Aquino ordinis fratrum predicatorum de Rode Romana provincia Ameriensi.*

Alia manus s. XIV. addidit quaestiones sequentes, f. 166: *„Queritur, utrum voluntas sit alcior et nobilior potentia intellectu,"* f. 167: *„Queritur, utrum sciencia hominis acquisita remaneat in anima separata".*

288

Membr. s. XIII. ex. gallicae originis; f. 237; 35,3×23,5 cm; col. 2; manus I.; ligat. rec.; litterae initiales colore rubro et caeruleo exaratae et floratae sunt; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656."*

1. F. 1—232. R. Incipit **secunda pars (i. e. prima secundae) summe theologie, edite a fratre Thoma de Aquino, ordinis fratrum predicatorum.** R. Questio prima de ultimo fine hominis in communi. Prol. inc.: *„Quia sicut Damascenus dicit, homo factus ad ymaginem dei dicitur."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur. Videtur, quod homini non conveniat agere propter finem."* Expl.: *„Non autem mali. Et hec de moralibus in communi dicta sufficiant."*

Ed. S. Thomae Aqu. Opera omnia Romae 1882 sqq. t. VI et VII.

2. F. 232—236'. R. Incipiunt **capitula prime partis secundi libri summe edite a fratre Thoma de Aquino ordinis fratrum predicatorum.**

F. 237 script. vacat.

289

Membr. s. XV. (a. 1419); f. 218; 33,7×22,8 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae, multae desiderantur; f. 1, 117, 218': *„Liber beate virginis Marie in Neuburga Claustrali"*, s. XV.

1. F. 1—175. **(S. Thomae de Aquino expositio super evangelium s. Matthaei ex catena aurea.)**

Epistola dedicationis inc.: *„Sanctissimo ac reverendissimo patri domino Urbano . . . Fons sapiencie unigenitum."*

Prologus inc.; *„Glosa. Ewangelii prenuncciatur (!) apertus."* Opus inc.: *„Liber generacionis . . . Quia faciem hominis Matheus significat."* Expl.: *„Cuius glorie participes nos faciet ipse Christus rex glorie, qui . . . "* — In fine alia rec. manu (s. XVII. ex): *„Finis catenae aureae d. Thomae super Matthaeum."*

In edit. Paris. 1660 T. XVII.

2. F. 176—218. **(S. Thomae de Aquino expositio super evangelium s. Marci ex catena aurea.)**

Epistola dedicationis inc.: *„Reverendo in Christo patri domino Anibaldo . . . Rex rerum opyfex deus solo sue bonitatis intuitu."* Prooemium inc.: *„Glosa. Vocacionem gencium et causam salutis earum."*

Opus inc.: *„Ieronimus. Marcus ewangelista sacerdocium in Israel agens."* Expl.: *„Quia te decet sermonum et operum gloria. Amen."* In fine: *„Expliciunt dicta Thome super Marcum. Sub anno domini MCCCCXIX° feria sexta post assumpcionis Marie virginis."*

Alia rec. manu: *„Catena aurea d. Thomae superMatthaeum et Marcum. 1697."*

In edit. Paris. 1660 T. XVII.

290

Membr. s. XV. (1418—1419 — v. Černik, Das Schrift- u. Buchwesen im Stifte Klosterneuburg, l. c. p. 139); f. 525; 34×24 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; f. 2 in littera initiali imago s. Thomae, f. 15, 20', 26, 35', 40, 46, 53', 64, 71', 76', 87', 96, 102, 115, 146', 159, 197', 208', 217' 235', 243', 256', 265', 283, 287', 295, 307, 311', 319', 321', 341, 346, 353', 369, 402', 419', 432, 443', 453', 507 litterae initiales deauratae variis coloribus pictae cum pulchris ornamentis, reliquae initiales et distinctiones in marginibus rubrae et caeruleae; f. 1, 186, 525: *„Liber s. Marie virginis in Newnburga Claustrali"*, s. XV.; *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 8. Septembris 1656."*

1. F. 2—517'. Prol. inc.: *„Misit verbum suum et sanavit eos . . . Ex peccato primi hominis."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur: Videtur, quod inconvenienter diffiniatur sacramentum."* Expl.: *„Finis, ad quem omnia ordinantur, cui est honor . . . "* (R.) Explicit **quartus sentenciarium secundum fratrem Thomam de Aquino ordinis predicatorum,** de quo benedictus etc.

In edit. Paris. 1660 T. X.

2. F. 518—525. **(Index distinctionum et partitionum operis praecedentis.)**

In fine: (R.) Expliciunt probleumata quarti sentenciarum de opere fratris Thome, ordinis predicatorum, de Aquino.

291

Chartac. s. XIV.; f. 272; 27,5×20 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b: fragmentum libri gradualis cum neumis s. XII.; f. 1, 121, 272': *„Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali"*, s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. 15. Iulii 1656."* Inter f. 161 et 163 unum folium, inter f. 229 et 231 quinque folia excissa.

1. F. 1—161'. Inc.: *„Primum dubium est, utrum anima possit venire ad tantum meritum, quod non possit ulterius.“* Expl.: *„Ad cuius honorem et gloriam consumate sunt.“* (R.) **Reportaciones libri sentenciarum secundum lecturam fratris Gyrardi Odonis, de ordine fratrum minorum,** bacullarii in theologia, legentis sentencias Parysius anno incarnacionis domini MCCCXXVII ipso iuvante, qui etc.

F. 150, 154—157 script. vacant. — Hoc opus non est editum.

Gerardus Odonis (Othonis, Gerald Endo), Gallus, magister theologiae Parisiensis, electus in ministrum generalem ordinis, a. 1329 in Sicilia peste abreptus decessit a. 1348. Cf. Hurter IV 430; Wadding 99; Sbaralea 306 sq.

2. F. 163—172. Inc.: *„Ad defensionem veritatis, quam quidam impugnare nituntur de dependenciis effectuum ex suis causis.“* Expl.: *„Ut superius videbatur. Et hac ad presens sufficiant ad istam questionem.“* (R.) Explicit **questio de dependenciis et convenienciis et diversitatibus determinata per Magistrum Iohannem Buridan. Anno domini 1332°.**

Idem opus ineditum extat in bibl. univ. Pragensis, v. Truhlár o. c. (n. 1536) I p. 567.

Iohannes Buridanus, Gallus, philosophiae professor Parisiensis et aliquoties universitatis rector init. s. XIV. Eius discipuli coacti sunt post eius mortem Parisiis secedere. Plures eorum Viennam confugerunt et induxerunt in facultatem philosophicam academiae Vienn. nominalismum. Cf. Hurter IV 518; Aschbach I 81; Geyer, Die patristische und scholastische Philosophie o. c. 595 sqq. et 783 sq.

3. F. 172—205'. Inc.: *„Alias composui quendam tractatum de diversitate generis ad speciem, contra quem duo magistri multipliciter dubitaverunt.“* Expl. *„Studere non possum in aliis.“* (R.) Expliciunt **defensiones determinacionis magistri Iohannis Buridan de diversitate generis ad speciem, quas idem magister congregavit anno domini 1335.**

Idem opus ineditum extat in bibl. univ. Pragensis, v. Truhlář o. c. (n. 1536) I p. 567.

4. F. 205—271. **(Quaestiones philosophicae de variis materiis.)**

Inc: *„Doctor quidam reverendus determinavit de natura numeri et unitatum.“* Expl.: *„Et appetibiles.“*

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 239', 240, 252', 271', 272 script. vacant.

292

Membr. et chartac. (f. 267 usque ad finem constat sexternis, quorum externa et interna plagula membr.) s. XIV. ex. et s. XV. in; f. 349; 28.5×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b et f. ad calc. a fragmentum quaestionum philosophicarum; f. 1, 114', 349': *„Liber sancte Marie in Neunburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 9. Iulii 1656.“*

1. F. 1—158. **(Conradi de Ebraco lectura in primum et secundum librum sentenciarum.)**

Inc.: *„Flumen dei repletum est . . . Spiritali dulcedine celestium fluentorum."* Expl.: *„Ex dictis articulis."*

Idem opus extat in bibl. Bodleiana, v. Little o. c. 97. Cf. Birkenmajer: Vermischte Untersuchungen zur Gesch. d. mittelalt. Philos. Beiträge zur Gesch. d. Philos. d. Mittelalters B. XX. H. 5. S. 217.

Conradus de Ebraco, ord. cist., theologiae doctor et magister theol. univers. Vienn. † 1399. Cf. Aschbach I 407 sq.; Innsbr. Zeitsch. f. kath. Theol. XXIX 747 sqq.

2. F. 159—162'. **(Index distinctionum et partitionum operis sequentis.)**

3. F. 163—266'. **(S. Thomae de Aquino commentarius in II. libr. sententiarum, incompl.)**

Prol. inc.: *„Spiritus eius ornavit celos . . . Creaturarum consideracio pertinet ad theologos et ad philosophos."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur: Quod sint plura prima principia."* Expl. (per verba art. III. dist. XVI.): *„Quia non sequitur diversitatem nature."*

In edit. Paris. 1660: T. VIII 1—153.

4. F. 267—293. R. **Tabula secundum alphabetum super quatuor libros sentenciarum.**

5. F. 294—345. **(Sententiae morales ex sacra scriptura sumptae, libri V.)**

Inc.: *„[I]ob XXVI e: Obstetricante manu. XVIII e: Et calcet super eum, quasi rex."* Expl.: *„Proposito sibi gaudio."*

De auctore nihil inveniri potuit.

6. F. 345—349. **(Tabula sententiarum praecedentium.)**

293

Chartac. s. XIV.; f. 243; 29×30 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae; f. 1, 106', 243': *„Liber sancte Marie in Neunburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburgensis 15. Iulii 1656."*

1. F. 1—124. **(Conradi de Ebraco lectura in tertium et quartum librum sententiarum.)**

Inc.: *„Flumen dei repletum est aquis . . . Dulcissimum sancti spiritus organum beatus pater abas et doctor egregius Bernhardus."* Expl.: *„Perpetuam securitatem, ad quam nos perducat Christus dei filius, qui est super omnia benedictus, et sic est finis questionum sentenciarum anno domini MCCC⁰ XL LXXXVII⁰ (1387?) in die sancti Acapiti."*

De auctore vide cod. 292 (1).

2. F. 124 — 132'. Inc.: *„Questio in vesperiis fratris Conradi de Ebraco, utrum latitudo cuiuslibet culpe ymaginaliter sit mensuranda.“* Expl.: *„Et in hoc terminantur“* (R.) **questiones super quatuor libros sentenciarum magistri (Conradi) de Ebraco, doctor[is] sacre theologie.**

F. 133—134' script. vacant.

3. F. 135—136'. R. **Hugo (de s. Victore tractatus) super** Ierarchiam (i. e. **hierarchiam).**

Inc.: *„Mobile enim eorum semper.“* Expl.: *„Ut iocundum tibi sit, quod extra te est.“*

Idem opus ineditum extat in bibl. nation. Vienn. (N. 900, 3).

4. F. 136'—138'. R. Incipit **tractatus de arbore amoris divini.**

Inc.: *„Aspiciebam et ecce arbor.“* Expl.: *„Accessibile eis relinquo.“* (R.) Explicit tractatus de arbore amoris divini. Deo gracias.

F. 139 figura arboris amoris. — Idem opus in bibl. nat. Vienn. (N. 900, 4) asservatur.

5. F. 139'—152. R. Incipit **viridarium consolacionis (Rolandi de Comitibus).**

Prol. inc.: *„Quoniam, ut ait apostolus Petrus, spiritu sancto aff(l)atu locuti sunt sancti homines.“* Capitulis praemissis opus inc.: *„Quoniam omne peccatum a superbia trahit originem.“* Expl: *„Lux sine nube, dies sine nocte, pax sine fine, ad quam . . .“* (R.) Explicit viridarium consolacionis.

Edit. in Florilegio Casinensi, p. 263—313.

6. F. 152'—215'. Inc.: *„Fuit in diebus Herodis, regis Iude. Iste Herodes fuit Ascalonita.“* Expl.: *„Formam vituli. Amen.“* (R.) Expliciunt **postillae super Lucam secundum fratrem Hugonem (de s. Charo).**

Idem opus in cod. 16.

7. F. 216—242'. **(Bartholomaei? Godefridi? Herilacensis expositio orationis dominicae.)**

Inc.: *„Pater noster . . . Carissimi, vos debetis scire, quod inter omnia opera.“* Expl.: *„Quod fiat et tenetur optante et deprecative Amen.“*

Cf. catal. manuscript. bibl. in Einsiedeln N. 213 et Rose II, 1 p. 362.

8. F. 243—243'. **(Sermo in illud:) Omnia mea tua sunt.**

Inc.: *„Omnia mea tua sunt. Quamvis ista verba dixerit Christus ad patrem.“* Expl.: *„Inter lilias virginum. In isto viridario . . .“*

De auctore nihil inveniri potuit.

294

Chartac. s. XIV. ex.; 296 f.; 29,6×21 cm; col. 2; man. II ligat. rec.; litterae initiales desunt; f. 1, 19, 206': *„Liber s. Marie in Neuburga Claustrali“*, s. XV., f. 1: *„Can. reg.*

Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 31. Octobris 1656"; in marginibus variae annotationes theologicae et emendationes.

F. 1—206. **(Quaestiones circa quatuor libros sententiarum.)**

Circa l. I. f. 1—144'. Inc.: *„Utrum ex testimoniis veritatis in eternum fundatis constet, theologiam esse scienciam omnibus scienciis humanitus inventis condistinctam. Arguitur primo, quod non."* Expl.: *„Usque ad interiora velaminis, ubi precursor pro nobis intravit Iesus, qui est super omnia deus . . ."*

Circa l. II. f. 144'—166'. Inc.: *„Utrum deus creare potuerit eternaliter entitatem actu infinitam aliqualiter. Quod non."* Expl.: *„Quelibet tamen pars eius finita alium situm acquirere posset"*.

Circa l. III. f. 166'—190. Inc.: *„Utrum beata virgo Maria concurrente unione ypostatica sit verifica mater dei et hominis Iesu Christi. Quod non."* Expl.: *„Que ex concursu anime et carnis desierunt ut animalitas, sensibilitas, humanitas etc."*

Circa l. IV. f. 190—206. Inc.: *„Utrum quolibet sacerdote verba consecracionis eukaristie secundum morem ecclesie proferente panis in corpus Christi et vinum in sanguinem vere convertatur. Arguitur, quod non."* Expl.: *„Alia opera eius facere."*

295

Chartac. s. XIV. (f. 1—78: 1390) et s. XV.; f. 238; 29,6×20 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 2. Iulii 1656."* In catalogo Maximiliani Fischer (a. 1822) haec nota: *„Afforis notatum est: Item hunc librum tradidit reverendissimus pater dominus Wolfgangus ecclesiae Hypponensis episcopus monasterio beatae Mariae virginis Niwenburge Claustralis pro salute animae suae."* Wolfgangus episcopus titul. Hipponensis, Passaviensis suffraganeus, qui c. a. 1465 vixit, beneficus canoniae nostrae fuit. Cf. Hansiz, Germania sacra, Aug. Vind. 1727 I 572 et tabularium nostrum.

1. F. 1—78. **(Quaestiones circa poenitentiam et cetera sacramenta a quodam fratre O. Pr. iuxta Summam de poenitentia et de matrimonio Raymundi de Pennaforte, s. Thomam de Aquino aliosque theologos discussae.)**

Inc.: *„Post abyssum et laqueos Babylonis, profunditates scilicet et intricaciones peccatorum iniquos illaqueancium:"* Expl.: *„Ad loca, unde hec collecta sunt et ad maiorem summam, que distincta est per quatuor libros, recurrere poterunt, prout eis videbitur oportunum."* (R.) Finitus est hic liber excerptus de maiori summa Iohannis (recte: Raymundi de Pennaforte) anno domini M⁰ CCC⁰ LXXXX⁰ XV. kal. Iulii feria VIª post Viti.

Summa Raymundi de Pennaforte, qua (lib. III. dist. XXXII et lib. IV.) auctor praecipue innititur, extat in codice nostro 660 (saec. XIII. med.).

Sequitur (f. 78): (R.) **Nota de precariis.** Inc.: *„Questio est, an precarie sint licite et possint sine peccato comparari."*

2. F. 78'—80. R. **Ex compendio theologice veritatis (Hugonis de Ripla Argentinensis. l. III. c. XXII).** R. Quando septem vicia capitalia sint mortalia vel non."

Inc.: *„Omnia peccata, scilicet VII vicia capitalia, quamvis semper sint peccata."* Expl.: *„Sicud in generativa."*

Sequuntur quaestiones et versus latini de peccatis.

Hoc compendium theologicum ob suam utilitatem plurimum fuit adhibitum et primis adscriptum theologis, modo Alberto Magno, modo s. Thomae vel s. Bonaventurae. Auctor, ord. praedic., prior domus Argentinensis, s. XIII. floruit.

Editiones vide ap. Hain N. 432—446. — De auctore vide Quetif-Echard I 470; Grabmann, Zur Autorfrage des compendium theologicae veritatis, Zeitschrift für kath. Theologie, Innsbruck 1921, Jahrg. 45, S. 147 ff.

3. F. 81—83. **(Sermo in coena domini.)**

Inc.: *„Ante diem festum pasce . . . Hec dies sortita est unum nomen."* Expl.: *„Vocati sunt, ad quam nos . . . "*

4. F. 83—93. **(Concordantia brevis passionum Christi.)**

Inc.: *„Egressus Iesus cum discipulis . . . Considerando diem hodiernam."* Expl.: *„Ista historia passionis est."*

Sequuntur octo glossae de passione Christi.

Idem opus extat in cod. 233 (11).

5. F. 93—95. **(Sermo in sabbato sancto.)**

Inc.: *„Vespere autem sabati . . . Ultimo heri in sero post vesperas."* Expl.: *„Ubi videbimus eum etc."*

6. F. 95—95'. **(Sermo de virginibus.)**

Inc.: *„Sicut lylium inter spinas . . . Seculares puelle bene dicuntur spine."* Expl.: *„Non humana, ut dicit Ieronymus . . . "*

7. F. 95'—97'. R. **Sermo de virginibus.**

Inc.: *„Emulor enim vos de emulacione . . . Emulor i. e. diligo."* Expl.: *„Libenter inhabitat."*

8. F. 97'—99. R. **Sermo bonus de Maria Magdalena.**

Inc.: *„Que est ista, que progreditur . . . Verba ista, licet exponantur."* Expl.: *„Et admiratur magnificencia eius."*

9. F. 99—99'. R. **(Quaestio) Utrum sanguis Christi in aliquibus reliquiis sit venerandus.**

Inc.: „*Respondetur sine omnibus conclusionibus, quod non.*" Expl.: „*Ad eterne beatitudinis terminum in secula etc.*"

10. F. 100—100'. R. **Expositio dominice oracionis.**

Inc.: „*Carissimi, oraciones vestras.*" Expl.: „*Scalam velit conscendere.*"

11. F. 101—105. **(Sermo de spiritu sancto.)**

Inc.: „*Accipite donum spiritus . . . Quibusdam gradibus ad alciora.*" Expl.: *Mansionem apud eum faciemus . . .* "

12. F. 105—108'. R. **Sermo ad clerum de corpore Christi.**

Inc.: „*Ego sum panis vivus . . . Forte dicas.*" Expl.: „*Huius tibi salutiferi.*"

Sequntur aliquot glossae. — F. 109 script. vacat.

13. F. 110—238. **(Huguccionis summa decreti P. III. incompl.)**

Inc.: „*De ecclesiarum consecracione. Hic incipit tercia et ultima pars istius operis, in qua de ecclesiasticis annectitur sacramentis.*" Expl. (per verba): „*In nocturno dierum ferialium.*"

F. 144' script. vacat.

Completa summa extat in cod. 89 (P. III ibi f. 333—384').

De auctore et opere cf. cod. 89.

296

Chartac. s. XIV. ex.; f. 280; 29,5×21,3 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales desiderantur; f. a cap. b et b' membr. manu s. XI.: fragmentum Manlii Severini Boethii in Porphyrium comment. l. IV., ap. Migne ed. P. L. t. 64 col. 129—132 et f. ad calc. a et a' membr. ab eadem manu: fragmentum Manlii Severini Boethii in Porphr. comment. l. V., ap. Migne ed. P. L. t. 64 col. 155—158; f. a cap. a, 108', f. ad calc. a': „*Liber s. Marie in Newnburga Claustrali*", s. XV.

1. F. 1—267. **(Adamus Goddamus [de Wodham]: Lectura in quatuor libros Sententiarum, abbreviata per Heinricum de Oyta [?].)**

In l. I. inc.: „*[I]esus Christus, tocius sacre scripture principium atque finis esse dinoscitur ipsius igitur gracia directrice humiliter postulata. Quero circa principium libri sentenciarum, utrum studium sacre theologie sit meritorium vite eterne. Quod non.*" Expl.: „*Perveniamus ad portum, per te Iesu Christe, salvator et gubernator noster, qui cum . . .* "

F. 267'—268 sequitur epilogus.

De auctore lecturae vide Geyer, Die patrist. u. scholast. Philosophie, l. c. p. 587 sqq. et 782 sqq.; de hoc opere vide Birkenmajer, Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters XX p. 95 et 103 sub linea.

2. F. 268'—280. **(Registrum titulorum operis praecedentis.)**
Inc.: *„Incipiunt tytuli primi libri sentenciarum de lectura Ade."*

297

Chartac. s. XV.; f. 313; 30×21 cm; col. 2; manus I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b: *„Sum Ioannis Maier, Gintzburgen (Günzburg) 1568. Domine creasti nos ad te et inquietum est cor nostrum, donec quiescat in te. Haec Augustinus;"* in schedula super ultimum folium transverse agglutinata: *„Textus sentenciarum pro VI lib. den. emi ego Vincencius Stewber de Erenburg anno MCCC⁰ 71⁰ die Bartholomey in Prukh super Leytta"*; f. 1; *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 9. Iulii 1656."*

F. 1—313. **(Petri Lombardi libri quatuor Sententiarum.)**
Prol. inc.: *„Cupientes aliquid de penuria."* Praemissis capitulis opus inc.: *„Veteris ac nove legis continenciam diligenti indagine."* Opus expl.: *„Via duce pervenit."*
Ed. S. Bonaventurae Opera omnia, t. I—IV. Quaracchi 1882—1889.

298

Chartac. s. XV. (a. 1424); f. 161; 29×20.3 cm; col. 2; manus II; ligat. rec.; littera initialis prima rubra, reliquae desunt; f. 1, 74, 161': *„Liber s. Marie in Neuburga Claustrali,"* s. XV.

F. 1—160'. Inc.: *„Utrum solius verbi persona sit humane nature personalis subsistencia. Arguitur primo, quod non."* Expl.: *„Sicut christiani a Saracenis recipiunt pro pace et utilitate communitatis."* (R.) Expliciunt **questiones tercii liberi (!) sentenciarum. Anno 1424.**
F. 161 script. vacat.

299

Membr. s. XIII.; f. 168; 29.7×22 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales desiderantur; f. a cap. d et f. 167': *„Liber sancteMarie in Niwenburga, Al. Saxo,"* s. XIII.; f. a cap. d: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 3. Novemb. 1656"*; in marginibus f. a cap. d, f. 163, 167', 168 f. ad calc. a' multae annotationes theologicae s. XIII.

1. F. 1—163. **(Summa theologica.)**
Inc.: *„[C]um voces sint signa rerum et per signa res conprehendantur, ut per noticiam signorum veniamus ad conprehensionem rerum, a vocibus inchoandum est. Vocabulorum, que de deo dicuntur, quedam sunt adiectiva, quedam sunt substantiva."* Expl.: *„Ad quam floritionem nos perducat dominus noster Iesus Christus etc. Amen"*.

F. 111' verba deleta legenda sunt: *„Magistro Gaufrido Pictaviensi."* Auctor adhuc gnotus e numero summistarum Parisiensium circa 1200 est uti Martinus de Fugeriis, Petrus Capuanus etc. Vide Grabmann, Die Gesch. d. scholast. Methode II 520 sqq.

2. F. 164'—165. **(Sermo in illud:) Respice de celo et vide.**
Inc.: *„Iuris professores consueverunt in prologo."* Expl.: *„Quomodo te debeat condempnare."*

3. F. 165'—166. **(Sermo de corpore Christi.)**
Inc.: *„Domini patres et fratres karissimi, qui estis sacri gregis Christi arietes."* Expl.: *„Maliciam et iniquitatem."*

300

Chartac. s. XV. (a. 1431); f. 265; 31×21.5 cm; col. 2; manus Ioannis Speyser; ligat. lign. corio impresso obducta, s. XV.; teg. ant. b et post. a: vestigia fragmenti hebraici s. XIV. olim agglutinati; f. a cap. a (membr.): *„Hunc librum testatus est dominus Matheus Maydl domino Leopoldo Maydl, canonico, anno [15]15"* et inferius *„Sum can. reg. Claustroneoburgensi iure inscriptus 2. Septembris 1656."*

F. 1—265. **(Quaestiones ad quartum librum Sententiarum.)**
Inc.: *„Circa initium quarti Sententiarum queritur primo, utrum in quolibet statu hominis fuerint aliqua sacramenta."* Expl.: *„Sed prior perficeretur etc."* **(R.)** Et sic est finis questionum et dubiorum circa qartum sentenciarum moveri solitarum impositus anno etc. [14]31 in secunda feria post epiphaniam. **Iohannes Speyser daz edel plut.**

301

Chartac. s. XV. (a. 1417); f. 343; 31×21,5 cm; col. 2; man. Wolfhardi de Weytra; ligat. rec.; f. a cap. b, 142', 343': *„Liber s. Marie in Neunburga Claustrali,"* s. XV.; f. a cap. b: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum iure inscriptus 16. Septembris 1656."*

1. F. 1—142. Inc.: *„Utrum creacio sit possibilis, quod non."* Expl.: *„Et unitate in trinitate per (in)finita secula. Amen."* (R.) Finita est **lectura** solempnis **magistri Nicolay Dinchelspuchel super secundo libro Sententiarum.** Anno domini MCCCCXVII° finitus est liber iste feria sexta proxima post festum sancte Margarethe. Wolfhardus S. de Weytra.
De auctore vide cod. 47 et de scriptore cod. 277.

2. F. 142'—335. Inc.: *„Circa distincionem primam quarti sentenciarum moveo illam questionem, utrum nove legis sacramenta."* Expl.: *„Sedens super solium excelsum in secula etc. Amen."* (R.) Explicit **lectura (in quartum**

librum Sentenciarum pronunciata per illustrem magistrum Nicolaum de Dynkchelspuchel, professum (!) sacre paginis ad universitatem Wyennensem. Et comparatam (!) per dominum Stephanum (de Gars), canonicum Newnburgensis ecclesie. Et scriptam (!) per me Wolfhardum S. de Weytra.

3. F. 335—341. R. **Libellus de predestinacione sanctorum, editus a fratre Feliciano, ordinis predicatorum.**

Prol. inc.: *„Venerabili in Christo patri ac domino Iacobo.“* Praemisso registro capitulorum opus inc.: *„Quia omnis disputacio et determinacio.“* Expl.: *„In numero beatorum, quod nobis prestare dignetur etc. Amen“*. (R.) Explicit opusculum de predestinacione, editum a fratre Feliciano, ordinis fratrum predicatorum. Wolfhardus S. de Weytra.

Editiones vide ap. Hain N. 6950—6954.

Felicianus ord. praedic., cuius patria ignoratur, claruit s. XV.; cf. Hurter IV 839.

F. 342—343 script. vacant.

302

Chartac. s. XV. (1415); f. 262; 31,2×19 cm; col. 2; man. plures (f. 17—60' et 73—252' eadem manus Friderici Iohannis de Fridburg); ligat. rec.; f. a cap. b: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum inscriptus 16. Sept. 1656“*; f. 1 et 145: *„Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali,“* s. XV.

1. F. 1—12'. **(Quaestiones dogmaticae de divinitate et humanitate Christi et aliae.)**

Inc.: *„Utrum Christus in triduo mortis sue fuerit verus homo et arguitur quod non.“* Expl.: *„Questio, ut proponitur, est vera.“*

De auctore nihil inveniri potuit.

Sequntur aliquot sententiae.

2. F. 13—252. R. **(Nicolai de Dinkelspühel) Questiones sententiarum libri quarti.**

Inc.: *„Circa diffinicionem primam quarti sentenciarum moveo illam questionem, utrum nove legis sacramenta.“* Expl.: *„Sedens super solium excelsum in secula benedictus. Amen.“* In fine: „Anno domini millesimo quadringentesimo quinto decimo, feria tercia, proxima post festum sancti Nycolay, hora prima finitus est liber iste questionum sentenciarum libri quarti per Fridricum Iohannis de Fridburg.

3. F. 253—259'. **(Quaestiones dogmaticae de damnatis et aliae.)**

Inc.: *„Utrum in dampnatorum punicione perpetua ex parte dei punientis concurrat iusticia cum misericordia. Quod non.“* Expl.: *„Aliqua nobis nociva ut dictum etc.“*

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 260—262 script. vacant.

303

Membr. s. XIII.; in Gallia exaratus; f. 190; 35×24 cm; col. 2; man. I; ligat. lign. corio impresso obducta s. XIV., clausurae et catena, quibus codex olim munitus fuit, desunt; f. 1, 2', 3, 54', 56, 101, 102, 134, 135' litterae initiales ornamentis et figuris pictis et deauratis splendent, reliquae rubrae et caeruleae, floratae; teg. ant. a in schedula adligata: *„Textus sentenciarum"*, s. XV.; f. a cap. a, b, c: theologicae annotationes, f. a cap. b' supra: *„Iste liber est deputatus ad usum fratr Adloldi de Austria"*, s. XIV., in margine inf.: *„Iste liber est deputatus ad usum fratris Laurentii de Austria,"* s. XIV.; f. a cap. c: *„Bibliothecae can. reg. Claustroneoburgensi iure inscriptus sum 1. Septembris 1656"*; f. 1, 104, 187': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali"*, s. XV.; in marginibus et inter lineas multae glossae s. XV.— Codex nitide scriptus et bene conservatus inter elegantiores bibliothecae referri potest.

1. F. 1—187'. **(Petri Lombardi libri quatuor sententiarum.)**

Praemissis capitulis libri I. prol. inc.: *„Cupientes aliquid de penuria."* Opus inc.: *„Veteris ac nove legis continenciam diligenti indagine."* Opus expl.: *„Via duce pervenit."*

Ed. S. Bonaventurae Opera omnia, t. I—IV. Quaracchi 1882—1889.

F. a cap. c notae: *„Secundum magistros Parisienses magister in sentenciis declinavit a communibus opinionibus magistrorum . . . ,"* et: *„Primus liber sentenciarum communiter falsus est quoad intitulacionem auctoritatum in hiis locis . . . "* Et allegantur loci.

304

Chartac. et membr. (usque ad f. 62 constat ex sexternis, quorum externae plagulae membr.) s. XIV. ex. et XV.; f. 289; 36×31 cm; usque ad f. 62 col. 2; man. plures; ligat. rec.; f. 1: *„Ex libris bibliothecae Claustroneoburg. can. reg. 14. Augusti 1656"*; f. 1, 152', 289': *„Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali,"* s. XV.; f. 31 excissum. In marginibus multae glossae.

1. F. 1—55'. **(Thesauri theologici verborum littera R.)**

Inc.: *„Racio. Nota, quod in scriptura invenitur racio sequenda, docenda."* Expl.: *„Et retrorsum et similia."* (R.) Explicit littera R, sequitur littera S.

F. 56—61' script. vacant.

2. F. 62—67'. R. **(Quastio.) Utrum theologia sit sciencia.**

Inc.: *„Ad primum sic proceditur. Arguitur, quod non. Omnis sciencia est de solis intelligibilibus."* Expl.: *„Et in hoc terminatur summa prologi."*

De auctore nihil inveniri potuit.

3. F. 68—195. Prol. inc.: *„[C]onfidens in illum, qui labore lassos."* Expositio prologi inc.: *„Cupientes. In toto prologo magister intendit, quod dei."* Expositio operis inc.: *„Veteris ac nove legis. Tota theologia est de rebus vel de signis*

sicut quelibet doctrina.“ Expl.: *„Si quis vellet.“* (R.) Et in hoc finitur **exposicio litteralis quatuor librorum sentenciarum magistri Petri Lombardi, quondam episcopi Parysiensis, per fratrem Iohannem Clenke, inceptorem theologie universitatis Oxonie, ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini.** Anno domini 1359 quinta die mensis Augusti.

Hoc opus non editum est.

Johannes Clenke (Klenke), natione Germanus, sodalis coenobii Erfordensis, vixit s. XIV. Cf. Ossinger 489; Hurter IV 510.

4. F. 196—256. **(Meditationes.)**

Inc.: *„Christus passus est pro nobis . . . Passus est autem pro nobis.“* Expl.: *„Deficit spiritus meus, id est voluntas etc.“*

F. 256' et 257 script. vacant.

5. F. 258—289'. **(Quaestiones in secundum librum sententiarum.)**

Inc.: *„[C]irca principium secundi libri sentenciarum quero istam questionem, utrum deus summe necesse esse.“* Expl.: *„Igitur pari racione.“*

305

Chartac. s. XV. (a. 1472 et 1473); f. 235; 29,2×22 cm; col. 2; man. I; ligat. lign. corio impresso obducta, s. XV.; aliquot litterae initiales coloribus exornatae, aliquot desiderantur; teg. ant. a in schedula adglutinata: registrum in hoc codice contentorum, s. XVI.; f. a cap. a: fragmentum bullae Martini papae IV., s. XIII.; f. ad calc.: fragmentum vocabularii s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 12. Iunii 1665“;* in marginibus multae glossae.

1. F. 2—39. **(Petri Lombardi sententiarum lib. III.)**

Praemissis capitulis prol. inc.: *„Iam nunc hiis intelligendis.“* Opus inc.: *„Cum venit igitur plenitudo temporis . . . Tempus autem plenitudinis dicitur tempus gracie.“* Expl.: *„Ut viciorum fere occidantur“*. (R.) Finitum est hoc opus f. 3ª post Lucie virginis. Anno etc. [14]72⁰.

F. 39'—48' scriptura carent.

2. F. 49—103'. Praemissis capitulis prol. inc.: *„Samaritanus enim vulnerato appropians.“* Opus inc.: *„Sacramentum est sacre rei signum.“* Expl: *„Via duce pervenit.“* (R.) Explicit feliciter **quartus liber sentenciarum magistri Petri Lombardi** in profestio s. Egidii anno etc. [14]72⁰.

Ed. Bonaventurae opera omnia Quaracchi 1883—1889.

3. F. 103'—107'. **(Dialogus Salomonis et Marcolfi.)**

Inc.: *„Cum rex Salomon sederet super solium David patris sui.“* Expl.: *„Et sic Markolfus evasit manus regis Salomonis, manens in vita.“*

Idem opus extat in cod. 278 (7).

4. F. 109—169. R. In nomine etc. Incipit **materia (sermones octo) de confessione, edita per venerabilem et egregium doctorem magistrum Thomam de Haselpach,** in Austria situata, et predicata ab eodem anno 1432 in castro Wiennensi etc. **In tempore quadragesimali.**

Inc.: *„Hortamur vos, ne in vanum . . . Quia tempus valde preciosum est.* Expl.: *Debet occidi, ut patet 33 q. 8va: Legi etc.*

Hi sermones extant in bibl. nat. (N. 4639), a Denis II 295 descript.

Thomas Ebendorfer de Haselbach ab a. 1412 in universitate Viennensi docuit, primum in artistica facultate, ab anno 1419 in fac. theol., inter cuius doctores praeclarissimos habetur. Factus est quoque canonicus ad s. Stephanum, capellanus aulicus, parochus in Falkenstein, postea in Perchtoldsdorf. Obiit die 8. Jan. 1464. Reliquit plura scripta historica, theologica, philosophica, e quibus multa non prodierunt. Cf. Zeibig, Archiv f. öst. Gesch. V 315; Hurter IV 775 sq.; Pez, Script. rer. Austr. II 682 sqq.; Fabricius-Mansi III 193; Birk, Script. conc. Basil. I XXXI sq.; Aschbach 493 sqq.

5. F. 169—174'. R. In nomine etc. Incipit **tractatus seu confessionale** venerabilis et egregii doctoris magistri **Nicolai Dünkelspühel de confessione et discussione consciencie.**

Inc.: *„Secundum magistrum et doctores in quarto (Sententiarum) dist. 16. tres sunt partes vere penitencie.* Expl.: *„Preces fundere neglexerit. (R.) Et hoc opusculum editum est a domino doctore magistro Nicolao Dünskelspühel, doctore sacre theologie studii Wiennensis, qui obiit Wienne a. domini MCCCC^o^ 33°."*

6. F. 174'—175'. R. Incipit **generalis katholicorum confessio (Andreae de Escobar,** incompl.).

Inc.: *Quoniam omni confitenti necessarium est."* Expl.: *„Sed quando potui, vindicavi etc."*

Editiones vide ap. Hain N. 997—1017 et 11451—11455. De Andrea de Escobar, Hispano, ord. s. Benedicti, deinde episcopo Megarensi cf. Fabr. Mansi I 93 sq. et Hurter IV 626.

7. F. 175'—176. R. **Tractatus magistri Iohannis Gerson, cancellarii Parisiensis, de absolucione excommunicacionis.** — De modo confessionis et absolucionis sacramentalis. In responsione magistri Johannis Gerson, cancellarii Parisiensis, super questione sibi facta de statuto nostri ordinis Cartusiensis, quo dicitur, quod nullus absolvat a mortali certo, sed remittat confitentem ad priorem suum.

Inc.: *„Confessio sacramentalis fundatur in solo iure divino et ewangelico."* Expl.: *„Que sacramentaliter et expressa sunt confessa etc."*

Ed. Hagae Comitum 1728 II 460 sq. — De vita auctoris cf. Schwab, Ioh. Gerson, Prof. d. Theol. und Kanzler d. Univ. Paris, Würzburg, 1858.

8. F. 176—177. R. Sequitur eiusdem **(Iohannis Gerson) magistralis et brevis distinctio de modis excommunicacionum irregularitatum et absolucionibus ab eisdem.**

Inc.: *„Excommunicacionum tot sunt genera.“* Expl.: *„Simplex eciam fiat penitencie iniunccio.“*

Ed. l. c. II 403—405.

9. F. 177. R. **Excerpta a quodam tractatu (de obligationibus confessarii.)**

Inc.: *„Ad sciendum, quomodo confessor debeat se habere ad excommunicatos maiori excommunicacione.* Expl.: *„Confessorem alios scire etc.“*

10. F. 177—181. R. Incipiunt **casus excommunicacionis maioris (et quaestiones de poenitentia).**

Inc.: *„Primo igitur articulo, quo tanguntur omnes fideles.“* Expl.: *„Est solum veniale etc.“*

11. F. 181—185'. R. **Casus excommunicacionis excerpti a summa Pisani (Bartholomaei de s. Concordio.).**

Inc.: *„Dubitatur, in quibus casibus homo.“* Expl.: *„In terciam personam. (R.) Explicit hec materia de excommunicacionibns et finita in die s. Scolastice virginis, anno domini etc. [14]73⁰ post meridiem.“*

De auctore Bartholomaeo de s. Concordio seu de Pisa et de editionibus cf. Hurter IV 500; Fabr. Mansi I 177; Quetif-Echard I 623 sqq.

12. F. 186. R. Incipiunt hic notari **casus papales.**

Inc.: *„Item falsificatores literarum papalium.“* Expl.: *„Si quis Romi petas etc.“*

13. F. 186—186'. R. **Casus episcopales.**

Inc.: *Primo hereticos iudeos.“* Expl.: *„Speciali reservacione episcopi etc.“*

14. F. 186'—187'. R. **Removendi a communione sacramenti notabuntur.**

Inc.: *„Nota. Sequentes removendi sunt.“* Expl.: *„Peccancium introductam etc. Deo gracias etc.“*

F. 188 script. vacat.

15. F. 188'—192'. **(Sermones de tempore ab adventu usque ad dominicam quartam post epiphaniam.)**

Inc.: *„Cum appropinquaret . . . Sed, quia hoc evangelium legitur in die palmarum.“* Expl.: *„Ipse suos discipulos corripuit et tantum de hoc ewangelio.“*

16. F. 192'. R. **De fuga luxurie, alique cautele.**

Inc.: *„Nota, quod inter omnes impugnaciones.“* Expl.: *„Nullum bonum opus fieri potest et tantum de illo.“*

17. F. 193—193'. R. **(Sermo incompl. de) Dominica in palmis.**

Inc.: „*Cum appropinquaret . . . Dominus noster Iesus Christus ante sex dies pasce*". Expl.: „*Ut, cum quis diceret . . .* "

18. F. 194—202. **(Sermones a dominica XII. usque ad dominicam XXII. post qentec.)**

Inc.: „*Exiens Iesus de finibus Tyri . . . Tyrus et Sidon et alia nomina.*" Expl.: „*Ergo de hiis precipue dictum est.*"

19. F. 202'—204'. R. **Sermo bonus (Nicolai de Gräz) de cena Christi domini.**

Inc.: „*Homo quidem fecit cenam . . . Honorabiles patres et domini . . . Sicut sancti ewangelii leccione.*" Expl.: „*Et tantum de illa.*"

Idem sermo asservatur in bibl. nat. Vienn. N. 3640, 6.

20. F. 205—220. R. **Sermones (Nicolai de Dinkelspühel) de corpore Christi.**

Inc.: „*Caro mea vere est cibus . . . Hoc ewangelio precedente.*" Expl.; „*Unus deus in secula benedictus. Amen.*"

Sunt sermones quinque, de quibus Denis I 234 ita indicat: „Inter rarissima Nicolai scripta esse inde conjicias, quod vix unus alterve bibliographus eorum meminerit."

21. F. 220—221. **(Sermo Nicolai de Dinkelspühel de corpore Christi.)**

Inc.: „*[V]enite ad me omnes . . . Dilectissimi, in domino locturus.*" Expl.: „*Pro illius dubii responsione.*"

22. F. 221—222. **(Sermo Nicolai de Dinkelspühel in dominica Iudica.)**

Inc.; *[F]ilii diaboli Hussite.*" Expl.: „*Sed magis ex patre dyabolo.*"

23. F. 222. **(Decretum concilii Constantiensis de communione sub utraque specie.)**

Inc.: „*In nomine patris . . . Cum in nonnullis partibus.* Expl.: „*Salubriter adinventas.*"

Ed. Mansi XXVII 727 et 728.

24. F. 222—224'. **(Glossae Nicolai de Dinkelspühel ad decretum concilii Constantiensis de communione sub utraque specie.)**

Inc.: „*Illa est ecclesie determinacio.*" Expl.: „*Et tantum de illo nunc sit dictum.*"

25. F. 224'—225'. **(Tractatus Nicolai de Dinkelspühel de effectibus sanctissimi sacramenti.)**

Inc.: „*[D]e effectibus huius venerandi sacramenti.*" Expl.: „*Vide de hoc s. Thomam parte 3a 80a articulo decimo etc.*

26. F. 226—228'. **(Tractatus de defectibus missae.)**

Inc.: *„[D]efectus misse sunt, quando requisita.“* Expl.: *„Et sacrificium perficere etc.“*

Cf. Denis I 234.

27. F. 229—235. R. Incipiunt **sermones de septem donis spiritus sancti collecti per venerabilem magistrum dominum Nicolaum de Dünkchelspühel sancte theologie professorem.**

Inc.: *„Egredietur virga de radice . . . Ex hac auctoritate et aliis.“* Expl.: *„Sed magis ad pias affecciones etc.“*

Cf. Denis I 2814. — F. 235' script. vacat.

306

Chartac. et membr. (constat sexternis, quorum externa et interna plagula membr.) s. XIV, ex.; f. 333; 28,5×21,5 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae multae desiderantur; f. a cap. b: fragmentum breviarii cum neumis, s. XII., ibidem b': *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 7. Iulii 1656“;* f. 1, 172, 333': *‚Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.

1. F. 1—4. **(Prologus et registrum alphabeticum ad floretum sententiarum.)**

Inc.: *„In hoc presenti opusculo, ubi ponitur alphabeti assignacio.“*

Opus vide sub N. 6. (F. 17—131'.)

2. F. 4'—5. R. **Nota de hoc: Pater clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te.**

Inc.: *„Clarificatum a patre filium.“* Expl.: *„Cum nichil sit in eo inordinatum ac irracionabile.“*

3. F. 5—7'. R. **Sermo de sancto Egidio.**

Inc.: *„Fecit illum dominus . . . Occurrit in concione VIII. Ieronymi.“* Expl.: *„Marie filius, qui cum deo patre . . . “*

4. F. 7'—11. R. Item **sermo de sancto Egidio.**

Inc.: *„Oculus fui ceco . . . Pro divina gracia.“* Expl.: *„Sermo subtiliter concludatur. Amen. Deo gracias.“*

F. 11'—12' script. vacant.

5. F. 13—16'. R. **(Sermo in) Dominica Letare.**

Inc.: *„Colligite, que superaverunt . . . Increata sapiencia.“* Expl.: *„Ac laborem alacriter accedamus.“*

6. F. 17—131'. R. Incipit **floretum sentenciarum ex diversis libris sacre scripture (ac doctorum sanctorum) receptum.**

Inc.: *„Circa principium huius libri nota, quod modus procedendi instructivus in theologia est quadruplex."* Expl.: *„Vel non confirmatum."*

7. F. 131—139. R. Incipiunt **questiones de trinitate personarum (et aliae XII theologicae Engelberti Admontensis).**

Quaestiones de trinitate inc.: *„De questione quadam a quodam familiari meo simpliciter."* Expl.: *„Vel recipiat."* Duodecim quaestiones f. 136' inc.: *„Questiones subscriptas quidam vir bonus et amicus meus, in scriptura sancta.* Expl.: *„Ascendit semper."*
„Superbia est etc."

Cf. Wichner III 543 et Xenia Bernardina I 41. — De auctore cf. cod. 12.

8. F. 139—164'. R. **(Engelberti Admontensis tractatulus) de miraculis Christi.**

Prol. inc.: *„Mirabilia testimonia tua domine . . . Quia sicud Augustinus de verbis domini XLIIII⁰ dicit."* Opus inc.: *„Quia sicud dicit Augustinus super psalmum CII."* Expl.: *„Quia mutabile est. Amen."*

Cf. Wichner III 522 et Xenia Bernardina I 40.

9. F. 165—179. R. **(Engelberti Admontensis) tractatus de fascinacione.**

Prol. inc.: *„Cum secundum philosophum in primo Posteriorum."* Opus inc.: *„Nomine igitur fascinacionis."* Expl.: *„Quia mirabilis deus in sanctis suis etc."*

Cf. Wichner III 541 et Xenia Bernardina I 41.

10. F. 179—181'. R. **Sermo de sancto Hugone.**

Inc.: *Implebit dominus splendoribus . . . Venerabiles domini et patres, recordor."* Expl.: *„Denarium, quem nobis dignetur concedere unigenitus dei filius etc. Amen."*

11. F. 181'—191'. R. Incipit **(Engelberti Admontensis) tractatus de libero arbitrio.**

Prol. inc.: *„Inter plures ceteras questiones."* Opus inc.: *„Primum sic declaratur, quia cum natura racionalis."* Expl : *„Non pigrum, vobis autem tutum est."*

Edit. Bern. Pez, Thesaur. anecdot. IV 2, 121—148.

12. F. 191'—197'. **(Sermo de nativitate domini.)**

Inc.: *„Liber generacionis . . . Liber iste clausus est."* Expl.: *„Caro factum nos reficiat, quod cum patre etc. Amen."*

13. F. 197'—200'. R. **(Sermo) In Epiphania.**

Inc.: *„Vidimus stellam eius . . . Ego in patre."* Expl.: *„Concedat Christus, rex angelorum, qui cum patre . . . Amen."*

14. F. 201—208'. R. Incipit **conpendium de modo sermocinandi.**

Inc.: *Notifico thema, subdivido, conprobo.“* Expl.: *„Ad simplices et illiteratos etc. Amen.“*

15. F. 209—212'. **(Tractatus de gradibus perfectionis.)**

Inc.: *„Si vis scire, quod puritas cordis.“* Expl.: *„Quoniam suavis est dominus.“*

16. F. 212'—217. **(Sermo in illud:) Stellae dederunt lumen in custodiis suis.**

Inc.: *„Reverendi patres, divina bonitas, que nobis.“* Expl.: *„In gloriam tuam, quod nobis prestare dignetur etc.“*

17. F. 217—218'. **(Sermo in illud:) Quia si hii tacuerint, lapides clamabunt.**

Inc.: *„Magnum et admirabile.“* Expl.: *„Ad gaudia eternalia pervenire valeamus. Amen.“*

18. F. 218'—221'. **(Sermo in illud:) Misericordia domini plena est terra.**

Inc.: *„Nomine terre convenienter homo designatur.“* Expl.: *„Facere non potuit“.*

19. F. 221'—223'. **(Sermo in illud:) Caro mea vere est cibus.**

Inc.: *„Hic sermo debetur auribus.“* Expl.: *„Non prodest quidquam.“*

20. F. 223'—226. R. **Sermo de resurreccione domini.**

Inc.: *„O quam gloriosus . . . Doctor venerabilis pater noster Augustinus.“* Expl.: *„Ad quam gloriam nos perducat idem etc. Amen.“*

21. F. 226—229. **(Sermo in illud:) Tu quis es.**

Inc.: *„Beatus Augustinus de doctrina christiana“.* Expl.: *„Meritis et precibus nobis concedere dignetur, qui . . . “*

22. F. 229—231'. **(Engelberti Admontensis tractatus de quaestionibus super antiphonam: Cum rex gloriae.)**

Inc.: *„De illo glorioso et letabili cantu.“* Expl.: *„Sunt venerabiliter acceptanda.“*

De hoc opere vide Wichner III 531 sq.

23. F. 231'—233'. R. **Sermo de s. Ioanne Baptista.**

Inc.: *„Magnus es tu . . . Pauper non sufficiens.“* Expl.: *„Ut per intercessionem istius precursoris etc.“*

24. F. 233'—236. R. Incipit **sermo de sancta Maria Magdalena.**

Inc.: *„Surgam et circuibo civitatem . . . Res naturales.“* Expl.: *„Utilius est in vita.“*

25. F. 236—258. **(Floretum locorum s. scripturae per ordinem alphabeti.)**

Inc.: „*Abstinere a cibis. Quod abstinendum est.*" Expl.: „*Dyabolo suggerente. Amen.*" *(R.) Hunc librum in dominice incarnacionis et passionis laudem et devocionem legentibus swadendam et excitandam viis et verbis sanctorum et expositorum, quantum scivi et potui, sequendis me inprimens, hoc tempore autumnali in laborem michi assumpsi et utcunque perfeci, veniam a legentibus postulans de minus bene et plene dictis vel necessariis omissis, quia non omnia possumus omnes, sed sufficit, si quod possumus melius sit ut possumus, in laudem dei et gloriam faciamus. Amen. Deo gracias.*"

26. F. 258—260'. **(Sermo de beata Maria virgine.)**

Inc.: „*Priusquam te formarem . . . Formarum naturalium gradus.*" Expl. „*Reconciliacione letemur, cui est . . .*"

27. F. 260'—264. R. **Sermo de sancta Maria Magdalena.**

Prothema inc.: „*Vidi alterum angelum . . . Sicud lux sensibilis.*" Sermo inc.: „*Sicud lux meridiana . . . Beatus Iacobus apostolus.*" Expl.: „*Marie Magdalene misericorditer perungat dominus noster etc. Amen.*" (R.) Hoc opus exegi, gracia mediante peregi. In quibus erravit scriptor, tu corrige, lector.

28. F. 265—284'. **(Reinheri Sacconi tractatus de haereticis.)**

Prol. inc.: „*[A]udistis, quia antichristus venit . . . Dicit glosa, antichristi sunt omnes heretici.*" Capitulis praemissis opus inc.: „*Fidem Romane ecclesie probant.*" Expl.: „*Heresis est Ioviniani.*" (Alia manu R.:) „Expliciunt secte hereticorum comportate per fratrem Reinherum, olim heresiarcha, nunc dei gracia sacerdos in ordine fratrum predicatorum."

Idem opus extat in cod. 265 (8).

29. F. 284'—324. **(Hugonis de Novo Castro victoria Christi contra antichristum.)**

Prol. inc.: „*[N]on sum propheta neque filius prophete . . . Humilis ille propheta.*" Praemissis capitulis opus inc.: „*Quia vero omnis noticia.*" Expl.: „*Probabilitatem, sed forte ficticiam falsitatem . . .*"

In codice nostro ultima verba cap. XXXV. et cap. XXXVI. l. II. desunt.

Bibl. nat. Vienn. exhibet idem opus (N. 4143) a Denis I 1221—1222 descript. — Editiones vide ap. Hain, N. 8993. De auctore vide Wadding 122, Sbaralea 361, Hurter IV 371.

30. F. 324—329'. R. **Iste sunt (Philippi) peregrinaciones Ierusalem et tocius terre sancte.**

Inc.: *[G]loriose ac sancte civitatis Ierusalem.*" Expl.: „*Ad utilitatem peregrinorum breviter memoriter commendavi. Amen.*"

Idem opus exhibet bibl. nat. Vienn. N. 1663, 6. — Ed. Neumann in Öst. Vierteljahrsschrift f. kath. Theologie, Wien, 1872, 28—78, 165—174.

307

Membr. s. XIV.; f. 249; 28×21,5 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; f. 1 littera initialis et margines totius paginae coloribus et auro ornatae sunt, reliquae litterae capitales nec non paragraphi caeruleae et rubrae; teg. ant. b in schedula membr. agglutinata titulus: „*Gregorius de Aringo super sentencias,*" s. XV. ex.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae insertus 10. Iunii 1656*"; f. 83 et 247': „*Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali*", s. XV.; in marginibus multae emendationes et notae.

1. F. 1—18. **(Quaestiones sex dogmaticae - morales.)**

Inc.: „*Utrum aliquis necessario vel voluntarie possit offendere Christum. Quod sic, quia (si) aliquis involuntarie facit contra preceptum iusticie.*" Expl.: „*Licet alia velit voluntate.*" In fine: „*Explicit iste liber, qui scripsit, sit benedictus. Amen. Vinum scriptori debetur de meliori. Amen.*"

De auctore nihil inveniri potuit. — De versu scriptoris cf. Serapeum XI 122.

2. F. 18—50. **(Thomas Buckingham quinque quaestiones super sententias.)**

Inc.: „*Utrum deo frui sit summa merces cuilibet creature beate. Arguitur quod non, quia tunc quam bona est creature racionabili fruicio divina.*" Expl.: „*Aliquando est causa, quare vero infligitur pena eterna. Et est finis questionis et operis. Deo gracias.*" In fine versus scriptoris: „*Vinum scriptori debetur de meliori; bonum est. Explicit, expliceat, ludere scriptor eat.*"

Ed. Parisiis a 1505. — Quaestio I. item in cod. Berolin.; cf. Rose o. c. II, 335 n. 480.

Thomas Bockingham (Buckingham), theologus Oxoniensis atque episcopus Lincolniensis, qui renuncians muneri episcopali (1377) ingressus est ord. s. Benedicti obiit a. 1398. Cf. Hurter IV 554; Fabricius-Mansi IV 59.

F. 50' script. vacat.

3. F. 51—96'. Prol. inc.: „*[C]uncte res difficiles, ait Salomon . . . Et cur intelligit, eas esse difficiles, subdit.*" Quaestiones inc.: „*Est ergo prima quaestio, utrum in divinis essencialia sint inmediatoria ipsi essencie divine vel notionalia. Arguitur, quod nocionalia.*" Expl.: „*Non ex hoc tamen aliquid novum ponimus in deo, ut dictum est. Et per hoc sunt solute raciones. Et in hoc terminatur.*" (R.) **Quolibetum** felicis memorie **magistri Ioannis (Duns-) Scoti** ad laudem et gloriam omnipotentis dei . . .

Sequitur registrum titulorum 21 quaestionum operis. Expl.: „Expliciunt tituli quaestionum Quolibeti fratris Io. Scoti, de ordine fratrum minorum."

Saepius editum; usi sumus edit. Simonis de Luere, Venetiis 1506.

4. F. 97—105. **(Quaestiones theologicae et philosophicae.)**

Inc.: *„Secuntur due questiones de deo in comparacione ad extra et erat prima questio illa: Utrum perfecciones creaturarum virtualiter contente in essencia divina."* Expl.: *„Quando dicitur, quod fraus et dolus nemini debent patrocinari, concedo, quia concludit verum."*

F. 105 sequitur registrum titulorum 16 quaestionum, quarum codex noster praeter laudatam tantummodo quinque tractat.

5. F. 105—120. **(Iacobi de Asculo quaestiones quodlibetales.)**

Prol. inc: *[Q]uia teste beato Ioanne Apoc. 1⁰ capitulo deus est principium et finis omnium, scilicet alfa et o."* Opus inc.: *„In nostra disputacione de quolibet querebatur quedam de deo, quedam de creaturis."* Expl.: *„Nisi cum eo concurrat accio agentis primi."*

Hoc opus non est editum. — De auctore, ord. min. prov. sup. Germ. ministro (1310), vide Sbaralea 365, Hurter IV 377.

6. F. 120—126'. Inc.: *„[I]ntelleccionem intellectuale natura precedere."* Expl.: *„Talis simplicitas ceteris paribus non potest esse in creatura."* (R.) Explicit **libellus theorematum magistri Iohannis Scoti (Pseudo-)**, de ordine fratrum minorum.

Editiones affert Sbaralea 411. — Cf. Geyer, Die patrist. u. scholast. Philosophie, l. c. 505 sqq.

7. F. 127—241. Inc.: *„Circa prologum libri sentenciarum quero primo, utrum de obiecto theologico per theologicum discursum noticia proprie scientifica acquiratur."* Expl.: *„Ut in omnibus nostra sit divine voluntati conformis eo prestante, qui . . ."* (R.) Explicit primus (i. e. **lectura primi libri sententiarum) magistri Gregorii de Arimino,** qui legit Parisius anno domini 1344. In fine: *„Egidius obiit anno domini MCCC 16 vicesima tercia die mensis decembris, doctor vero subtilissimus, scilicet Iohannes Scotus, post Egidium Parisius sollempniter viguit."*

De auctore et editionibus cf. Hurter IV 508 sq.; Ossinger 74—76. — Cf. cod nostrum 41.

8. F. 241'—246. R. **Tabula super primum sententiarum magistri Gregorii de Arimino, fratrum heremitarum sancti Augustini.**

Alphabetice est disposita et verbo „ablativus" incipit et verbo „ydolum" explicit.

F. 247: registrum titulorum quaestionum.

308

Chartac. s. XV.; f. 324; 29×20,6 cm; f. 1—144', 169—240', 281—326': col. 2; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, partim cum ornamentis, multae desunt; f. a cap. b (inversum adglut.): tractatus moralis fragmentum, s. XIII ex.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensium bibliothecae iure sum inscriptus 27. Septembris 1656.*"

1. F. 1—48. **(Ioannis de Fonte conclusiones super quatuor libros sententiarum.)**

Prol. inc.: „*Ad preces studencium, dum esset lector.*" Opus inc.: „*Veteris ac nove legis. Distinctio prima habet decem conclusiones.*" Expl.: „*Impiorum ineffabili calamitate. Deo gracias.*"

Editiones vide ap. Hain, N. 7225. De auctore vide Hurter IV 727; Sbaralea 419.

2. F. 49—168' et 317—324. **(Iacobi Magni sophologium.)**

Praemissa tabula capitulorum prol. inc.: „*Illustrissimi principes regis Francorum.*" Opus inc.: „*Dicit Aristoteles 4to Ethicorum, quod homo sapiens maxime felix est.*" Expl.: „*Loquitur vidue etc.*"

Editiones vide ap. Hain, N. 10.467—10.480. — De auctore vide Hurter IV 647 sq.; Ossinger 532 sq.

3. F. 169—190'. Inc.: „*Benedixit te dominus . . . Quamvis illud verbum secundum litteram sensum de Iudith sit.*" Expl.: „*Videbitur et congrui etc.*" (R.) Expliciunt **sermones** dicendi **per adventum domini de historiis Iudith per Nicolaum Aldehans de Waldnpruck.**

Idem opus asservatur in Bamberg; cf. Leitschuh o. c. I 796.

F. 191—193' script. vacant.

4. F. 194—240'. **(Sermones de tempore.)**

Inc.: „*Tunc videbunt filium hominis . . . Ad natalicia regum celebranda consuevit antiquitus.*" Expl.: „*Eterne beatitudinis nos ducat Christus Iesus, qui est in secula benedictus. Amen.*"

F. 241—244' scriptura vacant.

5. F. 245—254'. R. Secuntur **libri beati Augustini (Pseud.) de penitencia.**

Prol. inc.: „*Quantum sit appetenda gracia penitencie.*" Opus inc.: „*Fides est fundamentum boni.*" Expl.: „*In odorem suavitatis. Amen.*"

Ed Migne P. L. t. 40 col. 1113—1130.

6. F. 254'—260. R. Incipit **liber secundus Augustini de penitencia** (incompl.).

Inc.: „*Quam sit utilis ac necessaria.*" Expl. (per verba): „*Quidquit enim feceris, quecunque . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 39 col. 1535—1548. — Idem opus extat in cod. 217 (4).

7. F. 260'—261'. **(S. Augustini sermo de poenitentibus.)** Inc.: „*Penitentes, penitentes, penitentes, si estis penitentes.*" Expl.: „*Tene certum. Deo gracias etc.*" (R.) Expliciunt libri beati Augustini de penitencia cum quodam sermone seu exhortacione ad penitentes etc. In fine: „*Istud librum comparavit dominus Iohannes de Volkra, custos dominarum in Neuenburga Claustrali. Si quis furatus fuerit, anathema sit.*"

Ed. Migne P. L. t. 39 col. 1713—1715.

8. F. 261'—280' et 243—244'. R. Incipit **liber beati Augustini (Pseud.) de spiritu et anima** (incompl.).

Prol. inc.: „*[Q]oniam dictum est michi, ut me ipsum cognoscam.*" Opus inc.: „*Animus est substancia quedam.*" Expl. (per verba): „*Quam cernere es finis, cui est gloria etc. Amen.*"

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 779—816.

9. F. 281—292'. **(Alberti Magni biblia Mariana,** incompl.).

(R.) Sequitur liber Genesis pro declaracione beate virginis. Inc.: „*In principio creavit . . . Celum scilicet empirium, per quod intellegitur domina mundi.*" Expl. (per verba): „*Maligni venenosi . . .*"

Edit. in Opera omnia, T. XX. P. 2 1—39. — Idem opus extat in cod. 1149, 1075(2).

10. F. 293—294'. R. Sequitur **sermo de indulgenciis consequendis.**

Inc.: „*[V]ere dominus est in loco . . . Libenter debemus visitare ecclesiam.*" Expl.: „*Quam liberacionem prestet nobis trinus et unus.*"

11. F. 294'—295. R. **(Sermo) de dedicacione ecclesiae.**

Inc.: „*Domus mea domus oracionis . . . Hodie peragitur festum.*" Expl.: „*Qui nos participes faciat in sua gloria. Amen.*"

12. F. 295—295'. R. **(Nota) de scandalo.**

Inc.: „*Nota secundum Thomam 2ª 2ᵉ q. XLII assumens Ieronimum.*" Expl.: „*Per quem scandalum etc.*"

13. F. 295'—297. R. Incipiunt quidam **sermones** ad placitum ex dictis et sermonibus **magistri Wilberti (de Tornaco) ad personas diversorum statuum collecti et primo ad milites** (incompl.).

Inc.: „*Accipe gladium . . . In isto verbo informantur milites.*" Expl. (per verba): „*Quam interfectus fame . . .*"

Gilbertus de Tornaco, ord. min., theol. Parisiensis, obiit 1270. — Cf. Hurter IV 293.

F. 297'—302' script. vacant.

14. F. 303—314'. **(Sermones.** Ultimus incompl.)

Inc.: *„[U]nanimes in oracione . . . Doctor gloriosus beatus Ambrosius."* Expl. (per verba): *„Sui apertissimi proditoris . . . "*

F. 315—316' script .vacant. — F. 317—324 vide sub N. 2.

15. F. 324 — 324'. **(Epistola s. Bernhardi ad Raymundum, dominum castri s. Ambruosii incompl.)**

Inc.: *„Gracioso et filici (!) militi domino Raymundo, domino castri Ambrosii Bernhardus in senium deditus . . . Doceri petisti a nobis de cura et modo rei familiaris."* Expl. (per verba): *„Vigilare precepit."*

Ed. Migne P. L. t. 182 col. 647 sqq.

Eadem epistola extat in cod. 264 (40), 383 (3), 403 (8), 491 (3), 637 A (7), 933 (60).

309

Membr. s. XIII. et XIV.; f. 217; 32,4 × 21 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; f. 5 littera initialis deaurata cum imagine Thomae de Aquino, reliquae rubrae et caeruleae; f. 1: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum inscriptus 6. Septembris 1656"*; f. 1, 58, 216' *„Liber s. Marie in Neuburga Claustrali"* s. XV.; ultima folia tineis arrosa.

1. F. 1—3. R. Incipit **tabula questionum in hoc libro contentarum** (manu s. XV. script. in 3 columnis).

2. F. 4. **(Registrum alphabeticum,** incompl.; alia manu s. XV. script.)

3. F. 5—28'. **(S. Thomae de Aquino commentarius in IV. lib. Sententiarum,** in fine mancus.)

Prol. inc.: *„Misit verbum suum et sanavit eos . . . Ex peccato primi hominis humanum genus duo incurrerat."* Opus inc.: *„Ad primum sic proceditur. Videtur, quod inconvenienter diffiniatur sacramentum."* Expl. in dist. VI. quaest. I. a. II. per verba: *„Quia ordinat sacramentum ad finem indebitum, non propter hoc in . . . "*

Ed. Parisiens. 1660, t. 10, f. 1—91.

4. F. 29—34. **(Quaestiones de oratione.)**

Inc.: *„Queritur, an debeat tradi forma oracionis. Quod sic. Patet ex forma tradita a domino Matth. VI. et Luc. XI."* Expl.: *„Sic preceptum quandoque dicitur documentum."*

F. 34' sine script.

5. F. 35—43. **(Quaestiones de modis essendi dei in creaturis.)**

Inc.: *„Queritur de modo essendi deum in creaturis et primo a parte neccessitatis creature et queritur primo, utrum posset in esse conservari sine*

essentiali presencia creatoris.“ Expl.: *„Quod significat quid permanens et ut permanens.“*

6. F. 43—44'. **(Quaestiones de existentia rerum in deo.)**

Inc.: *„Postea supposito ex precedentibus, quod deus sit in rebus et quod in omnibus et quomodo, queritur de existencia rerum in deo.“* Expl.: *„Non per proprietatem.“*

7. F. 44'—49. **(Quaestiones de ideis in deo.)**

Inc.: *Post hec queritur de ydeis, primo si est ydeas ponere in deo vel non. Quod non videtur.“* Expl.: *„Omnia equaliter cognoscit.“*

F. 45 in margine superiore nota: *„Questiones Rygaldi.“* (Odonis? vel: Iohannis? vel Raymundi? Cf. Sbaralea 455 et 568; Quetif-Echard I 475.)

8. F. 49—57. **(Quaestiones de dei voluntate.)**

Inc.: *„Queritur de voluntate dei, utrum sit in deo ponere voluntatem. Et idetur quod non, quia finis et bonum idem, ut vult philosophus.“* Expl.: *„E antum dicitur conformari.“* *t*

9. F. 57—59'. **(Quaestiones de voluntate humana respectu voluntatis divinae.)**

Inc.: *„Deinde querebatur supposito, quod aliquo modo possit esse conformitas voluntatis nostre ad divinam, utrum conformare teneamur. Quod non videtur, quia cum non teneamur deo, nisi per obedienciam.“* Expl.: *„Et concedimus ipsum nolle, quod non vult.“*

10. F. 59'—60'. **(Quaestiones de libero arbitrio,** in fine mancae.)

Inc.: *„Queritur de libero arbitrio. Et primo queritur, an sit. Quod non videtur. Augustinus in Ench.: Male utens homo libero arbitrio et se perdidit.“* Expl.: *„Sicut dormiens, quando non consentit temptacioni, non . . . “*

11. F. 61—69. **(Quaestiones de praedestinatione.)**

Inc.: *„Queritur, quid sit predestinacio. Diffinitur autem sic: predestinacio est presciencia beneficiorum dei. Item, predestinacio est alicuius ad gloriam pcreordinacio.“* Expl.: *„Non potest presciri, quod esse futurum non est nec igesse.“*

12. F.69—71. **(Quaestiones de reprobatione.)**

Inc.: *„Queritur de reprobacione et primo, in quo genere sit. Ut dicit magister in Sent. libro I. d. XL., reprobacio est presciencia iniquitatis quorundam et preparacio dampnacionis eorundem.“* Expl.: *„Peccatum enim originale est inicium reprobacionis.“*

13. F. 71—75'. **(Quaestiones de dei dilectione respectu creaturarum.)**
Inc.: *„Queritur de dilectione dei, qua diligit creaturas, et primo, an diligat creaturas. Quod sic.“* Expl. (alia manu): *„Propter alia, que tacta sunt . . .“*

14. F. 76—78'. **(Quaestiones de cognitione creaturarum respectu dei.)**
Inc.: *„Queritur, an dominus sit cognoscibilis. Quod sic videtur. Augustinus De trinitate: Anima dicitur ymago dei, eo quod capax eius.“* Expl.: *„Est causa inconprehensibilis.“*

15. F. 79—83'. **(Quaestiones de differentia veteris et novae legis.)**
Inc.: *„Quaeritur de differencia veteris legis et nove et primo, an differant essentialiter. Et videtur, quod non.“* Expl.: *„Quia peccata nostra meruerunt.“*

16. F. 83'—85'. **(Quaestiones de sacramentis.)**
Inc.: *„Queritur, utrum sacramenta fuerint necessaria ad salutem hominis post lapsum. Quod sic patet.“* Expl.: *„Nomine institucionis communiter sumpto.“*

17. F. 86—89'. **(Quastiones de virtutibus in generali et in speciali.)**
Inc.: *„Queritur de hoc verbo: Caritas est forma virtutum.“* Expl.: *„Possibilitas ad hec.“*
F. 86 in margine superiore: *„Questiones m. W.“*

18. F. 89'—92'. **(Quaestiones de sanctificatione.)**
Inc.: *„Queritur de sanctificacione et primo queratur, an sanctificacio sit solum rei racionalis.“* Expl.: *„Id, quod ipsa prius interrogabat.“*

19. F. 92'—95. **(Quaestiones de decimatione.)**
Inc.: *„Queritur, utrum filii decimati erant in parentibus. Quod sic.* Expl.: *„Quod supra est, aliquo modo.“*
F. 94 in margine superiore: *„De q. m. W.“*

20. F. 95—97. **(Quaestiones de Christo.)**
Inc.: *„Queritur, utrum Christus consideratus ut in gratia unionis poterat peccare. Quod non.“* Expl.: *„Pene dampnatum iniuste.“*

21. F. 97'—101'. **(Quaestiones de primis motibus peccati.)**
Inc.: *„Queritur, quid sit primus motus, et diffinitur sic: primus motus est motus sensualitatis.“* Expl.: *„Nichilominus inperat racio.“*
F. 101 scriptura vacat.

22. F. 102—108. **(Quaestiones de peccato in generali.)**
Inc.: *„Queritur de peccato, quid sit, et diffinitur multipliciter. Augustinus in libro de li(bero) arbitrio: Peccatum est voluntas aversa ab inconmutabili bono.“* Expl.: *„Ordinat ipsam partem inferiorem.“*

23. F. 108—110'. **(Quaestiones de angelis in ordine ad peccatum et ad dilectionem dei.)**

Inc.: *„Queritur, utrum in angelis ante lapsum poterat esse consensus mali in inferiore parte.“* Expl.: *„De amore naturali rationali.*

24. F. 110'—112'. **(Quaestiones de modis diligendi deum.)**

Inc.: *„Queritur de modis diligendi deum et primo videtur, quod nullus sit modus.“* Expl.: *„Gustacio actu est ipsa fruicio, actio.“*

25. F. 113—118'. **(Quaestiones de innovatione mundi.)**

Inc.: *„Queritur, quorum erit innovacio in fine mundi et primo, utrum vegetabilium et sensibilium.“* Expl.: *„Passibilitas et corrupcio.“*

26. F. 119—184. **(Quaestiones de sacramentis in generali et in speciali.)**

Inc.: *„Queritur: quid est sacramentum. Diffinitur autem multipliciter, uno modo sic: sacramentum est sacre rei signum.“* Expl.: *„Sed pocius dampnacionis dispendium.“*

F. 184' scriptura vacat.

27. F. 185—217. (Titulus legitur f. 193: R. **Questiones nove de penitentia.)**

Inc.: *„Queritur de penitencia et primo, utrum sit virtus vel non. Quod sic videtur.“* Expl.: *„Ut est ratio vel rationale.“*

310

Chartac. s. XV.; f. 247; 29×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec., f. 1 littera initialis cum ornamentis rubr. et caerul., reliquae rubrae et caeruleae; f. a cap. a: fragmentum Digestorum (L. 37, T. 8), s. XIV.; f. ad calc. a: fragmentum gradualis cum neumis, s. XII.; f. 109' et 179; *„Liber beate Marie virginis in Newburga Claustrali,“* s. XV.

F. 1—246. **(Narcissi Herz de Berching quaestiones in III. lib. Sententiarum.)**

Inc.: *„Cum venit igitur plenitudo temporis. Ut ait apostolus: Misit deus filium suum . . . Iste est tercius liber sentenciarum Petri Lambardi(!).“* Expl.: *„Qui legem dedit Iesus Christus, deus in secula benedictus. Amen.“*

Idem opus (non editum) asservatur in bibl. ap. Scotos Viennae; cf. Hübl, N. 264 (1).

De auctore, rectore univ. Vienn. a. 1423 et 1431, vide Aschbach 453 sqq. et Zeibig in Arch. f. öst. Gesch. V (II) 2, 314.

F. 246 et 247 script. vacant.

311

Membr. s. XII. ex.; f. 83; 28×19,5 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 82: *„Liber sancte Marie in Nuenburch“*, s. XII.; f. 1 et 27: *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali“*, s. XV.; folia ultima tineis arrosa.

R. Incipit prologus sententiarum magistri Hugonis ex veteri testamento F. 1—82. **(Hugonis de s. Victore tractatus de sacramentis christianae fidei, lib. I.)**

Prol. inc.: *„Librum de sacramentis christianę fidei studio.“* Sequitur tabula capitulorum. Opus inc.: *„Cum igitur de prima eruditione.“* Expl.: *„Precepta sacramenta promissa.“*

F. 82'—83: delineatio disputationis. Vide Winkler, Die Buchmalerei in Niederösterreich v. 1150—1250, Wien 1923 p. 11 et tab. 6.

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 173—364.

312

Membr. s. XII. ex; f. 150; 27×17 cm; man. plures; ligat. rec.; iitterae initiales variis coloribus pictae; f. 1: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum iure inscriptus 16 Sept. 1656“*; f. 150: *„Explicit liber s. M[arie] Waltsassen (?) . . . Cedeliz.“*

1. F. 1—80'. **(Pseudo - Hugonis de s. Victore summae sententiarum, tract. I—VI.)**

Praef. inc.: *„De fide et spe, que in nobis est, omni poscenti.“* Opus inc.: *„Fides, ut ait apostolus.“* Expl.: *„Per invocacionem trinitatis.“*

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 41—154. — Cf. Andreas: Die Summa sentent. Kein Werk des Hugo von S. Victor, in Katholik, 1909, 99—117.

2. F. 80'—88. R. **Augustinus** (falso) **de coniugio.**

Inc.: *„Secretum dei fuit, homines per sacramenta salvari.“* Expl.: *„In hoc conversacione permanserit.“*

3. F. 88'—131. **(Flori, diaconi Lugdunensis, opusculum de expositione missae.)**

Inc.: *„Opusculum de actione missarum.“* Expl.: *„Fit post consecrationem et participationem eorundem sacramentorum.“*

Ed. Migne P. L. t. 119 col. 15—72.

4. F. 131—143'. **(Pseudo - Hugonis de s. Victore summae sententiarum tract. VII, incompl.)**

Inc.: *„Coniugium, quod matrimonium appellatur.“* Expl. (per verba cap. XX.): *„Que deus coniunxit, homo non separat.“*

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 153—171.

5. F. 143'—147'. **(Epistola Gualteri de Mauritania ad Hugonem de s. Victore.)**

Inscriptio epistolae: *„Hugoni sancti Victoris priori G. salutem."* Epist. inc.: *„Nuper de Parisius veniens."* Expl.: *„Et heresim manifestam abdicare et prorsus respuere."*

Bibl. nat. Vienn. exhibet eandem epist. (N. 998, 4), a Denis I 620—622 descript.

6. F. 147'—148'. **(Tractatus moralis de caritate.)**

R. Quid sit karitas. Inc.: *„Karitas est motus animi ad diligendum deum."* Expl.: *„Separabit me a caritate Christi."*

7. F. 148'—150. **(Hugonis de s. Victore tractatus de sapientia animae Christi, incompl.)**

Prologus inc.: *„Prudenti ac religioso verbi divini."* Opusculum inc.: *„Queritis de anima Christi, id est de illo rationali spiritu."* Expl. (per verba): *„Venientem in hunc mundum . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 845—849.

In fine probationes pennae et psalm. 135 incompl. a. XII. et XIII.; f. 150': probationes pennae et canticum in B. Mariam V. inc.; *„Salve regina virginum, Maria, dya celi ierarchia,"* s. XIV.

313

Chartac. s. XIV. (f. 1—189 a. 1377); f. 249; 29×21,5 cm; col. 2; man. II; lig. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1 et 10: *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensium bibliothecae iure inscriptus 27. Sept. 1655"*; in marginibus f. 1—188 litterae initiales et tituli capitulorum pro rubricatore annotati sunt.

1. F. 1—189. R. Incipit **Hugo (de s. Victore) de sacramentis (libri duo.)**

Praef. inc.: *„Librum de sacramentis christiane fidei studio quorundam scribere conpulsus sum."* Sequuntur divisio operis et tabula capitulorum l. I. eiusdem. Prol. (f. 3) inc.: *„Cum igitur de prima erudicione sacri eloquii."* L. I. (f. 4) inc.: *„Arduum profecto et laboriosum opus."* Expl.: *„Ecce, quod erit in fine sine fine."*

Sequitur nota de morbo et obitu auctoris: *„Nota. Hugo de sancto Victore Parisius claruit, qui de contemplacione et moribus multa scripsit. Huic in extremis laboranti hostiam non consecratam monachi propter vomitus periculum attulerunt, sacram eucaristiam simuantes. Quod Hugo per spiritum intelligens exclamavit: Cur me fallere, fratres, voluistis, sic non est dominus meus Iesus Christus. Qui territi corpus Christi attulerunt, sed Hugo propter vomitum communicare non audens sic orabat: Ascendat filius ad patrem et cum eo spiritus meus ad eum, qui fecit illum. Quo dicto eucaristia disparuit et Hugo feliciter exspiravit. Idem Hugo vixit sub imperatore Heinrico quarto, qui obiit M⁰ C⁰ XXV."* Postremo in scriptura minore colophon: *„Finitus est Hugo de sacramentis per Procopium*

Tursund, civem Pragensem, in ecclesia s. Petri hora q(uasi) XXII. in die s. Michaelis anno eiusdem M^o CCC^o LXXVII°.“

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 174—613. — Quoad notam de morbo et obitu Hugonis cf. Migne P. L. t. 175 col. CLIX. — F. 189'—190' script. vacant.

2. F. 191—231. Inc. opus: *„Occurrit discutere, utrum sit necesse ponere, deum esse.“* Expl.: *„Spiritu, ut puto, divino instigatus hoc opusculum sim agressus. Deo gracias. Amen.“* (R.) Explicit **liber de fide contra vanos et curiosos philosophos** etc. Amen.

F. 232: Registrum operis.

Textus noster maxima ex parte verbotenus de opere sumptus est, quod in cod. 1589 (1) bibl. Nat. Vindob. sub titulo *„Liber de articulis fidei“* asservatur.

3. F. 232—249. **(Aldobrandinus de Tuscanella: Tractatus super decem praecepta legis,** incompl.)

Inc.: *„Legem pone michi, domine, viam iustificacionum tuarum . . . Loquitur hic propheta dicens: Ex quo legem petivi.“* Expl. (per verba): *„Facit enim eas inutiles sibi.“*

In codice nostro praefatio et pars ultimi capitis desunt. Opus integrum in cod. 15.019 (2) bibliothecae Nat. Vindob. requiras. — De auctore vide Quetif-Echard I 527.

314

Chartac. s. XV.; f. 269; 29×21 cm; col. 2; man. I ligat. rec.; f. 25 littera initialis deaurata cum ornamentis et cum insignibus canoniae nostrae, reliquae caeruleae et rubrae; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 27. Sept. 1655“*; margines infimi f. 1 — 3 et 257 abscisi sunt.

F. 1—269'. Praemisso registro alphabetico prol. inc.: *„Decalogi legem sacratissimam primum.“* Opus inc.: *„Sunt igitur tria principaliter.“* Expl.: *„Intrem in gaudium domini, qui es trinus et unus deus etc. Amen.“* (R.) Explicit **preceptorium divine legis fratris Iohannis Nyder, sacre theologie professoris eximii, ordinis predicatorum conventualis Nürenbergensis.**

Sequitur registrum capitulorum.

Editiones vide ap. Hein N. 11780—1796. — De auctore vide Aschbach 446 sqq.; Hurter IV 715 sqq.; Quetif-Echard I 792 sqq.

315

Chartac. s. XV.; f. 463; 31×21,2 cm; col. 2; man I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. a, 180', 460: *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali“*, s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656.“*

1. F. 1—458. Inc.: „*Circa distinctionem primam quarti sentenciarum moveo illam questionem, utrum nove legis sacramenta causativam gracie habeant.*" Expl.: „*Secundum, quod dicit Augustinus. Ex dictis patet solucio obiectorum.* (R.) Explicit **lectura illustris magistri Chunradi de Ratenburkch** (recte: **Rothenburg**) **super tercio et quarto sentenciarum,** pronunciata ad unversitatem Wyennensem. Comparata per dominum Stephanum canonicum Newnburgensem.

Haec lectura non edita est.

De auctore cf. Aschbach I 418 sq. — F. 461—463 script. vacant.

2. F. 458'—460'. **(Quaestio moralis).**

Inc.: „*Utrum precepta decalogi obligent sub pena mortalis peccati. Quod non.*" Expl.: „*Ex dictis patet, quid sit dicendum ad questionem. Et sic . . .*"

316

Chartac. s. XV.; f. 361; 29 × 21,2 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae intiales rubrae, multae desiderantur.

1. F. 1—143. **(Lectura in II. et III. lib. Sententiarum.)**

Lectura super II. lib. inc.: „*Creacionem rerum insinuans scriptura. Liber secundus in quo determinat magister de creacione rerum.*"

Lect. super III. lib. inc. (f. 65): „*[C]um venit igitur plenitudo temporis. Liber 3us. Postquam in precedentibus libris determinavit magister de rebus divinis et creatis.*" Expl.: „*Ad quem omnia ordinantur, cui est . . .*"

Sequitur nota de fletu damnatorum et nota (f. 143'): „*In supra scriptis punctis magister sentenciarum non tenetur a doctoribus modernioribus.*" Loci isti afferuntur.

F. 143': registrum capitulorum,

Idem opus asservatur in bibl. Nat. Vienn. (N. 4497, 1), a Denis II 1231 sqq. descriptum. — F. 144 script. vacat.

2. F. 145—253. Praef. inc.: „*Legimus in ecclesiastica hystoria, beatum Iohannem.*" Opus inc.: „*Apocalipsis Iesu Christi plenior esset sensus.*" Expl.: „*Et in gracia terminum poneret. Et sic est finis etc.*" (R.) Explicit **glosa Haymonis super Apokalipsin venerabilis doctoris etc.**

3. F. 254—358. **(Guidonis de monte Rocherii tractatus de sacramentis.)**

Praemisso registro capitulorum prol. inc.: „*[R]everendo in Christo domino domino Raymundo . . . Fons divine sapiencie dei.*" Opus inc.: „*[Q]uoniam secundum, qaod dicit propheta Malachias.*" Expl.: „*Preces ad dominum fundat. Amen.*"

Idem opus in cod. 211 (3), 351 (4), 392 (1). Editiones vide ap. Hain, N. 8157—8215. — De auctore vide Hurter IV 500 sq.; Schulte, Quellen II 425 sq.

317

Chartac. et membr. (sexternis constat, quorum externae plagulae membr.) s. XIV.; 344 f.; 30 × 21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1, 152', 344': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; in marginibus emendationes et notae variae; margines f. 1 et 2 humore laesi.

1. F. 1—324. Lib. I inc.: *„In primis supponatur, quod deus est summe perfectus et bonus.“* L. II. (f. 117) inc.: *„Post predicta in primo libro est hic de libero arbitrio disserendum. Quedam enim prehabita videntur, liberum arbitrium penitus tollere.“* L. III. (f. 167') inc.: *„Quia Pelagiani negant predestinacionem providenciamque divinam in bono et in malo, coefficienciam dei.“* Expl. f. 319': *„Reducatur perspicue ad semitam veritatis et in ipsa indeclinabiliter confirmetur.“*

In sequentibus autor 36 articulos ut errores condemnatos et totidem veritates eis oppositas adiecit, inc.: *„Quod deus non est tam perfectus et bonus.“* Expl.: *„Electos gaudium sempiternum. Amen.“* (R.) Explicit istud **opus (Thomae Bradwardini) de causa dei contra Pelagium et de virtute causarum, virtute dei, cause causarum,** scriptum Parysius anno a nativitate domini 1361 die Veneris 5ª Novembris.

In cod. nostro prologus deest.

Ed. a Henrico Savilio, Lond. 1618.

De auctore vide Quetif-Echard I 744; Fabricius-Mansi I 267 sqq.; Hurter IV 451 sqq.; Sbaralea, Suppl. script. Francisc. 671 sq.; Geyer 622 sqq. et 788.

2. F. 324—342. R. Incipit **tabula seu repertorium (alphabeticum) de causa dei, edita per magistrum Thomam** Embredoardi (recte: **Bradwardini**), **quondam archiepiscopi Cantuariensis.**

F. 343 sine scriptura.

318

Chartac. s. XIV. (f. 180—323: a. 1374—1376); f. 323; 28,3×20,5 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, maiores cum ornamentis; f. 1 et 196': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 4. Novembris 1656“;* infimi margines humore laesi.

1. F. 1—94. **(Tractatus de gratia dei.)**

Inc.: *„Quia sub providencia divina magnifica.“* Expl.: *„Placeat satrapis, placet et michi.“* In fine: *„Spiritus veritatis nos doceat veritatem.“*

Tractatus magnam similitudinem cap. 37—47 libri I. operis infra sub n. 4 recensiti prae se fert.

2. F. 95—170'. **(Speculum militare de diversis libris compilatum, principi Ottoni, duci Austriae, dedicatum.)**

Prol. inc.: *„Omnia tempus habent . . . Quia igitur apud philosophos tempus mensurat.“* Opus (f. 97') inc.: *„Licet Augustinus XVIII⁰ de civitate dei*

et Ysidorus." Expl. (f. 168'): „*Terminus idem, tibi laus et gloria etc. Amen.*" In fine (f. 168') registrum capitulorum et (f. 168'—170') tabula alphabetica.

F. 171'—178' script. vacant.

Idem opus exhibet cod. 688. — In bibl. Nat. Vienn. in cod. 2460 idem opus extat cum prologo metrico, qui apud nos deest.

3. F. 179—192'. R. Incipit **encheridyon sancti Augustini episcopi, (sive liber de fide, spe et caritate).**

Praemisso registro capitulorum prol. inc.: „*Dici non potest dilectissime Laurenti.*" Opus inc.: „*Fundamentum enim aliud, ait apostolus.*" Expl.: „*De fide spe et caritate conscripsi. Deo gracias.*" (R.) Explicit encheridyon Augustini episcopi. Anno domini 1376.

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 231—290.

4. F. 193—309. R. **De causa dei contra Pelagium et de virtute causarum domini Thome** Bragwardini (recte: **Bradwardini), doctoris profundi, Cantuariensis archiepiscopi.**

Praef. inc.: „*Magnorum et multorum peticionibus atque rogacionibus cumulatis.*" Opus (f. 194) inc.: „*In primis supponatur, quod deus est summe perfectus.*" Expl.: „*Gaudium sempiternum. Amen.*" (R.) Finito libro, sit laus et gloria Christo. Deo gracias. Amen. Anno domini 1374^0 conpletus est liber iste in vigilia conversionis sancti Pauli hora 17^a. Wienne. Amen.

F. 309—311' exhibentur questiones morales, quarum prima: „*Quaeritur, utrum possibile sit, aliquem in peccato mortali constitutum pro tunc agere aliquem actum moraliter bonum.*" In fine: „*Anno domini 1374 proxima die ante vigiliam nativitatis virginis gloriose et eximie Marie dei genitricis finita est questio illa in Wienna.*"

F. 312—313': Tabula super summam.

Idem opus extat in cod. 317 (1).

5. F. 314—320. R. Incipiunt **sentencie Prosperi (Aquitani) in libros beatissimi Augustini episcopi et doctoris eximii.**

Inc.: „*Innocencia vera est, que nec sibi.*" Expl.: „*Si te ipsum respexeris.*"

Ed. Migne P. L. t. 95 col. 1859—1898.

6. F. 320—323. R. Incipit **tabula (alphabetica) seu reportatorium de causa dei edita per magistrum Thomam** Ebredoardi (recte: **Bradwardini), quondam episcopi Canthuariensis.**

319

Chartac. s. XIV.; f. 171; 29,2×21,5 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 7. Novembris 1656*"; f. 171': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,*" s. XV.

F. 1—171. **(Summa Pisana Bartholomaei de s. Concordio.)**

Prol. inc.: *„Quoniam, ut ait Gregorius super Ezechielem."* Opus inc.: *„Abbas in suo monasterio."* Expl.: *„Invidia, ut dictum est antea. Invidia p. 2."*

Sequntur aliquot adnotationes de summa: De casibus et de matrimonio.

Editiones vide ap. Hain N. 2524—2529. — De auctore vide Schulte, Quellen 428 sqq. — Idem opus extat in cod. 364 (1) et 379 (1).

320

Chartac. s. XIV.; f. 211; 29,8×22 cm; col. 2; man. plures; ligat rec.; litterae initiales rubrae, haud raro desiderantur; f 1; *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure insciiptus 9. Sept. 1656"*; f. 211': *„Liber beate Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—116'. R. **Summa colleccionum magistri Iohannis Salensis (recte: Guallensis).**

Tabula capitul. inc.: *„Summa collacionis huius, que potest dici summa colleccionum."* Prol. (f. 3) inc.: *„Cum exemplo beati Pauli apostoli ad Romanos primo capitulo doctor sive predicator."* Opus inc.: *„Primum capitulum, quid sit respublica. Ubi notandum, quod respublica est res populi."* Expl. (f. 107): *„Gracia illuminante studeant adimplere. Explicit."*

Sequitur tabula alphabetica.

Editiones vide ap. Hain N. 7440—7446.

Ioannes Guallenis (Valleis, Wallius, Wallensis), ord. min., Anglus, coenobii Wigoriensis alumnus, Oxonii et Parisiis docuit. Vixit ca. a. 1330. Cf. Hurter IV 418 sq.; Wadding 143; Fabricius-Mansi III 109 sq.

2. F. 116'—117. **(Tractatus de sibyllis.)**

Inc.: *„Sibillae dicuntur omnes femine sacre."* Expl.: *„Sine peccato esse potuerit etc."*

Cf. opus spurium Bedae Venerabilis, ed. Migne P. L. t. 90 col. 1181 sqq.

3. F. 117'—139'. **(S. Isidori Hispalensis episcopi sententiarum libri tres excerpti.)**

Tabula cap. inc.: *„In nomine . . . premittende sunt tabule capitulorum."* Opus (f. 118) inc.: *„Solus deus dicitur inmortalis, quia solus est incommutabilis."* Expl.: *„Ad inferna descendunt. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 83 col. 537—737.

4. F. 139'—202. **(Sermones dominicales et festivales.)**

Sermo primus inc.: *„Mulierem fortem quis . . . Huic questioni usque ad tempus."* Sermo ult. expl.: *„Masculum et feminam."*

F. 202—206' variae glossae et adnotationes, alia manu scriptae.

5. F. 207—208. **(Tractatus Hilgrimi, licentiati in decretis, de valore contractuum quorundam fraternitatis s. Martini Claustroneoburgi).**

Inc.: „*Reverendissime pater, humili recommendacione . . . Quia ut quod super quasdam literas.*" Expl.: „*Leso satisfaciant.*"

F. 208'—211 variae adnotationes, alia manu scriptae.

321

Chartac. s. XV. in.; f. 138; 29×21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f. 1 littera initialis deaurata et variis coloribus picta cum ornamentis, reliquae rubrae et caeruleae; f. a cap. b, 74, 138': „*Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: *Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Septembris 1655.*"

1. F. 1—138. R. Incipit **exposicio super libros: De civitate dei beati Augustini secundum fratrem Thomam (Vallensem)** et **fratrem Nycolaum Triveth de Anglia.**

Prol. inc.: „*Fluminis impetus . . . Fons sapiencie verbum dei residens.*" Expositio Thomae Vallensis inc.: „*Historia capcionis urbis a Gothis. Circa vero causam effectivam librorum: De civitate dei.*" Expl. (f. 126', cap. 29. libri X.) verbis: „*Misterium quod absconditum fuit.*" (R.) Finitur opus secundum fratrem Thomam Valers (!), ordinis predicatorum, sacre pagine professorem. Sequencia sunt de exposicione fratris Nycolai Trivech, magistri in theologia eiusdem ordinis, ne opus inperfectum obmissis sequencium librorum exposicionibus videretur.

Commentarius secundum Nicolaum Trivetum f. 126' cap. 29. libri X. inc.: „*In capitulo vicesimonono secundum Nicolaum Trivech contra Porphirianos.*" Expl.: „*Resurreccionis future ad beatitudinem, ad quam nos perducat . . .* "

Edit. Moguntiae 1473 et saepius. Commentarius Nicolai Triveti nunquam integer prodiit, sed ex illo commentarius Thomae Vallensis completus est.

Thomas Vallensis (Walleis, Guallensis), ex ord. praedic., Anglus Oxoniae theologiam docuit, tum ad aulam pontificiam, quae Avenione morabatur, se contulit, Johannem XXII. haereseos accusavit, ob id in vincula coniectus, sed paulo post liberatus. Vixit ca. a. 1330. — Cf. Hurter IV 459 sq.; Quetif — Echart I 597; Fabricius — Mansi VI 265.

De Nicolao Triveto cf. cod. 138.

2. F. 138'. **(Argumenta librorum operis s. Augustini de civitate dei.)**

322

Membr. s. XIII. ex. et XIV.; f. 182; 31,7×22 cm; f. 1—166: col. 2; man. plures; ligat. antiqua lignea; litterae initiales variis coloribus exaratae; f. 1: „*Can reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 10. Iunii 1656*"; f. 75 et 182': „*Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,*" s. XV.; f. 145 deest; in marginibus multae glossae et notae; fol. ult. humore laesum.

1. F. 1—1'. **(Thomae de Aquino prologus ad commentaria sua in secundum librum Sententiarum et fragmentum quaest. I. art. I. commentarii illius,** incompl.)

Inc.: *„[S]piritus eius ornavit celos . . . Creaturarum consideracio pertinet ad theologos et ad philosophos.“* Expl. (per verba): *„Nullum tale est principium primum. Si autem . . . “*

2. F. 2—6. R. **(Robertus) de Orforth: Super secundum Sententiarum.**

Inc.: *„An creacio sit. Videtur, quod non.“* Expl.: *„Peccatorum autem diverse sunt radices, ut patet q. precedenti.“*

Robertus de Orford, ex. ord. praed., floruit c. a. 1292. Cf. Quetif-Echard I 431; Hurter IV 248; Geyer, Die patristische und scholastische Philosophie, 542; Grabmann, Kurze Mitteilungen über ungedruckte englische Thomisten in „Divus Thomas“ III (1925) S. 212.

3. F. 6—7. R. **Articuli, in quibus frater Thomas melius in summa, quam in scriptis dixit.**

Inc.: *„In primo libro in prologo articulo 4⁰ in pede dicit, quod ens divinum cognoscibile per inspiracionem.“* Expl.: *„Et mereri vitam eternam.“*

Similem elenchum, paulo ampliorem vide in cod. nostro 813, f. 110—110', s. XIV. inc. De opusculo cf. Grabmann, Hilfsmittel des Thomasstudiums aus alter Zeit in „Divus Thomas“ I. (1923) p. 98 sqq.

4. F. 7—10'. **(Thomas de Suthona [Sutton]: Concordantia dictorum s. Thomae de Aquino.)**

Prol. inc.: *„Pertransibunt plurimi et multiplex erit sciencia . . . In visione prophetica.“* Tractatus (f. 7') inc.: *„In primo igitur Sentenciarum diximus, subiectum theologie posse sic vel sic accipi.* Expl.: *„In quo alius non placet, in passione igitur.“*

Cf. Pelster, Thomas von Sutton, „Zeitschrift f. kath. Theologie“ 46 (1922) S. 232 ff.; Grabmann l. c. et p. 105 sq. nec non 380.

Sequitur brevis quaestio, an conscientia sit potentia.

5. F. 11—17. **(Tractatus contra pluritatem formarum Thomae de Suthona [Sutton].)**

Prol. inc.: *„Quoniam sanctum est, honorare veritatem.“* Opus inc.: *„Primo via sumitur ex distinccione formarum ad invicem.“* Expl.: *„Summa essentia, que est forma prima et actus purus et exemplar omnium, cui sit gloria in secula. Amen.“*

De auctore vide Geyer, „Die patristische und scholastische Philosophie“ p. 542 et 773; Pelster: Thomas von Sutton, O. Praed., als Verfasser zweier Schriften über die Einheit d. Wesensform in „Scholastik“ III (1928) p. 411 sqq.

6. F. 17'—76'. **(Guilelmi de la Mare correctorium fratris Thomae sive corruptorium, cum correctorio corruptorii Pseudo-Aegidii Romani.)**

Correctorium sive corruptorium Guilelmi de la Mare inc.: „*Questione 12. articulo 2. querens, utrum divina essencia videatur ab intellectu creato per aliquam similitudinem mediam.*" F. 18 prol. correctorii corruptorii inc.: „*Quare detraxistis sermonibus veritatis . . . Questio proposita optime in persona fratris Thome de Aquino, doctoris eximii.*" Opus inc.: „*Primus articulus est, quod deus a beatis in patria videtur per suam essentiam et non per speciem creatam. Istam veritatem docet frater Thomas in prima parte Summe.*" F. 76' in articulo 122. expl. correctorium: „*Quam lignum madefactum et viride. Respondet ad predicta s. Thomas.*" Correctorium correptorii expl. (f. 76'): „*Dignatus est sua clemencia exaltare, cui est honor . . .*"

F. 74'—75'. R. (Registrum) articulorum corruptorii.

Quis auctor sit, nondum constat. — Vide Ehrle F.: Der Kampf um die Lehre d. hl. Thomas v. Aquin in den ersten fünfzig Jahren nach seinem Tode. Erster Art. in Zeitschr. f. kath. Theologie 37 (1913), 266—318; Geyer: Die patr. u. schol. Philos. l. c. p. 496 sq.

7. F. 77—84'. **(Summa theologica de creatore, creatione creature et de creatione,** incompl.)

Prol. inc.: *Quoniam homines a vera sue racionis dignitate.*" Opus inc.: „*Theologia in duas distinguitur species, supercelestem et subcelestem.*" Expl.: „*Nihil aliud est tempus, quin quedam collacio alicuius . . .*"

De auctore nihil inveniri potuit.

8. F. 85—166'. **(Petri Pictaviensis sententiarum libri quinque.)**

Prol. Inc.: „*In deserto manna colligentes . . . Nobiscum bene agitur, si post magnum laborem.*" Praemissa tabula distinctionum opus inc.: „*Invisibilia dei a creatura mundi . . . Creatura mundi homo dicitur.*" Expl.: „*Habe caritatem et fac quicquid vis. Faciendi enim libros nullus erit finis. Deum time et mandata eius observa: hoc est omnis homo.*"

Ed. Migne P. L. t. 211 col. 790—1280.

De auctore vide Hurter IV 169. De hoc opere vide Grabmann, Gesch. der schol. Methode II, 508 sqq.

9. F. 167—182'. R. Incipiunt **testamenta duodecim patriacharum, filiorum Iacob.** In quibus sunt aptissime et pulcherrime de Christo prophecie. **Transtulit magister Rudbertus Grossum Caput (Grosseteste),** Lingoniensis episcopus, **de graeco in latinum.**

Inc.: „*Transcriptum testamenti Ruben.*" Expl.: „*Usque ad diem exitus eorum de terra Egypti. Etc.*"

Ed. Migne P. G. t. 2 col. 1037—1150.

De translatore vide Ludwig Baur, Die philos. Werke d. Rob. Grosseteste in Bäumker, Beiträge z. Gesch. d. Philos. d. Mittelalt. IX. B.

323

Membr. s. XIV.; f. 98; 33×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, complures desunt; f. 1 et 98': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali*", s. XIV., f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 11. Sept. 1656*"; f. 1—4 et infimi margines foliorum humore laesi.

1. F. 1—7'. **(Historia naturalis Indiae.)**

Inc.: „*Notandum, quod in India est manticbora bestia.*" Expl.: „*Cervus olee ramusculos manducat.*"

De auctore nihil inveniri potuit.

2. F. 7'—8'. R. **Sermo de confessoribus.**

Inc.: „*Estote parati . . . Quanta incertitudo.* Expl.: „*Que ei infligetur.*"

3. F. 8'—11. R. **Sermo de virginibus.**

Inc.: „*Adducentur regi virgines . . . Circa spiritualem desponsacionem.*" Expl.: „*Et ego tuus, quod nobis prestare dignetur.*"

F. 11' script. vacat.

4. F. 12—23. R. Incipit **(Thymonis, ord. praed.) tractatus de septem sacramentis.**

Inc.: „*Ad evidenciam sacramentorum nove legis.*" Expl.: „*In summa matrimonii magistri Remundi. Amen.*"

Idem opus extat in bibl. Zwettl.; v. Xenia Bernardina I 409 N. 321, 1.

5. F. 23—41'. **(Marchesini a Regio Lepidi) summa confessionum (incompl.).**

Prol. inc.: „*In dei tabernaculo i. e. in sancta ecclesia.*" Argumentis capitulorum praemissis opus inc.: „*Sollicitus etiam sit sacerdos.*" Expl. (per verba): „*Non potest episcopus nec aliquis alius a papa dispensare. Cum . . .*"

Hoc confessionale editum sub Bonaventurae nomine in editione Lugdun. 1668, VII 45—66. De auctore vide cod. 192 (1); de hoc opere cf. Bonelli, Prodromus 692.

6. F. 41'—98'. **(Sermones de sanctis.)**

Inc.: „*Cum egressus fuero . . . Licet verba ista fuerint Moysi.*" Expl.: „*Quando virgo peperit Iesum Christum. Amen.*"

324

Chartac. s. XV.; f. 138; 30,5×21,5 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; teg. ant. b in schedula adligata: „*Liber ecclesie in Voselecz,*" in fine copia chartae: „*Datum Wienne, die 26. Octobris anno domini [14]63,*" probationes

pennae; f. 1: probationes pennae et: *„Mateus Maydl possessor [14]86, dominus Leopoldus Maydl canonicus“*; f. 2: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 4. November 1656“*; dimidia pars f. 113 abcissa, folia ultima tineis arrosa.

1. F. 1—113. **(Thomae de Chabcham, subdecani Sarisburiensis, summa poenitentialis.)**

Prol. inc.: *„Cum miseraciones domini sint super omnia opera eius.“* Opus inc.: *„De penitencia igitur dicturi, subtilitates et inquisitiones theoricas pretermittimus.“* Expl.: *„Multo maiorem iniunga(n)t penitenciam pro peccato manifesto quam pro occulto. Et ad presens de penitencia dicta sufficiant etc. Laus deo.“*

F. 110'—113 exhibent tabulam capitulorum.
Idem opus extat in cod. 211 (2).

2. F. 114—116'. **(Prohibitiones a s. communione.)**

Inc.: *„Item primo omnibus hereticis manifestis et occultis.“* Expl.: *„Laborem et dolorem considerat etc.“*

In fine registrum capitulorum.

3. F. 117—127. Inc.: *„De sumpcione venerabilis preciosique sacramenti.“* Expl.: *„Aliorum contrario more subverti.* (R.) Et sic est finis **lecture magistri Andree de Broda super sumpcionem sacramenti domini sub utraque specie.**

Andreas de Broda (Deutsch-Brod), professor univ. Pragae, pugnavit contra Hussitas. Cf. Hurter IV 676 sq.; Potthast I 171.

4. F. 127—127'. R. Sequitur **decretum concilii sacri Constanciensis de communione sub utraque specie.**

Inc.: *„Cum in nonnullis (mundi) partibus.“* Expl.: *„Auxilio brachii secularis etc.“*

Ed. Mansi T. XXVII 727 et 728.—Cf. cod. 305 (23).

5. F. 127'—138'. R. **(Magistri Briccii de Buda) epistola missa cuidam predicatori (Mauritio) in Praga (de sumptione ss. sacramenti).**

Inc.: *„Eloquenti viro domino . . . verbi dei seminatori . . . Pro salutacione in Christo Iesu.“* Expl.: *„Omnium animarum christianarum. (R.) Et sic est finis huius epistole magistri Briccii.“*

Briccius de Buda fuit magister artium et a. 1415 rector univ. Prag.; cf. Denis I 3291.

325

Chartac. s. XV. (f. 192'—311: 1476); f. 311; 30×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. antiqua lign. corio impresso inducta; litterae initiales rubrae, multae desiderantur; teg. ant. b: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 2. Sept. 1656.“*

F. 11 — 310. Inc.: *„[C]irca primum librum sententiarum dubitatur primo quid sit subiectum totalis sciencie theologice."* Expl.; *„A quibus penis nos custodire dignetur Iesus, . . . "* (R.) Et sic restat finis **(lecturae) huius quarti sentenciarum magistri Iohannis Harrer de Heylprunna** anno incarnacionis domini M⁰ quadringentesimo septuagesimo sexto in die conversionis sancti Pauli. Supra notato anno die videlicet sanctorum Sebastiani et Fabiani martirum Bienne infra horam secundam et terciam facte sunt due coruscaciones magne et duo tonitrua et interim mingebat impetuose ad modum intempestatis. Eodem tempore venit de partibus longinguis Fridericus imperator et Maximilianus unigenitus suus ad Biennam etc.

F. 1—11, 61'—71, 311 script. vacant.

Hoc opus non est editum.

Ioannes Harrer, theologiae doctor et professor universitatis Vienn., a. 1469 rector huius univ. fuit. Cf. Aschbach I 608.

326

Chartac. s. XIV.; f. 187; 28×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 95 et 186': *„Liber s. Marie virginis in Newburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae 1676."*

1. F. 1—185. R. Incipit **conpendium sacre theologie pauperis fratris minoris (Ioannis Rigaldi in VII libros distinctum).**

Prol. inc.: *„Veteris ac nove legis continenciam magister sentenciarum in 4or libros distinxit, quorum primus agit de deo."* Sequuntur 37 rubricae libri primi. Opus f. 3 inc.: *„Quod autem theologia sit sciencia altissima una et certissima et clarissima, speculativa."* Expl.: *„Eciam cum vultu tuo propter consolaciones visionis Christi uberiores. Ad quas . . . "*

In fine (f. 181'—185) registrum alphabeticum.

Ioannes Rigaldus, ord. min., circa a. 1320 hoc opus ad Bernardum, Narbonensem episcopum, scripsit. Cf. Fabricius — Mansi IV 125; Sbaralea 455 sqq.

2. F. 185'—186. **(Sermo in epiphania domini.)**

Inc.: *„Ubi est, qui natus est . . . Diem(!), karissimi, quam hodie celebramus, est laudabilis."* Expl.: *„Et incorrupta etc."*

3. F. 186. **(Definitiones germanicae termini „lex" secundum Papinianum et Tullium.)**

Inc.: *„Secundum Papinianum quid sit lex. Eynsichtigew vnderweisigun des menschen."* Expl.: *„Und stat gelider."*

In fine nomina apostolorum.

F. 186' script. vacat.

4. F. 187'. R. Nota. **(Continet) XII articulos servandos ab agentibus karenas (ieiunium quadragesimale).**

Inc.: *„Mittens penitentes in karenas."* Expl.: *„Per fraudem decipiat. Per dominum etc. Amen."*

327

Chartac. s. XV. (f. 1—231': a. 1483); f. 273; 28×21 cm; col. 2 (except. f. 254—272'); man. tres; ligat. rec.; littera initiales rubrae; f. 1: *„M. I. K. W"* (i. e. Magister Ioannes Klaphlprunner Wiennensis, can. reg. Claustroneoburgensis et diaconus, qui a. 1521 peste obiit, ut ex nota Christophori Lamprechtshauser in cod. typ. N. 630 et 643 b. bibliothecae nostrae apparet); inter f. 210 et 211 aliquot folia desunt.

1. F. 1—57'. Inc.; *„Veteris ac nove legis. Distinccio prima habuit XV conclusiones."* Expl.: *„Visa impiorum ineffabili calamitate. Amen."* (R.) Finis **exposicionis super textum sentenciarum (Ioannis de Fonte).**

Idem opus extat in cod. 308 (1) et 352 (3).

2. F. 57'—59. R. **Legenda sancte Katharine virginis (ex legenda aurea Iacobi de Voragine, incompl.)**

Inc.: *„Katherina dicitur a chatha, quod est universum."* Expl. (per verba); *„Minister ergo extra . . . "*

Cf. cod. 131 (1). — F. 59' et 60 script. vacant.

3. F. 61—110. **(Sermones de sanctis et de tempore.)**

Inc.: *„Egressus Iesus perambulabat . . . Legimus in 3º Regum de gaudio."* Expl.: *„Quia confudebat iudeos."*

4. F. 110—128'. R. **Tractatulum (!) de penitencia.**

Inc.: *Predictis subiungendo occurrit."* Expl.: *„Ecce gravitas satisfaccionis. Et tantum de isto. Deo gracias. (R.) Anno domini 14 LXXXIIIº feria quarta ante Lucie."*

5. F. 128'—132'. R. Sequitur **ex pasionali de angelis.**

Inc.: *Michael interpretatur, quis ut deus."* Expl.: *„Ventum foris flantem etc."*

6. F. 132'—197' et 225'—231. **(Sermones de tempore et de sanctis.)**

Inc.: *„Universum tempus presentis vite."* Expl.: *„Ecclesie restituitur."*

7. F. 198—200. **(Ioannis Andreae lectura super arboribus consanguinitatis, affinitatis et cognationis spiritualis.)**

Prol. inc.: *„Circa lecturam arboris diversis."* Opus inc.: *„Demum ad arborem consanguinitatis."* Expl.: *„In primo gradu."*

F. 201': Delineatio arboris consanguinitatis. — Editiones vide ap. Hain N. 1018 — 1049. — De auctore vide cod. 104. — Idem opus extat in cod. 364 (3).

8. F. 202—208. R. **Alia lectura arboris consangwinitatis (et tractatulus de affinitate nec non de cognatione).**

Inc.: *„Ad intelligendum et arborem consangwinitatis."* Expl.: *„Numquam reperiatur prohibitum."*

In textu delineationes arborum affinitatis et cognationis spiritualis.

9. F. 208—210'. **(Tractatus de arte audiendi confessiones Ioannis Gersonii,** incompl.).

Prol. inc.; *„Et(si) virtus, quam asuefacio gignit."* Opus inc.: *„Prima consideracio. Provideat ante omnia."* Expl. (in fine folii per verba): *„Apud omnes nondum . . ."*

Inter f. 210 et 211 aliquot folia desunt. — Ed. Hagae Comitum II 446—451. — Idem opus compl. extat in cod. 358 (4).

10. F. 211. **(Tractatus Ioannis Gersonii de remediis contra recidivum peccati.)**

Ab initio mutilus inc. (linea prima per verba): *„ . . . obligacionem, ne confessus transiret."* Expl.: *„Desiderium superant, consequamur. Amen."*

Ed. Hagae — Comitum II 459. — Idem opus compl. extat in cod. 358 (6). — Sequuntur (f. 211—212) duo additamenta.

11. F. 212—214. Inc.; *„Si veraces fidelesque.* Expl.: *„Laudabiliter observatur.*

(R.) Et sic est finis huius **tractatuli de arte moriendi Iohannis Gersenii cancellarii Parisiensis.** Anno [14]52⁰.

Ed. in operibus Gersonii, Hagae Comitum 1728 I. 447—450. Cf. cod. 305 (7).

12. F. 214—225'. **(Sermones de beata Maria virgine.)**

„Maria optimam partem . . . Beata dei genitrix et semper virgo Maria antam perfeccionem." Expl.: *„Vitam eternam, quam . . ."*

13. F. 232—253'. **(Concordantia passionum brevis,** incompl.).

Inc.: *„Egressus Iesus trans torrentem Cedron . . . Considerando die hodierno nescio cogitare."* Expl. (per verba); *„Sibi fortiter congelata in omnibus."*

Cf. cod. 233 (11), qui excerptum huius concordantiae praebet.

14. F. 254—272'. **(Statuta provincialia Eberhardi, episcopi Salzburgensis, cum epistola Ruperti de Welcz, canonici Pataviensis,** qua promulgantur statuta).

Epistola inc.: *„Rupertus de Welcz . . . Reverendissimus in Christo pater et dominus noster dominus Georius episcopus ecclesie Pataviensis divino succensus fervore."* Expl.; *„In hunc modum."* Statuta inc.: *„In nomine . . . Eberhardus dei et apostiolice sedis gracia archiepiscopus Salczburgensis . . .*

Deus omnium creaturarum fabricator. Expl.: *Condicio personarum. In quorum omnium . . . Datum Patavie die vicesima quarta mensis Novembris anno domini millesimo quadringentesimo decimo nono.“*

Statuta ed. Mansi T. 28 col. 977—1006. — F. 273 script. vacat. — F. 273' formula absolutionis exhibetur.

328

Chartac. s. XV. (1439); f. 304; 29,2×21 cm; col. 2 (f. 81'—304); man. plures ligat. rec.; litterae intiales rubrae, multae non sunt exaratae; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure sum inscriptus 9. Sept. 1656“;* margo inf. f. 81 abscisus.

1. F. 1—2'. **(Tabula distinctionum operis sequentis.)**

2. F. 3—81. R. Incipiunt **sentencie quarti libri (Petri Lombardi).** Distinccio prima, ubi quatuor consideranda sunt.

Prol. inc.: *„Samaritanus appropians vulnerato.“* Opus inc.: *„Sacramentum est rei sacre signum.“* Expl.: *„Via duce pervenit. Amen. Deo gracias. Expliciunt textus sentenciarum etc.“*

Ed. Migne P. L. t. 192 col. 839—962.

3. F. 81'—99. **(Thomae Ebendorfer de Haselbach sermones tres de dedicatione ecclesiae.)**

Prima inc.: *„[V]idi civitatem sanctam . . . Sicut in veteri testamento.“* Secunda (f. 88) inc.: *„[A]udivi vocem magnam . . . Cum quanta solempnitate dedicacio.“* Tertia (f. 94) inc.: *„[V]idi civitatem sanctam . . . Non solum in scripturis sacris.“* Expl.: *„Graciarum referat acciones. Amen. (R.) De Haselpach Thomas, quem Austria dedit ad ortum, hoc conscripit opus rusticiis eloquiis, exponens mores virtutum, premia dixit. Quo docens parvos, crimina flere reos anno milleno quadrigent. et trigenono lectorisque pii sic petit hiis veniam etc.“*

4. F. 99—132'. **(Quaestiones dogmaticae et morales.)**

R. Prima questio. Inc.: *„Utrum animabus in aliquo prosit.“* Expl.: *„Deicit iam promotum.“*

5. F. 133—304. R. **Summa colleccionum (Ioannis Guallensis).**

Tabula capit. inc.: *„Cum colleccionis huius, que potest dici summa colleccionum.“* Prol. inc. (f. 137): *„Cum doctor sive ewangelicus.“* Opus inc. (f. 140) *„De primo notandum, quod respublica est res populi.“* Expl.: *„Salvatoris gracia illuminante studeat adinvenire etc.“*

Cf. cod. 320 (1).

329

Membr., f. 1—137 (recripta) s. XIII. in., f. 138—242 s. XIV.; f. 243; 30,5 × 21 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae, partim penna delineatae; teg. ant. b in schedula membr. adligata titulus codicis, s. XV.; f. 2, 107, 242': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 2: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 5. Novembris 1656"*; in marginibus multae glossae argumenta, versus memoriales.

1. F. 2—137. **(Petri Lombardi sententiarum libri quatuor.)**

Prol. inc.: *„Cupientes aliquid de penuria."* Praemissa tabula capitulorum opus inc.: *„Veteris ac nove legis continenciam."* Expl.: *„Via duce pervenit."*

Ed. Migne P. L. t. 192 col. 521—962. — Idem opus in cod. 297 et 303.

In fine l. III. (f. 98') sequuntur alia manu s. XIII. **versus de s. Anna** inc-, *„Tres tribus Anna viris fertur peperisse Marias."* Expl.: *„Sunt lapides bis sex, quos in diademate fert rex."* Ed. Chevalier, Repert. hymn. II N. 20553.

2. F. 138—242'. **(Quaestiones quodlibetales in breviore forma Henrici de Gandavo earumque refutatio.)**

Inc.: *„Querit etiam primo quolibet. XIIII. questione, que sit alcior potencia, utrum scilicet voluntas vel intellectus, et arguit, quod intellectus."* Refutatio inc. (f. 157'): *„His visis accedendum est ad questiones supra positas de voluntate a. m(agistri) H(enrici). Ad primam ergo questionem, que querit, utrum voluntas sit potencia eminencior, quam intellectus."* Expl.: *„Nisi a solo deo vel per eius revelacionem."*

In fine versus scriptoris: *„Explicit iste liber, sit scriptor crimine liber."*

De Henrico de Gandavo vide Geyer, Die patristische und scholastische Philosophie, l. c. 497 ff.

De autore refutationis nondum constat.

330

Membr. s. XII. et XIII. (f. 35—50' s. XII.); f. 111; 30 × 20 cm; col. 2; man. III; ligat. antiqua lignea; litterae intiales rubrae; f. a cap. a: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 6. Sept. 1656"*; f. 34' et 111': *„Liber sancte Marie in Niwenburga Al. Saxo,"* cf. cod. 5; f, 1, 63: *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—34. **(Glossae in librum Genesim.)**

Prol. inc.: *„Osee. In funiculis Adam traham vos. Sic trahit in funiculis."* Opus inc.: *„In principio creavit deus, trinitas."* Glossae inc.: *„Creare, ex nichilo facere."* Expl.: *„Quo dimisi matrem vestram . . . dicitur simile verbum dimitte."*

F. 34' scriptura vacat.

2. F. 35—47. R. Incipit **magistri Richardi (de s. Victore lectura) de statu interioris hominis post lapsum.**

Praef. inc.: „*Sero quidem misi, quem petenti promisi.*" Sequitur tabula capitulorum. Opus inc.: „*Omne caput languidum.*" Expl.: „*Neque fota oleo.*"
Ed. Migne P. L. t. 196 col. 1115—1160.

3. F. 47—40. R. Quomodo oretur deus. Inc.: „*Quo studio et affectu.*" Expl.: „*In ara cordis adoletur.*" (R.) **Liber magistri Hugonis de s. Victore de modo orandi.** Sequitur prologus et cap. II. Prol. inc.: „*Domino et patri Th. H. munusculum hoc dilectionis mee.*"

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 977—988.

4. F. 51—111. **(Petri Cantoris, Parisiensis, distinctiones sive expositiones vocabulorum bibliae secundum alphabetum.)**

Inc.: „*Abel dicitur principium ecclesie propter innocentiam.*" Expl.: „*In hystoriis.*"

In fine: „*Explicit iste liber, sit scriptor conpede liber. Explicit, expliciat, ludere scriptor eat.*"

Idem opus (etiam „Summa Abel" dictum secundum primum vocabulum expositum) in bibl. nat. Berlin. (N. 390) et in bibl. Vaticana (Cod. lat. 1003). Vide Grabmann, Die Geschichte der scholast. Methode II 483.

331

Chartac. s. XV.; f. 402; 30,5×21 cm; f. 175—354 col. 2; manus plures; ligat. antiqua lignea, in dorso corio obducta; litterae initiales rubrae; f. 1, 222, 399': „*Liber s. Marie virginis in Newnburga Claustrali*" s. XV.; folia ultima tineis arrosa.

1. F. 1—174'. **(Sententiae ex sanctis patribus.)**

Inc.: „*Non parvum in phylosophia profectum puto.*" Expl.: „*Peiorem exprobando.*"

F. 127' script. vacat. — F. 128—174': Registrum alphabeticum operis praecedentis.

2. F. 175—179. R. **Petri Damiani, indigni monachi, de horis canonicis disputacio.**

Prol. inc.: „*Domino T. clarissimo viro P(etrus), peccator monachus*". Opus inc.: „*Septem plane sunt vicia principalia.*" Expl.: „*Funiculum cum gloria sorciaris.*"

Ed. Migne P. L. t. 145 col. 221—231.

3. F. 179—193'. R. Incipit **regula heremitica a Petro Damiano . . . descripta.**

Prol. inc.: *„Carissimo fratri Stephano amore superne claritatis incluso."* Opus inc.: *„Vere frater, ut dicitur, ipsius rei.* Expl.: *„Procul dubio coheredem. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 145 col. 335—364.

4. F. 193'—197. R. **(Petri Damiani opusculum): De ordine vite heremetice et facultatibus heremi.**

Inc.: *„Cum fervorem sancte conversacionis."* Expl.: *Perpetuo mansura succedunt."*

Ed. Migne P. L. t. 145 col. 327—336.

5. F. 197—199. R. **Sermo Petri Damiani, contemptibilis monachi, fratribus heremi (tanis de spiritu sancto).**

Inc.: *„Letamur de honestissima peticione vestra."* Expl.: *„Ad ipsum pervenire valeamus, qui cum deo etc. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 619—623.

6. F. 199—203. R. **Item sermo eiusdem (Petri Damiani) de vicio lingue.**

Inc.: *„Cum pius exactor quecunque."* Expl.: *„Mortua mundo vivit deo viventi atque regnanti in secula seculorum. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 912—918.

7. F. 203—206. R. Cuius supra **(Petri Damiani) de spirituali certamine sermo.**

Inc.: *„Si diligenter considerare volumus."* Expl.: *„Triumphantibus premium sempiternum, Iesus Christus heri et hodie deus benedictus in secula. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 144 col. 919—924.

8. F. 206—222'. R. Incipit **liber Gomorrianus Petri Damiani, humilis monachi (incompl.).**

Praef. inc.: *„Beatissimo pape L(eoni) P(etrus), ultimus monachorum . . . Quoniam apostolica sedes omnium ecclesiarum mater."* Opus inc.: *„Ut autem res vobis tota per ordinem."* Expl. (per verba cap. XXVI): *„Si dicere phas est, sacrorum canonum . . . "*

Ed. Migne P. L. t. 145 col. 161—189.

9. F. 223—306. **(Sermones festivales et dominicales.)**

Inc.: *„Cum esset sero die illa . . . Quod hodie est dies, que pre aliis diebus."* Expl. ultimus mancus (per verba): *„Utrum illa similitudo possit . . . "*

Script. ab Egner de Krudt, scriptore Colomanni Chnapp. Cf. cod. 225.

10. F. 307—354'. **(Henrici de Oyta lecturae super psalm. I.—III. vers. 4.)**

Prol. inc.: „*Exurge psalterium. Ps. 56 et 107 . . . Quia scriptura libri psalmorum.*“ F. 313' opus inc.: „*Beatus vir. Hic primo secundum glossam considerandum est, quare isti psalmo non apponatur titulus.*“ Expl. lectura (ad psal. III. vers. 4 per verba): „*Deitas filii . . .*“

11. F. 355—365'. R. **De secundo libro (dialogorum) secunde partis venerabilis inceptoris fratris Gwilelmi Ockam, ordinis fratrum minorum, nacionis Anglice (de dogmatibus Ioannis XXII. papae incompl.).**

Inc.: *Verba eius oris iniquitas.*“ Expl. (per verba C. IV.): „*Quia gloria corporis ante iudicium de lege communi non reddetur.*“

Ed. Goldast, Monarchia II 740—748.

Guilelmus Occam (Ockam) ex Anglia, ord. Minor., † 1347. Cf. Hurter IV 425 sqq.; Wadding 106 sqq. — Editiones vide ap. Potthast II 871 sq.

F. 358', 360', 361, 363, 366 sine scriptura.

12. F. 367—378. **(Sermones festivales.)**

Sermo I. de nativitate b. Mariae inc.: „*[N]octe nata est . . . Prestantissimi patres, doctores, magistri ceterique in Christo, predilecti. Beatus Bernhardus omelia 2ª super Missus est loquens de laude et ortu virginis.*“ Ultimus sermo expl.: „*Alii vero invidia contra eum excitati persequebantur et occiderunt.*“

13. F. 379—390. **(Chronica brevis mundi ab initio usque ad annum 1276, lingua germ. script.,** incompl.).

Prol. inc.: „*[I]n gotes namen Amen. Kchund sy allen, den dye dicz puch sechent.*“ Opus inc.: *[D]es ersten, als vil lerer schreybent.*“ Expl. (per verba): „*[D]es selben iares czweliff hundert sekchs vnd sybenczig iar ward . . .*“

Anni 616—1039 desunt.

Eadem chronica sed usque ad papam Bonifatium IX. extat in cod. 1253 (2).

Argumentum huius chronicae autoris incerti sec. prolog. hoc est: „Des ersten vindet man hye inne ettleicher ding, dye vor Christi gepurd geschehen sind, und wie sich ettleiche ding noch in ettleich lannden halltent. Darnach von bebsten, chaysern und chunigen, wie ir ettleich sturben und waz sy täten. Darnach von dem endekchrist und von den funftzehen zeichen und von dem jungisten tag etc.“ Cf. Serapeum XI 107; Notizenblatt, Beil. zum Archiv f. öst. Gesch. II 136.

14. F. 391—399'. R. Incipit **liber (Theophili presbyteri) de diversis artibus et de temperamento colorum et in nudis corporibus.**

Inc.: „*[C]olor, qui dicitur menbrana.*“ Expl.: „*Pingere volueris.*“

Ed. A. Schöne, Lessings Werke, Berlin Hempel XIII, 2, 462—489. In margine (alia rec. manu) haec adnotatio: „Theophili Presbyteri breviarium omnium artium liber I. et libri II. priora 20 et unum capita. Tria capita libri primi in 4 codicibus

ms. huius operis hucusque notis Viennensi (ex s. XII. quocum haec a Dr. Zappert a. 1837 collata sunt) Lipsiensi et Guelferbytano (Wolfenbüttel) et fors quoque in Parisiensi desunt."

Citatus cod. Vienn. in bibl. nat. Vienn. asservatur (N. 2527). Cf. Heinemann, Die Handschriften d. herz. Bibl. zu Wolfenbüttel III N. 1234 (8); Ilg, Quellenschriften f. Kunstgesch. u. Kunsttechnik d. M. A. VII. — F. 400—402' script. vacant.

332

Chartac. s. XIV ex.; f. 307; 29,6×21 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales maxima ex parte desunt, nonnunllae rubrae; f. 1, 152, 306': *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali“* s. XV.

1. F. 1—132. **(Henrici de Hassia commentarius in Genesim c. I usque ad vers. 24.)**

Prol. inc.: *„In principio creavit . . . Hoc verbum introducens, beatus Augustinus.“* Opus (f. 15) inc.: *„In principio creavit . . . Omissis divisionibus curiosis.“* Expl.: *„Quinte diei vel quinte ferie. Tunc sequitur ultima pars huius primi capituli Genesis. Amen.“*

De hoc opere cf. Denis II 186. — De auctore vide cod. 168 (7). — F. 132' script. vacat.

2. F. 133—143. **(Henrici de Hassia prologus ad commentarium in Genesim incompl.).**

Inc.: *„In principio creavit . . . Hoc verbum introducens, beatus Augustinus.“* Expl. (per verba): *„Quod, si olim fuerunt . . . “*

F. 143' script. vacat.

3. F. 144—152. **(Henrici de Hassia commentarius in Genesim c. III. incompl.).**

Inc.: *„[E]rat autem uterque nudus. Hic incipitur capitulum tercium libri secundi. A beato Augustino libro XI. super Gen.“* Expl. (per verba): *„Ministrat et . . . “*

F. 153 script. vacat.

4. F. 154—306. **(Evangelia dominicalia et festivalia cum glossis.)**

Inc.: *Erunt signa in sole . . . Quia scriptum est: Bonus dominus et confortans in die tribulacionis, Nahum, ideo fragilitati.“* Expl.: *„Quatuor bona in uno, scilicet corpus Christi . . . Amen.“*

In fine versus librarii:

„Hoc opus exegi,
Pennas sepissime fregi."

Ed. in Serapeum X 266.

333

Chartac. XV. in.; f. 333; 30×21 cm; col. 2; man. I; teg. ant. b in schedula membr. adglutinata titulus codicis, s. XV.; f. 1, 140, 331': *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 31. Oct. 1656.“*

F. 1—331. (Titulus in teg. ant. b): R. **Henricus de Hassia super primis duobus capitulis Genesis.**

Prol. inc.: *„In principio creavit . . . Hoc verbum introducens, beatus Augustinus.“* Opus (f. 15) inc.: *„In principio creavit . . . Omissis divisionibus curiosis.“* Expl.: *„Non protulisset. Sequitur tercium capitulum Genesis.“*

Cf. cod. 332. — F. 332 et 333 script. vacant.

334

Chartac. a. 1396; f. 168; 30×21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f. 1 litterae initiales cum ornamentis et figuris penna delineatis; f. a. cap. b, c et f. ad calc. a, b: fragmenta glossarum philosoph. et iurid., s. XIV.; f. 1, 55, 168': *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. a cap. c: *„Sum ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburg. 14. Aug. 1656“;* f. a cap. b et f. ad calc. b' script. rasa.

1. F. 1—168'. **(Henrici de Hassia lectura super prologo s. Hieronymi ad Paulinum in bibliam et super prologo speciale in Pentateuchum.)**

Inc.: *„In principio creavit . . . Ita scribitur in capite tocius divine scripture, que incipit a libro Genesis.“* Expl.: *„Ex premissis. Tunc sequitur in principio deus creavit etc. (R.) Finitus est iste liber per manus Walthar sub anno domini M⁰ CCCLXXXXVI⁰ in die sancti Cosme.“*

In fine versus librarii:

„Finitus adest operis,
Mercedem posco laboris etc. Puntsuech.“

Cf. Roth in Beitr. z. Centralbl. f. Bibliothekswesen I, 3 H., 7.; Denis II 185, 1705; Zeibig, Arch. f. öst. Gesch. V 389.

335

Chartac. s. XV. in.; f. 319; 30,5×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; littera initialis f. 283 nigra et rubra cum ornamentis, reliquae rubrae; f. a cap. b: probationes pennae; f. a cap. c': index contentorum s. XVI.; f. 1 et 156: *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 318': *„Liber sancte Marie in Newnburga,“* s. XV.

1. F. 1—213. (Titulus alia rec. manu:) R. **Henrici de Hassia (commentarius) in Gen. (c. III. v. 19).**

Inc.: *„In sudore vultus tui . . . Itaque ostensum est in precedentibus, qualiter primus homo.“* Expl.: *„Sicut in primitiva ecclesia clarum est, fuisse.“*

In fine versus: *„Finis adest isto,*
Sit laus et gloria Christo."

Cf. Denis II. 185 sqq.; Aschbach 387.

2. F. 214—219.(Tabula alphabetica ad commentarium Henrici de Hassia.)

3. F. 221—244. (Titulus alia rec. manu:) R. **Nicolaus de Lyra (falso!) concordantia passionis dominicae.**

Inc.: *„Scitis, quia post biduum . . . Ubi nota, quod passio Christi."* Expl. (per verba): *„Quia nunc est tempus communicacionis . . . "*

Idem opus in cod. 194 (1).

4. F. 245—263. **(Passio Iesu Christi ex textu evangelistarum ordinate composita cum glossis.)**

Inc.: *„Egressus Iesus . . . Dum enim supra in themate de egressu."* Expl.: *„Mentibus ultra loquatur, quod nobis prestare dignetur etc."*

5. F. 263'—267'. **(Tractatus de planctu animae.)**

Inc.: *„Lapsa est in lacum vita mea . . . Verba proposita sunt beati Ieremie prophete."* Expl.: *„Te intercedente nos participes faciat glorie beatitudinis sue, Iesus Christus . . . "*

De auctore nihil inveniri potuit. Hoc et sequens opus etiam extat in bibl. nat. Vienn. (N. 4178, 17), a Denis I 2209 descript.

6. F. 267'—280'. **(Tractatus de passione domini secundum distinctionem horarum canonicarum.)**

Inc.: *„Proprio filio suo non pepercit . . . Ne mens ex prehabitis, videlicet ex recordacione feditatis."* Expl.: *„Dilecta mater et mulieres deflentes senserunt. Amen."*

Cf. Denis I 2209. — F. 281 et 282 script. vacant.

7. F. 283—318'. **(Henrici de Hassia expositio decalogi.)**

Prol. I inc.: *„Audi Israel precepta . . . In verbis istis sanctus spiritus."* Prol. II. (f. 286) inc.: *„Intendentes igitur, per quam exhortacionem."* Opus (f. 286') inc.: *„Primum preceptum appropriate respicit potenciam patris."* Expl.: *„Quod vinum nobis meritis gloriose virginis Marie prestare dignetur eius filius benedictus, qui cum patre etc."*

Editiones sub nomine Nicolai de Lyra vide ap. Hain N. 10400—10407. — Cf. Denis I 2692 et Roth 9. — F. 319 script. vacat.

336

Membr. s. XII.; f. 153; 33 × 23 cm; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, f. 1 et 1' cum ornamentis; f. a cap. b: fragmentum antiphonarii cum neumis s. XIV. in.; f. ad calc. a: probationes pennae; f. 153': *„Liber sancte Marie in Niwenburga.*

Al. Saxo," s. XIII., cf. cod. 5; f. 1 et 60: *„Liber s. M(arie) in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburgensis 15. Iulii 1656."*

1. F. 1—153. R. Incipit **Exameron** Aronis (recte: **Arnonis) Reicherspergensis.**

I. Prol. inc: *„In evangelica parabola de homine seminante ipse sator et dominus Iesus Christus."* II. Prol. inc.: *„Primo igitur sciendum, omnium prophetarum precipuum esse Moysen."* Opus inc. (f. 6'): *„In principio creavit deus cęlum et terram. In principio, id est in filio, qui, ut predictum est, tribus modis creaturę est principium."* Expl.: *„Ut simus ab omni malo securi. Amen."*

In fine operis (f. 132—153) auctor in modum epilogi pertractat orationem dominicam. Inc.: *„Pater noster, deus noster trine atque une, qui es in celis."*

Hoc opus et sequens hymnus nondum sunt edita.

Arno Reicherspergensis, Gerhohi frater et in praepositura successor, vir insigniter doctus. † 1175. Cf. Hurter IV 90—91; Meindl 34—35; Wetzer-Welte o. c. I 1416.

2. F. 153—153'. **(Arnonis Reicherspergensis hymnus):**

1. „Mundi creator optime,
quo luce lux est condita
luxque divisa tenebris
primo dierum seculi.

2. Etate prima seculi
te luce viget racio,
quo deo docti homines
artes exercent varias.

3. Lux Christe, nostras tenebras
luce timoris effuga,
ut, qui eramus tenebrę,
lux simus in te, domine.

4. Verbi patris imperio
cęli convexa firmitas
aquas ab aquis dividit
secunda die seculi.

5. [S]ecunda ętate seculi
arche conpacta firmitas
locatur inter cęrula,
fidos infidis segregans.

6 Rex Christe, nostra firmitas,
tu motus carnis cohibe
nosque in bonis robora,
dans pietatis spiritum.

7. Sub cęlis aquę confluunt,
virens apparet arida,
fit paradysus domini
sęcli dierum tertio.

8. Ętate sęcli tercia
gentes in ritu coeunt,
sancta surgit plantacio,
hebrea gens in patribus.

9. Fons vitę nobis influe
virtutum quadro tramite,
tibi nos ortum perfice
sancto dono scientię.

10. Cęli perornant cameram,
mundum calore temperans,
sol luna cum syderibus
quarto dierum seculi.

11. Ętate quarta seculi
regni virtus Davitici
cum synagoga splenduit,
sancti prophetę radiant.

12. Sol Christe nos irradia,
dans dona fortitudinis
tuusque candor faciat
ministros verbi splendidos.

13. Iussę producunt reptile
aquę viventis animę,
quę cęlos, undas permeant
quinto dierum seculi.

14. Ętate quinta seculi,
Iudea qua gens exulat,
partim se miscet gentibus,
partim spe cęlos habitat.

15. Christe, verbum volatile,
piscis homo sub tempore,
verbo sacrisque promove
alto tuos consilio.

16. Homo facturę conditę
plasmatur decus nobile
divinam ad imaginem
sexto dierum seculi.

17. Ętate sexta seculi
Christus decus ęcclesię
iure prefertur omnibus
patris imago genitus.

18. Consigna, bone domine,
nos tui vultus lumine
sic intellectus splendeat,
ut te cor viso gaudeat.

19. Emmanuel, nos perfice
te patris ad imaginem,
quin et similitudinem
donis intelligentię.

20. Conplevit opus septimo
die deus, quod fecerat,
quo requiescens sabbato
benedicit, sanctificat.

21. Ętate secli septima
in animarum requie
quiescit sanctarum deus,
quarum laborem tulerat.

22. Tu Christe, nostra requies,
mites et corde humiles
nos in te tandem conpleas
spiritu sapientię.

23. Dies ętasque cęteris
octava splendet sanctior
in te, quam, Iesu, consecras,
primitię surgentium.

24. Tu, tibi nostras animas
nunc primo conresuscita,
tibi consurgant corpora
secunda morte libera.

25. Tibique mox in nubibus
Christe feraemur obviam,
tecum victuri perpetim,
tu vita resurrectio,

26. Cuius videntes faciem
configuremur glorię.
Te cognoscamus, sicut es,
o vera lux et suavitas,

27. Regnum cum patri traditos,
plenos septeno crismate,
in temet nos lętificans,
consummes alma trinitas.

28. Sit trinitati gloria,
virtus, honor, victoria,
quam sua laudant opera
in seculorum secula. Amen."

In fine versus: *„Finis adest libri, deposco premia nummi."* Alia manus addidit: *„Id tibi debetur, quod fur vel latro meretur."*

Sequitur initium copiae litterarum **G(erhohi Reicherspergensis)** ad Eberhardum archiespicopum Salisburgensem inc.: *„Serenissimo domino suo et patri E. venerabili Salzburgensis ecclesie archiepiscopo frater G. . . . In literis, quas conventus prepositorum destinavit."*

Cf. cod. 226 (4—6).

337

Chartac. et membr. (usque ad f. 184 constat sexternis, quorum externa et interna plagula membr., f. 184—226 membr.) s. XIV. ex.; f. 226; 30×21 cm;

col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1', 117, 226: *„Liber b. Marie in Neuburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum inscriptus 16. Sept. 1656.“*

1. F. 2—183. **(Nicolai de Gorran postillae in evangelium s. Matthaei.)**

Prol. I. inc.: *„Generacionem eius quis enarrabit . . . Cantate domino canticum novum, quia mirabilia fecit, fecit enim.“* Prol. II. inc.: *„Matheus. Presens prologus in tres partes dividitur.“* Opus (f. 4') inc.: *„Liber generacionis . . . Sicud fluvius de loco voluptatis egrediens.“* Expl.: *„Item queritur de forma baptismi. Deo gracias.“*

Sequuntur alia rec. manu aliquot notata. — Idem opus continet cod. 280 (2). — De auctore cf. cod. 14 (1). — F. 1 et 184 script. vacant.

2. F. 185—194'. **(Historiae variae tum sacrae, tum profanae, cum earum applicatione ad sensum moralem.)**

Inc.: *„Theodosius de Allexandro, rex Sycilie, Alexandrum ad convivium invitavit.“* Expl.: *„Et vindicaturus fuit.“*

3. F. 194'—196'. R. **Sermo de sancta Katharina.**

Inc.: *„[M]ulte filie congregaverunt divicias . . . Quanto res est magis excellens.“* Expl.: *„Hanc pulchritudinem nobis concedat.“*

Sequuntur aliquot adnotationes alia rec. manu.

4. F. 197 — 217. (R.) De confessione infirmorum et eorum penitencia. Inc.: *„Sic tene, quod subtiliter et astute.“* Expl.: *„In amplitudine caritatis. (R.) Explicit liber VII. ad honorem summe trinitatis et individue unitatis. In nomine etc. Amen.* **A magistro Iohanne de Deo compilatus (liber de poenitentiis).**“

Cf. cod. 278 (3). — Idem opus extat in cod. 364 (4).

5. F. 218—220'. R. Incipit **apparatus domini Iohannis Andree super quartum librum decretalium.**

Inc.: *„Christi nomen invocans ad honorem.“* Expl.: *„Unde, quid dicant, vide parte . . .“*

Editiones vide ap. Hain N. 1068—1077. — Cf. Schulte, Gesch. d. Quell. III. 214. — Idem opus extat in cod. 364 (2).

6. F. 220'—223'. R. Incipit **lectura arboris consanguinitatis Ioannis Andree.**

Inc.: *„Demum ad arborem consanguinitatis.“* Expl.: *„Per graciam eius, qui est benedictus in secula.“* Prol. deest.

In fine versus memoriales. — F. 223: arbor consanguinitatis, f. 223': arbor affinitatis. — Cf. cod. 327 (7).

7. F. 223'—224'. R. **Tractatus de eleccione.**

Inc.: „*Ut habeas in summa tractatum.*" Expl.: „*In quem omnis etc. et sic finis. Amen.*"

Cf. Schulte, Quellen II 223. — F. 224'—225' exhibetur additamentum. — F. 226 script. vacat.

338

Chartac. et membr. (constat sexternis, quorum externa et interna plagula membr.) a. 1402; f. 240; 31×22 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; f. 2, 116: „*Liber beate Marie virginis in Neuburga Claustrali,*" s. XV.; f. 2: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656.*"

F. 2—280'. Prol. I. inc.: „*Disciplina medici exaltabit capud illius . . . Inter figuras animalium.*" Prol. II. inc.: „*Lucas Syrus nacione. Huic operi duplex prohemium premittitur.*" Prol. III. inc.: „*Quoniam quidem multi . . . Liber iste dividitur in prohemium.*" Opus inc.: „*Fuit in diebus Herodis . . . Fluvius paradisi in quatuor flumina.*" Expl.: „*Et opportunitatem non more duracionem continuam etc. Deo gracias.*" (R.) Expliciunt **dicta (Nycolai de) Gorre (Gorran) super evangelium Luce,** finita sunt hec sub anno domini millesimo quadringentesimo secundo.

De editionibus cf. cod. 280 (2); de auctore vide cod. 14 (1).

F. 1 sine scriptura.

339

Chartac. s. XV. in.; f. 204; 29×20,5 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales caeruleae et rubrae, multae non sunt exaratae; f. a cap. b et f. ad calc. a (in foliis membr. adglutinatis): fragmenta lectionarii et fragmenta operis medicinalis s. XIII. et XIV. f. 2: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 3. Novembris 1656.*"

1. F. 2—88. (Titulus f. 1. alia manu s. XVII.:) R. **Expositio super „Missus est" cum certis aliis sermonibus et quaestionibus.**

Inc.: „*In mense autem sexto missus est . . . In isto evangelio nobis describitur modus dominice incarnacionis.*" Expl.: „*Et intus suaviter ardes, prestante domino . . .*"

F. 88' sine scriptura.

2. F. 89—204. **(Henrici de Oyta [?] quaestiones dogmaticae et morales.)**

Inc.: „*[A]n eukaristia dici debeat tantum unum sacramentum.*" Expl.: „*Sed ad dexteram vel sinistram Christi etc.*"

F. 197' nominatur autor: „*Explicit ista questio, talis que edita est per magistrum Hanricum de Oyta, sacre theologie professorem, tunc temporis Byenne regentem in altis scholis.*"

340

Chartac. a. 1424; f. 300; 30,5×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1, 127, 300': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali"*, s. XV.

1. F. 1—287. Inc.: *„Circa principium quarti Sentenciarum queritur primo, utrum evangelice legis sacramenta sint spiritualis gracie causativa."* Expl.: *„Et nos apparebimus cum ipso in gloria, quod nobis feliciter concedat etc. Amen.* (R.) Expliciunt **questiones quarti Sentenciarum** anno 1424°, **quas quidem questiones legit reverendus magister Petrus (Reicher) de Pirichenwart, protunc baccalarius in theologia.**

Hoc opus non est editum. — De auctore vide cod. 182.

2. F. 287—290. R. Sequuntur **dicta magistri Henrici de Hassia.**

Inc.: *„Queritur, quid sit opus maximi valoris vivis et mortuis."* Expl.: *„Ab eis receperunt. (R.) Haec H(enricus) de Hassia.*

Haec dicta in Roth, bibliographia Henrici de Hassia (Beitr. z. Centralbl. f. Bibliothekswesen I H. 3) non memorantur.

3. F. 290'—292. R. Incipit quidam **bonus tractatus de confessione (cum aliquot interpretationibus germanicis, incompl.).**

Inc.: *„Confessor circa confitentem taliter."* Expl. (per verba): *„Unmezichait est nimiorum ferculorum . . ."*

F. 292' et 293 script. vacant.

4. F. 293'—296'. R. **Sermo de septuagesima factus per magistrum Iohannem Gewss.**

Inc.: *„Tempus nunc instans."* Expl.: *„Gregi pascua concedantur eterna. Amen."*

De auctore cf. cod. 278 (9). — F. 296—298': excerpta (ab initio mutila) ex hom. 29. Gregorii Magni super evangelia et excerpta ex dictis Thomae de Haselbach (ex quodam sermone de ascensione domini). — F. 299 script. vacat.

5. F. 300—300'. R. **Nota: quinque sunt temptaciones, in quibus communiter novi in religionibus temptantur.**

Inc.: *„Primo consolacionis divine subtractio."* Expl.: *„Tandem fuerint liberati."*

Sequuntur notae de sex astutiis diaboli ad decipiendum imperfectos, de affectibus, qui ad communicandum vel ad celebrandum trahunt et de oboedientia.

341

Chartac. s. XV. (f. 99—359' a. 1449); f. 359; 29×21 cm; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, multae desiderantur; f. a cap. b: *„Iste liber est apportatus per dominum Paulum Parrer et appropriatus huic monasterio canonicorum Newnburgensium*

quinquagesimo sexto anno, quo eciam fecit professionem," et inferius: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae sum inscriptus 18. Septembris 1656"*; f. a cap. b' (in schedula membr. adglutinata): fragmentum rationis Simonis Hewndel, praepositi, a. 1465; f. 61' et 62 in marginibus inferioribus: *„Iste liber conparatus per dominum Paulum Parrer, protunc scolasticus in Tulna, et oblatus virgini in Newburga Claustrali."*

1. F. 1—98'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dilectione dei et proximi et de praeceptis decalogi.)**

Prol. inc.: *„Scribitur Math. XXII⁰, quod cum quidam legis doctor."* F. 4 inc. I. tractatus: R. Quid sit diligere et quid sit deum diligere et quid sit deum diligere super omnia, hic patebit.
„In priori sermone audistis plura, quae nobis esse debent occasiones." I. tractatus expl. (f. 40): *„Que est quedam tristicia et de illa dictum est inter alia vicia capitalia."*
F. 40 inc. II. tractatus: R. Hic dicuntur de preceptis decalogi.
„[P]reter precepta legis nature communia, ut sunt illa." Expl.: *„Digno (!) premio glorie sempiterne, ad quam . . ."*

2. F. 99—180'. R. **Tractatus (Nicolai de Dinkelspühel) de viciis et quibusdam virtutibus eis oppositis.**

Prol. inc.: *„Nunc dicendum est de viciis."* Tractatus inc.: *„Qui se exaltat . . . Dixi in precedentibus, quod non est standum."* Expl.: *„Qui talia ignorant et cetera."*
Ed. Argentinae 1516, 110—146.

3. F. 180'—187. R. **(Nicolai de Dinkelspühel sermo). De assumpcione.**

Inc.: *„[Q]ui se humiliat . . . In quibusdam prioribus sermonibus."* Expl.: *„Omnibus electis suis, ipsi gloria et honor, virtus . . ."*
Hic sermo non est editus. — Cf. Kropff o. c. p. 173.

4. F. 187—196'. R. **Sequitur secundus sermo de gradibus humilitatis (Nicolai de Dinkelspühel).**

Inc.: *„[S]cribitur Genesis 28 . . . quomodo sanctus Iacob patriarcha."* Expl.: *„Continuo illud abiecit et ad communia se convertit etc."*
Non ed. — Cf. Kropff 173.

5. F. 197—203. **(Sermo de gradibus humilitatis.)**

Inc.: *„Fratres, sequentes gradus humilitatis, scilicet 6tus."* Expl.: *„Quia mitis sum et humilis corde, Iesus Christus, dominus noster . . ."*

6. F. 203—254. R. Sequitur **tractatus de partibus penitencie (Nicolai de Dinkelspühel).**

R. Tres partes penitencie. Inc.: „*Ecce nunc tempus acceptabile . . . Duo sunt tempora hominis.*“ Expl.: „*Contra triplex ius, naturale, ecclesiasticum et divinum. A quo nos custodiat, qui . . . (R.) Anno domini M^{0} 449^{0}.*“

Ed. Argent. 1516 f. 68—92.

7. F. 254—268'. R. Incipit **tractatus de septem donis spiritus sancti m(agistri) N(icolai) de D(inkelspühel).**

Inc.: „*Egredietur virga de radice . . . Ex hac auctoritate et aliis.*“ Expl.: „*Sed magis ad pias affecciones. (R.) Explicit tractatus de septem donis spiritus sancti.*“

Cf. cod. 305 (27).

8. F. 268'—307. R. Incipit **tractatus de octo beatitudinibus magistri Nicolay de D(inkelspühel).**

Inc.: „*In ewangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum.*“ Expl.: „*Largiatur nobis omnipotens dominus. Amen.*“

Ed. o. c. f. 92—109'.

9. F. 307'—311'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de morte.)**

Inc.: „*[D]e uno ex sex predictis, ex quibus fideli anime.*“ Expl.: „*Sed pocius penam . . .* “

Idem opus extat in bibl. nation. Vienn. cod. 3651 (13). — F. 312 — 314' sine scriptura.

10. F. 315—323'. **(Brevis expositio factorum Christi triennio suae praedicationis.)**

Inc.: *[I]n principio erat verbum . . . Cum omnia per ipsum facta essent in creacione, Ioh. primo, factum est caro, ut omnia per ipsum fierent.*“ Expl.: „*A dextris patris dei etc.*“

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 324 script. vacat.

11. F. 325—359'. **(Duodecim sermones de Ave Maria.)**

Inc.: „*[A]ve Maria . . . Dicit Ieronimus, nulli dubium.*“ Expl.: „*Sit ergo virgo benedicta, sed fructus est magis benedictus etc. Amen.*

De auctore nihil inveniri potuit.

342

Chartac. s. XIV. ex.; f. 182; 29,2×22 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 2: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure sum inscriptus 9. Oct. 1655.*“

1. F. 2—4. **(Quaestio de voluntate.)**

Inc.: „*Utrum sola voluntas cum dei influencia.*“ Expl.: „*Soli noticie.*“

2. F. 4'—182. (Titulus in f. 1:) R. **Lectura magistri Hanrici de Aytta (Oyta) super 4 or libros sentenciarum.**

Inc.: *Cupientes. Huic totali libro magister premittit prologum, in quo tangit causas suscepti operis.*" Expl.: „*Et finis, ad quem omnia ordinantur, cui honor etc. Amen.*"

Opus non est editum. — In bibl. nat. Vienn. idem opus (incompl.) asservatur (N. 4930), a. Denis II 1218—1219 descript. — De auctore cf. cod. 159.

343

Membr. s. XII.; f. 224; 36,5 × 25 cm; col. 2; man. I, quae quoque cod. 17 et 695 scripsit; ligat. rec.; litterae initiales f. 1, 4, 71' auro et variis coloribus pictae, f. 127 figura et ornamentis decorata, f. 167' colore rubro penna delineata, reliquae rubrae, virides et caeruleae; f. 1: „*Liber s. Marie in Nuenburch. Notatus a fratre Iohanne,*" s. XII.; f. 224': „*Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,*" s. XV.; in marginibus notae rubrae eiusdem manus.

1. F. 1—224. **(Petri Lombardi sententiarum libri quatuor.)**

Prol. inc.: „*Cupientes aliquid de paupertate nostra.*" Praemissa tabula capitulorum libri primi opus inc.: „*Veteris ac nove legis continentiam.*" Expl.: „*Via duce pervenit.*"

Ed. Migne P. L. t. 192 col. 521—962 et S. Bonaventurae opera omnia, Quaracchi t. 1—4.

Idem opus extat in cod. 297, 303, 329 (1).

2. F. 224'. R. Augustinus de fide ad Petrum (recte: **Anathematismi Pastoris, episcopi Gallaeciae, nec non Damasi papae.)**

Inc.: „*Si quis dixerit atque crediderit, a deo omnipotente mundum hunc factum non fuisse.*" Expl.: „*Si quis non dixerit adorandum spiritum sanctum ab omni creatura sicut filium et patrem, anathema sit.*"

Ed. Denzinger et Bannwart, Enchiridion symbolorum, 1922, p. 15 sqq. et 32 sqq.

Praemittuntur cap. 83 et 82 libri Gennadii De ecclesiasticis dogmatibus (Migne P. L. t. 58 col. 999) et cap. 18 operis Fulgentii De fide (Migne P. L. t. 65 col. 698), in fine sunt addita cap. 73 et initium cap. 74 operis cit. Gennadii (Migne P. L. t. 58 col. 997).

344

Membr. s. XV.; f. 471; 33,7 × 24 cm; f. 44—471 col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales f. 2 et 44 caeruleae et rubrae cum ornamentis, reliquae rubrae; f. 235: „*Iste liber est monasterii beate Marie in Newburga,*" s. XV.; f. 471: „*Iste liber est monasterii beate Marie in Newburga, quem dominus Petrus Wehinger dedit,*" s. XV.; f. 2: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 1. Sept. 1656*"; f. 1: titulus cod. alia recentiore manu s. XVII. script.

1. F. 1—43. **(Tabula alphabetica operis sequentis.)**

2. F. 44—471. R. Incipit **postilla a sollempnissimo magistro Roberto Holkot super librum Sapiencie** ac ordinis fratrum predicatorum doctoris Cantabrigie in Anglia etc. Prol. inc.: *„Dominus petra mea et robur meum . . . Artes et sciencie humanis studiis."* Opus (f. 46') inc.: (R.) Leccio prima. *„Diligite iusticiam, qui iudicatis terram . . . Circa istum librum, qui liber Sapiencie nunccupatur."* Expl. (lectio 212): *„Et bonis moribus informatur."* (R.) Explicit postilla Holchot super librum Sapiencie.

F. 471' script. vacat. — Idem opus extat in cod. 165 (1).

345

Membr. s. XII. ex.; f. 86; 31,5 × 22 cm; col. 2; man. plures (manus II. f. 59—85', eadem scripsit f. 1'—141' codicis nostri 218); ligat. rec.; litterae principaliores f. 3 et 5' colore aeneo nec non rubro et ornamentis decoratae; f. 2' et 84: *„Liber sancte Marie in Nuenburch. Albertus Saxo de Hunoldesburch"*, s. XIII. ex.; f. 41 et 86: *„Liber s. Marie in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *Specto ad bibliothecam can. reg. Claustroneoburgensem 12. Aug. 1656";* folia priora et ultima tineis perforata; in marginibus codicis glossae dogmaticae variarum manuum.

1. F. 1'—2. **(Excerpta ex Bedae Venerabilis libro de schematis et tropis sacrae scripturae.)**

Inc.: *„In libris omnibus sanctis intueri oportet."* Expl.: *„Intrent in regnum celorum."*

2. F. 2—2'. R. **Hec capitula Remis collecta fuerunt contra magistrum Giselbertum (Porretanum).**

Inc.: *„Unum capitulum, quod divina natura, quę divinitas dicitur, deus non sit"*. Expl.: *Trinitas in filio incarnata, quod falsum est et hereticum."*

Eadem capitula extant in cod. 206 (15).

3. F. 3—30'. R. **Boetius de sancta trinitate (cum commentario Gilberti Porretani).**

Prol. inc.: *„Libros questionum Anicii, quos exhortationibus."* Opus (f. 5') inc.: *„Investigatam diutissime questionem."* Expl.: *„Quantum inbecillitas subtrahit, vota supplebunt."*

F. 3' commentarius (minore scriptura) inc.: *„Omnium, que rebus percipiendis."* Expl. (f. 30'): *„Semper herentis voluntatis vota supplebunt.*

Ed. Migne P. L. t. 64 col. 1247—1300.

De Boëthio v. Grabmann, Die Geschichte der scholast. Methode, I 148 sqq.; Pauly-Wissowa, Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, 3. B. Kol. 596 ff.; Praechter, Die Philosophie des Altertums, s. Ueberweg, Grundriß

der Geschichte der Philosophie, I 12. Aufl., S. 652 ff. u. 199* f. — De Gilberto Porretano v. Geyer, Die patristische u. scholastische Philosophie, l. c. 238 sqq. et 704 sq.; Dictionnaire de théologie catholique, t. VII 2, 1350 sqq.

4. F. 30'—36'. **(Boethius liber de praedicatione trium personarum cum commentario Gilberti Porretani.)**

Inc.: *„Quero, an pater et filius et spiritus sanctus."* Expl.: *„Rationemque coniunge."*

Commentarius (minore scriptura) inc.: *„Ex illius, de qua Symacho Boetius scripserat, questionis investigatione."* Expl.: *„Assensio fidei comparetur."*

Ed. Migne P. L. t. 64 col. 1299—1310.

5. F. 36'—48'. **(Boethii liber: Quomodo substantiae bonae sint, cum commentario Gilberti Porretani.)**

Inc.: *„Postulas, ut ex ebdomadibus nostris."* Expl.: *„Alia aliud aliquid, omnia bona."*

Commentarius (script. min.) inc.: *„Quod grece philosophia, latinę amor sapientię dicitur."* Expl.: *„Omnia vero harum specierum genere sunt bona."*

Ed. Migne P. L. t. 64 col. 1311—1334.

6. F. 48'—84. **(Boethii liber de duabus naturis et una persona Christi cum commentario Gilberti Porretani).**

Inc.: *„Domino ac venerabili patri Iohanni diacono Boetius filius. [A]nxie quidem te diuque sustinui."* Expl.: *„Omnium bonorum causa prescribit. (R.) Explicit liber Boetii de sancta trinitate.*

Commentarius (script. min.) inc.: *„Non sum nescius, oratores."* Expl.: *„Incommutabili proposito suę voluntatis prescribit."*

Ed. Migne P. L. t. 64 col. 1337—1412.

7. F. 84'—85. R. **[E]xcerptum ex epistola ad Adrianum papam.**

Inc.: *„Gislbertus in Boetium de ęternitate dei inter cetera dicit."* Expl.: *„Vel diversa sentientes approbet vel inprobet."*

Haec epistola non edita est.

8. F. 85'. **(Definitiones et capitula quatuor Gilberti Porretani, nec non ea, quae patres, in Remensi concilio congregati, contra haec capitula conscripserunt.)**

Inc.: *„Virtus est animi habitus naturę."* Expl.: *„Satis dictum est."*

Cf. Xenia Bernardina I 408.

9. F. 86. **(Tractatus de differentia divinae naturae et eius personarum.)**

Inc.: *„Sancti grecorum doctores huiusmodi differentiam assignant divinę naturę et huius personarum."* Expl.: *„Intelliguntur proprietatum."*

F. 86' script. vacat.

346

Membr. s. XIV.; f. 106; 31,5×23,5 cm; col. 2; man. I; ligat. antiqua lign.; litterae initiales rubrae et caeruleae, floratae, saepe non exaratae; f. 1, 38', 106': *„Liber s. Marie in Neunburga Claustrali,"* s. XV.; teg. ant. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 27. Sept. 1656"*; f. 106' (in scriptura speculi): *„Liber Iohannis custodis."*

F. 1—106' (Titulus in tegum. ant. b:) R. **Questiones (Durandi de s. Porciano) super IV. sentenciarum.**

Inc.: *„Circa 4um librum sentenciarum primo queritur de sacramentis in generali, deinde in speciali. In generali primo queritur, utrum post lapsum hominis in peccatum debuerunt aliqua sacramenta institui."* Expl.: *„Quia obiectum eius est summum bonum, quod est principium, a quo et finis, ad quam tendimus, qui est deus benedictus in secula seculorum. Amen."*

De auctore vide cod. 322 (5). Cf. Koch: Durandus de s. Porciano in „Beiträge z. Gesch. d. Philosophie d. Mittelalters" ed. a Grabmann, t. XXVI/I, p. 41. — Editiones vide ap. Geyer, Die patrist. u. scholast. Philosophie, l. c. 518 sqq. et 768 sq.

347

Chartac. a. 1433—1434; f. 233; 29×20,4 cm; man. Iohannis Egner de Krudt (cf. cod. 225); ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 127: *„Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali"*, s. XV.; Zeibig descripsit codicem in Notizenblatt 1852 p. 298—299.

1. F. 1—101. R. Incipit **responsio Iohannis (Stoikowitsch) de Ragusio, sacre pagine professoris, ordinis predicatorum, super articulo infra scripto, facta in consilio Basiliensi contra quendam Bohemum Hussitam, dictus Ioannes de Rokiczana.** Anno domini 1433°.

Inc.: *„Reverendissimi, reverendique patres . . . Post valde utilem ac pernecessariam exhortacionem."* Expl.: *„Et exaltacionem fidei katholice orthodoxe etc." (R.) Et sic est finis posicionis et responsionis magistri Iohannis de Ragusio, sacre theologie professoris, ordinis fratrum predicatorum, facte in sacro generali Basiliensi concilio ad dicta cuiusdam magistri Iohannis de Rokiczano, Bohemi Hussite, in articulo communionis sub utraque specie. Anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio. Scriptum vero per Ioannem Egner de Krudt XVII. die mensis octobris eiusdem anni."*

Haec responsio edita ap. Mansi XXIX 699—868. — De oratore cf. Potthast I 664; Quetif-Echard I 797—799; Hurter IV 692 sqq.

2. F. 101—101'. R. **Decretum sacri concilii Constanciensis de communione utriusque speciei.**

Inc.: *„Cum in nonnullis partibus."* Expl.: *„Auxilio brachii secularis."*
Ed. Mansi XXVII 727 et 728. — Cf. cod. 305 (23) et 324 (4).

3. F. 102—163'. R. Sequitur **collacio preambula (Aegydii Calerii) posicioni pro veritate super punicione peccatorum mortalium publicorum.**

Collatio inc.: *„Audistis reverendissimi patres, illustrissime princeps . . . Profundam excelsam et veram posicionem.“*

F. 103'. R. Incipit **responsio secundi articuli de punicione publicorum peccatorum magistri Egidii, ecclesie Cameracensis decani, contra Nicolaum presbiterum, regni Bohemie ambasiatorem,** anno domini M° quadringentesimo XXXIII° in concilio Basiliensi habita. *„Ad declaracionem materie secundi articuli.“* Expl.: *„In cuius nomine congregati sumus, dominus noster Iesus Christus, cui cum patre etc. Amen.“ (R.) Explicit responsio secundi articuli Bohemorum de punicione publicorum peccatorum mortalium, facta in concilio Basiliensi generali per magistrum Egidium, decanum ecclesie Cameracensis, contra quendam Hussitam Nicolaum, ambasiatorem secte Orphanorum, scripta vero per me Iohannem Egner de Krudt et finita anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio XI[a] die decembris.“*

Ed. Mansi XXIX 868—972. — De oratore cf. Potthast I 188; Hurter IV 748 sqq.

4. F. 163'—206. R. Incipit **materia articuli tercii de predicatione verbi dei, disputata in concilio Basiliensi adversus Bohemos per fratrem Henricum Chalteysen, ordinis predicatorum, sacre theologie professorem, Maguntine provincie inquisitorem, sub anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio, mensis februarii.**

Inc.: *„Patres et domini reverendissimi, doctores prudentissimi . . . In medio tam magnatorum tamque auditorii dignissimi.“* Expl.: *Universitatis Coloniensis determinacioni et decisioni. Amen. (R.) Finita est ista responsio contra tercium articulum Bohemorum in Basilea, edita per magistrum Henricum Chalteysen, sacre theologie professorem alme universitatis Coloniensis, ordinis predicatorum, XVIII. ianuarii anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto, scripta vero per Iohannem Egner etc.“*

Ed. Mansi XXIX 971—1044. — De auctore cf. Potthast I 697; Hurter IV 747 sqq. — F. 206' script. vacat.

7. F. 207—233'. Inc.: *„Deus in adiutorium meum intende . . . Excelsus ille propheta David.“* Expl.: *Ad vitam gracie in presenti et glorie in futuro. Amen. (R.)* **Explicit articulus quartus de temporalitate et dominio clericorum in sacrosancta sinodo s. Basiliensi generalique congregacione propositus per magistrum Iohannem Polmar, decretorum doctorem ac sacri palacii apostolici causarum auditorem, contra magistrum Petrum Anglicum, regni Bohemie ambasiatorem,** *conclusus sub anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio septima die mensis aprilis.*

Ed. Mansi XXIX 1105—1153. — De oratore cf. cod. 82 (7 [12]).

In fine codicis: „Libellus gloriosissime virginis Marie monasterii Newnburgensis, comparatus per egregium virum dominum Chollomannum Chnapp de Hyppleins, decretorum doctorem, canonicum et fratrem eiusdem monasterii, eo tempore reverendi in Christo patris et domini Sigismundi de Volkenstarff, prepositi, venerabilisque sancte Salczburgensis ecclesie capituli ac aliorum eiusdem ordinis et diocesis septem prelatorum in sacrosancto Basiliensi concilio ambasiatorem. Scriptus vero per Iohannem Egner de Krudt, notarium et familiarem prefati domini doctoris. Et finitus in eodem sub anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto die tercia mensis februarii."

348

Chartac. s. XV.; f. 344; 30,5×21,7 cm; f. 229—250': col. 2; man. III; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, plerumque desiderantur; tegum. ant. b in schedula membr. adglutinata: titulus codicis s. XVI.; f. 1, 175, 343: *„Liber beate Marie virginis in Neuburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—223. (Titulus in tegum. ant. b:) R. **Lectura magistri Iohannis Zink super Marcum.**

Prol. inc.: *„Lecturus evangelium beati Marci, ut eius et autoris maior cognoscatur auctoritas."* Opus (f. 4') inc.: *„Marcus ewangelista dei electus etc. Istum prologum Ieronimus ewangelio beati Marci premittit."* Expl.: *„Confirmabant sermonem sequentibus signis. Deo gracias."*

Haec lectura ceterum nullo loco inveniri potuit.

Ioannes Zink de Herzogenburg, 1410 theol. baccalaur., 1418 decanus facult. artist. universitatis Viennensis. Cf. Aschbach I 588—609. — F. 224—228' script. vacant.

2. F. 229—239. R. **(Sex sermones) de nativitate beate virginis.**

Inc.: *„[E]go mater pulchre dileccionis . . . Beatissima dei genitrix Maria hodie ex regali progenie.* Expl.: *„Filius Marie virginis, Iesus Christus. Amen."*

3. F. 241—250'. (Titul. in tegum. ant. b:) R. **Sermo de omnibus sanctis** (incompl.).

Inc.: *„[V]idens Iesus turbas . . . Crisostomus super Matheum ostendens."* Expl. (per verba): *„In corde contra . . ."*

F. 251—253 script. vacant.

4. F. 253—343. R. Incipit **liber (s.) Augustini de consensu evangelistarum, distinctus per quatuor libros.**

Prol. inc.: *„Per eosdem amicos."* Opus inc.: *„Inter omnes divinas auctoritates."* Expl.: *„Aput eum discipulis pedes lavat etc. (R.) Explicit IIII[us] liber de consensu ewangelistarum."*

Ed. Migne P. L. t. 34 col. 1041—1230. — F. 343' et 344 script. vacant.

349

Chartac. s. XV.; f. 221; 29×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1 et 125: *„Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali,"* s. XV., f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae insciiptus 31. Oct. 1656."*

1. F. 1—124'. **(Henrici de Hassia lectura super prologo bibliorum.)**

Inc.: *„In principio creavit . . . Ita scribitur in capite tocius divine scripture, que incipit a libro Genesis."* Expl.: *„Ex premissis. Et sic est finis huius. Conclusio responsalis: wir sein all gerecht dye Iuden sint ungerecht etc. (R.) Hec data per egregium sacrosancte ac divinalis scripture professorem, magistrum Hainricum de Hassia."*

Idem opus extat in cod. 334. — Sequuntur additamentum de fide et sententiae patrum.

2. F. 125—130. Inc.: *„Quis michi det verbum."* Expl : *„Representat omnia complexe et incomplexe sicud verbum divinum etc."* (R.) Explicit **tractatus de verbo incarnato** multum profundus ab eximio sacrosancte scripture editus professore **magistro Hainrico de Hassia**, pie memorie defuncto.

Cf. Roth in Beihefte zum Centralblatte f. Bibliothekswesen I. H. S. 8 et Denis I 2214.

3. F. 130—139. **(Liber expositionis missae Henrici de Hassia.)**

Inc.: *„Cum brevis fuerit missa in verbis et in cerymoniis."* Expl.: *„De aliis accidentalibus officii misse satis patet in primo tractatu, ideo sufficiant, que dicta sunt de missa."* (R.) Datum per venerabilem magistrum Hainricum de Hassia.

Idem opus extat in cod. 168 (7) et 205 (9).

4. F. 139—145'. Prologus epistolaris ad Eckhardum, episcopum Vormatiensem, inc.: *„Reverendo in Christo patri ac domino domino Ekhardo, episcopo Wurmacensi, Hainricus de Hassia suum ut sequitur dicendum Pater noster. Divina sapiencia rebus omnibus."* Epist. (f. 140) expl.: *„Exposicionem legere non spernat vestra dignacio veneranda."* Expositio inc.: *„Dei filius Iesus Christus, ymago patris, homo factus."* Expl. (f. 145'): *„A quibus nos custodiat miseracio divina, qui sine fine vivit et regnat in secula seculorum. Amen."* (R.) Explicit **exposicio super Pater noster et Ave Maria eximii** sacre scripture professoris **magistri Hainrici de Hassia.**

Idem opus extat in cod. 194 (11) et 205 (9).

5. F. 145'—147. R. Incipit **(tractatus) de indumentis (sacerdotalibus Henrici de Hassia).**

Inc.: „*Induite vos armatura dei . . . Que armatura est vestis sacerdotalis.*" Expl.: „*Sed in missa pro defunctis dicitur: Requiescant in pace i. e. adoptetur eis requies eterne vite. Amen.*" (R.) Finitur per doctorem preallegatum.

A. Roth, Zur Bibliographie d. Henricus de Hassia, Centralbl. f. Bibliothekswesen II, Beiheft, 1888, hoc opus non memoratur.

6. F. 147'. **(Henrici de Hassia versus de essentia deitatis.)** (R.) Nota versus bonos et profundos de deitate.

Inc.: „*Esse, quod est ex se, deus est, per quem datur esse.*" Expl.: „*Postea de pena me duc ad gaudia plena. Amen. (R.) Per prefatum finitum.*"

Vide Roth o. c. p. 9 (N. 10).

Migne hos versus inter opera Hildeberti Cenom. ed. P. L. t. 171 col. 1417—1418.

7. F. 148—151. **(Ordo iudiciarius.)**

Inc.: „*Antequam dicatur de processu iudicii.*" Expl.: „*Illorum, quos informat etc.*"

Sequitur tabula contentorum et in fine: „(R.) Hec magister Hainriens de Hassia" (falso!).

Hic tractatus communiter, sed falso Ioanni Andreae tribuebatur. Cf. Schulte, Quellen II 225.

8. F. 151'—152. **(Copia litterarum facultatis theologiae universitatis Viennensis de tentationibus a. 1398.)**

Inc.: „*Quia fidelium vita multis temptacionibus.*" Expl.: „*Sine fine punietur. (R.) Datum Wienne anno domini 1398 decima octava die mensis augusti per nos Chunradum de Hebraco, abbatem Morimundi, Hainricum de Hassia et Hainricum de Oyta, sacre theologie professores, licet minimos et indignos in facultate theologie studii Wienn, actu regentes. Sigillis nostris, quibus utimur, hic inferius subappositis in testimonium, quod in omnibus premissis perhibemus veritati. Et quamvis premissorum omnium veritas testimonium habeat, sufficiens et irrefragibile sacrarum scripturarum sanctorum, doctorum et ecclesie sacrosancte ita, ut nostro, quantum in se est, non egeat testimonio, propter quosdam tamen infirme consciencie scrupulos ad nos perductos rogati instanter et permoti breviter sine allegationibus et racionibus summavimus supradicta etc.*"

9. F. 152'—153'. Inc.: „*Nota quatuor sunt symbola.*" Expl.: „*Fantasias delirant.* (R.) Hec **(excerpta ex opere) Wilhelmi (Alverni Parisiensis) de legibus.**

Alverni opera ed. Parisiis 1674. — Excerpta nostra I 18—102.

10. F. 153'—156. R. Incipit **epistola Leonis pape (contra errores Eutychetis et aliorum haereticorum).**

Inc.: *„Leo papa prime sedis episcopus. Ad filios ecclesie instruendos."* Expl.: *„Assumptum in gloria."*

Ed. Migne P. L. t. 54 col. 477—487.

Sequuntur aliquot glossae et enumeratio librorum s. scripturae.

11. F. 156'—163'. Prol. inc.: *„In principio primum principium."* Praemissis capitulis opus inc.: *„Beatus vir, cuius est auxilium . . . Cum beatitudo nichil aliud sit."* Expl.: *Ab omnibus absolutus ascendas."* (R.) Explicit **(itinerarium ad deum)** tractatus utilis et profundus ac multum ad devocionem excitans, **editus a fratre et domino Bonaventura,** cardinali etc.

Ed. Opera omnia, Quaracchi t. V 295—313. — In codice nostro cap. VII 6 deest.

12. F. 164—169'. Prof. inc.: *„Ecce descripsi eam tripliciter . . . Cum omnis sciencia gerat."* Opus inc.: *„Nunc vero breviter meditacionis formam libet inspicere."* Expl.: *„Et hec Seraphin. Bernhardus super Canticum."* (R.) Explicit **itinerarium mentis in seipsam (seu.: incendium amoris), editum per dominum Bonaventuram cardinalem.**

Edit. o. c. Quaracchi t. VIII 3—18. Cf.: Prodromus ad omnia opera s. Bonaventurae c. 553 sqq.

Sequuntur f. 169'—170' dicta patrum.

13. F. 170'—173. R. **Soliloquium de arra anime (Hugonis de s. Victore),** ut discamus, ubi nos oportet verum amorem querere et quemadmodum debeamus corda nostra spiritualium studio meditacionum ad superna gaudia excitare.

Inc.; *„Loquar secrete anime mee."* Expl.: *„Totis precordiis concupisco. Amen. (R.) Explicit soliloquium beati Augustini (falso!), epicopi et doctoris eximii, de arra anime."*

Ed. Migne t. 176 col. 951—970.

14. F. 175'—185. Inc.: *„Ista itaque erit aptissima regula."* Expl.: *„Qui dat vitam mundo, Iesus Christus dominus noster. Amen.* (R.) Expliciunt **determinationes sanctorum et aliorum doctorum, que sunt hic collecte pro cottidiana vel crebra communione sacramenti altaris a plebeis christianis.**

Tractatus continet determinationes sequentium auctoritatum: Ioannis Horbeen, doctoris theologiae, Francisci, canonici sancte crucis et rectoris parochialis ecclesiae in Vratislavia, Wendeler, decani ibidem, Matthaei de Cracovia, Adalberti Ranconis, doctoris Parisiensis, fratris Davidis de ordine minorum, professoris s. scripturae, abbatis de Aula Regia, praedicatoris Militii, auctoris de septem sacramentis, Simonis de Cassia, cuiusdam collegii magistrorum, s. Bonaventurae, magistri Amandi (sive Henrici Suso), glossae ordinariae, s. Thomae de Aquino, s. Bernhardi, magister Alani, Innocentii III. papae, Cassiani, Anselmi, Caesarii, episcopi Arelatensis, s. Chrysostomi, s. Augustini, s. Ambrosii, s. Hieronymi, Anacleti papae, s. Pauli apostoli, Actuum apostolorum nec non cap. 22. evangelii s. Lucae.

Idem tractatus extat in bibl. pal. Vienn. n. 4922 (21). Cf. Denis II. 1438 et 1439.

F. 175—175' notae morales.

Sequuntur f. 185' et 186 notae de praeparatione sacerdotis ad missam et versus latini de corpore Christi. — F. 186'—187' script. vacant.

15. F. 188—214. **(Henrici de Hassia expositio decalogi.)**

Prol. I. inc.: *„Audi Israel precepta domini . . . In verbis propositis spiritus sanctus."* Prol. II. inc.: *„Intendentes igitur pro communi exhortacione fidelium."* Opus inc.: *„Primum preceptum appropriate respicit personam patris* Expl.: *„Quod vinum nobis meritis gloriose virginis prestare dignetur eius filius, qui . . ."*

Idem opus extat in cod. 335 (7).

16. F. 214'—220'. **(Sermo in dominica XVI. post pentecosten.)**

Inc.: *„[C]um intraret Iesus . . . Sicut doctus piscator."* Expl.: *„Gloria, cuius nos participes faciat Christus dominus benedictus . . ."*

F. 221 script. vacat. — F. 222: notae de praeparatione sacerdotis ad missam et ad horas.

350

Chartac. s. XV. (a. 1453—1454); f. 383; 29,2 × 21,5 cm; col. 2; man. I; ligat. antiqua lignea, corio fusco cum impressionibus obducta; littera initialis prima caerulea, reliquae rubrae; tegum. ant. a in schedula membr. adglutinata titulus codicis s. XVI. in.; teg. ant. b: breve registrum contentorum s. XV. et nota: *„Eximius vir magister Symon Eyban de Kuebach hunc librum testatus est nostro monasterio Newmburgensi. Cuius anima vivat deo,"* s. XV. et: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656"*; f. a cap. a et f. ad calc. a: fragmenta antiphonarii cum neumatibus, s. XII.; f. 158 eadem nota de donatore codicis ut in tegum. ant. b.

1. F. 1—13. R. Hic incipit Alphonsus (recte: **Alphonsi Bonihominis, Hispani, translatio epistolae Rabbi Samuelis Marochiani ad Rabbi Isaac de adventu Messiae.**

Epistola Alphonsi inc.: *„Reverendissimo . . . Hugoni . . . frater Alphonsus Bonihominis, Hyspanus . . . Cum ego propter parvitatem meam."* Praefatio inc.: *„Incipit epistola translata de Arabico . . . Conservet te deus."* Opus inc.: *„Desidero, domine mi, certificari."* Expl.: *„De epistola Samuelis. R. Explicit etc. Anno domini 1453^{0} 6ta feria post assumpcionis in Gryllenperig per me Iohannem de Artt."*

Ed. Migne P. L. t. 149 col. 337—368.

De auctore vide Hurter IV 449 sq.; Quetif-Echard I 594 sq.

2. F. 13—27'. Inc.: *„O mi frater carissime, si cupias scire."* Expl.: *„Imperium et potestas in secula seculorum. Amen."* (R.) Explicit **liber exhortaci-**

onis beati Augustini episcopi (recte: **s. Paulini patriarchae Aquileiensis),** quem videlicet scripsit ad quendam comitem carissimum sibi, et finitus est iste tractatus per me Iohannem de Art, socium divinorum in Grillenperg, anno eiusdem 53⁰ in 6ᵗᵃ feria ante festum Egidii.

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 1047—1078 et t. 99 col. 197—282.

3. F. 27'—218'. R. Hic incipiunt **dicta eximii doctoris magistri Thome Haselpach.**

Inc.: *„Cum appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Hodie sancta mater ecclesia incipit celebrare."* Expl.: *„Ad uxorem. Amen.* (R.) Expliciunt **sermones de tempore yempali** egregii et eximii doctoris **magistri Thome de Haselpacht.** Et iste liber expletus est per me Iohannem de Art, cooperatorem in Grillenperig, anno domini 1453⁰ in vigilia s. Nicolai, scilicet quarta feria, et in eodem die incepi explere tractatum estivale(m) de tempore.

De auctore vide cod. 305 (4).

4. F. 219—381. Inc.: *„Si quis diligit me . . . Non solum scripture veteris et novi testamenti."* Expl.: *„Pro eiusdem trinitatis gloria dixissem, que super omnia benedicta est . . . "* (R.) Et finitus est **liber estivalis (sermonum magistri Thomae de Haselbach)** per me Iohannem de Artt, tunc temporis socius divinorum in Grillenperig, feria 4ᵗᵃ ante vigiliam Urbani anno domini etc. 54⁰ hora 4ᵗᵃ diei. Et sunt dicta eximii doctoris mag. Thome Haselpach, alme universitatis Wyennensis.

F. 281'—383 script. vacant.

351

Chartac. s. XV.; f. 325; 28×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; plurimae litterae initiales desiderantur, nonnullae rubrae; f. 2: *„Sum B. V(irg). in Neuburg.,"* s. XVII. et: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 4. Nov. 1656";* folia priora et ultima humore laesa.

1. F. 1 (Alia recentiore manu scripta **nota de dilectione dei cum glossis germ.)**

2. F. 2—31 Inc.: *„[Q]uod superest, date elemosinam . . . Ambrosius 1⁰ de officiis dicit: Nichil commendat christiani animum."* Expl.: *„Date elemosinam et omnia munda sunt vobis etc."* (R.) Explicit **tractatus de elemosina.**

De auctore nihil inveniri potuit.

3. F. 32—83'. R. **Collaciones de oracione.**

Inc.: *„[O]portet semper orare . . . Sciens dominus, quam utilis."* Expl.: *„Pro Anthiocho rege Machabeorum. Amen."*

De auctore nihil inveniri potuit. — F. 84 script. vacat.

4. F. 85—185'. **(Sermones festivales.)**

Inc.: *„Que est ista . . . Filius dei hodierna die matrem suam honoravit."* Expl.: *„Angelis infernalibus, id est mortalibus peccatis."*

F. 186—189' script. vacant.

4. F. 190—279. **(Guidonis de monte Rotherii tractatus de sacramentis.)**

Prol. inc.: *„Reverendo in Christo domino Raymundo . . . Fons divine sapientie, dei verbum."* Opus inc.: *„Quoniam secundum quod dicit propheta Malachias."* Expl. (f. 278): *„Preces ad dominum fundat. Amen."*

Sequitur registrum capitulorum.

De auctore vide cod. 211 (3).

5. F. 279'—284. **(Sermones festivales.)**

Inc.: *„[I]n omnibus requiem quesivi . . . Carissimi, ultra requiem nature."* Expl.: *„Nos in perhenni gaudio sibi associari optant."*

F. 284'—285' script. vacant.

6. F. 286—325. **(Vocabulorum variorum interpretationes in ordine alphabeti,** incompl.)

Inc.: *„[A]bba, secundum Papiam nomen est hebreum."* Expl. (per verba): *„Asellus et hostis."*

352

Membr. s. XIV.; f. 208; 25×18 cm; f. 1—100 et f. 147—174 col. 2; man. III. (f. 147—174': Chunradi de Tegernsee); ligat antiqua lign., in dorso corio obducta; litterae initiales rubrae et caeruleae, partim floratae; f. 1: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae, inscriptus 3. Sept. 1656."*

1. F. 2—100. **(Greculi sermones de sanctis,** incompl.).

R. De sancto Andrea. Inc.: *„Eleazarus gloriosam mortem magis quam odibilem vitam amplectens . . . Verba ista diligenter considerata in tribus reddunt laudabilem."* Expl. (per verba): *„Sic et amor dei circa nos, unde . . . "*

De auctore vide Franz, Drei deutsche Minoritenprediger, Freiburg 1907 p. 114 sqq.

2. F. 101—146'. Praef. inc.: *„Eterno primo, qui caret principio."* Titulis libri et obsecratione lectoris praemissis dialogus inc.: *„A tenera igitur puericie etate."* Expl.: *„Quam principium tibi prestet. Amen."* (R.) Explicit **liber de lege Christianorum, Sarracenorum et Iudeorum, editus a magistro Petro Alfunso,** quondam Iudeo, demum katholice gentis et fidei proselito.

Ed. Migne P. L. t. 157 col. 535—672. — Idem opus in cod. 826 (7) extat.

3. F. 147—174. **(Ioannis de Fonte conclusiones super quatuor libros sententiarum.)**

Prol. inc.: „*Ad preces studencium, dum essem in lector Monte Pessulano.*" Opus inc.: „*Veteris ac nove . . . Di(stinctio) I^a habet X conclusiones.*" Expl.: „*Visa impiorum ineffabili calamitate.*" (R.) Expliciunt conclusiones super quartum librum sentenciarum. In fine primi libri (f. 152) nota: „*Expliciunt conclusiones primi libri sentenciarum, scripte per Chunradem de Tegernsee.*"

F. 174' exhibetur additamentum manus recentioris de monacho et de monasterio. Idem opus extat in cod. 308 (1) et 327 (1).

4. F. 175—207. R. Incipit prologus epistolaris in **tractatum de viciis capitalibus, editum a fratre Hermanno de Schildicz, sacre pagine professore.**

Inc.: „*Venerabili in Christo patri ac domino domino abbati monasterii sancti Iacobi, civitatis Leodiensis, ordinis sancti Benedicti, frater Hermannus de Schildicz, ordinis fratrum heremitarum Augus(tini) . . . Beatus Anshelmus in libro De similitudinibus dicit sic: Monachus nil pene habet.*" Praemisso registro capitulorum opus inc.: „*Quantum ergo ad primum, quod ante omnia.*" Expl.: „*Sub specie virtutum se occultant. Explicit.*"

Hoc opus non editum est.

Hermannus de Schildicz (seu Schildesche, Schildis, Schuldiz), ord. s. Augustini, Westphalus, theologiae professor, vir eruditus et ob virtutum splendorem a coaevis et supparibus multum laudatus † 1357. — Cf. Hurter IV 543; Ossinger 813—815. F. 207'—208 exhibetur nota de septem donis spiritus sancti.

353

Membr. s. XII.; f. 214; 27,3 × 18,5 cm; man. plures; ligat. antiqua lign., recentiore tempore corio impresso obducta; f. 1' initialis variis coloribus picta cum ornamentis, reliquae litterae capitales rubrae; f. 1', 95, 214': „*Liber s. Marie virginis in Neuburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Ex libris can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae 2. Sept. 1656*"; in marginibus notae pro lectore et rubricatore nec non emendationes; priora et ultima folia humore laesa.

1. F. 1'—89'. **(Odonis, abbatis Morimundi, tractatus de spirituali aedificio.)**

Inc.: „*Vos, qui transituri estis Iordanem, edificate altare.*" Expl.: „*Pneumati sancto sit honor, potestas, in quibus regnans deus unus extat omne per evum Amen.*"

Hoc opus ineditum etiam extat in monast. Zwettl.; cf. Xenia Bernardina I 424 n. 355.

Odo ex priore Morimundi primum abbas Belliprati ac tandem a. 1160 electus abbas Morimundensis, s. theologiae professor egregius, ingenio et eruditione clarissimus, plurima scripsit, ex quibus tantum aliquot sermones editi, † a. 1161. Cf. Visch o. c. 253—254; Oudin II 1417—1420.

2. F. 89'—137. R. Incipiunt **(XXVIII) sermones domini Odonis abbatis Morimundensis.**

R. Sermo I. de verbis Ysaie prophete. Inc.: *„Sibilabit dominus musce . . . Enigma celestis oraculi tangit.“* Expl.: *„Ad glorificandum patrem, qui in celis est.“* (R.) Expliciunt sermones domini Odonis, abbatis Morimundensis.

Aliquot sermones edit.. ap. Migne P. L. t. 188 col. 1645—1646. — Idem opus in monasterio S. Crucis in Austria. Cf. Xenia Bernardina I 181 n. 238.

3. F. 137—138'. R. **Sentencie eiusdem (Odonis, abbatis Morimundensis,) de verbis apostoli.**

Inc.: *„Exteriorem et interiorem hominem.“* Expl.: *„Caveat curiositatem.“*

Idem opus extat in monasterio S. Crucis in Austria. Cf. Xenia Bernardina I 181 n. 238.

4. F. 138'—171'. Inc.: *„Cum sit utilis et efficax singulorum memoria sanctorum.“* Expl.: *„Ad tercium celum.“* (R.) Expliciunt **sermones domni Odonis, abbatis Morimundi.**

Non editi.

5. F. 171'—214. R. **(Odonis tractatus:) Tres esse gradus, quibus pervenitur ad hereditatem salutis, et angelorum tres ordines distincte operari in illis.**

Inc.: *„Est igitur in primis dividendum, qui sint gradus.“* Expl.: *„Primum preceptum pertinere ad patrem.“*

Cf. Denis II 974 sq.

In fine (f. 214'): additamentum recentioris manus.

354

Membr. s. XII.; f. 119; 28,2×20 cm; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1 et 119: *„Liber sancte Marie in Niwenburch. Al. Saxo“* (ras.), s. XIII., cf. cod 5; f. a cap. b et f. 56: *„Liber b. virginis ad Nawburgam Claustralem“* et: *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1 (in schedula membr. agglutinata) titulus codicis, s. XVI., et: *„Can. reg. bibliothecae inscriptus 2. Iunii 1656“;* in marginibus emendationes et notae criticae.; folia priora et ultima humore et tineis laesa, margo infimus f. 1 abscisus.

1. F. 1. R. **Rovdger. Summa brevis in ierarchias s. Dionisii Ariopagitę (versus lat.):**

„Trina ierarchia patet hac in theologia:
Prima vel eximia, tres unum sunt in usya,
Altera theotenus, tria terna vel ordo novenus,
Tercia sacratus hominum chorus atque senatus.
Prima regens alias per sacras theophanyas.
Hanc prius in primos, medios disponit et imos.
Hanc post hos primis, mediis apponit et imis.

Utramvis munit, illuminat, ordinat, unit.
Utraque communi voto laudem canit uni.
Hoc laudis munus, decet hunc, qui trinus et unus.

Rudgerus fuit a. 1167—1168 praepositus canoniae nostrae. Cf. Fischer o. c. I 58. De operis litterariis eius modo disserit Alfr. Schröder Dillingae.

2. F. 2—119. R. Incipit **opus magistri Hugonis (de s. Victore) in ierarchias sancti Dionisii, episcopi, de differencia mundane theologie atque divine et de ministracionibus earum.**

Prol. inc.: *„Iudei signa querunt et Greci sapienciam . . . Fuit enim quędam sapientia.“* F. 4' opus inc.: *„Tres sunt ierarchię.“* Expl.: *„Sanctitas condescendit.“* (R.) Explicit expositio magistri Hugonis et prepositi Sancti Victoris super librum primum ierarchiarum Dionisii Ariopagite. Amen.

In marginibus manus aliae notas criticas quoad textum et theologiam addiderunt.

355

Chartac. s. XV.; f. 203; 28,5×21 cm; col. 2; man. II; ligat. antiqua lign., in dorso corio obducta; litterae initiales rubrae; f. a. cap. b: fragmentum tractatus iuridici, s. XIV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 9. Sept. 1656.“*

F. F. 1—203'. R. (Manu recentiore:) Hec sunt **dicta (super quartum librum sententiarum) eximii doctoris ac magistri Petri de Tharantasia, fratris ordinis predicatorum,** postmodum summi pontificis (incompl.).

Prol. inc.: *„Haurietis aquas in gaudio . . . In verbis istis duplex effectus sacramentorum.“* Commentarius inc.: *„Samaritanus etc. Liber iste Sentenciarum tanquam fluvius paradisi in quatuor capita dividitur.“* Expl. (per verba): *„Sed in brutis est coniunccio sexuum sine matrimonio.“*

Commentarii Petri de Tarantasia in omnes IV libros sententiarum editi Tolosae 1652. — De auctore vide cod. 187.

356

Chartac. s. XV.; f. 240; 26,8×20,3 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b et f. ad calc. a fragmentum evangeliarii s. XII.; f. a cap. b' in schedula adglutinata index contentorum a. 1509 (manu mag. Christophori Lamprechtshauser); f. 1: *„Iste liber est monasterii sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali 1507“* et: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensium, 1. Sept. 1656.“* Codicem descripsit Zeibig in Notizenblatt II 299—302.

1. F. 1—48. R. **Tractatus bonus (Petri Tzech de Pulkau) contra quatuor articulos Hussitarum.**

Inc.: *„Iussit reverendissima vestra paternitas ac metuendissima dominacio.“* Expl.: *„Semper fuit gubernata ecclesia Christi etc.“*

Cf. Denis I 1534.

Petrus Tzech de Pulkau, diu magister artium dein theologiae in universitate Viennensi, ter rector huius universitatis et legatus conc. Pisani et Constantiensis, † 1425. Cf. Aschbach I 424—428, Hurter o. c. IV 619.

2. F. 48—52. **(Hussitarum auctoritates et argumenta pro communione populi laicalis sub utraque specie.)**

Inc.: *„Hussite multipliciter nituntur fulcire intencionem."* Expl.: *„Sub forma panis et sanguinem sub forma vini etc."*

Cf. Denis I 1534.

3. F. 52—61. R. **Materia questionis de cleri paupertate, tractata in concilio Constanciensi.**

Inc.: *„Utrum viris ecclesiasticis seu clericis liceat aliquid possidere."* Expl.: *„Quibus post hanc vitam me, benignissime salvator, aggregare queso dignare. Amen."*

Cf. Denis I 1535.

4. F. 61—70. R. **De ymaginibus, lectura scolastica.**

Inc.: *„Distinccio nona tractat materiam de adoracione."* Expl.: *„Non omnino vituperandus."*

Cf. Denis I 1535.

5. F. 70—105. **(Fasciculus ad controversiam de communione in concilio Constantiensi agitatam pertinens.)**

1. F. 70—71. R. **Allegaciones R. P. domini patriarche Anthioceni (Iohannis Maurosii) contra communicantes sub utraque specie.**

Inc.: *„Beatissime pater et domine mi, decretum, super quo paternitas."* Expl.: *„Cedulam mihi misistis."*

Cf. Denis I 1535.

2. F. 71—74. R. **Allegationes fratris Iohannis Rocani.**

„Super materia communionis vulgaris populi sub utraque specie." Expl.: *„In predictis melius sencientis . . ."* (R.) Ego frater Iohannes Roca, sacre theologie magister, regens in scolis sancti Saturnini Tholose etc.

Cf. Denis I 1535.

3. F. 74—80'. R. **Allegaciones magistri Mauricii de Praga contra communicantes sub utraque specie.**

Inc.: *„Apostolica docet sentencia de viatrice."* Expl.: *„Subtilissima, qua corruscant etc."* (R.) Explicit tractatus m. Mauricii de Praga, professoris sacre pagine, contra communicantes sub utraque specie Constantinopolitanus.

Cf. Denis I 1536. — Ed. Mansi XXVIII 432—446 et Hardt III 779 sqq.

4. F. 80'—84. R. **Allegaciones domini Iohannis (Gersonii), cancellarii Parisiensis, contra sub utraque specie communicantes.**

Inc.: „*Oblaturus iuxta seniorum huius sacri concilii.*" Expl.: „*Provideant, predisponit etc.*" (R.) Explicit tractatulus adversus heresim novam de necessaria communione laycorum sub utraque specie, raptim editus Constancie anno 1417mo die 20. augusti.

Cf. Denis I 1536. — Ed. Mansi XXVIII 424—432.

5. F. 84—84'. R. **Sequuntur auctoritates doctorum, facientes ad predicta.**

Inc.: „*Allexander de Hallis in 4to de materia de sacramento recitat duo pericula.*" Expl.: „*Sed eciam pro aliis etc. R. Explicit etc.*"

Cf. Denis I 1536.

6. F. 84'—91'. R. **Allegationes magistrorum Pragensium impertinentes pro communicantibus sub utraque specie.**

Inc.: „*Augustinus libro . . .: Fieri nullo modo potest.*" Expl.: „*Sunt excludende. Ponitur c. ultimo 11. d. etc.*" (R.) Expliciunt etc.

Ed. Hardt III 805 sqq. et tribuuntur **Iacobo de Misa**, cf. Denis I 1537; de auctore vide Fabricius IV 14 et Potthast I 633.

7. F. 91'—105. R. Incipiunt **allegationes sive responsiones magistrorum et doctorum studii Viennensis de contrario facto in concilio Constanciensi.**

Inc.: „*Cesaree maiestati serenissimi ac invictissimi.*" Expl.: „*Ad omnes pertinet etc.*"

Ed. Hardt III 826 sqq., sed sine prooemio. — Cf. Denis I 1537, qui has responsiones **Petro Tzech de Pulkau** tribuit.

6. F. 105—106. R. Sequuntur **articuli Iohannis Hus, extracti ex libro de ecclesia et quibusdam aliis tractatibus eius.**

Inc.: „*Unica est sancta universalis ecclesia.*" Expl.: „*In mortali peccato.*"
Ed. Hardt IV. 407; Mansi XXVII 754 sq. — Cf. Denis I 1537 sq.

7. F. 106—143. Inc.: „*Quia teste beato Augustino in una epistola.*" Expl.: „*In ara crucis fabricavit, sit in secula benedictus. Amen.*" (R.) Explicit **tractatus magistri Stephani de Palecz contra Biclefistas et Hussitas heresiarchas.**

8. F. 143—143'. R. **Intimacio Hussitarum in studio Cracoviensi et responsiva rectoris universitatis Cracoviensis.**

Inc.: „*Ad honorem benedicte trinitatis . . . Nos Iohannes Cardinalis, Petrus Pein.*" Expl.: „*Alia abhominabilia peccata.*"

9. F. 143'—145. R. Sequitur **tractatus Biclefistarum et Hussitarum per eos praesentatus serenissimis principibus regi Polonie et magno duci Biclavie.**

Inc.: *„Nos capitanei magistrique."* Expl.: *„Parati sumus exhibere. Datum anno domini M⁰ quadringentesimo vicesimo."*

10. F. 145—156. Inc.: *„Porte inferi non prevalebunt . . . Auctoritas ecclesie tanta est."* Expl.: *„Destructor errorum et heresion, in secula benedictus. Amen."* (R.) Explicit **tercius tractatus magistri Stephani Palecz contra quatuor articulos hereticorum.**

Cf. Denis I 1538 sq.; de auctore vide Hurter IV 612.

11. F. 157—178. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones de corpore Christi.)**
Inc.: *„Caro mea vere est cibus . . . In ewangelio precedenti dominus multa locutus fuit de ewkaristie sacramento."* Expl.: *„Cuius eterni convivii eciam nos participes efficiat idem dominus noster . . . unus deus in secula benedictus Amen."*

Idem sermones extant in cod. 305 (20) et 392 (3).

12. F. 178'—182. **(Sermo in dedicacione ecclesie.)**
Inc.: *„Dedicacio ecclesie inter alias festivitates."* Expl.: *„Ut tandem in eo habitare dignetur per gloriam, quod ipse prestare dignetur . . ."*

13. F. 182—188'. **(Expositio symboli apostolorum.)**
Inc.: *„Credo in deum . . . Fides recta est necessaria."* Expl.: *„Ad illa eterna gaudia perducat nos dominus noster etc. Amen."*

De auctore anonymo nihil inveniri potuit.

14. F. 188'—214. R. **Dicta magistri Cristanni, doctoris s. theologie, de Grecz (de fide).**
Inc.: *„Funiculus triplex difficile rumpitur."* Expl.: *„Et sanabantur etc."* (R.) Et sic est finis etc.

De auctore vide Aschbach I 470.

F. 214—215 sequitur additamentum de XII articulis fidei, qui duodecim apostolis attribuuntur, cum allegatione duodecim prophetarum nec non versus de apostolis.

F. 192', 215', 216 script. vacant.

15. F. 217—240. **(Tractatus de detractione.)**
Inc.: *„Sciendum est de detractione, filia invidie et sorore odii.* Expl.: *„Longe a peccatoribus salus etc."*

De auctore nihil inveniri potuit.

Sequitur nota de modis praesentiae dei.

357

Chartac. s. XV. in.; f. 312; 29,7 × 21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1: *„Iste liber domini Iacobi, plebani in Ybs, quem emit a testamentariis domini Seyffridi, vicarii olym ad sanctum Martinum, obiit anno domini etc. (14)70ᵐᵒ, die puriicacionis Marie virginis";* f. 312': *„Iste liber est michi datus a testamentariis domini Iacobi,*

plebani in Ybs, felicis memorie, videlicet a domino Martino Hatzendorffer, capellano super carnario ibidem, et venerabili domino domino Egidio Gotpradt, plebano in Grosten, et honorando cive Vincentio Schifer, tunc temporis mutario in Ybs. Anno domini M° CCCC° 70 in die Blasii." In fine versus latini:

„Devoravit agricolam rex, regem tyro, seipsum
Usurator ledit, sed postea prebiter illum.
Presbiterum meretrix, meretricem leno remordet,
Lenonem caupo, sed cauponem perasitus,
Sempedes illum, simea post semipedisque.
In mundo queque per cillum sic vadunt hecque.
Si servire velis, quatuor ista servare tenebis:
Non sis propheta, medicus, sophista, sacerdos."

1. F. 1—92. **(Excerpta ex commentario Roberti Holkoth super librum Sapientiae.)**

Inc.: *„Abicere debemus res temporales.* Expl. (f. 89): *„Ex inspiracione speciali vel ex quadam. Et sic est finis huius operis etc."*

F. 89'—92 sequitur tabula alphabetica.

2. F. 92'—180'. Inc.: *„Abstinencia est meriti augmentativa, sapiencia acquisitiva."* Expl. (f. 176): *„Accepit epistolas, ut persequeretur christianos, Act. 3° . . ."* (R.) Expliciunt **figure fratris** Bini de Senis, (recte: **Bindi Guerri) super totam bibliam de diversis materiis per alphabetum compositis.**

Ed. Venetiis 1556 sub nomine Hugonis a S. Charo. — In bibl. palat. Viennensi extat idem opus (n. 4849 [1]), a Denis II 393 descriptum.

Bindus Guerri, patria Senensis, filius coenobii s. Antonii de Silva, vir divina doctrina clarus, sacrae theologiae professor, provinciae Senarum vicarius generalis, † 1390. — Cf. Ossinger 135; Quetif-Echard I 426 sq.

F. 176—180 sequitur tabula alphabetica super opus praecedens.

3. F. 181—223. **(Henrici de Hassia expositio decalogi.)**

Prol. I. inc.: *„Audi Israel, precepta . . . In verbis prepositis spiritus sanctus."* Prol. II. (f. 183') inc.: *„Intendentes igitur."* Opus (f. 184') inc.: *„Primum preceptum appropriate respicit personam patris."* Expl.: *Quod vinum nobis meritis gloriose virginis Marie prestare dignetur eius filius benedictus, qui . ."*

Idem opus extat in cod. 335 (7).

4. F. 223'. **(Quaestio de sacramentis.)**

Inc.: *„Utrum sacramenta sint instituta in remedium."* Expl.: *„Demon potestam non habet."*

De auctore huius et sequentium tractatuum nihil potuit inveniri.

5. F. 223'—228'. **(Tractatus de suffragiis defunctorum.)**

Inc.: *„Dicenda sunt aliqua de suffragiis defunctorum."* Expl.: *„Oracio pro eis specialiter fusa prosit etc.*

6. F. 228'—230'. **(Tractatus de orationibus sanctorum.)**

Inc.: „*Considerandum nunc de oracionibus sanctorum.*" Expl.: „*Cum devocione recurrit etc.*"

7. F. 230'—300 et 309—312. **(Iacobi de Voragine liber s. Mariae seu Mariale aureum.)**

Inc.: „*Abstinencia multiplex, prima enim.*" Expl.: „*Quia filius hominis est etc.*"

In fine registrum capitulorum.
De auctore vide cod. 131 (2); de hoc opere cf. Quetif I 457.

8. F. 301—308'. **(Pauli Cholneri sermones de sanctis incompl.).**

Inc.: „*Nimis honorati sunt . . . Revolvendo sacras scripturas invenio.*" Expl. (per verba): „*Luc. 16. Et pro gracia impetranda etc.*"

Idem opus asservat bibliotheca canoniae S. Floriani sub n. 326, 2; cf. Czerny p. 132. —De auctore cf. cod. 379 (4).

358

Chartac. s. XV. f. 432; 27,7 × 21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b et f. ad calc. a: fragmenta tractatuum philosoph. et medicin., s. XV.; f. 1, 229, 424': „*Liber s. Marie virginis in Newnburga Claustrali,*" s. XV.; f. a cap. b: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656.*"

1. F. 1—46'. Prol. inc.: „*Reverendo in Christo . . . Domino Petro episcopo Cameracensi . . . Postulare dignata est benevolencia.*" Opus inc.: „*Ego vos baptisavi aqua . . . Antiqua iam atque notissima.*" Expl.: „*Ita finem huius operis dedicavimus.*" (R.) Et sic est finis **sex lectionum magistri Iohannis Gerson, Cancellarii Parysiensis, et intytulatur tractatus de vita spirituali anime.**

Ed. in Opera omnia, Hagae Comitum 1728 III 1—72.

2. F. 46'—50'. Inc.: „*Probare spiritus, si ex deo sunt, iubet discipulus ille.*" Expl.: „*Omnia, que data sunt.*" (R.) Explicit **tractatus (Iohannis Gersonii) de distinccione spirituum.**

Ed. o. c. I 37—43.

3. F. 50'—53'. **(Tractatus Iohannis Gersonii de remediis contra tentationes spirituales.)**

Inc.: „*Ad honorem dei dicam aliqua remedia.*" Expl.: „*Et sic domino iuvante ipsas superabis.*"

Ineditus. — Idem tractatus extat in bibl. ap. Scotos Viennae n. 305, 7 et in bibl. in Bamberg (Catalog. I. 841.)

4. F. 53'—57'. R. Incipit **tractatus de arte audiendi confessiones magistri Iohannis de Gersana, cancellarii Parisiensis.**

Inc.: *„Et si virtus, quam aswefaccio."* Expl.: *„Atque proficiet etc."*
Ed. o. c. II. 446—453.

5. F. 57'—71'. R. Incipit **tractatus de vita contemplativa magistri Iohannis de Gersana, cancellarii Parysiensis.**

Inc.: *„Tractantes in leccionibus nostris."* Expl.: *„Et ego illi et sic est finis."*
Ed. o. c. III. 399—422.

6. F. 71'—73'. R. Sequitur **tractatus (Iohannis Gersonii) de remediis contra recidivum peccandi a confessoribus dandis.**

Inc.: *„Habet hoc proprium ars quelibet."* Expl. (f. 73): *„Que omne desiderium superant, consequamur. Amen."*
In fine versus et nota de circumstantiis in confessione inquirendis.
Ed. o. c. II 457—459.

7. F. 73'—90'. **(Iohannis Gersonii tractatus de potestate ecclesiastica.)**

Praemisso capitulorum registro prohemium inc.: *„Potestas ecclesiastica debet ab ecclesiasticis."* Opus inc.: *„Potestas ecclesiastica est potestas."* Expl.: *„Vel de iure, vel de facto."*
Ed. o. c. II 225—255.

8. F. 91—95. Inc.: *„Oblaturus iuxta seniorum huius sacri concilii."* Expl.: *„Provideant, perdisponit (!) etc."* (R.) Explicit **tractatulus (Iohannis Gersonii) adversus heresim novam de necessaria communicacione laycorum sub utraque specie, raptim editus Constancie anno domini M⁰CCCC⁰XXXVIII⁰ (!) etc.**
Ed. Mansi XXVIII 424—432. — Idem opus extat in cod. 356 (5[4]).

9. F. 95—102. **(Tractatus Iohannis Gersonii de praeparatione ad missam.)**

Inc.: *„Dubitatum est aput me frequenter."* Expl.: *„Hoc est omnis homo."*

10. F. 102—106'. **(Tractatus Iohannis Gersonii de visitatione praelatorum.)**

Inc.: *„Ad laudem dei et edificacionem."* Expl.: *„Spiritus sui robur deus, qui est . . ."*
Ed. o. c. II 558—565.

11. F. 107—122'. **(Tractatus Matthaei de Cracovia de modo confitendi et de puritate conscientiae.)**

Prol. inc.: *„Quoniam fundamentum est (!) ianua virtutum."* Opus inc.: *„Est igitur primum videndum, quod confessio debet esse pura."* Expl.: *„Cum apparuerit gloria tua, ad quam nos perducat . . ."*

12. F. 122'—135'. **(Tractatus Matthaei de Cracovia de communione.)**

Inc.: *„Multorum tam clericorum, quam laycorum querela."* Expl.: *„Datum est nobis pro viatico corpus domini nostri Iesu Christi, qui . . . "*

Editiones vide ap. Hain N. 5803—5808.

Matthaeus de Cracovia, cancellarius Heidelbergensis, a. 1405 episcopus Vormatiensis factus, a. 1409 legatus Ruperti regis concilio Pisano adfuit. † 1410. Cf. O. Lorenz, Deutschl. Geschichtsquellen, Berlin 1887 II 368 sq.; Hurter IV 627—628.

13. F. 135'—143. **(Tractatus Matthaei de Cracovia de directione habenda in raro vel quotidie celebrando missam.)**

Inc.: *„Quemadmodum in quorundam domibus nobilium."* Expl.: *„Et in spiritualibus epulis recumbere desiderat."*

Idem tractatus extat in bibl. nat. Vienn. n. 4409, 32.

14. F. 143—160. R. Incipit prohemium in **tractatu de contractibus magistri Iohannis Gersoniis, cancellarii Parisiensis.**

Inc.: *„Qui volunt divites fieri."* Opus inc.: *„Contractuum bonitatem aut maliciam."* Expl.: *„Humano iure dampnatam."*

Ed. o. c. III 165—196.

15. F. 160. **(Iudicium Henrici Imola de opere Iohannis Gersonii de contractibus.)**

Inc.: *„Post predicta etiam habitum est consilium . . . Fateor tamen, quod religiosi et alii habuerunt probabilem causam."* Expl.: *„Fridericus de Senis in opere capitulo XVIII⁰ et capitulo XXI⁰. Hec ille supradictus doctor H(enricus) Imola. Anno 1429."*

16. F. 160—172'. R. Sequitur nunc tripartitum **Iohannis Gerson,** cancellarii Parisiensis, doctoris sacre theologie, et continet **tres tractatus** parciales, primus est **de decem preceptis,** 2us est **de confessione** 7^em^ **mortalium peccatorum,** 3us est **de sciencia mortis.**

Inc.: *„Christianitati suus qualiscunque zelator."* Opus inc. (160'): *„Firmissime credendum est et nullatenus dubitandum."* Expl.: *„Laudabiliter observatur. Et sic finis." (R.) Explicit tripartitum magistri Iohannis Gerson, cancellarii.*

Ed. o. c. I 427—450.

17. F. 173—217'. R. Incipit **tractatus de contractibus magistri Hainrici de Hassia.**

Praemisso capitulorum registro inc.: *„In sudore vultus tui vesceris . . . Tanta erat illius prime transgressionis culpa."* Expl.: *„Ne ex subita mutuacione talium peyora fierent, et sic est finis . . . "*

Cf. Roth. o. c. 6.

18. F. 217'—242'. R. Incipit **epistola (Henrici de Hassia) de contractibus empcionis et vendicionis ad consules Wyennenses,** divisa in tres partes.

Inc.: *„Honorabilibus magne discrecionis viris . . . Quidam de professoribus sacre theologie."* Expl.: *„Terminum salutis sempiterne."*

Cf. Roth 6. — F. 242'—245 additamentum de usura exhibent.

19. F. 245—279. **(Tractatus magistri Henrici de Oyta de contractibus.)**

Inc.: *„Diligite iusticiam . . . Audite hec omnes gentes."* Expl.: *„Et ratum habuit pignus, valebit . . ."*

De auctore vide Aschbach 406.

20. F. 279'—287'. R. **Asserciones contente in proposicione defuncti magistri Iohannis Parvi et forma condempnacionis earundem, que facta fuit per episcopum Parisiensem.**

Inc.: *„Licitum est unicuique subdicto."* Expl.: *„Non occides habet hunc intellectum . . .*

Initium ed. Mansi XXVIII 757—759. — Idem opus extat in libl. nat. Vienn. n. 4576, 37.

21. F. 287'—308'. R. Incipit **liber soliloquorum (Pseudo-) Augustini.**

Inc.: *„Agnoscam te, domine, cognitor meus."* Expl.: *„Omnis magnificencia, omnis clemencia sit deo patri . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 863—898.

Opus ex sententiis s. Augustini et Hugonis de S. Victore et aliorum compilatum est. Cf. Denis I 2170.

22. F. 308'—313. R. Incipit **soliloquium beati (Pseudo-) Bernhardi.**

Inc.: *„Cor meum, rogo te, ne sis cor fatui."* Expl.: *„Ab eius voluntate devies per infinita secula . . ."*

Est opus spurium s. Bernardi. Ed. Migne P. L. t. 184, col. 1157—1168.

23. F. 314—316. R. Incipit **formula honeste vite sancti (Pseudo-) Bernhardi, abbatis in Claravalle, multum bona.**

Prol. inc.: *Petis a me, frater karissime, quod nunquam et nusquam."* Opus inc.: *„Ut ergo ab interiori incipias."* Expl.: *„Omnia opera tua coram deo facere et ad eum referre. Amen."*

In codice Monacensi n. 3450 opusculum Davidi de Augusta ascribitur. Ed. Migne P. L. t. 184, col. 1167—1172. Textus noster in fine ab edito differt.

24. F. 316—326'. R. Incipit **liber meditationum beati (Pseudo-) Bernhardi.**

Inc.; *„Multi multa sciunt."* Expl.: *„Cum sponsa conspicies unum eundemque dominum glorie, qui . . ."*

Opus spurium. Ed. Migne P. L. t. 184, col. 485—508.

25. F. 326'—335. R. Incipiunt **meditationes beati (Pseudo-) Augustini, episcopi.**

Inc.: „*Vigili cura, mente sollicita.*“ Expl.: „*Ab invicem distabunt.*“

Ed. Migne P. L. t. 184, col. 847—864.

26. F. 335—343. R. Incipiunt **suspiria beati Augustini (Pseud.).**

Inc.: „*Summa trinitas, virtus una et indiscreta.*“ Expl.: „*Pastor meus et salus eterne Iesu Christe . . .*“

Ed. Migne P. L. t. 40, col. 909 et t. 147, col. 457 sqq.

27. F. 343—344'. **(Tractatus Guilelmi Filiastri de usuris.)**

Inc.: „*In quibusdam partibus mos est.*“ Expl.: „*Predicta cum correccione. (R.) Reverendissimus in Christo pater et dominus dominus Gwilermus, tunc sancti Marci presbiter cardinalis, a domino nostro papa Martino quinto requisitus, ut in hac materia de usuris scriberet et de questione predicta suam diceret oppinionem, de ipsa respondit et premisso scripsit, ut superius annotantur.*“

Cf. Denis I, 2170 sq.

Guilelmus Fillastre (Filiastri), presbyter card. S. Marci, antea Remensis, † 1428. Cf. Potthast I. 447; Eubel I 32.

28. F. 344'—346. **(Litterae Martini V. papae ad archiepiscopum Gneznensem de contractibus.)**

Inc.: „*Martinus episcopus . . . venerabilibus fratribus archiepiscopo Emeznensi et Lubucensi ac Olomucensi episcopis . . . Hodie siquidem litteras nostras concessimus.*“ Expl.: „*Dé indulto huiusmodi mencionem. Datum Rome aput sanctos apostolos VI⁰ non. iulii, pontificatus nostri anno VIII.*“ *(a. 1425).*

Cf. Denis I 2170 sq.

29. F. 346—348. **(Litterae regis Galliae Caroli VI. super libertate ecclesiarum regni et delphinatus quoad exactiones, annatas et gravamina per papam imposita.)**

Inc.: „*Karolus dei gracia . . . Universis . . . Si dotari vel ditari novas ecclesias.*“ Expl.: „*Quia sic volumus etc. Datum anno (M)CCCC VI⁰ XVIII. februarii etc.*“

Cf. Denis I 2212.

30. F. 347'—348. **(Rationes breves, cur annatae solvendae non sint.)**

Inc.: „*Motiva aliquorum, qualiter declarandum videtur, ecclesias non teneri ad solvendum annatas . . . Primum, quia non debentur iure divino.*“ Expl.: „*Fini suo continuans etc.*“

Cf. Denis I 2213.

31. F. 348—348'. **(Petrus de Alliaco, cardinalis Cameracensis, de materia IX assertionum sc. Iohannis Parvi.)**

Inc.: „*Ego Petrus, cardinalis Cameracensis, tanquam doctor theologus.*" Expl.: „*Exhibeant in scriptis etc.*"

Extat in operibus Gersonii V 474—475.

Petrus de Alliaco, natus a. 1350 Compendio ad Isaram, docuit Parisiis theologiam et fuit Gersonii magister. Magnam partem habuit in componendo schismate occident. ecclesiae. Obiit a. 1420. Cf. Hurter IV 601—605.

32. F. 348'—349'. **(Rationes contra octavam assertionem Iohannis Parvi.)**

Inc.: „*Pro eludacione condempnacionis octave assertionis.*" Expl.: „*Super cuius opposito fundatur dicta assercio etc.*"

Apud Gersonium non inveniendae sunt. Cf. Denis I 2213.

34. F. 349'—350. R. Secuntur **13 proposiciones de unitate et reformacione ecclesie (praedicatae in concilio Constantiense per mag. Iohannem Gersonium.)**

Inc.: „*Prima. Ecclesiastica unitas ad unum capud.*" Expl.: „*Provincialium celebracionem non omittendo.*"

Ed. o. c. Gersonii II 271 et 272.

34. F. 350—350'. **(Iohannis Gersonii epistola super moderatione casuum reservandorum).**

Inc.: „*Pontificali dignitati suus qualiscunque zelator.*" Expl.: „*Si qua sunt similia.*"

Ed. o. c. II 415—417. — F. 350'—351' additamentum exhibetur.

35. F. 351'—362. **(Iohannis Gersonii sermo in concilio Remensi.)**

Inc.: „*Bonus pastor animam . . . Animadverte nunc, o bone pastor.*" Expl.: „*Qui est pastor bonus et deus benedictus etc. Amen.*"

Ed. o. c. II 542—558.

36. F. 362—367. **(Iohannis Gersonii sermo circa praeceptum: Non occides.)**

Inc.: „*Estimo me beatum aput te.*" Expl.: „*Gratia facta est, Iesu Christo, qui . . .*"

Ed. o. c. II 330—337.

37. F. 367—374'. **(Iohannis Gersonii alius sermo circa praeceptum: Non occides.)**

Inc.: „*Oportet hereses esse . . . ut qui probati sunt.*" Expl.: „*Et intelligencias vestras in Christo Iesu . . .*"

Ed. o. c. II 338—349.

38. F. 374'—379. **(Iohannis Gersonii sermo super processionibus faciendis pro viagio regis Romanorum habita in concilio Constanciensi.)**

R. Sermo cancellarii Parisiensis, quando rex Romanorum iverat a Constancia ad regem Arrogannie (!) et ad Petrum de Luna pro unione ecclesie procuranda.

Inc.: *Prosperum iter faciet . . . Fiat ita.*" Expl.: „*Ad deum salutarium nostrorum, qui . . .*"

Ed. o. c. II 273—280.

39. F. 379—385'. **(Narcissi Herz de Perching sermo de spiritu sancto.)**

Inc.: „*Ille vos docebit, scribitur Iohannis 14mo et recitatur . . . Venerandi patres doctores.*" Expl.: „*Nichilominus perhennis laus et gloria . . .*"

Cf. Denis I 1407. — De oratore cf. Aschbach I 453 sqq.

40. F. 385'—391. **(Iohannis Gersonii tractatus de protestatione circa materiam fidei contra haereses diversas.)**

Inc.: „*Protestacio, seu revocacio generalis.*" Expl.: „*Potest applicacio particularis fieri ad materiam, que tractatur.*"

Ed. o. c. I 28—37.

41. F. 391—394. R. Sequitur **declaracio pulchra cancellarii Parysiensis, que veritates de necessitate salutis sint credendae et que sapiant heresim.**

Inc.: „*Declaracio compendiosa, que veritates sunt.*" Expl.: „*Non sit de fide. Amen.*"

Ed. o. c. I 22—27.

42. F. 394—402. R. **Sermo cancellarii Parisiensis (Iohannis Gersonii) de nativitate Marie virginis, predicatus in concilio Constanciensi.**

Inc.: „*Iacob autem genuit Ioseph . . . Invocandam te iudicamus.*" Expl.: „*Qui vocatur Christus. Amen.*"

Ed. o. c. III 1345—1359.

43. F. 402—405. R. **Sermo (de oratione) cancellarii Parisiensis (Iohannis Gersonii), factus a. 1415, quando fuerunt processiones concilii generalis (Constantiensis).**

Inc.: „*Obsecro vos, tanquam advenas . . . Existimate precor, verbum hoc.*" Expl.: „*Hec est enim gracia in Christo Iesu, qui . . .*"

Ed. o. c. III 269—275.

44. F. 405—410. R. Sequitur **sermo de sancto Francisco domini Petri (de Alliaco), cardinalis Cameracensis.**

Inc.: „*Quicunque hanc regulam secuti fuerint . . . Verba hec, reverendi patres et in Christo fratres.*" Expl.: „*Tandem per gloriam, quod nobis concedat, qui . . .*"

Ed. Argentinae 1490. — Sequitur f. 410—412 additamentum inc.: „*Ad Christi laudem et sue ewangelice regule sectatorum et specialiter beatissimi Francisci.*" Cf. Denis I 2174.

45. F. 412—418. **(Sermo de omnibus sanctis.)**

Inc.: „*Signum magnum apparuit . . . Hec mulier, que in verbis propositis.*" Expl.: „*Precibus et meritis sanctorum omnium prestare dignetur . . .*"

De auctore nihil inveniri potuit.

46. F. 418—423'. Inc.: „*Euge serve bone . . . Ad laudem sancti et beatissimi confessoris atque pontificis Lodowici.*" Expl.: „*Nos secum participes efficiat, qui . . .*" (R.) Et sic est finis **sermonis domini Petri (de Alliaco), Cameracensis,** qui est factus **ad honorem s. Lodowici** filii regis Sicilie, qui fuit frater minorum et pontifex ecclesie etc.

Ed. Argentinae 1490. — Cf. Denis I 2176.

Sequitur (f. 423'—424') additamentum de quaestione in concilio Constantiensi agitata, an post renuntiationem et depositionem trium pontificum vel ecclesia prius reformanda, vel ante eius reformationem novus pontifex eligendus sit; cf. Denis I 3322 sq. — F. 425—432 script. vacant.

359

Chartac. s. XIV.—XV.; f. 217; 28,8×20 cm; col. 2; man. plures (f. 145—203': Wilhelmi Riettenthaler); ligat. rec.; litterae initiales rubrae, multae desiderantur; 75, 120, 144', 217: „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali*" s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 14. Aug. 1656*"; f. a cap. b, c et f. ad calc. a, b (conglutinat.) exhibent fragmenta rationum pro cultura vinearum canoniae Claustroneoburg. s. XV. et probationes pennae.

1. F. 1—144. **(Thomae de Chabham summa poenitentialis.)**

Inc.: „*Cum miseraciones domini sint super omnia opera eius.*" Expl.: „*Et hec ad presens dicta de penitencia sufficiant . . .*"

F. 141'—144: registrum capitulorum. — Idem opus extat in cod. 169 (2), 211 (2), 324 (1).

2. F. 145—203. R. Incipit **exposicio misse bona valde secundum Innocentium (III.).**

Inc.: „*In nomine domini . . . Karissimi, in decretis de consecracione . . . dicit Alexander papa quintus a beato Petro.*" Expl.: „*Ut illud sacramentum acceptum fiat. Amen.*" (R.) Explicit exposicio misse optima et utilis per dominum (sequentia per partes detersa sunt et difficile legi possunt) Wilhelmum (Riettenthaler) canonicum Neuburgensem, eo tempore plebanus in Neuburga ex parte fori. Sub anno domini M^{0}CCCC^{0}III^{0}.

De hoc opere cf. Franz, Die Messe im deutschen Mittelalter, p. 508—514.

3. F. 204. **(Auctoritates patrum de auditione missae.)**
F. 204' script. vacat.

4. F. 205—212. **(Sermo de fide catholica.)**
Inc.: *„[C]lausa sunt ministeria(!), que christiani credere debent.“* Expl.: *„Provideas, qualiter vivas in vita immortali, ad quam . . .“*

5. F. 212—217. **(Sermo de nativitate domini.)**
Inc.: *„Vos vocatis me magister . . . Sentencia etenim Iohannis . . . Reverendi patres domini ac magistri mei, dum infernalis.“* Expl.: *„Et refeccionis nos participes efficiat . . .“*
In fine (f. 217') additamentum de ss. sacramento.

360

Membr. s. XIV. in.; f. 309; 28,2×21 cm; f. 2—309 col. 2; man. I principalis; ligat. rec.; initiales rubrae et caeruleae, f. 3', 53', 105', 232 maiores cum ornamentis; f. 1 et 141: *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 27. Octobris 1656.“* F. 309': *„Presens liber fuit illustris mag. Iohannis de Ruspach, pie memorie,“* cf. cod. 171(2). Codex nitide scriptus et pictus est.

1. F. 1. (Alia manu s. XIV.) R. **Forma absolucionis Romane curie de plena remissione in mortis articulo.**
Inc.: *„Primo dicat infirmus, si potest: Confiteor.“* Expl.: *„In oculis divine maiestatis. In nomine patris . . .“*

2. F. 1. (Alia manu s. XIV. **Nota et delineatio de cognatione spirituali.)**

3. F. 1—1'. (Alia manu s. XIV. **Bulla extravagans Benedicti XII. super visione dei animarum iustorum post mortem.)**
Inc.: *„Benedictus episcopus, servus servorum dei . . . Benedictus deus in donis suis . . ., qui sacrosanctam Romanam, katholicam et apostolicam ecclesiam.“* Expl.: *„Datum anno IIII⁰ kalendas februarii pontificatus nostri anno primo.“*
Ed. Magnum bullarium Romanum (Luxemburgi 1742) t. I. p. 217 sq. et partim Mansi XXV 985—987.

4. F. 2—260. R. (f. 3') Incipit: **Summa confessorum, conpilata a fratre Ioanne (Friburgensi) lectore** ordinis fratrum predicatorum.
Praemissis (f. 1) nota inc.: *„Nota, quod lector iste Ioannes ante conpilacionem huius summe confessorum“* et prologo in priorem libellum Quaestionum casualium, inc.: *„Quoniam dubiorum nova cottidie difficultas“* prologus in summam inc.: *„Saluti animarum et proximorum utilitati.“*

Praemissa tabula titulorum opus inc. (f. 3'): *„Quoniam inter ecclesiastica crimina."* Expl. (f. 260): *„Quam de matrimoniis hic conclusit. Cui est honor . . ."*

Ioannes Friburgensis ex ordine fratr. praedicat., † 1314. Vide Quetif-Echard 523—526; Hurter IV 417 sq.; Fabricius-Mansi II 204 sq.; Dictionaire de théologie catholique VIII 761 sq. — De editionibus vide Schulte, Gesch. d. Quellen II 419 sqq.

5. F. 260—264. R. **Isti sunt paragraphi summae fratris Raymundi (auctore Ioanne Friburgensi).**

Inc.: *„Quoniam, ut ait Ieronimus."* Expl.: *„Illud in summa notandum . . ."*

6. F. 264—297. R. Incipit **tabula (Ioannis Friburgensis) super summam confessorum.**

Prol. inc: *„In hac tabula ubicunque fit simpliciter."* Opus inc.: *„Abbas. Utrum unus abbas possit presidere."* Expl.: *„Et in multis aliis locis."* (R.) Explicit tabula super summam confessorum.

De hac tabula vide Quetif-Echard I 524.

7. F. 297—306'. R. Incipiunt **(Ioannis Friburgensis) statuta summe confessorum et (!) sexto decretalium addita, quantum pertinere debetur ad materiam huius summe ac sub eisdem titulis et numero questionum.**

Prol. inc.: *„Ne libri, qui de summa confessorum."* Opus inc.: *„In primo ergo libro, titulo primo de symonia."* Expl.: *„Contra legis nititur voluntatem." (R.) Explicit conpendiosa colleccio quorundam statutorum de sexto decretalium addita ad summam confessorum. Tu autem . . ."*

In fine: *„Finito libro sit laus et gloria Christo.*
Scriptori munus detur bos aut equus unus."

8. F. 307. (Alia recentiore manu s. XIV. **Innocentius III. ad abbatem et conventum Sublacensem de quibusdam vitiis emendandis.)**

Inc.: *„Innocencius tercius. Cum ad monasterium Sublacense et infra. Firmiter inhibemus, ne quis de cetero monachorum lineis camiseis."* Expl.: *„Licenciam indulgere."*

Ed. Migne P. L. t. 214 col. 1064—1066; Corpus Iur. can. ed. Friedberg II 599 sq. (Decretales lib. III tit. 35).

9. F. 307'. (Alia manu s. XIV. **Bulla Urbani V. papae, qua prohibentur superiores religiosi exigere a recipiendis tironibus pecunias, iocalia etc.**

Inc.: *„Urbanus servus servorum dei . . . Ne in vinea domini nostri."* Expl.: *„Datum Rome apud sanctum Petrum II° nonas aprilis, pontificatus nostri anno VII."* (a. 1369.)

Ed. Annal. eccl. Odor. Raynaldi XVI 482. — De bulla cf. Denis II 1441.

10. F. 308—309'. R. **Diffiniciones vocabulorum secundum rubricas decretalium.**

Inc.: „*Fides est qualitas, qua quis credit, quod diligit.*" Expl.: „*Mater familias etc.*"

361

Chartac. s. XIV. (a. 1397 et 1398); f. 202; 28,7×21 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales duabus rubris exceptis desiderantur; f. a cap. b' in schedula adglutinata titulus codicis, s. XV.; f. 1, 91, 203': „*Liber s. Marie in Neuburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 27. Oct. 1656.*"

1. F. 1'—131. **(Francisci de Mayronis tractatus de virtutibus et quaestiones morales et dogmaticae.)**

Inc.: „*Auditu auris audivi te . . . Quia vero audicio divina pertinet ad obediencie meritum.*" Tractatus de virtutibus (f. 51) expl.: „*Non potuerunt non crucifigere crucifixum vel Christum.*" Quaestiones inc.: „*Utrum principi terrenorum sit neccessaria pericia litterarum? Quod non, quia Saul electus fuit, cum esset ydiota.*" Expl.: „*Qui addiscunt, ut sciant.*"

De auctore vide cod. 224. — Idem tractatus de virtutibus asservatur in bibl. nat. Vindobonae (n. 1560[3], Denis II 1178 desript.) et in bibliotheca universitatis Erlangensis (v. Fischer, Die latein. Pergamenthandschriften der Universitätsbibliothek Erlangen, n. 255, p. 303.

2. F. 131—139'. Inc.: „*Nunquid nosti ordinem celi . . . Secundum beatum Dyonisium ecclesiastica ierarchia est ordinata.*" Expl.: „*Et ipsi soli ab illis sacramentaliter absolvi possunt.*" (R.) Explicit **compendium de ierarchia, editum a magistro Thoma Ybraco (de Hybernia).** Sub anno domini 1397 finitum est compendium supradictum in vigilia beati Augustini hora vesperarum vel quinta.

Hoc opus ineditum mansit.

Thomas Hibernicus (Palmeranus) in agro Kildariensi vergente s. XIII. natus, Sorbonnae socius vixit usque ad a. 1330. Cf. Hurter IV 448 sq. et Quetif-Echard I 744—746.

3. F. 139'—146. Inc.: „*[D]e modo observandi interdictum . . . Sciendum, quod quando universitas, populus.*" Expl.: „*Perveniat ad mortale etc.* (R.) Explicit **tractatus magistri Marcii (de Spira) de interdicto.**

Hoc opus alibi Ioanni Andreae tribuitur. Cf. Leitschuh, Catal. manuscript. Bamberg. I 822 et Schulte, Quellen II 223.

4. F. 146—151'. Inc.: „*Christi nomen invocans ad honorem.*" Expl.: „*Unde, quid dicat, vide parte . . .* " (R.) Explicit **summa Iohannis Andreae super quartum librum decretalium.**

Idem opus extat in cod. 337 (5) et 351 (2).

5. F. 151'—175'. **(Quaestiones theologicae varii argumenti.)**

Inc.: *„Si queratur, utrum clericus posset perdere privilegium clericale."* Expl.: *„Quia reputant, nos pessime ydolatrare. Ergo etc."*

F. 176 tabula incompl. librorum praecedentium.

F. 176'—180' script. vacant.

6. F. 181—199. R. Incipit **questio de probacione per scripturas a Iudeis receptas, quod misterium Christi predictum a lege et prophetis sit impletum, determinata a fratre Nycolao de Lira de ordine fratrum minorum, sacre theologie doctore.**

Inc.: *„Queritur, utrum per scripturas a Iudeis receptas."* Expl.: *„Ad vomitum revertuntur. Amen. (R.) Explicit questio magistri Nycolai de Lira contra Iudeos, finita anno domini M°CCC°LXXXXVIII° etc."*

F. 199'—203' script. vacant.

362

Chartac. s. XV. (a. 1464); f. 233; 29×21,3 cm; col. 2; man. I; ligat rec.; litterae initiales variis coloribus pictae cum ornamentis et partim cum figuris, penna delineatis; ff. 1, 12, 28, 49, 86, 95, 115, 122, 124, 131, 141, 143, 164, 174, 198, 205, 227 exscisa; f. 1: *„Reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656";* codex memoratur in „Serapeum" XI 102.

1. F. I—XI. **(Index capitulorum operis sequentis,** ab initio mancus.)

2. F. 2—233. **(Iohannis de Friburga summa confessorum translata in linguam germanicam per Bertholdum.)**

Opus ab initio mancum incipit (per verba): „ . . . *Die vierd ist, wann ein mensch frevelich angreift."* Expl.: *„Sy all miteinander. Hec Thomas. Deo gracias."*

Sequitur epilogus scriptoris inc.: *„Das gegenbürtig puech, das den menschen wol und ordenleichen underweist."*

Sequuntur versus scriptoris: *„Hic hat das puech ein enndt,*
Got uns allen chumer wenndt
Und wel uns darzue geben
Nach dem ellendt das ewig leben. Amen."

In „Serapeum" X 267 edit. — In fine: *„Anno domini millesimo quadricentesimo sexagesimo quarto, feria quinta post dies cinerum finitum (!) est liber iste cum adiutorio omnipotentis. Christe etc."*

Ed. Augustae 1476 et deinde saepius.

De auctore cf. cod. 360 (4). De translatore Bertholdo vide Schulte, Quellen II 423; Hurter IV 418; Quetif-Echard I 722.

Idem opus (sine epilogo) extat in cod. nostro 389.

363

Membr. et chartac. (constat sexternis, quorum externa et interna plagula membr.) s. XV.; f. 165; 29×20 cm; man. I; ligat. antiqua lign. corio fusco impresso obducta, s. XV.; litterae initiales primae rubrae et caeruleae cum ornamentis, reliquae rubrae; f. a cap. a': fragmentum chartae germ. vineas spectantis, Udalrici Resch, Perigmeister in Klosterneuburg, a. 1394; f. a cap. a: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae sum iuste inscriptus 12. Aug. 1655.“*

1. F. 1—54'. **(Henrici de Hassia tractatus germ. de cognitione peccati seu: Das scheff der puess seu: Erchantnuss der sünden.)**

R. Got, der ist das hail. Und all gelaubig sel, die rasten im frid. Amen. In ainem waren kristenleihen gelauben, in steter hofnung, in ainer volkomen lieb behalt uns der parmmherczig got. Prologus inc.: *„Unser herr Ihesus Kristus, der all dise werlt mit seiner parmmherczikait umbvangen hat.“* Expl.: *„Darumb hab ich mir in eren gedacht, des durchleuchtigen fursten meins genedigen herren herczog Albrechts ze Osterreich ettleich stukh urkund und krafft des scheffs der puess ze schreiben in dem namen des vaters . . .“*

Opus inc.: *„Des ersten mocht man fragen, was ist puess. Daruber antwurtt Ambrosius und spricht.“* Expl.: *„Got, der ist parmmherczig vnd gutig . . . Amen.“*

Tractatus Alberto IV. duci dedicatus est.

Idem opus continet cod. 712 (s. XV.) f. 125'—184'.

Tractatus memoratur in Serapeum XI 102. — De opere vide Roth in Beihefte zum Centralblatt f. Bibliothekswesen I 2. H. 11—14; Nagl u. Zeidler I 319; Aschbach 395.

2. F. 54'—57. **(Tractatus germ. de resurrectione Christi.)**

R. Item von unsers herren urstend.

Inc.: *„Eya, lieber engel Gabriel, du entscholt nicht.“* Expl.: *„So wirt dir geben ze lon von got die himlisch kron. Amen.“*

De auctore nihil inveniri potuit.

3. F. 57—132. **(Marci de Lindau liber de decem praeceptis, germ.)** R. Das puch sagt nu von den zehen gepoten gots und yegleich gepot hat drey synn und darein werdent geczogen manigerlay ander materi, die zu yegleihem gepot gehorent und notdurfft sind und fragt iunger seinn maister.

Inc.: *„Der iunger: ich peger, das du mich peweisest.“* Expl.: *„So hiet er in lieb nach creaturleiher weis. Wir sullen got lieb haben nach dem nagsten.*

Editiones vide ap. Hain 4034.

Marcus de Lindau, ex ordine fratrum minorum, a. 1389—1392 provincialis provinciae Argentorati fuit. Cf. Scherer, catal. bibl. St. Gallen; Geffken, Der Bilderkatechismus, 1855, p. 42; Catal. manuscript. germ. bibl. universit. Pragensis I n. 7

4. F. 132—159. **(Tractatus germ. de praeparatione cordis.)**

R. Von des herczen beraittung.

Inc.: *„Preparate corda vestra . . . Beraitt ewer hercz got. Nu sol man wissen, das man in der heiligen geschrifft siben ler geit, wie man das hercz beraitten sol.“* Expl.: *„Der sucht vil mer ander leut nucz, dans den seinn selber. Amen.“*

De auctore nihil inveniri potuit.

5. F. 159—161'. **(Tractatus germ. de septem donis spiritus sancti.)**

Inc.: *„Ein lerer haisst Beda, der spricht uber die wart: Sieben lampen hiengen an dem thron.“* Expl.: *„Ierusalem, das uns verleich der vater und der sun und der heilig geist. Amen.“*

De auctore nihil inveniri potuit.

6. F. 161'—163'. **(Tractatus germ. de amore proximi.)**

R. Item von der lieb des nagsten.

Inc.: *„Augustinus spricht, das tugent nicht anders ist.“* Expl.: *„Davon das de aynung vollikleich hie ist. Amen.“*

De auctore nihil inveniri potuit.

364

Chartac. s. XIV. (c. a. 1367); f. 343; 30 × 20,7 cm; col. 2; man II; ligat. rec.; litterae initiales variis coloribus exaratae; tegum. ant. b in schedula adglutinata probationes pennae et versus germ.:

„Wer mer verczert, dann ym Got beschirt,
Daz ist nicht ein wunder, ob er get an plunder“, s. XV.; et: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 6. Sept. 1656“*; f. 1, 149', 340: *„Liber s. Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 342': *„Istam summam Pyzzani dominus Piligrimus de Manlebarn ad liberiam comparavit, canonicus frater noster, anno domini [13]92.“*

1. F. 1—273. **(Summa Pisana Bartholomaei de s. Concordio.)**

Prol. inc.: *„Quoniam, ut ait Gregorius super Ezechielem.“* Opus inc.: *„Abbas in suo monasterio.“* Expl. (f. 269): *„Ut dictum est supra invidia § 2° etc.“*

F. 269'—273 continent indicem alphabeticum; f. 273 et 273 annotatio de abbreviaturis adhibitis, in cuius fine: *„Consummatum fuit hoc opus in civitate Pysana per fratrem Bartholomeum ord. predicatorum. Anno domini M°CCC° tercio, 8vo die mensis decembris, tempore sanctissimi patris et domini Benedicti pape 12. (!) etc.“* (Ultima verba rasa sunt.)

Idem opus extat in cod. 319 et 379(1). — F. 274—275 scriptura vacant.

2. F. 276—280. R. Incipit **apparatus domini Iohannis Andree super quarto decretalium.**

Inc.: *„Christi nomen invocans ad honorem.“* Expl.: *„Unde, quid dicant, vide parte etc.“* (R.) Completa per manus Hermanni sub anno incarnacionis dominice 1367 Urbani pape etc.

Idem opus extat in cod. 337 (5) et 361 (4).

3. F. 280'—284'. R. Incipit **lectura arboris consanguinitatis domini Iohannis Andree.**

Prologus inc.: *„Circa lecturam arboris diversis.“* Opus inc.: *„Demum ad arborem consanguinitatis specialiter descendamus.“* Expl.: *„Per graciam eius, qui est benedictus etc. Amen.“*

Cf. cod. 327 (6). — F. 285 et 285' script. vacant.

4. F. 286—321. **(Iohannis de Deo summa de poenitentiis.)**

Prol. inc.: *„Ad honorem summe trinitatis et individue unitatis . . . incipit liber penitentarius et inmortalis a magistro Iohanne de Deo editus et veteri et novo testamento et iure canonico fideliter conprobatus, in quo succumbit falsitas et veritas elucescit, ut (!) per VII libellos et per septuaginta capitula est distinctus, super operis inperfeccione venia postulata . . . Venerabili patri ac domino A., divina providencia . . . Ea est regula veritatis a patribus approbata.“* Opus inc.: *„Sic tene, quod subtiliter et astute.“* Expl.: *„In amplitudine caritatis acquiritur regnum dei.“ (R.) Explicit liber septimus etc.*

Cf. cod. 278 (3). — Idem opus extat in cod. 337 (4), 374 (3).

5. F. 321'—337. R. Incipit **tractatus magistri Hugonis de Sancto Victore de duodecim abusionibus claustri** (seu **liber II. de claustro animae.)**

Prol. inc.: *„Locuturus sum, karissime, de hiis, que ad edificacionem claustri.“* Opus inc.: *„Quoniam de ordinacione claustri.“* Expl.: *„Pendet summa tocius religionis.“*

Ed. Migne P. L. t. 176 col. 1051—1086. — Idem tractatus extat in cod. 940 (29), 949 (5).

F. 337—348' sequuntur additamenta (apud Migne non edita) sub titulis: De superfluo ornatu oratoriorum, de claustris sculptilibus pictis, de eo, quod non licet monacho de maiore ordine descendere ad minorem etc.

6. F. 339—340'. **(Tractatulus de vita religiosorum.)**

Inc.: *„In claustro anime deus debet esse abbas.“* Expl.: *„Ut sic in pace requiescas. Amen.“* R. Explicit vita religiosorum.

F. 340'—343' sequuntur variae notae, versus de decem plagis Aegyptiis et arbor affinitatis germ. (paum der sbagerschaft).

365

Chartac. s. XV. (f. 1—216' a. 1471); f. 447; 29,2×21,2 cm; man. plures; litterae initiales rubrae, multae desunt, ligat. rec.

1. F. 1—154. **(Quaestiones de sacramento Eucharistiae, de horis canonicis, de sermocinatione, de vestibus sacerdotalibus, de ecclesia, de sacrificio missae.)**

Praemisso registro (f. 8) inc. prolog.: *„[L]egitur Exodi X nono et vicesimo quarto capitulis, quod cum dominus daret legem Moysi.“* Opus inc.: *„Queritur igitur primo, quot sunt necessaria volenti accedere debite.“* Expl.: *„Magnitudo gaudii, quod hominem undique auget etc.“* (R.) Deo gracias 71⁰ anno etc.

De hoc opere vide Franz, Die Messe im deutschen Mittelalter, 555—558. F. 154—156' script. vacant.

2. F. 157—216. **(Tractatus de septem sacramentis.)**

Inc.: *„Ad habendum noticiam sacramentorum primo inquirendum.“* Expl.: *„Quamvis vir sit bigamus, nupcie benedicuntur. Sit laus deo etc.“*

Eundem et superiorem tractatum asservat bibliotheca Scotorum Viennae, cf. Hübl o. c. n. 279 et bibl. nat. Vienn. n. 4927. — F. 217—218' sine scriptura.

3. F. 219—301'. **(Nicolai de Dinkelspühel commentarius in librum quartum sententiarum** incompl.)

Prolog. inc.: *„In nomine patris . . . Cum desiderarem vestris caritatibus.“* Opus inc.: *„In prima distinccione magister tractat de sacramentis in generali . . . Utrum in quolibet hominum statu fuerint aliqua sacramenta. Arguo, quod, non.“* Expl (per verba): *„Veniunt in maximo . . .“*

Idem opus compl. extat in cod. 47. — F. 301—302' script vacant.

4. F. 303—322'. **(Nicolai de Gräz expositio symboli.)**

Inc.: *„Dilectissimi, quicunque homo habens usum racionis.“* Expl.: *„Conposuerunt apostoli etc.“*

De auctore, qui a. 1437 rector universitatis Viennensis et ab anno 1436 canonicus ad s. Stephanum fuit, cf. Aschbach 467—469.

5. F. 322'—333. R. **Tractatus de septem donis spiritus sancti reverendi magistri Nicolai de Dinkelspühel.**

Inc.: *„Egredietur virga de radice . . . Ex hac auctoritate et aliis.“* Expl.: *„Sed magis ad pias affectiones etc. Et sic est finis.“* (R.) Expliciunt septem dona spiritus sancti.

Cf. cod. 305 (27) et 341 (7).

6. F. 333—340. **(Tractatus Nicolai de Dinkelspühel de poenis damnatorum** incompl.).

Inc.; *„Sex solent enumerari, ex quorum quilibet.“* Expl. (per verba): *„Sed pocius penam.“*

Hic tractatus interdum Thomae de Haselbach tribuitur. Cf. Kropff o. c. 183; Pez Hieronymus, Scriptores rerum Austriac. II 687.

7. F. 340'—344. **(Quaestio, utrum corpora damnatorum cruciabuntur ab igne infernali,** incompl.)

Inc.: *„Utrum corpora damnatorum cruciabuntur ab igne infernali? Quod non, quia si continue cruciarentur.“* Expl. (per verba): *„Quod statum mortui non transmutat . . .“*

F. 344'—350' script. vacant.

8. F. 351—406'. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones de sanctis,** incompl.)

Inc,: *„Quis putas puer iste erit . . . Cum parentes ac cognati.“* Expl. (per verba): *„Regnum celorum sine avaricia.“*

Idem opus asservat bibl. Scotorum Viennae; cf. Hübl o. c. n. 124 (3). — F. 407—410' script. vacant.

9. F. 411—443'. **(Marchesini a Regio Lepidi mammotrepton seu dictionarium super omnes libros bibliae** incompl.)

Inc.: *„Frater Ambrosius etc. frater in fide preferens* (recte: *perferens).“* Expl. (per verba); *„Arena penult. produc . . .“*

Cf. cod. 192 (1 et 5) — Idem opus (compl.) asservat bibl. St. Floriani, cf. Czerny n. 27 (1). — F. 444—447' script. vacant.

366

Membr. s. XIII.; f. 139; 31,8 × 23 cm; col. 2—4; man. plures; ligat. antiqua lign. corio impresso obducta, s. XV.; litterae initiales non sunt exaratae; f. 2': *„Liber sancte Marie in Niwenburga. Al. Saxo,“* cf. cod. 5; f. 69: *„Liber sancte Marie in Neuburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 21. Martii 1657“*; teg. ant. a in schedula adglutinata: *„Prima pars summe K XXXIIII,“* cf. cod. 284; in marginibus multae notae et divisiones theologicae; folia ultima tineis perforata sunt.

1. F. 1'—2'. **(Index capitulorum operis sequentis.)**

2. F. 3—138'. (Titulus in teg. ant. a:) R. **Prima pars summe (seu verbi abbreviati Petri Cantoris.)**

Initium operis requirendum est in fine codicis 284 f. 115. Praesens codex inc.: *„In tribus igitur existit exercitium sacre scripture.“* Expl.: *„Vel excussio dentium.“*

Ed. Migne P. L. t. 205 col. 23—370. — Divisio et tituli capitulorum dissimiles, ultima capitula maxime differunt ab editione ap. Migne. — De auctore et de hoc opere vide cod. 284. — F. 139 script. vacat.

367

Membr. s. XIII. et XIV.; f. 154; 33×24,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, multae desiderantur; f. a cap. b: fragmentum iuridicum, s. XIV.; f. 56: *„Liber sancte Marie in Niwenburga,“* s. XIII ex. (Alb. Saxo, cf. cod. 5); f. 1 154: *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 8. Iulii 1656;“* folia ultima tineis laesa.

1. F. 1—40. **(Mauritii distinctiones in usum praedicatorum alphabetice digestae,** incompl.)

Inc.: *„Circa abiectionem nota, qualiter in scriptura sumitur.“* Expl. (per verba): *„Qui non moriatur in baptismo . . .“* Pertingit tantum usque ad litteram B.

Idem opus asservat bibl. univers. Pragensis, cf. Truhlář o. c. n. 615. Prodiit ex parte (A—E) Venetiis 1603.

De auctore cf. Hurter IV 328.

2. F. 41—52'. **(Nicolai Vischel imago beatae virginis Mariae.)**

Praemisso registo capitulorum inc.: *„Nomen virginis Maria . . . Quia enim omne bonum melius cognitum amatur.“* Expl.: *„Se gaudent reparata. Amen.“*

Editiones vide ap. Hain n 11759.— De auctore cf. Hurter IV 407; Visch o. c. 250.

3. F. 52'—53'. **(Proprietates diversarum creaturarum similitudine convenientes virtutibus matris creatoris.)**

Praemissis capitulis inc.: *„Primo beata virgo comparatur celo.“* Expl.: *„Rutilans ignis caritatis.“*

Idem opus extat in cod. 773 (3).

In fine versus: *„Da michi dona tria, sanctissima virgo Maria,*
Da spacium vite, da divicias sine lite,
Regnum celeste post mortem da manifeste.“

4. F. 56—97' (s. XIII.). Inc.: *„[E]cce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Tempus acceptabile.“* Expl.: *„Ad patrie gloriam suspirare.“* (R.) **Explicit liber officiorum (Guilelmi) Praepositini de divino officio et divino per totum circuli anni.**

In fine: *„Sifridus. Valete. Vale.“*

De auctore et opere vide Grabmann, Gesch. d. schol. Methode II 552 sqq. — Opus nondum editum extat etiam in bibl. monast. S. Petri in Salzburg, cf. Pez Bernh. o. c. t. I f. VII.

De auctore cf. Hurter IV 171.

5. F. 98—154. **(Tractatus medicinales et therapeuticae de conservatione sanitatis, de aegritudinibus et doloribus corporis,** incompl.)

Exhibentur quinque diversi tractatus ab initio et in fine manci et incompleti, diversis manibus scripti.

368

Membr. s. XIII. ex.; f. 208; 33,4×22 cm; col. 2; man. II (f. 1—136', 145—167': Hartwici, custodis vel decani canoniae Claustroneoburgensis, qui inter alia codices eiusdem canoniae 450, 451, 452, 869 s. XIII. vergente scripsit); ligat. antiqua lign. corio rubro subtili obducta et umbilicis ferreis munita; litterae initiales rubrae; f. 1, 122, 207': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 2. Iunii 1656."*

F. 1—207. **(Florilegium alphabeticum theologicum.)** R. De adventu domini corporali. Cap. XI.

Inc.: *„Adventus domini. In adventu domini, si personam venientis intueor."* Expl.: *„Tractum fuisse per plateas Ierusalem causa penitencie."*

Opus continet collectanea ad varias materias theologiae ex sacris litteris et ex operibus patrum et doctorum ecclesiae.

369

Chartac. s. XV. (a. 1443); f. 249; 30,8×21,5 cm; manus I; col. 2; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, per partes desunt; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 18. Sept. 1656."*

F. 1—248'. Inc.: *„Absolucio dicitur tripliciter, scilicet absolucio auctoritativa."* Expl.: *„Sinite utraque crescere usque ad messem dicit dominus noster Iesus Christus. Amen."* (R.) Explicit **liber Rozarii cum eisdem et omnibus titulis, qui continentur in floreto.** Finitus sub anno domini M⁰CCCC⁰XXXXIII⁰ secunda feria in palmis etc.

In fine (f. 248'—249') sequuntur adnotationes.

Idem rosarium seu dictionarium theologicum asservat bibliotheca universit. Pragensis, cf. Truhlář o. c. n. 694, 751, 2228 et 2365.

370

Chartac. s. XV.; f. 339; 31,7×22 cm; col. 2; man. II; ligat. antiqua lign., in torso restaur.; litterae initiales rubrae et caeruleae cum ornamentis; f. a cap. b (membr.) probationes pennae et: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum inscriptus 16. Sep. 1656"*; f. a cap. b': registrum capitulorum libri Sapientiae, s. XIV.; in fine codicis quatuor folia vacua excisa sunt.

1. F. 1—53. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de partibus poenitenciae.)**

Ipc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Duo sunt tempora hominis."* Expl.: *„Contra triplex ius naturale, ecclesiasticum et divinum. A quo nos custodiat, qui sine fine vivit et regnat . . ."*

Cf. Kropff o. c. 68—92. — Idem tractatus extat in cod. 341 (6).

2. F. 53'—153. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dilectione dei et proximi et de praeceptis decalogi.)**

Prol. inc.: „*Scribitur Mathei 22º, quod, cum quidam legislator.*“ Tractatus prima pars (f. 56') inc.: „*In priore sermone audistis plura, que nobis debent esse occasiones.*“ Expl. (f. 95'); „*Que est quedam tristicia et de illa dictum est inter alia vicia capitalia.*“ Tractatus secunda pars (de praecept. decalogi f. 95') inc.: „*Preter precepta legis nature communia, ut sunt illa.*“ Expl.: „*Digna premio glorie sempiterne, ad quam . . .*“

Idem tractatus extat in cod. 341 (1).

3. F. 153—157. **(Nicolai de Dinkelspühel sermo de trinitate.)**

Inc.: „*Sicud accipi potest ex dictis doctorum.*“ Expl.: „*Et feliciter pervenire faciat ipsa sancta trinitas et indivisa unitas, cui est honor . . .*“

Cf. Kropff o. c. 182.

4. F. 157—201'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de oratione dominica.)**

Inc.: „*Si quid pecieritis . . . Sanctus Crisostomus super illo Math. 7º.*“ Expl.: „*In Syon i. e. in celesti patria, qua (!) nos perducat . . .*“

Ed. Argent. 1516, f. 49—68.

5. F. 201'—239'. R. Sequitur **(tractatus Nicolai de Dinkelspühel) de octo beatitudinibus.**

Inc.: „*In ewangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum.*“ Expl.: „*Largiatur nobis omnipotens dominus. Amen.*“

Ed. Argent. f. 92—109'. — Idem tractatus extat in cod. 341 (8).

6. F. 240—315. R. Sequitur **(tractatus Nicolai de Dinkelspühel) de septem mortalibus peccatis et remediis eorundem.)**

Inc.: „*Homo quidam fecit cenam . . . Notandum quod, ut dicit magister 2º Sentenciarum distinccione prima, deus a principio hominem ad hoc creavit.*“ Expl.: „*Qui talia ignorant.*“

Ed. o. c. 110 sqq.

7. F. 315—325. R. Sequitur **tractatus (Nicolai de Dinkelspühel) de confessione.**

Inc.: „*Secundum magistrum et doctores in quarto dist. 16. tres sunt partes vere penitencie.*“ Expl.: „*Preces fundere neglexerit.*“

Cf. cod. 305 (5). — F. 325' script. vacat.

8. F. 326—339. **(Sermones Nicolai de Dinkelspühel de septem donis spiritus sancti.)**

Inc.: *„Egredietur virga de radice Yesse . . . Ex hac auctoritate et aliis sacre scripture.“* Expl.: *„Sed magis ad pias affecciones.“*

Cf. cod. 305 (27).

371

Chartac. s. XV.; f. 313; 29,4×21 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; f. 1 initialis variis coloribus picta cum ornamentis, reliquae rubrae, plurimae desunt; f. a cap. b: *„Sum can. ręg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 2. Sept. 1656.“*

1. F. 1—241'. **(Sermones Thomae de Haselbach partis aestivalis et duo sermones de dedicatione.)**

Inc.: *„Si quis diligit me . . . Non solum scripture veteris et novi testamenti.“* Pars aestiv. sermonum expl.: *„Aliquid dignum pro eiusdem trinitatis gloria dixissem, que super omnia benedicta est . . .“* Sermones de dedicatione inc. (f. 233'): *„Ingressus Iesus perambulabat . . . Quantum gaudium, quantaque solempnitas fuerit.“* Expl.: *„Sua abissali gracia perducere dignetur salvator omnium Iesus Christus, qui . . .“*

Cf. cod. 350 (4).

2. F. 242—284. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de partibus poenitentiae.)**

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Duo sunt tempora hominis.“* Expl.: *„Protrahere penitencie remedium . . . Et hec sufficiant ad vere penitentem. Ex qua penitencia possumus acquirere vitam eternam, quod tribuat . . .“* Capit. ultim. incompl. In fine sub linea: *„Anno domini M°CCCC°LI° feria 2ª pasce.“*

Cf. cod. 341 (6) et 370 (1). — F. 284' — 290 script. vacant.

3. F. 290'. **(Index capitum operis sequentis.)**

4. F. 291—313. R. Incipit **tractatus magistri dicti Magni Alberti (?) de veris virtutibus.**

Prol. inc.: *„[S]unt quedam vicia, que frequenter speciem virtutis pretendunt.“* Opus inc.: *„Caritas ad deum vera est et perfecta.“* Expl.: *„Quia omnes unite sunt in gracia . . . (R.) Explicit tractatus de virtutibus.“*

Ed. Lugduni 1651 t. XXI. — F. 313' script. vacat.

372

Chartac. s. XIV. ex; f. 267; 29×20 cm; col. 2; man. I (Iacobi Currificis de Horn, quae etiam cod. 724 exaravit); ligat. rec.; f. 1, 146, 267: *„Liber sancte Marie*

in Neuburga Claustrali," s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 9. Oct. 1655."*

1. F. 1—12. **(Francisci de Mayronis [?] sermones de immaculata conceptione b. Mariae virginis.)**

Inc.: *„Absit istam rem facere . . . Quod ergo sanctissima dei genitrix est gloria christianorum."* Expl.: *„Ierusalem surge et sta etc. (R.) Puntschuch ha."*

Cf. Little o. c. 4.

2. F. 12'—36'. Inc.: *„Nondum erant abissi et ego . . . De concepcione inmaculate virginis tractatur."* Expl.: *„A Christo constituta est, qui cum patre* . . . (R.) Explicit **tractatus de concepcione Marie virginis editus a fratre Petro Aureoli,** ordinis fratrum minorum, magistro sacre theologie in Tholosa. Anno domini M⁰CCC⁰XIIII.

Ed. Petrus de Alva inter Monumenta seraphica Tolosae 1514. — De auctore, de hoc et sequente opere cf. Sbaralea o. c. 584 sqq.; Stanonik in „Katholik" 1882, p. 485—487; Hurter IV 372—374.

3. F. 36'—56. R. Incipit **repercussorium, editum contra adversarium innocencie matris dei, compositum per fratrem Petrum Aureoli, de ordine fratrum minorum.**

Inc.: *Iustificacionem meam, quam cepi tenere, non deseram . . . Iustifacacio inviolate virginis, quam dudum auxiliante domino suscepimus."* Expl.: *„Reprehendit me cor meum beate virginis. (R.) Explicit respercussorium etc. (R.) Slaniczka."*

Ed. Petrus de Alva inter Monumenta seraphica Tolosae 1514.

4. F. 57—98. **(Glossa ordinaria super „Missus est angelus.")**

Inc.: *„In mense sexto missus est angelus . . . Multipliciter infinite divine beneficencie magnitudo protestatur."* Expl.: *„Et porta celi, ad quam nos introducat Iesus Christus . . . "* In fine: *„Amen. Solamen. Aliquando non habemus panem etc. Slanicz."*

Cf. Serapeum XI 122.

5. F. 98—120'. R. Hic incipit **soliloquium beati (Pseudo-) Augustini.**

Inc.: *„Agnoscam te domine, cognitor meus."* Expl.: *„Reviviscere facis ut aquile canos meos. Tibi laus . . . "* (R.) Explicit Soliloquium beati Augustini nimium delectabile contemplanti.

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 863—898.

6. F. 120'—126'. R. Hic incipiunt **meditationes sancti (Pseudo-) Augustini episcopi** etc. (incompl.).

Inc.: *„Domine, deus meus, da cordi meo."* Expl.: *„Secundum multitudinem tuarum complaceat miseracionum, per Iesum Christum . . . "*

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 901—909.

7. F. 126'—129. **(Pseudo-Augustini sermo de contemptu mundi.)**

Inc.: „*Audite, fratres karissimi, salutiferam patris nostri doctrinam.*" Expl.: „*Perhennes reddamus gracias Iesu Christo . . .* "

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 1215—1218.

8. F. 129—131'. R. **(Pseudo-) Augustinus de vanitate seculi.**

Inc.: „*In hac vita positi, fratres, ita agite.*" Expl.: „*Ut semper magnificetur dominus, qui vult pacem servorum eius. Amen.*"

Cf. Migne P. L. t. 40 col. 1213—1214.

9. F. 131'—135. R. **(Pseudo-) Augustinus de triplici habitaculo.**

Inc.: „*Tria sunt sub omnipotentis dei manu habitacula.*" Expl.: „*Benignum et misericordem, cui . . .* "

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 991—998.

10. F. 135—148. R. **(Pseudo-) Bernhardus de templo (seu de interiore domo,** incompl.)

Inc.: „*Domus hec, in qua habitamus.*" Expl.: „*Revocare non possis.*"

Ed. Migne P. L. t. 184 col. 507—530.

11. F. 148—239. **(Henrici Susonis horologium sapientiae.)** R. Incipit prologus in librum, qui intytulatur horologium sapiencie: „*Sentite de domino in bonitate . . . Multifarie multisque modis olym in primitiva ecclesia.*" Opus f. 151 (praemisso registro capitulorum libri I.) inc.: „*Hanc amavi et exquisivi a iuventute mea et quesivi mihi sponsam assumere. Erat quidam iuvenis, deo notus.*" Expl.: „*In decore suo conspicientes Iesum Christum . . .* " (R.) Explicit horologium sapiencie fratris Amandi (i. e. Henrici Susonis), ordinis predicatorum.

De auctore et de hoc opere vide Hurter IV 544—545; Diepenbrock, Heinrich Suso's, genannt Amandus, Leben und Schriften, Augsburg 1854; Goedeke, Grundriß zur Gesch. der deutschen Dichtung, Dresden 1884, I 212.

12. F. 239'—267. **(Engelberti abbatis Admontensis tractatus super antiphonas O in adventu.)**

Prologus inc.: „*Aspiciebam in visu noctis et ecce in nubibus . . . Daniel vir desideriorum.*" Opus inc.: „*Laudes igitur et preces, que a fidelibus.*" Expl.: „*Obtinere misericordiam et graciam suam in presenti et gloriam in futuro . . . (R.) Explicit per manus Iacobi Currificis de Hörn etc.*"

In fine versus: „*Da michi dona tria*
Sanctissima virgo Maria (etc.)."

Idem opus extat in cod. 12 (3) et 265 (3).

373 A

Chart s. XIV.—XV.; f. 241; 28,2×22 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1, 107, 241': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 14. Aug. 1656.“*

1. F. 1—51. **(Tractatus de passione Christi,** incompl.)

Inc.: *„Egressus est Iesus trans torrentem Cedron . . . Hystoriam passionis dominice, que fuit sanativa morbi.“* Expl. (f. 39 per verba): *„Swadet Sap. Ecclesiastic. 19 d: Da locum timori altissimi.“*

F. 51'—56' script. vacant.

Ordo textus perturbatus est. Post f. 51 quatuor folia excisa sunt.

2. F. 57—140. **(Tractatus de caeremoniis missae,** incompl.)

Inc.: *„Celebraturus pontifex missarum sollempnia.“* Expl. (per verba): *„Ipse solus remansit. Alii autem prelati . . .“*

F. 141—150' script vacant.

3. F. 151—186'. R. Incipit **Peregrinus (sermones) de tempore.**

Inc.: *„Ecce rex tuus . . . In hiis verbis consolatur propheta.“* Expl.: *„Veniamus ad montem dei Oreb. Quod prestare nobis dignetur etc. Amen.“*

Editiones vide ap. Hain n. 12580—12586.

De auctore vide Quetif-Echard I 551 sq.; Fabricius-Mansi V 226.

In fine tabula librorum s. scripturae vet. test. lat. et germ.

4. F. 187—190. **(Tractatus de peccatis et virtutibus** incompl.)

Inc.: *„Peccatum est difformitas, quam deus detestatur.“* Expl. (per verba) *„Deo honorificenciam . . .“*

Excerptis ex Dieta salutis Guilelmi de Lanicia (vide n. 6) constat. — In fine (f. 190) registrum tractatus.

5. F. 190—194. R. Incipiunt **themata dominicalia in diaetam salutis.)**

Inc.: *„[A]biciamus opera tenebrarum . . . In adventu magni regis.“* Expl. *„In materia de contemplatione.“*

Hoc opus est appendix operis sequentis: Diaeta salutis, quae applicationem materiarum eiusdem continet ad usum concionatorum.

Edit. in operibus Bonaventurae Lugdun. VI 325—332.

6. F. 194—210'. R. Incipit **opus diete salutis (Guilelmi de Lanicia,** incompl.)

Inc.: *„[H]ec est via, ambulate in ea . . . Magnam misericordiam facit, qui erranti viam ostendit.“* Expl. (per verba): *„Caracter pretestinacionis. Sicut enim pas[tor] . . .“*

Impressum sub nomine Bonaventurae in operibus eius l. c. VI 272—296. Cf. Bonelli, Prodromus 700; de auctore vide Sbaralea 692.

7. F. 211—241. **(Sermones festivales et dominicales** incompl.)

R. De dedicacione sermo bonus. Inc.: „*Vox exultacionis et salutis . . . Sermonem istum, quem audistis, non est meus.*" Expl. (per verba): „*Alii homines cuiuscumque potestatis vel . . .* "

373 B

Chartac. s. XV. inc.; f. 228; 30,3×21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, multae desunt; f. 1, 121, 228': „*Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 2. Iunii 1656.*"

1. F. 1—218. **(Nicolai de Lyra expositio moralis seu mystica super omnes libros bibliae a lib. Pentateuchi usque ad librum Parabolarum Salomonis incl.)**

Prol. gen. inc.: „*[V]idi in dextera sedentis . . . Sedens super glorie thronum.*"

1. F. 1'—63. **(Expositio libri Pentateuchi.)**

Inc.: „*In principio creavit . . . In hoc capitulo creacio mundi describitur.*" Expl.: *Redditum nobis concedat, qui . . .* "

2. F. 63—68'. **(Expositio libri Iosue.)**

Inc.: „*Et factum est post mortem Moysi . . . Allegorice per Yosue Christus intelligitur.*" Expl.: „*Ut scribitur in eorum legendis.*"

3. F. 68'—75. **(Expositio libri Iudicum.)**

Inc.: „*Post mortem Yosue . . . Allegorice per Iudam signatur dominus noster.*" Expl.: „*Ad bonorum amissorum, prout fieri potest, recuperacionem.*"

4. F. 75—76. **(Expositio libri Ruth.)**

Inc.: „*In diebus unius iudicis . . . Secundum Hebreos iste fuit valde dives.*" Expl.: „*In celesti gloria sunt regnaturi, quod nobis . . .* "

5. F. 76—108. **(Expositio quatuor librorum Regum.)**

Inc.: „*Fuit vir unus . . . Allegorice per istum virum fuit signatus Christus.*" Expl.: „*Et suavissimam fruicionem, ad quam . . .* "

6. F. 108—118. **(Expositio librorum Paralipomenon.)**

Inc.: „*Adam, Seth, Enos. In hoc primo libro usque ad decimum capitulum.*" Expl.: „*Orandi devote penitentibus forma datur.*"

7. F. 118—121'. **(Expositio libri Esdrae.)**
Inc.: „*In anno primo Tyri regis . . . Cyrus iste figuram gessit nostri salvatoris.*" Expl.: „*Grex sequatur.*"

8. F. 121'—126'. **(Expositio libri Nehemiae.)**
Inc.: „*Verba Neemie. Per Neemiam, qui consolator interpretatur.*" Expl.: „*Remuneracionem bonorum consequitur supernorum.*"

9. F. 126'—128'. **(Expositio libri Tobiae.)**
Inc.: „*Tobias ex tribu et civitate Neptalim etc. Per Thobiam, qui interpretatur bonus domino.*" Expl.: „*Sic dies feliciter consummere. Quod nobis concedat etc.*"

10. F. 128'—131'. **(Expositio libri Iudith.)**
Inc.: „*Arfaxat itaque rex Medorum etc. Per istum, qui multas gentes superaverat.*" Expl.: „*Qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum Iesum Christum, cui est honor et victoria . . .*"

11. F. 131'—134'. **(Expositio libri Esther.)**
Inc.: „*In diebus illis Asweri . . . Illum ordinem, quem tenui sacram scripturam exponendo.*" Expl.: „*In precedentibus virtualiter continentur.*"

12. F. 134'—158'. **(Expositio Iob.)**
Inc.: „*[V]ir erat in terra Hus . . . Philosophus primo ethicorum tetragano (!) conperat hominem virtuosum.*" Expl.: „*Post brevitatem presentis miserie, ad quam multitudinem nos perducat . . .*"

13. F. 159—218'. **(Expositio libri Psalmorum.)**
Inc.: „*[B]eatus vir . . . Sicut (dixi) plenius in exposicione litterali.*" Expl.; „*Pertranseo de aliis hic ponendis. Amen.*"

14. F. 218'. **(Expositio libri Parabolarum.)**
Inc.: „*Parabolae Salomonis. Sensus litteralis huius libri.*" Expl.: „*Pertranseo, quo ad presens. (R.) Et sic est finis prime partis moralitatum magistri Nycolay de Lyra.*"
Cf. cod. 10, 168 (1), 171(1, 3) et 175(1).

2. F. 218'—228. **(Petri Damiani liber, qui appellatur „Dominus vobiscum" ad Leonem eremitam.)**

Inc.: „*[N]on ignorat sanctitatis vestre prudencia.*" Expl.: „*Sive gemitus fundat.*"
Ed. Migne P. L. t. 145 col. 231—252.
Idem opus extat in cod. 194 (16).

374

Membr. s. XIV.; f. 184; 32 × 23 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae rubrae et caeruleae, maiores cum ornamentis; f. 2', 76, 184': *„Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae, 2. Sept. 1656.“* Codex nitide exaratus est.

1. F. 1'—72. **(Summa poenitentialis Thomae de Chabeham.)**

Praemisso registro capitulorum prol. inc.: *„Cum miseraciones domini sint super omnia opera eius.“* Opus inc.: *„De penitencia igitur dicturi, subtilitates et inquisiciones theoricas pretermittemus.“* Expl.: *„Et hec de penitencia ad presens dicta sufficiant.“*

Cf. cod. 169 (2), 211 (2), 324(1) et 359(1).

2. F. 72'—80. R. Incipit **liber de confessione.**

Inc.: *„Hec est regula in ecclesia dei constituta.“* Expl.: *„Item alieni plebezani.“*

F. 80' script. vacat.

3. F. 81—101. **(Ioannis de Deo summa de poenitentiis.)**

R. Ad honorem summe trinitatis . . . Prol. inc.: *„Venerabili patri ac domino A. divina providencia.“* F. 81' opus inc.: *„Sic tene, quod subtiliter et astute.“* Expl.: *„In amplitudine caritatis acquiritur regnum dei. (R.) Explicit liber VII^us a magistro Ioanne de Deo conpilatus.“*

Cf. cod. 278 (3), 337(4) et 364(4).

4. F. 101'—146. R. **Summa iuris (Iohannis Calderini?)**

Prol. inc.: *„Fecit deus duo luminaria magna . . . utrumque tamen magnum, alterum tamen minus . . . Igitur ad firmamentum celi id est universalis ecclesie fecit deus duo luminaria magna.“* Opus titulis libri primi praemissis inc.: *„Quid est fides? Fides est substancia vel fundamentum rerum sperandarum.“* Expl.: *„Ut dictum est sub tytulo de rescriptis. (R.) Explicit summa iuris.“*

Hoc opus est commentarius in V. lib. decretalium Gregorii IX. Cf. Schulte II 249.

5. F. 146'—183. R. **Innocencius Magnus (papa III.) de missa.**

Prol. inc.: *„Tria sunt, in quibus precipue lex divina, consistit.“* Opus inc. praemissis capitulis primae partis libri: *„Cum apostolice sedis antistes.“* Expl.; *„Totum continue censui sustinendum (!).“ (R.) Explicit Innocentius Magnus de missa.“*

Ed. Migne P. L. t. 217 col. 773—916. — F. 183'—184' scriptura vacant.

375

Membr. et chartac. (usque ad f. 46 constat sexternis, quorum externa et interna plagula membr.) s. XV. (a. 1410); f. 334; 30,8 × 21 cm; col. 2; man. principalis

Wolfhardi de Weytra; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, caeruleae et virides, prima cum ornamentis, multae non sunt exaratae; f. a cap. c, 165', 334': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. a cap. c: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 6. Sept. 1656;“* f. a cap. b et f. ad calc. a (inverse inligat.): fragmenta astronomica, s. XIV. in.

1. F. 1—320'. **(S. Thomae de Aquino Secunda secundae Summae theologicae, q. 1—100.)**

Prol. inc.: *„Post communem consideracionem de virtutibus.“* Capitulis praemissis opus inc.: *„Ad primum sic proceditur. Videtur, quod obiectum fidei non sit veritas prima.“* Expl.: *„Non tamen prelacionem accipiat.“* In fine: *„Sequitur de pietate Wolfhardus.“*

In editione Romae 1908, VIII. et IX. p. 1—368. — Cf. cod. 276.

2. F. 321—326'. **(Tabula quaestionum in hoc codice contentarum.)**

In fine versus: *„Wolfhardus Sartoris de Weytra leb an sargen alletag infixus.*
Quamvis per multos cuculus cantaverit annos,
Dicere tamen adhuc nescit aliud nisi cukcuk.“

Ed. in Serapeum XI 122.

Inferius: „Anno domini M°CCCC° decimo finitus est liber iste in die sancti Felicis pape et martiris per Wolfhardum de Weytra.“

3. F. 326'—334'. (Alia recentiore manu: **Tabula alphabetica** [incompl.]).

376

Chartac. s. XV. (a. 1420); f. 203; 30,2 × 21 cm.; col. 2; man. I (Iohannis Awer); ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae, f. 1. et 193 initiales cum ornamentis; f. 1, 122, 202': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 6. Sept. 1656.“*

1. F. 1—4. **(Tractatus de VII vitiis capitalibus,** incompl.).

Inc.: *„Hec est via . . . Magnam facit misericordiam et humilitatem, qui fagabunda dirigit.“* Expl. (per verba): *„Ideo abhorribilis est et fugienda . . “*

2. F. 4'—192. **(Sermones de tempore Simonis de Cremona.)**

Praef. inc.: *„Frater Symon de Cremona . . . viro magne honestatis, maioris caritatis, maxime castitatis Pantonio(!) . . . Quia divina coadiuvante gracia.“* Sermones inc.: *„Abiciamus ergo opera tenebrarum . . . Doctor egregius, doctorum speculum, Augustinus.“* Expl.: *„Qui eciam nos transtulit in regnum dileccionis filii, ad quod . . . “* In fine: *„Iohannes Awerus.“*

Editiones vide ap. Hain n. 5822—5823.

Simon de Cremona, ordinis eremitarum s. Augustini, vixit circa a. 1337. Cf. Hurter IV 567; Ossinger 273—275. — F. 192' script. vacat.

3. F. 193—202'. **(Tabula alphabetica.)**

In fine: *(R.) Explicit per manus (rubricatoris?) Mathey de Krain."* Inferius: *„Explicit hoc opus predicabile super ewangelica dicta, epistolarum dominicarum tocius anni, finitum per Iohannem Awerus anno domini millesimo CCCC⁰ vicesimo in vigilia sancte Barbare virginis etc. Amen. O pulchra, o clara, o dulcis virgo Barbara."*

F. 203 et 203' script. vacant.

377

Membr. s. XIV. in.; f. II + 128; 30,8 × 21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae rubrae et caeruleae cum ornamentis; f. II: *„Liber s. Marie in Neunburga Claustrali,"* s. XV. et: *„Can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 1656"*; f. 128: *„Liber Nicolai Zellari iudicis. Patav.,"* s. XV.; f. I et f. ad calc. a et a': probationes pennae.

1. F. I'—II'. (Alia manu s. XV ex.: **Index capitulorum operis sequentis.)**

2. F. 1—128. **(Guilelmi Peraldi summa vitiorum.)**

Prol. inc.: *„Tractatus iste continet VIIII partes."* Opus (f. 5) inc.: *„Dicturi de singulis viciis, cum opportunitas se offert."* Expl.: *„Tacere vero nunquam." (R.) Explicit summa viciorum. Pande genus morum, iam finis adest viciorum."*

Cf. Serapeum XI 122 et cf. cod. 187 (1).

F. 128' script. vacat.

378

Chartac. s. XV. in.; f. 376; 30×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1, 224, 376: *„Liber sancte Marie in Neuburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—2. **(Registrum capitulorum operis sequentis.)**

2. F. 2'—371. **(Guilelmi Peraldi summa vitiorum.)**

Prol. inc.: *„Tractatus iste continet IX partes."* Opus (f. 11') inc.: *„Dicturi de singulis viciis, cum opportunitas se offerat."* Expl.: *„Tacere vero nunquam."*

Cf. cod. 377.

F. 371—376 additamentum de eadem materia exhibetur.

379

Chartac. s. XIV.—XV. (a. 1387, 1409); 29,8×20 cm; col. 2; man. II (man. II. f. 230—238 Ioannis presbyteri de Marhekka); ligat. rec.; litterae initiales rubrae, f. 1 cum ornamentis; f. ad calc. a in folio adglutinato et valde laeso adnotatio de lectione huius libri et nota de celebratione missae per malos sacerdotes.

1. F. 1—220. Prol. inc.: *„Quoniam, ut ait Gregorius super Ezechielem."* Opus inc.: *„Abbas in suo monasterio."* Expl.: *„Ut dictum est supra invidia c. 2⁰."* (R.) Explicit **summa Pysani (Bartholomaei de s. Concordio),** finita sub anno domini millesimo CCC⁰ LXXXVII⁰ Wienne in vigilia palmarum.

Cf. cod. 319 et 364 (1) — F. 220' script. vacat.

2. F. 221—225. **(Ordo iudiciarius.)**

Inc.: *„Antequam dicatur de processu iudicii."* Expl.: *„Vel informet seu reget. Et hec de processu iudicii sufficiant. Explicit etc."*

Idem opus extat in cod. 349 (7).

F. 225' — 226: sequuntur versus rubricarum sive titulorum l. I—V Decretalium, glossati, incip.: *„Primus summa fides, statuit, scribit, quoque swescit."* Cf. Rose o. c. n. 617(4) et 831(36), II. p. 562 et 930.

F. 226—228: sensus cunctorum titulorum Decretalium.

3. F. 228'—230. **(Tabula alphabetica summae Pisani.)**

In fine decreta de simoniacis et de dispensatione.

4. F. 231—237. Prol. inc.: *„In nomine . . . Ego Paulus, dictus Cholner, clericus Ratisponensis, inter omnes decretorum licentiatos minimus. Cum muliere paupercula."* Opus inc.: *„Sepcies in die laudem dixi tibi . . . Hec verba originaliter . . . Sed, quoniam, ut ait beatus Augustinus in libello de correccione (!) et gracia."* Expl.: *„In honorem illius, qui est benedictus . . . "* (R.) Explicit **tractatus de horis canonicis per dominum Paulum Chollnner collectus,** finitus anno domini M⁰CCCC⁰IX in vigilia Thome. Iohannes, presbyter de Marhekka.

Auctor memoratur a Schulte o. c. II. 384. — Sequuntur (f. 237'—238) excerpta et variae notae. — F. 238'—240 script. vacant. — F. 240' probationes pennae.

380

Chartac. s. XV. (a. 1422); f. 307; 30,3×21 cm; col. 2; man. Thomae de Leuczestorff; ligatura rec.; littera initialis prima caerulea, reliquae litterae capitales rubrae; f. a cap. b, c: fragmenta decretalium, s. XIV.; f. ad calc. a et b: fragmenta commentarii iuridici, s. XIII. et XIV.; f. a cap. c: *„Summa virtutum magistri Wilhelmi cancellarii Parisiensis, beate Marie in Newnburg,"* s. XV.; f. 167 et 304: *„Liber sancte Marie in Neuburga Claustrali,"* s. XV.; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus9. Sept. 1656."*

F. 1—304. Inc.: *„Postquam iam claruit ex ordine ipso rerum divinalium."* Expl.: *„Quod est de infinibili felicitate beatarum animarum . . . Amen."* (R.) Anno dominice incarnacionis millesimo CCCC⁰ vicesimo secundo finita est hec **summa de viciis et virtutibus domini Gwilhemli (Alverni) episcopi Parysyensis** per me Thomam de Leuczestorff feria quinta ante Mathei apostoli hora sexta vel quasi.

Ed. inter opera omnia, Parisiis 1674, I 102—328.

De auctore cf. cod. 34. — F. 304'—307' script. vacant.

In fine versus scriptoris: „Heu male scripsi, quia scribere non bene scivi. Ergo parcatis excessum discontinuitatis."

381

Chartac. s. XV.; f. 252; 30,4×21 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 2, 91, 252': *„Liber sancte Marie in Newburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure sum inscriptus 8. Iulii 1656.“*

F. 1—252'. R. Incipit **conpendium moralium notabilium conpositum per Ieremiam iudicem Montagnonensem, civem Paduanum.**

Prol. inc.: *„Utilimum et quasi utile et necessarium fore existimandum est.“* Praemissis rubricis a) auctorum vel librorum, ex quibus compilatum est hoc compendium, b) de dispositione partium huius compendii, c) de dispositione librorum et titulorum huius compendii sequitur cap. I. (f. 6): R. De religione et supersticione. Inc.: *„Tulius de natura deorum . . . Religio est virtus, que superioris cuiusdam nature.“* Opus expl.: *„Ut corpora et visu et odore feda amoverentur.“* Sequitur versus scriptoris: *„Finis adest vere, scriptor vult precium habere.“* (R.) Conpendium moralium notabilium editum et conpilatum per Ieremiam de Montagnone de Padua. Laus Christo etc. Amen.

Ed. sub titulo: Epitome sapientiae, Venetiis a. 1505.

De auctore cf. Jöcher II 1865.

382

Chartac. s. XV. (a. 1449—1457); f. 372; 30×21,4 cm; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 9. Septemb. 1656.“*

1. F. 1—23'. R. Incipiunt **introductoria de diversis collecta.**

Inc.: *„Promptuarium eorum plenum, id est Maria.“* Expl.: *„Menti nostre.* (R.) Anno [MCCCC]XLVIIII in octava apostolorum Petri et Pauli in quadam primitiva missa. Iohannes Kewrll in Nappurck.

Continentur variae dogmaticae et moralis auctoritates, e. g. de amore, de mortuis, de purgatorio, de beatitudine gloriae coelestis, de castitate, de eleemosyna etc. In fine (f. 23' et 24) exhibentur, ditamenta, inter alia epistolae spuriae Lentuli, officialis Romani in provincia Iudeaa, ad senatum Romanum, inc.: *„Apparuit temporibus istis et adhuc est homo magne virtutis“* et Pontii Pilati ad Claudium imperatorem, inc.: *„Nuper accidit, quod ipse probavi, Iudeos“* de Christo; editiones vide Dobschütz, Christusbilder 1899, p. 308 sqq. et Tischendorf, Evangelia apocrypha, edit. II., Lipsiae 1876, p. 413 sqq. — F. 24' script. vacat.

2. F. 25. **(Epilogus Guidonis de Columna ad historiam Troianam.)**

Inc.: *„Ego autem iudex Gewido de Columpnis de Messana predictum Dytem.“* Expl.: *„Et factum et completum anno domini M°CC°LXXXVII°, eiusdem prime indiccionis. Amen.“*

Opus completum vide in cod. nostro 746 („Historia de casu Troiae“) s. XIV. ineuntis. Ed. Argentorati a. 1486. — De auctore cf. Jöcher I 2031.

3. F. 25—82. **(Gualteri Burlaei tractatus de vita philosophorum** incompl.).

Inc.: „*Cum debeamus ne inmerito apes imitari.*“ Expl.: „*Studiorum in philosophia et in artibus liberalibus.*“ (R.) Explicit vita philosophorum.

Prima pars (f. 25—30') non est edita. In hac parte agitur de notione philosophiae, de utilitate philosophiae etc. Secunda pars edita; editiones vide ap. Hain n. 4112—4125, sed in multis locis editiones differunt a cod. nostro.

De auctore cf. Fabricius - Mansi I 306 sq., Hurter IV 425. Bibl. Bamberg asservat idem opus, cf. Leitschuh I 687.

4. F. 82'—98. R. Incipit **(Ioannis Guallensis) tractatus de quatuor virtutibus cardinalibus, videlicet de prudencia, temperancia, fortitudine et iusticia.**

Inc.: „*Quoniam misericordia et veritas custodiunt regem.*“ Expl.: „*Quo vis permanere, ego vita. Amen.*“ (R.) Explicit tractatus quatuor virtutum cardinalium per me Iohannem Kewrl, tunc temporis socius divinorum in Nappurck, anno [MCCCC]L, feria 4[ta] ante Iudica.

De auctore vide cod. 320 (1). Cf. Sbaralea 429.

5. F. 98'—104. R. Sequitur **summa [H]onorii** pape (recte: **Augustodunensis de praecellentia sacerdotii prae regno).**

Prol. inc.:: „*Pusilli gregis duci, verbo et exemplo.*“ Opus capitulis praemissis inc.: „*Cum universitas fidelium in clerum.*“ Expl.: „*Introire valeamus. Amen.*“ (R.) Explicit summa Honorii, scriptum per dominum Iohannem Kewrll de Tachaw, socius divinorum in Nappurck, anno [MCCCC]L⁰.

De opere v. Dictionnaire de théologie catholique t. VII 1 p. 149.

Ed. Migne P. L. t. 172 col. 1257—1270. — F. 104'—108' script. vacant.

6. F. 109—117. Inc.: „*Quasi stella matutina . . . Proprietas huius stelle matutine potest referri ad quemlibet doctorem.*“ Expl.: „*Similitudini applicari.*“ (R.) Explicit **stella clericorum.** Iohannes Kewrll, exaltacio sancte crucis, tunc temporis fuit hora primarum.

Sine additamentis liber f. 115' expl.: „*Periculosius sedere, periculosissimum iacere.*“ Cf. Rose II 1, 395.

Editiones sine adnotato nomine auctoris vide apud Hain n. 15060—15080. Modo attribuitur Alberto de Diessen, modo Hermanno Tepelsteiner. Sequitur nota de vitiis et de scriptoribus eorum. — F. 118' script. vacat.

7. F. 119—120'. **(Liber soliloquiorum Pseudo-Augustini** incompl.).

Inc.: „*[C]ognoscam te deum, cognitorem meum.*“ Expl. (per verba in cap V.): „*Omnia, que facta non sunt, bona non sunt . . .*“

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 863—868.

8. F. 121—332. R. Incipit **liber ruralium commodorum a Petro de Crescenciis, cive Bononiense,** compilatus ad honorem omnipotentis dei et serenissimi regis Karuli et ad utilitatem omnium gencium.

Prol. inc.: „*Cum ex virtute prudencie, que inter bonum et malum.*“ Opus titulis librorum praemissis inc.: „*Quoniam cultus ruris.*“ Expl.: „*Et retibus diversis ac visco.*“ (R.) Explicit liber ruralium commodorum per me Iohannem Hauser anno domini 1456. Inferius: „*Iohannes Kewrl terminavit rubricando feria secunda proxima post festum Appollonie anno 1457 in Hadersdorf tempore faschangali.*“

Cf. quae diximus ad cod. 140 (4).

9. F. 332'—335. R. **Tabula in librum ruralium commodorum.**

F. 335' versus scriptoris:

„*Hec acta in octava visitacionis Marie in Sancto Loco anno 1460.*
O si correctus fores, mi liber, ut opto,
Non causa scriptoris et exemplaris haberetur.
Corrigerem, presto si unum adesset exemplar.“

F. 336 et 336' script. vacant.

10. F. 337—353. **(Humberti de Romanis tractatus de praedicatione crucis.)**

Prol. inc.: „*Domini nostri salvatoris Iesu Christi gloriam.*“ Opus inc.; „*Sanctus, sanctus, sanctus dominus deus exercituum . . . Propheta sanctus Isaias in beato raptu, in quo vidit regem glorie sedentem in solio suo.*“ Expl.: „*Signum crucis accipiat et Christi pergrinis se iungat. Amen.*“

Tractatus ineditus. Cf. Denis I. 1375 et 1433. — De auctore cf. Hurter IV 358. — Idem tractatus extat in cod. 933 (4).

11. F. 353—356. **(Epistola cardinalis Branda Castellionei Mediol. ad Nicolaum de Dinkelspühel a. 1421.)**

Inc.: „*Reverendo magistro Nicolao Tinkelspuchel . . . Branda, in sacro canone divina etc. sancti Clementis sancte Romane ecclesie presbiter cardinalis, Placentinus vulgariter nuncupatus, sedis apostolice legatus, salutem in domino sempiternam. Ex debito legacionis.*“ Expl.: „*Adversarios muniri tribuisti per Christum dominum nostrum. Amen.*“

Cf. Denis I 1434. De auctore cf. Buchberger I 859. — F. 356'—360' script. vacant.

12. F. 361—372'. R. (Alia manu s. XVII:) **Sermones aliquot de dedicacione ecclesiae.**

Inc.: „*Zachee, festinans descende . . . Verba ista tracta sunt.*“ Expl.: „*Ut per hoc remissionem peccatorum mereamur consequi et ad vitam eternam perduci. Amen.*“

383

Chartac. s. XV.; f. II+134; 29,4×21,3 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f. 1 littera initialis variis coloribus picta cum figura avis, in margine inferiore imago papilionis, reliquae initiales rubrae et caeruleae; f. a cap. b: fragmentum libri gradualis cum neumis s. XII.

1. F. I—II. R. [I]ncipit **tabula sophilogii.** (Alia recentiore manu saec. XV.)

2. F. 1—132. R. Incipit **sophilogium (Iacobi Magni),** cuius finis est, amare sciencias et virtutes.

Prol. inc.: „*Illustrissimi principis regis Francorum devotissimo confessori domino Michaeli divina providente gracia episcopo Anthisiodoriensi . . . Lecta colligere et ad sumulam ordinatam redigere.*" Lib. I. inc.: „*Dicit Aristoteles 10. Ethicorum, quod homo sapiens maxime felix est.*" Expl.: „*Loquitur vidue etc.*"
Cf. cod. 308 (2).

3. F. 133—134. R. **Epistola beati Bernhardi ad Reymundum militem castri sancti Ambrosii, de regimine cura domus,** (incompl.).

Inc.: „*Gracioso et felici militi domino Raymundo . . . Doceri petisti a nobis de cura.*" Expl. (per verba): „*Vigilare precepit . . .* "
Ed. Migne P. L. t. 182, c. 647—650.

384

Membr. s. XIV. et XV.; f. 206; 29,3×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae, maiores floratae; f. 118—124 quatuordecim imagines allegoricae variis coloribus pictae; tegum. ant. b in schedula membr. adglutinata index contentorum, s. XVI. in.; f. 1, 114, 179', 206': „*Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali*", s. XV.; f. a cap. b: „*Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 10. Iunii 1656.*"

1. F. 1—117'. **(Berengarii de Landora seu Compostella lumen animae.)**

Prol. inc.: „*Summi michi pontificis favente gracia.*" Opus inc.: „*Plinius libro de mirabilibus mundi.*" Expl.: „*Omnis, qui se exaltat, humiliabitur et qui se humiliat, exaltabitur etc.*" (R.) Explicit liber luminis anime, finitus anno domini M⁰CCC⁰XLIII⁰ sabbato proximo ante dominicam, qua Oculi decantatur.
Editiones (sine adnotato nomine auctoris) vide ap. Hain n. 10329—10333. Testante Cruel, Gesch. d. deutsch. Predigt im Mittelalter, Detmold 1879, p. 460, auctor Berengarius de Compostella in manuscripto Aug. Vindel. a. 1473 nominatur; cf. Burdach in Centralblatt f. Bibliothekswesen VIII 146 sub linea. De auctore cf. Quetif-Echard I 514 sqq.

2. F. 118—124. Inc.: „*Misit rex Saul apparitores, ut raperent . . . David, qui interpretatur desiderabilis, significat peccatorem.*" Expl.: „*Quia modum et ordinem non habent.*" (R.) Explicit **liber de viciis et de virtutibus** etc.

F. 124'—125. R. Hec est **tabula capitulorum precedentis libri.**

F. 125—131. R. Hec **tabula (alphabetica),** que sequitur, est **collecta de paragrafis** et est bona et utilis etc.

3. F. 131'—178. Inc.: *„Atanasius in epistola ad Altisidiorum. Tunc in dei veraciter attendi poteris."* Expl.: *„Quod sibi ipsi perpeti sit molestum etc."* (R.) Explicit (!) registrum precedentis libri, qui dicitur **lumen anime, excerptum de manipulo florum (Thomae Hibernici.)** In fine: *„Iste liber est scriptus et consumatus per manus Heynrici de Zetavia. Anno domini M^o^CCC^o^XLIII^o^, qui est karissimus, naturalis, scienciosus et super omnes libros dulcissimus, ut patet in eo legentibus etc."*

Manipulus florum extat in cod. 391 (1).—In editionibus ap. Hain 10329—10333 hic liber excerptus et praecedens liber de vitiis et virtutibus erronee in uno cum opere Berengarii de Landora, lumen animae, editi sunt. Cf. Rose, II 1, 369.

F. 178'—179: tabula alphabetica libri praecedentis.

F. 179' sine scriptura.

4. F. 180—187'. **(Henrici de Hassia sermo ad canonicos regulares Claustroneoburgenses de proprietate.)**

Inc.: *„[E]cce reliquimus omnia . . . Novistis, fratres dilectissimi, in domino Iesu regulariter congregati."* Expl.: *„Bonusve auditor."*

Cf. Denis I 823 sq.; Roth p. 6.

5. F. 188—198'. Inc.: *„[D]omino abbati Columbensi frater Bernhardus . . . Rescriptum meum ad epistolas."* Expl.: *„Satisfacere voluntati . . . "* (R.) Explicit **(s. Bernhardi) liber de precepto et dispensacione.**

Ed. Migne P. L. t. 182 col. 859—894. — F. 199 script. vacat.

6. F. 199'—201. R. **Epistola Urbani pape quarti de institucione festi Eucharistie (a. 1262).**

Inc.: *„Urbanus episcopus, servus servorum dei . . . Transiturus de mundo."* Expl.: *„De iniunctis sibi penitenciis misericorditer relaxamus."*

Ed. Magnum bullarium Rom. I 121—122.

7. F. 201—206. **(Auctoritates patrum et doctorum ecclesiae: Ambrosii, Augustini, Eusebii, Hilarii, Gregorii, Innocentii III. papae de Eucharistia.)**

385

Chartac. s. XIV. ex. (f. 32—103 a. 1388); f. 270; 29×20,6 cm; col. 2; man. duae; ligat. antiqua lign. in dorso corio obducta; litterae initiales rubrae, multae non sunt exaratae; f. 2, 147', 266': *„Liber sancte Marie in Newburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—264'. Prolog. inc.: *„Notandum, quod opus subsequens seu liber sive tractatus intytulatur malogranatum."* Opus inc.: *„Fili accedens ad servitutem dei, sta in iusticia."* I. pars (f. 103) expl.: *„Ista legentibus patefiat."* (R.) Omnibus clare est expositum huius mare. In eo natantes discant evadere flentes. Explicit **primus liber sive tractatus malogranati (cuiusdam**

abbatis Cisterc. Aulae Regiae), qui est de statu incipiencium. Anno domini millesimo trecentesimo LXXXVIII in vigilia sancti Augustini. II. pars inc.: „*Accepta igitur informacione.*“ Expl. (f. 264'): „*Esse expositum et explanatum.*“ (R.) Explicit **secundus liber malogranati,** qui tractat de statu proficiencium

2. F. 265—266. **(Registrum capitulorum duorum librorum.)**

Cf. Denis I. 2463. De auctore et de editionibus vide, quae diximus ad cod. 241 (4).

In fine (f. 266—267) sequitur alia recentiore manu epistola incompl. cuiusdam Philippi ad novitium N. de vita religiosorum.

F. 267—270' script. vacant.

386

Chartac. s. XV.; f. 195; 29,5×21 cm; col. 2; man. plures (f. 71—170' manus Pauli de Niclospurga); ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae; f. 1, 107, 194': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,*“ s. XV.; f. 72—74 excissa sunt.

1. F. I. (R.) Registrum sive tabula sequentis operis.

2. F. 1—170'. Prol. inc.: „*Desidero eciam scire, quomodo debeat se homo habere.*“ Opus inc.: „*Postquam igitur informatus sum.*“ Expl.: „*Ad que (in)-enarrabilia bona eterne glorie perducat nos dominus noster Iesus Christus, virginis Marie filius, qui cum patre . . .*“ (R.) Explicit **tractatus tercius ipsius malogranati (cuiusdam abbatis Cisterc. Aulae Regiae),** finitus per Paulum de Niclospurga etc.

Cf. cod. 241 (4).

3. F. 171—177'. Inc.: „*Quoniam in medio laqueorum positi sumus.*“ Expl.: „*Gracia domini nostri Iesu Christi, qui cum deo patre . . .*“ (R.) Explicit sancti **(Pseudo-) Augustini liber, qui speculum nuncupatur.**

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 951—968; in dispositione et in fine differt.

4. F. 178—190. **(Tractatus Matthaei de Cracovia de modo confitendi et de puritate conscientiae.)**

Prol. inc.: „*Quoniam fundamentum et ianua virtutum.*“ Opus inc.: „*Est igitur primum videndum, quod confessio debet esse pura.*“ Expl.: „*Cum apparuerit gloria tua, ad quam . . .*“

Cf. cod. 358 (11).

5. F. 190'—194. R. Incipit **liber, qui dicitur speculum peccatoris (Pseudo-Augustini).**

Inc.: „*Quoniam, fratres carissimi, et* (recte: *in*) *via huius seculi fugientis sumus.*“ Expl.: „*Dampnacionem evadas et cum domino nostro Iesu Christo vitam eternam possideas, quam . . .*“ (R.) Explicit speculum peccatoris.

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 983—992.

6. F. 194—195. Incipit **liber sancti (Pseudo-) Augustini de sancto latrone** (incompl.).

Inc.: „*Deus erat in Christo mundum sibi reconcilians, id est, divinitas operabatur in corpore.*" Expl. (per verba): „*Quam cito replevit eum spiritus sancti erudicio . . .* "

Ed. Migne t. L. t. 39 col. 2043—2044. — F. 195' script. vacat.

387

Membr. s. XIV.; f. 142; 32.5×24 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; duae litterae initiales rubrae et caeruleae, reliquae rubrae; f. 1, 90', 141': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656*"; f. 138' registrum operum in codice contentorum, s. XVII. ex.

1. F. 1—68'. **(Rodulphi de Bibraco tractatus de septem itineribus aeternitatis.)**

Inc.: „*Eum, qui venit ad me, non eiciam foras . . . Augustinus in libro de cognicione vere vite dicit: Cum Christus veritas et vita.*" Expl.: „*Ad quam domum eternitatis nos perducat, conducat et inducat, qui est trinus . . .* "

Ed inter opera Bonaventurae Lugduni, VII 135—184. — De auctore cf. Bonelli 706; Wadding 210; Sbaralea 641 sq.

2. F. 68'—101. R. Incipit **liber Richardi abbatis de Sancto Victore de contemplacione, qui dicitur liber Beniamyn.**

Inc.: „*Beniamyn adolescentulus in mentis excessu . . . Audiant adolescentes.*" Expl.: „*Humana racio applaudit. Et hec dicta de contemplacione sufficiant.*" (R.) Explicit liber de contemplacione.

Ed. Migne P. L. t. 196 c. 1—64. — De auctore cf. cod. 155 (4). — F. 101—102' sine scriptura.

3. F. 103—135. R. **Sermones sancti (Pseudo-) Augustini ad fratres heremitas.**

Inc.: „*Fratres mei et leticia cordis mei.*" Expl.: „*Sanctorum omnium virtus et salus. Amen.*"

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 1235—1323. Sermones 23—25, 27—42 editionis in codice nostro desunt; sermo 23 codicis in editione: 5.; sermo 24 in editione: 26.; sermo 44 in editione: 25.

4. F. 135—138. **(Regula sacerdotum saecularium, edita per Henricum de Hassia.)**

Inc.: „*Multi sacerdotes sunt religiosorum regulas deridentes.*" Expl.: „*Iugiter in celis conservatam prestare dignetur dominus noster Iesus Christus, qui . .* "

Cf. Roth, o. c. p. 15. Idem opusculum in bibl. nat. Vindob. n. 5173(1) et in bibl. canoniae Plagensis; vide Vielhaber-Indra p. 141.

F. 139'—141' script. vacant.

F. 142 exhibentur (manu XV.) sequentes notae historicae: „Notandum est, quot anno domini MCCCC quinto factum est dyluvium magnum et in die sanctorum Iohannis et Pauli martyrum crescebat aqua. Et sterilitas magna erat ita, ut metreta tritici fuit data pro tribus solidis per circulum annum quasi. — Nota, quot anno domini M°CCCC° quarto (recte: sexto) obit dux Wilhelmus in die divisionis apostolorum et regnavit dux Lewpoldus ex parte ducis Alberti in Vein et concordavit cum margioni Moravie et in bona pace comprehendit civitatem Lo zabato ante festum Urbani et hoc anno VII°eciam post discordia fuit inter dominos terre et millitares et perduravit per circulum annum et in anno VIII° fuerunt persecuciones prepositorum et pauperum a festo Udalrici usque post vindemiam."

388

Chartac. s. XIV. ex. XV. in.; f. 341; 28,8×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, nonnullae desiderantur; f. a cap. b, 190, 341'. *„Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali,"* s. XV.; f. a cap. b: *„Bibliothecae Claustroneoburgensi sum iure inscriptus 16. Sept. 1656."*

2. F. 1—138. Inc.: *„An peccatum convenienter distinguatur per peccatum in deum."* Expl.: *„Oportebat dicere hereticum, scilicet an magis."* (R.) (Alia manu s. XV.:) Expliciunt **questiones theologicae magistri Henrici de Oyta, mote circa psalterium.**

Apud Aschbach non memorantur. — F. 139—141 script. vacant.
F. 88—89: tabula quaestionum.

2. F. 141—152. Inc.: *„[D]ixit Maria ad angelum: Quomodo fiet istud . . . Patres et domini venerandi, si magna et mirabilia."* Expl.: *„In gloria celesti, quam . . .* (R.) Explicit **sermo de festo annunciacionis virginis Marie, factus Wyenne per reverendum magistrum Henricum de Hassia,** doctorem in sacra pagina eximium. Deo gracias.

Cf. Roth o. c. 16.

3. F. 152—182. R. **Sermo (in assumptione) virginis reverendi magistri Henrici de Hassia.**

Inc.: *„[Q]uasi cedrus exaltata sum . . . Scribitur Ecclesiastici 24° capitulo et legitur communiter in ecclesia ad laudem dei genitricis."* Expl.: *„In gloria, quam ipse nobis concedat, qui . . ."*

Cf. Denis I 2642. — Idem sermo extat in cod. 874 (27). — F. 183—187' script. vacant.

4. F. 188—252. **(Sermones festivales.)**

Inc.: *„Reverendi patres et domini. Consideracio creaturarum, quas deus propter hominem fecit."* Expl.: *„A cornibus unicornium humilitatem meam . . ."*

F. 199', 229—233', 243—245', 252' script. vacant.

5. F. 253—320. Inc.: „*Abstinencia est meriti augmentativa, sapiencie acquisitiva.*“ Expl.: „*Accepit epistolas, ut persequeretur christianos. Act. 3⁰. Amen.*“ (R.) Expliciunt **figure fratris Bindi de Senis (Guerri) super totam bibliam de diversis materiebus per alphabetum compositis.**

6. F. 320—325'. Inc.: „*Abstinendum est ab esu carnium.*“ Expl.: „*Introstantibus nunciare, ut habetur Actuum 12⁰.* (R.) Explicit **replicacio quarundam figurarum supra in figuris fratris Bindi de Senis super totam bibliam obmissarum,** ut patet intuenti.

F. 326—338': tabula alphabetica.

Cf. cod. 357 (2). — F. 339—341' script. vacant.

389

Membr. s. XV.; f. V+111; 34,8×26 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; aliquot initiales cum pulchris ornamentis et figuris, reliquae variis coloribus pictae; f. a cap. b': lat. et germ. notae de auctore s. XVII. et XIX.; margines fol. 6, 7, 88, 91, 95, 99 abscisae; in marginibus multae notae s. XVII.; codex memoratur in „Serapeum" XI 102.

1. F. I—V. **(Index capitulorum operis sequentis.)**

2. F. 1—111. **(Fratris Bertholdi Huenlen, ord. praedic., excerptum ex summa Iohannis de Friburgo, germ.).** Titulus in f. I, manu XVII. s.: Bruder Berichtolds Auszug aus der Summe Johanns von Freyburg.

Prol. inc.: „*Unusquisque s(icut) a(ccepit) . . . Sanctus Petrus der haylig czwelif pot in seiner epistel spricht . . . das ein ỉgleich mensch, als er genad und tugend emphangen von got.*“ Opus inc.: „*Ablösen mag ain pabst den menschen, der da ist.*“ Expl.: „*Oder sy all mitainander. Hec Thomas etc. Amen, solamen.*“

Cf. cod. 362 (2).

Idem opus extat in bibliotheca Bamberg., cf. Leitschuh I 1, 622. — De auctore vide Jöcher I 1035, Schulte II 423, Buchberger I 599.

390

Chartac. s. XV. (1471); f. 570; 29,4×22 cm; col. 2; man. I; lig. rec.; litterae initiales variis coloribus pictae, aliquot cum ornamentis; f. a cap. b' in schedula agglutinata formula medicinalis (Purgatio optima et sine cura. A. 1472) f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus iure 27. Sept. 1655.*“

F. F. 1—570'. **(Quaestiones theologicae in ordine alphabeti a lit. N usque ad lit. V).**

Inc.: „*Nativitas primo, quantum ad Christum dominum nostrum. Et circa illam nativitatem multe sunt questiones.*“ Expl.: „*Tunc enim non liceret. Deo gracias.* (R.) Et sic est finis huius libri. Laus deo, honor et gloria per infinita

secula seculorum. Amen. Et inceptus est liber iste 2^{a} feria post purificacionis Marie et finitus est feria 5ta proxima ante Margarethe virginis anno domini $M^{0}CCCC^{0}LXXI^{0}$ etc.

391

Chartac. s. XV. (f. 7'—220' a. 1422); f. 318; 29,8×21,2 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae (multae desiderantur); f. a cap. b, c et f. ad calc. a: fragmenta tractatuum philosophicorum, s. XIV. inc.; f. 1, 143', 317: *„Liber sancte Marie in Newburga Claustrali,“* s. XV.; f. : 1*„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure sum inscriptus 27. Septembris 1655“;* f. 294 duo folia conglutinata.

1. F. 1—213'. Praemissa tabula alphabetica opus inc. (f. 3): *„Abiit in agrum, scilicet Boos, et collegit spicas . . . Ruth paupercula non habens messem propriam.“* Expl.: *„Humilitas b, parentes o, et sic est finis.“* (R.) Explicit **(Thomae Hibernici) manipulus florum (seu dictionarium theologicum).**

Editiones vide ap. Quetif-Echard I 744—745. — De auctore cf. cod. 361 (2).

2. F. 214—220. Inc.: *„Notandum est, quod libros originalium sanctorum ac doctorum, quoad principia et fines ac parcialium librorum numerum hic singulare (*recte: *signare) curavi.“* Expl.: *„Dulcior gustus et sic est finis.* (R.) Expliciunt **principia nec non fines librorum diversorum doctorum (per Thomam de Hibernia).** Omnis creatura laudat deum in secula seculorum. Amen. Anno domini milesimo quadringentesimo XXII. anno. In vigilia Georii martiris.

Cf. Denis II 1058.

F. 220'—222 exhibetur additamentum recentiore manu scriptum.

F. 222'—228' script. vacant.

3. F. 229—242'. R. Incipit **tractatus de VII profectibus religiosorum (Davidis de Augusta; incompl.).**

Inc.: *„Profectus religiosorum septem distingwuntur processibus.“* Expl. per verba cap. XXXVI.: *„Et magna gloria illorum . . .“* In fine: „Illum librum habuit frater Caspar et frater . . .“ (reliqua rasa, ut legi non possint).

Ed. inter s. Bonaventurae opera, Lugduni, VII 574—591.

David de Augusta, ex ordine fratr. min., amicus Bertholdi de Ratisbona, vir in ascesi insigniter versatus et egregius divini verbi praeco, † 1271. Cf. Wadding 67; Sbaralea 211; Hurter IV 295; Dictionaire de théologie catholique IV 157 sqq.

F. 243—246' script. vacant.

4. F. 247—294. Inc.: *„Abel. De innocencia eius l. 1. c. X. b. Quod Abel son solum placens deo.“* Expl.: *„Nota de zelo libro 20. c. 6.“* (R.) Explicit **tabula moralium beati Gregorii super librum Iob.**

5. F. 294'—317. **(Tabula exhibens locos s. scripturae, quos et quo loco s. Gregorius in libris moralium, in homiliis super evangelia et super Ezechielem et in pastoralibus libris exponit.)**

Prol. inc.: „*Incipit prefacio super tabulam infrascriptam, docentem invenive illas auctoritates sacre scripture.*“ Tabula inc.: „*Primum a. In principio creavit deus celum: Moral. 27.*“ Expl.: „*Item omel. 14 Ezech. b: Cum iam vocantis.*“

F. 317'—318' script. vacant.

392

Chartac. s. XV.; f. 314; 28,5×21 cm; col. 2; man. III; ligat. antiqua lign. rest., s. XV.; litterae initiales rubrae; f. a cap. a: „Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 6. Sept. 1656"; f. a cap. a' index contentorum, s. XV.

1. F. 1—123. **(Guidonis de monte Rocheri manipulus curatorum.)**

R. Incipit prologus in libro, qui dicitur Manipulus curatorum, sub anno 53⁰. Praemisso registro capitulorum dedicatio inc.: „*Reverendo in Christo patri ac domino, domino Raymundo . . . Fons divine sapiencie.*“ Prol. inc.: „*Quoniam secundum quod dicit propheta Malachias.*“ Opus inc.: „*Dividitur ergo presens opusculum in tres partes.*“ Expl.: „*Ad dominum preces fundat. Et sic est finis huius . . . Io. K. d. K.*“

Idem opus extat in cod. 211(3), 316(3), 351(5) et saepius. — F. 124—131' script. vacant.

2. F. 132—191. **(Collationes Thomae de Haselbach de confessione.)**

Inc.: „*Ecce nunc tempus acceptabile . . . Haymo exponens verba premissa dicit: Tempus acceptum, quo exaudiri possumus.*“ Expl.; „*Pauper autem prudens scrutabitur eum.*“

De auctore cf. cod. 305(4). — Iidem sermones extant in bibl. Scotorum Viennae; cf. Hübl. o. c. 415. — F. 192 et 192' sine script.

3. F. 193—227. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones de corpore Christi.)**

Inc.: „*Caro mea vere est cibus . . . In textu hoc ewangelium precedente dominus multa locutus fuit.*“ Expl.: „*Cuius eterni convivii eciam nos participes efficiat idem dominus noster . . .*“

F. 227' script. vacat.

4. F. 228—255. R. **Symbolum magistri N(icolai) de Grecz.**

Inc.: „*Quicunque homo habens usum racionis.*“ Expl.: „*Nec (in) cor hominis ascendit. Ad quod nos perducat . . .*“

Idem opus extat in cod. 365(4). — F. 256 et 256' sine script.

5. F. 257—259. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dubiis occurrentibus in missa.)**

R. Hic signantur quedam dubia circa defectus sacramenti (altaris) contingencia.

Inc.: *„Si contingit, quod sacerdos ante consecracionem vel post consecracionem moritur."* Expl.: *„Quasi non indigere videatur sui custodia."*

Vide Kropff o. c. 172. Cf. Xenia Bernardina (Wilhering) II 2 p. 32 n. 69(3). — F. 259'—261' script. vacant.

6. F. 262—277. R. Incipit **tractatus de septem donis spiritus sancti (Nicolai de Dinkelspühel).**

Inc.: *„Egredietur virga de radice Yesse . . . Ex hac auctoritate et aliis sacre scripture et sanctorum."* Expl.: *„Sed magis ad pias affecciones."*

Idem opus in cod. 305(27). — F. 277' sine script.

7. F. 278—314. **(Speculum humanae salvationis motric.,** incompl.).

R. Incipit ordo et distinccio capitulorum et materia eorundem libri, qui intitulatur Speculum humane salvacionis Nicolay de Lyra (falso!), ut dicitur. Registrum inc.: *„Expediens et utile videtur, quod primo in hoc prohemio exponatur."* Praef. inc. f. 281': *„Qui ad iusticiam erudiunt multos . . . Hinc est, quod ad erudicionem multorum decrevi."* F. 281 R. Incipit speculum humane salvacionis, in quo patet casus hominis et modus reparacionis.

Opus inc.: *„In hoc speculo potest homo considerare."* Expl. (per verba c. XLIV.): *„Multiplices tristicias."*

Cap. ultimum deest. — Editionem vide ap. Hain n. 14929.

393

Chartac. s. XV.; f. 346; 28×21 cm; col. 2; man. II; ligat. rec.; litterae initiales desiderantur.

F. 1—342. **(Thomae de Haselbach sermones super epistolas dominicales partis aestivalis.)**

Inc.: *„[C]um complerentur dies penthecostes . . . Sanctum penthecostes diem eciam apostoli."* Expl.: *„Utiliora presentibus explanare."*

Editionem vide ap. Hain n. 8370. — De auctore cf. cod. 305(4). — F. 342'—346 script. vacant.

394

Chartac. s. XV. (f. 265—356: a. 1446); f. 403; 28,3×21,5 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et virides, multae desunt.

1. F. 1—240. **(Thomac de Haselbach sermones super epistolas dominicales partis aestivalis.)**

Ab initio manc. inc. (per verba serm. IV.): „ . . . *respondetur, quod proprie loquendo non dicitur peccatum in spiritum sanctum.*“ Expl.: „*Utiliora presentibus explanare.*“

Cf. cod. 393. — F. 240' script. vacat.

2. F. 241—259. **(Thomae de Haselbach sermones tres de dedicatione ecclesiae.)**

Inc.: „*Vidi civitatem sanctam . . . Sicut in veteri testamento omnia exteriora.*“ Expl.: „*Graciarum referat acciones. Amen.*“

Cf. cod. 328 (2).

3. F. 259'—262. **(Registrum sermonum Thomae de Haselbach.)**

F. 262'—264' script. vacant.

4. F. 265—356. Inc.: „*Utrum in contractibus seu mutui dacione liceat aliquit ultra sortem recipere.*“ Expl.: „*Ut superbia, avaricia, luxuria etc. Et sic est finis.*“ (R.) Explicit **tractatus de empcione et vendicione, editus per reverendum ac egregium doctorem Nycolaum de Grecz** et scriptus Wienne anno domini 1446; finitus ille liber in die sancti Iohannis Baptiste hora 7ma de mane.

Cf. Aschbach I 469, qui ms. nostrum memorat.

F. 357—360' script. vacant.

5. F. 361—375. R. Incipit **tractatus de decimis (Thomae de Haselbach.)**

Inc.: „*Utrum emanaverit institucio decimarum.*“ Expl.: „*Et sunt tria et alia collecta de Allexandro de Hallis. Deo gracias.*“

Hic tractatus a Zeibig in „Archiv für Kunde österr. Gesch.-Quellen“ V 315 inter opera Thomae de Haselbach enumeratur. Apud Hieronym. Pez, Scriptores rer. Austr. t. II et ab Aschbach non memoratur.

6. F. 375—401'. R. Sequitur nunc **tractatus** bonus, editus per venerabilem nec non exymium doctorem **Nycolaum de Dinkelspuel,** tractans **de quinque sensibus hominum.**

Inc.: „*[P]ostquam dei dona (!) taliter qualiter pauca.*“ Expl.: „*Comparata sunt, despiciunt. Hec ille etc. Amen.*“ (R.) Explicit tractatus de quinque sensibus.

Ed. Argent. 1516, f. 153 sqq. Cf. Denis I 2290.

F. 402—403' script. vacant.

395

Chartac. s. XV.; f. 337; 28,5×21,5 cm; col. 2 (except. f. 69—73'); man. plures; ligat. rec.; litterae initiales, prima rubra excepta, desiderantur; f. 1: „*Iste liber est domini Iohannis, capplani ecclesie circa s. Wolffgangum in Wyna etc.*“ s. XV.; f. 11: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 31. Octob. 1656.*“

1. F. 1. **(Index in hoc libro contentorum.)**

F. 1'—10' script. vacant.

2. F. 11—34. R. Incipit **simbolum apostolorum reverendi magistri Nicolai de Graecz.**

Inc.: „*Quicunque homo habens usum racionis.*" Expl.: „*Nec in cor hominis ascendit etc.*" (R.) Symbolum magistri Nicolai de Grecz.

Idem opus in cod. 365 (4) et 392 (4) et saepius. — F. 34' script. vacat.

3. F. 35—66. **(Gerardi de Vliederhoven tractatus de quatuor novissimis.)**

Inc.: „*[M]emorare novissima tua et in eternum . . . Sicut dixit beatus Augustinus in libro meditacionum, plus vitanda est solius peccati feditas.*" Expl.: „*Ac novissima providerent. Et sic etc.*" In fine: „*Mors tua, mors Christi, fraus mundi, gloria coeli et dolor inferni sunt meditanda tibi.*"

Editiones vide ap. Hain n. 5691—5712.

Hic tractatus modo Henrico de Hassia, modo Thomae de Haselbach, modo Ioanni Gersonio, modo Gerardo Groot tribuitur. A Roth „Zur Bibliographie des Heinrich de Hassia" p. 20 Gerardo de Vliederhoven tribuitur. Idem opus extat in cod. 941 (4).

F. 66'—68' script. vacant.

4. F. 69—138. **(Thomae de Haselbach sermones undecim de novem alienis peccatis.)**

Praemissa tabula super sermones inc.: „*[A]d Philipenses primo capitulo hortatur apostolus fideles.*" Expl.: „*Ut habetur Ieremie 39mo et suo modo de aliis.*"

De auctore vide cod. 305 (4). De praestantia sermonum vide Denis I 2607.

F. 138' script. vacat.

5. F. 139—220'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dilectione dei et proximi et de praeceptis decalogi.)**

Inc.: „*[S]cribitur Math. 22. quod, cum quidam legis doctor.*" F. 177' secundus tractatus de praeceptis decalogi inc.: „*[P]reter precepta legis nature communia.*" Expl.: „*Digno (!) premie (!) glorie sempiterne, ad quam nos . . .*"

Cf. cod. 341 (1).

6. F. 221—311. R. Hic incipit **(Guidonis de monte Rocheri) manipulus curatorum.**

Praemisso registro capitulorum prologus inc.: „*[R]everendo in Christo patri ac domino, domino Reymundo . . . Fons divine sapiencie dei.*" Prol. inc.: „*[Q]uoniam secundum quod dicit propheta Malachias.*" Opus inc.: „*[D]ividitur ergo presens opusculum in tres partes.*" Expl.: „*Ad dominum preces fundat. Et sic est finis . . .*"

Cf. cod. 211 (3) et 392 (1). — F. 311' script. vacat.

7. F. 312—323. Inc.: *„[S]ecundum magistrum et doctores in quarto dis. 16. tres sunt partes vere penitencie."* Expl.: *„Preces fundere neglexerunt."* (R.) Explicit **confessionale de septem viciis capitalibus reverendi magistri Nicolai de Dinkchelspuchel.**

Cf. cod. 305(5).

8. F. 323'—335. **(Sermo Nicolai de Dinkelspühel de corpore Christi.)**

Inc.: *„Nisi manducaveritis carmen filii hominis . . . Et est sensus, sy non manducaveritis."* Expl.; *„Sacramento facerent inmundiciam."*

Cf. Zeibig in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Quellen V 313.

F. 335'—337' script. vacant.

396

Chartac. s. XV.; f. 383; 28,3×21,5 cm; col. 2; man. III; lig. rec.; litterae initiales rubrae; f. (membr.) a cap. b et f. ad calc. a: fragmenta orationalis ex missali, s. XIV.; f. a cap. b in marg. titulus codicis: *„Haselpach super epistolas de tempore,"* s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 31. Oct. 1656."*

1. F. 1—150. (Titul. in schedula membr. adligata legitur:) **Explanacio seu postilla epistolarum dominicalium domini doctoris Thome de Haselpach (ab adventu usque ad pentecosten).**

Prol. inc.: *„Cum attencius adverteremus celestis sentenciam veritatis."* Sermones inc.: *„Hora est iam nos de sompno surgere . . . Aristoteles primo de sompno."* Expl.: *„Sine murmaratione et cetera."*

Apud Hieron. Pez, Script. rerum Austriac. II col. 686 idem opus memoratur, sed cum alio prologo; pariter in catal. mss. bibl. nat. Vienn. (n. 3781). — De auctore cf. cod. 305 (4).

2. F. 150—383. (Thomae de Haselbach sermones super epistolas dominicales partis aestivalis.)

Inc.: *„Dum complerentur dies penthecostes . . . Ex quo hodie sacratissimum penthecostes diem celebramus."* Expl.: *„Utiliora presentibus explanare etc. Amen."*

Cf. cod. 393. — F. 383' script. vacat.

397

Chartac. s. XV.; f. 342; 28,7 × 21,5 cm; col. 2; man. II; litterae initiales aliquot deauratae et variis coloribus pictae cum ornamentis, reliquae rubrae et caeruleae; f. a cap. b: titulus codicis, s. XV. et a. 1697.

1. F. 1—342. Fol. a cap. b: **(Thomae de) Haselpach super epistolas de sanctis, pars estivalis.**

Inc.: „*Audite insule . . . Scitis hodie, quia festivitatem colimus nativitatis sancti Iohannis.*" Expl.: „*Et sancto flamine per eterna secula. Amen.*"

2. F. 342—342'. **(Epilogus versificatus Thomae de Haselbach.)**

Inc.: „*Gloria sanctorum, merces spectata piorum.*" Expl.: „*Et simul conscendant regna beata dei.*"

Idem opus asservat bibl. Scotorum Viennae; cf. Hübl o. c. n. 384 (2—6). De auctore cf. cod. 305 (4).

398

Chartac. s. XV.; f. III+503; 28,8×21 cm; col. 2; man. unica; ligat. antiqua lignea corio albo obducta, s. XV.; f. 1 initialis variis coloribus picta cum ornamentis, reliquae litterae capitales rubrae et caeruleae vel desiderantur; teg. ant. a in schedula adglutinata titulus codicis et nomen possessoris: d. Stephanus de Chrembs, s. XV.; teg. ant. b et teg. post. a: fragmentum matutinalis cum neumis, s. XIII.; teg. ant. b: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656.*"

1. F. I. **(Tabula sermonum contentorum.)**

F. II et III exhibent quaestiones theologicae recentiore manu s. XV. scriptas.

2. F. 1—503. R. Incipit **prima pars sermonum dominicalium egregii domini doctoris magistri Thome de Haselpach in Austria.**

Prologus inc.: „*Crebro multa sollicitudine dum in iunioribus eciam degerem annis.*" Sermones inc.: „*Cum approqinquasset Iesus Ierosolimis . . . Hodie sancta mater ecclesia incipit, celebrare adventum domini.*" Expl.: „*Ut oportet, assistere coram eo . . .* "

Idem opus asservat bibl. nat. Vienn. (n. 4454) et bibl. Sectorum Vienn., cf. Hübl n. 32 (1) et 34 (2).

399

Chartac. s. XV. (f. 1—54: a. 1469); f. 285; 29,2×21, cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, multae desunt; folia priora et ultima humore laesa.

1. F. 1—54. **Sermones ab initio manci inc. (per verba):** „ *. . . sibi coniuncto, virtus enim, que sola ad suum finem.*" Expl.: „*Ut habetur Ieremiae 39. et suo modo de aliis etc.*" (R.) Et sic est finis **tractatus de novem alienis peccatis reverendi magistri Thome de Haselpach,** finitus in Stainenkirchen in die Sebastiani anno etc. 69 per me Ambrosium Eybekch.

F. 54'—57' script. vacant.

2. F. 58—169. **(Lectura magistri Conradi de Soltau super primo capitulo decretalium.)**

Prol. inc.: „*[F]irmiter credimus et simpliciter. Fidem ortodoxam solidum et primum omnium virtutum.* Expl.: „*Ad quam leticiam nos perducat trinitas individua in secula seculorum. Amen.*"

Conradus de Soltau in ditione Luneburgensi n. 1350, professor Pragensis dein Heidelbergensis et rector huius universitatis, episcop. Verdensis † 1407. Cf. Hurter IV 617, Krause in: Allgem. deutsche Biographie, Leipzig 1882, t. 16 p. 630 sqq. et Chevalier o. c. 1019.

F. 170—174' sine scriptura.

3. F. 175—180. R. Tractatus (recte: **sermones**) **de animabus cum suis notabilibus** (incompl.).

Inc,: *„Lazarus amicus noster dormit . . . Ista verba dixit Christus ad discipulos suos."* Expl. (per verba): *„Frigitatem eorum posset . . ."*

F. 180'—183' script. vacant.

4. F. 184—285. R. Incipit tractatus (recte: **sermones**) **de sanctis reverendi magistri Thome de Haselpach**, primo de sancto Andrea.

Inc.: *„Ambulans Iesus iuxta mare Galilee . . . Ambrosius quinto libro super Lucam 7. cap."* Expl.: *„In operibus bonis etc. Rogemus igitur dominum. Deo gracias. Amen."*

Sequitur initium sermonis. — Cf. cod. 405(1).

400

Chartac. s. XV. (f. 266—453': a. 1457); f. 453; 28,8×21,6 cm; col. 2; man. II (f. 266—453' man. Sixti Fabri de Gravenpurckheym); ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caerulae cum ornamentis; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656."*

1. F. 1—262. R. Secuntur **sermones m(agistri) T(home) Haselpach dominicales tempore estivali** et primo in die pentecostes.

Inc.; *„Si quis diligit me . . . Non solum scripture veteris et novi testamenti."* Expl.: *„Pro eidem (!) eiusdem trinitatis gloria dixissem, que super omnia benedicta est in secula seculorum. Amen."*

Idem opus extat in cod. 350 (4), 371 (1), 403 (1). — F. 262'—265' script. vacant.

2. F. 266—444. R. Dominica prima in adventu domini. Inc.: *„Hora est, iam nos de somno surgere . . . Verba proposita originaliter ad Rom. 13. capitulo sunt scripta . . . Fides ecclesie tenet, quod Christus spiritualiter venturus sit."* Expl : *„In presenti afflixerunt. Hoc quere ibidem p. 82. Et sic est finis illorum sermonum."* (R.) **Sermones Discipuli (i. e. Iohannis Herolt) . . . super epistolas dominicales per circulum anni.** Collecti anno domini 1441 ex sermonibus Wilhelmi Lugdunensis episcopi, doctoris sacre theologie, ordinis predicatorum, et ex sermonibus Sensati super epistolas et ex dictis sancte Thome de Aquino, doctoris sacre theologie, et ex dictis Iohannis Nyder, doctoris sacre theologie, ordinis predicatorum, et ex dictis aliorum doctorum katolicorum. Et si quid in presentibus sermonibus minus bene

posui, in hoc me correccioni sancti matris ecclesie et cuilibet caritativo (!) correccioni subicio et offero ad emendacionem etc.

Iste liber finitus est per me Sixtum Faber de Gravenpurckcheym. Anno domini milesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo proxima die Luce etc. Et sic est finis.

Editiones vide ap. Hain n. 8509—8513. — De compilatore vide Hurter IV 649; Quetif-Echard I 762.

F. 444' script. vacat.

F. 445—453'. **(Tabula alphabetica sermonum praecedentium.)**

In fine: (R.) Per me Sixtum Fabri de Gravenpurckheym, tunc temporis astans in Mauttern.

401

Chartac. s. XV.; f. 368; 29×21,5 cm; col. 2; man. II; ligat. antiqua lign. corio fusco impresso obducta, s. XV.; litterae initiales variis coloribus pictae cum ornamentis; tegum. ant. a in schedula adglutinata: titulus codicis, manu nota Christophori Lamprechtshauser, s. XVI. in.; teg. ant. b: *„Sum ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburgensis, 14. Augusti 1656."*

1. F. 1—306. R. Incipiunt **collaciones magistri Thome de Haselpach de epistolis in festis sanctorum, pars hyemalis.**

Prol. inc.: *„Laudate dominum in sanctis eius. Sic monet propheta regius."* Sermones inc.: *„Corde creditur . . . Inter tres virtutes theologicas."* Expl.: *„Ad portum quietis eterne et ad quem nos perducat etc. Amen."*

F. 185—260 exhibentur **sermones de passione Christi**, qui inc.: *„Scitis, quia post biduum . . . Postquam, dilectissimi, per totum anni circulum Christi humanitatem et deitatem."*

Cf. Pez Hieronymus, Script. rer. Austriac. II 687, n. 16.

F. 307—309' script. vacant.

2. F. 310—364. (Titulus in tegum ant. a legitur:) R. **(Thome de Haselpach) confessionale seu tractatus de tribus partibus penitencie.**

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Haymo exponens verba premissa dicit."* Expl.: *„Pauper autem prudens scrutabitur eum . . . "*

Idem opus extat in cod. 392 (2) et 560 (5). — F. 364'—368' script. vacant.

402

Chartac. s. XV (f. 176—382': a. 1454); f. 385; 29×22 cm; col. 2; man. II (II. Wolfgangi Trolåysch); initiales rubrae, plurimae desiderantur; f. 1 in schedula membr. adglutinata titulus codicis, a. 1508, manu nota Christophori Lamprechtshauser; f. 2 in schedula chartac. adglutinata: *„Thomas Moshaymer de Paden, huius libri possessor,"*

s. XV., et paulo inferius eadem manu: *„Thomas Moshaymer, Klinghart, Reichart und Gebhart sind werder vil dan Adelhart"*; f. 1; *„Ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburgensis, 15. Iulii 1656."*

F. 1—382'. (In schedula adglutinata f. 1. legitur:) R. **Prima pars sermonum dominicalium super evangelia magistri Thome de Haselpach.**

Prol. inc.: *„[C]rebo multa sollicitudine, dum in puerilibus eciam degerem annis."* Sermones inc.; *[C]um appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Hodie sancta mater ecclesia incipit, celebrare adventum domini."* Expl.: *„Sed oportet asistere coram eo. De istis et pluribus aliis vide in sermone dominice quinte post pascha . . . Amen."* (R.) Finitum est per me dominum Wolfgangum Trolaysch, tunc temporis cappellanus chori in Stain, anno etc. 54 in die Castuli sancti martiris.

Idem opus extat in cod. 350 (3), 398. — F. 383—385' script. vacant.

403

Chartac. s. XV. (f. 254—344': a. 1452); f. 394; 29,6×21,5 cm; col. 2; man. III; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, f. 1 initialis maior colore flavo picta cum ornamentis; f. a cap. b fragmentum libri orationalis, s. XIV.; f. ad calc. a: fragmentum libri ritualis, s. XIV.; f. 1, 143, 389: *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1 in margine: *„Hunc librum comparavit dominus Iohannes Hechtel, cellarius huius monasterii, anno etc. 1454."*

1. F. 1—251. **(Thomae de Haselbach sermones in evangelia, pars aestivalis.)**

Inc.; *„Si quis diligit me . . . Non solum scripture novi et veteris testamenti."* Expl.: *„Pro eiusdem trinitatis gloria dixissem, que super omnia benedicta est in secula seculorum. Amen."*

Idem opus extat in cod. 350 (4), 371 (1), 400 (1).
F. 252—253' script. vacant.

2. F. 254—344. R. **Tractatus egregii doctoris m(agistri) Tho(mae) de Haselbach de novem alienis peccatis.**

Inc.: *„Ad Philippenses primo capitulo hortatur apostolus fideles."* Expl.: *„Ut habetur Ieremie 39 et suo modo de aliis. . . . Anno 1452."*

Idem opus extat in cod. 395 (4), 424 (11). — F. 345—346' script. vacant.

3. F. 347—359'. R. **In assumpcione sancte Marie sermo Ieronimi presbiteri ad Paulam et Eustachium.**

Inc.: *„Cogitis me, o Paula et Eustachium."* Expl.: *„Cum ipso et vos appareatis in gloria. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 30 col. 126—147.
Idem sermo extat in cod. 567 (6), 590 (2), 863 (7).

4. F. 359'–360'. R. Item **in assumpcione sancte Marie sermo Maximi episcopi.**

Inc.: *Celebritas hodierne diei nos ammonet, ut in laude.*" Expl.: *Qui in trinitate perfecta vivit et regnat . . . Amen.*"

Ed. Migne P. L. t. 57 col. 867—868.

5. F. 360'—363'. **(Sermo in assumptione B. M. V.)**

Inc.: *Si omnium nostrum membra verterentur in lingwas.*" Expl.: *„Eternitas et nunc et semper et per inmortalia secula seculorum. Amen.*"

6. F. 363'–368'. **(Sermo Origenis in illud: In illo tempore Maria stabat ad monumentum.)**

Inc.: *„In illo tempore Maria stabat ad monumentum . . . Audivimus, fratres karissimi, Mariam ad monumentum foris stantem.*" Expl.: *„Et hec dixit michi, cui est honor et gloria . . .*"

Idem sermo extat in cod. 194 (12) et 199 (2).—Cf. Hübl o. c. p. 404 n. 374 (6).

7. F. 368'—384. R. **Omelya beati Bernhardi (Pseud.) abbatis (in illud: Stabat iuxta crucem).**

Inc.: *„Stabat iuxta crucem . . . Sicut christiane religionis defectus.*" Expl.: *„Ubi regnat cum filio suo, qui est super omnia deus benedictus . . .*"

Idem opus hoc suppositum non editum extat in cod. 584 (2), 1075 (3). — Cf. Denis II 890 et Hübl o. c. n. 191 (15).

8. F. 384'–385'. **(Epistola s. Bernhardi ad Raymundum, militem castri s. Ambrosii, de regimine et cura domus,** incompl.)

Inc.: *Gracioso et felici militi domino Raymundo . . . Doceri petisti a nobis de cura.*" Expl. (per verba): *„In mundo isto vigilare precepit . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 182 col. 647—651.

9. F. 385' **(Epistola spuria Lentuli ad senatum Romanum de Christo.)**

Inc.: *„Apparuit temporibus istis et adhuc est homo magne virtutis.*" Expl.: *Speciosus inter filios hominum.*"

Ed. Fabricius, Codex apocryph. N. F., Hamburgi 1703, p. 301—302. — Cf. cod. 382 (1).

10. F. 386. **(Epistola, Pilato tributa, ad Tiberium imperatorem.)**

Inc.: *„Poncius Pilatus Claudo salutem. Nuper accidit, quod ipse probavi, Iudeos.*" Expl.: *„Mendaciis Iudeorum.*"

Ed. Fabricius, o. c. p. 298—300. Alias editiones vide supra cod. 382(1).

11. F. 386'—389. **(Sermo Pseudo-Augustini de annuntiatione B. M. V.)**

Inc.: *„Castissimum Marie virginis uterum.*" Expl.: *„Ut pater dicaris salvatoris, qui . . .*"

Ed. Migne P. L. t. 39 col. 2107—2110.

F. 389'—394' script. vacant.

404

Chartac. s. XV.; f. 479; 29×21,5 cm; col. 2, man. II; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et flavae, f. 1 et 1' initiales rubro et flavo colore pictae cum ornamentis; f. 1, 209, 478': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Sum ex libris can. reg. Claustroneoburgensis bibliothecae 24. Maii 1656.“*

F. 1—478. R. **Sermones dominicales egregii domini doctoris Thome de Haselpach.**

Prol. inc.: *„Crebro multa sollicitudine dum in iunioribus eciam degerem annis.“* Sermones inc.: *„Cum appropinquasset Iesus Ierusolimis . . . Hodie sancta mater ecclesia incipit celebrare adventum.“* Expl.: *„Aliquid plus reservare . . .“*

F. 479 et 479' script. vacant. — Plures horum sermonum extant in cod. 400 (1) et 402.

405

Chartac. s. XV.; f. 395: 29×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1, 204, 288, 324, 348' initiales variis coloribus pictae cum ornamentis et figuris; f. a cap. b (valde laeso): duo indices contentorum et nota: *„Comparatus per me . . . sacerdotem Pataviensis dyocesis anno domini etc. 1448“;* f. 1 in schedula adglutinata titulus codicis, s. XVI. in; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 31. Octobris 1656.“*

1. F 1—203. (Titulus in schedula f. 1 adglutinata legitur:) R. **Sermones de sanctis magistri Thome de Haselpach.**

R. De s. Andrea. Inc.: *„Ambulans Iesus iuxta mare Galilee . . . Beatus Ambrosius quinto libro super Lucam cap. VII.“* Expl.: *„Hoc satis dictum est de tercio etc.“*

In fine sequitur brevis nota. — Sermones extant in cod. 399 (4).

2. F. 204—270'. R. **Tractatus septem viciorum et virtutum reverendi magistri Nicolai de Tinkelspuhel.**

Inc.: *„Homo quidam fecit cenam . . . Notandum quod, ut docet magister 2⁰ Sentenciarum d. prima, deus a principio hominem ad hoc creavit.“* Expl.: *„Qui talia ignorant.“*

Idem tractatus extat in cod. 370 (6) et saepius in aliis codicibus.

3. F. 270'—273'. R. **(Nicolai de Dinkelspühel sermo) de reconciliatione fratris.**

Inc.: *„Pro declaracione nostri propositi.“* Expl.: *„Filius et coheres naturalis eius filii, domini nostri . . .“*

Eundem sermonem adservat bibliotheca monast. Mellicensis; cf. catal. n. 95 (8).

4. F. 273'—283'. R. **Confessionale r(everendi) magistri Nicolai Tinkelspuhel.**

Inc.: „*Secundum magistrum et doctorem in quarto d. 16 tres sunt partes vere penitencie.*" Expl.: „*Preces fundere neglexerit . . .*"

Idem opus in cod. 305 (5) et in aliis codicibus.

5. F. 283'—286. R. **De penis inferni.**

Inc : „*Simile factum est regnum celorum . . . Notandum, quod secundum sanctos principaliter sunt sex.*" Expl.: „*Homo recte ordinaretur in deum . . .*"

De auctore nihil inveniri potuit.

6. F. 286'—287'. R. **(Thomas de Haselbach:) Aliqua de offertorio.**

Inc.: „*Racione lapsi nuper conbusti possent aliqui.*" Expl.: „*Iudicio sunt relinquendi.*"

Idem opus asservat bibliotheca Mellicensis; cf. catalog. n. 211 (6); a Hieronymo Pez in Script. rer. Austr. II. 687 n. 28 memoratur.

7. F. 288—323'. R. **Oracio dominica M(agistri) N(icolai) D(inkelspühel)**

Inc.: „*Sic ergo orabitis . . . Circa oracionem tria principaliter possunt.*" Expl.: „*Beatitudinis sempiterne, quam nobis donare dignetur . . . Amen.*" (R.) Et sic est finis istius operis super oracionem dominicam reverendi magistri Nicolai de Tinkelspuhel, cuius anima requiescat in pace. Amen.

Ordo capitulorum alius ac in cod. 370 (4) et in editione; cap. I. de effectibus orationis sequitur post ultimum capitulum.

8. F. 324—344. R. Sequitur **tractatulus reverendi magistri N(icolai) Gre cz) super simbolum apostolorum.**

Inc.: „*Quicunque homo habens usum racionis.*" Expl.: „*Nec in cor hominis ascendit, quo nos ardenter tendere et gloriose pervenire concedat . . .*"

Idem tractatus in cod. 365 (4) et saepius in aliis codicibus.

9. F. 344—345'. R. **De peccato ludi.**

Inc.: „*Notandum, quod in ludo 7tem committuntur peccata.*" Expl.: „*Homicidio commisso in ludo.*"

De auctore nihil inveniri potuit. — Idem opus asservat bibl. nationalis Vienn.; cf. Denis I. 2586.

10. F. 345'—348'. R. **(Matthaei de Cracovia) de articulo mortis** (incompl.).

Inc.: „*Cum de presentis exilii miseria mortis transitus.*" Expl. (per verba): „*Usque ad mortem inclusive . . .*"

Hic tractatus modo Matthaco de Cracovia, modo Dominico Capranicae, modo Henrico de Hassia ascribitur. Editiones vide ap. Hain n. 4386—4393, 5801, 14911—14913. — Cf. Roth, o. c. 21. — Idem tractatus extat in cod. 932 (1) et 1049 (14).

11. F. 348'—371'. R. **Tractatulus** de quinque sensibus reverendi m(agistri) Thomae de Haselbach (recte: **Nicolai de Dinkelspühel**).

Inc.: *„Cogitavi aliqua de quinque sensibus premissis."* Expl.: *„Gracia cuius ista organa comparata sunt, despiciunt. Hec ille . . ."*

Cf. Denis I 2587. Edit. inter opera Nicolai de Dinkelspühel Argent. 1516.

12. F. 372—395'. **(Sermones festivales.)**

R. Sermo de dedicacione. Inc.: *„Vere dominus est in loco isto . . . Hodie peragimus ecclesie huius anniversarium."* Ultim. sermo expl.: *„Sic universalem, sic totalem . . ."*

Tres sermones fr. Iordano de Quedlinburgo attribuuntur.

406 A

Chartac. s. XV.; f. 302; 29,5 × 21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae; f. 1, 121, 301': *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,"* s. XV.

F. 1—302. R. Incipit **postilla epistolarum dominicalium per circulum tocius anni venerabilis et egregii viri domini Thome de Haslpach, doctoris sacre theologie.**

Prol. I. inc.: *„Anuncia populo meo scelera eorum . . . Ita speculatori prelato ecclesie precepit dominus."* Prol. II. inc.: *„Cum igitur hec attencius adverterem et celestis sentenciam veritatis."* Sermo I. inc.: *„Hora est iam nos de sompno surgere . . . Aristoteles libro de sompno et vigilia dicit, quod tres graves egritudines."* Expl. ultimus sermo: *„Quod cadunt in faciem adorantes viventem in secula seculorum. Amen."*

F. 302 sine scriptura. — Idem opus extat in cod. 396, 408, 885.

406 B

Chartac. s. XV.; f. 135; 28,3 × 20 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales variis coloribus exornatae, nonnullae desiderantur; f. 1: *„Can. reg. Claustroneburgensi bibliothecae iure inscriptus sum 13. Maii 1656."*

1. F. 1—38. **(Thomae de Haselbach sermones decem super oratione dominica.)**

Inc.: *„Orantes nolite multum loqui . . . Quod multos utilesque fructus afferat vigilans et devota oracio."* Expl.: *„Est multum utile et devocionis excitatorium. Et sic est finis dominice oracionis. Deo gracias."*

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. n. 4412 (2).

2. F. 38—78. **(Thomae de Haselbach sermones de salutatione angelica.)**

Inc.: *„Ave Maria . . . Quia virgo Maria tot laudibus extollitur."* Expl.: *„Fructus tacite in hac salutacione contenti. Quod nobis prestare dignetur . . ."*

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. n. 4412 (3) sine allegatione auctoris.

3. F. 78' 135'. **(Thomae de Haselbach sermones de symbolo apostolorum.)**

Inc.: *„Quoniam secundum apostolum fides est fundamentum tocius spiritualis edificii."* Expl.: *„Laudem et predicem ac honorem in secula seculorum. Amen."*

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. n. 4412 (5).

4. F. 135'. **(Disticha de Thoma de Haselbach.)**

Inc.: *„Hec veri solis cecos splendore serenat."* Expl.: *„Virgis apertum sanat hec sana fides."*

In fine: *„Explicit simbolum et salutacio angelica nec non oracio dominica olym eximii doctoris magistri Thome de Haselpach, cuius anima deo vivat et commendatur omnibus utentibus suis laboribus in hoc libro repositis. Amen."*

407

Chartac. s. XV. (a. 1454—1455); f. 462; 29,2×21,5 cm; col. 2; man. plures (f. 287—399: Nicolai de Lincz, f. 407—461 Leonardi Leyttner de Chamer); ligat. rec.; litterae initiales rubrae, f. 2': littera initialis variis coloribus picta cum ornamentis; f. ad calc. a membr.: fragmentum glossarum in varios s. scripturae locos. s. XIV.; f. 389: *„Liber sancte Marie virginis in Newburga"*, s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 8. Iulii 1656"*; margines summi humore laesi.

1. F. 1'—399'. **(Thomae de Haselbach prima pars sermonum dominicalium super evangelia.)**

Prol. inc.: *„Crebro multa solicitudine, dum in puerilibus eciam degerem annis."* Sermones inc.: *„Cum appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Hodie sancta mater ecclesia incipit, celebrare adventum domini."* Expl.: *„Ut oportet assistere coram eo. Deo gracias etc. Amen."*

In fine: *„Anno ab incarnacione filii dei domini nostri Iesu Christi, benedicti natique virginis gloriose matris et sue Marie primogenitus, milesimo quadringentesimo iunctisque quinquagintis tum quinis annis numero annorum iam expresso, qui arte ex arismetrica figuris istis scribi solitis docetur 1455, tunc temporis ego Nicolaus de Lincz studii universalis Wiennensis suppositum quoddam egenum extiteram finivique auxilio divino sermones istos de tempore partis hyemalis super ewangeliis, editi per eximium doctorem Thomam de Haselbach, sacre pagine lectorem in studio prefate civitatis nec non canonicum in prepositura sancti Steffani, idemque plebanus in Perchtolstorff opido existens. Peractum est hoc opus presens feria quinta ante Reminiscere. Pro quo sit laus et gloria gloriose . . . Amen."*

In margine notula (alia recentiore manu) de determinatione accuratiore temporis allati. — F. 400—406' sine scriptura.

2. F. 407—461. R. Dominica prima. In adventu domini et in die palmarum. Inc.: „*Cum appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Quia ante sex dies pasce, id est sabbato ante palmarum diem.*" Expl.: „*Nam bis in anno legitur etc.*" (R.) Et sic est finis **postille Discipuli (i. e. Iohannis Herolt) super ewangelia dominicalia,** finite per me Leonardum Leyttner de Chamer anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto sabbato ante Misericordia domini.

In fine nota de abbreviaturis nominum auctorum, ex quibus Ioannes Herolt in postilla sua praecipue hausit.

Editiones ap. Hain sub nomine: Guillermi Parisiensis, n. 8226—8299.

3. F. 461' et 462'. R. **Casus papales.**

F. 462 sine scriptura.

408

Cartac. s. XV.; f. 339; 29×21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, complures desunt.

1. F. 1—335. **(Thomae de Haselbach sermones super epistolas dominicales,** incompl.)

Prol. inc.: „*Anuncia populo meo scelera eorum . . . Ita speculatori prelato ecclesie precepit dominus.*" Sermones inc.: „*[H]ora est, iam nos de sompno surgere . . . Aristoteles libro de sompno et vigilia dicit, quod tres graves egritudines.*" Expl. ultimus sermo (de pentecost. per verba): „*Quare sic dicuntur et vocantur . . .*"

In fine nota: „*Residuum quere in altero volumine scilicet estivali per totum.*"

Continuationem eadem manu exaratam vide in cod. 394 (1).

2. F. 336—339. (Alia manu s. XV. script. **registrum in hoc volumine contentorum sermonum,** incompl.)

409

Chartac. s. XV.; f. 332; 29,6×21,5 cm; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b et f. ad calc. a: fragmenta missalium s. XIV.; tegum. b in schedula adglutinata membr. tituli tractatuum contentorum (manu nota Christophori Lamprechtshauser); f. 3, 142, 202, 332': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656*"; in marginibus glossae.

1. F. 1—1'. **(Registrum sermonum sequentium,** incompl.)

F. 2 et 2' script. vacat.

2. F. 3—42. **(Thomae de Haselbach sermones in festis domini et B. M. V.)**

Inc.: *„Apparuit benignitas et humanitas salvatoris . . . Licet nullus possit presumere.“* Expl.: *„Et hoc virtuose vivendo sicut virgo Maria et cetera.“*

Ultimus et paenultimus sermo etiam in cod. 401 (f. 152 sqq.). — F. 11, 11', 43—45' script. vacant.

3. F. 46—262. R. Incipiunt **sermones reverendi magistri Thome de Haselpach super epistolas de sanctis.** Primo de sancto Andrea.

Inc.: *„Corde creditur ad iusticiam. Inter tres virtutes theologicas.“* Expl.: *„Ut eterna perfruatur requie, quam nobis concedat . . .“*

Hi sermones etiam continentur in cod. 397 (1) et 401 (1). Apud aliquot sermones annus, in quo habiti sunt, notatur: f. 70: a. 1440; f. 74': a. 1435; f. 78: a. 1439; f. 83': a. 1439; f. 89: a. 1439; f. 117: a. 1448. — F. 69', 127—129', 199', 262'—263' script. vacant.

4. F. 264—332. R. **(Iohannis Geuss) tractatus de peccatis lingue sive oris.**

Inc.: *„Qui in verbo non offendit . . . In quibus verbis beatus Iacobus tangit.“* Expl.: *„Scienciam viarum tuarum nolumus . . .“*

Idem tractatus extat in bibl. nat. Vienn.; cf. catal. n. 3704 (1) et in bibl. Zwettl.; cf. Rössler in Xenia Bernard. II 1 p. 372, n. 209 (2). — Ed. Nürembergae a. 1479. — De auctore vide cod. 278 (9).

410

Chartac. (f. 218—229: sexternus, cuius externa plagula membr.) s. XIV.; f. 253; 29,5×21,5 cm; col. 2; man. plur. (una principalis); ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b et f. ad calc. a b (membr.): fragmenta libri ritualis s. XIII.; f. a cap. c (membr.): excerpta et notae variae, s. XIV.; f. 1, 123, 253': *„Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali,“* s. XV.; f. 1: *„Ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburgensis 22. Aug. 1656“*; in marginibus glossae.

1. F. 1—226. Inc.: *„Alleluia Apoc. XIX⁰. Dicit Gregorius: Qui ad vere predicationis verba.“* Expl.: *„Suspensum teneat admirantem.“* . . . (R.) **Explicit opus, secunda pars estivalis Soccii (Conradi de Brundelsheim sermonum), liber bonus.**

Editiones vide ap. Hain n. 14825—14828.

Conradus de Brundelsheim, abbas monast. Heilbronnae multos et pretiosos composuit sermones, qui sub nomine „Socci sermones“ divulgati erant. Anno 1321 mortuus est. — Cf. Visch 299 sq., Cruel 349 sqq., Buchberger II 457.

F. 226—229' additamenta exhibent.

2. F. 230—241. (Alia manu s. XV.: **Registrum materiarum sermonum praecedentium.)**

F. 241' script. vacat.

F. 242—253': additamenta.

411

Chartac. s. XV.; f. 324; 27×21 cm; col. 2; man. I principalis; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae; teg. ant. b in schedula adglutinata membr.: index contentorum manu nota Christophori Lamprechtshauser scriptus; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 27. Octobris 1656.“*

1. F. 1. R. **De excommunicatis non vitandis, decretum concilii Basiliensis.**

Inc.: *„Ad vitandum scandala ac multa pericula.“* Expl.: *„Quomodolibet suffragari. Datum Basilee etc. Anno 1435, sessione XX.“*

Ed. Mansi XXIX 103.

2. F. 1. R. **Ex bulla Iovis, quam papa singulis annis coram populi multitudine pronunciat.**

Inc.: *„Item excommunicamus et anathematisamus omnes violatores ecclesiastice libertatis.“* Expl. per verba): *„Vel procurant.“*

F. 1' script. vacat.

3. F. 2–275. **(Thomae de Haselbach sermones super epistolas dominicales partis aestivalis.)**

Inc.: *„Dum complerentur dies penthecostes . . . Sanctum penthecostes diem eciam sancti apostoli.“* Expl.; *„Largitori graciarum referrat acciones. Amen.“*

F. 275'—277' script. vacant.

4. F 278–313'. **(Thomae de Haselbach tractatus de operibus misericordiae.)**

Inc.: *„Beati misericordes . . . Dominus noster Iesus Christus cupiens, nos invitare.“* Expl.: *„Quod vobis paratum est a constitucione mundi . . . Amen.“*

Cf. Denis I 2605 sq. et Hübl o. c. 387 (2).

5. F. 314–319. R. **Sermo de novo sacerdote (Petri Reicher de) Pürchenwart.**

Inc.: *„In illo tempore exiens Iesus de finibus Tiri . . . Sciendum, quod in illo evangelio duo principaliter tanguntur puncta.“* Expl.: *„In futura patria ad quam . . . “*

In fine alia manu, quae et tabulam sequentem scripsit, tabula super sermone.

De auctore vide cod. 182.

6. F. 319'–320'. R. **Tabula (alphabetica) super tractatu de sex operibus misericordie.**

7. F. 321—324. Inc.: *„Sanctus Anthonius, cum iam fuisset 65 annis in deserto.“* Expl.: *„Fecit auxilia multa hiis, qui serviunt ei. Amen.“* (R.) Explicit **muscipula vel pocius decipula sancti Antonii.**

De auctore nihil potuit inveniri.

412

Chartac. s. XV.; f. 376; 29,3×21,5 cm; col. 2; man. plur.; ligat. antiqua lignea corio impresso obducta, s. XV.; litterae initiales desiderantur; teg. ant. a in schedula adglutinata membr. index contentorum manu nota Christophori Lamprechtshauser script.; teg. ant. b: auctoritates s. scripturae et ss. patrum (Gregorii, Hieronymi, Augustini), s. XV., et: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 3. Septembris 1656"*; in fine aliquot folia vacua excissa sunt.

1. F. 1—9'. **(Thomae de Haselbach duo sermones super epistolas pro defunctis.)**

Inc.: *„Audivi vocem de celo . . . Apostolus volens, nos in hac vita."* Expl.: *„Luxit Egiptus 70 diebus . . . Et sic est finis."*

Hi sermones etiam extant in cod. 409 inter sermones super epistolas de sanctis. — F. 10—14' script. vacant.

2. F. 15—285. **(Thomae de Haselbach sermones partis aestivalis et duo sermones de dedicatione ecclesiae.)**

Inc.: *„[S]i quis diligit me . . . Non solum scripture veteris et novi testamenti."* Sermones de dedicatione f. 274 inc.: *„[I]ngressus Iesus perambulabat Iericho . . . Quantum gaudium quantaque solempnitas fuerit."* Expl.: *„Sua abissali gracia perducere dignetur salvator omnium Iesus Christus, qui . . ."*

Cf. cod. 371 (1). — F. 286—291' script. vacant.

3. F. 292—373'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dilectione dei et proximi et de praeceptis decalogi.)**

Inc.: *„[S]cribitur Mathei 22., quod cum quidam legisdoctor."* Tractatus de praeceptis decalogi f. 329 inc.: *„[P]reter precepta legitime nature, quia (!) ut sunt illa."* Expl.: *„Deo accepta (!) premio glorie superne, ad quam . . ."*

Idem opus extat in cod. 341 (1), 370 (2), 395 (5).
F. 374—376' script. vacant.

413

Chartac. s. XV.; f. 284; 31×21,2 cm; col. 2; man. I; litterae initiales rubrae; teg. ant. b: titulus codicis, s. XV.; f. 1, 142, 280': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV. — Codex memoratur ab Apfalterer in Scriptores universitatis Vienn. 156.

F. 1—280'. (Titulus in teg. ant. b legitur:) R. **Lectura ma(gistri) Thome de Haselbach super Iohannem.**

Praemissus prol. Bedae Venerabilis ad expositionem evangelii s. Ioannis inc.: *„Hic est Iohannes ewangelista, unus ex discipulis dei."* Comment. in praefationem Bedae inc.: *„Hic est Ioannes ewangelista . . . In quo principaliter tria facit."* Lectura super evangelium inc.: *„In principio erat verbum.*

Postquam alii ewangeliste tractaverunt principaliter misteria humanitatis Christi.“ Expl.: *„Qui pro nobis mori dignatus est, ut nos a dyabolica tyranide erueret . . .“*

Edit. prologi vide apud Migne P. L. t. 92 col. 632—636.

F. 281—284' script. vacant. — F. 284' probationes pennae.

414

Chartac. s. XV.; f. 236; 29×21,5 cm; col. 2; man. plur.; ligat rec.; litterae initiales rubrae, per partes desunt; f. a cap. b: index contentorum, s. XV., et in schedula adglutinata membr. index manu Christophori Lamprechtshauser; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 3. Novembris 1656.“*

1. F. 1—10. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones de dominicis,** incompl.).

Inc.: *„Erunt signa in sole . . . Notandum primo, quod mala.“* Expl.: *„Est ad salutem hominum . . .“*

Idem opus extat in cod. 484 (4).

F. 10' script. vacat.

2. F. 11—78'. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones a dominica prima adventus usque ad dominicam palmarum.)**

Inc.: *„Benedictus, qui venit . . . Ewangelium, quod hodie legitur secundum breviarium Pataviense.“* Expl.: *„Et sic ceperunt eum in regem.“*

Idem opus extat in bibl. Scotorum Vienn., cf. Hübl o. c. n. 43 (3 [1]). F. 74' et 79—82' script. vacant.

3. F. 83—106. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones de corpore Christi.)**

Inc.: *„Caro mea vere est cibus . . . In textu hoc evangelium precedente.“* Expl.: *„Eterne convivii eciam nos participes efficiat idem dominus . . .“*

F. 106' sine scriptura.

4. F. 107—120. **(Nicolai de Dinkelspühel tres sermones de passione domini.)**

Inc.: *„Quamvis devocionis christiane principalis causa.“* Expl.: *„In celis regnat in eternum cum patre . . .“*

F. 118' sine scriptura.

5. F. 120—139'. **(Nicolai de Dinkelspühel expositio historiae dominicae passionis.)**

Inc.: *„In prioribus tribus sermonibus dixi de tribus.“* Expl.: *„Sibi colligare dignetur dominus et salvator noster, qui . . .“*

6. F. 139'—175'. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones a dominica resurrectionis usque ad dominicam infra octavam ascensionis domini.)**

Inc.: *„[M]aria Magdalena et Maria Iacobi . . . Maria Iacobi, Maria Magdalena (!), minoris mater."* Expl.: *„Omnipotens dominus, qui in trinitate perfecta vivit et regnat . . ."*

F. 176—179' script. vacant.

7. F. 180—229. R. **Sermones egregii doctoris magistri Nicolai Tinkenspuchel, dominica Ia post octavas penthecosten (usque ad adventum).**

Inc.: *„[H]omo quidam erat dives . . . Circa hanc primam evangelii partem."* Expl.: *„Pro quibus se salvari putaret."*

Idem opus extat in bibl. monast. Scotorum, cf. Hübl o. c. n. 383 (5). F. 230 et 230' script. vacant.

8. F. 231—236. (**Tabula super epistolis et evangeliis in dominicis et festis anni ecclesiastici legendis.**)

415

Chartac. s. XV.; f. 301; 28,7×21 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b, b' et f. ad calc. a, a': fragmenta matutinalis cum neumis, s. XI.; f. 301': *„Hunc librum ego Petrus de Haushaim, presbyter Pataviensis dyocesis, emi a domino Nicolao, presbytero prefate dyocesis, tunc temporis capellano sagacis viri Andree Krånkel, civis in Waidhofen super Ybbsa. Actum anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, dominico die ante Georii martiris, loco ubi supra."*

1. F. 1—12'. R. **Tractatulus reverendi magistri de Dinkelspüchel de septem donis spiritus sancti** (incompl.).

Inc.: *„Egredietur virga de radice Yesse . . . Ex hac auctoritate et aliis sacre scripture passibus."* Expl. (per verba): *„Et istum parit . . ."*

2. F. 12'. R. **Absolucio domini pape tempore iubilei (a. 1450).**

Inc.: *„Dominus noster Iesus Christus dignetur."* Expl.: *„In statum baptismalis innocencie in nomine patris . . ."*

3. F. 13—28'. (**Tractatus de ss. eucharistia,** manc.)

Prol. inc.: *„Post tractatum de sacramento confirmacionis."* Capitulorum registro praemisso tractatus inc.: *„Sacramenta ecclesie ordinantur ad subveniendum."* Expl.: *„4ᵃ autem pars preparacionis supradicte continet . . ."*

4. F. 29—34. (**Sermo de pastoribus malis.**)

Inc.: *„Sacerdotes contempserunt legem meam . . . Reverendi patres et domini, sicut deus omnipotens pro salute humani generis misit patres sanctos."* Expl.: *„Ad gaudia sempiterna, ad quod . . ."*

F. 33'—34 exhibetur thema sermonis praecedentis. — F. 34'—40 script. vacant. — F. 40': divisio corporis iuris.

5. F. 41—286'. Prol. inc.: *„Quoniam, ut ait Gregorius super Ezechielem."* Opus inc.: *„Abbas in suo monasterio."* Expl.: *„Ut dictum est supra: invidia § 2."* Explicit **summa (Pisana) de casibus consciencie, quam compilavit gloriosus doctor decretorum frater Bartolomeus (de s. Concordio),** ordinis praedicatorum, et casus summarii decretalium.

Sequuntur adnotationes de breviaturis in summa et de corpore iuris.

6. F. 286'—288. **(Tabula alphabetica ad summam Pisanam.)**

7. F. 288'—289. Inc.: *„Quoniam trinitas est perfecta ineffabilis deitas."* Expl.: *„Sic tibi cunctorum pateat sensus titulorum."* (R.) Expliciunt **diffiniciones titulorum quinque li(brorum) decretalium.**

Sequuntur versus lat. et germ. de regulis iuris et de aliis argumentis, qui inc.: *„Qui causam dampni dat, dampnum dedisse videtur."* Expl.: *„Das chainer pey dir stat."*

8. F. 290—294. **(Variae notae de corpore iuris; versus de titulis librorum V decretalium; nomina doctorum, qui scripserunt super corpus iuris; abbreviaturae decretalium cum concordantiis.)**

Inc.: *„Sciendum est, quod corpus iuris dividitur."* Expl.: *„Plene est notatum."* (R.) Et sic est finis decretorum cum decretalibus.

9. F. 294'—297. **(Argumentum evangeliorum dominicalium et ferialium totius anni chronologice determinatum et versibus comprehensum.)** R. Nota circa ewangelia dominicalia et ferialia tocius anni, scilicet quo tempore et quo die hec et illa (Christus) operatus est et passus sit, ut patebit infra Inc.: *„Dominica prima in adventu domini Math. 21: anno 33. die dominica 14. kal. aprilis. Versus: In asino hic residet salvator gloriose celestibusque presidet, suscipitur famose."* Expl.: *„Dominica 24. et ultima Ioh. 6to, Matth. 14., Marc. 6. anno 32. ydus aprilis die dominica. Versus: Millena, ubi supra in dominica medie quadragesime."*

10. F. 297—299. **(Eberhardi, prioris monasterii Zwifaltensis, chronologia vitae et gestorum Iesu Christi.)**

Prol. inc.: *„Omnibus studiosis et diligentibus Iesum frater Eberhardus, prior in Czwifelden vitam bonam . . . Cum doctrina Christi et eius accio sit christianorum lectio."* Opusculum inc.: *„Hec facta sunt in mense Ianuario ut infra videbitur. Circumcisio domini et imposicio nominis Iesu anno 1. usuali eius incarnacionis."* Expl.: *„Nativitas salvatoris nostri domini Iesu Christi nocte dominica anno incarnacionis eius primo."*

Idem opus in codice 721 (f. 170 sqq.) bibliothecae regiae Monachii et in codice 753 (f. 356 sqq.) bibliothecae monasterii San-Gallensis extat, v. catalogos (I 1 p. 185

et in altero p. 248. — De auctore v. Lindner, Profeßbuch der Benediktiner-Abtei Zwiefalten, Kempten 1900, p. 21.

F. 300 script. vacat.

11. F. 300'—301. R. **(Versus latini:) Contemptus mundi.**

Inc.: *„Homo dei creatura, audi, vide, contemplare."* Expl.: *„Agamus ergo penitenciam, quam nobis . . ."*

Idem opus asservat bibl. in Bamberg; cf. Leitschuh I 1 p. 843.

Sequuntur 301 et 301' auctoritates patrum.

416

Chartac. s. XV. (f. 37—264: a. 1436); f. 285; 28,7×21,5 cm; col. 2; man. plur., inter alias manus Friderici Talman; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b: *„Anno (MCCC)XXXVI domini in passione excerpta magistri Nicolai de Tinckelpühel per magistrum Fridericum Talman"* et (alia manu): *„Nota. Adam formatus est de octo partibus: Ossa de lapidibus, caro de terra, sanguis de mari, cogitationes de ventu(!), cutis de nube, sudor de rore, oculi de flore, capilli de herbis; si placet, credas totum"* et duae aliae notae; f. 1: *„Iste liber est donum Iohannis Weyspekh in Erenburg,"* s. XV. et: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 9. Iulii 1656."*

1. F. 1—36. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de partibus poenitentiae.)**

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Duo sunt tempora hominis."* Expl.: *„Contra triplex ius: naturale, ecclesiasticum et divinum, a quo nos custodiat, qui . . ."*

F. 36' script. vacat.

2. F. 37—54'. R. **Cautela confessoris (et) cautela confitentis.**

Inc.: *„Si pericia et diligencia requiritur in medicis corporum."* Cautela confitentis inc. (f. 47): *„Volens confiteri vere et integre debet primo recipere."* Expl.: *„Iuxta canonicas sancciones."*

F. 55—57: additamenta de sacramentis. — F. 56 nomen rubricatoris (?): Vitus Hälderl.

F. 57'—60' script. vacant.

3. F. 61—264'. (Titulus legitur f. a cap. b:) R. **Excerpta magistri Nicolai de Tinckelpuhel per magistrum Fridericum Talman.**

Inc.: *„Diliges dominum deum . . . Illud est primum et maximum mandatum et subiungit salvator."* Expl.: *„Sed mutet id ultiore dono . . ."*

4. F. 265—271'. **(Tabula alphabetica ad excerpta praecedentia.)**

5. F. 271'—273 et 282'—284. **(Tractatus de horis canonicis.)**

Inc.: *„Sepcies in die laudem dixi tibi . . . Sciendum, quod laus valde delectat homines."* Expl.: *„Ad beatissime visionis tue consolacionem pervenire, quod . . ."*

F. 273' notae asceticae. — F. 274 script. vacat.

6. F. 274'—275'. **(Culpa generalis, germ.).**

inc.: *„Her ich gib mich hewt schuldig."* Expl.: *„In dem näm des vatters, des sun und got des heiligen geist. Amen."*

7. F. 276—276'. **(Sermo in festo omnium sanctorum.)**

Inc.: *„Gaudete cum gaudentibus . . . Duo festa agit ecclesia pariter.'* Expl.: *„Et sinit gracias agere. Amen."*

Sequitur breve additamentum.

8. F. 277—282. **(Speculum confessionis et orationes, quae spectant ad poenitentiam, germ.).**

Inc.: *„Daz ich zum ersten gesündt hab an seiner weysheit."* Expl.: *„In dem nam des vatters . . . "*

F. 284'—285: orationes poenitentis. F. 285'—286 sequuntur: *„nota de tribus substantialibus (votis) religionis et de quibusdam virtutibus secundum Humbertum, quintum magistrum ordinis fratrum predicatorum"* et aliae notae. — F. 286': formula medicinalis germ. et formulae epistolarum.

417

Chartac. s. XV.; f. 312, verus foliorum ordo: 1—96', 123—132', 97—122', 133—312; 28,5×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, multae desiderantur; f. a cap. b: probationes pennae et formula medicinalis pro equis infirmis, germ., s. XV.; in schedula membr. adglutinata: index contentorum, s. XV.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656."*

1. F. 1—75. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dilectione dei et proximi et de praeceptis decalogi.)**

Inc.: *„[C]irca inicium decem preceptorum, in quorum observacione."* Tractatus de praeceptis decalogi inc. (f. 33'): *„Est primo notandum, quod diligenter debemus sicut et tenemur, servare omnia divina precepta."* Expl.: *„Digna premio glorie eterne, ad quam . . . "*

Cf. cod. 412 (3).

2. F. 75'—80. **(Tractatus de confessione.)**

Inc.: *„Si anno preterito fuit confessus."* Expl.: *„Notatus simplici fornicatione. Decretal. bigam. Quia circa etc. Et sic est finis 21. libri."*

Sequitur breve additamentum.

3. F. 80—81'. R. Incipit **bona et utilus tabula fidei christiane.**

Inc.: *„In qua continetur sub brevibus."* Expl.: *„Agilitas, claritas."*

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn sub n. 4964(8).

4. F. 82—82'. R. Incipit **(Ioannis Gersonii) bonus et utilis modus vivendi secundum deum ad omnes fere status hominum ordinatim.**

R. Primo ad nobiles et potentes. Inc.: *„Ne potentes per potenciam."* Expl.: *„Hominum clericorum et laycorum . . ."*

Ed. Gersonii omnia opera t. II 538—541; series capitulorum differt ab ea in nostro codice.

5. F. 85—96'. **(Miracula beatae Mariae virginis,** incompl.).

Prol. inc.: *„Ad honorem et gloriam intemerate virginis Marie preclara eiusdem miracula."* Miracula inc.: *„[E]rat quidam vir rurali opere deditus, cum araret."* Expl. (per verba): *„Comitantibus se plurimis . . ."*

Idem opus extat in bibl. univers. Prag., cf. Truhlář o. c. n. 1492 et 1493.

6. F. 123—128' et 97—115. Inc.: *„Animam esurientem ne despexeris."* Expl.: *„Erit pars vestra . . ."* (R.) Expliciunt **flores quatuor librorum sapiencialium reducti ad ordinem alphabeti.**

Litera G deest.

F. 129 et 129' continet additamentum alia recentiore manu. — F. 115'—122' et 130—132' script. vacant.

7. F. 133—144'. R. **Sermo de passione Christi.**

Inc.: *„En morior, cum nichil horum fecerim . . . Licet originaliter hec verba dixerit sancta Susanna."* Expl.: *„Eterne vite videbimur ascripti, quod nobis concedat . . ."*

8. F. 145—164. R. Incipit **orthologium** (i. e. **heortologia.)**

Inc.: *„[C]ircumcisionis diem tria faciunt sollemnem."* Expl.: *„Ut ergo hanc pigriciam concuciamus, ieiunemus."* (R.) Et sic est finis huius operis.

Idem opus adservat bibliotheca nat. Vienn. n. 4872(7).

9. F. 164'. **(Passio s. Floriani martyris.)**

Inc.: *„[I]n diebus Diocliciano (!) et Maximiniano (!) imperatorum."* Expl.: *„Auxiliante rege eterno domino nostro . . ."*

Ed. in: Acta sanctorum, Maii t. I p. 462—463. Extat etiam in bibl. reg. Bruxellensi, cf. catalog. I 150—151. — F. 165—168' script. vacant.

10. F. 169—250'. **(Sermones de sanctis per circulum anni.)**

Inc. (sermo I. in honorem s. Andreae): *„Ligaverunt Achior ad arborem . . . In huiusmodi superficie hystorie."* Expl. (sermo ult. in honorem s. Catharinae): *„In loco tibi placenti."* (R.) Et sic est finis huius operis, mercedem presto (!) laboris.

F. 251—252' script. vacant.

11. F. 253—276'. Inc.: *„[Q]uicunque homo habens usum racionis."* Expl.: *„Nec in cor hominis ascendit . . ."* (R.) Symbolum (sc. **tractatus de symbolo) magistri Nicolai Grecz,** doctoris alme universitatis studii Wiennensis, pro quo . . .

12. F. 277—291. **(Expositio lat. et germ. vocabulorum rarorum in evangeliis et epistolis positorum.)**

Inc.: *„Quia in ewangeliis et epistolis multa rara et obscura vocabula.“* Expl.: *„Evacuerit : wir vernichten.“*

13. F. 291—292. R. **Expositio vocabulorum in psalmis positorum.**

Inc.: *„Beatus vir . . . Pestilencie, id est infirmitates.“* Expl.: *„Temulenta, id est ebria.*

F. 292—293 exhibentur notae de illis, quae: *„debet quilibet homo agere diebus festivis et principaliter diebus dominicis“* et de *„modo audiendi missam.“* — F. 293' script. vacat.

14. F. 294—304. **(Berengari de Fredoli summa confessionum,** incompl.).

Inc.: *[Q]uoniam circa confitentes et penitencias.“* Expl. per verba: *„Quod episcopus statuat, quod . . . “*

De hac summa cf. Schulte II 531. — F. 304—312' script. vacant.

418

Chartac. s. XV.; f. 356; 29,5 × 21,5 cm; col. 2; man. I; ligat rec.; litterae initiales rubrae et caeruleae, multae desiderantur; f. ad calc. a: fragmentum missalis s. XIV.; f. 1 et 355: *„Liber s. Marie virginis in Newburga Claustrali,“* s. XV. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgenis bibliothecae 12. Augusti 1656.“*

1. F. 1—45. R. Incipiunt **sermones de eukaristie sacramento nec non de cena domini egregii domini doctoris Nycolai de Dinklspuchel.**

Inc.: *„Caro mea vere est cibus . . . In textu hoc ewangelium precedente dominus multa locutus fuit de eukaristie sacramento.“* Expl.: *„Nos participes efficiat idem dominus noster . . . “*

2. F. 45—53. R. **Sermo m(agistri) H(einrici) de Hassia de corpore Christi.**

Inc.: *„In sudore wultus tui . . . Hoc verbum Gen. 3⁰ capitulo scriptum, quia dictum est.“* Expl.: *„Vesceris pane tuo.“*

Cf. Denis I 823 et Roth in Beiheften z. Centralbl. f. Bibliothekswesen I, 16.

3. F. 53'—127. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de partibus poenitentiae.)**

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Duo sunt tempora hominis.“* Expl.: *„Contra triplex ius: naturale, ecclesiasticum et divinum, a quo nos custodiat, qui . . . “* (R.) Hec sunt collecta et predicata per reverendum magistrum ac sacre pagine doctorem Nicolaum de Dinckchelspuchel.

4. F. 127'—153'. R. (Sermones) **Nycolai de Dinkchelspuchel de passione domini.**

Inc.: *„[Q]uamvis devocionis christiane principalis causa."* Expl.: *„In celis regnat in eternum cum patre . . ."*

5. F. 154—275'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de septem vitiis et virtutibus.)**

Inc.: *[H]omo quidam fecit cenam magnam . . . Notandum, quod ut dicit magister secundo Sentenciarum distinccione prima, deus a principio hominem ad hoc creavit."* Expl.: *„Qui talia ignorant."*

F. 276 additamentum exhibetur.

6. F. 276'—282. **(Nicolai de Dinkelspühel sermo de reconciliatione fratris.)**

Inc.: *„[P]ro declaracione nostri propositi, scilicet quomodo frater debeat quemlibet a se lesum placare."* Expl.: *„Filius dei et coheres naturalis eius filii, domini nostri . . ."*

7. F. 282—297. R. **Confessionale per m(agistrum) Ny(colaum Dinkelspühel) compilatum.**

Inc.: *„[S]ecundum magistrum et doctores in quarto distinccione 16. tres sunt partes vere penitencie."* Expl.: *„Preces fundere neglexerit."* (R.) Explicit materia vitiorum capitalium.

F. 297'—300 additamenta exhibentur.

8. F. 300—311'. R. Incipit **tractatus de instinctibus magistri Henrici de** Firmaria (recte: **Vrimaria)** scilicet divino angelico dyabolico humano.

Inc.: *„[S]emen cecidit in terram bonam . . . Licet verbum propositum exponatur per Christum de semine verbi dei."* Expl.: *„Si compatimur et conregnabimus, quod nobis . . ."* (R.) Explicit etc.

Editiones vide ap. Fabricius-Mansi III 232.

Henricus de Vrimaria (Frimelia, Vrimach, Frimaria, Ferraria) patria Thuringus, ex pago Frimariae Saxoniae, Parisiis, ubi philosophiae et theologiae cathedram rexit, in Germaniam reversus, variis in locis docuit. — Vixit s. XIII. ineunt. — Cf. Hurter IV 439—440, Quetif — Echard I 741, Chevalier col. 215.

9. F. 312—355. R. Incipit **tractatus perutilis magistri dicti Magni Alberti de veris virtutibus (seu paradisus animae),** in quo homo valde lucide invenire poterit, quid scilicet sibi desit et qualis in conscienca sua sit.

Prol. inc.: *„[S]unt quedam vicia."* Opus capitulis praemissis inc.: *„[C]aritas ad deum vera est et perfecta."* Expl.: *„Quia omnes unite sunt in gratia . . ."* (R.) Explicit tractatus de virtutibus peroptimus.

Ed. Opera omnia, Lugduni XXI.

F. 335'—356' script. vacant.

419

Chartac. s. XV. in. (f. 159—231': a. 1402); f. 344; 30×21,5 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, aliquot desiderantur; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 6. Sept. 1656"*; f. a cap. b': index contentorum, s. XV., inferius: additamentum ad registrum manu Christophori Lamprechtshauser, a. 1509; f. 1, 180, 340': *„Liber sancte Marie in Neuburga Claustrali,"* s. XV.; folia priora et ultima tineis perforata.

1. F. 1—34. Inc.: *„Si precepta mea servaveritis . . . Secundum Augustinum de tribus habitaculis bona regni celestis dicere."* Expl.: *„Gloria et gaudio celesti, quod . . . "* (R.) Explicit **decem precepta et eorum sequencia secundum compilacionem fratris Nicolaii de Laak, lectoris in ordine fratrum minorum.**

F. 35 et 35' scriptura vacant.

2. F. 36—83. **(Henrici de Hassia expositio decalogi.)**

Prol. inc.: *„Audi Israhel precepta domini . . . In verbis istis propositis spiritus sanctus circa divina precepta tria tangit."* Opus (f. 39) inc.: *„Intendentes igitur, pro communi exhortacione fidelium."* Expl.: *„Quod vinum nobis meritis gloriose virginis prestare dignetur eius filius benedictus, qui . . . "*

3. F. 83—87'. Inc.: *„Ut autem in hoc tractatu contenta legenti promcius occurrant."* Expl.: *„In dulcedinem mentalis devocionis . . . "* (R.) Explicit **tabula per tractatum decem preceptorum,** editum pro instruccione simplicium ad laudem dei et profectum animarum. Cui sit honor etc. Amen.

4. F. 88—138'. Inc.: *„In sudore tuo vultus tui vesceris . . . Tanta erat illius prime transgressionis culpa."* Expl.: *„Ne ex subita mutacione talium peyyora fierent . . . "* (R.) Explicit **tractatus de contractibus magistri Hainrici de Hassia,** felicis recordacionis.

5. F. 139—142'. **(Henrici de Hassia nomine facultatis theologicae studii generalis Viennensis responsum de thesibus circa materiam incarnacionis et eucharistiae anno domini 1385 die 12. Septembris in conventu fratrum praedicatorum Ulmae per magistrum Ioannem Munzinger propugnatis.)**

Inc.: *„Petrus apostolus Iesu Christi catholici gregis pastor."* Expl.: *„Cordibus fidelum minus caute inventa . . . "*

Cf. Bern. Pez in Thesauro anecdot. I, p. LXXVIII n. 23 et Roth o. c. p. 18 n. 6.

6. F. 142'—158. **(Matthaei de Cracovia tractatus de modo confitendi et de puritate conscientiae.)**

Prol. inc.: *„Quoniam fundamentum et ianua virtutum."* Opus inc.: *„Est igitur primo videndum, quod confessio debet esse pura."* Expl.: *„Cum apparuerit gloria tua . . . "*

Cf. cod. 358 (11).

7. F. 159—231. **(Iacobi Palladini de Teramo consolatio peccatorum, liber apud nonnullos Belial vocitatus seu processus Luciferi contra Iesum.)**

R. Utrum Christus de iure spoliavit infernum, super isto lis introducitur et causa committitur. Prol. inc.: *„Universis Christi fidelibus . . . presbiter Iacobus Teranis archidiaconus.“* Opus inc.: *„Postquam per esum ligni duplicem mortis habuimus dampnacionem.“* Expl.: *„Conversus (consolatus) es me ad vitam perhennem. Amen.“* (R.) Anno domini milesimo quadringentesimo secundo finitus est iste liber feria quinta post festum Petri et Pauli.

Edit. August. Vind. a. 1472.

Iacobus Palladinus de Teramo, nat. 1349, Patavii iuri operam dedit, Romae secretarium egit poenitentiarii et brevium. Inde factus est episcopus Monopolitanus, Tarentinus, Florentinus, in legatione in Poloniam a. 1417 obiit. — Cf. Hurter IV 606 sq., Schulte Quellen II 377 sq.

8. F. 232—237'. R. **Dominica quinta(!) post octavas pasche sermo magistri N(icolai) Dinkels(pühel) de petitione.**

Inc.: *„Amen, amen dico vobis, si quid pecieritis . . . Sic est in 4º capitulo d. 15.; dicit, quot (!) opera nostra non sufficiencia sunt.“* Expl.: *„Non ex operibus iusticie, que fecimus.“*

9. F. 238—291. Inc.: *„Quatuor mihi tremorem ac timorem faciunt loqui.“* Expl.: *„In hora mortis nostre acquirat salvatorem. Amen.“* (R.) Explicit **tractatus super Ave Maria fratris Augustini (Triumphi) de Ancona, ordinis heremitarum sancti Augustini.**

F. 291—292 exhibetur tabula dubitationum seu quaestionum tractatus laudati. In fine versus scriptoris: *„Grates deo Christo, qui me liberavit ab isto. Amen.“*

Ed. Lugduni a. 1506.

Augustinus Triumphus a. 1243 Anconae ortus, ordinem eremitarum s. Augustini amplexatus est, erat discipulus s. Thomae Aquinatis, docuit in Sorbonna, a. 1274 conc. Lugdunensi interfuit, a. 1328 Neapoli mortuus est. — Cf. Hurter IV 494—496, Ossinger 44—49.

F. 293—297' script. vacant.

10. F. 298—305. **(Sermo de conceptione B. M. V.).**

Inc.: *„Sapienciam edificavit sibi domum . . . Venerabiles patres domini et magistri, felix et sanctissimum nostre spei tempus.“* Expl.: *„Cuius vite nos participes efficiat idem rex celestis . . .“*

11. F. 305—314. **(Sermo de s. Catharina.)**

Inc.: *„Ipsa conteret caput tuum . . . R(everendi) m(agistri), patres et domini, illustrissime virginis doctricis et martiris beate Katherine solemnitas.“* Expl.: *„Desiderabilem perducamur ad gloriam . . .“*

12. F. 314—322'. **(Sermo Ioannis Berwardi de passione domini.)**

Inc.: *„Respice in faciem Christi . . . Reverendi patres, magistri ac domini mei, si modum consideremus condicionis humane."* Expl : *„Pro nobis hodie mortuus . . . "*

Idem sermo extat in cod. 533 (13). — De auctore cf. cod. 41.

13. F. 322'—333. R. **Sermo beati Bernhardi, habitus in concilio Remensi.**

Inc.: *„Reverendissimi patres et domini, ecce lecta sunt verba sancti ewangeli(i) in auribus vestris."* Expl.: *„Omnia cooperentur per Christum dominum nostrum."*

Cf. cod. 264 (45).

14. F. 334—340'. **(Sermo de nativitate domini.)**

Inc.: *„Verbum caro factum est . . . Reverendi patres et domini, tria in praedicatore verbi dei necessario requiruntur."* Expl.: *„Nos perducat, qui . . . "*

F. 341 exhibetur index contentorum incompl., s. XVII. ex. — F. 341'—344' script. vacant.

420

Chartac. s. XV.; f. 444; 28,8×21,5 cm; col. 2; man. tres; ligat rec. ; litterae initiales rubrae; f. ad calc. b': index capitulorum incompl., s. XV. ; f.1: *„Can. reg Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 9. Iulii 1656."*

F. 1—441'. **(Nicolai de Dinkelspühel commentarius in librum quartum sententiarum.)**

Prol. inc.: *„In nomine patris . . . Cum desiderarem vestris caritatibus in aliquo deservire."* Opus inc.: *„Utrum in quolibet hominum statu fuerunt aliqua sacramenta. Arguo, quod non."* Expl.: *„Honor et virtus et fortitudo per infinita secula seculorum. Amen."*

Cf. cod. 47.

F. 441' et 442 additamentum exhibetur.

F. 442'—444' script. vacant.

421

Chartac. s. XV. (a. 1435); f. 341; 29,7×21 cm; f. 1—247 et f. 296—338 col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, f. 1, 108, 125', 147', 191, 250, 207, 274': initiales variis coloribus picta cum ornamentis; f. a cap. b': *„Notandum, quod reverendus ac venerabilis pater dominus Georgius (Müstinger), praepositus monasterii Naburgensis (Neuburgensis), ordinavit et procuravit scribi hunc librum, in quo continentur certi sermones et quedam opuscula reverendi et egregii viri et domini Nycolai de Dinkelspuchel, doctoris sacre theologe. Anno domini 1435º."* Inferius sequitur tabula contentorum; f. 1: *„Hunc librum comparavit dominus Ambrosius, canonicus monasterii beate Marie virginis in Neuburga Claustrali pro utilitate sua et fratrum suorum. Anno domini*

1435⁰"; f. 295': *„Hunc librum comparavit dominus Ambrosius pro 8 lib. d."*; teg. ant. b in schedula membr. adglutinata: index contentorum, s. XV.; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656."*

1. F. 1—49'. R. **Sermo reverendi et egregii domini doctoris magistri magistri Nicolai Dinklspuchel de dileccione dei.**

Inc.: *„Scribitur Mathei vicesimo secundo, quod cum quidam legislator."* Expl.: *„Benefice fruicionis nos participes efficiat Iesus Christus dominus noster, qui . . ."*

2. F. 49—107'. R. Incipit **exposicio decem preceptorum magistri Nycolai Dinklspuchel.**

Inc.: *„Preter precepta legis nature communia, ut sunt illa."* Expl.: *„Digna premio glorie sempiterne, ad quam . . ."*

3. F. 108—186'. R. Incipiunt **sermones reverendi magistri Nycolai Dinkchelspuchel de sanctis, et primo de sancto Iohanne precursore et waptista domini nostri Iesu Christi.**

Inc.: *„Quis putas puer iste erit . . . Cum parentes et cognati."* Expl.: *„Ut vult beatus Bernhardus in quadam epistola."*

F. 187—190' script. vacant.

4. F. 191—205'. R. **Tractatus de donis (spiritus sancti Nicolai de Dinkelspühel).**

Inc.: *„Egredietur virga de radice Yesse . . . Ex hac auctoritate et aliis sacre scripture."* Expl.: *„Sed magis ad pias affecciones."*

F. 206 et 206' script. vacant.

5. F. 207—247'. R. **Exposicio octo beatitudinum m(agistri) Ny(colai) Dinklspuchel.**

Inc.: *„In ewangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum."* Expl.: *„Pervenire ad beatitudinem eternam, largiatur nobis omnipotens dominus . . . Amen."*

F. 248—249' script. vacant.

6. F. 250—291'. (Tituli leguntur f. a cap. b':) R. **Secuntur dicta magistri Iohannis Geuzz, doctoris sacre pagine.**

1. F. 250—254'. R. Primo habes **postillam evangelii, quod legitur in dedicacione ecclesie.**

Inc.: *„Votivis laudibus celebremus hanc diem."* Expl.: *„Glorificator noster Iesus Christus dominus noster. Amen."*

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. (n. 3771, 4).

2. F. 254'—267. R. **Alius sermo de dedicacione.**

Inc.: „*Festinans descendit et excepit . . . In precedenti sermone visum est, quibus viciis homo excecatus.*“ Expl.: „*Regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi, quam (!) . . .*“

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. (n. 3771, 5).

3. F. 267—274. R. **(Iohannis Geuzz) sermo de ludo alee et taxillorum.**

Inc.: „*Confundatur sorcium distribucio . . . Hec verba possunt intelligi de sortilegio lusorum.*“ Expl.: „*Est illicite acquisitum.*“

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. (n. 3771, 6).

4. F. 274'—284'. R. **Sermo (Iohannis Geuzz) de ludo choree et instrumentorum musicalium.**

Inc.: „*Sumpsit ergo Maria prophetissa tympanum . . . Ex istis verbis accipi potest.*“ Expl.: „*De corea, ubi dicitur, quod Maria prophetissa . . .*“

Idem opus extat in bibl. monast Scotorum Vienn.; cf. Hübl o. c. (n. 228, 8).

5. F. 285—291'. R. **(Ioannis Geuzz) sermo de iudicio particulari, quod fit in morte vel fine hominis.**

Inc.: „*[H]odie sancta mater ecclesia incipit solemniter celebrare adventum.*“ Expl.: „*Forent diu victuri . . .*“

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. (n. 4052, 3).

F. 292—295' script. vacant.

7. F. 296—337. **(Gualteri Burlaei tractatus de vita philosophorum, pars II., incompl.).**

Prol. inc.: „*De vita et moribus philosophorum veterum tractaturus.*“ Vitae philosophorum inc.: „*Tales philosophus Asianus, ut ait Laertius.*“ Expl.: „*Scripsit insuper librum de naturalibus questionibus ad Gosdroe, regem Persarum.*“

Sequitur additamentum.

Idem opus extat in cod. 382 (3) et 782 (8).

F. 337 et 338—338' exhibetur tabula nominum philosophorum, s. XVI. in.

F. 337' (germanice): Qui peccant contra primum preceptum.

F. 339—341' script. vacant.

422

Chartac. s. XIV.—XV.; f. 284; 29,2×21,4 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; infimis humore laesis marginibus schedulae chartac. adglutinatae sunt. Codex mancus est foliorumque eius ordo ab initio et versus finem perturbatus est.

1. F. 9—26' et 42'—81'. Ab initio manc. inc. (per verba): *„Labores, per suas industrias."* Expl.: *„Qui talia ignorant et cetera."* R. **Et tantum de septem mortalibus peccatis et de virtutibus eis oppositis reverendi magistri Nycolai de Dinkespüchel,** eximii doctoris, cuius anima requicscat in pace. Amen.

Idem opus extat in cod. 341 (2).

2. F. 26'—31'. R. Sequitur **(Nicolai de Dinkelspühel) primus sermo de humilitate et aliqua de assumpcione beate virginis.**

Inc.: *„Qui se humiliat . . . In quibusdam prioribus sermonibus dixi aliqua de superbia."* Expl.: *„Omnibus electis suis. Ipsi gloria . . ."*

Cf. cod. 341 (3).

3. F. 31'—42'. R. **Sermo de gradibus humilitatis (Nicolai de Dinkelspühel).**

Inc.: *„Scribitur Gen. 28, quomodo sanctus Iacob patriarcha vidit in sompnis scalam."* Expl.: *„Quia mitis sum et humilis corde, Iesus Christus . . ."*

Cf. cod. 341 (4, 5).

4. F. 81'—108'. R. Sequitur **tractatus** de **octo beatitudinibus (Nicolai de Dinkelspühel).**

Inc.: *„In evangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum."* Expl.: *„Venire ad beatitudinem eternam, largiatur nobis omnipotens deus." Amen."*

Cf. cod. 341 (8) et 370 (5).

5. F. 108'—128'. **(Nicolai de Dinkelspühel novem sermones sive questiones de adventu domini.)**

Inc.: *„Benedictus, qui venit in nomine domini . . . Evangelium, quod hodie legitur secundum breviarium Pataviense."* Expl.: *„Quod sequitur in precedenti sermone."*

Cf. cod. 414 (2).

6. F. 128'—208. **(Thomae de Haselbach sermones de corpore Christi, de B. M. V, de sanctis.)**

Inc.: *„Caro mea vere est cibus . . . Christus dominus, sue passionis et infiniti amoris."* Expl.: *„Purgatorium negant . . ."*

F. 208' script. vacat.

7. F. 209. **(Registrum in hoc codice contentorum, script. a. 1697).**

F. 209' script. vacat.

8. F. 210—244. R. Incipit **directorium per dominum Iohannem de Awerbach, egregium decretorum doctorem, compositum pro instruccione simplicium presbiterorum in cura ecclesiarum.**

Prol. inc.: „*Ad laudem dei, animarum salutem curatorumque simplicium brevem et simplicem direccionem.*“ Opus inc.: „*Si iuxta legis sentenciam civilis.*“ Expl.: „*Per quandam extravagantem, que incipit: Concertacionem antique . . .*“

Editiones vide ap. Hain n. 2123—2125.

De auctore, Bambergense presbytero, qui circa a. 1469 vixit, vide Schulte Quellen II 447 sq. et Allgem. deutsche Biographie I 688. — F. 245 script. vacat. — F. 245' exhibentur versus de praeceptis et de casibus reservatis.

9. F. 246—257', 6', 4 et 245'. (**Ioannis de Friburgo tractatus ad instructionem confessariorum,** manc.)

Prologus inc.: „*Simpliciores et minus expertos de modo audiendi confessiones informari cupiens.*“ Opus inc.: „*Cum quis petit confessionem suam audiri.*“ Expl. (per verba): „*Episcopus in hoc reus.*“

Idem opus completum vide in cod. nostro 836 (1) s. XV.

De auctore vide cod. 360 (4). — De hoc opere cf. Schulte Quellen II 422 sq. F. 6 exhibentur auctoritates quoad sacerdotes luxuriosos et f. 245' excerpta de vitiis capitalibus nec non versus de decem preceptis et casibus reservatis.

10. F. 258—284', f. 1—3' et 5—8'. (**Casus ad summam super decretales Henrici de Merseburg,** manc.)

Praemissis capitulis libri I. prologus I. inc.: „*Labia sacerdotis custodient scienciam et legem requirunt ex ore eius . . . Hic duo describuntur, que debent esse in sacerdotibus, scilicet perfeccio sciencie et sanctitas vite.*“ Prologus II. inc.: „*Cum summam Heinrici fratribus legerem et quosdam casus leccioni intersererem.*“ Casus inc.: „*Quid, si omnes velint habere tantam eleccionem factam a paucioribus, numquid valebit? Respondeo, quod non.*“ Expl. (per verba): „*Numquid illi, qui signati sunt cruce, possunt confiteri in ecclesia interdicta? Respondeo, quod sic, et idem intelligitur de aliis peregrinis, qui volunt ire ad sanctum Iacobum, et habemus extra(vag.) . . .*“

Idem opus asservatur Berolini (v. Rose II 956 sq. n. 844) et excerptum eiusdem vide in codice nostro 829 f. 27—110'.

De opere tractat Schulte Quellen II 535 sq.

423

Chartac. s. XV.; f. 371; 29,3×21 cm; col. 2; man. III; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; tegum. ant. b in schedula membr. adglutinata index contentorum, s. XVI. in. a canonico reg. Claustroneoburg. Christophoro Lamprechtshauser scriptus; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 31. Octobris 1656.*“

1. F. 1—148. (**Nicolai de Dinkelspühel sermones a dominica prima adventus usque ad dominicam palmarum.**)

Inc.: *„Benedictus, qui venit . . . Evangelium, quod in prima dominica adventus legitur secundum breviarium Pataviense."* Expl.: *„Et sic acceperunt eum in regem."*

Cf. cod. 414 (2).

2. F. 148—162. R. **(Nicolai de Dinkelspühel) tractatus de passione domini.)**

Inc.: *„Quamvis devocionis christiane principalis causa."* Expl.: *„In celis regnat in eternum cum patre . . ."*

Cf. cod. 414 (4).

3. F. 162—182'. **(Nicolai de Dinkelspühel expositio historiae dominicae passionis.)**

Inc.: *„In prioribus tribus sermonibus dixi de tribus."* Expl.: *„Sibi colligare dignetur idem ipse dominus et salvator noster, qui . . ."*

Cf. cod. 414 (5).

4. F. 182'—224'. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones a dominica resurrectionis usque ad dominicam infra octavam ascensionis domini.)**

Inc.: *„Maria Magdalena et Maria Iacobi . . . Maria Magdalena et Maria Iacobi minoris mater."* Expl.: *„Nec forte noscere tenebantur."*

Cf. cod. 414 (6).

5. F. 224'—299. **(Nicolai de Dinkelspühel sermones de tempore a dominica pentecostes usque ad adventum.)**

Inc.: *„Si quis diligit me . . . Sicut tradunt doctores circa distinccionem (primam) primi Sentenciarum nullus actus noster bonus est deo acceptus et meritorius."* Expl.: *„Ad manifestacionem et evidenciam facti ne videatur confictum . . ."*

Idem opus extat in codicibus nostris 482(3) et 521(1) nec non in bibl. monast. Scotorum Viennae, cf. Hübl cod. 124 (2).

F. 300—300' script. vacant.

6. F. 301—341. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de oratione dominica.)**

Inc.: *„Si quid pecieritis . . . Sanctus Crisostomus super illo Math. 7⁰."* Expl.: *„In Sion. Amen."*

Cf. cod. 370 (4). — F. 341'—348' script. vacant.

7. F. 349—360. R. **Tractatus (Nicolai de Dinkelspühel) de septem donis spiritus sancti.**

Inc.: *„Egredietur virga de radice Yesse . . . Ex hac auctoritate et aliis sacre scripture."* Expl.: *„Sed magis ad pyos (!) affecciones."*

Cf. cod. 421 (4).

8. F. 360—363. **(Tractatus Nicolai de Dinkelspühel? Thomae de Haselbach? de poenis damnatorum.)**

Inc.: *„Sex solent enumerari, ex quorum quolibet."* Expl.: *„Eterna gaudia promereri auxiliante domino nostro Iesu Christo . . ."*

Cf. cod. 365 (6).

9. F. 363—366. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de morte, incompl.)**

Inc.: *„De uno ex sex predictis, ex quibus fideli anime."* Expl.: *„Sed pocius penam."*

Cf. cod. 341 (9). — F. 367—371' script. vacant.

424

Chartac. s. XV. (f. 1—25': a. 1456, f. 230—323: a. 1446); f. 325; 29 × 21,5 cm; col. 2; manus plures, f. 1—25', 130—132, 225'—228 et 323—324': Petri Haushaimer, cooperatoris in Mauttaren, f. 230—323': Ioannis Swaebel de Gerersdorf; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et nigrae; teg. ant. b in schedula membr. adglutinata: index contentorum, s. XV.; f. a. cap. b, b' et f. ad calc. a, a': fragmenta breviarii s. XIII. cum neumis; f. a cap. b versus possessoris prioris s. XV.:

„Cuius hic liber, sit ab omni crimine liber,
Vivat tot felix, quot vixit tempora fenix,
Vivat tranquille Petrus per secula mille."

F. a cap. b, b', c' et f. ad calc. a et a' notae diversae et versus latini varii argumenti inc.: *„Pax vobis inquit lupus ovesque salutat"*; f. a cap. c versus historici de tempore Friderici III. (a. 1463):

„Arrogans Wienna rixas regum negligencia prodis,
Bicipitem colis, sub cuius veneno peribis.
Anno milleno quadringentesimo terno
Et sexagesimo Christo de virgine nato
Angunt Wiennenses ramusculi Mediolenses,
Austria turbatur per A[lbertum] per F[ridericum] sed depopulatur.
Borones ceci militares denique claudi
Student deliciis, denegant opemque colonis.
O deus omnipotens, quam mesta Norica stat gens,
Succurre miseris, ruinam confer inimicis."

Ed. Zeibig in Serapeum XI, 121. — Inferius: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Sept. 1656."*

1. F. 1—25'. **(Tabula alphabetica operum contentorum.)**

In fine: *„Actum per me Petrum Hawshaimer de Hawshaym, presbiterum Pataviensis dyocesis, tunc existentem cooperatorem divinorum in Mauttaren. Anno domini M^o^CCCC^o^ quinquagesimo sexto, in die Valentini confessoris."*

2. F. 26—26'. **(Duo sermones in illud:) Confitebor tibi pater.**

Inc.: *„Sicut inter virtutes morales."* Expl.: *„Sicut habetur in ewangelio. Pr gracia dicamus Ave Maria."*

F. 27—37' script. vacant.

3. F. 38—100 et 114'—122'. R. **Magister Nicolaus de Dinkelspuhel de viciis et virtutibus eis oppositis.**

Inc.: *„Nunc dicendum est de viciis."* Expl.: *„Qui talia ignorant."*

Idem tractatus in cod. 341 (2).

4. F. 100'—103'. R. **De fraterna correccione (magistri Nicolai de Dinkelspühel.)**

Inc.: *„Quia proxime dictum est, quomodo in publicacione aliquorum peccatorum fratris."* Expl.: *„Quia lucrati estis a Christo. Hec ille etc."*

Ed. Argent. f. 114—115'.

5. F. 103'—105'. **(Thomae de Haselbach tractatus de offertorio.)**

Inc.: *„Racione relapsi nuper conbusti possent aliqui."* Expl.: *„Seculari udicio sunt relinquendi."*

Idem opus extat in cod. 405 (6).

6. F. 105'—114'. **(Nicolai de Dinkelspühel confessionale.)**

Inc.: *„Secundum magistrum et doctores in quarto distinccione (16) tres sunt partes vere penitencie.* Expl.: *„Preces fundere neglexerit . . ."*

Idem opus extat in cod. 418(7).

7. F. 122'—126. R. **De penis inferni (tractatus Nicolai de Dinkelspühel? Thomae de Haselbach?).**

Inc.: *„Sex solent enumerari, ex quorum quolibet."* Expl.: *„Eterna gaudia promereri auxiliante domino nostro . . ."*

Idem opus extat in cod. 365 (6) et 423 (8).

8. F. 126—130. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de morte.)**

Inc.: *„De uno ex sex predictis, ex quibus fideli anime."* Expl.: *„Sed pocius penam. Et sic est finis . . ."*

Sequitur breve additamentum.

9. 9. F. 131—132. **(Sermo de s. Stephano.)**

Inc.: *„Eicientes eum extra civitatem . . . In hiis verbis duo notantur, scilicet Iudeorum malignitas et passionis sancti Stephani qualitas."* Expl.: *„Facienti consilium nequam . . ."*

F. 132'—133' script. vacant.

10. F. 134—167'. R. **Scripta magistri Nicolai de Dinkchelpühel de octo beatitudinibus.**

Inc.: *In ewangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum."* Expl.: *„Pervenire ad beatitudinem eternam, largiatur nobis omnipotens dominus Amen."*

Idem opus extat in cod. 422 (4).

F. 168 et 168' enumeratio vitiorum, peccatorum diversorum, donorum spiritus sancti, donorum pietatis, operum misericordiae et circumstantiarum peccatum aggravantium, lat. et germ. — F. 169 scriptura vacat. — F. 169' tabula astronomica.

11. F. 170—225. **(Thomae de Haselbach sermones de novem alienis peccatis.)**

Inc.: *„Ad Philipenses primo hortatur apostolus fideles."* Expl.: *„Ut habetur Ieremie 39 et suo modo de aliis. Amen."*

Idem opus extat in cod. 403 (2).

12. F. 225'—226. **(Tractatus de modo audiendi verbum dei,** incompl.)

Inc.: *„Qualiter debeamus audire verbum dei."* Expl. (per verba): *„Polluti sunt sangwine . . ."*

F. 226' script. vacat.

13. F. 227—228. R. **(Sermo in) dominica quarta post resurreccionem** (incompl.)

Inc.: *„Ille arguet mundum de peccato . . . Imminente solemnitate spiritus sancti."* Expl. (per verba): *„Iniuste, quod iustum est, exequitur, qui . . ."*

F. 228'—229' script. vacant.

14. F. 230—323. R. **Decem precepta edita per egregium magistrum (Nicolaum) de Dinkelspühel, theologie sacre professorem.**

Tractatus de dilectione dei et proximi inc.: *„Scribitur Mathei 22., quod cum quidam legisdoctor."* Tractatus de praeceptis decalogi inc. (f. 267): *„Preter precepta legis nature communia, ut sunt illa."* Expl.: *„Digna premio glorie sempiterne, ad quam nos perducere dignetur . . ."*

In fine: *(R.) „Per manus Iohannis Swåbel de Gerersdarff finitus et scriptus die apostolorum Petri et Pauli anno 1446. Rubricatus vero in die Affre eiusdem anni."*

15. F. 323—324. **(Sermo in illud:) Simili autem pena servus cum domino afflictus est** (incompl.)

Inc.: *„Legitur Numeri 16., quod Chore filius Ysnar (!) fratris Amram."* Expl. (per verba): *„Virum dei . . ."*

F. 325 et 325' script. vacant.

425

Chartac. s. XV. (f. 1—13': 1413); f. VIII + 208; 29,6 × 21 cm; col. 2; manus plures, f. 62—111' et 148—158': man. Egidii Schrelzzer de Frisaco, f. 160—207' man. Ioannis de Ley; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. b et f. 124: *„Liber sancte Marie in Newburga Claustrali"*, s. XV.; post f. 207 plura folia excissa sunt.

1. F. I. (Index contentorum.)

F. I'—VIII' script. vacant.

2. F. 1—8'. R. **Sermo magistri Nicolai de Dinkhelspühel de resurrectione domini.**

Inc.: „*Convertisti planctum meum . . . Super illo psalmo: Nisi dominus edificaverit domum.*“ Expl.: „*Non timidi, sed securi videamus Iesum Christum . . .*“

Cf. Kropff o. c. 181.

3. F. 8'—13'. R. Incipit **sermo in festo pasce.**

Inc.: „*Vicit leo de tribu Iuda . . . Vicit plane, vicit Iudeorum plasphemias.*“ Expl.: „*Ut semetipsum nobis ostendat, qui . . .*“ (R.) Scriptus vigilia palme anno 1413°.

4. F. 13'—59. R. Nota **dicta** magistri Nycolai Tinckelspüchl (recte: **Henrici de Vrimaria) super decem precepta.**

Prol. I. inc.: „*Audi, Israhel, precepta . . . In verbis istis spiritus sanctus.*“ Prol. alter inc.: „*Intendentes igitur, per quam exhortacionem.*“ Opus inc.: „*Primum preceptum appropriate respicit potenciam patris.*“ Expl.: „*Quod vinum meritis gloriose virginis Marie nobis prestare dignetur eius filius benedictus, qui . . .*“

Cf. cod. 335(7), 349(15), 357(3) et 419(2). — F. 59'—61' script. vacant.

5. F. 62—111'. **(Sermones quadragesimales.)**

Inc.: „*Cum ieiunas, unge caput tuum . . . Salvator noster Iesus Kristus salutem omnium cupiens.*“ Expl.: „*Nec estimare debet, quod Cristus se habeat etc.*“

In fine versus rubricatoris et scriptoris: „*Frisaco natus, Egidius Schrelzzer sumque vocatus.*“

F. 112—113' script. vacant.

6. F. 114—117'. R. **Sermo in cena domini.**

Inc.: „*Cenantibus illis . . . Honorabiles patres ac domini mei reverendi, sancte et individue trinitatis speculator divinissimus beatus Augustinus.*“ Expl.: „*Nostras animas resuscitare, qui . . .*“

7. F. 118—121'. R. **Sermo in cena domini.**

Inc.: „*Desiderio desideravi . . . Venerabiles patres et domini mei, sicut sacra testatur scriptura, ewangelicus sermo ad hoc principaliter noscitur institutus.*“ Expl.: „*Patriam celestem nos faciat possidere, cui . . .*“

F. 122—123' script. vacant.

8. F. 124—128. R. **Sermo de resurreccione domini.**

Inc.: „*Deus suscitavit eum a mortuis . . . Reverendi patres magistri ac domini, divine scripture considerantibus decursum.*“ Expl.: „*Hodie resurgens a mortuis in secula benedictus. Amen.*“

9. F. 128—135. R. **Sermo in cena domini.**

Inc.: „*Accipite et manducate . . . Quia difficile est verbum dei predicare.*“ Expl.: „*Habet vitam eternam, quam ipse nobis concedat, qui . . .* “

F. 135—136 sequitur additamentum. — F. 136' script. vacant.

10. F. 137'—141. **(Sermo in nativitate domini.)**

Inc.: „*[I]n propria venit . . . Prestantissimi p(atres), m(agistri) ac ceteri domini . . . Augustinus in omelia super ewangelio premisso, cuius inicium intuentes.*“ Expl.: „*In propria veniens, misericorditer prestare dignetur . . .* “

F. 141'—147' script. vacant.

11. F. 148—158'. **(Ioannis Militii sermo de nativitate B. M. V.)**

Inc.: „*Liber generacionis Iesu . . . Hic est liber mandatorum dei.*“ Expl.: „*Hic per graciam et per gloriam in futuro, ad quam . . .* “

Idem opus extat in bibl. Scotorum Vienn.; cf. Hübl. o. c. n. 311 (43). De auctore cf. cod. 265 (5) — F. 159 et 159' script. vacant.

12. F. 160—174. **(Sermones tres de B. M. V.)**

Inc.: „*Exortum est in tenebris . . . In verbis istis ortus virginis gloriose nobis aliqualiter innotescit.*“ Expl.: „*Masculini sexus.*“

F. 174'—175' script. vacant.

13. F. 176—184. R. **Sermo de annunciacione Marie virginis** (alia recentiore manu:) **magistri Conradi Ebray(ci).**

Inc.: „*Ave Maria, gracia plena . . . Adeamus cum fiducia ad thronum gracie.*“ Expl.: „*Quas divicias nobis concedat Iesus Christus, flos virginis . . .* “

De auctore cf. cod. 292 (1).

14. F. 184—189'. Inc.: „*Altare de terra facietis michi . . . Magnum pietatis ineffabile sacramentum.*“ Expl.: „*Et honorem et gloriam dei patris . . .* “ (R.) Explicit **sermo bonus predicatus Wyenne per magistrum Chunradum de Ebrayco in annuncciacione dominica.** In fine nomen scriptoris: „*Io(annes) de Ley.*“

15. F. 189'—197. R. **Sermo de omnibus sanctis.**

Inc.: „*Beati, qui habitant in domo tua . . . Hominem, qui vult loqui de festo hodierno, instruit dominus.*“ Expl.: „*Ad quam habitacionem nos perducat Iesus Christus . . .* “

16. F. 197—198'. **(Sermo de omnibus sanctis.)**

Inc.: „*Hodierna dies excellentissime dignitatis est.*“ Expl.: „*Vel habere nequirent . . .* “

17. F. 199—201. R. **Sermo de sancto Spiritu.**

Inc.: „*Verbo domini celi firmati sunt . . . Fratres karissimi, scire debetis, quanta sit solempnitas ista et quare.*“ Expl.: „*In plenitudine bonorum omnium, que oculus non vidit . . .*“

18. F. 201—205. **(Sermo de spiritu sancto.)**

Inc.: „*Dum complerentur dies penthecostes . . . Hodie recolit ecclesia illam habundantem et excellentem donacionem.*“ Expl.: „*Lignum crucem significat.*“

F. 205' script. vacat.

19. F. 206—207'. R. **Sermo de sancta trinitate.**

Inc.: „*O altitudo diviciarum . . . Ammiracio beati Pauli.*“ Expl.: „*Subditur: ipsi honor et gloria . . .*“

426

Chartac. s. XV.; f. XXV + 274; 28,6 × 21 cm; col. 2; man. plures (f. 122'—130' et 174'—176 man. Petri Hawshaimer, v. cod. 424); ligat. rec; litterae initiales rubrae et nigrae; f. a cap. b: a. 1469 et in schedula membr. adligata: index contentorum, s. XVI. in.; f. a cap. b' et f. ad calc. a: fragmenta litterar. missar. fundat. Wolfgangi et Afrae lörger a. 1468; f. ad calc. a' versus lat. Petri Hawshaimer inc.: „*In senium vergo, caput ad declivia mergo.*“

F. I—XXV script. vacant.

1. F. 1—42'. R. **(Nicolai de Dinkelspühel:) Tractatus de tribus partibus penitencie.**

Inc.: „*Ecce nunc tempus acceptabile . . . Duo sunt tempora hominis.*“ Expl.: „*Contra triplex ius, naturale, ecclesiasticum et divinum. A quo nos custodiat, qui . . .*“ (R.) Explicit quadragesimale reverendi magistri Nicolai Dinkhelspuchell.

2. F. 42'—59'. **(Tractatus de poenitentia.)**

Inc.: „*Ductus est Ihesus in desertum . . . Circa istam partem, ut temptaretur.*“ Expl.: „*Gravitas satisfaccionis.*“

F. 60 et 60' script. vacant.

3. F. 61—94. **(Tractatus de quatuor novissimis Gerardi de Vliederhoven.)**

Inc.: „*Memorare novissima tua . . . Sicut dicit Augustinus in libro meditacionum plus vitanda est solius peccati feditas.*“ Expl.: „*Ac novissima providerent. Amen.*“

Cf. cod. 395 (3).

4. F. 94'—122. **(Thomae de Haselbach tractatus de operibus misericordiae.)**

Inc.: „*Beati misericordes . . . Dominus noster Iesus Christus cupiens nos invitare.*" Expl.: „*Iam non revertentur, de quo sit benedictus deus . . .*"

Ultimum capitulum deest. — Idem tractatus extat in cod. 411 (4).

5. F. 122'—124. R. **(Duo sermones de) kathedra Petri.**

Inc.: „*Tibi dabo claves . . . In quibus verbis invenitur maxima dignitas.*" Expl.: „*Vos estis genus electum.*"

6. F. 125—130' et 174'—176. **(Thomae de Haselbach tractatus de poenis inferni.)**

Inc.: „*Salvator tangit de penis et tristiciis inferni.*" Expl.: „*Divina gracia adiuvante vincamus. Amen.*" (R.) Hec ex sermonibus magistri Thome Haselpach in parte hyemali de tempore in evangelio: Cum descendisset Iesus de monte.

Idem opus extat in bibl. nat. Vienn. n. 3733 (4). — Cf. Pez Hieronym. in Script. rer. Austriae. t. II, 687.

7. F. 131—174. **(Thomae de Haselbach tractatus de quinque sensibus.)**

Inc.: „*Quanta mala incurrant.*" Expl.: „*Expostulo preces pro mercede.*"

Idem opus asservat bibl. nat. Vienn. n. 4218 (17). — Cf. Denis I, 2290.

F. 174'—178' script. vacant.

8. F. 179—186'. **(Tractatus de pluralitate beneficiorum.)**

Inc.: „*Cum turbe vellent dominum nostrum Iesum Christum facere regem . . . Ipse dominus vere et non ficte declinavit honorem regni.* Expl.: „*Dividimus spolia . . .*"

9. F. 186'—194. **(Henrici de Bitterfeld tractatus de horis canonicis.)**

Inc.: „*Sepcies in die laudem dixi tibi . . . Reverendi patres et domini venerabiles, quamvis omnipotens deus semper et omni tempore sit a nobis laudandus.*" Expl.: „*Quod ille benigne nobis concedat, qui . . .*" (R.) Explicit tractatus de horis canonicis persolvendis. Deo gracias.

Henricus de Bitterfeld, ex ordine praedicatorum, in Brieg vixit s. XIV. exeunte. Cf. Sommerfeldt in Zeitsch. f. kath. Theol., Innsbruck 1911, p. 578.

10. F. 194'—197. **(Regula sacerdotum saecularium edita per Henricum de Hassia.)**

Inc.: „*Multi sunt sacerdotes religiosorum regulas deridentes.*" Expl.: „*Et sic, ut spero, post hanc miseriam merebuntur coronari corona inmarcessibili (!) in eternum. Amen.*"

Cf. cod. 387 (4).

11. F. 197'—202'. **(Tractatus de monachis proprietariis.)**

Inc.: *„[M]onachus dicitur persona obedienciam, paupertatem et castitatem professa."* Expl.: *„Et bonis operibus insudatur etc. Ad laudem et gloriam domini nostri Iesu Christi . . . Explicit tractatulus bonus de proprietariis monachis ordinum approbatorum . . ."*

12. F. 203—224. R. **(Sermones octo:) De corpore Christi.**

Inc.: *„Probet autem seipsum homo . . . Karissimi, hodierna dies de bonitate et gracia dei illuxit."* Expl.: *„Ipsum turpiter eiecerunt . . ."*

13. F. 224'—226'. R. **Sermo de novo sacerdote** (incompl.).

Inc.: *„Cuius est ymago hec . . . Verba proposita scripta sunt in ewangelio Matth. et possunt esse cuiuslibet fidelis anime."* Expl. (per verba): *„Ipse hodie elegit et invenit."*

F. 227—238' script. vacant.

14. F. 239—241. **(Sermo de visitatione B. M. V.,** incompl.)

Inc.: *„Exurgens Maria abiit . . . In illo ewangelio tria principaliter exponentur: primo Marie visitacio."* Expl. (per verba): *„Cum ipsa regina misericordie . . ."*

15. F. 241'—252'. R. Incipit **tractatus de reformacione hominis et primo de ymitacione Christi et contemptu omnium vanitatum mundi (Thomae a Kempis, De imitatione Christi, l. I.)**

Praemissis capitulis opus inc.: *„Qui sequitur me . . . Hec sunt verba Christi, quibus ammonemur."* Expl.; *„Vim intuleris. Tu autem domine . . ."*

F. 253—274' script vacant.

427

Chartac. s. XV.; f. 190; 30,3×21 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; teg. ant. b in schedula membr. adligata: titulus codicis, s. XVI. in.; f. a cap. b: registrum sermonum in hoc codice contentorum, s. XV.; f. 1: *„Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—153'. (Titulus legitur in teg. ant. b:) R. **Sermones aliquot de sanctis magistri Nicolai Dinkelspüchel.**

R. **Sermo de angelis.** Inc.: *„Angeli eorum in coelis . . . Quamvis non videamus apparicionem angelorum."* Expl.: *„Et fortiter diligebat. Amen."*

F. 154—156' script. vacant.

2. F. 157—190'. R. Incipit **tractatus super oracionem dominicam (per magistrum Nicolaum Dinkelspühel compilatus).**

Inc.: *„Si quid pecieritis . . . Sanctus Crisostomus super illo Math. 7º."* Expl.: *„In Sion, i. e. in celesti patria, ad quam nos perducat . . ."*

Idem tractatus extat in cod. 370 (4).

428

Chartac. s. XV. in.; f. 238; 29,6 × 21 cm; col. 2 except. f. 129—137 et 139'—141; man. plur.; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. a cap. a' et b: glossae ad varias s. scripturae locos; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 27. Octobris 1656."*

1. F. 1—123. **(Postilla Conradi de Waldhausen.)**

Inc.: *„Adventum domini recolentes, scientes eum venisse in carne."* Expl.: *„Ut vivat in presenti vita gracie et in futura vita glorie, quod nobis prestet . . ."*

Idem opus extat in cod. 233 (11).

2. F. 123—129'. **(Tabula alphabetica ad opus praecedens.)**

3. F. 129'—137. **(Alexandri de Villa Dei summa sive argumenta capitum omnium bibliorum utriusque testamenti cum glossis.)**

Inc.: *„Sex | prohibet | peccant | Abel | Enoch | archa | fit | intrant."* Expl.: *„Flebunt | ad cenam | surgent | sponsam | venio iam."* Glossae inc.: *„Sex opera dierum."* Expl.: *„Dixit sponsus."*

Cf. cod. 193 (3). — Sequitur breve additamentum.

4. F. 137—138. **(Versus de argumentis et de serie librorum bibliae.)**

Inc.: *„Genesi Moyses celum."* Expl.: *„Iudas, Apocalypsis."* R. **Summa capitulorum biblie: MCCCXXIX.**

F. 138—138' summarium librorum bibliae exhibetur, inc.: *„In primo libro, qui Genesis dicitur, determinatur mundi creacio."*

F. 139 sine scriptura.

5. F. 139'—141 **(Glossae in varios locos s. scripturae.)**

F. 141'—143' sine scriptura.

7. F. 144—157'. **(Petri Alphonsi disciplina clericalis.)**

R. Incipit sequentis tractatus prologus Petri Aldefulsi, phylosophi. Inc.: *„Dixit Petrus Aldefulsi, servus Christi."* Opus inc.: *„Enoc, phylosophus, qui lingua arabica cognominatur Edric."* Expl.: *„Perfrui in aula celesti, prestante . . ."*

Ed. Migne P. L. t. 157 col. 671—706. — Novissime edidit Alfons Hilka et Werner Söderhjelm in Acta soc. scient. Fennicae, t. 38 n. 4. Idem opus extat in cod. nostro 934, in hac editione critica memorato. **Petrus Alphonsi,** prius Iudaeus Moyses appellatus, medicus, a. aetatis 44. ad fidem Christi conversus. — Opus disciplina clericalis ex arabico in latinum translatum, 30 fabulis illustratum, primum prodiit Parisiis 1824. Cf. Hurter IV, 6 sq.; Fabricius-Mansi V 239.

8. F. 157'—172. **(Sententiae quorundam philosophorum.)**

Inc.: *„Dum quidam stolidus audiente Pictagora."* Expl.: *„Non posse pati divicias etc. Amen."*

Continentur sententiae Pseudo-Senecae ex libro de quatuor virtutibus, cuius auctor est Martinus Dumiensis, abbas et archiepiscopus Bracarensis, edit. a Migne P. L. t. 72 col 23 — 27 et ex operibus Pythagorae, Ciceronis, Senecae et aliorum.

9. F. 172—176'. Inc.: *„Quoniam, ut dicit Seneca, conmunis mos nature est, quod omnes appetimus esse beati."* Expl.: *„Deus, cuius sola fruicio solius plena faciat nos esse beatos. Amen."* R. Explicit **dyalogus concupiscencie et racionis de bonis moribus (Engelberti Admontensis).**

Idem opus extat in cod. 934 (8).—Ed. Ratisbonae a. 1725. — Cf. Wichner III. 528.

10. F. 177—181. **(Isidori, Hispalensis episcopi, synonymorum lib. I.)**
Prol. I. inc.: *„In sequenti hoc libro, qui nuncupatur Synonima."* Prol. II. inc.: *„Venit nuper ad manus meas cedula."* Opus inc.: *„Anima mea in angustiis est."* Expl.: *„Hic salvus erit etc. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 83 col. 825—846.

11. F. 181'—192. Inc.: *„Volventi michi multa ac varia."* Expl.: *„Fiat, ut speramus etc.* R. Expliciunt **Soliloquia (s. Augustini episcopi).**

Ed. Migne P. L. t. 32 col. 869—904.

Sequitur versus: *„Eque scribentis sit vita salusque legentis.*
Lector, amore dei sepe memento mei."

12. F. 192'—198. **(Isidori, Hispalensis episcopi, synonymorum lib. II.)**
Inc.: *„Queso te, anima, obsecro te."* Expl.: *„Semper (!) vitam meam places . . . Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 83 col. 845—868.

Sequitur versus librarii: *„Ac homo, si scires, quid esses et unde venires,*
Nunquam gauderes, sed omni tempore fleres."

13. F. 198'—201. Inc.: *„Magister Alanus, peritus quondam in multis scienciis."* Expl.: *„Et in regnum suum captivam duxit captivitatem, cuius regni non erit finis . . . "* R. Explicit **compendium Anticlaudiani, editum a magistro Alano de humana natura.**

Idem opus extat in cod. 131 (8).

14. F. 202—216. R. Incipit **soliloquiorum (liber Pseudo-) Augustini.**
Inc.: *„Agnoscam te, domine, cognitor meus."* Expl.: *„Ut aquile canos meos. Omnis potencia, omnis magnificencia, omnis beatitudo, omnis clemencia sit deo patri . . . "*

Ed. Migne P. L. t. 40 col. 863—898. — F. 216'—217 additamentum exhibetur.

15. F. 217—232. R. **Liber Innocencii (III.) pape de contemptu mundi.**
Inc.: *„Quare de vulva matris egressus sum. Si talia est locutus de se, quem deus sanctificavit in utero."* Expl.: *„Sulphur et ignis ardens in secula seculorum. Amen."*

Ed. Migne P. L. t. 217 col. 701—746. — Idem liber extat in cod. 194 (7) et 265 (7).

In fine versus scriptoris:

„Explicit ingentis hominum liber iste doloris,
Qui scelus erroris exstirpat, probra gementis."

16. F. 232'—233'. **(Tractatus de praedicatione.)**

Inc.: *„Predicacio est oracio salutem anime perswadens."* Expl.: *„Si assidua, vilescit. Hec de predicacionis doctrina sufficiant."*

17. F. 233'—235'. **(Glossae in varios s. scripturae locos.)**

F. 236—238' script. vacant.

429

Chartac. s. XV. (f. 1—267': a. 1430); f. 304; 30×21,3 cm; col. 2; man. III; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, maiores cum ornamentis; f. a cap. b' membr.: *„Dominus Leopoldus Maydl"*; inferius index contentorum et: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 12. Iunii 1656"*; f. a cap. c et c' membr.: index initiorum sermonum sequentium.

1. F. 1—52. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de dilectione dei.)**

Inc.: *„Scribitur Mathei 22⁰, quod cum quidam legisdoctor."* Expl.: *„Intuitive visionis nos participes efficiat Iesus Christus . . ."*

Eundem tractatum vide in cod. 341(1), 370(2).

F. 52 et 52' exhibetur additamentum.

F. 12': nota de anima magistri Ioannis de Muldarff, de quo cf. Aschbach a. c. I, 429.

2. F. 52'—122. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de decem praeceptis.)**

Inc.: *„Preter precepta legis nature communia ut sunt illa."* Expl.: *„Digna premio glorie sempiterne, ad quam . . ."*

Idem tractatus extat in cod. 341 (1), 370(2).

3. F. 122'—171'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de octo beatitudinibus.)**

Inc.: *„In ewangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum."* Expl.: *„Largiatur nobis omnipotens dominus. Amen."*

Idem opus extat in cod. 341 (8), 370(5).

4. F. 172—267'. **(Nicolai de Dinkelspühel tractatus de septem vitiis et virtutibus.)**

Inc.: *„Homo quidam fecit cenam magnam . . . Notandum, quod, ut docet magister 2⁰ Sentenciarum distinccione prima, deus a principio hominem ad hoc creavit."* Expl.: *„Qui talia ignorant. Et sic est finis istius operis anno incarnacionis M⁰CCCC⁰XXX⁰ feria 2ª ante Lucie."* (R. alia manu:) *„Completus*

est iste liber sub anno incarnacionis domini M⁰CCC⁰ tricesimo in alma universitate Wyennensi, sub rectoratu eximii doctoris necnon reverendi magistri Pauli (Päurl) de Wyenna, de quo dominus deus gloriosus sit in secula seculorum benedictus. Amen."

Alia recentiore manu: „*Item septem vitia per septem dona spiritus sancti expugnare debemus.*"

Cf. Aschbach I 582. — F. 268 et 268' script. vacant.

5. F. 269—288'. R. Incipit **symbolum apostolorum collectum per venerabilem magistrum Nicolaum de Grecz** (incompl.).

Inc.: „*Quicunque homo habens usum racionis.*" Expl. (per verba): „*Omne desiderium nostrum . . .*"

F. 288'—289' epilogus ad tractatum praecedentem exhibetur, qui inc.: „*Fides recta est necessaria*" et expl.: „*Quod apostoli colligerent articulos fidei.*"

6. F. 289'—293'. **(Nicolai de Dinkelspühel sermo de ingratitudine.)**

Inc.: „*Sacra scriptura improperat populo iudaico vicium ingratitudinis.*" Expl.: „*Sed quibus reddat premia sempiterna . . .*"

Cf. Kropff. o. c. 178.

7. F. 294—297. R. **Tractatus de periculis contingentibus circa sacramentum ewkaristie et de remediis eorundem ex dictis sancti Thome de Aquino feliciter incipit.**

Inc.: „*Primum periculum est, quod si sacerdos morte.*" Expl.: „*Quam preceptum, quod a ieiunis summatur.*"

Editiones vide ap. Hain n. 1375—1384. — F. 297'—300 script. vacant.

8. F. 301—303'. R. **Epistola sancti Thome (de Aquino) de Iudeis ad peticionem comitisse Flandrie** feliciter incipit:
„*Illustri domine etc. frater Thomas de Aquino . . . Excellentissima domina, vestras recepi litteras, ex quibus et piam solicitudinem, quam habetis erga regimen subditorum.*" Expl.: „*Peritorum sentenciam magis esse tenendam.*" (R.) **Epistola etc.**

Ed. in Opera omnia Paris. 1660, t. XX, 843—845.

Cf. Grabmann, Die echten Schriften des hl. Thomas von Aquin, l. c. p. 219 sq.

F. 304 et 304' scriptura vacant.

430

Chartac. s. XV.; f. 462; 29×21,5 cm; col. 2 (except. f. 431—460'); man. III; ligat. rec.; litterae initiales rubrae.

1. F. 1—385'. Prologus inc.: „*Quoniam die noctuque psalmi incliti prophete et regis David versantur in ore nostro.*" Lectura inc.: „*Quia, ut ait glossa Remigii, in hoc libro psalmorum consummacio est tocius theologice pagine.*" Expl.: „*Reliqua non mutantur.*" R. Explicit **lectura prime quin-**

quagene psalmorum reverendi magistri Nycolai de Dinckelspühel, sacre theologie doctoris eximii, sicut idem legit pro suis cursibus.

2. F. 385'—424'. R. Item hic inmediate secuntur **dicta eiusdem (Nicolai de Dinkelspühel), doctoris, super psalmos horarum.**

Inc.: „*Deus in nomine tuo salvum me fac . . . In libro Regum legitur, quod David fugiens a facie Saul.*" Expl.: „*In omnibus gentibus invenitur.*"

Aschbach non memorat hunc tractatum.

Sequuntur sententiae morales.

F. 425—430' script. vacant.

3. F. 431—460'. **(Commentarius ad c. XXI. Conc. Lat. IV. „Omnis utriusque sexus".** Decr. Greg. IX. L. V. Tit. XXXVIII c. XII.)

Inc.: „*Omnis utriusque. Illud capitulum dicit hoc in summa: Quilibet doli capax tenetur semel in anno confiteri sua peccata.*" Expl.: „*Illud, quod dicit, probare.*"

F. 461 script. vacat.

4. F. 461'—462'. **(Distributio psalmorum per hebdomadam.)**

431

Chartac. s. XV. (a. 1455); f. 457; 30,7×21,1 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; f. 14 in littera initiali imago auctoris in cathedra docentis coloribus variis picta, reliquae litterae initiales rubrae; f. a cap. b et b', f. ad calc. a et a' (membr.): fragmenta tractatus philosophici, s. XIV.

F. 1—12'. **(Registrum operis sequentis.)**

F. 14—455. Prol. inc.: „*In nomine patris . . . Cum desiderarem vestris caritatibus deservire.*" Opus inc.: „*In prima distinctione magister tractat de sacramentis in generali. Propter quod sit questio prima talis, utrum in quolibet hominum statu fuerint aliqua sacramenta.*" Expl.: „*Et nos apparebimus cum ipso in gloria, ad quam nos perducat Iesus Christus . . .*" R. Anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto in die sancti Sixti pape finita sunt **dicta quarti sentenciarum edita per eximium doctorem Nicolaum de Dinckelspuchel,** theologie professorem etc. Laus deo, pax vivis, requies eterna defunctis etc. Amen.

F. 456—457' script. vacant.

432

Chartac. s. XV. (f. 97—162': a. 1415); f. 167; 31,2×02,7 cm; col. 2; man. III; litterae initiales rubrae; f. a cap. b, 60', 167': „*Liber sancte Marie in Neunburga Claustrali*", s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656*"; folia ultima tineis laesa.

1. F. 1—91 et **97—162'. (Nicolai de Dinkelspühel lectura in secundum librum sententiarum.)**

Inc.: „*Utrum creacio sit possibilis? Quod non. Impossibile est, aliquid fieri ex nichilo.*" Expl.: „*Raciones a principio facte patent ex dictis et sic est finis. Laus eterne trinitati . . .*" (R.) Anno domini M^oCCCCXV finitus est liber iste in die sancti Leonhardi ante festum sancti Martini.

In fine versus: „*Nomen scriptoris, si tu cognoscere velis. P tibi sit primum, t medium trusque supremum.*"

2. F. 91—94'. **(Sermones quadragesimales et in honorem B. M. V.,** incompl.)

Inc.: „*Ductus est Iesus in desertum . . . Consuetudo est inter nobiles, quod quando aliquis bellum mortale ingreditur.*" Expl. (per verba): „*Exordium nostre redempcionis . . .*"

F. 95—96 et 163—197' script. vacant.

433

Membr. s. XIII.; f. 122; 30,4×23 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; f. 1, 65, 122: „*Liber sancte Marie in Newburga Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 4. Novembris 1656*"; inter f. 108 et 109 quatuor folia excisa sunt.

F. 1—122. **(Ioannis de Abbatisvilla summa de sermonibus dominicalibus super epistolas et evangelia.)**

Prol. inc.: „*Cum sacrosancta mater ecclesia sancto premonstrante spiritu.*" Opus inc.: „*Cum appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Evangelinm istud deservit duabus dominicis.*" Expl.: „*In tribulationibus dominum laudans.*"

In marginibus scriptores et aliae manus s. XIII. notas varias adiecerunt.

Idem opus asservat bibl. Bamberg.; cf. Leitschuh o. c. I, 478.

Ioannes de Abbatisvilla (Algrinus), archiepiscopus Bisuntinus et cardinalis, † a. 1237. — Cf. Fabricius-Mansi I, 1; Linhart 305.

434

Chartac. s. XV.; f. 179; 31×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae et caerulae; teg. ant. b in schedula adglutinata membr.: titulus codicis, s. XV.; f. 1, 81, 179': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali.*"

1. F. 1—3'. **(Tractatus de septem vitiis capitalibus,** incompl.)

Inc.: „*Hec est via, ambulate in ea . . . Magnam facit misericordiam ac humilitatem, qui vagabundam (!) dirigit.*" Expl. (per verba): „*Ideo abhominabilis est et fugienda . . .*"

Idem opus extat in cod. 376 (1).

2. F. 3'—168'. **(Sermones de tempore Simonis de Cremona.)**

Prol. inc.: „*Frater Symon de Cremona . . . Viro magne honestatis, maioris caritatis, maxime castitatis Pantonio (!) . . . Quia divina coadiuvante gracia.*“ Sermones inc.: „*Abiciamus ergo opera tenebrarum . . . Doctor egregius, doctorum speculum, Augustinus.*“ Expl.: „*Qui eciam nos transtulit in regnum dileccionis filii, ad quod . . .*“

Idem opus extat in cod. 376 (2).

3. F. 169—179. **(Index alphabeticus operis praecedentis.)**

435

Chartac. s. XIV. et XV. in.; f. 312; 29,7×21 cm; col. 2; man. plures; ligat. rec.; litterae initiales rubrae, plurimae desiderantur; f. a cap. b' et f. ad calc. a: fragmenta tractatus philosophici, s. XIV.; f. 1, 175, 312': „*Liber s. Marie virginis in Newnburga Claustrali,*“ s. XV.; f. 1: „*Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 31. Octobris 1656.*“

1. F. 1—194'. Inc.: „*Videte, quomodo non solum michi laboravi . . . Quamquam, dilectissimi, duplex sit labor.*“ Expl.: „*Quia affuit principio misericorditer, medio et fini liberaliter in secula seculorum. Amen.*“ R. Expliciunt **collecta super epistolas dominicales per circulum anni reverendi magistri Mathie de Legnitz,** finita etc. in vigilia Augustini.

Hoc opus non est editum. — Idem opus extat in cod. nostris 436 et 447(1).

Mathias de Legnitz (Liegnitz), in facultate artium Pragensi decanus et s. theologiae professor a. 1400. — Cf. Hurter IV, 619 et Franz in Katholik 1898 I, 2 9.

2. F. 195—290. **(Nicolai de Gorran postillae in psalterium,** manc.)

Prol. inc.: „*Laudacionem domini loquetur os meum . . . Loquens sapiens de spiritu sancto.*“ Opus inc.: „*Beatus vir. Secundum glossam prohemialem totalis liber iste psalmorum in tres partes dividitur.*“ Expl. (per verba): „*In solitudinibus.*“

Cf. Denis II 210; de auctore cf. cod. 14 (1).

3. F. 291—312'. R. Incipiunt exercitationes quedam specialiter pertinentes ad statum religiosorum et monalium, excepte de quodam libello intytulato Consilium amoris, quem edidit in lingwa theotunica vir quidam religiosus ordinis Cysterciensis nomine Guettolfus et eum direxit cuidam sancti moniali eiusdem ordinis nomine Margareta. Inc.: „*Status presentis vite est status mutabilis et variabilis.*“ Expl.: „*Non mittendus canibus.*“ R. Explicit **libellus, qui intytulatur Consilium amoris, extractus de quodam libello eiusdem tytuli, quem edidit in theonica lingwa frater quidam Guettolfus**

nomine, ordinis Cysterciensis et ipsum cuidam sanctimoniali eiusdem ordinis pro eius erudicione direxit.

In marginibus variae annotationes in lingua latina et germanica.

De auctore **Gutolfo,** monacho in monasterio S. Crucis in Austria s. XIII., cf. Xenia Bernardina III, 82 et Watzl, Die Cistercienser von Heiligenkreuz, Graz 1898, S. 8 ff; Schönbach in Sitzungsberichte t. 150 opus nostrum, Consilium amoris, non memorat. Grammaticam Gutolfi habes in codice nostro 699 (f. 71—210') s. XIV. ex.

436

Chartac. s. XV. (a. 1423); f. 265; 31×21,5 cm; col. 2; man. I (Thomae Paungartner); ligat. rec.; litterae initiales rubrae, tantummodo in fol. 1, reliquae desunt; f. a cap. b': fragmentum litterarum emptionis vineae per Rudolfum Angervelder in Salmannsdorf a. 1405; f. ad calc. a et a': fragmentum hebraicum s. XIV.; f. 1, 141, 265': *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,"* s. XV.; f. 1: *„Ex bibliotheca can. reg. Claustroneoburgensi 28. Iunii 1656."*

F. 1—265. Inc.: *„Videte, quoniam non michi solum laboravi . . . Quamquam, dilectissimi, duplex sit labor."* Expl.: *„Quia affuit principio misericorditer, medio et fini liberaliter in secula seculorum. Amen."* (R.) Expliciunt **collecta super epistolas dominicales per circulum anni reverendi magistri Mathie de Legnicz,** finite sub anno domini M⁰CCCC⁰ vicesimo tercio in die sabbati post festum Mathei per Thomam Paungartner.

Idem opus extat in cod. 435 (1).

437

Chartac. s. XIV.; f. 122; 29×21,5 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; teg. ant. b: titulus codicis s. XV.; f. 1, 74, 121': *„Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—112. **(Expositiones evangeliorum et epistolarum per circulum anni.)**

R. Dominica in adventu domini. Inc.: *„Hora est, nos iam de sompno surgere . . . Est igitur apud homines approbata conswetudo."* Expl.: *„Nemo potest venire ad me, nisi pater meus, qui misit me, traxerit eum. Procede sicut vis, benedictus dominus noster Iesus Christus . . ."*

In fine versus scriptoris: *„Finis adest operis, mercedem posco laboris."*

2. F. 112'—117'. R. **Tabula huius libri.**

3. F. 117'—121'. **(Alberti Magni tractatus sive sermones de sacrosancto corporis Christi sacramento, sermo I—VI.)**

Inc.: „*Venite, comedite panem meum . . . Hiis verbis dominus nos invitat ad salutare convivium.*" Expl. (cap. VI.): „*Resuscitabo eum in novissimo die . . .* "

Opus completum v. in codicibus nostris 519(2) s. XV., 540(3) s. XV. et 550(3) s. XIV.

Edit. b. Alberti Magni Opera omnia, Lugduni 1651, t. XII, 249—259, et s. Thomae Aquinatis Opera omnia, Parisiis 1660, t. XVIII, 795—802.

438

Chartac. s. XIV. ex.; f. 224; 29,5×21 cm; col. 2; man. I principalis (Bartholomaei dicti Neger); ligat. antiqua lign. corio obducta et restaur., s. XIV. ex.; litterae initiales rubrae; teg. ant. a in schedula agglutinata: titulus codicis, s. XVI.; teg. ant. b, f. ad calc. a et a': glossae et adnotationes variae, s. XV.; f. 1, 115, f. ad calc. a: „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga Claustrali,*" s. XV.

F. 1—224'. Inc.: „*Erunt signa in sole . . . Ad natalicia celebranda conswevit antiquitus quilibet se prepare.*" Expl.: „*Inveterato largiatur propicius, qui . . .* " (R.) Expliciunt **postilie ewangeliorum dominicalium et maiorum festivitatum, edite a reverendo magistro fratre Alberto de Padua, ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini.** Conplete feria post dominicam ascensionem per Bartholomeum dictum Neger, clericum Lubucensis diocesis.

Prol. deest. — Editiones vide ap. Hain n. 573—574.

Albertus de Padua, ord. s. August. eremit., Parisiis studiis operam dedit., dein rediit in patriam, in qua orator maxime claruit. Decessit a. 1323 vel 1328. — Cf. Hurter IV, 400; Ossinger 668—670, qui cod. nostr. memorat.

439

Chartac. s. XIV. ex.; f. 225; 29,3×21 cm; col. 2; man. I principalis; ligat. rec.; initiales rubrae et virides. In marginibus maniculae varie delineatae et pictae.

1. F. 1—205. R. **Pustilla Iohannis de Villaabbatis (Abbatisvilla) super epistolas et ewangelia dominicis diebus per totum annum,** pars hyemalis.

Prol. inc.: „*Cum sacrosancta mater ecclesia sancto premonstrante spiritu.*" Opus inc.: „*Sciendum, ergo, quod tempus adventus dominici, quod in ecclesia celebratur, in 4 dominicas est distinctum.*" Expl.: „*In tribulacionibus deum laudans, qui . . .* " (R.) Finis adest operis etc. Explicit pars estivalis.

Idem opus extat in cod. 433.

2. F. 205'—225. R. **Sermo de assumpcione gloriose virginis Marie magistri Hainrici de Hassia.**

Inc.: „*Quasi cedrus exaltata sum . . . Scribitur Ecclesiastici 24. et legitur in ecclesia communiter ad laudem dei genitricis.*" Expl.: „*In gloria, quam . . .*"

Idem sermo extat in cod. 388 (3).

F. 225' exhibentur versus lat. alia recentiore manu script., inc.: „*Quod sonat hoc nomen Nabuchodonosor, videamus.*"

440

Membr. s. XIII. et XIV. (f. 81—180'); f. 260; 28×20 cm; col. 2; man. plur.; ligat. rec.; initiales rubrae et caeruleae, multae desiderantur; f. a cap. b et b': fragmenta gradualis cum neumis, s. XII.; f. 128': „*Liber beate Marie in Newnburch,*" s. XV. in.; 181, 260': „*Liber sancte Marie virginis in Newnburga (Newburga) Claustrali,*" s. XV.; f. 1: „*Sum ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburg. 14. Augusti 1656;*" pars f. 56 et 80 et margines aliquot foliorum abcissi sunt.

1. F. 1 80. **(Hugonis de s. Charo expositio historiae scholasticae Petri Comestoris,** in finem versus manc.)

R. (alia manu s. XIII.) Postille Hugonis super hystorias. Praef. inc.: „*Ecclesiasticus XXIX: Transi hospes, orna mensam . . . Hospes est omnis, qui extra proprium domicilium commoratur, id est omnis homo.*" Expos. inc.: „*Reverendo etc. vitam bonam, scilicet optat. In serie, id est in contextu.*" Expl. (in commentario super Act. XXI per verbum): „*Flagella.*"

Vide Dictionnaire de théologie, t. VII 1 col. 236, sub voce „*Hugues de Saint-Cher*" et: „Scholastik" t. I, p. 61.

In marginibus multae notae. Historiam scholasticam Petri Comestoris vide in codicibus nostris 696 (s. XIII.) et 698 (s. XIV.).

2. F. 81 128. **(Libri quatuor Regum s. scripturae.)**

3. F. 129 - 180'. **(Thomae de Aquino expositio l. I. et II. posteriorum analyticorum Aristotelis.)**

R. (alia manu s. XIV.). Scriptum super Posteriorum fratris Thome de ordine predicatorum. Inc.: „*Sicut dicit Aristoteles in principio Methaphysice, hominum genus arte et rationibus vivit.*" Expl.: „*Sicut scilicet intellectus ad principium scientie et in hoc terminatur expositio libri posteriorum Aristotelis ad onorem Christi, qui est deus benedictus . . .*"

Ed. in Opera omnia Romae, t. I (1882) p. 137—403. — Cf. Grabmann, Die echten Schriften d. hl. Thomas in Beiträge z. Gesch. d. Phil. d. Mittelalt. XXII p. 203.

4. F. 181 260. **(Prisciani institutionum grammaticarum l. 1—16 cum commentario anonymi.)**

Inc.: „*Premissis his, que ad artem sunt, quam docet hic liber, videnda sunt, que auctoris sit intentio.*" Expl.: „*Quippe nam causalis est, nec vero copula.*"

441

Chartac. s. XIV.; f. 162; 29,5 × 22 cm; col. 2; man. una principalis; ligat. rec; initiales rubrae et caeruleae; f. 1, 92, 162: *„Liber sancte Marie virginis in Newburga Claustrali,“* s. XV.

1. F. 1—139'. **(Antonii Parmensis de Azaro postilla super evangelia dominicalia.)**

R. In adventu domini dominica prima. Inc.: *„Cum appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Tempus, quod hodie incipitur, durat usque ad adventum domini.“* Expl.: *„Erat autem proximum pascha etc. Et sic finis huius opusculi domino largiente.“*

Editiones vide ap. Hain n. 1280 et 1281.

De auctore **Antonio Parmensi (Antonio de Azaro vel Azario Parmensi)**, ex ordine praedicatorum, qui floruit s. XIV., cf. Hurter IV, 401, Quetif-Echard I, 529—531.

2. F. 139'—160'. **(Sermones festivales.)**

R. In dedicacione. Inc.: *„Sanctificavi domum meam, quam edificavi . . . Hec verba possunt intelligi dicta a Christo ad patrem et ad quemlibet fidelem animam.“* Expl.: *„Quid de multis missis. Rogemus dominum.“*

F. 161 script. vacat.

3. F. 161'—162'. **(Casus papales et episcopales.)**

R. Hii excommunicentur auctoritate in die cene papali et episcopali. Inc.: *„Primo omnes invasores ecclesiarum.“* Expl.: *„Ab eo temere recedentes.“*

In fine in schedula agglutinata tabula sermonum f. 139'—160' contentorum manu Christophori Lamprechtshauser a. 1507 script.

442

Chartac. s. XIV. (a. 1372); f. 262; 30 × 22 cm; col. 2; man. II (f. 1—25' et 78—282 Conradi); ligat. rec.; initiales rubrae et nigrae, maiores cum ornamentis, nonnullae desunt; teg. ant. b in schedula adglutinata: titulus codicis: *„Walthauser longior,“* s. XV.; f. a cap. b et b' et f. ad calc. a: fragmenta versuum ethymologici argumenti, inc.: *„Vas sit odoriferum“*, s. XIV.; f. a cap. c et c': glossae ad varios s. scripturae locos; f. a cap. b': *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae iure inscriptus 14. Aug. 1656“*; f. 1, 146, 262: *„Liber s. Marie virginis in Newnburga Claustrali,“* s. XV.

F. 1—262. Prol. inc.: *„Postillam studencium sancte Pragensis universitatis, ut supra evangelia dominicalia.“* Sermones inc.: *„Cum appropinquasset Ierosolimis . . . Quia hodie sancta mater ecclesia incipit officium divinum, quo per 4^or^ solaris anni tempora Christo suo sponso laudes iubilat.“* Expl.: *„Titulus huius dominice reperitur dominica V. ante nativitatem Christi.“* (R.) Expliciunt

postille domini Conradi (de Waldhausen), pie memorie, per manus Conradi anno domini MCCCLXXII⁰. Amen.

Idem opus extat in bibl. Scotorum Vienn. n. 367. — Non est editum.

De auctore cf. cod. 233 (11) et Rose II 1 p. 409 sq. (n. 526). Rose, rationibus certis suffultus, hanc postillam Conrado de Soltowe auctori ascribit.

443

Chartac. s. XV.; f. 222; 28,7 × 21 cm; man. 1; ligat. antiqua lign., in tergo corio obducta; initiales rubrae, plures desiderantur; f. a cap. a a' et f. ad calc. a a': fragmenta libri missalis, s. XIV. ex.; f. a cap a: *„Can. reg. Claustroneoburg. bibliothecae inscriptus 4. Novembris 1656."* Codex, qui olim canonicarum regul. S. Aug. ad s. Mariam Magdalenam Claustroneoburgi proprius fuisse videtur, memoratur a Zeibig in: Die deutsch. Handschriften in d. Stiftsbibl. Klosterneuburg, Serapeum t. II, 107, n. 76.

F. 1—222. **(Postilla germ. in evangelia a dominica I. adventus usque ad dominicam II. post pentec.,** incompl.)

Inc.: *„Cum adppropinquasset Ierosolimis . . . Also unser herr, der almachtig got, vor anigeng diser welt ym selber ain heyligew magt erwelt."* Expl. (per verba): *„Werr nicht lieb hat die prueder . . . "*

F. 132' nota: *„An dem carfreitag hincz auf den ostertag list man den paszyon, den der erwirdig geistleich herr maister Peter von Haszellpach gedewchczst hat."* **Vide cod. 845.**

444

Chartac. s. XIV.; f. 221; 28,5 × 20,4 cm; col. 2; man. III (I f. 1—59' Stephani de Styria); ligt rec.; initales rubrae; f. 1, 109, 221': *„Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali,"* s. XV.

1. F. 1—59'. R. Incipiunt hic **postille** Egidii (recte: **Hugonis de s. Charo super evangelia dominicalia et festivalia.)**

Inc.: *„Cum approqinquaret Iesus Ierosolimam . . . Recepta unccione in Bethania."* Expl.: *„Intercessione ergo istorum parvulorum, quorum sollempnia columus, tribuat nobis . . . "* (R.) Expliciunt postillae Egydii per manu Stephani, scriptoris de Styria civitate etc. Puntschůch (rubricator) . . .

Reliqua verba exstincta sunt.

Idem opus extat in bibl. univ. Prag., v. Truhlář II 176, n. 2114.

2. F. 59'—60. **(Sermo in festo s. Stephani,** incompl.)

Inc.: *„Iustorum anime in manu dei sunt . . . In verbis istis,que scripta sunt in libro Sapiencie de solempnitate sive translacione sanctorum corporum, scilicet beati Stephani."* Expl. (per verba): *Vir quidam senex statura, vultu decorus, barba prolixa.* Alia manu: *„Cetera quere in Peregrino de tempore in fine libri."*

F. 60' script. vacat.

3. F. 61—140'. R. Incipit **quadragesimale Egidii (?) compendiosum.** Inc.: *„Cum ieiunatis, nolite fieri sicud ypocrite tristes . . . Superius diswasit duplicitatem ypocrisis ab oracione et elemosina."* Expl.: *„Inplevit figuras omnes et promissiones legis Mosayce etc."*

F. 141—145' scriptura vacant.

4. F. 146—146'. **(Sermo in illud:) Principes populorum congregati sunt.** Inc.: *„Hec possunt convenire huic congregacioni."* Expl. (per verba): *„Ut sic mereamur hodie vivere."*

F. 147—147' script. vacant.

5. F. 148—150. **(Sermones in festo resurrectionis.)**
Inc.: *„Iesum queritis Nazarenum . . . Legitur in ewangelio, quod Maria Magdalena et Maria Iacobi et Maria Salomee venerunt ad monumentum."* Expl.: *„Obediens fueris deo et tuo prelato . . . "*

F. 150'—151' script. vacant.

6. F. 152—153'. **(Index capitulorum operis sequentis.)**

7. F. 154—218. R. **Gesta Romanorum.**
Inc.: *„Dorotheus imperator statuit pro lege, quod filii parentes suos sustentarent."* Expl.: *„Et (si) ista fecerimus, vitam eternam obtineamus."* (R.) Expliciunt Gesta.

Idem opus extat in cod. 168 (2). — Editiones vide ibidem.

8. F. 218'—221'. **(Sermones de resurrectione Christi.)**
Inc.: *„Mane nobiscum . . . Hec verba possunt dicere, qui modo in cena etiam in parasceve et in pasca."* Expl.: *„Introite portas eius in confessione. Rogemus . . . "*

In fine formula medicinalis pro febricitantibus, s. XIV. ex.

445

Chartac. s. XV. (f. 1—11, 149—202, 215—262: a. 1440); f. 262; 28,5 × 20,5 cm; col. 2; man. III, (f. 1—11', 149—202, 215—262 man. Laurentii Schirmer de Laa); ligat. rec.; initiales rubrae et virides; f. a cap. b b' membr.: fragmentum litterarum ad ecclesiam in Nappelsdorff (Nappersdorf) pertinentium; f. a cap. b': index in hoc codice contentorum, s. XV. et variae notae; f. ad calc. a a': probationes pennae et variae notae; f. ad calc. b b': fragmentum matutinalis s. XII. cum neumis; f. 1: *„Ex libris bibliothecae Claustroneoburg. can. reg. 14. Aug. 1656."*

1. F. 1—12'. R. **Textus evangeliorum de tempore per circulum anni,** incompl.

In fine nota de indulgentiis fabricae Pataviensis ecclesiae.

2. F. 13—25. **(Alexandri de Villa Dei tabula super biblia per versus composita cum glossis incompletis.)**

Inc.: *„Sex | prohibet | peccant | Abel | Ennoch | archa | fit | intrant.“* Expl.: *„Flebunt | ad cenam | surgunt | sponam | venio iam.“* Glossa interlinearis inc.: *„Opera dierum, creacio celi et terre.“*

Cf. cod. 193 (3) et 428 (3).

3. F. 26—30. (Titulus f. a cap. b' legitur:) R. **Tres boni sermones Iacobi de Voragine.**

Inc.: *„Preparare in occursum dei . . . Quando rex vel aliquis alius princeps magne dignitatis.“* Expl.: *„Et miserandum inducit.“*

Idem opus extat in cod. 850 (1). — De auctore cf. cod. 131 (2).

4. F. 30—202. (Titulus f. a cap. b' legitur:) R. Item **postilla aurea, correcta per Iohannem Filhawer de Seveld, baccal. arcium.**

R. Sequitur dominica secunda in adventu. Inc.: *„Erunt signa in sole . . . Salvator noster predicens discipulis suis civitatis, templi et populi iudayci subversionem.“* Sermo de dominica XXIV. post penthecosten expl.: *„Ut patet primo sermone Iacobi usque in finem. Deo gracias.“* (R.) Et sic terminatur postilla aurea finita per me dictum Laurencium Schirmer de Laa etc. Anno 1440.

Eadem postilla extat in bibl. apud Scotos Viennae; cf. Hübl o. c. n. 117 (1).
F. 202' script. vacat.

5. F. 203—212. **(Index alphabeticus operis praecedentis.**

6. F. 212'—213'. **(Sermo in festo pentecostes,** incompl.)

Inc.: *„[C]um venerit paraclitus . . . Misericors pater, qui semper prope est invocantibus eum in veritate.“* Expl.: *„Ne ex eorum culpa perdant.“*

F. 214 et 214' script. vacant.

7. F. 215—262'. **(Sermones festivales.)**

Inc.: *„Ingressus Iesus perambulabat Iericho . . . Bene dicit, quis dabit ndocto scienciam.“* Expl.: *„Quatuor oves pro una ove . . .“*

446

Membr. s. XIV.; f. 292; 25,7 × 18,3 cm; col. 2; man. III; ligat. rec.; initiales rubrae et caerulae, per partes cum ornamentis; f. a cap. b: *„LXVII. Pecia Ulrici de Austria. De sanctis“*, s. XIV.; f. a cap. b b' et c c': fragmenta ex quadam antiqua compilatione decretalium (Tit.: de foro competenti, de exceptionibus, de testibus) s. XIII.; f. 1, 167, 292': *„Liber sante Marie in New(n)burga Claustrali,“* s. XV.; f. a cap. b: *„Sum ex libris can. reg. bibliothecae Claustroneoburg. 14. Aug. 1656.“*

1. F. 1—94'. Prol. inc.: *„Antiquorum patrum exemplo didici, nonnullos ad virtutes fuisse inductos narracionibus edificatoriis."* Opus inc.: *Abbas. Abbas non debet esse nimis rigidus."* Expl. (f. 93): *„Supra de uxore II⁰ et cetera."*

F. 93--94 sequitur registrum, in cuius fine: (R.) Explicit **(Stephani Bisuntini, ex ord. praedic.,) alphabetum narracionum etc.**

De auctore cf. Quetif-Echard I 429 sqq. et Haureau II 69 sqq.

Idem opus extat in bibl. monast. S. Crucis (cf. Xenia Bernardina I 187 n. 265).

F. 95 sequuntur duo mutili sermones de B. M. V. Verba ab initio abrasa sunt et vix legi possunt.

2. F. 96- 178. R. **Iacobus (de Voragine) per quadragesimam.**

Inc.: *Filia populi mei, induere cylicio . . . Quamvis solempnitas quadragesimalis in sequenti dominica inchoatur."* Expl.: *„Ad secundam resurreccionem in gloria, ad quam meritis et precibus gloriose virginis matris Marie et beati Egidii nos perducat . . ."*

F. 178—182' sequuntur notae et index materiarum.

3. F. 182'—184'. **(Sermones duo de B. M. V.)**

R. De assumpcione beate virginis. Inc.: *„Astitit regina a dextris . . . In hac cantilena Davitica introducitur."* Expl.: *„Ut supra et cetera."*

4. F. 185—292'. R. Incipit **Soccus (i. e. Conradi de Brundelsheim sermones) de tempore,** (manc.).

Inc.: *„Alleluia. Dicit Gregorius: Qui ad vere predicacionis verba."* Expl. (per verba serm. in dom. decima): *„Quorum singulorum solucionem, si mille . . ."*

Idem opus extat in cod. 410 (1).

447

Chartac. s. XV. (a. 1439—1442); f. 299; 29 × 21 cm; col. 2; man. I (Ioannis) ligat. rec.; initiales rubrae; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae inscriptus 27. Octobris 1656."*

1. F. 1 -188'. Inc.: *„Videte, quoniam non solum michi laboravi . . . Quamquam, dilectissimi, labor sit duplex."* Expl.: *„Qui affuit principio misericorditer, in medio, in fine liberaliter in secula seculorum. Amen. Etc. 1442.* **(R.) Dicta (super epistolas dominicales) magistri** Petri (recte: **Mathiae) de Liginicz, sacre theologie professoris.**

Idem opus extat in cod. 435 (1) et 436.

F. 189 sequitur tabula ad opus praecedens.

2. F. 189'—204. Inc.: *„Tractatulum de penitencia predictis subiungendo occurrit sciendum, quod secundum magistrum 4to Sentenciarum dist. 16. tria requiruntur ad salutem anime.“* Expl.: *„Gravitas satisfaccionis. Et tantum de isto et communiter appellatur“* (R.) **confessionale breve reverendi magistri Nicolay Dinchkhelspuchel** etc. (Anno) 1440. Deo gracias.

Idem opus asservatur in bibliotheca apud Scotos Viennae; cf. Hübl o. c. n. 376 (6 et 7).

3. F. 205—217. **(Tractatus de peccatis et de confessione.)**

Inc.: *„Scio, quid feceris . . . Alanus in libro de planctu nature, malum, inquid, non evitatur, nisi cognitum.“* Expl.: *„Humiliavimus animas nostras et nescisti.“*

4. F. 217—244. **(Auctoritates s. patrum et aliorum scriptorum ecclesiasticorum.)**

In fine: *„(Anno) 1439.“*

5. F. 244'—299. **(Themata sermonum.)**

Inc.: *„Qui congregat thesauros ligna mendacii . . . Hiis verbis docet nos Salomon, ut in omnibus respiciamus finem.“* Expl.: *„Veniamus ad plenitudinem gaudiorum, quod nobis . . .“* (R.) Explicit commune de sanctis per manus Iohannis. Anno domini M^{0}CCCC^{0}XXXVIIII^{0} in Pirichnbart, in die sancti Agapiti etc. Sit gloria etc.

(Alia manu s. XV. nota:) *„Eodem anno obiit rex Albertus, pater Ladislay, feria 4. in vigilia Symonis et Iude.“*

F. 299'—300 sequitur registrum librorum s. scripturae et variae notae.

448

Chartac. s. XIV.—XV.; f. 144; 29,1 × 22 cm; col. 2; man. III; ligat. rec.; initiales rubrae, complures desunt; teg. ant. b in duobus schedulis membr. adglutinatis index contentorum s. XVI. in.; f. 1 et 85': *„Iste liber est sancte Marie in Newburga Claustrali,“* s. XV.

1. F. 1—83. (Titulus in teg. ante b legitur:) R. **Postilla magistri Mathei Bragensis (?) super evangelia dominicalia** (incompl.).

Inc.: *„Erunt signa in sole et luna . . . Primo notandum, quod psalmista dicit: A iudiciis tuis timui.“* Expl.: *„Tunc sequitur: Beati mundi corde, quoniam ipsi deum videbunt.“*

F. 83'—84' script. vacant.

2. F. 85—144. (Titulus in teg. ant. b legitur:) R. **Exposicio Haymonis super epistolas dominicales** (incompl.).

Inc.: *„(Abiciciamus ergo opera tenebrarum . . .) Mos est sacre scripture, horam sepissime pro tempore ponere."* Expl. (per verba): *„Ita et iam vos . . ."*

Sermones a f. 141' usque ad f. 144 Migne ed. P. L. t. 118 col. 803—811, reliqui non sunt editi.

449

Chartac. s. XV.; f. 317; 34×23 cm; col. 2; man. I; ligat. rec.; initiales rubrae, nonnullae desunt; tegum. ant. b in schedula membr. adglutinata titulus codicis, s. XVI. in.; f. 1: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 9. Iulii 1656."*

1. F. 1—309'. (Titulus in teg. ant. b legitur:) R. **Postilla seu lectura magistri Pauli Wann super ewangelia dominicalia ab adventu domini inclusive usque ad vigilias pentecostes cum titulis questionum, in calce libri positarum.**

Prol. inc.: *„Quia gloriosus deus sublimis et supremus rerum artifex."* Postilla inc. (f. 31): *„Cum appropinquasset Iesus Ierosolimis . . . Hodie sancta master ecclesia incipit celebrare adventum domini et hanc observanciam recepit."* Expl.: *„Que in proposito non sunt necessarie . . ."* (R.) Et sic est finis huius prime partis hyemalis ewangeliorum omnium usque ad ewangelium vigilie penthecostes etc.

Haec postilla non est edita. — De auctore cf. cod. 278 (10).

F. 310 et 310' script. vacant.

2. F. 311—317'. **(Index titulorum quaestionum operis praecedentis,** incompl.)

450

Membr. s. XIII. ex.; f. 320; 33,5×22 cm; col. 2; man. I: Hartwici, vel Hertwici, custodis canoniae Claustroneoburg. a. 1282—1291, in nonnullis instrumentis tabularii nostri et in necrologio, cod. 79 f. 98', (v. Fuchs, Necrologia Germaniae, t. V p. 56) memoratur et a quo inter alia etiam codices 368, 451, 452 et 869 scripti sunt; ligat. rec.; litterae initiales rubrae; teg. ante b in schedula membr. adglutinata et f. a cap. b: titulus codicis, a canonico nostro Christophoro Lamprechtshauser exaratus a. 1509; f. a cap. b: *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 24. Maii 1656"*; f. 1, 153, 320': *„Liber sancte Marie in Newburga Claustrali,"* s. XV. Possessor huius codicis et duorum sequentium codicum fuit magister Martinus, de quo vide Zeibig in: Archiv f. österr. Gesch. V 298. In marginibus infimis huius codicis et duorum sequentium rubricae praescriptae sunt.

1. F. 1—320. **(Sermones, quorum plures tantummodo excerpti, in dominicis et festis domini fratrum Sybotonis, Conradi de Saxonia, Bertholdi de Ratisbona, Sifridi de domo Teutonica, Wilhelmi, Graeculi, Sifridi Nigri,**

Anselmi, Bedae, Gregorii, Lucae et auctorum anonymorum ab adventu usque ad dominicam post ascensionem. Inserta sunt f. 208—209' sub n. 234 excerpta ex commentariorum super quartum librum sententiarum s. Thomae de Aquino.)

1. F. 1—8. **(Sermo in dominica I. adventus.)**

Inc.: „*Movebo celum pariter et terram . . . Super ista verba dicit quedam glossa, quod dominus movet celum et terram.*“ Expl.: „*Et ibi omnes erimus reges et regine in gaudio gaudiorum per infinita secula seculorum. Amen.*“

2. F. 8'—9'. R. **Sermo fratris Sybotonis de adventu.**

Inc.: „*Dicite filie Syon: Ecce rex tuus venit tibi . . . Quando aliquis venit a partibus loginquis.*“ Expl.: „*Quando venit igne devocionis, accendit.*“

De auctore vide Quetif-Echard o. c. I 475 et Fabricius-Mansi o. c. VI 167.

3. F. 9'—11. R. Item **sermo fratris Sibotonis de adventu.**

Inc.: „*Dicite filie Syon: Ecce rex tuus venit tibi . . . Dominus noster tribus modis venit spiritualiter ad hominem.*“ Expl.: „*Hunc adventum experiri nos faciat pater et filius et spiritus sanctus.*“

4. F. 11—12'. R. Item **sermo fratris Sabotonis de adventu.**

Inc.: „*Ascendet dominus super nubem levem et ingredietur Egyptum . . . Ista verba dicta sunt de humanitate salvatoris nostri.*“ Expl.: „*Cum cantu oris et cythara bone operacionis, ipse nobis prestare dignetur, qui . . .*“

5. F. 12'—13'. R. Item **sermo fratris Sibotonis de adventu spiritualiter.**

Inc.: „*Dicite filie Syon. Ecce rex tuus venit tibi . . . Antequam perveniat dominus ad cor peccatoris, preveniunt eum tres nuncii.*“ Expl.: „*Quem in cenaculo cordis nostri locavimus, non amittamus, prestare nobis dignetur . . .*“

6. F. 13'. R. Item **sermo fratris Anselmi de adventu.**

Inc.: „*Hora est iam, nos de sompno surgere . . . Nota, quatuor faciunt obdormire hominem.*“ Expl.: „*Si autem in peccato decedat, in puncto ad inferna descendet, ut dicit Iob.*“

De auctore nihil potuit inveniri.

7. F. 14. R. Item **sermo fratris Anselmi de adventu.**

Inc.: „*Dies appropinquabit. Abiciamus ergo opera tenebrarum . . . Cum Christus venturus sit in hac sollempnitate ad eos, qui fuerint preparati.*“ Expl.: „*Pugnabit contra illos orbis terrarum etc.*“

8. F. 14—15. R. Item **fratris Chunradini de adventu.**

Inc.: „*Emitte manum tuam de alto . . . Ecce karissimi, sicut naufragi in medio fluctuum periculosissimorum.*“ Expl.: „*Quando per Christum demonum malicia superatur. Rogemus etc.*“

De auctore, qui saepius Conradus (de Saxonia) nominatur, vide Franz, Drei deutsche Minoritenprediger, Freiburg 1907, p. 9—46; Sbaralea o. c. 200; Buchberger II 460. — Sermones editi sub nomine B. Bonaventurae Parisis 1521.

9. F. 15—15'. R. Item **sermo fratris Chunradini de adventu.**

Inc.: *„Quis poterit cogitare diem adventus eius . . . Cogitate, karissimi, adventum domini. Adventus autem eius quadruplex est, videlicet in carne, in corde, in morte, in aere."* Expl.: *„Cum coram illo iam celum et terra tremuerit."*

10. F. 15'—17. R. Item **sermo fratris Perhtoldi de adventu.**

Inc.: *„Osanna, filio David . . . Evangelium hoc secundum plures legitur in prima dominica adventus propter mysterium."* Expl.: *„Qui me confessus fuerit coram hominibus etc. Quod ipse prestare . . ."*

Idem sermo extat in bibl. publ. Linc. cod. 4 et in bibl. Monac. cod. 8739; cf. Georg Jakob, Die lat. Reden d. sel. Berthold v. Regensburg p. 46 n. 2 et Strobl „Über eine Sammlung lat. Predigten Bertholds von Regensburg" in Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften t. LXXXIV., 87—128. — De auctore vide Hurter IV 294 et 1354.

11. F. 17—19. R. **Sermo fratris Sibotonis dominica II. in adventu.**

Inc.: *„Erunt signa in sole et luna . . . In hoc evangelio ponit dominus propria signa adventus sui ad iudicium."* Expl.: *„Incorruptibiles erunt secundum diffinicionem Danyelis: Resurreccio est corporis facti incorrupti et anime unio."*

12. F. 19—21. R. Item **sermo fratris Perhtoldi dominica II. in adventu.**

Inc.: *„Erunt signa in sole et luna . . . In epistola dicitur: Nox precessit etc. Glossa. Infidelitatis et ignorancie. Hoc fuit, sed modo non est."* Expl.: *„Tam delectabilis est et tam bona, quod nec oculus vidit nec auris audivit. Ad quam nos . . ."*

Idem sermo extat in cod. 4 biblioth. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 45 n. 1.

13. F. 21—22. R. Item **sermo fratris Chunradini dominica II. in adventu.**

Inc.: *„Scitote, quia prope est regnum dei . . . Quatuor valde prope: gracie largitas in mundo."* Expl.: *„Vacabitur dei laudibus, qui erit omnia in omnibus."*

14. F. 22—22'. R. Item **sermo fratris Perhtoldi dominica** II. (recte: **I.) adventus.**

Inc.: *„Erunt signa in sole . . . Nota tria signa eterne dampnacionis et tria salvacionis et tria magna remuneracionis."* Expl.: *„E contrario inmisericordibus veniet malediccio a supradictis."*

15. F. 22'—25. R. Item **sermo in adventu, dominica II.**

Inc.: *„Levate capita vestra . . . Ecce deus tocius consolacionis, qui consolatur nos in omni tribulacione nostra."* Expl.: *„In illa civitate superna, in qua gaudium et leticia invenietur et graciarum actio et vox laudis etc."*

16. F. 25—26'. R. **Sermo fratris Sifridi dominica III. in adventu.**

Inc.: *„Sic nos existimet homo, ut ministros dei . . . Solent isti nobiles, quando de novo veniunt ad aliquam regni sui civitatem."* Expl.: *„Patet ergo, quod dicitur: Sic nos existimet homo . . . "*

De auctore nihil potuit inveniri.

17. F. 26'—27. R. Item **sermo fratris Chunradini dominica III. in adventu.**

Inc.: *„Tu es, qui venturus es . . . Adventus Christi ad hominem quadruplex est."* Expl.: *„Plus valebunt pura corda et consciencia bona quam marsupia plena, quando iudex non falletur donis."*

18. F. 27—28. R. Item **sermo fratris Perhtoldi dominica III. in adventu.**

Inc.: *„Ecce mitto angelum meum . . . Multum omnibus nobis reverendi et diligendi sunt angeli."* Expl.; *„Angeli tanquam testes humanorum actuum. Det nobis deus vitam eternam. Amen."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et in cod. bibl. Monac. 8739; cf. Jakob o. c. p. 46 n. 4.

19. F. 28—28'. R. Item **sermo fratris Anselmi dominica III. in adventu.**

Inc.: *„Quid existis in deserto . . . In harundine peccator significatur eo, quod ei in multis assimiletur."* Expl.: *„Firmabitur in illo et non flectetur."*

20. F. 28'. R. Item **sermo fratris Anselmi ad religiosos, dominica III. in adventu.**

Inc.: *„Quid existis in desertum videre . . . Hic primo videndum est, quare claustrum dicatur desertum."* Expl.: *„Amicicia huius mundi inimica est deo."*

21. F. 28'—30'. R. **Sermo fratris Sifridi dominica IV. in adventu.**

Inc.: *„Dominus prope est . . . Verbum istud verbum est timoris et verbum amoris."* Expl.: *„Scitote, quia prope est regnum dei. Rogemus etc."*

22. F. 30'—31. R. Item **sermo fratris Chunradini dominica IV. in adventu.**

Inc.: *„Dirigite viam domini . . . Via domini quadruplex est, scilicet vere confessionis, bone actionis, meritorie passionis, devote contemplacionis."* Expl.: *„Numquid ad preceptum t(uum) el(evabitur) ut aquila."*

23. F. 31—32'. R. **Dominica IV. fratris Perhtoldi sive de corpore Christi (sermo).**

Inc.: *„Ego non sum dignus, ut solvam . . . Glossa: Iohannes, qui Christus esse putabatur, indignum se esse nunciat ad solvendum corrigiam eius calciamenti.“* Expl.: *„Erunt lebetes quasi phyale. Quod nobis prestare . . .“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 46 n. 6.

24. F. 32'—33. R. **Sermo Bede presbyteri in vigilia nativitatis domini et quare beata virgo voluit desponsari VII modis (excerpt.).**

Inc.: *„Cum esset desponsata mater Iesu . . . Debuit beata virgo desponsari propter VII.“* Expl.: *„Septimo, ut eius virginitas teste probaretur.“*

25. F. 33—33'. R. Item **sermo fratris Chunradini in vigilia nativitatis domini.**

Inc.: *„Cras egrediemini et dominus erit vobiscum . . . Viso, qualiter egrediendum sit, videamus, qualiter dominus nobiscum sit.“* Expl.: *„Claritate anime sancte evolantis dyabolus confunditur.“*

26. F. 33'—35'. R. **Sermo fratris Sibotonis in vigilia nativitatis vel in die.**

Inc.: *„Preparare in occursum dei tui Israel . . . Quomodo autem preparare se debeat in occursum dei, dicitur Baruch VI°.“* Expl.: *„Post eam etiam ostium oris, oculorum et aurium claudit et sic invitatum dominum diligenter custodit. Amen.“*

27. F. 35'. R. Item **sermo fratris Sifridi in nativitate domini.**

Inc.: *„Gloria in excelsis deo . . . Annunciant angeli gloriam deo, cuius humilitatem demonstrat presepium.“* Expl.: *„Ut ab hoste nos protegat et in hora mortis suscipiat. Amen.“*

28. F. 35'—36'. R. Item **sermo fratris Sifridi in nativitate domini,** et quod homo potest allegare sex causas contra deum.

Inc.: *„Gloria in altissimis deo . . . Notandum, quod, quando nox tenebrosa terminatur et dies clara inchoatur.“* Expl.: *„Hoc, qui natus est puer, nobis concedat, qui in excelsis vivit et regnat. Amen.“*

29. F. 36'—37'. R. Item **sermo fratris Sifridi in nativitate domini.**

Inc.: *„Puer natus est nobis . . . Nota, quod Christus dicitur puer propter offensarum placabilitatem.“* Expl.: *„Quia hodie tam placabilissimus est nobis natus.“*

30. F. 37'—38. R. Item **sermo fratris Chunradini in nativitate domini.**

Inc.: *„A summo celo egressio eius . . . Filius dei in incarnacione sua non tantum a celo sydereo vel empyreo, immo a summo trinitatis celo egressus venit in mundum.“* Expl.: *„Que convencio Christi ad Belyal.“*

31. F. 38'—39. R. Item **sermo fratris Chunradini in nativitate domini.**
Inc.: *„A summo celo egressio eius . . . Sicut supra dictum est, filius dei per incarnacionem egressus ad clarificandum."* Expl.: *„Ut per ipsum hanc triplicem dulcedinem haberemus."*

32. F. 39—39'. R. Item **sermo fratris Chunradini in nativitate domini.**
Inc.: *„Ewangelizo vobis gaudium magnum . . . Hoc gaudium sensit Iohannes in utero."* Expl.: *„De ore eius gladius acutus."*

33. F. 39'—40'. R. Item **sermo fratris Chunradini in nativitate domini.**
Inc.: *„Invenietis infantem . . . Cessat iam querela illius sancte anime."* Expl.: *„Quando dominum ad hospicium ire secum coegerunt."*

34. F. 40'—42. R. Item **sermo fratris Sibotonis in nativitate domini.**
Inc.: *„Multifariam multisque modis olim loquens deus . . . Primo deus pater prophetas misit generi humano."* Expl.: *„Quia oportet per multas tribulaciones intrare in regnum dei."*

35. F. 42—44'. R. **(Sermo) fratris Sibotonis de confessione.**
Inc.: *„Multifariam multisque modis olim deus . . . In precedenti sermone dictum est, quomodo deus pater locutus sit nobis per nativitatem filii sui."* Expl.: *„Comeditis panem in saturitate et absque pavore habitabitis in terra."*

36. F. 44'—46'. R. **Sermo fratris Sibotonis de nativitate domini et quadruplici gaudio.**
Inc.: *„Ecce ewangelizo vobis gaudium magnum . . . Verba sunt angeli ad pastores Luc. II⁰ b. Quadruplex est gaudium"* Expl.: *„Non, sed presenti sabbato continuabitur sabbatum eternum, ad quod perducat nos."*

37. F. 46'—48. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) in nativitate domini et de multiplici gracia.**
Inc.: *„Vidimus eum plenum gracia et veritate . . . Celebrat hodie mater sancta ecclesia videlicet nativitatem Christi in carne."* Expl.: *„Ibunt de virtute in virtutem, donec videant dominum deum in Syon."*
Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 47 n. 7.

38. F. 48—48'. R. **Fratris Chunradini (sermo) infra octavam nativitatis domini.**
Inc.: *„Ecce positus est hic in ruinam . . . In ruinam non credencium, in resurrectionem credentium."* Expl.: *„In coronis rosarum, in luxuriis, in societate mala."*

39. F. 48'—49. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica infra nativitatem domini.**

Inc.: „*Tuam ipsius animam pertransibit gladius . . . Glossa. Dolor dominice passionis, quia non potuit crucifigi sine affectu materni doloris.*" Expl.: „*Quibus dicetur in fine: Ite maledicti etc.*"

40. F. 49'—50. R. **Sermo Chunradini dominica infra octavam nativitatis domini.**

Inc.: „*Puer autem crescebat . . . Bene puer Christus dicitur. Sicut enim puer cum matre, puer cum pueris.*" Expl.: „*Sicut portavimus ymaginem terreni, portemus et ymaginem celestis.*"

41. F. 50. R. **Fratris Sifridi (sermo) dominica infra octavam nativitatis domini.**

Inc.: *Puer autem crescebat . . . Nota, quod VII virtutes in puero isto insinuantur.*" Expl.: „*Et eum, qui venit ad me, non eiciam foras etc.*"

42. F. 50—52'. R. **Sermo in circumcisione domini.**

Inc.: „*Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne masculinum . . . In hac auctoritate fit questio de carnali circumcisione, circa quam duo sunt facienda.*" Expl.: „*Quia tunc, sicut dicit apostolus, mortale hoc induet immortalitatem, ad quam nos . . .* "

43. F. 52'—53'. R. **Sermo Chunradini de circumcisione.**

Inc.: „*Postquam consummati sunt dies VIII . . . Christus sicut pro nobis suscepit mortem, ita circumcisionem non respuit.*" Expl.: „*Terra manans lacte humanitatis et melle trinitatis patria est celestis.*"

44. F. 53'—54. R. **Fratris Chunradini (sermo) de circumcisione.**

Inc.: „*Vocatum est nomen eius Iesus ab angelo . . . In hoc verbo ostenditur dulcissimi (nominis) utilitas et auctoritas.*" Expl.: „*Domine Iesu, accipe spiritum meum.*"

45. F. 54—55. R. **De epyphania sermo.**

„*Ecce magi venerunt ab oriente Ierosolimam dicentes: Ubi est, qui natus est . . . In hodierno ewangelio quinque sunt videnda, primo quid per magos.*" Expl.: „*Cum muneribus, que obtulerunt domino, scilicet aurum, thus et myrram . . .*"

46. F. 55—56. R. **De epyphania domini.**

Inc.: *Et intrantes domum invenerunt puerum . . . Triplex hic status fidelium describitur.*" Expl.: „*Item iudicem terribilem inveniunt inpenitentes . . .*"

47. F. 56—56'. R. **Sermo Chunradini de epyphania.**

Inc.: „*Cum natus esset Iesus . . . In hoc ewangelio salvator noster V nominibus describitur.*" Expl.: „*Sic per IIII*°ʳ *ista Iesum salvatorem consequeris.*"

48. F. 56'—57'. R. **Fratris Chunradini (sermo) de epyphania.**

Inc.: „*Apertis thesauris suis . . . Triplex est thesaurus, videlicet cordis, oris, operis.*" Expl.: „*Ut sic myrram in eis habeamus.*"

49. F. 57. R. **Sermo fratris Wilhelmi in epyphania.**

Inc.: „*Apertis thesauris suis . . . Nota, quod isti reges aperuerunt thesauros suos in domo coram domino.*" Expl.: *Martha enim rapiebat satagens circa frequens ministerium.*"

De auctore nihil inveniri potuit.

50. F. 57'—58. R. **Wilhelmi (sermo) de eodem** et de quadruplici stella.

Inc.: „*Videntes stellam magi . . . Stella quadrupliciter invenitur in sacro eloquio.*" Expl.: „*Quod egrotus secure potuit finire vitam.*"

51. F. 58—59'. R. **Sermo moralis dominica I. post epyphaniam,** et quod homo comparatur VII bestiis propter VII vicia.

Inc.: „*Nolite conformari huic seculo . . . In presentibus apostolicis verbis notandum est, quod forma seculi, id est hominum secularium multiplex est.*" Expl.: „*Reformabit corpus humilitatis configuratum corpori suo, ad quam glorie reformacionem perducat nos.*"

52. F. 59'—60'. R. **Sermo Wilhelmi dominica I. post epyphaniam.**

Inc.: „*Cum esset Iesus annorum XII . . . Historia presentis ewangelii multam materiam edificacionis monstrat nobis.*" Expl.: „*Quod, si non invenit eum, sic querat super choros angelorum in sua natura.*"

53. F. 60'. R. **(Sermo) Wilhelmi dominica I. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Quesierunt eum . . . Nota, quidam querunt deum, ut eum interficiant.*" Expl.: „*Iusti, qui pie et perseveranter ipsum querunt, invenire merentur.*"

54. F. 60'—61. R. **(Sermo) de eodem.**

Inc.: „*Quesierunt eum . . . Nota, quod dilectus tripliciter invenitur.*" Expl.: „*Tres adhuc dies sunt etc.*"

55. F. 61—61'. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica I. post epyphaniam.**

Inc.: „*Post triduum invenerunt illum in templo . . . Quomodo diversi sunt status et generaciones querencium dominum.*" Expl.: „*In gradum pristinum restituitur.*"

56. F. 61'—62'. R. **Fratris Chunradini (sermo) de eodem.**

Inc.: „*Post triduum invenerunt . . . Hic dicendum est de triduo proficiencium.*" Expl.: „*Silens ore, purus corde, placens operi.*"

57. F. 62'—63. R. Item **Chunradini (sermo) dominica I. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Post triduum invenerunt . . . Nunc dicendum est de tercio triduo, quod est perfectorum.*" Expl.: „*Veraciter enim desponsata est anima, quė veraciter dilexit.*"

58. F. 63—63'. R. **Sermo fratris Chunradini dominica I. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Pater tuus et ego dolentes querebamus te . . . Querendus est Christus per fidem, per amorem, per iusticiam.*" Expl.: „*Obedienti domini (!) vocis (!) hominis.*"

59. F. 62'—64'. R. **Fratris Chunradi (sermo) dominica I. (post) epyphaniam).**

Inc.: „*Pater tuus et ego dolentes querebamus te . . . Si esset nobis dolor de Christi absencia.*" Expl.: „*Et cuilibet iniustorum bonorum restitucio et tamen per illam oportet eum evadere.*"

60. F. 64'—65'. R. **Sermo moralis dominica II. post epyphaniam.**

Inc.: „*Habentes donaciones secundum graciam, que data est nobis . . . Inter multa et innumerabilia dona, que nobis dominus elargitur.*" Expl.: „*Venite benedicti patris mei etc., ad quod regnum . . .*"

61. F. 65'—66. R. **Sermo Wilhelmi dominica II. post epiphaniam.**

Inc.: „*Gaudere cum gaudentibus . . . In hiis verbis apostolus exprimit affectus caritatis, qui duo sunt.*" Expl.: „*Domus convivii mundus est, ubi reprobi convivantur.*"

62. F. 66—66'. R. **Sermo Wilhelmi dominica II. (post epiphaniam),** et **quod matrimonium commendatur in XII.**

Inc.: „*Nupcie facte sunt . . . Notandum, quod XII sunt, quibus matrimonium potest commendari.*" Expl.: „*Fortitudo eius in lumbis eius.*"

63. F. 66'—67. R. **Sermo de eodem.**

Inc.: „*Notandum, quod ille, qui vult contrahere matrimonium, primo debet habere intencionem ad deum.*" Expl.: „*Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem.*"

64. F. 67. R. **Dominica II. post epiphaniam (sermo).**

Inc.: „*Nupcie facte sunt . . . Sunt nupcie inter deum et hominem fidelem.*" Expl.: „*Sermo semper modestus et in suo tempore proferendus.*"

65. F. 67—67'. R. Item **quedam notula Sifridi.**

Inc.: „*Vinum non habent . . . Notandum quod V sunt, que sepe ebrii facere consueverunt. Libenter pugnant.*" Expl.: „*Quod pro nobis in quinque locis exstitit perforatum in crucis patibulo.*"

66. F. 67'—68. R. **Sermo fratris Chunradini dominica II. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam . . . Mirabilis est ista conversio aque in vinum.*" Expl.: „*Quam ab illo, qui sanguinem suum fudit.*"

67. F. 68—69'. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) dominica II. (post epiphaniam)** et de triplici statu coniugatorum, viduarum et virginum.

Inc.: „*Nupcie facte sunt in Chana Galylee . . . Occasione istarum nupciarum dicere propono de matrimonio, viduitate et virginitate.*" Expl.: „*Pro excellencia virtutum suarum angeli adorant, videntes eos in gloria inenarrabili, quam nobis prestet.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et in cod. bibl. Monac. 8953; cf. Jakob o. c. p. 47 n. 10.

68. F. 69'—70. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) de matrimonio, viduitate et virginitate (in dominica II. post epiphaniam).**

Inc.: „*Dicere volo de matrimonio, viduitate et virginitate. In hiis salvatur homo.*" Expl.: „*Sic virgo, que cum angelis semper esse debebit. Amen.*"

69. F. 71—72. R. **(Sermo) dominica III. (post epiphaniam) et quod pax** Christi VII bona operatur.

Inc.: „*Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Ita legitur, karissimi, in epistola hodierna, in quibus verbis breviter notandum est, quod pax Christi, de qua apostolus Christi loquitur, VII bona operatur.*" Expl.: „*Tu mecum es in presenti per graciam protegendo, in futuro per graciam et gloriam.*"

70. F. 72'—73. R. **Sermo fratris Chunradini dominica III. post epyphaniam.**

Inc.: „*Domine, si vis, potes me mundare . . . Leprosus iste peccatorem significat, qui coram deo et angelis et omnibus sanctis fetidior.*" Expl.: „*Mitte manum tuam et tange os eius et carnem.*"

71. F. 73. **(Sermo) dominica III. post epyphaniam.**

Inc.: „*Extendens manum . . . Nota duplicem manum in domino, unam gravem et asperam.*" Expl.: „*In sinistra illius divicie et gloria.*"

72. F. 73—74. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica III. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Tantum dic verbo et sanabitur puer meus . . . Puer tuus est spiritus tuus.*" Expl.: „*Multi et magni, sed amplior medicina tua.*"

73. F. 74—74'. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica III. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Filii autem regni eicientur in tenebras exteriores . . . Eicientur miseri in iudicio extra consorcio salvandorum propter VII vicia capitalia.*" Expl.: „*Gulosus per sobrietatem, luxuriosus per castitatem.*"

74. F. 74'—75'. R. **(Sermo) dominica III. post epyphaniam.**

Inc.: „*Ecce leprosus veniens . . . Lepra morbus est, qui multum timetur.*" Expl.: „*Miseremini mei . . .* "

75. F. 75'—76. R. **(Sermo) dominica III. post epyphaniam.**

Inc.: „*Cum descendisset Iesus de monte, ecce leprosus veniens . . . Leprosus, qui domino occurrit, humanum genus significat.*" Expl.: „*Ab omni lepra peccati mundatur.*"

76. F. 76. R. **Sermo de eodem.**

Inc.: „*Providentes bona non tantum coram deo, coram angelis, coram hominibus et coram nobis. Coram deo propter tria.*" Expl.: „*Et laudent eum in portis.*"

77. F. 76—76'. **(Sermo) dominica III. post epyphaniam.**

Inc.: „*Cum descendisset Iesus de monte, secute sunt eum turbe . . . Ibi dicit beatus Bernhardus, quod V genera hominum sequebantur.*" Expl.: „*Qui omnia hec facit, mundus ad consorcium angelorum et filiorum suorum redibit in eternum in Ierusalem.*"

78. F. 76'—77. R. Item **(sermo) dominica III. post epyphaniam.**

Inc.: „*Domine, si vis, potes me mundare . . . Nota, quod peccatum dicitur lepra propter sex.*" Expl.: „*Effeminati dominabuntur eis etc.*"

79. F. 77—77'. R. Item **sermo de eodem (dominica III. post epiphaniam).**

Inc.: „*Ascendente Iesu in naviculam . . . Navicula est ecclesia, que tempestate in fluctibus tribulacionum frequenter quassatur.*" Expl.: „*Et ostium meum viatori patuit.*"

80. F. 77'—78. R. **Fratris Wilhelmi (sermo) dominica III. (post epiphaniam).**

Inc.: „*Ecce leprosus veniens . . . Per lepram mortale peccatum signatur.*" Expl.: „*A scintilla una augetur ignis.*"

81. F. 78—79. R. **(Sermo) dominica IV. (post epiphaniam) et quod debemus diligere proximum propter multas causas.**

Inc.: „*Nemini quicquam debeatis . . . Nota, quod multe cause sunt, propter quas proximum debemus diligere.*" Expl.: „*Et si tradidero corpus etc.*"

82. F. 79—80. R. **(Sermo) dominica IV. post epyphaniam.**

Inc.: „*Qui diligit proximum, legem implevit, scilicet animam vivificando.*" Expl.: „*Ad quod regnum et ad quas divicias perducat nos etc.*"

83. F. 80—81. R. **(Sermo) dominica IV. post epyphaniam.**

Inc.: „*Ecce motus magnus factus est in mari . . . Navicula est ecclesia, Proverb. XXXI., facta est quasi navis institoris.*" Expl.: „*Populus Israel et gentem et locum perdidit.*"

84. F. 81—81'. R. **(Sermo) dominica IV. (post epyphaniam).**

Inc.: „*Ecce motus magnus factus est in mari . . . Post supradictas tres causas IIIIor adhuc cause restant.*" Expl.: „*Ignis eorum non extinguetur.*"

85. F. 81'—82. R. **(Sermo) dominica IV. post epyphaniam.**

Inc.: „*Ascendente Iesu in naviculam . . . Hec navicula sanctam designat ecclesiam.*" Expl.: „*Quando peccator inmundiciam dimittit et bono exemplo aliis viam tribuit.*"

86. F. 82—84. R. **Fratris Sifridi (sermo) dominica IV. post epyphaniam.**

Inc.: „*Ascendente Iesu in naviculam . . . Notandum, quod propter quatuor solent homines navem ascendere.*" Expl.: „*Ibi enim sacerdos condempnat eum aliqua pena.*"

87. F. 84. R. **(Sermo) dominica IV. (post epiphaniam).**
Inc.: „*Domine salva nos, perimus . . . Istud verbum dicant omnes navigantes per mare.*" Expl.: „*In hac venit Christus.*"

88. F. 84—84'. R. **(Sermo) dominaca IV. (post epyphaniam).**
Inc.: „*Ascendente Iesu in naviculam . . . Notandum, quod triplex est navicula, in qua(m) Christus ascendit.*" Expl.: „*In qua salvantur homines a diluvio mundi.*"

89. F. 84'—85. R. **(Sermo) dominica IV. post epyphaniam.**
Inc.: „*Ascendente Iesu in naviculam . . . Comparatur autem ecclesia navi, quia ad modum navis arta fuit a principio.*" Expl.: „*Non habemus hic manentem civitatem etc.*"

90. F. 85. R. **(Sermo) de eodem (dominica IV. post epiphaniam).**
Inc.: „*Ascendente Iesu in naviculam . . . Per naviculam intelligi potest status religionis.*" Expl.: „*Si dilectionem habueritis ad invicem etc.*"

91. F. 85—85'. R. **(Sermo) de eodem (dominica IV. post epiphaniam).**
Inc.: „*Iesus vero dormiebat et tempestas orta fuit . . . Per hoc, quod ipse dormiebat, notatur, quod quandoque permittit, tribulari etiam suos.*" Expl.: „*In eo omnia bella quiescunt.*"

92. F. 85'—86. R. **(Sermo) fratris Wilhelm dominica V. post epyphaniam.**
Inc.: „*Induite vos viscera misericordie i. e. virtutis, que sunt benignitas, humilitas, modestia, pacientia.*" Expl.: „*Quod nemo scit, nisi, qui accipit.*"

93. F. 86—86'. R. **(Sermo) dominica V. (post epiphaniam).**
Inc.: „*Induite vos, sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie. Possunt dici opera caritatis, que sunt ista.*" Expl.: „*Induti lorica fidei et caritatis.*"

94. F. 86'—87. R. **(Sermo) dominica V. (post epiphaniam).**
Inc.: „*Domine, bonum semen seminasti . . . Nota quinque agros, in quibus deus bonum semen seminat.*" Expl.: „*Porta hec clausa erit et non aperietur.*"

95. F. 87—87'. R. **Sermo fratris Chunradini dominica V. post epyphaniam.**
Inc.: „*Simile factum est regnum celorum homini, qui seminavit bonum semen . . . In presenti ewangelio declaratur nobis divinum beneficium, dyabolicum maleficium.*" Expl.: „*Propterea plures venerunt, ut chorum leticie faciant.*"

96. F. 87'—88'. R. **(Sermo) fratris Chunradini dominica V. post epyphaniam.**

Inc.: „*Domine, nonne bonum semen seminasti . . . Bonum semen boni homines sunt.*" Expl.: „*Quicquid in via contingat, gaudere debetis.*"

97. F. 88'—89. R. **Dominica V. post epyphaniam sermo Chunradini.**

Inc.: „*Triticum autem meum congregate . . . Considerare ergo debemus quadruplicem consideracionem.*" Expl.: „*Sic in tuba novissima mortui de quolibet cimiterio vel de quolibet hominum statu.*"

98. F. 89—89'. R. **(Sermo) dominica V. post epiphaniam.**

Inc.: „*Colligite zizania . . . Notandum, quod mali vocantur zizania propter tria.*" Expl.: „*Laudabuntque oculo ad oculum . . .* "

99. F. 89'—90. R. **Moralis (sermo) dominica V. post epyphaniam.**

Inc.: „*Simile est regnum celorum homini, qui seminavit bonum semen . . . Ita proficit cor devotum in fide divinitatis.*" Expl.: „*Danyele erepto de lacu.*"

100. F. 90—91'. R. **Sermo moralis in septuagesima.**

Inc.: „*Sic currite, ut conprehendatis. Currite velociter, sapienter, infatigabiliter, leviter, concorditer, ardenter et perseveranter.*" Expl.: „*Sine dubio bravium celestis beatitudinis comprehendet. Quod nobis prestare.*"

101. F. 91—93'. R. **Fratris Sibotonis (sermo) dominica in septuagesima.**

Inc.: „*Sic currite, ut conprehendatis . . . Legitur in fabula, quod Hercules gygas instituit agones, ludum.*" Expl.: „*Et merces tua magna nimis scilicet in futuro. Ad quod ipse nos perducat. Amen.*"

102. F. 93'—94. R. **(Sermo) Wilhelmi dominica in septuagesima et quod sex sunt, que solent homines incitare ad currendum.**

Inc.: „*Sic currite, ut conprehendatis . . . Sex vero sunt, que solent homines incitare ad currendum spirituale.*" Expl.: „*Ve illis, qui in manus dyaboli per pigriciam ceciderunt.*"

103. F. 94. R. **(Sermo) dominica in septuagesima.**

Inc.: „*Simile est regnum celorum homini patrifamilias . . . Ad hanc vineam excolendam quidam conducuntur in prima hora.*" Expl.: „*Qui etsi non per etatem, habuit per crucem.*"

104. F. 94—94'. R. Item **alias sermo in septuagesima.**

Inc.: „*Quid statis tota die ociosi . . . Nota, quod magna est stulticia vivere in ocio in vita presenti propter quinque*" Expl.: „*Me oportet operari opera eius, qui misit me.*"

105. F. 94'—96. R. **(Sermo) fratris Perhtoldi dominica in septuagesima.** Inc.: *„Simile est regnum celorum homini patrifamilias . . . Vinea est ecclesia, ad quam multi sunt vocati."* Expl.: *„Quod oculus non vidit etc."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 48 n. 14.

106. F. 96—98'. R. **Sermo fratris Perhtoldi in septuagesima.**

Inc.: *„Multi sunt vorati, pauci vero electi . . . Hec verba dura sunt et omni homini formidanda."* Expl.: *„Crescit enim ex illis laboribus cuilibet membro magna gloria in eternum, quod . . ."*

107. F. 98'—99'. R. **Fratris Chunradini (sermo) in septuagesima.**

Inc.: *„Ite in vineam meam . . . Karissimi, laboremus in vinea ecclesie, ut deserviamus denarium glorie."* Expl.: *„Ita heretici fetidam doctrinam."*

108. F. 99'—100. R. **Sermo Chunradini in septuagesima.**

Inc.: *„Voca operarios et redde illis mercedem suam . . . Non ociosis, sed operantibus redditur merces eterna."* Expl.: *„Qui sua rotunditate eternitatem signat."*

109. F. 100—101. R. **Sermo fratris Chunradini dominica in septuagesima.**

Inc.: *„Sic erunt primi novissimi . . . Verbum istud plenum est consolacione et trepidacione."* Expl.: *„Quod interpretatur sedes in angustia cognita."*

110. F. 101—101'. R. **(Sermo) dominica in septuagesima et quod propter V tenemur operari.**

Inc.: *„Quid hic statis tota die ociosi . . . Increpat dominus ociosos et negligentes operarios in vita presenti."* Expl.: *„Ociosi peccant contra omnia ista, scilicet ius nature, loci, temporis, conductionis et exempli."*

111. F. 101'. R. **(Sermo) dominica in septuagesima.**

Inc.: *„Voca operarios et redde illis mercedem . . . Quasi dicat dominus peccatori suo, id est filio suo."* Expl.: *„Quod finiri non potest."*

112. F. 101'—102. R. Item **dominica in septuagesima.**

Inc.: *„Multi sunt vocati, pauci vero electi . . . Notandum, quod multi sunt vocati ad fidem, pauci vero electi ad regnum."* Expl.: *„Unus erat ex angelis et virginibus, alius ex continentibus."*

113. F. 102—102'. R. **Sermo moralis dominica in sexagesima.**

Inc.: *„Hebrei sunt et ego . . . Hebrei interpretantur victores (!) vel transeuntes."* Expl.: *De hiis transmigrationibus migrant ad regnum celorum. Quod nobis . . ."*

114. F. 102'—103. R. **In. sexagesima (sermo).**

Inc.: „*Libenter gloriabor in infirmitatibus meis . . . Nota, quod glogloriari debemus in infirmitatibus propter VII.*" Expl.: „*Beatus vir, qui corripitur a domino.*"

115. F. 103—103'. R. **Fratris Wilhelmi in sexagesima (sermo).**

Inc.: „*Libenter gloriabor . . . Necesse est homini, ut sciat, in quo debet gloriari.*" Expl.: „*Obliviscantur eorum, qui sunt in patria.*"

116. F. 103'—104. R. **Wilhelmi in sexagesima** et quod propter tria debemus tribulaciones sustinere.

Inc.: „*Libenter gloriabor in infirmitatibus meis . . . Notandum, quod tripliciter vult ecclesia inducere filios ad portandum fortiter omnes tribulaciones.*" Expl.: „*Non exsurgant in offendiculum.*"

117. F. 104—104'. R. **Fratris Wilhelmi (sermo) de sexagesima** et quod apostolus commendatur hic a quinque.

Inc.: „*Scio, hominem in Christo . . . In hiis verbis apostolus commendatur a quinque.*" Expl.: „*Quedam ineffabilia de secreta dei essencia.*"

118. F. 104'—105. R. **Wilhelmi in sexagesima.**

Inc.: „*Exiit, qui seminat, seminare semen suum . . . Hanc questionem tetigisse videtur Ieremias XIIII. dicens: Quasi colonus futurus es in terra.*" Expl.: „*In racionabilibus autem possibile est, de terra fieri terram pinguem.*"

119. F. 105—105'. R. **Sermo fratris Perhtoldi dominica in sexagesima.**

Inc.: „*Exiit, qui seminat . . . Nota exemplum. Si esses pauper et dives ante te seminaret aureos denarios, ut eos colligeres.*" Expl.: „*Christus tribuit ea populo.*"

120. F. 105'. R. **Domininica in sexagesima** et de questionibus Mauricii.

Inc.: „*Exurge, quare obdormis, domine . . . Nota, quod in hoc officio petit ecclesia in tribulacionibus adiuvari.*" Expl.: „*Exurge, quare obdormis domine etc.*"

121. F. 105'—106'. R. **Sermo fratris Wilhelmi in sexagesima.**

Inc.: „*Fructum afferunt. Nota, quod VII sunt, que impediunt fructum affere.*" Expl.: „*Epulemur sine fastidio.*"

122. F. 106'—107. R. **Dominica in sexagesima (sermo).**

Inc.: „*Exiit, qui seminat, seminare . . . Per semen istud notatur verbum dei.*" Expl.: „*Ab ipso pro multiplici fructu eternaliter benedici. Amen.*"

123. F. 107—108'. R. **Sermo fratris Perhtoldi dominica in sexagesima.**

Inc.: „*Exiit, qui seminat, seminare . . . In epistola legitur de semine spirituali, i. e. de bonis, que facimus.*" Expl.: „*Sed in terram bonam. Amen.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 48 n. 15.

124. F. 108'—109. R. **(Sermo) Chunradini in sexagesima.**

Inc.: „*Exiit, qui seminat . . . Seminat doctor dei verba.*" Expl.: „*Semina plus in aliis.*"

125. F. 109—109'. R. **Sermo Chunradini in sexagesima.**

Inc.: „*Exiit, qui seminat . . . Est enim semen sciencie, penitencie, misericordie et iusticie.*" Expl.: „*Falsum testimonium, discordie seminacionem.*"

126. F. 110—110'. R. **Sermo fratris Chunradini in sexagesima.**

Inc.: „*Aliud cecidit in terram bonam . . . Quadruplex est bona terra, materialis, virginalis, spiritualis, eternalis.*" Expl.: „*Et seminare bona opera negligitis.*"

127. F. 110'. R. **Gregorii (sermo) in sexagesima.**

Inc.: „*Dicit dominus in ewangelio: Sic est regnum dei, quemadmodum si iaceat (!) homo semen in terram.*" Expl.: „*Iam plenum frumentum in spica proferimus.*"

De auctore nihil inveniri potuit.

128. F. 110'—111. R. **Fratris Wilhelmi (sermo) in quinquagesima.**

Inc.: „*Si linguis hominum loquar . . . Homo, qui caritatem non habet, res despecta est.*" Expl.: „*Et separat a deo et opera reddit inutilia.*"

129. F. 111—112. R. **Sermo fratris Wilhelmi (sermo) in quinquagesima.**

Inc.: „*Caritas paciens est, benigna est . . . In hac epistola Christi militem armat apostolus armatura caritatis.*" Expl.: „*Nunquam cessabitur a laudibus eius, qui est semper laudabilis et gloriosus in secula. Amen.*"

130. F. 112—113'. R. **Wilhelmi (sermo) de quinquagesima.**

Inc.: „*Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus . . . Ad presens propositum meum est, ostendere, quare peccator parvulus nuncupetur.*" Expl.: „*Ut de pugna virili perveniat ad palmam, que dabitur pugnaturis. Ad quam . . .*"

131. F. 113'—114. R. **Sermo fratris Sibotonis in quinquagesima.**

Inc.: „*Videmus nunc per speculum . . . Notandum, quod quadruplex est speculum deputatum usui filiarum.*" Expl.: „*Quare spectaculum facti sumus*

mundo et angelis et omnibus hominibus, nisi, ut nobis rependatur hoc speculum in mercede?"

132. F. 114—116. R. **Fratris Sibotonis (sermo) in quinquagesima.**

Inc.: *„Quid tibi vis, ut faciam etc. At ille dixit: Rabboni, ut videam . . . Legimus in ewangelio, quod domino transeunte cecus quidam clamavit ad eum."* Expl.: *„Ut non erremus in via dei. Quod ipse nobis . . ."*

133. F. 116—116'. R. **Fratris Chunradini (sermo) in quinquagesima.**

Inc.: *„Tradetur enim gentibus . . . Talia passus est dominus, antequam occideretur corpore."* Expl.: *Post hec autem omnia anima per consensum occiditur."*

134. F. 116'—117. R. **Fratris Chunradini (sermo) in quinquagesima.**

Inc.: *„Cecus quidam sedebat . . . Quatuor ex causis contingit cecitas culpe in anima."* Expl.: *„Et eris cecus et non videns solem."*

135. F. 117—118. R. **Item Chunradini (sermo in quinquagesima).**

Inc.: *„Confestim vidit . . . Quatuor sunt, que animam peccatis excecatam videre non faciunt."* Expl.: *„Fundamenta moncium comburet, id est sensus, qui sunt fundamenta peccatorum."*

136. F. 118—118'. R. **Sermo moralis in capite ieiunii** et quod sunt V consideranda in cinere.

Inc.: *„Dabo coronam pro cinere . . . Cinerem hodie recipimus in capita nostra."* Expl.: *„Et hoc etiam meretur in futuro tota in deum colligi et uniri."*

137. F. 118'—119. R. **(Sermo) In capite ieiunii** et quod propter quatuor debemus converti.

Inc.: *„Convertimini ad me . . . Ecce, quam dulci sermone incipit ad nos dominus deus noster."* Expl.: *„Dando graciam promerendi vitam eternam."*

138. F. 119—120. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) in capite ieiunii** et quod quinque debent nos ad celestem conversionem promovere.

Inc.: *„Convertimini ad me . . . Nota, quod V consideraciones debent nos ad celestem conversionem promovere."* Expl.: *„Sine dubio vitam suam subito in melius commutaret. Rogemus . . ."*

139. F. 120—121. R. **Sermo fratris Perhtoldi in capite ieiunii.**

Inc.: *„Penitenciam agite, appropinquabit enim regnum celorum . . . Hec duo facit Christus, invitat ad actum penitencie."* Expl.: *„Tamdiu gaudet de venia, quamdiu sustentatur a penitencia. Rogemus . . ."*

140. F. 121—123'. R. **Fratris Perhtoldi sermo in capite ieiunii** vel, quando vis, de penitencia.

Inc.: „*Penitenciam agite, appropinquabit enim regnum celorum . . . Ezech. XVIII: Anima, que peccaverit, ipsa morietur.*“ Expl.: „*Penitenciam igitur agite etc.*“

141. F. 123'—124. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) de penitencia** et quod debemus penitenciam agere propter V.

Inc.: „*Ago penitenciam in favilla et cinere . . . Nota quod libenter debemus agere penitenciam, dum sani sumus, propter quinque.*“ Expl.: „*Et manus eius arescent etc.*“

142. F. 124—125'. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) in capite ieiunii** et quod est flendum quatuor modis.

Inc.: „*Tempus flendi, tempus ridendi . . . Duo preponuntur (!) nobis in premissa auctoritate.*“ Expl.: „*Gaudete et exultate, quoniam merces vestra est etc. Ad quam . . .*“

143. F. 125'—127. R. **Fratris Sibotonis (sermo) in capite ieiunii.**

Inc.: „*Convertimini ad me in toto corde vestro . . . Bonitatem suam ostendit deus homini in quatuor.*“ Expl.: „*Ut ipsius misericordiam consequamur, prestante . . .*“

144. F. 127—127'. R. **(Sermo) in capite ieiunii**

Inc.: „*Convertimini ad me in toto corde vestro . . . Non est mirum, si servus rogat dominum, ut si ille, qui facit iniuriam rogat, qui passus est iniuriam.*“ Expl.: „*Nisi in omni tua cogitacione, locucione vel opere servum dei te testari.*“

145. F. 127'—128. R. **Fratris Chunradini (sermo) in capite ieiunii.**

Inc.: „*Ago penitenciam in favilla et cinere . . . Agere penitenciam debemus, non tantum pati.*“ Expl.: „*Pallium laudis eterne.*“

146. F. 128—129. R. **Item fratris Chunradini (sermo) in capite ieiunii.**

Inc.: „*Conspergere cinere, luctum unigeniti fac tibi . . . Cinere in capite mentis conspergimur, dum incineracionis nostre future et mortis recordamur.*“ Expl.: „*Dum ab indigene (!) communicante quasi pedibus conculcatur.*“

147. F. 129—129'. R. **Fratris Chunradini (sermo) in capite ieiunii.**

Inc.: „*Convertimini ad me . . . Quatuor sunt aque, que conversionem impediunt.*“ Expl.: „*Quasi eum plus cruciet conpassio miseri, quam ipsum miserum passio sui.*“

148. F. 129'—130'. R. **Fratris Chunradini (sermo) de eodem.**

Inc.: *Convertimini ad me . . . Adiuva nos deus ad hanc conversionem."* Expl.: *„Et paratum dominum sanctificatorem eligere sempiternum."*

149. F. 130'—131. R. **Fratris Chunradini (sermo) in capite ieiunii.**

Inc.: *„Convertimini ad me . . . Nunc complendum est, quod hodie dimissum est."* Expl.: *„Quid aliud quam superne misericordie pignus tenemus."*

150. F. 131—131'. R. **Sermo fratris Chunradini in capite ieiunii.**

Inc.: *„Cum ieiunatis . . . Ieiunium perficitur plena conversione."* Expl.: *„Qui non manducat, manducantem non iudicet."*

151. F. 131'—133. R. **Sermo moralis dominica I. in quadragesima.**

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Sed cuius rei faciende est acceptabile tempus, scilicet seminandi."* Expl.: *„In hoc tempore acceptabili ad palmam et coronam perveniet sempiternam. Ad quam . . . "*

152. F. 133—133'. R. **Dominica I. in quadragesima.**

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Est autem tempus diligenter observandum, quia breve."* Expl.: *„Angelus domini descendit secundum tempus in piscinam etc."*

153. F. 133'—134. R. **Sifridi de eodem (dominica I. in quadragesima)** et quod quatuor tempora sunt observanda.

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Nota, quod quatuor tempora sunt observanda, scilicet tempus minuendi, seminandi, negociandi et transfretandi."* Expl.: *„Emendemus in melius, quod ignoranter peccavimus etc."*

154. F. 134—134'. R. **Dominica I. in quadragesima** et quod omne tempus anni dividitur in IV.

Inc.: *„Ecce nunc tempus acceptabile . . . Ad verbi propositi explanacionem."* Expl.: *„Luceat lux vestra coram hominibus etc."*

155. F. 135—135'. R. **Dominica I. in quadragesima** et quintuplici gracia.

Inc.: *„Hortamur vos, ne in vacuum graciam dei recipiatis . . . Gracia hec quintuplex est secundum quinque beneficia nobis collata."* Expl.: *„Ecce spes eius frustrabitur eum."*

Sequitur notula.

156. F. 135'—136. R. **Dominica I. in quadragesima** et quod propter VII causas permittit deus hominem temptari.

Inc.: „*Ductus est Iesus in desertum . . . Nota, quod VII de causis permittit deus hominem temptari.*" Expl.: „*Item negociatores per avariciam. Eccli. XI. Est qui locupletatur parce etc.*"

157. F. 136—136'. R. **(Sermo) de eodem (dominica I. in quadragesima)** et quod quatuor sunt cause temptacionum.

Inc.: „*Accedens temptator . . . Temptator dicitur dyabolus, cuius officium est temptare.*" Expl.: „*Sic intus divinitas resistebat.*"

158. F. 136'—137. R. **Dominica I. in quadragesima** et quod multis modis dyabolus temptat hominem.

Inc.: „*Ductus est Jesus in desertum . . . Crysostomus: Quando deus pater clamat . . . Item nota, quod dominus in deserto temptatus fuit.*" Expl.: „*Per abstinenciam mortificemus.*"

159. F. 137—137'. R. **Fratris Wilhelmi (sermo) dominica I. in quadragesima.**

Inc.: „*Accedens temptator . . . Sciendum, quod dyabolus multum conatur ad hoc, ut filii dei penitenciam suam mutent.*" Expl.: „*Valde necessarius sit eis cibus spiritualis etc.*"

160. F. 137'—138. R. **(Sermo) dominica I. in quadragesima.**

Inc.: „*Et cum ieiunasset . . . Filius dei ieiunavit, ut nobis formam ieiunandi daret.*" Expl.: „*Et tandem in sollempnitates preclaras vite eterne, sicut ibi sequitur.*"

161. F. 138—139'. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) dominica I. in quadragesima.**

Inc.: „*Tunc reliquit eum dyabolus . . . Ibi dicit glossa: Consummata omni temptacione accesserunt angeli.*" Expl.: „*O eternum et incessabile clarum et dulce etc. Quod nobis prestare . . .*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et in cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 48 n. 17.

162. F. 139'—140. R. **Sermo fratris Chunradini dominica I. in quadragesima.**

Inc.: „*Ecce nunc tempus acceptabile . . . Quatuor tempora sunt, que homines deberent semper habere in memoria.*" Expl.: „*Qui nunc tempus acceptabile negligunt.*"

163. F. 140—140'. R. Item **(sermo) Chunradini de eodem (dominica I. in quadragesima).**

Inc.: *„Ductus est Iesus in desertum . . . Sicut propter nos natus.“* Expl.: *„Si non deterreat certamen laborum.“*

164. F. 140'—141'. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica I. in quadragesima.**

Inc.: *„Cum ieiunasset . . . Qui ieiunium suum deo desiderat esse acceptum.“* Expl.: *„Post XL dies dominus ascendit in celum.“*

165. F. 141'—142. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica I. in quadragesima.**

Inc.: *„Tunc assumpsit eum dyabolus . . . Assumpcio hominis Christi vel humane nature Christi quadruplex est.“* Expl.: *„Mater ostendit filio pectus et ubera etc.“*

166. F. 142—142'. R. **(Sermo) dominica II. in quadragesima** et quod anime quinque modis clamant ad dominum.

Inc.: *„Dimitte eam, quia clamat post nos . . . Sed notandum est, karissimi, quod quinque modis clamat anima pia ad Christum.“* Expl.: *„Audivit gemitum eorum.“*

Sequuntur duo excerpta sermonum in dominica II. quadragesimae.

167. F. 143—143'. R. **Sermo fratris Sifridi dominica II. in quadragesima.**

Inc.: *„Sanata est filia eius ex illa hora . . . Sanatur filia, id est anima, septem modis.“* Expl.: *„Quia virtus de illo exiebat et sanabat omnes. Rogemus . . .“*

168. F. 143'—144. R. **Sermo fratris Wilhelmi dominica II. in quadragesima.**

Inc.: *„Filia mea male a demonio vexatur . . . Notandum, quod filia huius mulieris, licet a demonio male vexaretur.“* Expl.: *„Illos iuvat dominus, qui se iuvant.“*

169. F. 144—144'. R. **(Sermo) de eodem (dominica II. in quadragesima).**

Inc.: *„Domine adiuva me . . . Domine tibi debetur servicium naturale.“* Expl.: *„Fili peccasti, ne adicias iterum.“*

170. F. 144'—146'. R. **Fratris Perhtoldi (sermo) dominica II. in quadragesima.**

Inc.: *„O mulier, magna est fides tua . . . Ibi dicit glossa: Sub persona mulieris Chananitidis magna fides ecclesie.“* Expl.: *„Aliis omnibus dampnatis. Quod nobis prestare . . .“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et in cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 48 n. 18.

Sequitur excerptum sermonis dominicae II. in quadragesima.

171. F. 146'—148'. R. **Fratris Sifridi (sermo) dominica II. in quadragesima.**

Inc.: *„State in domino, karissimi . . . Nota, quod homo debet habere spem et fidem."* Expl.: *„Cadent a latere tuo mille etc."*

172. F. 148'—149. R. **Fratris Chunradini (sermo) dominica II. in quadragesima.**

Inc.: *„Hec est voluntas dei, sanctificacio vestra . . . Olim David oravit dicens: Doce me facere voluntatem tuam."* Expl.: *„Et ego vitam eternam do eis."*

173. F. 149—149'. R. Item **sermo fratris Chunradini de eodem (dominica II. in quadragesima).**

Inc.: *„Dimitte eam, quia clamat post nos . . . Clamor oracionis optimus nuncius est ad aures dei."* Expl.: *„Et exaudivit me de ventre inferi."*

174. F. 149'—150'. R. **Fratris Chunradini dominica II. in quadragesima.**

Inc.: *„Dimitte eam . . . Ecce mulier ista multum clamando multos movit ad intercedendum."* Expl.: *„Domine labia mea aperies etc."*

175. F. 150'—151. R. **Fratris Chunradini de eodem (dominica II. in quadragesima).**

Inc.: *„Catelli edunt . . . Catelli sunt humiles peccatores."* Expl.: *„Et circumfluencia temporalium bonorum recte meritoque contempnerentur."*

Sequitur excerptum sermonis dominica III. in quadragesima.

176. F. 151—151'. R. **Dominica III. in quadragesima.**

Inc.: *„Ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit vos . . . Quia nemo sine vera dilectione potest salvari."* Expl.: *„Hic salvus erit. Quod nobis prestare . . ."*

177. F. 151'—153. R. **Fratris Sibotoni dominica III. in quadragesima.**

Inc.: *„Estote imitatores dei . . . Duo genera filiorum habet deus."* Expl.: *„Ubi inveniamus in eo collectorem omnium bonorum. Quod ipse prestare . . ."*

178. F. 153—153'. R. **Fratris Wilhelmi dominica III. in quadragesima.**

Inc.: *„Erat Iesus eiciens demonium . . . Nota, quod opus salvatoris est, demonium eicere."* Expl.: *„Quasi a facie colubri fuge peccatum."*

179. F. 153'—155. R. **(Fratris) Wilhelmi dominica III. in quadragesima.**

Inc.: „*Erat Iesus eiciens demonium . . . Dicit, hunc demoniacum et cecum et mutum fuisse, in quo fiunt tria miracula a deo.*“ Expl.: „*In adinvencionibus suis ad iram concitaverunt.*“

180. F. 155—157. R. **Fratris Perhtoldi dominica III. in quadragesima.**

Inc.: „*Qui non est mecum, adversum me est . . . Hec de omnibus hereticis scismaticis possunt intelligi.*“ Expl.: „*Ut a domino numquam separemur. Amen.*“

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. 48 n. 19.

181. F. 157—158. R. **Fratris Sifridi dominica III. in quadragesima.**

Inc.: „*Erat Iesus eiciens demonium . . . Vulgariter dicitur: bonam dietam facit, qui de fatuo se liberat.*“ Expl.: „*In invocacione nominis mei demonia eicient.*“

182. F. 158—158'. R. **Sermo fratris Chunradini dominica III. in quadragesima.**

Inc.: „*Erat Iesus eiciens demonium . . . Utrum dyabolus eiciatur per contricionem, mutus loquatur per confessionem.*“ Expl.: „*Nichil aliud elegerunt, nisi cum hoc mundo dampnari.*“

183. F. 158'—159'. R. **Sermo fratris Chunradini dominica III. in quadragesima.**

Inc.: „*Tunc vadit et assumit . . . Ecce, quod hic dicitur, heu sepe videtur.*“ Expl.: „*Demonium, quod super luxuriosos habuit potestatem.*“

183a. F. 159'—160. R. **(Sermo) fratris Chunradini dominica III. in quadragesima.**

Inc.: „*Beatus venter, qui te portavit . . . Sicut Maria in ventre, sic nos in mente Christum portemus.*“ Expl.; „*Deus pro te coronatus est spinis, ut te coronet in celo.*“

184. F. 160—160'. R. **Dominica in media quadragesima.**

Inc.: „*Letare Ierusalem et conventum facite omnes . . Ista verba ammonent nos cuiusdam magne leticie, que preteriit.*“ Expl.: „*Secundo, quia inimici sunt dei, tercio, quia amici sunt dyaboli.*“

185. F. 160'—161'. R. **Dominica in media quadragesima.**

Inc.; „*Illa que sursum est Ierusalem . . . In hoc, quod dicit, que sursum est, commendat eam a situ.*“ Expl.: „*Que habituri sunt in illa superna Ierusalem.*“

186. F. 161'—162. R. **Wilhelmi in media quadragesima.**

Inc.: „*Letatus sum in hiis, que dicta sunt michi . . . Hodiernum officium totum plenum est leticia.*" Expl.: „*Notatur corpus Christi de humanitate Ade sumptum.*"

187. F. 162'—163. R. **Fratris Wilhelmi in media quadragesima.**

Inc.: „*Letare Ierusalem . . . In hiis verbis quatuor gaudia nunciantur.*" Expl.: „*Grana sunt singule persone, cellule sunt ecclesie, cortex est una fides.*"

188. F. 163—164'. R. **Fratris Wilhelmi in media quadragesima.**

Inc.: „*Accepit Iesus panes et cum gracias egisset . . . Consuetudo est, post meridiem et in tempore ieiunii ponere mensam.*" Expl.: „*Comedite, amici mei, et inebriamini, karissimi. Prosequere sicut scis.*"

189. F. 164'—165'. R. **Sifridi dominica in media quadragesima.**

Inc.: „*Misereor super turbam . . . Notandum, quod triplex est turba.*" Expl.: „*Rursum crucifigentes in semetipsis filium dei.*"

190. F. 165'—166. R. **Dominica in media quadragesima** et de sublevacione oculorum Iesu.

Inc.: „*Cum sublevasset oculos Iesus . . . In multis locis loquitur ewangelium de sublevacione oculorum salvatoris.*" Expl.: „*Oculos dirigamus ad te.*"

191. F. 166—167. R. **In media quadragesima** et quid per V panes intelligere possumus.

Inc.: „*Est puer unus hic, qui habet quinque panes . . . In hiis verbis tria sunt consideranda, videlicet quis sit iste puer.*" Expl.: „*Secundus tollit presumpcionem.*"

192. F. 167. R. **In media quadragesima** et quod per V panes intelliguntur quinque, in quibus consistit hominis perfeccio.

Inc.: „*Est puer unus hic, qui habet V panes . . . Per quinque panes intelliguntur V, in quibus consistit hominis perfeccio.*" Expl.: „*Qui nullum peccatorem reversum despicit, qui peccatores redimere venit.*"

193. F. 167—170'. R. **Wilhelmi in media quadragesima.**

Inc.: „*Erat proximum pascha . . . Veniens ad Christum multitudo magna imminente pascha, quod interpretatur transitus.*" Expl.: „*Qui pectus tundit et se non corrigit, sollicitatur peccatum et non tollit.*"

194. F. 170'—171'. R. **Fratris Perhtoldi in media quadragesima.**

Inc.: *„Erat proximum pascha, dies festus Iudeorum . . . Totum hodiernum officium tam diurnum, quam nocturnum festivum est."* Expl.: *„Ut ad ipsum valeamus pervenire."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. Linc. et in cod. bibl. Monac. 8739; cf. Jakob o. c. p. 49 n. 20.

195. F. 171'—172'. R. **Fratris Chunradini dominica in media quadragesima.**

Inc.: *„Est puer unus hic, habens quinque panes . . . Puer est Christus, a quo quinque panes habemus."* Expl.: *„Non inveni opera tua plena."*

196. F. 172'—173. R. **Fratris Chunradini in media quadragesima.**

Inc.: *„Est puer unus hic . . . Ordeacei panes possunt significare austeras refecciones, quas habet anima fidelis."* Expl.: *„Vel quinque panes da michi."*

197. F. 173—173'. R. **Fratris Chunradini de eodem.**

Inc.: *„Hic est vere propheta . . . Isti quinque panes miraculo illuminati veritatem cognoverunt."* Expl.: *„Ut tempora indulta non pereant."*

198. F. 173'—174'. R. **Fratris Luce in passione domini.**

Inc.: *„Christus assistens pontifex futurorum bonorum . . . In hiis verbis ostendit apostolus quatuor differencias Christi ad pontificem veteris testamenti."* Expl.: *„Quia iam non est timor de culpa sive de pena, quia gloria erit eterna."*

Cf. catal. bibl. nat. Vienn. n. 1349 et n. 1364; Denis II n. 770 et 772.

199. F. 174'—175'. R. **Sermo Luce in passione domini.**

Inc.: *„Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit . . . Tria notat dominus in verbis: audienciam caritatem."* Expl.: *„Ut vivant, qui vite sunt mortui."*

200. F. 175'—177'. R. **Fratris Perhtoldi in passione domini et exposi**cione misse.

Inc.: *„Quis ex vobis arguet me de peccato . . . Quia hodie in epistola tractatur de pontificatu Christi."* Expl.: *„Mansiones multe sunt. Ad quas nos perducat . . ."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 49 n. 21.

201. F. 177'—178. R. **Sifridi in passione domini** et quod homo inhonoratur tribus modis in sua persona.

Inc.: „*Ego demonium non habeo . . . Ecce completum est, quod dominus locutus est per prophetam: Retribuebant mala pro bonis.*“ Expl.: „*Nos collocare dignetur inter sanctos et electos suos. Hoc nobis concedat, qui vivit . . .*“

202. F. 178—179. R. **Sermo fratris Perhtoldi in passione domini.**

Inc.: „*Qui est ex deo, verba dei audit . . . Notandum, quod debemus valde diligenter et cum omni studio audire verbum dei.*“ Expl.: „*Heu consolabor super hostibus meis. Rogemus.*“

203. F. 179—179'. R. **Dominica in passione domini.**

Inc.: „*Christus assistens pontifex . . . In hodierna epistola docet nos apostolus tria.*“ Expl.: „*Veniat mors super illos etc.*“

204. F. 179'—180. R. **Wilhelmi in passione domini.**

Inc.: „*Christus assistens pontifex . . . Notandum, quod Christus fuit pontifex glorie, que a deo est.*“ Expl.: „*Et porta celi redemptis Christi sanguine reseratur, per quam nos introducat . . .*“

Sequitur notula.

205. F. 180'—181. R. **In passione domini** et quod quatuor sunt genera, a quibus se deus abscondit.

Inc.: „*Iesus autem abscondit se . . . Nota, quod sunt quatuor genera, a quibus se deus abscondit.*“ Expl.: „*Et in peccato vestro moriemini.*“

206. F. 181—181'. R. **In passione domini** et quod de quatuor dixit dominus veritatem.

Inc.: „*Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi . . . Quis umquam christianus audeat, ipsum negare esse veritatem.*“ Expl.: „*Per quam Christus et omnes sancti precesserunt.*“

207. F. 181'—182. R. **Fratris Chunradini in passione domini.**

Inc.: „*Si sanguis hyrcorum et thaurorum . . . Commendatur in hac epistola sanguis preciosus Christi.*“ Expl.: „*Et fruicione deitatis beatorum corona erit.*“

208. F. 182'—183. R. **Fratris Chunradini in passione domini.**

Inc.: „*Si veritatem dico vobis . . . Adhuc dominus hoc verbum multis dicere potest.*“ Expl: „*Is est, qui fatetur, se nosse deum, factis autem negat.*“

209. F. R. 183—184. R. Item **Chunradini de passione domini.**

Inc.: *Tulerunt lapides Iudei, ut iacerent in eum . . . Adhuc lapides in Iesum iaciunt, qui in membra sua fraudula mittunt.*“ Expl.: „*Me enim plus peccatum vulneris tui, quam vulnus lateris mei ledit.*“

210. R. 184—184'. R. **Dominica in palmis.**

Inc.: „*Hoc enim sentite, quod et in Christo Iesu . . . Notandum, quod multa sunt, propter que solet aliquis alii multum compati.*" Expl.: „*Formam servi accipiens.*"

211. F. 184'—185. R. **Sermo fratris Sifridi dominica in palmis.**

Inc.: „*Hoc sentite in vobis . . . Dominus quasi pugnam aggressurus nuncios cum litteris mittit.*" Expl.: „*Ut suas penas valeamus compaciendo sustinere.*"

212. F. 185—185'. R. **Sermo de dominica in palmis.**

Inc.: „*Pueri Hebreorum portantes ramos . . . Hodie, fratres, sancta ecclesia triumphalem Christi gloriam representat.*" Expl.: „*Ad visionem pacis, hoc est ad vitam eternam, ad quam nos . . .*"

Sequitur notula.

213. F. 186—186'. R. **Sermo Luce dominica in palmis.**

Inc.: „*Dicite filie Syon . . . Dicite filie Syon, id est populo Israeli.*" Expl.: „*Venit autem mansuetus, ut non timeretur, sed amaretur.*"

214. F. 186'—187'. R. **Dominica in palmis.**

Inc.: „*Benedictus, qui venit in nomine domini . . . In hac die leguntur duo ewangelia, unum leticie, gaudii et honoris Christi.*" Expl.: „*Iuxta ostium domus statim cecidit et mortuus est. Rogemus . . .*"

215. F. 187'—190'. R. **Sermo fratris Perhtoldi dominica in palmis.**

Inc.: „*Benedictus, qui venit in nomine domini . . . Commendat apostolus in epistola caritatem Christi.*" Expl.: „*Tanto melior efficitur. Rogemus dominum, ut.*"

216. F. 190'—191. R. **Dominica in palmis.**

Inc.: „*Egredimini in montem et afferte frondes olive . . . In quibus tria genera bonorum operum designantur.*" Expl.: „*Vestesque non laverat et sic motus est a mensa regis.*"

217. F. 191—191'. R. **Fratris Chunradini dominica in palmis.**

Inc.: „*Cum appropinquasset Iesus Ierosolimam . . . In hoc ewangelio ostenditur domino quadruplex honoracio.*" Expl.: „*Qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur.*"

218. F. 191'—192. R. **Fratris Chunradini dominica in palmis.**

Inc.: „*Ecce rex tuus venit tibi mansuetus . . . Ut quilibet nostrum mereretur, hodie esse asinus domini.*" Expl.: „*Equum et assessorem (!) proiecit in mare etc.*"

219. F. 192—193. R. **Sermo fratris Chunradini dominica in palmis.**
Inc.: *Turba multa, que venerat ad diem festum . . . Per palmam significatur victoria.*" Expl.: *„Nec palmam victorie consequitur.*"

220. F. 193—193'. R. **In cena domini.**
Inc.: *„Si non lavero te . . . Dura est hec domini, sed tamen pia voluntas.*" Expl.: *„Si ergo dominus per graciam datam verbis et sacramentis suis nos laverit, secum partem habebimus.*"

221. F. 193'—194. R. **In cena domini.**
Inc.: *„Probet autem seipsum homo . . . Consuetum est in cura corporali.*" Expl.: *„Propter elongacionem et dissuetudinem Christi.*"

222. F. 194—195. R. Sermo **in cena domini.**
Inc.: *„Fecit rex Assuerus grande convivium cunctis principibus . . . Hec verba leguntur in Hester et ex istis verbis colligitur celebritas et preconium hodierne festivitatis.*" Expl.: *„Tercium celebrabit in celesti gaudio in eterna sacietate (!).*"

223. F. 195—196. R. **In cena domini** et (de) quatuor virtutibus.
Inc.: *„Cum accepisset lyntheum, precinxit se . . . In verbis istis datur nobis forma et exemplum quadruplicis virtutis.*" Expl.: *„Quod sacramentum innuit dominus Petro, cum dixit: Si non lavero te etc.*"

224. F. 196—198. R. **Fratris Sibotonis in cena domini.**
Inc.: *Indica mihi, quem diligit anima mea . . . Istis verbis similis est interrogacio discipulorum dicencium.*" Expl.: *„Ad illud cenaculum perducat nos Iesus Christus etc.*"

225. F. 198—199. R. **In cena domini** et quod tabernaculum ad tria valet.
Inc.: *„Tabernaculum erit umbraculum diei ab estu . . . Per tabernaculum significatur corpus Christi.*" Expl.: *„Qui corpus eius digne perceperunt.*"

226. F. 199—200'. R. **Sermo fratris Perhtoldi in cena domini.**
Inc.: *„Ad mensam magnam sedisti . . . Hec verba sunt Salomonis ad mensam magistri etc.*" Expl.: *„Duco de exilio ad patriam et vitam dono eternam. Amen.*"

227. F. 200'—202. **R. In cena domini** et de tribus signis dilectionis Christi.
Inc.: *„Cum dilexisset suos, qui erant in mundo . . . In finem dilexit eos, nunquam enim aliquis aliquem tantum dilexit.*" Expl.: *„Inimicos diligamus exemplo suo, ut et nos magni efficiamur. Amen.*"

228. F. 202—203. R. **Sermo in cena domini.**

Inc.: „*Usque in finem dilexit eos, id est, huc usque eos amavit, quousque eos provexit et perduxit, ubi non pereant.*“ Expl.: „*Ergo dilexit nos plus, quam seipsum.*“

229. F. 203—203'. R. **Chunradini in cena domini.**

Inc.: „*Cum dilexisset suos, qui erant in mundo . . . O quanta est dileccio, quam caris suis Christus exhibet in celo.*“ Expl.: „*Spiritum sanctum promisit. Adapta singula singulis.*“

230. F. 203'—204'. R. **Chunradini in cena domini.**

Inc.: „*Si non lavero te, non habebis partem mecum . . . Lavat nos dominus quatuor modis.*“ Expl.: „*Nam clobi sanguinis de toto corpore eius stillabant.*“

231. F. 204'—205. R. **Chunradini in cena domini.**

Inc.: „*Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet . . . Pedes anime sunt affectus, qui etiam in bonis a pulvere venialium sunt mundandi.*“ Expl.: „*Ut transeat ex hoc mundo ad patrem.*“

232. F. 205—206. **(Sermo in coena domini.)**

Inc.: „*Hoc facite in meam commemoracionem . . . Corporis sui et sanguinis memoriam Christus hic sero instituit.*“ Expl.: „*Aque stilla cum vino.*“

233. F. 206—206'. R. **Fratris Chunradini in cena domini.**

Inc.: „*Paratum panem de celo prestitisti eis . . . Mirabilis deus, qui ita mirabilem panem suis prestat.*“ Expl.: „*Quando fides firma virtuti spiritus sancti totum committit.*“

234. F. 206'—207'. R. **Chunradini in cena domini.**

Inc.: „*Paratum panem de celo prestitisti eis . . . Mirabilis huius panis potencia.*“ Expl.: „*Si tamen mens in affectu peccandi non sit.*“

235. F. 207'—208. R. **In cena domini** et de effectibus corporis Christi.

Inc.: „*Ego sum panis vivus . . . Nota: corpus Christi sumptum illuminat animam lumine sapiencie.*“ Expl.: „*Quidam in domum et in animam ut Zacheus et perfecti.*“

236. F. 208—209'. R. Hec, que secuntur **excerpta sunt de glosa quarti libri sentenciarum magistri Thome de Aquino.**

Inc.: „*Recessurus dominus a discipulis suis, quantum ad presenciam hominis mortalis volens hoc sacramentum illis prestitum in signum maximi amoris.*“ Expl.: „*Ecclesiastica tamen careat sepultura.*“

237. F. 209'—210'. R. **Sermo in parasceve** et quod propter sex dominus caput inclinavit.

Inc.: „*Iesus inclinato capite tradidit spiritum . . . Appropinquans Christus morti caput inclinavit.*“ Expl.: „*Omnis populus inclinato capite erit etc.*“

Sequuntur notula et auctoritates de passione domini.

238. F. 211—212. R. **In parasceve.**

Inc.: „*Iesus clamans voce magna emisit spiritum . . . In hiis verbis duo notantur, Iesu Christi clamacio et spiritus emissio.*“ Expl.: „*Suscipe precium omnium, quod tibi pro salute peccatorum obtuli.*“

239. F. 212—215. R. **Sifridi in parasceve** et de VII verbis domini.

Inc.: „*Stetit Esdras scriba super gradum ligneum . . . Per Esdram, qui interpretatur misericordia dei, significatur Christus.*“ Expl.: „*Peccatrix anima inter filias Israel annumerabitur.*“

240. F. 215—216. R. **In parasceve.**

Inc.: „*O vos omnes, qui transitis per viam . . . Consuetudo est, quando aliquis leditur vulneribus usque ad mortem, convocat omnes amicos suos et ostendit eis vulnera.*“ Expl.: „*Ut sic minoratus cesset cruciatus osculis, amplexibus.*“

Sequitur (f. 216—216') excerptum sermonis: De quatuor amaris separationibus.

241. F. 216'—217. R. **Sermo in parasceve.**

Inc.: „*Plange quasi virgo accincta sacco . . . Hiis diebus ecclesia representat fletum ad sepulchrum domini.*“ Expl.: „*Oportet ergo flere cum flentibus. Rom. XII.*“

242. F. 217—218. R. **Sermo Luce in parasceve.**

Inc.: „*Tu solus laborem et dolorem consideras . . . In hiis verbis offert psalmus singularem conpassionem filii dei erga genus humanum.*“ Expl.: „*Vere languores nostros ipse tulit.*“

243. F. 218—218'. R. **Chunradini in parasceve.**

Inc.: „*Cum videris nudum, operi eum . . . Vide hodie oculis mentis salvatorem pro te nudum in cruce pendentem.*“ Expl.: „*Et quanto pro me vilior, tanto michi carior.*“

244. F. 218'—219'. R. **Chunradini in parasceve.**

Inc.: „*Vere languores nostros ipse tulit . . . Quam valde incredibile videbatur, quod tanta maiestas ad tantam venerit humilitatem.*“ Expl.: „*Synagoga ergo deridet nuditatem Christi in cruce pendentis.*“

245. F. 219'—220. R. **Chunradini in parasceve.**
Inc.: *„Vere languores nostros . . . Restat adhuc dicere de quatuor aliis languoribus."* Expl.: *„Planctus est gravior, dum te ingratum experior."*

246. F. 220—221. R. **Sermo Chunradini de eodem.**
Inc.: *„Colligite, que superaverant fragmenta . . . Panes ordeacei ad commedendum asperi possunt significare V aspera vulnera Christi."* Expl.: *„Tuam ipsius animam etc."*

247. F. 221—221'. R. **Chunradini in parasceve.**
Inc.: *„Colligite, que superaverant fragmenta . . . Septimo vide, quibus solaciis et consolacionibus patitur Christus."* Expl.: *„Ut multa essent ad eum ora clamancia."*

248. F. 221'—223. R. **Fratris Sifridi in parasceve.**
Inc.: *„Rex Israel stabat in curru contra Syros . . . Hec verba leguntur III. Regum XXII. et possunt in hac die eleganter exponi de Christo et cruce eius."* Expl.: *„In futuro eius consolacionis esse participes mereamur. Amen."*

249. F. 223—225. R. **Sifridi in parasceve.**
Inc.: *„Respice in faciem Christi tui . . . Consuetudo est, quod quando pauperes."* Expl.: *„Et matrem discipulo commendaret."*

250. F. 225—226. R. **Chunradini in vigilia pasche.**
Inc.: *„Requievit deus die septimo . . . Sicut in creacione mundi deus hominem."* Expl.: *„Anime in celo requiescunt."*

251. F. 226—226'. R. **Chunradini in vigilia pasche.**
Inc.: *„Septimus dies erit nobis sanctus . . . Hodie, karissimi, est requies domini in sepulchro."* Expl.: *„Liberacio in resurreccione erit."*

252. F. 226'—228. R. **Fratris Sifridi in sancto die pasche.**
Inc.: *„Habebitis autem hanc diem in monumentum . . . Hec sollempnitas, que in dictis verbis dicitur, filiis Israel a domino precipitur celebrari."* Expl.: *„Quam promisit dominus diligentibus se. Ad quam nos perducat etc."*

253. F. 228—228'. R. **Wilhelmi in die pasche** et quod in die resurreccionis sex sunt necessaria.
Inc.: *„Angelus autem domini descendit . . . Angelus, nuncius resurreccionis, habitu suo indicat."* Expl.: *„Lapidis revolucionem sollicitudinem removet."*

254. F. 228'—229. R. **Wilhelmi (in die pasche)** et quod in die resurreccionis septem sunt necessaria.

Inc.: „*Noli me tangere . . . Notandum, quod Christus resurgens ante passionem.*“ Expl.: „*Quod vivebant CCCC^{os} annos illesi.*“

255. F. 229—229'. R. **Fratris Sifridi de resurrectione.**

Inc.: „*Si consurrexistis cum Christo, que sursum sunt, querite . . . In hac epistola ostenditur Christi resurreccio corporalis et nostra resurreccio spiritualis.*“ Expl.: „*Et angustiis invocaverint te, fideliter deprecaturus.*“

256. F. 229'—231. R. **Fratris Sifridi de resurrectione.**

Inc.: „*Oportet te fili gaudere, quia frater tuus mortuus fuerat et revixit . . . Hec verba dulcedine plena conveniunt hodierne sollempnitati.*“ Expl.: „*Ut secum exultare mereamur sine fine in celo. Quod . . .*“

257. F. 231—232. R. **Moralis (sermo) de resurrectione.**

Inc.: „*Expurgate vetus fermentum, id est peccatum, quia illaqueat, quia indurat, quia obtenebrat.*“ Expl.: „*Ut nova conspersio per caritatem auxiliante domino esse possimus. Quod nobis prestare . . .*“

258. F. 232'—234. R. **Fratris Sibotonis de resurrectione.**

Inc.: „*Exurge psalterium et cythara . . . Nichil est, quod inponat tot nomina, sicut amor.*“ Expl.: „*Quod in nobis consurgat diluculo et cytharizet animabus nostris quinque verbis predictis, qui cum patre etc.*“

259. F. 234—236. R. **Sibotonis de resurrectione.**

Inc.: „*Descendi in domum figuli et ecce ipse faciebat opus . . . Verba ista exponuntur de corpore Christi.*“ Expl.: „*Ut ipse salvator noster reformet in iudicio eadem humilitatis corpora, qui cum patre . . .*“

260. F. 236—238. R. **Sibotonis de resurrectione.**

Inc.: „*Descendi in domum figuli et ecce ipse faciebat opus . . . Vas fragile, quod primo fecerat figulus, fuit corpus Christi mortale.*“ Expl.: „*Taliter dignetur reparare vasa nostrorum corporum in resurreccione generali pater . . .*“

261. F. 238—240. R. **Fratris Perhtoldi de resurrectione.**

Inc.: „*Surrexit, non est hic . . . In epistola hortatur nos apostolus, ut digne in azimis pascha celebremus.*“ Expl.: „*Ut ipse nobiscum et nos secum in perpetuum gaudeamus. Amen.*“

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et in cod. bibl. Monac. 8739; cf. Jakob o. c. p. 49 n. 23.

262. F. 240—240'. R. **Fratris Chunradini de resurrectione.**

Inc.: „*Exurge gloria mea, exurge psalterium . . . Ecce, quam amicabiliter et dulciter pater alloquitur filium.*“ Expl.: „*Ut fugiant a facie arcus.*“

263. F. 240'—241. R. **Chunradini de resurrectione.**

Inc.: „*Fac mecum signum in bono. Verbum istud est filii ad patrem pro sua resurrectione monentis.*“ Expl.: „*Et spes confirmatur.*“

264. F. 241—242. R. **Chunradini de resurrectione.**

Inc.: „*Fac mecum signum in bono . . . Sicut hodie dictum fuit, resurrectio Christi non solum est signum sue glorie in celo.*“ Expl.: „*Quam districtus iudex veniat, previdete.*“

265. F. 242—242'. R. **Fratris Chunradini de resurrectione.**

Inc.: *Iesum queritis Nazarenum crucifixum . . . Commemoracio fit hic passionis et resurreccionis Christi.*“ Expl.: „*Et congregabunt electos eius a quatuor ventis celi.*“

266. F. 242'. R. **Fratris Chunradini de resurrectione.**

Inc.: „*Ego sum resurreccio et vita . . . Hoc verbum convenit festivitati hodierne resurreccionis dominice.*“ Expl.: „*Restituit per resurreccionem.*“

Sequuntur notulae et excerpta sermonum de resurrectione Christi.

267. F. 244—245. R. **Fratris Perhtoldi feria II. in pascha.**

Inc.: „*Tu solus peregrinus es . . . Ex hiis discipulis unus Cleophas.*“ Expl.: „*Sed ad mannam celestem suspirant.*“

268. F. 245—246. R. **Chunradini feria II. in pascha.**

Inc.: „*Mane nobiscum, quoniam advesperascit . . . Libenter manent homines, ubi habent amicos.*“ Expl.: „*Veritas in multiloquio, caritas in hoc nequam seculo.*“

269. F. 246—246'. R. **Chunradini feria II. in pascha.**

Inc.: „*Nonne cor nostrum ardens erat . . . Quid mirum, si cor ardebat, quod Iesum secum in via habebat.*“ Expl.: „*Esurivi et dedisti mihi manducare etc.*“

270. F. 246'—247. R. **Chunradini feria II. in pascha.**

Inc.: „*Surrexit dominus vere . . . Notabile est, quod discipuli dicunt: vere.*“ Expl.: „*Demones credunt et contremiscunt.*“

271. F. 247—248'. R. **Sermo moralis feria III. in pascha.**
Inc.: „*Viri fratres, filii generis Abraham et dei . . . In epistola hodierna duo nobis consideranda occurrunt. Primum est, quare filii dei.*" Expl.: „*Et per suam graciam, in futuro per gloriam. Quod ipse . . .* "

272. F. 248'—249. R. **Sermo Chunradini feria III. in pascha.**
Inc.: „*Stetit Iesus in medio eorum . . . Dominus est in medio ecclesie vel anime fidelis.*" Expl.: „*Stelle enim in dextera sunt beatorum anime in gloria.*"

273. F. 249—249'. R. **Chunradini feria III. (in pascha).**
Inc.: „*Pax vobis . . . Per peccatum habuit homo inimiciciam cum deo, cum hominibus, cum angelis, cum irracionabilibus.*" Expl.: „*In aqua ergo luxuria, id est porci submerguntur.*"

274. F. 249'—250'. R. **Chunradini feria tercia (in pascha).**
Inc.: „*Pax vobis . . . Bonis hominibus est pax in mundo.*" Expl.: „*Ecclesiam nullus fatigans.*"

275. F. 250'—251. R. **Fratris Chunradini feria IIII. in pascha.**
Inc.: „*Erant simul Symon Petrus et Thomas . . . Bonum est, bonos esse in bono.*" Expl.: „*Ne tradas bestiis etc.*"

276. F. 251—252. R. **Sermo Chunradini de eodem.**
Inc.: „*Erant simul Symon Petrus . . . Hodie dictum fuit, quomodo homines simul sunt in mundo.*" Expl.: „*Si rapti cum corpore semper erimus, cum ipso ergo immortales erimus.*"

277. F. 252—252'. R. **Fratris Chunradini feria IIII. in pascha.**
Inc.: „*Ascendit Symon Petrus et traxit rethe in terram . . . Pisces, quos dominus capi vult a piscatoribus, id est predicatoribus.*" Expl.: „*Cogitaciones bone vel minima merito ipsorum numerata sunt.*"

278. F. 252'—253'. R. **Sifridi in octava pasche.**
Inc.: „*Omne, quod natum est ex deo, vincit mundum . . . Nota, quod triplex est nativitas, prima lacrimosa, secunda graciosa, tercia fructuosa.*" Expl.: „*Vera fide inbuitur, cum qua mundum superat, post hec cum Christo vivit et regnat. Amen.*"

279. F. 253—254. R. **Fratris Wilhelmi in octava pasche.**
Inc.: „*Pax vobis . . . Notandum, quod quatuor leguntur in scriptura dominici corporis resurrecciones.*" Expl.: „*Volvit saxa ingencia ad os spelunce.*"
Sequitur notula.

280. F. 254'. R. **Wilhelmi in octava pasche** et quot sunt signa pacis et quod dominus eam amat.

Inc.: „*Pax vobis . . . Pacis sex sunt signa et quod dominus eam amat.*" Expl.: „*Ut breviter dicam, spirituale officium filii dei sit, pacem reformare.*"

281. F. 254'—255. R. **Wilhelmi in octava pasche.**

Inc.: „*Cum esset sero et fores essent clause . . . Fores significant sensus, quos debemus claudere.*" Expl.: „*Virtus est inmediate consistens.*"

282. F. 255—257'. R. **Fratris Perhtoldi in octava pasche ad clerum.**

Inc.: „*Vos estis genus electum . . . Verba sunt beati Petri ad vos, qui estis sacerdotes domini.*" Expl.: „*Et bibit sanguinem meum, habebit vitam eternam. Quod nobis etc.*"

283. F. 257'—258'. R. **In octava pasche** et quod de V solent homines gaudere.

Inc.: *Gavisi sunt discipuli viso domino . . . Inter multa de quinque solent homines gaudere.*" Expl.: „*Et tu vulneratus es sicut et nos etc. Ab hiis custodiat nos etc.*"

284. F. 258'—259'. R. **Fratris Sifridi in octava pasche.**

Inc.: „*Affer manum tuam et mitte in latus meum . . . In verbis istis ostenditur magnitudo et profunditas dei vulnerum.*" Expl.: „*Quousque dominus venerit, precium receperit et vitam restituet sempiternam. Quod nobis prestare . . .*"

285. F. 259'—260. R. **Greculi in octava pasche.**

Inc.: „*Videte manus meas et pedes meos . . . In hoc verbo intendit dominus, illuminare cecos.*" Expl.: „*Talibus ergo dicitur Luc.: Videte manus meas et pedes meos etc.*"

De auctore cf. Franz, Drei deutsche Minoritenprediger, Freiburg 1907, p. 107 sqq.

286. F. 260—260'. R. **In octava pasche.**

Inc.: „*Vicit leo de tribu Iuda . . . Nota, quod Christus leo dicitur in resurreccione.*" Expl.: „*Si filius dei es, de(scende) etc.*"

287. F. 260'—261. R. **Sermo Chunradini in octava pasche.**

Inc.: „*Pax vobis, ego sum . . . Commendabilis et servanda est haec pax propter principis auctoritatem.*" Expl.: „*Communem possessionem habebimus deum.*"

288. F. 261—262. R. **Chunradini in octava pasche.**

Inc.: „*Accipite spiritum sanctum . . . O quam magna licencia, quod dicit: Accipite.*" Expl.: „*Mel gracie non datur, nisi pugnantibus in hac vinea.*"

289. F. 262—262'. R. **Fratris Chunradini in octava pasche.**
Inc.: „*Affer manum tuam et mitte in latus meum . . . O Thoma, felicem licenciam habes.*" Expl.: „*Pro tam multiplici lateris sui beneficio.*"

Sequitur (f. 262'—263) excerptum sermonis in dominica II. post pascha.

290. F. 263—265. R. **Fratris Perhtoldi de eodem (II. dominica post pascha)** et de septem sacramentis.
Inc.: „*Conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum, secundum aliam translacionem, ad visitatorem animarum vestrarum. De hiis verbis est voluntatis mee loqui.*" Expl.: „*Dico, quod sustentat christianitatem.*"

291. F. 265'—266. R. **Sifridi dominica II. post pascha.**
Inc.: „*Ego sum pastor bonus . . . Nota, quod dominus Iesus Christus pastori se comparat.*" Expl.: „*Quod hanc rem pro bono non haberes.*"

292. F. 266—268. R. **Sibotonis dominica II. post pascha.**
Inc.: „*Ego sum pastor bonus . . . In presenti ewangelio comparat se dominus pastori ovium bono.*" Expl.: „*Per eum se videt tantis peccatorum languoribus non implicari. Amen.*"

293. F. 268—269. R. **Chunradini dominica III. post pascha.**
Inc.: „*Ego sum pastor bonus . . . Bonitas pastoris nostri Iesu Christi in hoc ewangelio quadrupliciter commendatur.*" Expl.: „*Id est, ad novem ordines angelorum in celo etc.*"

294. F. 269—269'. R. **Chunradini dominica III. post pascha.**
Inc.: „*Animam meam pono pro omnibus meis . . . Bonus pastor Christus pro nobis posuit et dedit animam suam.*" Expl : „*Qui dedit gallo intelligenciam.*"

295. F. 269'—270. R. **Chunradini dominica III. post pascha.**
Inc.: „*Alias oves habeo . . . Iste oves fuerunt gentes crediture in ipsum.*" Expl.: „*Puritas iungit, caritas unit.*"

296. F. 270'—271. R. **Sifridi dominica IV. post pascha.**
Inc.: „*Obsecro vos tanquam advenas . . . In hac epistola vocat nos apostolus advenas et peregrinos et sunt quatuor raciones.*" Expl.: „*Hospicium celestis glorie introibit. Ad quod . . .*"

297. F. 271—272'. R. **Sifridi dominica IV. post pascha.**
Inc.: „*Obsecro vos tanquam advenas . . . Nota, quod VII sunt necessaria peregrino in itinere.*" Expl.: „*Venite benedicti patris mei, percipite regnum etc.*"

Sequuntur (f. 272'—273') duo excerpta sermonum in dominica III. post pascha.

298. F. 273'—275'. R. **Sibotonis dominica III. post pascha.**

Inc.: „*Modicum et non videbitis me . . . Verba ista predixit dominus discipulis suis, consolans eos.*“ Expl.: „*Cum Danyele mundum, cum Iob deum. Quod ipse prestare etc.*“

Sequitur notula.

299. F. 276—277'. R. **Perhtoldi dominica III. post pascha.**

Inc.: „*Amen dico vobis, quia plorabitis . . . Mundus significat hic inimicos.*“ Expl.: „*Celebra Iuda festivitates tuas. Quod nobis prestare . . .*“

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 49 n. 26.

300. F. 277'—278'. R. **Chunradini dominica III. post pascha.**

Inc.: „*Iterum modicum et videbitis me . . . Modicum et tunc viderunt dominum discipuli, quando fuit in sepulchro.*“ Expl.: „*Per apericionem librorum conscienciarum nuditas.*“

301. F. 278'—279. R. **Chunradini dominica III. post pascha.**

Inc.: „*Iterum autem videbo vos . . . Valde consolatorium est hoc verbum.*“ Expl.: „*Tanto plus intuebimur eum clarius.*“

302. F. 279—280. R. **Chunradini dominica III. post pascha.**

Inc.: „*Tristicia vestra vertetur in gaudium . . . Magna est consolacio ista.*“ Expl.: „*Per aquas plurimas omnium gaudiorum accidentalium copia significatur.*“

303. F. 280—280'. R. **Sifridi dominica IV. post pascha.**

Inc.: „*Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est . . . In hiis verbis ostendit beatus Iacobus, unde et a quo sit omnis boni emanacio.*“ Expl.: „*Qui stant coram te semper et audiunt sapienciam tuam.*“

304. F. 280'—282. R. **Fratris Perhtoldi dominica IV. post pascha.**

Inc.: „*Ille arguet mundum de peccato . . . De peccato, quod commiserunt, de iusticia, quam remiserunt, de iudicio, quod non timuerunt.*“ Expl.: „*Ante se vident eterna utriusque tormenta. Det nobis dominus.*“

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 50 n. 27.

305. F. 282—283. R. **Chunradini dominica IV. post pascha.**

Inc.: „*Cum autem venerit, ille arguet mundum de peccato . . . Qui non vult argui de peccato, sequatur illum.*“ Expl.: „*In ira tua corripe me, scilicet in purgatorio.*“

306. F. 283—283'. R. **Chunradini dominica IV. post pascha.**

Inc.: „*Princeps mundi huius iam iudicatus est . . . Princeps amatorum mundi dyabolus est.*" Expl.: „*Percipietis immarcessibilem glorie coronam.*"

307. F. 283'—284'. R. **Chunradini dominica IV. post pascha.**

Inc.: „*Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem . . . Attende: quis, quos, quid doceat.*" Expl.: „*Bonitatem vite et disciplinam iusticie.*"

Sequuntur (f. 284'—285) excerpta sermonum duorum in dominica IV. post pascha.

308. F. 285—286. R. **Sermo moralis dominica V. post pascha.**

Inc.: „*Estote factores verbi . . . Factores enim verbi debetis esse septem de causis.*" Expl.: „*In presenti vivet vita gracie et in futuro vita vivet glorie. Quod nobis prestare dignetur . . .*"

Sequuntur (f. 286—287) excerpta trium sermonum in dominica V. post pascha.

309. F. 287—288'. R. **Sermo fratris Perhtoldi dominica V. post pascha.**

Inc.: „*Iterum relinquo mundum . . . Beatus enim, qui postquam in morte relinquit mundum, vadit ad patrem.*" Expl.: „*Nec oculus vidit, nec auris audivit etc. Det nobis dominus. Amen.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 50 n. 28.

310. F. 288'—289. R. **Chunradini dominica V. post pascha.**

Inc.: „*Petite et accipietis, ut gaudium vestrum plenum sit . . . Si plenitudinem gaudii celestis sciremus.*" Expl.: „*Quod simul amaverunt in culpa.*"

311. F. 289—290. R. **Chunradini dominica V. post pascha.**

Inc.: „*Ipse pater amat vos . . . Si hoc dixisset nobis propheta vel angelus vel mater Christi, magna consolacio esset.*" Expl.: „*Diligetur a patre meo.*"

312. F. 290—290'. R. **Fratris Chunradini dominica V. post pascha.**

Inc.: „*Nunc scimus, quia scis omnia . . . Discipuli domini locuntur hic de duplici sciencia.*" Expl.: „*Monstruosa tormenta, que impii habebunt in inferno.*"

Sequitur notula de rogationibus.

313. F. 290'—292. R. **Sermo moralis in rogationibus.**

Inc.: „*Confitemini alterutrum peccata vestra . . . In epistola hodierna duo ponit beatus Iacobus ad salutem necessaria.*" Expl.: *Et lacrimis pedes domini rigavit. Rogemus . . .*"

314. F. 292—293. R. **Fratris Perhtoldi in rogacionibus.**

Inc.: *„Multum valet deprecacio iusti . . . Quantum valeat, puto, quod nullus hominum possit explicare.“* Expl.: *„Magna fecit in celo et in terra. Hanc nobis conferat Iesus Christus. Amen.“*

315. F. 293—294. R. **Sermo fratris Perhtoldi in rogacionibus.**

Inc.: *„Petite et accipietis . . . Quicunque peticionem suam exaudiri desiderat.“* Expl.: *„Ecce, quomodo oracio vincit mortem.“*

Sequuntur (f. 294—295) excerpta sermonum in rogationibus.

316. F. 295. R. **In rogacionibus. Pater noster fratris Perhtoldi.**

Inc.: *„Petite et dabitur vobis . . . Nota, quod homo in oracione dominica septem valde magnas peticiones petit.“* Expl.: *„A dyabolo et inferno libera nos.“*

Sequitur excerptum sermonis in rogationibus.

317. F. 295—296. R. **Sermo fratris Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Confitemini alterutrum peccata vestra . . . Confessio debet esse propria, pura, vera, integra, nuda, pia.“* Expl.: *„Propter quam ei laqueo se suspendit.“*

318. F. 296—296'. R. **Fratris Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Petite et accipietis . . . O quam magna promissio, magna hic datur fiducia orandi.“* Expl.: *„Nescitis, quid petatis etc.“*

319. F. 296'—297. R. **Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Petite et accipietis . . . Quid dabitur? Respondit propheta: Graciam et gloriam dabit dominus.“* Expl.: *„Omni habenti dabitur.“*

320. F. 297—298. R. **Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Confitemini alterutrum peccata vestra . . . Karissime, ut eo libencius confitearis peccata tua.“* Expl.: *„Pulchritudo consciencie, sanctimonia vite, magnificencia glorie.“*

321. F. 298—298'. R. **Fratris Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Querite et invenietis . . . Quid queremus? Respondet propheta: Querite dominum.“* Expl.: *„Si autem derelinqueritis eum, derelinquet vos.“*

322. F. 298'—299'. R. **Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Querite et invenietis . . . Si queritis in me ditando, desiderando, bene agendo.“* Expl.: *„Montes excelsi sunt ordines angelorum.“*

323. F. 299'—300. R. **Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Confitemini alterutrum peccata vestra . . . Beatus Ysidorus ait: Confessio sanat, confessio iustificat."* Expl.: *„Recognoscenti mortem suam in confessione."*

324. F. 300—300'. R. **Sermo fratris Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Pulsate et aperietur vobis . . . Magnam graciam hic ille dixit, qui, sicut dicitur Apoc. I⁰, habet clavem David."* Expl.: *„Continuus successus temporalium rerum certissimum eterne dampnacionis est indicium."*

325. F. 300'—301. R. **Sermo fratris Chunradini in rogacionibus.**

Inc.: *„Pulsate et aperietur vobis . . . O quanta consolacio esset, si carcer captivo."* Expl.: *„Aperta est terra et deglutivit etc."*

Sequitur (f. 301—301') excerptum sermonis in rogationibus.

326. F. 301'—302'. R. **In ascensione domini.**

Inc.: *Ascendit deus in iubilacione . . . Gaude hodie spirituali gaudio."* Expl.: *„Vere languores nostros ipse portavit."*

327. F. 302'—303. R. **In ascensione domini.**

Inc.: *„Ascendens iter pandit ante eos . . . In verbis istis breviter comprehendit propheta misterium sollempnitatis hodierne."* Expl.: *„Ut ingredi valeamus ipso auxiliante, qui . . ."*

328. F. 303—303'. R. **In ascensione (domini).**

Inc.: *„Dominus quidem Iesus, postquam locutus est eis . . . Eya, fratres, gaudete, quia habemus hodie magne leticiam materie (!)"* Expl.: *„Veni de Lybano, veni, coronaberis."*

329. F. 303'—305. R. **Sermo moralis in ascensione.**

Inc.: *„Et videntibus illis elevatus est . . . Elevatus est in celum multis de causis."* Expl.: *„Nichil occultum etc. Rogemus . . ."*

330. F. 305—306. R. **Sifridi Nigri in ascensione.**

Inc.: *„Ascendit deus in iubilacione et dominus in voce tube . . . In verbis istis duo sunt notanda, primo, quid sit nomen eius, qui ascendit."* Expl.: *„Quia ibi dicet electis: Venite benedicti etc."*

De auctore nihil inveniri potuit.

331. F. 306—307. R. **Sermo Greculi in ascensione.**

Inc.: „*Convescens precepit eis, ab Ierosolimis ne discederent . . . Consuevit aliquis, consolari parentes et amicos dolentes de suo recessu quatuor modis.*" Expl.: „*Christum venire cum potestate magna propter malos et maiestate propter bonos, ut dicitur Luc. XXI.*"

332. F. 307—308'. R. **Sibotonis in ascensione domini** et de exposicione symboli.

Inc.: *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit . . . Duo sunt necessaria ad salutem.*" Expl.: „*Quanta sollicitudo debet esse providendi illi vite, de qua certus est, quod erit eterna.*"

333. F. 308'—312. R. **Sermo fratris Sibotonis in ascensione.**

Inc.: „*Signa eos, qui in me credunt, hec sequentur: In nomine meo demonia eicient . . . Duo verba ponuntur in hoc presenti ewangelio.*" Expl.: „*Ut hec quinque compleantur in nobis, prestare dignetur nobis pater et filius et spiritus sanctus.*"

334. F. 312—313'. R. **Sibotonis in ascensione domini.**

Inc.: „*Qui descendit Iesus, ipse est et qui ascendit super omnes celos . . . Nota, quod deus spiritualiter sex modis ascendit in anima.*" Expl.: „*Obliviscatur eius misericordia.*"

335. F. 313'—314'. R. **Fratris Chunradini in ascensione (domini).**

Inc.: „*Numquid ad preceptum tuum elevabitur aquila . . . Aquila Christum significat., qui hodie elevatus est.*" Expl.: „*Ve in iudicio, ve in inferno.*"

336. F. 314'—315. R. **Fratris Chunradini in ascensione domini.**

Inc.: „*Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in celum . . . Considerandum est, quomodo in celum iverit dominus.*" Expl.: „*Levabo ad celum manum meam.*"

337. F. 315—315'. R. **Chunradini in ascensione domini.**

Inc.: „*Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam . . . Pulcherrime in hiis verbis Christi ad celum ascensio et ad iudicium reversio ostenditur.*" Expl.: „*Responde in sermone: Pater tuus et ego etc,*"

338. F. 315'—316'. R. **Fratris Chunradini in ascensione domini.**

Inc.: „*Ascendit deus in iubilacione . . . Invenimus in scripturis, quod ascendit deus, angelus, homo, dyabolus.*" Expl.: „*Sicut fulgur de celo cadentem.*"

339. F. 316'—317'. R. **Sermo moralis dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Ante omnia mutuam in vobismetipsis caritatem continuam habentes . . . Mutuam caritatem habere, nos admonet apostolus multis de causis.“* Expl.: *„Ut taliter in nobis caritatem mutuam infundat, ut ad eterna gaudia pervenire feliciter valeamus etc.“*

340. F. 317'. R. **Sermo Wilhelmi dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Hospitales invicem sitis . . . Notandum, quod hospitalitas multa bona facit.“* Expl.: *„Recipit eum, qui me misit.“*

341. F. 317'—318. R. **Wilhelmi de eodem.**

Inc.: *„Sicut boni dispensatores . . . Nunc videat sacerdos, qualem eum oporteat esse dispensatorem.“* Expl.: *„Iudicium durissimum in hiis, qui presunt, fiet.“*

342. F. 318. R. **Sermo Wilhelmi dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Cum venerit paraclytus . . . Qui consolator interpretatur. Venit autem spiritus sanctus ad consolandum bonos.* Expl.: *„Incerta et occulta sapiencie tue manifestasti mihi.“*

343. F. 318—319'. R. **Perhtoldi de eodem.** Nota hic historiam de Esau et Iacob.

Inc.: *„Hec locutus sum vobis, ut non scandalizemini . . . Semper mali ab initio mundi usque nunc persecuntur bonos.“* Expl.: *„In sua malicia remanent. Quod a nobis avertat Iesus etc.“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 50 n. 29.

344. F. 319'—320 et f. 1 cod. sequentis. R. **Perhtoldi dominica post ascensionem et de quatuor viciis.**

Inc.: *„Hec locutus sum vobis, ut non scandalizemini . . . Sicut multi tempore temptacionis exterioris sive persecucionis a Christo recesserunt.“* Expl.: *„In anima vero tam habundanter remunerabimur, ut (f. 1 cod. 451:) indicibile sit, inexcogitabile et incomprehensibile. Ad quod nos perducat.“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. Linc. et in cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 50 n. 32.

451

Membr. s. XIII. ex. (a. 1291); f. 304; 33,5 × 22 cm; col. 2; man. I. (Hartwici, cf. cod. 450); ligat. rec.; initiales rubrae; f. a cap. b' (cuius pars dimidia excissa): materia pro concionibus cum inscriptione (s. XV.) in margine: *„Sigismundus Poppenberger, presbyter et canonicus in Reichersperg“*, s. XIV. cf. Meindl, Catal. Reichersperg.

p. 75; f. a cap. c et c': sermo brevis s. XIV. in illud: Misit servum suum; f. a cap. c': *„Can. reg. Claustroneoburgensi bibliothecae iure inscriptus 8. Sept. 1656;* f. 1. 152, 303: *„Liber sancte Marie in Newnburga Claustrali,“* s. XV. De possessore priore cf. cod. 450.

1. F. 1—233. **(Secunda pars sermonum dominicalium a dominica I. post ascensionem usque ad dominicam XXV. post pentecosten fratrum: Bertholdi de Ratisbona, Conradi de Saxonia, Sibotonis, Sifridi de domo Teutonica, Wilhelmi et aliorum auctorum anonymorum.)**

1. F. 1—2. R. **Sermo fratris Perhtoldi dominica post ascensionem et de antichristo.**

Inc.: *„Venit hora, ut omnis, qui interficit vos . . . Hoc impletum est tempore martyrum, quod incepit a Nerone.“* Expl.: *„Ioseph faciet bona, que nec oculus vidit nec auris audivit. Quo nos perducat etc.“*

2. F. 2—2'. R. **Dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Cum venerit paraclytus . . . Paraclytus interpretatur consolator, vere consolator, quia ibi adhibet consolacionem, ubi adhibenda est.“* Expl.: *„Ut pedagogus ad reducendum. Psalmus: Spiritus tuus bonus etc.“*

3. F. 2'—3'. R. **Dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Cum venerit paraclytus . . . Spiritus sanctus mittendus erat in apostolos ad roborandos eos tamquam tyrones.“* Expl.: *Et vos testimonium perhibebitis. Rogemus dominum.“*

4. F. 3'—5'. R. **Sermo Sibotonis dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Cum venerit paraclytus . . . Paraclytus interpretatur consolator. Est autem quoddam genus afflictorum, quod consolacione valde indiget, scilicet captivi.“* Expl.: *„Experiamur effectum huius nominis paraclytus. Quod ipse . . .“*

5. F. 5'—6. R. **Chunradini dominica post ascensionem.**

Inc.: *„Ab inicio mecum estis . . . Hec olim dixit apostolis, qui secum erant corporaliter.“* Expl.: *„Si non lavero te, non habebis partem mecum.“*

6. F. 6—7. R. **In vigilia pentecostes.**

Inc.: *„Veni sancte spiritus . . . Nota tria ista verba: veni, reple, accende.“* Expl.: *„In quo vere caritas non est, frigidus et extinctus est.“*

7. F. 7—7'. R. **In vigilia pentecostes.**

Inc.: *„Ecce ego intromittam spiritum in vos . . . Duo facit hic dominus. Promittit spiritus adventum.“* Expl.: *„Nonnisi cum stridore et clamore movebatur rota. Rogemus etc.“*

8. F. 7'—9. R. **In vigilia pentecostes** et (de) septem creacionibus.

Inc.: „*Emitte spiritum tuum . . . Legitur in Genesi, quod a principio mundi spiritus domini ferebatur super aquas ad faciendum opera prime creacionis.*" Expl.: „*Et torrente voluptatis potabis eos. Quod nobis prestare dignetur . . .*"

9. F. 9—10'. R. **Sermo moralis de sancto spiritu.**

Inc.: „*Repleti sunt omnes spiritu sancto . . . Sed quare repleti sunt? Quia recti fuerunt apostoli, non subversi.*" Expl.: „*Ut predicta omnia taliter in nobis adimpleat, ut spiritu sancto repleri possimus. Quod ipse prestare . . .*"

10. F. 10'—13. R. **Fratris Sibotonis in pentecosten.**

Inc.: „*Repleti sunt omnes spiritu sancto . . . In hiis duobus verbis, sci licc in hoc, quod dicit: repleti, et in hoc, quod dicit: omnes.*" Expl.: „*Et ipse nos sublevet, qui cum patre . . .*"

11. F. 13—16'. R. **Fratris Sibotonis de sancto spiritu.**

Inc.: „*Lustrans universa in circuitu, pergit spiritus . . . Verba ista iacent Ecclesiastes I. et dicta sunt ad litteram de circulari peragracione, quam sol semel in anno peragrat.*" Expl.: „*Sola vi interne inspiracionis sine verbis et sillabis cor docet.*"

12. F. 16'—18'. R. **Fratris Sibotonis de sancto spiritu.**

Inc.: „*Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Qui ad ignota loca ire voluerit.*" Expl.: „*Has igitur quatuor vias doceat nos spiritus sanctus, qui . . .*"

13. F. 18'—20'. **Sermo Sifridi in pentecosten.**

Inc.: „*Super servos meos et super ancillas meas effundam spiritum meum . . . Hec verba leguntur Ioel III°, in quibus tria ostenduntur.*" Expl.: „*Et equites armatos, i. e. demones, qui ei in morte maxime insidiantur. Rogemus ergo dominum etc.*"

Sequuntur (f. 20'—22) excerpta sermonum et notulae de sancto spiritu et nota de anno iubilaeo.

14. F. 22—24. R. **Fratris Perhtoldi in pentecosten.**

Inc.: „*Si quis diligit me, sermonem meum servabit . . . Omnia bona nostra, que facimus, etiam propter hoc nobis utilia, commendabilia sunt.*" Expl.: „*Mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus. Quod nobis prestare . . .*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 50 n. 30.

15. F. 24. R. **Perhtoldi ad religiosos (in pentecoste).**

Inc.: „*Qui festum pentecostes volunt celebrare, debent hec VII observare.*" Expl.: „*Que oracionibus vacabat, meruit Christum videre corporaliter.*"

16. F. 24—24'. R. **In pentecosten.**

Inc.: „*Apparuerunt apostolis dispertite lingue . . . In hiis verbis duo sunt notanda. Primum est, quare spiritus sanctus igni assimiletur.*" Expl.: „*Sed in moribus debemus renovari.*"

17. F. 25—27. R. **Chunradini de sancto spiritu.**

Inc.: „*Nolite contristare spiritum sanctum dei, in quo signati estis . . . Vere nobilibus signis nobilis ille spiritus sanctus nobiliter nos signavit.*" Expl.: „*Et membra corporis nostri sanguine precioso. Nolite ergo contristare etc.*"

18. F. 27—27'. R. **Fratris Chunradini de spiritu sancto.**

Inc.: „*Ascendit ignis de petra . . . Petra autem erat Christus. Ignis ergo de petra ascendit, quando spiritus sanctus a Christo missus est.*" Expl.: „*Et illuminati sunt oculi eius.*"

19. F. 27'—28. R. **Fratris Chunradini in pentecosten.**

Inc.: „*Factus est repente de celo sonus . . . In hiis verbis ostenditur spiritus sanctus repentinus, sonorus, validus, repletivus, linguosus, igneus, quietus.*" Expl.: „*Dominus sedet super sedem sanctam suam etc.*"

20. F. 28—29'. R. **Fratris Chunradini de eodem.**

Inc.: „*Paraclytus autem spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo . . . O quam maxima missio. Magnus qui mittitur.*" Expl.: „*Si enim non amaret nos, talia pignora non daret.*"

21. F. 29'—30. R. **Chunradinus de sancto spiritu.**

Inc.: „*O quam bonus et suavis est spiritus tuus, domine, in nobis . . . Ut videamus bonitatem et suavitatem huius spiritus in nobis.*" Expl.: „*Unctio ergo spiritus sancti signum est futuri regni.*"

22. F. 30—31'. R. **Sermo Chunradini in pentecosten.**

Inc.: „*O quam bonus et suavis est, domine, spiritus tuus . . . Vere bonus est spiritus sanctus in nobis, bonus in remissione peccatorum.*" Expl.: „*Egrediendi mundum, ingrediendi infernum non erit pax.*"

23. F. 31'—32. R. **Sermo Chunradini in pentecosten.**

Inc.: „*Sic deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret . . . Consideremus, karissimi, divine dileccionis immensitatem.*" Expl.: „*Sex sunt, que odit deus etc.*"

24. F. 32—32'. R. **Chunradini in pentecosten.**
Inc.: *„Sic dilexit mundum . . . O dileccio, o liberalitas dei patris sic nos diligentis.“* Expl.: *„Qui diligit me usque manifestabo meipsum.“*

25. F. 32'—33'. R. **Fratris Chunradini de sancto spiritu.**
Inc.: *„Repleti sunt omnes spiritu sancto . . . Sicut replentur nubes humore, camini ferro, arche thesauro.“* Expl.: *„Inebriabuntur ab ubertate domus etc.“*

26. F. 33'—34. R. **Chunradini de sancto spiritu.**
Inc.: *„Oves illum secuntur . . . Oves Christi fideles sunt, qui quadrupliciter secuntur dominum.“* Expl.: *„Qui ingreditur sine macula.“*

27. F. 34—35. R. **Chunradini de eodem.**
Inc.: *„Fur non venit, nisi furetur et mactet . . . Licet perversus pastor fur dicatur.“* Expl.: *„Ad calorem nimium transient ab aquis nivium.“*

28. F. 35—35'. R. **Chunradini de sancto spiritu.**
Inc.: *„Repleti sunt omnes spiritu sancto . . . Replecio spiritus sancti est purgativa, illuminativa.“* Expl.: *„Verbo domini celi firmati sunt usque virtus eorum.“*

29. F. 35'—36. R. **Chunradini in pentecosten.**
Inc.: *„Nemo potest venire ad me . . . Venire ad deum debet homo, quia invitatur.“* Expl.: *„In caritate perpetua dilexi te.“*

30 F. 36—37. R. **Chunradini de eodem.**
Inc.: *„Nemo potest venire ad me . . . Trahit hominem dominus, dyabolus, proximus.“* Expl.: *„Ve eis, qui iniuste alios trahunt ad iudicia et ad penas.“*
Sequuntur (f. 37—38) excerpta trium sermonum de sancta trinitate.

31. F. 38—39'. R. **Fratris Sibotonis de sancta trinitate.**
Inc.: *„Benedictiones dabit legislator, Numeri VI., ait dominus sacerdotibus . . . Has sex benedictiones attulit nobis summus sacerdos dominus noster.“* Expl.: *„Sanctimoniam, sine qua nemo videbit deum.“*

32. F. 39'—41. R. **Sermo moralis dominica I. post octavam pentecostes.**
Inc.: *„In hoc apparuit caritas dei, quia filium suum unigenitum misit in mundum . . . Cum cause multe sint, quare in mundum venerit Christus.“* Expl.: *„Signat Christum, per cuius diem maxime nativitatis de terra ad celum ascenditur.“*
Sequitur breve excerptum sermonis in dominica I. post pentecosten.

33. F. 41—43'. R. **Fratris Sibotonis dominica I. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Homo quidam erat dives . . . Dicit (glossa) interlinearis: quasi ignotus aput deum nomine non designatur.*" Expl.: „*Ideo oblita est sui misericordia. A qua oblivione custodiat nos pater . . .*"

34. F. 43'—45. R. **Sifridi dominica I. (post octavam pentecostes)** et de **IX portis Ierusalem.**

Inc.: „*Homo quidam erat dives . . . Potest dici de isto divite: cum saturatus fuerit, artabitur, estuabitur.*" Expl.: „*Illumina oculos meos etc. Rogemus ergo dominum, ut det nobis dominus ita memorare novissima, ut in eternum non pereamus. Amen.*"

35. F. 45—46. R. **Dominica I. post octavam pentecostes** et (de) **signis mortis.**

Inc.: „*Mortuus est dives et sepultus in inferno . . . Timenda sunt unicuique christiano signa et prodigia mortis.*" Expl.: „*Ut sis in leticia sempiterna sine fine. Quod nobis . . .*"

36. F. 46—47. R. **Dominica I. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Homo quidam erat dives . . . In hoc divite reprehenduntur tria detestabilia.*" Expl.: „*Pro infirmitate sanitatem, pro morte vitam eternam. Quod nobis . . .*"

37. F. 47—48. R. **Fratris Perhtoldi de eodem (dominica I. post octavam pentecostes).**

Inc.: „*Homo quidam erat dives . . . Epistola hodierna tota est de caritate dei et proximi.*" Expl.: „*Pro brevi tempore servitutis dei rependitur eis gloria eterne felicitatis. Quam nobis . . .*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc. et in cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 51 n. 33.

Sequitur excerptum sermonis in dom. I. post pentecosten.

38. F. 48—48'. R. **Wilhelmi de eodem (dominica I. post octavam pentecostes).**

Inc.: „*Cupiens saturari de micis, que cadebant de mensa . . . Quatuor hic nota, que faciunt ad magnitudinem miserie pauperis.*" Expl.: „*Sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius.*"

39. F. 48'—49. R. **Chunradini dominica I. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Homo quidam erat dives . . . Dicitur Ecclesiasticus XXXI.: Beatus dives, qui inventus est sine macula. Certe dives iste hic de triplici macula re-*

prehenditur." Expl.: „*Vel in quinque modis in impietate extendentes, quos secum arsuras (!) presumit. Rogemus . . .*"

40. F. 49'—50. R. **Chunradinus dominica I. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Mortuus est autem dives et sepultus in inferno . . . Ab hoc loco usque ad finem ewangelii describitur pena divitis dampnati.*" Expl: „*Sunt quinque fratres, contra quos testabitur Christus.*"

41. F. 50—50. R. **Chunradinus dominica I. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Mitte Lazarum, ut intiguat (!) extremum digiti sui in aquam . . . Misera lingua inflammatur in inferno.*" Expl.: „*Ite maledicti in ignem eternum.*"

42. F. 50'—51. R. **Dominica II. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Qui habet substanciam huius mundi et viderit fratrem suum necessitatem pacientem . . . Sex sunt, que nos debent inducere ad subveniendum pauperibus.*" Expl.: „*Quamdiu uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.*"

Sequitur excerptum sermonis in dom. II. post octavam pentecostes.

43. F. 51—52. R. **Sermo Wilhelmi de eodem (in dominica II. post octavam pentecostes).**

Inc.: „*Homo quidam fecit cenam magnam . . . Dicitur autem cena magna, quia dominus, qui fecit magna fercula.*" Expl.: „*Quanto in hoc mundo non habent, ubi delectantur.*"

44. F. 52—52'. R. **Wilhelmi dominica II. (post octavam pentecostes).**

Inc.: „*Quidam homo fecit cenam magnam . . . In ista parabola duo nobis recitantur satis notabilia, unum commendabile, aliud reprehensibile.*" Expl.: „*Specialiter reflectitur istud verbum: Amen dico vobis, quia nemo virorum illorum etc.*"

Sequitur excerptum sermonis in dom. II. post oct. pentecostes.

45. F. 52'—54. R. **Sermo Chunradini dominica II. (post octavam pentecostes).**

Inc.: „*Homo quidam fecit cenam magnam . . . Duplex est cena, scilicet gracie et glorie.*" Expl.: „*Exspectantur, de quibus nupcie impleantur.*"

46. F. 54—54'. R. **Chunradini dominica II. post octavam pentecostes.**

Inc.: „*Iam parata sunt omnia . . . Paravit dominus tormentum pene in inferno.*" Expl.: „*Secundum quod stella differt a stella in claritate.*"

47. F. 54'—55. R. **Chunradini dominica II. (post octavam pentecostes).**

Inc.: *„Compelle intrare, ut impleatur domus mea. Domus quinque dicitur impleri hominibus, quinque sonis et clamoribus."* Expl.: *„Crucifixus Christus est et mortuus per magnitudinem peccatorum."*

48. F. 55—58. R. **Fratris Perhtoldi dominica II. (post octavam pentecostes).**

Inc.: *„Misit servum suum hora cene dicere invitatis, ut veniant . . . In hiis verbis notantur tria. Primo, quod homo iste, id est Christus, misit servum suum."* Expl.: *„Unde dicitur hic: misit servum suum etc."*

Sequuntur (f. 58—59') excerpta quatuor sermonum in dominica III. post octav. pentecostes.

49. F. 59'—61'. R. **Fratris Sibotonis dominica III. (post octavam pentecostes).**

Inc.: *„Que mulier habens dragmas X et si perdiderit dragmam unam . . . Dicit Aristoteles in libro de naturis animalium, quod mulier est maioris pietatis et compassionis quam vir."* Expl.: *„Sicut ipsis fecit similes in naturalibus, qui vivit . . ."*

49 a. F. 61'—62. R. **Sermo fratris Sifridi dominica III.**

Inc.: *„Erant appropinquantes ad Iesum publicani . . . In hoc ewangelio notantur tria principaliter, primo magna dei benignitas."* Expl.: *„Et sanabat omnes."*

50. F. 62—62'. R. **Fratris Sifridi dominica III.**

Inc.: *Gaudinm est angelis dei super uno peccatore penitenciam agente . . . Consuetudo est, quando aliquis, qui diu fuit ultra mare in carcere paganorum."* Expl.: *„Et de dolore gaudeat, donec ad regnum perveniat. Ad quod . . ."*

51. F. 62'—63'. R. **Sermo Chunradini dominica III.**

Inc.: *„Inveni ovem, quam perdideram . . . Bonus inventor est dominus."* Expl.: *„Deo omnia numerata sunt, omnia reintegrabit, qui omnia creavit."*

52. F. 63'—64. R. **Chunradini dominica III.**

Inc.: *„Inveni dragmam, quam perdideram . . . Dragma, sicut dicit glossa, est nummus certe quantitatis, habens ymaginem regis."* Expl.: *„Perdes omnes, qui locuntur mendacium."*

53. F. 64—64'. R. **Chunradini de eodem.**

Inc.: „*Gaudium est angelis dei super uno peccatore penitenciam agente . . . Ecce, si vis curiam celestem letificare, penitenciam age.*“ Expl.: „*Qui lampadem unam habebant in paradyso.*“

Sequuntur (f. 65—65') excerpta quatuor sermonum in dominica IV. post pentecosten.

54. F. 65'—67'. R. **Perhtoldi dominica IIII.**

Inc.: „*Estote misericordes sicut et pater vester misericors est . . . Tria sunt, que reddunt hominem perfectum, primum est vera compassio misericordie.*“ Expl.: „*Sic dominus erit nobiscum, hic per habundantem dulcedinem et graciam in futuro. Quod . . .*“

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 51 n. 36.

55. F. 68—68'. R. **Chunradini dominica IIII.**

Inc.: „*Estote misericordes sicut et pater vester misericors est . . . Misericordia utilissima est homini in mundo, in extremo iudicio, in celo.*“ Expl.: „*Et habere deum debitorem.*“

56. F. 68'—69. R. **Chunradini dominica IIII.**

Inc.: „*Eadem mensura qua mensi fueritis . . . Sicut pro bona bonam, sic pro mala malam mensuram recipietis.*“ Expl.: „*In mensura contra mensuram, cum adiecta fuerit, iudicabit eam.*“

57. F. 69—70. R. **Chunradini dominica IIII.**

Inc.: „*Numquid potest cecus ducere . . . Cecus ductor est stultus rector vel malus consiliarius.*“ Expl.: „*Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.*“

58. F. 70—70'. R. **Sermo Chunradini dominica IIII.**

Inc.: „*Numquid potest cecus cecum ducere . . . Legitur in I. Cor. X.: Qui se existimat stare, videat, ne cadat. Cadunt autem perversi non solum in culpam.*“ Expl.: „*Fundatus est supra firmam petram.*“

59. F. 70'—72'. R. **Sermo moralis dominica V.**

Inc.: „*Omnes unanimes in oracione estote . . . In premissa clausula epistole hodierne quandam scalam nobis facit Petrus apostolus.*“ Expl.: *Reddicio iocunditatis, id est eterne beatitudinis. Quam nobis . . .*“

60. F. 72'. R. **Sermo Sifridi dominica V.**

Inc.: „*Preceptor per totam noctem etc. Id est per totam vitam peccatricem, que nocti comparatur propter multa.*“ Expl.: „*Tunc est nox cum illo homine.*“

Sequitur (f. 72'—73) excerptum sermonis dominicae V.

61. F. 75—75'. R. **Perhtoldi dominica V.**

Inc.: „*Docebat de navicula turbas . . . Deus super omnia duo docet, tam existens in celis, quam predicans in terris.*" Expl.: „*Quia dicit dominus: Eadem mensura etc. Quod nobis prestare . . .*"

Idem sermo extat in cod. Pom. mon. bibl. publ. Linc. et in Monac. cod. 8739; cf. Jakob o. c. p. 52 n. 38.

62. F. 75'. R. **Wilhelmi dominica V.**

Inc.: „*Cum turbe irruerent in Iesum . . . Exemplo ergo turbe irruentis in salvatorem.*" Expl.: „*Vel porrigentem eum fugiunt*"

63. F. 75'—76'. R. **Chunradini dominica V.**

Inc.: „*Ascendens Iesus in navim, que erat Symonis . . . Navis Symonis est ecclesia, Symoni commissa.*" Expl.: „*Tanto cicius ad portum salutis eterne pervenitur.*"

64. F. 76'—77. R. **Chunradini dominica V.**

Inc.: „*Concluserunt piscium multitudinem copiosam . . . Multitudo piscium est multitudo fidelium, conclusa per rete fidei.*" Expl.: „*Principes aquilonis sunt omnes, qui in omnibus generibus viciorum sunt excellentes.*"

65. F. 77—78. R. **Chunradini dominica V.**

Inc.: „*Ex hoc iam eris homines capiens . . . Utinam ego miser peccator hodie unum pisciculum, unum hominem, deo meo Christo capere possem.*" Expl.: „*Etiam de dyaboli captivitate potest intelligi.*"

66. F. 78—78'. R. **Wilhelmi dominica VI.**

Inc.: „*Quicumque baptizati sumus in Christo . . . Notandum, quod ecclesia vult, ut baptizati se sciant lotos esse a peccatis suis in Christi sanguine.*" Expl.: „*In vertice vero ut superiori parti anime regiam dignitatem servent.*"

67. F. 78'. R. **Wilhelmi dominica VI.** Sancti assimilantur mortuo propter quatuor.

Inc.: „*Si mortui sumus cum Christo, credimus, quod simul vivamus etiam cum eo . . . Notandum, quod viri sancti mortui vocantur eò, quòd mortuo in multis associentur.*" Expl.: „*Purgamenta facti sumus mundi huius omnium perypsima.*"

Sequuntur (f. 78'—79') excerpta duorum sermonum in dominica VI. post pentecosten.

68. F. 79'—80'. R. **(Sermo) moralis dominica VI.**

Inc.: *„Quicumque baptizati estis in Christo Iesu . . . Baptismus enim grece, latine intinctio. Intingi igitur debemus tamquam optima lana."* Expl.: *„Nigra sum, sed formosa. De ista humilitate require retro in sermone: Humiliamini sub potenti . . . Rogemus ergo dominum."*

Sequitur breve excerptum sermonis dominicae VI.

69. F. 80'—82'. R. **Perhtoldi dominica VI.**

Inc.: *„Nisi habundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et pharyseorum . . . Pharysei benedicebant (!), sed hoc opere non implebant."* Expl.: *„Tanto magis archa in sublime ferebatur."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 52 n. 39.

70. F. 82'—83. R. **Fratris Chunradini dominica VI.**

Inc.: *„Si offers munus tuum . . . Considerandum autem est, quid, cui, quantum, quando, ubi, quomodo offerre debes."* Expl.: *„Sed si tamen caveant (!) peccare, qui misericordiam impartitur."*

71. F. 83—84. R. **Chunradini dominica VI.**

Inc.: *„Si offers munus tuum ante altare . . . Quatuor sunt, que utiliter in recordacione sunt, scilicet multiplicitas peccatorum, necessitas proximorum, largitas dei beneficiorum, diversitas stipendiorum."* Expl.: *„Et in puncto ad inferna descendunt."*

72. F. 84—84'. R. **Chunradini dominica VI.**

Inc.: *Vade prius reconciliari fratri tuo . . . Quadruplicem fratrem habemus, videlicet Christum, angelum, hominem et dyabolum."* Expl.: *„Rogabat Iudas, ne hostibus reconciliarentur, id est demonibus."*

73. F. 84'—86. R. **Sermo moralis dominica VII.**

Inc.: *„Sicut exhibuistis membra vestra servire immundicie et iniquitati . . . Membra nostra exhibere debemus ad serviendum iusticie, id est Christo."* Expl.: *„Pluviam temporaneam, id est suam graciam in presenti, et serotinam, id est gloriam in futuro, scilicet vitam eternam. Quod ipse nobis . . . "*

Sequuntur (f. 86—86') excerpta duorum sermonum dominica VII.

74. F. 86'—87. R. **Dominica VII.**

Inc.: *„Accipiens Iesus VII panes, gracias agens . . . Tria sunt, que faciunt ad commendacionem probi hospitis."* Expl.: *„De hiis piscibus det nobis. Amen."*

75. F. 87—87'. R. **Wilhelmi de eodem (dominica VII.).**

Inc.: *„Cum turba multa esset cum Iesu . . . Nota, quidam sunt cum Iesu in mensa prosperitatis.“* Expl.: *„Farina et oleum non defecerunt.“*

76. F. 87'—88. R. **Wilhelmi dominica VII.** et quod sancti turbantur propter sex.

Inc.: *„Cum turba multa esset cum Iesu . . . Notandum, quod turba dicitur a turbando.“* Expl.: *„Et plorabo die ac nocte etc.“*

77. F. 88—90. R. **Sermo fratris Sifridi dominica VII.**

Inc.: *„Quot panes habetis? . . . Sicut in ewangelio hodierno dominus legitur sequentes turbas saciasse VII panibus corporaliter.“* Expl.: *„Tristes letantur, famelici saturantur. Ad quod nos perducat etc.“*

78. F. 90—92'. R. **Sermo Perhtoldi dominica VII.**

Inc.: *„Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Digne turba multa Christum sequitur.“* Expl.: *„Ut imitari ipsum sic possimus, ut eternas divicias attingere valeamus. Amen.“*

79. F. 92'—93'. R. **Sermo Chunradini dominica VII.**

Inc.: *„Misereor super turbam . . . Quorum misereatur miserator et misericors dominus, sicut dicitur in psalmo.“* Expl.: *„Lapides predicancium veritatem conquadrantur, ut intrent in structuram sempiternam.“*

80. F. 93'—94. R. **Sermo Chunradini dominica VII.**

Inc.: *„Unde illos quis poterit saturare panibus in solitudine . . . Considerare debemus solitudinem intra nos, extra nos, infra nos.“* Expl.: *„Beatus, qui manducat panem in regno celesti.“*

81. F. 94—94'. R. **Chunradini de eodem (dominica VII.).**

Inc.: *„Manducaverunt et saturati sunt . . . Quadruplex est saturitas, prima bonorum temporalium, secunda bonorum spiritualium.“* Expl.: *„Dabit ignem et vermes in carnes eorum et senciant usque in eternum.“*

82. F. 94'—96'. R. **Moralis (sermo) dominica VIII.**

Inc.: *„Debitores sumus non carnis . . . Sed cuius debitores sumus? Respondeo: dei, et hoc multis de causis.“* Expl.: *„Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit in celesti gloria. Quam nobis prestare . . .“*

83. F. 96'—98. R. **Fratris Sifridi dominica VIII.**

Inc.: „*Debitores sumus non carnis . . . Debitores sumus. Cui? Anselmus respondet: Unicuique debemus propriam dignitatem.*" Expl.: „*Qui sic est socius in tribulacione, erit et in perpetua consolacione. Quod nobis prestare . . .*"

84. F. 98—99'. R. **Sifridi dominica VIII.**

Inc.: „*Omnis arbor, que non facit fructum bonum, excidetur . . . Dominus facit quasi bonus ortulanus et sapiens.*" Expl.: „*Arboris hic fructus creditur esse bonus.*"

Sequitur (f. 99' — 100) excerptum sermonis dominicae VIII.

85. F. 100—102. R. **Fratris Perhtoldi dominica VIII.**

Inc.: „*Non omnis, qui dicit mihi: domine, domine, intrabit in regnum celeste . . . Qui solum de deo loquitur et secundum carnem vivit, non facit domini voluntatem.*" Expl.: „*Sed valde parum in aliquibus proficit. Quod a nobis deus avertat. Amen.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 52 n. 40.

Sequitur (f. 102—102') excerptum sermonis dominicae VIII.

86. F. 102'—103'. R. **Sermo Chunradini dominica VIII.**

Inc.: „*Omnis arbor, que non facit fructum bonum . . . Plenum formidine est hoc verbum.*" Expl.: „*Nec sapiencia erit aput inferos, quo tu properas.*"

87. F. 103'—104. R. **Chunradini dominica VIII.**

Inc.: „*Omnis arbor bona bonum fructum facit . . . Bona arbor est bonus homo, bonus fructus bona vita.*" Expl.: „*Ita in eius actibus iusticiam inmaculatam usque ad finem tenere.*"

88. F. 104—104'. R. **Sermo Chunradini dominica VIII.**

Inc.: „*Qui facit voluntatem patris mei, qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum . . . Considerandum autem, quod facientes dei voluntatem a patre exaudiuntur in necessitate.*" Expl.: „*Utrumque fortiter provocat et vehementer accendit.*"

89. F. 104'—106'. R. **Sermo moralis dominica IX.**

Inc.: „*Non simus concupiscentes malorum . . . Concupiscenciam a nobis removet apostolus propter multa mala, que concupiscencia operatur.*" Expl.: „*Cum castis et mundis ad celorum regna feliciter pervenire mereamur. Quod nobis prestare . . .*"

Sequuntur (f. 106'—107') excerpta duorum sermonum dominicae IX.

90. F. 107'—110. R. **Fratris Perhtoldi dominica IX.**

Inc.: „*Redde racionem villicacionis tue. Racionem villicacionis quemlibet oportet reddere deo in morte.*" Expl.: „*Vias sapiencie monstrabo tibi etc. Quod nobis prestare dignetur.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 52, n. 41.

91. F. 110—110'. R. **Sermo Chunradini dominica IX.**

Inc.: „*Redde racionem villicacionis tue . . . Villicus domini est omnis homo, cui bona sua naturalia vel temporalia vel spiritualia commisit dispensare.*" Expl.: „*Unusquisque vestrum pro se racionem reddet.*"

92. F. 110'—111. R. **Dominica IX.**

Inc.; „*Facite vobis amicos de mammona iniquitatis . . . Quadruplicem amicum habet homo, scilicet deum, angelum, hominem et dyabolum.*" Expl.: „*Alios vero tres nobis facimus amicos pauperibus erogando. Rogemus etc.*"

93. F. 111—112. R. **Chunradini dominica nona.**

Inc.: „*Facite vobis amicos . . . Facite, inquit, vobis amicos. Interlinearis: non quoslibet pauperes, sed eos, qui possunt recipere in eterna tabernacula.*" Expl.; „*Quacumque harum rotarum carueris, pergere non poteris.*"

94. F. 112—112'. R. **Dominica IX.**

Inc.: „*Homo quidam erat dives, qui habebat villicum . . . Nota tria hic, scilicet quid per hominem divitem.*" Expl.: „*Anima mea in manibus meis semper etc.*"

95. F. 112'—113'. R. **(Sermo) moralis dominica X.**

Inc.: „*Unicuique datur manifestacio spiritus ad utilitatem. Sed ad quam utilitatem datur gracia sancti spiritus?*" Expl.: „*Stella, id est spiritus sancti gracia, magos, id est fideles, ad Christum perducit, ad quem nos perducat . . .*"

96. F. 113'—114. R. **Dominica X.**

Inc.: „*Videns Iesus civitatem . . . Nota: quater constat dominum flevisse.*" Expl.: „*Ut tandem mereamur cum ipso consolacione perpetua consolari. Amen.*"

97. F. 114—115. R. **Sermo fratris Wilhelmi dominica X.**

Inc.: „*Videns civitatem flevit dicens, quia si cognovisses et tu. Ad duo monemur hic. Primo ut vano gaudio fletum proferamus.*" Expl.: „*Superbia intulit deo primam contumeliam.*"

Sequitur excerptum sermonis dominicae X.

98. F. 115'—117. R. **Perhtoldi dominica X.**

Inc.: „*Et erat cottidie docens in templo. Duo precipue docuit, declinare a malo et facere bonum.*" Expl.: „*Dominus nos ad se assumet et regnare secum eternaliter faciat. Quod nobis prestare etc.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 53, n. 43.

99. F. 117—117'. R. **Dominica X.**

Inc.: „*Videns civitatem flevit super eam . . . De facili flet puer, sed non sine causa aliqua.*" Expl.: „*Inebriabo te lacrima mea, Esebon etc.*"

100. F. 117'—118'. R. **Sibotonis dominica X.**

Inc.: *Et erat cottidie docens in templo . . . Postquam in templo cordis nostri dominus exstiterit, tria cottidie nos docet, scilicet petere, querere et pulsare.*" Expl.: „*A quo discessu ipse nos custodiat etc.*"

101. F. 118'—121. R. **Sermo Sibotonis dominica X.**

Inc.: „*Et erat cottidie docens in templo. Si in templo cordis Iesus fuerit, secundum docebit, scilicet quomodo querere debeamus.*" Expl.: „*Ac nummularios spirituales, de quibus prediximus. Amen.*"

102. F. 121—122. R. **Sibotonis dominica X.**

Inc.: „*Et erat cottidie docens in templo. Si in templo cordis Iesus fuerit, tercium docebit, scilicet quomodo pulsare debemus.*" Expl.: „*Pulsa ad corporis tui ianuam, ut regnum suum tibi aperiat Iesus Christus, qui cum patre . . .*"

103. F. 122—123. R. **Sermo Chunradini dominica X.**

Inc.: „*Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns civitatem flevit super eam . . . Dominus hic exemplo et verbo provocat.*" Expl.: „*In misericordia reducam eos per torrentes aquarum in via recta et non inpingent.*"

104. F. 123—123'. R. **Sermo Chunradini dominica X.**

Inc.: „*Si cognovisses et tu . . . Glosa: et tu, subaudi, fleres. Quadruplex cognicio posset te, miser homo, ad fletum provocare.*" Expl.: „*Per istam enim homo curatur in morte.*"

105. F. 123'—124'. R. **Chunradini dominica X.**

Inc.: „*Circumdabunt te undique et ad terram prosternent te . . . Inimici, qui animabus hominum ista faciunt, demones sunt.*" Expl.: „*Qui nunc prostratus est in culpa.*"

106. F. 124'—125'. R. **(Sermo) moralis dominica XI.**

Inc.: *Gracia dei sum id, quod sum . . . In Paulo apostolo dei gracia non fuit vacua."* Expl : *„Quia per presentem Christi graciam ad celestis regni gloriam pervenimus. Ad quam ille nos perducat etc."*

107. F. 125'—127. R. **Perhtoldi dominica XI.**

Inc.: *„Deus propicius esto mihi peccatori . . . Nota, quod duo sunt necessaria ad salutem, consciencia interior et tribulacio penitencie."* Expl.: *„Immo quasi in principio illic incipiet puniri."*

108. F. 127'—128'. R. **Perhtoldi dominica XI.**

Inc.: *„Deus propicius esto mihi peccatori . . . Nota, quod multi in penitentia sua decipiuntur.* Expl.: *„Et erit qui offenderit etc."*

Sequuntur (f. 128'—129) excerpta trium sermonum dominicae XI.

109. F. 129—129'. R. Item **Wilhelmi dominica XI.**

Inc.: *„Decimas do de omnibus, que possideo . . . Nota, quod pharyseus iste, licet haberet oculum ad graciarum actiones, non tamen ad humilitatem."* Expl.: *„Fili peccasti etc."*

110. F. 129'—130'. R. **Chunradini dominica XI.**

Inc.: *„Publicanus autem a longe stans . . . Quicunque in mundo stat in penitencia et iusticia."* Expl.: *„Sathan stabat a dextris eius, ut adversaretur ei."*

111. F. 130'—131. R. **Chunradini dominica XI.**

Inc.: *„Deus propicius esto mihi peccatori . . . Propiciacionem dei meretur homo per bonam conversionem."* Expl.: *„Ante iudicium interroga te ipsum et in conspectu invenies graciam."*

112. F. 131—132. R. **Chunradini dominica XI.**

Inc.: *„Descendit iustificatus in domum suam ab illo . . . Domus est ecclesia vel consciencia."* Expl.: *„Ad infernum detraheris in profundum laci."*

113. F. 132—132'. R. **Dominica XI.**

Inc.: *„Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent . . . Nota: duo genera hominum ascendebant in templum.* Expl.: *„Quia dicit: Propicius esto mihi peccatori, confitetur scurrilitatem."*

114. F. 132'—133'. R. **(Sermo) moralis dominica XII.**

Inc.: *„Fiduciam talem habemus per Christum ad deum, non quod suffi-*

cientes simus . . . Fiduciam et spem in Christo habere debemus." Expl.: „*Confidentes eterna salvas salute et gloria. Ad quam . . .*"

115. F. 133'—134'. R. **Dominica XII.**

Inc.: „*Aperti sunt aures eius . . . Nota, quod quatuor aperire debemus, scilicet cor, os, oculos et manus.*" Expl.: „*Et possideat me, qui fecit me et te.*"

116. F. 134'—138. R. **Dominica XII.**

Inc.: „*Effeta, quod est adaperire . . . Nota, quod debemus aperire os ad orandum.*" Expl.: „*Ut omnes salvos facerem.*"

117. F. 138. R. **Dominica XII.**

Inc.: „*Bene omnia fecit . . . Nota, quod peccator dicitur surdus propter quinque. Primo, quia portat inutiliter aures cordis.*" Expl.: „*Illic trepidaverunt etc.*"

118. F. 138—139. R. **Dominica XII.**

Inc.: „*Et adduxerunt ei surdum et mutum . . . Per hominem istum, qui duplicis infirmitatis incommodo laboravit.*" Expl.: „*Virtutem ergo resistendi demonio surdo et muto et immundo tribuat nobis Iesus Christus.*"

119. F. 139—140. R. **Sermo Chunradini dominica XII.**

Inc.: „*Statim aperte sunt aures eius . . . Aperire debemus oculos, aures, os, manus.*" Expl.: „*Quia nichil posuerunt in manu tibi.*"

120. F. 140—140'. R. **Sermo Chunradini dominica XII.**

Inc.: „*Solutum est vinculum lingue eius . . . Vincula (!) lingue, quo dyabolus animam ligat, est peccatum.*" Expl.: „*Iudas enim confitens interpretatur.*"

121. F. 140'—141. R. **Chunradini dominica XII.**

Inc.: „*Bene omnia fecit . . . Bonus est dominus et ideo bene facit.*" Expl.: „*Aqua compunctionis ydriam implent.*"

122. F. 141—143. R. **(Sermo) moralis dominica XIII.**

Inc.: „*Abrahe dicte sunt promissiones et semini eius. Ad presens propositum meum est demonstrare, quod semen in ortulo cordis nostri exstirpare.*" Expl.: „*Quod multitudo locustarum vastavit omnia bona Egypti. Rogemus dominum.*"

123. F. 143—143'. R. **Dominica XIII.**

Inc.: „*Beati oculi, qui vident, que vos videtis. Apostoli dicti sunt beati ex visione Christi.*" Expl.: „*Cum inimici essemus, pro nobis mortuus est.*"

124. F. 143'—146. R. **Perhtoldi dominica XIII.**

Inc.: *Beati oculi, scilicet interiores, qui vident, que vos videtis. Glosa: id est qui cognoscunt illa sacramenta, que revelantur parvulis, id est humilibus fidelibus per fidem, non superbis hereticis.*" Expl.: „*In quibus beatificabimur in corpore et in anima. Quod nobis prestare. Amen.*"

Idem sermo extat in bibl. publ. Linc., in bibl. Monac., in bibl. univ. Lips.; cf. Jakob o. c. p. 53, n. 47.

Sequuntur (f. 146—146') excerpta duorum sermonum dominicae XII.

125. F. 146'—147'. R. **Chunradini dominica XIII.**

Inc.: „*Beati oculi, qui vident, que vos videtis . . . Beati, qui corporaliter, beatiores, qui spiritualiter, beatissimi, qui eternaliter vident Christum.*" Expl.: „*Ignis succensus est in furore meo.*"

126. F. 147'—148. R. **Chunradini dominica XIII.**

Inc.: „*Diliges dominum deum tuum . . . Sicut diligit filius patrem, amicus amicum, sponsus sponsam, vivens vitam, sic diligendus est deus.*" Expl.: „*Quantum melior me, pro quo dedisti te ipsum.*"

127. F. 148—148'. R. **Chunradini dominica XIII.**

Inc.: „*Appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum et vinum . . . Samaritanus hoc olim fecit. Propheta Ysaias conquerebatur, dicens: Vulnus et livor etc.*" Expl.: „*Lacrime penitencium vinum eorum.*"

128. F. 148'—150'. R. **Sibotonis dominica XIII.**

Inc.: „*Diliges dominum deum tuum . . . In scripturis ammonemur dilectionis dei, ut perpendamus, cuius dilectionis nos debitores simus illi.*" Expl.: „*Si terciam dilectionem rependimus ei pro diletione sua Quod ipse prestare . . .*"

129. F. 151—152'. R. **(Sermo) moralis dominica XIV.**

Inc.: „*Spiritu ambulate et desideria carnis . . . Spiritu, id est per spiritus sancti graciam ambulate per viam iusticie.*" Expl.: „*Ibunt de virtute in virtutem, donec videant deum dominum in Syon. Ad quem nos . . .*"

Sequitur excerptum sermonis dominicae XIV.

130. F. 152'—154. R. **Sibotonis dominica XIV.**

Inc.: „*Cum ingrederetur Iesus quoddam castellum, occurrerunt ei X viri leprosi . . . Castellum, de quo loquitur ewangelista, mundus est.*" Expl.: „*Curet nos a lepra anime, qui X leprosos curavit a lepra corporis. Qui cum deo patre . . .*"

131. F. 154—155'. R. **Perhtoldi dominica XIV.**

Inc.: *„Iesu preceptor, miserere nostri. Decem leprosi sunt, ut dicit hic glosa Bede, qui contra decalogum legem peccant per opera carnis.“* Expl.: *„Cum Thamar in oculis Amon. Rogemus . . .“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 54, n. 48.

132. F. 155'—156. R. **Sermo Chunradini dominica XIV.**

Inc.: *„Cum ingrederetur Iesus in quoddam castellum, occurrerunt ei X viri leprosi . . . Castellum est mundus, X leprosi sunt peccatores.“* Expl.: *„Quod Maria per oracionem Moysi mundata est.“*

133. F. 156—157. R. **Chunradini dominica XIV.**

Inc.: *„Levaverunt vocem . . . Decem leprosi significant peccatores, X mandatorum transgressores.“* Expl.: *„Inclinato capite emisit spiritum.“*

134. F. 157—157'. R. **Chunradini dominica XIV.**

Inc.: *„Nonne decem mundati sunt . . . Sicut decem leprosi significant decem mandatorum transgressores.“* Expl.: *„Qui spirituales thesauros in agro cordis habent etc.“*

135. F. 157'—159. R. **Moralis (sermo) dominica XV.**

Inc.: *„Alter alterius onera portate . . . In hiis apostolicis verbis ista nobis consideranda occurrunt, scilicet quod sit onus dei, quod proximi.“* Expl.: *„Ut Christi legem complentes ad celorum regna venire feliciter mereamur ipso Christo prestante. Qui cum . . .“*

Sequuntur (f. 159—161) excerpta trium sermonum dominicae XIV.

136. F. 161—163. R. **Perhtoldi dominica XV.**

Inc.: *„Nemo potest duobus dominis servire . . . Et quia nemo, ideo debemus illi domino, qui fidelis est, fideliter servire.“* Expl.: *„Esto ergo fidelis et dabo tibi coronam vite. Quam nobis prestare dignetur . . .“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linc.; cf. Jakob o. c. p. 54, n. 50.
Sequuntur (f. 163—163') excerpta duorum sermonum dominicae XIV.

137. F. 163'—164. R. **Chunradini dominica XV.**

Inc.: *„Nemo potest duobus dominis servire . . . Quatuor sunt necessaria ad salutem, que tamen nemo potest habere, nisi eo modo, sicut scriptum est.“* Expl.: *„Vestitus eius albus refulgens.“*

138. F. 164—165. R. **Chunradini dominica XV.**

Inc.: *„Scit enim pater vester, quia hiis omnibus indigetis . . . Pater vester est deus propter paternam generacionem, propter paternam dilectionem.“*

Expl.: *„Unxitque dominus in regem. Augustinus: Esto parvulus. Require in sermone: Nemo potest venire.“*

139. F. 165—165'. R. **Sermo Chunradini dominica XV.**

Inc.: *„Querite ergo primum regnum dei . . . Legitur Ysaias XXI.: Si queritis, querite, convertimini et venite. Sicut ergo egrotus querit medicinam vel medicum.“* Expl.: *„Colligite primum zizania et ligate etc.“*

Sequuntur (f. 165'—167') excerpta septem sermonum in dominica XVI.

140. F. 167'—169. R. **Dominica XVI.**

Inc.: *„Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue . . . Duplex est mors, corporalis, que est omnibus communis.“* Expl.; *„Et in peccatores respicit ira illius. Gregorius: Ad magnam iusticiam etc.*

141. F. 169—169'. R. **Dominica XVI.**

Inc.: *„Defunctus efferebatur . . . Nota: accedit autem homo ad mortem successive, quasi quibusdam passibus.“* Expl.: *„Et claudentur in carcere.“*

142. F. 169'—172. R. **Perhtoldi dominica XVI.**

Inc.: *„Adolescens, tibi dico: surge. In hoc ewangelio legitur de maximo miraculo, scilicet de resuscitacione mortui.“* Expl.: *„Et futura amenitate eterna. Quam nobis prestare dignetur . . .“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 54, n. 51.

143. F. 172—173. R. **Sermo Chunradini dominica XVI.**

Inc.: *Ecce defunctus efferebatur . . . Sicut defunctus corporaliter effertur per amicos, ita defunctus spiritualiter effertur per inimicos, scilicet demones.“* Expl.: *„Et spiritus punitur et corpus suscitatur.“*

144. F. 173—173'. R. Item **sermo Chunradini dominica XVI.**

Inc.: *„Resedit, qui erat mortuus . . . Secundum quadruplicem mortem sunt quatuor genera mortuorum.“* Expl.: *„Qui dicunt montibus, cadite super nos, et collibus etc.“*

145. F. 173'—174'. R. **Chunradini dominica XVI.**

Inc.: *„Resedit, qui erat mortuus . . . Mortui spiritualiter in animabus debent incipere loqui confitendo.“* Expl.: *„Cum non potuit mansuetudo tolerari.“*

146. F. 174'—175'. R. **Moralis (sermo) dominica XVII.**

Inc.: *„Obsecro vos ego vinctus in domino, ut digne ambuletis vocacione, qua vocati estis . . . Sed ad quid vocati sunt? Audite, karissimi. Vocati sunt*

ad discendum, ad reficiendum, ad obediendum, ad aperiendum." Expl.: „*Qui vocavit nos in hereditatem incorruptibilem, incontaminatam etc. Ad quam nos perducat . . .* "

Sequitur excerptum sermonis dominicae XVI.

147. F. 176—177'. R. **Perhtoldi dominica XVII.**

Inc.: „*Incipies cum rubore novissimum locum tenere. Multi, cum Christus secundo veniet, incipient cum rubore novissimum locum tenere.*" Expl.: „*Et eris cum ipso et ipse tecum in eternum. Quod ipse nobis prestare . . .* "

148. F. 177'—178. R. Item **Chunradini dominica XVII.**

Inc.: „*Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis . . . Princeps est Christus, princeps est angelus, princeps est homo.*" Expl.: „*Interfecti sunt omnes dampnati a principibus infernalibus per tormenta infernalia iugulati.*"

149. F. 178—179. R. **Sermo Chunradini dominica XVII.**

Inc.: „*Amice ascende superius . . . Infelices ascendunt presumendo, felices autem sunt, qui ascendunt per divinam vocacionem.*" Expl.: „*Equi autem sunt corpora, in quibus boni post resurrectionem in celum ascendunt.*"

150. F. 179—179'. R. **Chunradini dominica XVIII.**

Inc.: „*Qui se humiliat, exaltabitur . . . Ecce magnus fructus, magna utilitas humilitatis.*" Expl.: „*Humilem spiritu salvabit gloria etc.*"

151. F. 179'—180'. R. **Moralis (sermo) dominica XVIII.**

Inc.: „*Gracias ago deo meo semper pro vobis in gracia dei, que data est vobis in Christo Iesu . . . In presenti epistola multum commendat apostolus ad Corinthios dicens.*" Expl.: „*Ut vocacionem illam audire possimus ipso prestante, qui . . .* "

Sequuntur (f. 180'—182') excerpta quatuor sermonum dominicae XVII.

152. F. 182'—184'. R. **Perhtoldi dominica XVIII.**

Inc.: „*Dixit dominus domino meo . . . Dixit dominus, glosa: pater, non ore, sed re.*" Expl.: „*Vel etiam ad alte glorie remuneracionem ei occurramus. Quod ipse . . .* "

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz. et cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 54, n. 52.

153. F. 184'—185'. R. **Sermo Chunradini dominica XVIII.**

Inc.: „*Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo . . . Exigit a nobis dominus totum cor quasi proprium hospicium.*" Expl.: „*Laudabilem invenit per penitenciam indulgenciarum.*"

154. F. 185'—186. R. **Sermo Chunradini dominica XVIII.**

Inc.: *Diliges dominum deum tuum . . . Sine dilectione non possumus salvari.*" Expl.: „*Et servat ea, ille est, qui diligit me. De hoc require in sequenti sermone per totum.*"

155. F. 186—186'. R. Item **Chunradini dominica XVIII.**

Inc.: „*Diliges dominum deum tuum . . . Gregorius: Probacio dilectionis exhibicio est operis.*" Expl.: „*Quid nos separabit a caritate Christi, tribulacio etc.*"

156. F. 186'—188'. R. **Moralis (sermo) dominica XIX.**

Inc.: „*Renovamini spiritu mentis vestre . . . Renovari debemus ad similitudinem serpentis ancipitis, cervi salientis.*" Expl.: „*Ubi divicie inestimabiles et vita perpetua reperitur. Ad quam nos perducat etc.*"

Sequuntur (f. 188'—189') excerpta trium sermonum in dominica XIX.

157. F. 189'—191. R. **Perhtoldi dominica XIX.**

Inc.: „*Confide, fili, dimittuntur tibi peccata tua. Ad remissionem peccatorum tria sunt necessaria. Primum quod sit in loco, ubi remissio peccatorum invenitur.*" Expl.: „*Ne tardas converti ad dominum et ne differas etc. Rogemus etc.*"

Idem sermo extat in bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 54, n. 53.

157 a. F. 191—191'. R. **Sermo Chunradini dominica XIX.**

Inc.: „*Ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto . . . Sicut offeruntur egri medico ad sanandum.*" Expl.: „*Intraverunt cum eo ad nupcias.*"

158. F. 191'—192. R. **Chunradini dominica XIX.**

Inc.: „*Ut autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem . . . Potestatem habet Christus in mundo, in iudicio, in celo, in inferno.*" Expl.: „*Potestas autem proprie ad quartam. Ps.: Quis novit potestatem.*"

159. F. 192'—193. R. **Chunradini dominica XIX.**

Inc.: „*Tolle lectum tuum . . . Considerandum, quod quadruplex est lectus, scilicet concupiscencie, consciencie, penitencie, sapiencie.*" Expl.: „*Argenteus quoad contemplacionem Christi humanitatis.*"

160. F. 193—194'. R. **Moralis (sermo) dominica XX.**

Inc.: „*Videte itaque, quomodo caute ambuletis . . . Caute, inquit, ambulare debetis, id est sapienter et discrete, ne in via erratis (!).*" Expl.: „*Obtulerunt ei munera, aurum, thus et myrram. Ad quem pervenire feliciter mereamur ipso eodem prestante, qui . . .*"

161. F. 194'—197. R. **Perhtoldi dominica XX.**

Inc.: *„Multi sunt vocati, pauci vero electi . . . Hec verba dura sunt et omni homini formidanda."* Expl.: *„Crescit enim ex illis laboribus cuilibet membro magna gloria in eternum. Quod nobis prestare dignetur . . ."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz.; cf. Jakob o. c. p. 55, n. 54. Sequuntur (f. 197'—198') excerpta trium sermonum dominicae XX.

162. F. 198'—199'. R. **Chunradini dominica XX.**

Inc.: *„Multi sunt vocati, pauci vero electi . . . Vocati temporaliter, electi eternaliter."* Expl.: *„Sicut amat gluto porcellum, ut comedat."*

163. F. 199'—200. R. **Chunradini dominica XX.**

Inc.: *„Simile factum est regnum celorum homini regi, qui fecit nupcias filio suo . . . Rex eternus, deus pater fecit nupcias filio suo Iesu Christo ecclesiam sibi desponsando."* Expl.: *„Per vite sanctitatem, que per vestem nupcialem significatur."*

164. F. 200—201. R. Item **de eodem, dominica XX.**

Inc.: *„Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nupcialem . . . Hec vestis est bona conversacio, bona vita."* Expl.: *„Non erat licitum, indutum sacco aulam regis intrare."*

165. F. 201—202. R. **Moralis (sermo) dominica XX.**

Inc.: *„Confortamini in domino . . . Confortamini tamquam infirmi ab egritudine liberandi."* Expl.: *„Deduxi eos in portum voluntatis eius. Ad quem portum nos . . ."*

Sequitur (f. 202') excerptum sermonis dominicae XX.

166. F. 202'—204'. R. **Sibotonis dominica XX.**

Inc.: *„Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum . . . Dicit beatus Gregorius in Moralium (libro): Reges sunt, qui se ipsos regere sciunt."* Expl.: *„Vindicta hic incipiet et ardebit usque ad extremam dampnacionem."*

167. F. 204'—205'. R. **Perhtoldi dominica XX.** et de apercione VII sigillorum et de antichristo.

Inc.: *„Hora septima reliquit eum febris. Hora septima sive tempore septimo ecclesie quiescunt fideles a ferventissima persecucione."* Expl.: *„Qualia nec oculus vidit nec auris audivit etc."*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz. et cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 55, n. 55.

168. F. 205'—206'. R. **Perhtoldi dominica XX.** et de VII impedimentis, que impediunt, conscienciam propriam cognoscere.

Inc.: „*Hora septima reliquit eum febris, scilicet male consciencie. Possunt autem assignari VII impedimenta, que nos propriam conscienciam cognoscere non permittunt.* Expl.: „*Et supradicta septem signacula solvat.*"

169. F. 206'—207'. R. **Fratris Chunradini dominica XX.**

Inc.: „*Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur . . . Secundum VII vicia VII sunt infirmitates in anima.*" Expl.: „*Quia mortem eternam inducunt.*"

170. F. 207'—208. R. **Chunradini dominica XX.**

Inc.: „*Domine descende . . . Certe, qui gravi temptacionis infirmitate tenetur, potest dicere.*" Expl.: „*Ad iudicium vero per tonitruum in mundi concussione.*"

171. F. 208—209. R. Item **Chunradini dominica XX.**

Inc.: „*Hora septima reliquit eum febris . . . Utinam febris estuancium viciorum relinqueret te miserum peccatorem saltem X^a vel XI^a hora.*" Expl.: „*Nulla momenta temporis per annum transeunt sine statu retribucionis.*"

172. F. 209—210. R. **Moralis (sermo) dominica XXI.**

Inc.: „*Confidimus de vobis in domino Iesu, quia, qui cepit in vobis opus bonum, perficiet . . . In quibus verbis breviter notare debemus, ita enim ait apostolus.*" Expl.: „*Que bona vobis Iesus Christus preparare et donare dignetur etc.*"

173. F. 210—212'. R. **Dominica XXI.** ad religiosos.

Inc.: „*Confidimus in domino Iesu, quoniam, qui cepit in vobis opus, ipse perficiet, i. e. perfectum faciet. Quando aliquis incipit aliquid opus de novo addiscere, primo facit illud rude.*" Expl.: „*Videns Iudas, quia cepit bellum, venit cum tribus ordinibus post eos.*"

174. F. 212'—214'. R. **Sermo Perhtoldi dominica XXI.**

Inc.: „*Cum cepisset racionem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat X milia talenta. Nota, secundum quod homo plus vel minus peccat.*" Expl.: „*Nulla sunt bona, que agimus, si non equanimiter etiam proximorum mala toleramus.*"

175. F. 214'—215'. R. **Sermo Chunradini dominica XXI.**

Inc.: „*Serve nequam, omne debitum dimisi tibi . . . In hiis verbis tria ostenduntur, scilicet humane exactionis iniquitas, divine dignitatis liberalitas, in-*

tente oracionis utilitas." Expl.: „*Vult placari precibus, qui scit, quod placari non possit iratus.*"

176. F. 215'—216. R. **Chunradini dominica XXI.**

Inc.: *Serve nequam, omne debitum dimisi tibi . . . Quatuor malos servos dominus dampnat in ewangelio.*" Expl.: „*Ignis, sulphur, spiritus procellarum.*"

177. F. 216—216'. R. **Chunradini dominica XXI.**

Inc.: „*Omne debitum dimisi tibi. Debitum culpe, debitum gehenne dimittitur condonanti clementer.*" Expl.: „*Per purgatorium dimittitur reatus peccatorum.*"

178. F. 216'—218. R. **Moralis (sermo) dominica XXII.**

Inc.: „*Nostra autem conversacio in celis etc. Conversacio apostoli in celo erat et nostra similiter esse debet.*" Expl.: „*Ut tandem personaliter ad celi gloriam feliciter perveniamus. Quod nobis . . .* "

179. F. 218. R. **Sibotonis dominica XXIII.**

Inc.: „*Abeuntes pharysei, ut caperent Iesum in sermone . . . Nota, quod Iesum quidam capere nituntur hostiliter, quidam amicabiliter.*" Expl.: „*Qui hereditatem capiunt salutis.*"

180. F. 218—219. R. **Fratris Perhtoldi dominica XXIII.**

Inc.: „*Viam dei in veritate doces. Nota, quod Christus in cruce sive in passione omnes vias ab hoc mundo tendentes nobis ostendit.*" Expl.: „*Hii maximam gloriam super omnes habebunt.*"

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz. et in cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 55, n. 57.

Sequitur (f. 219—219') excerptum sermonis dominicae XXIII.

181. F. 219'—220. R. **Sermo Chunradini dominica XXIII.**

Inc.: „*Ostende mihi nummisma census . . . Nummus est anima, quam dominus maxime examinat, ut ymaginem suam in eo querat.*" Expl.: „*Ostendam vobis, quem timeatis.*"

182. F. 220—220'. R. **Chunradini dominica XXIII.**

Inc.: „*Cuius est ymago et superscriptio . . . O quam timenda est ista questio.*" Expl.: „*Tercium eterne dignitatis insigne est.*"

183. F. 220'—221'. R. **Chunradini dominica XXIII.**

Inc.: „*Reddite ergo, que sunt Cesaris, Cesari . . . Cesar sollicitus sic pro se, nos autem de hiis, que reddere debemus, videamus.*" Expl.: „*Quoadusque redderet universum debitum. Interlin.: id est in perpetuum.*"

184. F. 221'—223. R. **Moralis (sermo) dominica XXIV.**

Inc.: *„Non cessamus pro vobis orantes et postulantes, ut impleamini agnicione voluntatis eius . . . Quia in epistola hodierna fit mencio de oracione.“* Expl.: *„Et redimat vos a malis, id est ab eternis penis. Quod . . .“*

Sequuntur (f. 223—224) excerpta trium sermonum dominicae XXIV.

185. F. 224—226'. R. **Fratris Perhtoldi dominica XXIV.**

Inc.: *„Domine, filia mea modo defuncta est . . . Non cessavit apostolus orare, ut ipse dicit in epistola, pro discipulis suis.“* Expl.: *„De tercio iudicio propter prolixitatem vitandam nichil dico. Rogemus dominum etc.“*

Idem sermo extat in cod. 4 bibl. publ. Linz. et in cod. 8739 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 55, n. 58.

186. F. 226'—228'. R. **Fratris Sibotonis dominica XXIV.**

Inc.: *„Domine, filia mea modo defuncta est . . . Legimus dominum fecisse sex miracula manu sua corporea.“* Expl.: *Ut ergo sex predicta miracula in nobis contingant spiritualiter, prestare dignetur Iesus Christus . . .“*

187. F. 228'—229'. R. **Chunradini dominica XXIV.**

Inc.: *„Domine, filia mea modo defuncta est . . . Filia tua est anima tua defuncta per culpam, cui manus Christi imponitur per graciam.“* Expl.: *„Ad illuminacionem eternam pervenire poterit.“*

188. F. 229—230. R. **Sermo fratris Chunradini dominica XXV.**

Inc.: *„Si tetigero fymbriam vestimenti eius, salva ero . . . Vestimentum filii dei quadruplex, videlicet caro dominica, unctio spiritus sancti, lex ewangelica, gloria magnifica.“* Expl.: *„Facta sunt vestimenta eius alba sicut nix.“*

189. F. 230—230'. R. **Dominica XXIV. Chunradini.**

Inc.: *„Cum eiecta esset turba, intravit Iesus et tenuit manum eius et dixit puelle: surge . . . In hiis verbis quatuor consideranda occurrunt: turba eicitur, Iesus ingreditur, manus puelle tenetur, surgere iubetur.“* Expl.: *„Hoc per tres mortuos significatur. De quibus require supra in sermone: Resedit, qui erat mortuus.“*

190. F. 230'—231'. R. **Dominica XXV.**

Inc.: *„Cum sublevasset oculos Iesus et vidisset maximam multitudinem . . . In presenti ewangelio tria sunt consideranda. Primo domini religiositas.“* Expl.: *Sic dominus hic reficit et post vitam istam perducat ad vitam eternam. Quod ipse . . .“*

191. F. 231'—232. R. **Sermo Chunradini dominica XXV.**

Inc.: „*Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus . . . Pregnantes et nutrientes luxuriosos possunt significare.*" Expl.: „*Ve homini illi, per quem scandalum venit.*"

192. F. 232—233. R. **(Sermo) Chunradini dominica XXV.**

Inc.: „*Ubi fuerit corpus, ibi congregabuntur et aquile . . . Christus Iesus dicit se ipsum corpus.*" Expl.: „*Dum contra eum, quem possidet, dyabolus acrius sevit, quando se divina clemencia ab eo expellendum cognoscit.*"

193. F. 233—233'. R. **Sermo Chunradini dominica XXV.**

Inc.: „*Tunc apparebit signum filii hominis in celo . . . Supra in ewangelio dicitur: Dabunt signa magna etc. Considerandum autem est, quod tempore novissimo apparebunt quadruplicia signa.*" Expl.: „*Quando nulli instabilitati subiecta erit.*"

In fine: R. Finis sermonum collectorum per manus Hartwici, custodis ecclesie Nevnburgensis. Anno domini M⁰CC⁰LXXXXI⁰ completus est liber iste.

2. F. 234—304. **(Sermones festivales de spiritu sancto et in dedicatione ecclesiae fratrum Sibotonis, Sifridi de domo Teutonica, Perhtoldi aliorumque auctorum anonymorum et excerpta sermonum.)**

1. F. 234—246'. R. **Sibotonis (sermones) de sancto spiritu.**

Inc.: „*Est enim in illa spiritus intelligencie sanctus, multiplex, unicus, subtilis . . . Primum igitur est, quod spiritus sanctus dicitur spiritus intelligencie.*" Expl. (f. 246'): „*Hanc mulierem mundo peremerunt. Rogemus ergo spiritum sanctum.*"

2. F. 247—249'. R. **Sermo de dedicacione fratris Sifridi de domo Teutonica.**

Inc.: „*Vidi civitatem sanctam . . . Hec celestis Ierusalem, visio pacis, que in mundo non invenitur.*" Expl.: „*Videbit dominum ad voluntatem, habebit ad voluptatem, fruetur ad iocunditatem. Quod nobis . . .* "

3. F. 249'—251. R. **Sermo de dedicacione fratris Sifridi de domo Teutonica.**

Inc.: „*Vere dominus est in loco isto . . . Scilicet res perdita inveniri non potest, nisi tantum in loco, in quo est.*" Expl.: „*Agens colloquium, reddens solacium, mittens auxilium, parans convivium. Rogemus . . .* "

4. F. 251—252. R. **Sermo fratris Perhtoldi de dedicacione.**

Inc.: „*Terribilis est locus iste . . . Terribilis est locus iste, quia terribili nomini dedicatum (!) est.*“ Expl.: „*Quod mille anni sunt tamquam dies brevis, que cum gaudio et leticia expenditur. Ad quàm.*“

5. F. 252—254. R. Item **(sermo de) dedicacione fratris Perhtoldi**, et quod octo sunt, que faciunt hominem religiosum.

Inc.: „*Templum domini sanctum est . . . Salomon, ut habetur III. Regum IX. usque in octavum annum templum domino edificavit.*“ Expl.: „*Erit insuper in futuro in magna habundancia glorie. Hoc nobis prestare . . .*“

6. F. 254—255. R. Item **sermo fratris Perhtoldi de dedicacione.**

Inc.: „*Fili hominis ostende domui Israel templum . . . Hec verba loquitur dominus servo suo Ezechyeli.*“ Expl.: „*Homo, qui habet defectum interius et exterius. Quod nobis prestare . . .*“

7. F. 255—255'. R. **Sermo moralis fratris Perhtoldi de dedicacione.**

Inc.: „*Venit enim filius hominis querere et salvum facere, quod perierat . . . Hec inquisicio et salvacio representatur in dedicacione ecclesie.*“ Expl.: „*Laudemus, honoremus corde, ore, opere super omne, quod est et unquam erit. Rogemus . . .*“

8. F. 255'—256'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de dedicacione** et XII portis Ierusalem.

Inc.: „*Sustulit me angelus in spiritu in montem altüm et ostendit mihi civitatem sanctam Ierusalem . . . He igitur XII porte possunt significare XII genera hominum salvandorum.*“ Expl.: „*Hii ad parvam gloriam perveniunt respectu magnorum. Rogemus . . .*“

9. F. 256'—257'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de dedicacione.**

Inc.: „*Ecce nova facio omnia . . . Tam miranda sunt, que deus fecit, quod etiam cogitare minima illorum non sufficimus ex nobis ad plenum.*“ Expl: „*Erit celum novum et terra nova. Ad quam . . .*“

Sequuntur (f. 257'—260) tres sermones anonymorum de dedicatione ecclesiae et excerptum, de homiliis s. Gregorii in Ezechielem (v. l. II. h. 7., Migne P. L. t. 76 col. 1021) sumptum.

10. F. 260—260'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de dedicacione.**

Inc.: „*Elegi et sanctificavi locum istum, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum . . . Nota sex, que deus elegit in hoc mundo. Primum est ecclesià.*“ Expl.: „*In predictis dominus offenditur nimis.*“

Sequuntur (f. 260'—276) quindecim sermones anonymorum et tria excerpta sermonum de dedicatione ecclesiae.

11. F. 276—278. R. **Sermo fratris Sibotonis de dedicacione.**

Inc.: *„Domine dilexi decorem domus tue. Triplex est domus dei. Prima domus est quilibet homo bonus, existens sine peccato mortali."* Expl.: *„Auxiliante domo media, id est gloriosa virgine dei genitrice Maria. Quod ipse prestare . . ."*

12. F. 278—280. R. **Item sermo fratris Sibotonis de dedicacione.**

Inc.: *„Decrevit Salomon edificare domum nomini domini . . . Quicunque vult de corde suo edificare domum domino, oportet primo, ut sit Salomon."* Expl.: *„Domum ergo, de qua prediximus, edificet in nobis pater . . ."*

13. F. 280—288'. R. Item **fratris Sibotonis (sermones) de dedicacione.**

Prol. inc.: *„Fundamenta muri civitatis omni lapide precioso ornata. Fundamentum primum iaspis."* R. De iaspide. Opus inc.: *„Primum ergo fundamentum sternendum est de iaspide. Iaspis autem fugat fantasmata."* Expl. (de ametisto): *„Immoderate vero sumptum insanire facit et adeo disiungit."*

In fine titulus operis manu s. XVII. ex.

F. 288' script. vacat.

14. F. 289—303. R. **Exposicio fratris Sibotonis super Pater noster.**

Inc.: *„Pater noster . . . Legitur I. Regum c. XVI., quod, quando spiritus malus arripiebat Saul, David psallebat cythara."* Expl.: *„Spiritus sanctus, qui est voluntas, det nobis voluntatem contra humanam. Quod ipse prestare etc."*

Idem tractatus extat in cod. 933 (40) et in bibliotheca monasterii Ossecensis, v. Xenia Bernardina II 1 f. 192 (n. 295).

F. 303—304. (Aliis recentioribus manibus s. XIV. inscripta): excerptum sermonis de iudicio universali et notae nec non auctoritates quoad decimas.

F. 304' script. vacat.

452

Membr. s. XIII. ex.; f. 373; col. 2; man. I Hartwici, cf. cod. 450; ligat. rec.; initiales rubrae; teg. ant. b in schedula adglutinata titulus cod., script. a. 1509; f. 1, 156, 169, 373: *„Liber sancte Marie virginis in Neuburga Claustrali"*, s. XV.; f. 1: *„Sum bibliothecae can. reg. Claustroneoburgensi iure inscriptus 24. Iunii 1655."* De possessore priore cf. cod. 450.

1. F. 1'—303. **(Sermones de sanctis fratrum Sybotonis, Sifridi de domo Teutonica, Bertholdi de Ratisbona, Conradi de Saxonia, Graeculi et aliorum auctorum anonymorum et excerpta sermonum.)**

1. F. 1. R. **Sermo moralis de s. Andrea.**

Inc.: *„Expandi manus meas tota die ad populum non credentem . . . Hec verba congruunt beato Andreae, qui biduo pendens in cruce predicabat populo.“* Expl.: *„Et tunc ad litus pardysi applicuit ligno crucis adherens.“*

Sequuntur (f. 1—3) excerpta trium sermonum et contio auctorum anonymorum de s. Andrea.

2. F. 3—3' R. **De s. Nycolao.**

Inc.: *„Quasi stella matutina in medio nebule. His verbis patet, quale exemplum beatus Nycolaus ecclesie reliquit.“* Expl.: *„Et ymago beate virginis oleum sudat ad edificacionem electorum.“*

Sequitur (f. 3'—4') alius sermo anonymi de s. Nicolao.

3. F. 4'—5. R. **Sermo Greculi de sancto Nycolao.**

Inc.: *„Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni . . . Duo principaliter occurrunt notanda in premissa auctoritate circa beatum Nycolaum, scilicet meritum vite et premium.“* Expl.: *„Desiderabilis est benedictio domini, quia divites facit de omnibus bonis.“*

De auctore cf. Franz, Drei deutsche Minoritenprediger, Freiburg 1907, p. 107—157.

Sequuntur (f. 5—6') excerpta duorum sermonum et duo sermones anonymorum de s. Nicolao.

4. F. 6'—7. R. **Fratris Chunradini de s. Nycolao.**

Inc.: *„Quis est hic et laudabimus eum . . . Multi sancti fecerunt mirabilia in morte sua.“* Expl.: *„Et caritatem cum omnibus habere dei est adiutorio omnibus possibile . . .“*

Sequitur (f. 7) excerptum breve sermonis Conradi de Saxonia.

5. F. 7'—9. R. **Fratris Sibotonis de sancto Nycolao.**

Inc.: *„Non recedet memoria eius . . . Legitur Exod. XXXVIII., quod Moyses fecit lavatorium de speculis mulierum.“* Expl.: *„Et a carcere peccatorum solvat. Amen.“*

6. F. 9—10. R. **In concepcione beate Marie virginis.**

Inc.: *„Domum, quam edificare volo, talis debet esse, quod nominetur in universis regnis . . . Consuetudo magnorum dominorum est, quando volunt edificare domum excellentem.“* Expl.: *„Esto latibulum eorum, quousque mihi per te reconcilientur.“*

Sequuntur (f. 10—11) alius sermo anonymi in conceptione B. M. V. et notula.

7. F. 11—11'. R. **Sermo de sancta Lucia.**

Inc.: „*Ego dilecto meo et ad me conversio eius . . . Hoc verbum concordat illi, quod dixit beata Lucia matri sue.*“ Expl.: „*Non poterat mori, donec venirent sacerdotes et eam communicarent.*“

8. F. 11'—14'. R. **Fratris Sifridi de sancto Thoma.**

Inc.: „*Vide manus meas et pedes meos . . . O quam dulcia sunt eloquia domini, ut ait psalmus.*“ Expl.: „*Per eum facti sunt reges in celo.*“

9. F. 14'—15. R. **Chunradini de s. Thoma.**

Inc.: „*Affer manum tuam et mitte in latus meum . . . O felix Thoma, quam felicem licenciam habuit manus tua.*“ Expl.: „*Ad discernendum et precavendum futura mala.*“

10. F. 15—16. R. **Fratris Sifridi de sancto Stephano.**

Inc.: „*Stephanus plenus gracia . . . Beatus Stephanus, flos omnium virtutum, dicitur plenus gracia.*“ Expl.: „*Laverunt stolas suas etc.*“

11. F. 16. R. Item **Greculi de sancto Stephano.**

Inc.: „*Accipe spiritum meum . . . Ut accipias spiritum meum, racio suadet, iusticia cogit, pietas invitat.*“ Expl.: „*Ut foveas, protegas atque defendas.*“

12. F. 16—16'. R. Item **Greculi de sancto Stephano.**

Inc.: „*Cum autem Stephanus plenus spiritu sancto . . . Nota, quod in quatuor apparuit gracia dei in beato Stephano.*“ Expl.: „*Quia ipse fuit mente et corpore virgo.*“

13. F. 16'. R. **Greculi de sancto Stephano.**

Inc.: „*Siephanus autem plenus gracia . . . Stephanus interpretatur coronatus et dignus fuit, ut ita vocaretur.*“ Expl.: „*Sunt ergo iste corone cavende, ille appetende.*“

14. F. 16'—17'. R. **Sermo Chunradini de sancto Stephano.**

Inc.: „*Stephanus plenus gracia . . . Karissime, si imitari vis beatum Stephanum, labora nunc.*“ Expl.: „*Undique gaudium plenum.*“

15. F. 17'—18. R. **Fratris Sibotonis de sancto Stephano.**

Inc.: „*Diligite inimicos vestros, benefacite hiis, qui vos oderunt . . . Liberaliter pater docet filios suos esse liberales.*“ Expl.: „*Sive terram lacte et melle manantem. Baruc. 1. Ad hanc terram perducat nos . . .*“

16. F. 18'—19. R. **Sermo Greculi de sancto Stephano.**

Inc.: *„Intendens in celum, vidit gloriam dei . . . In hiis verbis ad commendacionem beati Stephani duo nobis tanguntur, videlicet ipsius devocio et devocionis fructus."* Expl.: *„Ecce enim deus adiuvat me et dominus susceptor est anime mee."*

17. F. 19—20. R. Item **Greculi de sancto Stephano.**

Inc.: *„Ecce video celos apertos . . . Beatus Stephanus appropinquans ad passionem duo vidit."* Expl.: *„Et statim revixit."*

18. F. 20—21. R. **Sermo Greculi de sancto Stephano.**

Inc.: *„Lapidas eos, qui ad te missi sunt. Hiis verbis alloquitur dominus animam peccatricem sub Ierusalem designacione."* Expl.: *„Mulier hec in adulterio deprehensa est, in lege autem Moysis etc."*

19. F. 21—21'. R. **Sermo Greculi de sancto Iohanne evangelista.**

Inc.: *„Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus . . . Sciendum est et diligenter considerandum, quod quater legitur in ewangelio Iohannis, quod eum Iesus diligebat."* Expl.: *„Et calamitatem mundi, ut ipsum despiciant."*

20. F. 21'—22. R. **Item Greculi de sancto Iohanne.**

Inc.: *„Exaltavit illum aput proximos suos . . . Hec verba scripta leguntur in hodierna epistola de Iohanne apostolo, optime enim videntur sibi convenire."* Expl.: *„Per multas tribulaciones oportet nos venire in regnum dei."*

21. F. 22—22'. R. **Fratris Chunradini de sancto Iohanne.**

Inc.: *„Quartum animal simile volanti . . . Beatus Iohannes ewangelista bene similis aquile dicitur. Ad similitudinem aquile renovatus est in vocacione."* Expl.: *„Vulpes foveas habent et volucres celi nidos etc."*

22. F. 22'—23'. R. Item **Chunradini de sancto Iohanne.**

Inc.: *„Quartum animal simile est aquile volanti . . . Aquile volanti simile est beatus Iohannes, volans enim fuit excellenti conversacione et contemplacione."* Expl.: *„Qui simul mecum dulces capiebat cibos."*

23. F. 23'—24. R. **Sermo Sifridi de sancto Iohanne.**

Inc.: *„Audivi vocem unius aquile volantis . . . Dicitur hec auctoritas, in qua quatuor sunt attendenda."* Expl.: *„Hoc triplex ve imprecatus est habitantibus in terra beatus Iohannes. A quibus custodiat nos omnipotens. Amen."*

24. F. 24—25'. R. **Sermo moralis de sancto Iohanne.**

Inc.: *„Audivi vocem unius aquile volantis . . . Superius ostendimus, quare beatus Iohannes assimilatur aquile."* Expl.: *„Et facie ad faciem oculis irreverberatis conspicere Iesum Christum."*

Sequuntur (f. 25'—27') duo sermones anonymi auctoris de innocentibus.

24 a. F. 27'—28. R. **Sermo Chunradini de innocentibus.**

Inc.: *„Sine macula sunt ante thronum dei . . . Innocentes utique sunt, de quibus illud dicitur: quicumque cum eis vult esse ante thronum dei in celo, sit sine macula in mundo."* Expl.: *„Qui ingreditur sine macula."*

F. 28—28' sequitur sermo anonymi auctoris de sancto Thoma martyre. F. 28'—29' sequuntur tres sermones de sancta Agnete anonymorum auctorum.

25. F. 29'—30'. R. **Sermo Greculi de eodem (sancta Agnete).**

Inc.: *„Viderunt eam filie Syon et beatissimam predicaverunt . . . In laudem et honorem beate Agnetis premissam dixi auctoritatem."* Expl.: *„Surrexerunt filie eius et beatissimam predicaverunt."*

Sequitur notula.

26. F. 31—31'. R. **Sermo Sibotonis in conversione sancti Pauli.**

Inc.: *„Fidelis sermo et omni accepcione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum, peccatores salvos facere . . . Si quis sevum dominum habens, quem timeret graviter."* Expl.: *„Et collocare in celesti patria. Quod ipse prestare . . ."*

27. F. 31'—33. R. **Sermo Sibotonis in conversione sancti Pauli.**

Inc.: *„Saule, Saule, quid me persequeris . . . Super illud psalmi: Retribue servo tuo ponit Augustinus quatuor retribuciones."* Expl.: *„Et existentes in purgatorio, prestare dignetur nobis . . ."*

28. F. 33—34. R. **Sermo Chunradini in conversione sancti Pauli.**

Inc.: *„Vas electionis michi est iste . . . Hoc est vas, cui in conversione ablata est rubigo erroris."* Expl.: *„Bene signat eterne fruicionis voluptatem."*

29. F. 34—35. R. **Sermo Chunradini de eodem.**

Inc.: *„Vas electionis michi est iste . . . Vere electionis vas est apostolus, qui non solum ad suam, sed ad multorum salutem electus est."* Expl.: *„Sex increpaciones propter sex misericordie operibus obmissis et sentencia dampnacionis."*

Sequuntur duae notulae et f. 35—37 tres sermones anonymorum auctorum de conversione s. Pauli.

30. F. 37—39. R. **In purificacione s. Marie ad prelatos.**

Inc.: „*Statim veniet ad templum suum . . . Ex hiis verbis potest elici sermo in eleccione prelati sicut superius ostendimus.*" Expl.: „*Transeant de viciis ad virtutes, de dyabolo ad Christum, ut cum eo possint regnare in perpetuum. Amen.*"

31. F. 39. R. **Sermo Chunradini in purificacione.**

Inc.: „*Cum inducerent puerum Iesum parentes eius in templum . . . Sed nota, quod Iesus in templo infantulus, in templo iuvenculus, in templo adultus reperitur.*" Expl.: „*Pone me super brachia etc.*"

32. F. 39—39'. R. **Sermo Chunradini in purificacione.**

Inc.: „*Postquam impleti sunt dies purgacionis Marie . . . Beata virgo in hoc festo duo nobis precipue commendavit: obedienciam, pacienciam.*" Expl.: „*Sic et ille (!), quibus dicitur in ewangelio . . . Ite maledicti etc.*"

Sequitur f. 39'—40 sermo auctoris anonymi in purificatione Mariae virginis.

33. F. 40—41. R. **Sermo Greculi in purificacione.**

Inc.: „*Misericordia et veritas obviaverunt sibi . . . Occurrerunt ad sollempnitatem hodiernam, que in premissa auctoritate notantur.*" Expl.: „*Quem humiliter deprecemur, ut mereamur sibi in futuro in aera obviare.*"

34. F. 41—41'. R. **Sermo Greculi in purificacione.**

Inc.: „*Animam pono* (recte: *porto*) *in manibus meis . . . Hoc verbum dici potest in persona sancti Symeonis, qui hodie accepit puerum.*" Expl.: „*Ut scilicet ampliorem reciperet doctrinam.*"

35. F. 41'—43. R. **Sermo moralis in purificacione.**

Inc.: „*Postquam impleti sunt dies purgacionis . . . Consuetudo erat, fratres karissimi, in veteri lege, ut si mulier in veteri lege masculum peperisset.*" Expl.: „*Quia viderunt oculi mei salutare tuum, dominum nostrum . . .*"

36. F. 43—44. R. **Sermo fratris Sibotonis in purificacione.**

Inc.: „*Suscepimus deus misericordiam tuam . . . Anima fidelis aliquando appellat filium dei amorem suum.*" Expl.: „*Ut ergo in hoc templo suscipiamus misericordiam domini, prestare dignetur . . .*"

37. F. 44—45'. R. **Sermo fratris Sibotonis in purificacione.**

Inc.: „*Ecce mitto angelum meum, qui preparabit viám ante faciem meam . . . In ewangelio et epistola quinque notanda occurruut.*" Expl.: „*Et ille nobiscum usque in finem perseveret. Quod ipse prestare dignetur . . .*"

Sequitur f. 45'—46 sermo auctoris anonymi de sancta Agatha.

38. F. 46—46'. R. **Sermo Greculi in cathedra s. Petri.**

Inc.: „*In cathedra dei sedi in corde maris . . . Sicut dicit beatus Augustinus, institucio sollempnitatis hodierne a senioribus nostris cathedre nomen accepit.*" Expl.: „*Qui vicerit, dabo illi, sedere mecum in throno meo.*"

39. F. 46'—47'. R. **Sermo Greculi in cathedra s. Petri.**

Inc.: „*Tu es filius dei vivi . . . Spiritus est in hominibus et inspiracio omnipotentis dat intelligenciam.*" Expl.: „*Propter ista omnia possumus dicere: Tu es filius dei.*"

Sequuntur f. 47'—49 duo sermones anonymorum de s. Matthia.

40. F. 49—50. R. **Sermo fratris Perhtoldi de sancto Mathia.**

Inc.: „*Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis . . . Venite a peccato, a mundo, a dyabolo ad me.*" Expl.: „*Sicut enim nullus guttas pluvie dinumerare potest, sic nullus gaudia illius terre. Ad quam . . .*"

Sequuntur f. 50—51 excerptum sermonis de s. Matthia et duo sermones auctorum anonymorum de s. Gregorio.

41. F. 51—52'. R. **Fratris Sibotonis de s. Gregorio.**

Inc.: „*Iustum deduxit dominus per vias rectas . . . Peregrinis, qui transeunt per terras et magnum thesaurum ferunt, necesse est, ut bonum ducatum habeant.*" Expl.: „*Ut horrea animarum nostrarum impleantur saturitate et vino redundent animarum nostrarum torcularia. Quod . . .*"

42. F. 52'—54. R. **Sermo Fratris Sibotonis de sancto Benedicto.**

Inc.: „*Omnis, qui viderit te, resiliet a te . . . Solent pueri ludere quendam ludum; duo enim accipientes lignum stant ad ianuam.*" Expl.: „*Donet dominus, ut sic serviamus sibi in presenti, ut nos remuneret illis, de quibus dictum est. Quod ipse prestare dignetur . . .*"

43. F. 54—56'. R. Item **Perhtoldi de sancto Benedicto.**

Inc.: „*Iustus cor suum tradidit ad vigilandum . . . Hec verba congrue leguntur de beato Benedicto, qui vere iustus fuit.*" Expl.: „*Ideoque et purgatorium evasit et ad magnam gloriam pervenit. Hoc nobis prestare . . .*"

Idem sermo extat in cod. Lips. 498, 497, in cod. bibl. Monac. 14093, in cod. Wirzeb. 42; cf. Jakob o. c. p. 63, n. 56.

44. F. 56'—57'. R. **Fratris Perhtoldi de s. Benedicto.**

Inc.: *„Iustus cor suum tradet ad vigilandum diluculo . . . Dicit Iacobus, quod multum valet deprecacio iusti assidua.“* Expl.: *„Quod nullus sensus attingere potest. Rogemus . . .“*

45. F. 57'—59'. R. **Sermo fratris Sibotonis de annunciacione.**

Inc.: *„Ave gracia plena . . . Salutacio est angeli Gabrielis. In hoc ergo, quod dicit ave, notare debemus duo.“* Expl.: *„Ut autem eam in decore perfecte sue pulchritudinis in eternum videre mereamur, prestare dignetur . . .“*

46. F. 59'—61. R. Item **sermo fratris Sibotonis in annunciacione.**

Inc.: *„Fons parvus crevit in fluvium magnum . . . Hystoria talis est. Sompniavit Mardocheus, duos dracones contra se pugnare.“* Expl.: *„Ut cum angelis in celo in beata virgine inveniamus leticiam, prestare dignetur nobis . . .“*

47. F. 61—64'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de annunciacione.**

Inc.: *„Ave Maria, gracia pleua . . . Tam in epistola, quam in ewangelio gloriose virginis gloria multipliciter extollitur.“* Expl.: *„Et Iesum benedictum fructum ventris sui nobis post hoc exilium ostendat placatum ipso prestante domino nostro . . .“*

Sequuntur f. 64'—66 duo sermones anonymorum auctorum de annuntiatione B. M. V.

48. F. 66—67. R. **Sermo moralis de annunciacione.**

Inc.: *„Facies propiciatorium de auro mundo . . . Quasi magnum refrigerium est et dulcis refeccio aqua frigida anime sicienti.“* Expl.: *„Nec deseris, quousque horrendo iudici miserum peccatorem reconciliaveris.“*

49. F. 67—67'. R. **(Sermo) Chunradini in annunciacione.**

Inc.: *„Dabit dominus ipse vobis signum . . . Signum utique reconciliacionis cum deo, signum liberacionis a dyabolo.“* Expl.: *„Permisit dominus Israel de exilio Egypti ad terram fluentem lacte et melle.“*

50. F. 67'—70'. R. Item **(sermo) Chunradini in annunciacione.**

Inc.: *„Ave, Maria, gracia (plena). Hoc nomen Maria non angelus, sed devocio fidelium interposuit.“* Expl.: *„Ut sub tua dominacione filialiter gubernemur. Per dominum . . .“*

51. F. 70'—73'. R. Item **sermo Chunradini in annunciacione.**

Inc.: *„Ave Maria gracia plena . . . Adhuc, karissimi, aliqua de gracia*

Marie dulcissime sunt dicenda. Considerandum ergo est, quod quadruplex gracia est in Maria." Expl.: "*Rogemus igitur, karissimi, ipsam tantarum inventricem graciarum, ut ita nos faciat invenire graciam aput deum. Per dominum . . .*"

52. F. 73'—76. R. Item **sermo Chunradini in annunciacione.**

Inc.: "*Dominus tecum. Considerandum est, karissimi, quod dominus ille, de quo dicitur: Dominus tecum, ipse est dominus generaliter creature universalis.*" Expl.: "*Eia famosissima Maria, nos infames salva propter tuam famosissimam suavitatem. Rogemus . . .*"

53. F. 76—77. R. Item **Chunradini in annunciacione.**

Inc.: "*Benedicta tu. Pensate, karissimi, quomodo Maria vere benedicta sit propter multitudinem misericordie sue.*" Expl.: "*Talis est a deo maledicendus.*"

Sequuntur f. 77—79 duo sermones anonymi in annuntiatione B. M. V.

54. F. 79—80. R. **Sermo in annunciatione ad prelatos.**

Inc.: "*Fecit sibi rex Salomon thronum de ebore grandem et vestivit eum auro fulvo nimis . . . In hoc, quod dicit: fecit sibi, notantur V virtutes.*" Expl.: "*Ascende in montem istum, id est ad gloriam contemplacionis et vide terram, quam tradidit deus filiis Israel.*"

Sequitur f. 80—80' excerptum sermonis de s. Ambrosio.

55. F. 80'—82. R. **Fratris Sifridi (sermo) de s. Georgio.**

Inc.: "*Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit . . . In quibus verbis duo facit: negat coronam et assignat coronam.*" Expl.: "*Cum apparuerit princeps pastorum, percipiatis immarcessibilem glorie coronam. Quam nobis prestare . . .*"

Sequuntur f. 82—84 duo sermones anonymorum auctorum de s. Marco.

56. F. 84—86'. R. **Sermo fratris Sifridi de s. Marco.**

Inc.: "*Leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum. Quibus deberent ewangeliste comparari, ostensum fuit Ezech. I°.*" Expl.: "*Magna penitencie opera aggrediamur, ut cum beato Marco possimus in celesti gaudio triumphare. Quod . . .*"

Sequitur f. 86'—88 sermo anonymi de s. Marco.

57. F. 88—88'. R. **Sermo Greculi de s. Marco.**

Inc.: "*Marcum assume et adduc tecum, est enim mihi necessarius in ministerio . . . Tria sunt, que commendant beatum Marcum, scilicet vita, doc-*

trina et passio." Expl.: „*Bene ergo dicitur dei filio: Assume Marcum et adduc tecum.*"

58. F. 88'—89'. R. **Sermo Greculi de s. Marco.**

Inc.: „*Fuit in ore leonis favus mellis . . . A duobus precipue commendatur beatus Marcus, scilicet a sanctitate vite et doctrine suavitate.*" Expl.: *Animà saciata calcat favum.*"

59. F. 89'—90'. R. **Sermo Greculi de s. Marco.**

Inc.: „*Facies leonis a dextris ipsorum quatuor . . . Sancti expositores per faciem hominis intelligunt Matheum, per leonem Marcum, per vitulum Lucam, per aquilam Iohannem.*" Expl.: „*Quasi enim quedam cisterna est mundus iste.*"

Sequuntur f. 90'—91 tria excerpta sermonum de s. Marco, f. 91—92 duo excerpta sermonum de s. Philippo et s. Iacobo.

59a. F. 92—92'. R. **Sermo fratris Sibotonis de s. Phylippo et Iacobo.**

Inc.: „*Stabunt iusti in magna constancia . . . In hodierna epistola describitur status et gaudium iustorum.*" Expl.: „*Ite maledicti etc.*"

60. F. 92'—93'. **Fratris Chunradini de sanctis Phylippo et Iacobo.**

Inc.: *Hii sunt due olive et duo candelabra lucencia . . . Beati apostoli Christi Philippus et Iacobus sunt due olive per vitam fructuosam sanctitate.*" Expl.: „*Nichil erat in templo, quod non auro tegeretur.*"

Sequitur f. 93'—95' alius sermo anonymi de sanctis Philippo et Iacobo.

61. F. 95'—97. R. **Fratris Sifridi de s. Phylippo et Iacobo.**

Inc.: „*Manete in me et ego in vobis . . . Videmus, quod isti liberales homines solent ad invicem dicere: Accipiatis hospicium meum.*" Expl.: „*Et certe ista mansio valde gloriosa est etc. Ad quam . . .*"

62. F. 97—97. R. **Fratris Sibotonis in invencione s. crucis.**

Inc.: „*Qui me inveniet, inveniet vitam et hauriet salutem a domino . . . In verbis propositis tria specialiter ostenduntur, primo invencio sancte crucis.*" Expl.: „*Hauriet salutem a domino. Quam nobis prestare . . .*"

63. F. 97'—98. R. **(Sermo) Sibotonis de invencione s. crucis.**

Inc.: „*Verbum crucis pereuntibus . . . Duo tangit hic apostolus. Primo ostendit, quod reprobis est stulticia verbum crucis.*" Expl.: „*Quando dicetur eis: Ite maledicti.*"

64. F. 98—99'. R. **Sermo Perhtoldi de sancta cruce.**

Inc.: „*Michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri . . . Apostolus ad Galatas signanter dicit, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi se nolle gloriari.*" Expl.: „*Magni erunt cum Christo super ceteros communes sanctos. Amen.*"

Sequuntur f. 99'—101' duo sermones anonymorum de invencione s. crucis.

65. F. 101'—102'. R. **Fratris Perhtoldi de sancta cruce** et de eius **quatuor partibus.**

Inc.: „*Signum crucis apparebit in celo. Scimus, quia crux quatuor habet dimensiones.*" Expl.: „*Iustificacionem, quam cepi tenere, non deseram.*"

66. F. 102'. R. **Fratris Perhtoldi de sancta cruce** et quare aliquis accedit ad arborem.

Inc.: „*Sub umbra illius, quem desiderabam, sedi . . . Notandum, quod Christus est lignum vite.*" Expl.: „*Et apprehendam fructus eius.*"

Sequuntur f. 102'—104 sermo anonymi in inventione s. crucis et sermo anonymi de s. Ioanne Baptista.

67. F. 104—106. R. **Fratris Sibotonis sermo in nativitate sancti Iohannis Baptiste.**

Inc.: „*Et multi in nativitate eius gaudebunt . . . In hoc privilegiatus est beatus Iohannes, quod dies, in qua natus est, celebratur.*" Expl.: „*Pax sine discordia, voluntas sine iniuria, regnum sine commutacione. Ad quod nos perducat.*"

68. F. 106—107. R. Item **sermo Greculi de sancto Iohanne Baptista.**

Inc.: „*Iohannes erat lucerna lucens et ardens . . . In verbo isto dominus Iesus commendat beatum Iohannem maxime a duobus.*" Expl.: „*Sic Iohannes se custodivit. Rogemus dominum.*"

69. F. 107—107. R. Item **Greculi de sancto Iohanne Baptista.**

Inc.: „*Memoria Iosye in composicione odoris facta opere pigmentarii . . . Vita vel conversacio beati Iohannis extitit sicut composicio quedam odorifera.*" Expl.: „*Sicut credimus pro auditu novorum, que nobis nunciasti. Rogemus dominum.*"

Sequuntur f. 107'—110 tres sermones auctorum anonymorum de sancto Ioanne Baptista.

70. F. 110—111'. R. **Sermo fratris Sifridi de domo Teutonica de s. Iohanne (Baptista).**

Inc.: „*Amico fideli nulla est comparacio . . . Hec verba conveniunt beato Iohanni Bapiste, qui fidelissimus amicus exstitit salvatoris.*“ Expl.: „*Item septima saltatrix, cui nomen accidia, sàltavit inter malos christianos. Hic pro sequere, sicut vis. Rogemus dominum.*“

Sequuntur f. 111'—112 duo excerpta sermonum de s. Johanne Baptista.

71. F. 112—113'. R. **Sermo fratris Sifridi de sanctis Petro et Paulo.**

Inc.: „*Ego vos elegi de mundo . . . Consuetudo est, quod qui bonos pisces habere desiderant.*“ Expl.: „*Quia lingue eorum claves celi facte sunt. Rogemus dominum.*“

Sequitur f. 113'—114 sermo anonymi de s. Petro.

72. F. 114—114'. R. **De sancto Petro** et quod tria sunt signa dileccionis, **(sermo) Greculi.**

Inc.: „*Domine, tu scis, quia amo te . . . Licet dominus Iesus cognoscat simplici noticia universa, que fiunt sub sole.*“ Expl.: „*Que preparavit deus hiis, qui diligunt illum. Rogemus.*“

Sequuntur f. 114'—115' duo excerpta sermonum de s. Petro.

73. F. 115'—116'. R. **(Sermo) Greculi de s. Petro.**

Inc.: „*Beatus es Symon Bar Yona . . . Sed secundum apostolum non enim qui seipsum commendat, ille probatus est.*“ Expl.: „*Sic semper cum domino erimus.*“

Sequitur f. 116'—117 sermo anonymi de s. Petro et Paulo.

74. F. 117—118. R. **Sermo Greculi de sancto Petro et Paulo.**

Inc.: „*Venerunt duo angeli Sodomam vespere . . . Beatorum apostolorum Petri et Pauli predicatur magnificencia in divina scriptura secundum triplicem binarium.*“ Expl.: „*Omnes sint unum sicut tu pater in me et ego in te. Rogemus.*“

75. F. 118—120'. R. **Sermo Sibotonis de s. Petro et Paulo.**

Inc.: „*Isti sunt viri misericordie, qui assistunt ante dominum dominatorem universe terre, secundum aliam translacionem . . . Dicit Gregorius, quod vir est, qui contra biformes fortune insultus uniformis mentis constancia militat premunitus.*“ Expl.: „*Ut tandem ante deum possimus assistere. Qui vivit et regnat . . .*“

Sequuntur f. 120'—123' sermones duo anonymorum auctorum de s. Petro et Paulo.

76. F. 123'—124'. R. **Sermo fratris Sifridi de sanctis Petro et Paulo.**

Inc.: „*Fecit deus duo luminaria magna in firmamento . . . Nota: tres*

nobiles creature ponuntur hic, firmamentum, sol et luna.“ Expl.: *„Pares in meriti possessione. Quod nobis prestare dignetur.“*

77. F. 124'—125. R. Item **sermo Greculi apostolorum Petri et Pauli.** Inc.: *„Nostra conversacio in celis est . . . Cognoscitur civis alicuius provincie quatuor modis.“* Expl.: *„Nostra conversacio in celis est. Rogemus ergo.“*

78. F. 125—126. R. **Sermo Greculi de s. Paulo.**

Inc.: *„Reposita est mihi corona iusticie . . . Secundum humanam consuetudinem quatuor genera hominum consueverunt coronari, seilicet lascivi iuvenes, stulti, reges et bellatores.“* Expl.: *„Quam sibi dicit repositam vel conservatam. Quam nobis.“*

Sequuntur f. 126—129 duo sermones de s. Paulo apostolo et duo sermones de s. Margareta auctorum anonymorum.

79. F. 129—130'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de beata Margareta** et de dignitate humane nature et quam preciosus sit homo aput deum et quam preciosus aput omnes creaturas et quantum deus hominem diligat et quanta bona ei faciat in anima et in corpore, ut angeli merentur.

Inc.: *„Inventa una preciosa margarita . . . Non solum autem ista virgo, sed et quelibet fidelis anima est preciosa margarita.“* Expl.: *„Dabo tibi, quod oculus non vidit etc. Ad quod nos perducat.“*

80. F. 130'—132. R. **Fratris Sibotonis de sancta Margareta.**

Inc.: *„Egredimini filie Syon et videte regem Salomonem in dyademate . . . Legitur Gen. III., quod dyabolus, cum seducere vellet Evam, dixit.“* Expl.: *„Tibi sacrificabo etc. Ad quod perducat nos.“*

Sequitur f. 132—132' excerptum sermonis de s. Margareta.

81. F. 132'—134'. R. **Fratris Sibotonis de sancta Margareta.**

Inc.: *„Non extinguetur in nocte lucerna eius. Dicitur in Deuteronomio, quia deus noster sit ignis consumens.“* Expl.: *„Non extinguatur lucerna animarum nostrarum. Quod ipse prestare . . .“*

82. F. 134'—137. R. **Fratris Sifridi de domo Teutonica de sancta Maria Magdalena.**

Inc.: *„Que est ista, que progreditur quasi aurora consurgens . . . Verba ista, licet exponantur de ecclesia, possunt tamen adaptari beate Marie Magdalene.“* Expl.: *„Qui in omnibus operibus suis laudandus est et magnificandus, perducat nos ad celeste gaudium. Amen.“*

Sequitur f. 137—139 sermo anonymi de s. Maria Magdalena.

83. F. 139—139'. R. **Greculi de sancta Maria Magdalena.**

Inc.: „*Dimittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum . . . Secundum consuetudinem et modum loquendi aliquis dicitur multum diligere, si diligit magnam rem.*" Expl.: „*Et longo tempore, in quo commendatur eius perseverancia. Rogemus dominum.*"

84. F. 139'—140'. R. Item **Greculi de s. Maria Magdalena.**

Inc.: „*Diligebat dominus Martham et Mariam sororem eius . . . Tu domine Sabaoth, qui probas renes et corda.*" Expl.: „*Mittat nobis angelum bonum, qui nos custodiat et ducat in regnum eternum. Amen.*"

85. F. 140'—141'. R. Item **Greculi de s. Maria Magdalena.**

Inc.: „*Ponam desertum eius quasi delicias . . . Convenit presens auctoritas festivitati beati Marie Magdalene, que mansit in deserto XXXII annis.*" Expl.: „*Ad has delicias migravit hodie beata Magdalena. Ad quas perducat nos . . .*"

Sequuntur f. 141'—145' quinque sermones anonymorum de s. Maria Magdalena.

86. F. 145'—146'. R. **Perhtoldi de s. Maria Magdalena.**

Inc.: „*Vade in pace . . . Considerandum est, quod tria plurimum valent ad veram contritionem.*" Expl: „*Ecce omnium iniuriarum non vult recordari amplius. Amen.*"

87. F. 146'—149. R. **Fratris Perhtoldi de s. Maria Magdalena.**

Inc.: „*Multe filie congregaverunt divicias . . . Ad litteram post gloriosam virginem Mariam nullam invenimus sanctarum feminarum tam copiosas gracie divicias in presenti vita congregasse sicut beata Maria Magdalena.*" Expl.: „*Vigilate, quia nescitis, qua hora etc.*"

Idem sermo extat in cod. Lips. 498 et 497; cf. Jakob o. c. p. 69 n. 94.

88. F. 149—150'. R. **Fratris Sibotonis de s. Maria Magdalena.**

Inc.: „*Ubi habundavit delictum, superhabundavit et gracia . . . Sumamus hic delictum large. Legitur de templo quodam, quod dicebatur Pantheon.*" Expl.: „*Ubi habundavit iniquitas, superhabundet gracia Iesu Christi, domini nostri. Amen.*"

89. F. 150'—153. R. **Fratris Sibotonis de s. Maria Magdalena.**

Inc.: „*Dum ergo fleret, inclinavit se et prospexit in monumentum. In tribus considero, quod Maria vehementi amore dilexit dominum.*" Expl.: „*Ut cum ea inveniamus, quem invenit illa. Quod ipse prestare.*"

90. F. 153—154. R. **Sermo fratris Sifridi de sancta Maria Magdalena.**

Inc.: „*Convertisti planctum meum in gaudium mihi . . . Vulgariter dicitur et bene, sepe enim verum est proverbium, quod non est adeo tantum incommodum, quin ipsum sequatur quandoque aliquid gaudium.*“ Expl.: „*Primo in sua conversione, secundo in fraterna suscitacione, tercio in dominica passione. Rogemus dominum.*“

91. F. 154—155. R. **Sermo Greculi de sancto Iacobo apostolo.**

Inc.: „*Dic, ut sedeant hii duo filii mei, unus ad dexteram . . . Considerate, karissimi, quia duplicem sessionem bonam debemus considerare.*“ Expl.: „*In hac dextera et sinistra sedentes duo filii Ioseph a patre celesti cum collatis manibus eternaliter benedicuntur.*“

Sequitur f. 155—155' sermo anonymi auctoris de s. Iacobo apostolo.

92. F. 155'—156. R. **Sermo Greculi de sancto Iacobo.**

Inc.: „*Dic, ut sedeant hii duo filii mei . . . In premissis verbis duo principaliter sunt notanda. Primum quare ad dexteram et ad sinistram Iesu sessio filiis a matre petatur.*“ Expl.: „*Que sunt super terram, scilicet fornicacionem, immundiciam, libidinem, concupiscenciam, invidiam, avariciam, que est ydolorum servitus.*“

93. F. 156'—157. R. **Fratris Perhtoldi de s. Iacobo** et quod quatuor genera sanctorum sunt, qui ad magnam gloriam perveniunt.

Inc.: „*Sedere autem ad dexteram meam . . . Non est meum dare vobis scilicet racione consanguinitatis.*“ Expl.: „*Talibus summum datur premium, quia summe placet deo hoc eorum servicium.*“

94. F. 157—158. R. **Idem (Perhtoldus) de** s. Iacobo et quomodo dominus omnes invitat, ut bibant de calice tribulacionis.

Inc.: „*Potestis bibere calicem . . . Regnum celorum tante est iocunditatis et glorie.*“ Expl.: „*Propter primum dicit: Dic, ut sedeant, propter secundum: ad dexteram, propter tercium: in regno.*“

95. F. 158. R. **De s. Iacobo** et quatuor calicibus, de quibus bibunt quatuor genera hominum.

Inc.: „*Potestis bibere calicem . . . Nota, quod invenimus in sacra scriptura IIII^or calices, de quibus bibunt IIII^or genera hominum.*“ Expl.: „*Et oblivio de omnibus malis. Amen.*“

96. F. 158—159. R. **Sermo Greculi de sancto Iacobo apostolo.**

Inc.: „*Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum . . . Divina scriptura IIII*or *nobis assignat calices.*" Expl.: „*Fulgebunt iusti sicut (sol) in regno patris eorum. Rogemus dominum.*"

97. F. 159—160. R. **Sermo Greculi de s. Iacobo.**

Inc.: „*Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedei . . . Ad impetrandum desiderata et salutaria anime nostre oportet principaliter quatuor considerare in nostra peticione.*" Expl.: „*Ante tempus* (recte: *templum*) *postulabam pro illa. Rogemus dominum.*"

Sequitur f. 160—160' sermo anonymi auctoris ad vincula s. Petri.

98. F. 160'—161. R. **Sermo Greculi ad vincula sancti Petri.**

Inc.: „*Eductum Ioseph de carcere totonderunt ac veste mutata obtulerunt regi . . . Presens auctoritas commendat beatum Petrum in hoc, quod Ioseph Iacob pro filio assimilat eum.*" Expl.: „*In manibus portabunt etc.*"

Sequuntur f. 161—163 duo sermones anonymorum auctorum ad vincula sancti Petri et duo sermones anonymorum auctorum in inventione s. Stephani.

99. F. 163—164. R. **Sermo Greculi de s. Laurencio.**

Inc.: „*In medio ignis non sum estuatus . . . Quando beatus Laurencius Decio dixit: Carbones tui non dolorem sed refrigerium prestant.*" Expl.: „*Lingua nostra ignis est, universitas iniquitatis.*"

Sequitur f. 164—165' sermo anonymi auctoris de s. Laurentio.

100. F. 165'—166. R. **Sermo fratris Perhtoldi de sancto Laurencio.**

Inc.: „*Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum pater meus, qui in celis est . . . Dominus noster facit, quemadmodum rex faceret, qui haberet terram latam et plenam diviciis.*" Expl.: „*Qua eum liberavit de malicia duorum eunuchorum. Dic hystoriam et moraliza.*"

101. F. 166—167. R. **Sermo Greculi de sancto Laurencio.**

Inc.: „*Nisi granum frumenti cadens in terram . . . Tria leguntur grana in sacra scriptura, frumenti, synapis et uve.*" Expl.: „*Uva eorum uva fellis et botrus amarissimus. Rogemus dominum.*"

102. F. 167—168. R. **Sermo Greculi de sancto Laurencio.**

Inc.: „*Probabit me quasi aurum, quod per ignem transit . . . Ista possunt esse verba beati Laurencii, qui recte assimilatur auro.*" Expl.: „*Et non prius probari, quod esse non potest. Rogemus dominum.*"

103. F. 168—168'. R. **Sermo Greculi de sancto Laurencio.**

Inc.: „*Probasti cor meum et visitasti nocte . . . Istud verbum legitur et decantatur in persona beati Laurentii, in quo duo possunt notari.*" Expl.: „*Et ascendere faciet ad terram optimam eterne beatitudinis. Ad quam etc.*"

Sequitur f. 168—169 excerptum sermonis de s. Laurentio. F. 169—176 sequuntur octo sermones anonymorum auctorum de assumptione beatae Mariae et in fine duae notulae.

104. F. 176—177. R. **Sermo Greculi de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Extendit Noe manum et apprehensam columbam intulit in archam . . . Sicut apostolus dicit . . . Omnia contingebant illis in figura, per Noe igitur possumus intelligere Christum, dei filium.*" Expl.: „*Preveniamus itaque matrem misericordie lacrimosis precibus, ut pro nobis intercedere dignetur.*"

105. F. 177—178'. R. **Sermo Greculi de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Ingressa est Bersabee ad regem in cubiculo . . . Sicut dicit apostolus: Omnia contigebant illis in figura, ingressio igitur Bersabee ad David significabat ingressum Marie virginis in celum.*" Expl.: „*Ut te tenente et ducente ad gloriam perveniamus eternam. Quam nobis etc.*"

106. F. 178'—179'. R. **Sermo Greculi de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Venit Noemi de terra peregrinacionis sue . . . In istis verbis proponitur nobis magnificencia sanctitatis in beate Maria.*" Expl.: „*Ut te duce previa scandere valeamus ad celestia.*"

107. F. 179'—181. R. Item **Greculi de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Ascendit gloria domini de medio civitatis . . . Sciendum est, quod in omni motu sunt duo termini, terminus, a quo receditur, et terminus, ad quem acceditur.*" Expl.: „*Nisi brachiis tue pietatis erigas et recipias in domum filii tui. Amen.*"

108. F. 181—182'. R. **Sermo Greculi in assumpcione beate virginis (M.).**

Inc.: „*Introduxit me rex in cellam vinariam . . . Ad honorem pie matris Marie premissam adduxi auctoritatem, in qua, sicut mihi videtur, tangitur beate virginis assumpcio.*" Expl.: „*Ut te duce, te previa valeamus conscendere ad celum, ubi regnas cum filio tuo. Amen.*"

Sequuntur f. 182'—185 quatuor sermones auctorum anonymorum in assumptione B. M. V.

109. F. 185—185'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de assumpcione beate Marie virginis.**

Inc.: „*Domum maiestatis mee glorificabo. Nota, quod templi spissitudo triplex fuit sicut et vita beate virginis.*“ Expl.: „*Dignius est celum servare quam terram.*“

Sequitur notula.

110. F. 185'—186'. R. **Fratris Perhtoldi de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Mulier, ecce filius tuus . . . Nota, quod beata Maria visionem et aspectum habuit triplicem.*“ Expl.: „*Ex quo dominus sic promisit, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.*“

Sequuntur f. 186'—189 quatuor sermones anonymorum auctorum de assumptione B. M. V.

111. F. 189—189'. R. **Sermo fratris Chunradini de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Astitit regina a dextris tuis . . . Regina celi et terre est beata virgo Maria, que hodie ad dexteram dei astare cepit in gloria.*“ Expl.: „*Cervicem inclinamus ac plenas suspiriis ad te preces in celum transmittimus.*“

112. F. 189'—190'. R. **Sermo fratris Chunradini de assumpcione (B. M. V.).**

Inc.: „*Thronus eius sicut sol . . . Verba ista possunt esse dei patris de filio loquentis et matris eius gloriam commendantis.*“ Expl.: „*Quem parvulum ex te hominem natum tociens osculata es in terris.*“

113. F. 190'—193'. R. **Sermo Sibotonis de assumpcione beate virginis.**

Inc.: „*Thronus eius sicut sol in conspectu meo . . . Legitur III. Regum X., quod rex Salomon fecit sibi thronum de ebore grandem et vestivit eum auro.*“ Expl.: „*Confiteor deo et beate Marie etc.*“

114. F. 193'—194. R. **Sermo Greculi de sancto Bartholomeo.**

Inc.: „*Exspoliavi me tunica mea, quomodo induar illa . . . Videamus et consideremus diligenter, quare tale martyrii genus permisit fieri deus in apostolo suo.*“ Expl: „*Cum nova et immortali veste velim me vestire. Suppliciter itaque deprecemur dominum etc.*“

115. F. 194—195. R. **Item Greculi de sancto Bartholomeo.**

Inc.: „*Exspoliavit se Ionathas tunica, qua erat vestitus . . . Duo precipue*

commendant beatum Bartholomeum, primum immensitas passionis, quia excoriatus fuit.“ Expl.: *„Eritis odio omnibus hominibus.“*

Sequuntur f. 195—198 quinque sermones auctorum anonymorum de s. Bartholomaeo.

116. F. 198—199. R. **Sermo fratris Perhtoldi de s. Augustino.**

Inc.: *„Euge serve bone et fidelis . . . Modicum est, quicquid in presenti percipitur donorum ad comparacionem futurorum.“* Expl.: *„In resurrectione Christi multo plura remanserunt,“*

Idem sermo extat in cod. Lips. 498 et in cod. Lips. 497; cf. Jakob o. c. p. 72 n. 114.

117. F. 199—201. R. **Sibotonis de s. Augustino vel quolibet doctore.**

Inc.: *„Filii Syon exultate et letamini in domino deo vestro, quia dedit vobis doctorem iusticie . . . Quatuor sunt genera doctorum; quidam docent verbo et non facto, alii docent facto et non verbo, tercii et verbo et facto, quartus unus est, qui nec verbo nec facto docet et tamen docet.“* Expl.: *„Rogemus ergo hunc doctorem, ut sua doctrina fecundet omnem doctrinam precedencium doctorum. Qui cum patre . . .“*

118. F. 201—203'. R. **Fratris Sibotonis de s. Augustino.**

Inc.: *„Quasi stella matutina in medio nebule . . . Beatus Augustinus triplici lumini comparabilis fuit secundum triplicem statum suum.“* Expl.: *„Discurrere enim debet de uno doctorum ad alium.“*

119. F. 203'—204'. R. **Perhtoldi in decollacione s. Iohannis.**

Inc.: *„Exultate iusti in domino . . . Nota, sancti habent triplicem leticiam, primam in egressu, secundam in progressu, terciam in ingressu.“* Expl.: *„Hanc leticiam percipit in ingressu.“*

Hic sermo argumento concordat cum eo, quem Jakob o. c. p. 72 n. 116 memorat.

Sequuntur f. 204'—207 unus sermo de s. Egidio et quinque sermones in nativitate B. M. V. auctorum anonymorum.

120. F. 207—207'. R. **Fratris Perhtoldi (?) de eodem (in nativitate B. M. V.)** et quod beata Maria dicitur fons propter IV causas.

Inc.: *„Fons parvus crevit in flumen magnum et in aquas plurimas . . . Hec verba, licet hystorialiter de regina Hester, tamen de regina nostra melius exponi possunt.“* Expl.: *„Tamquam christallum procedentem de sede dei et agni.“*

In superscriptione praesentis et duorum sequentium sermonum nomen auctoris deletum est.

121. F. 207'—209. R. **Sermo fratris Chunradini (?) in nativitate s. Marie.**

Inc.: „*Fons egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum, qui inde dividitur in IIII*or *capita. Nomen uni Physon . . . Quatuor sunt hic notanda, primum quis sit locus voluptatis, unde fons egreditur.*" Expl.: „*Ut tandem in patria claritatem vultus eius aspicere mereamur.*"

122. F. 209—209'. R. **Fratris Chunradini (?) in nativitate beate virginis.**

Inc.: „*Descendi in domum figuli et ipse faciebat opus super rotam . . . Iste figulus figurat, qui omnes finxit.*" Expl.: „*Mone ergo per devocionem et effundetur tibi gracia.*"

123. F. 209—210. R. **Fratris Chunradini in nativitate sancte Marie.**

Inc.: „*Cum venisset archa federis domini in castra, vociferatus est omnis Israel clamore grandi . . . Hec archa hodie nascendo venit in castra milicie presentis vite.*" Expl.: „*Ipsa duce non fatigaris, ipsa propicia pervenis.*"

124. F. 210—211. R. **Sermo fratris Chunradini in nativitate s. Marie.**

Inc.: „*Egredietur virga de radice Yesse . . . Est autem virgo Maria virga fumea, virga lignea, virga aurea, virga ferrea.*" Expl.: „*Pereunt sicut cera a facie ignis.*"

Sequuntur f. 211—212' quinque excerpta sermonum auctorum anonymorum in nativitate B. M. V.

125. F. 212'—213. R. **Fratris Perhtoldi de eodem (in nativitate s. Mariae).**

Inc.: „*Non fuit tale solium in universis regnis. Miror, quis hystoriagrapho hoc dixerat.*" Expl.: „*Modica pars assumpta tocius mundi suffecit solvere delicta etc.*"

126. F. 213—214'. R. Item **fratris Perhtoldi in nativitate s. Marie.**

Inc.: „*Egredietur virga de radice Yesse et flos de radice eius ascendet. Radix patres sancti sunt, qui ponuntur in ewangelio Mathei I.*" Expl.: „*Ut in sua bonitate permaneant et perseverent, prestante domino nostro Iesu Christo . . .*"

127. F. 214'—216'. R. **Fratris Sibotonis in nativitate sancte Marie.**

Inc.: „*Ferculum fecit sibi Salomon de lignis Lybani . . . Dicunt magistri,*

quod ferculum est currus lecticalis." Expl.: „*Dissimilis hic vir at (!) ille puer. Rogemus.*"

128. F. 216'—218'. R. **Sermo fratris Sibotonis in nativitate beate virginis ad clerum.**

Inc.: „*Afferte michi vas novum et mittite in illud sal . . . Legitur, quod Helyseus habitavit in Irerycho, viri autem civitatis dixerunt ei.*" Expl.: „*Filius ipsius virginis sal et sapiencia increata. Qui cum deo . . .*"

129. F. 218'—221. R. **Fratris Sibotonis in nativitate sancte Marie virginis.**

Inc.: „*Plantaverat autem dominus deus paradysum a principio . . . Dicit Beda, quod paradysus est locus amenissimus.*" Expl.: „*Quando clarificatam humanitatem in monte vidit . . . Prosequere, si vis, de sensibus spiritualibus.*"

Sequuntur f. 221—222' duo sermones anonymorum auctorum de nativitate B. M. V. et f. 222'—223' duo sermones anonymorum auctorum in exaltatione s. crucis.

130. F. 223'—225. R. **Sermo Greculi de exaltacione s. crucis.**

Inc.: „*Exaltasti super terram habitacionem meam . . . Loquitur filius ad patrem gracias agens pro sollempnitate presentis diei.*" Expl.: „*Si socii passionum sumus, erimus et consolacionum. Quas nobis . . .*"

131. F. 225—226. R. **Fratris Perhtoldi de s. Matheo apostolo.**

Inc.: „*Suscitans de pulvere egenum et de stercore elevat pauperem . . . In auctoritate proposita duo possunt notari, que fecit dominus beato Matheo.*" Expl.: „*A qua ignominia liberet nos Iesus Christus et tribuat gloriam predictam. Amen.*"

132. F. 226—228. R. **Fratris Perhtoldi de s. Matheo apostolo.**

Inc.: „*Non veni vocare iustos, sed peccatores . . . Ad quid? Ad penitenciam. Ex quorum numero fuit beatus Matheus?*" Expl.: „*Penitenciam agite, appropinquavit enim regnum celorum.*"

F. 228—230' sequuntur tres sermones auctorum anonymorum de s. Matthaeo.

133. F. 230'—231'. R. Item **sermo Greculi de s. Matheo.**

Inc.: „*Non est opus sanis medicus, sed male habentibus . . . O immensa bonitas, o summa pietas salvatoris.*" Expl.: „*Et secutus est eum, nos medicum animarum. Rogemus.*"

F. 231'—234 sequuntur quatuor sermones de s. Matthaeo, f. 234—235 unus sermo de s. Mauritio, f. 235—235' unus sermo de s. Michaele, f. 235'—236 duo sermones de s. angelis, f. 236—236' unus sermo de s. Michaele, f. 236'—237' unus de s. angelis auctorum anonymorum.

134. F. 238—238'. R. Item **(sermo) fratris Perhtoldi de angelis** et quod XII beneficia quatuor generibus hominum impendunt.

Inc.: *„Angeli eorum . . . Multum nobis omnibus reverendi sunt angeli et diligendi."* Expl.: *„Propter hec XII honoremus eos. Amen."*

135. F. 238'—239'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de angelis** et de triplici ierarchya angelorum.

Inc.: *„Significavit deus, que oportet fieri, loquens per angelum . . . Notandum igitur, quod beatorum angelorum tres sunt ierarchye, id est sacri principatus infima, media et suprema."* Expl.: *„Si in hiis predictis omnibus cum beatis angelis concordaverimus, eorum socii erimus in eternum. Quod nobis."*

136. F. 239'—240. R. **Sermo Greculi de angelis** et triplici muro.

Inc.: *„Circumdabo domum meam ex hiis, qui militant mihi euntes et redeuntes . . . In verbis istis tria precipue notantur, anime nobilitas in eo, quod Christus vocat eam domum."* Expl.: *„Qui hanc sepem dissipat, incidit in manus dyaboli."*

F. 240—242 sequuntur duo sermones anonymorum auctorum de angelis et notula.

137. F. 242—243. R. Item **Sibotonis de angelis.**

Inc.: *„Nonne omnes sunt amministratorii spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt? Anima ergo fidelis, quia desponsata est regi magno deo."* Expl.: *„Ut per eorum auxilia veniamus ad gaudia eterna. Amen."*

Sequitur f. 243—246 sermo anonymi auctoris de s. Michaele.

138. F. 246—250. R. **Fratris Sibotonis de angelis.**

Inc.: *„Numquid nosti ordinem celi et pones racionem eius in terra . . . Loquitur ad similitudinem alicuius, qui rogat sibi depingi in terra domum aliquam, dicens alteri."* Expl.: *„Non clamor, sed amor cantat in aure dei."*

Sequitur f. 250—250' sermo anonymi de s. Hieronymo, f. 250'—254 sequuntur duo sermones anonymorum de s. Luca evangelista.

139. F. 254—255'. R. **Greculi de s. Luca ewangelista.**

Inc.: *„Salutat vos Lucas medicus carissimus . . . In hac auctoritate com-*

mendat apostolus beatum Lucam maxime a duobus, scilicet ab effectione caritatis et ab officio pietatis." Expl.: „*Quem humiliter deprecemur, ut sua solita pietate curet nostros languores.*"

140. F. 255'—256. R. **Fratris Perhtoldi de s. Luca.**

Inc.: „*Designavit Iesus et alios . . . Nota, quod omnes infirmi, ut mos est, scire affectant, si curari queant an non.*" Expl.: „*Stulte, postquam incipies sentire dolorem in corde, mors est in ianuis.*"

141. F. 256—257. R. **Fratris Perhtoldi de Symone et Iuda.**

Inc.: „*Quos predestinavit, hos et vocavit . . . Cum enim dominus multifarie multisque modis vocet indifferenter et reprobos et electos.*" Expl.: „*Ut ille eo careret. Ad quam nos perducat . . .*"

Sequitur excerptum sermonis de s. Symone et Iuda.

142. F. 257—258. R. Item **Greculi de s. Symone et Iuda.**

Inc.: „*Filii tui sicut novelle olivarum in circuitu mense tue . . . Ad laudem istorum duorum apostolorum proposui auctoritatem, in qua commendabiles ostenduntur isti duo apostoli.*" Expl.: „*Parasti in conspectu meo mensam. Rogemus.*"

Sequuntur tria excerpta sermonum de omnibus sanctis.

143. F. 259. R. **Fratris Perhtoldi de omnibus sanctis** et de septem virtutibus, per quas sancti celum intraverunt.

Inc.: „*Beati pauperes spiritu . . . In hoc ewangelio, quod hodie de omnibus sanctis legitur, instruit nos dominus de septem virtutibus.*" Expl.: „*A turbacione hominum perfecte absconditur.*"

144. F. 259—260'. R. Item **sermo fratris Perhtoldi de omnibus sanctis.**

Inc.: „*Ostendit mihi civitatem sanctam Ierusalem . . . habentem claritatem. Et habebat murum magnum . . . Civitas hec est superna Ierusalem, quadrata eius quatuor genera sanctorum.*" Expl.: „*Qui per has portas introierint, incomparabilia gaudia inveniunt. Hoc nobis prestare dignetur.*"

Sequuntur f. 260'—261' duo sermones anonymorum de omnibus sanctis.

145. F. 261'—262'. R. Item **sermo Greculi de omnibus sanctis.**

Inc.: „*Stelle manentes in ordine et cursu suo adversus Sysaram pugnaverunt . . . Duo sunt, que nobis beatos sanctos amabiles reddunt, scilicet perfeccio sanctitatis vite et utilitas nostra.*" Expl.: „*De celo dimicatum est contra nos. Rogemus ergo.*"

146. F. 262'—264. R. **Sermo Greculi de omnibus sanctis.**

Inc.: *„Laudemus viros gloriosos . . . Duo principaliter possunt hic notari circa presentem sollempnitatem, primo sanctitas ipsorum et vite meritum."* Expl.: *„Regine laudaverunt eam. Rogemus ergo etc."*

147. F. 264—265. R. **Greculi de omnibus sanctis.**

Inc.: *„Letabuntur coram te, sicut qui letantur in messe . . . Ad honorem omnium sanctorum loquitur Ysayas, plenus spiritu sancto."* Expl.: *„Hec est ergo illa preda, de qua habita exultant victores martyres. Quam nobis prestare . . ."*

148. F. 265—267. R. **Fratris Sibotonis de omnibus sanctis.**

Inc.: *„Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat . . . Dicit apostolus Rom. XV.: Quecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt. In hiis verbis, que primo dicta sunt, duo genera hominum consolacionem inveniunt."* Expl.: *„Non stant in absencia throni, sicut stant dampnati. Rogemus."*

149. F. 267—268. R. **Fratris Chunradini de animabus.**

Inc.: *„Animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. Hiis verbis ecclesia cum magno gemitu orat pro pauperibus animabus in purgatorio."* Expl.: *„Quociens pro ipso tamquam pro defuncto sacra hostia offerebatur, sicut scribit beatus Gregorius in omelia sua."*

150. F. 268—268'. R. **Fratris Chunradini de animabus.**

Inc.: *„Miseremini mei, miseremini mei . . . Quomodo misericordia utilis sit in mundo, in extremo, in iudicio, in celo."* Expl.: *„De mortuis spiritualiter, corporaliter, eternaliter require in dominica XV. post pentec. in sermone: Resedit."*

151. F. 268'—269'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de animabus.**

Inc.: *„Sicut pater habet vitam in semetipso . . . Deus tres vitas dedit homini."* Expl.: *„Et vivent adhuc in finem."*

Sequuntur f. 269'—271 quatuor sermones anonymorum in die animarum pauperum.

152. F. 271—272'. R. **Fratris Sifridi de domo Teutonica de animabus.**

Inc.: *„Mittite partes eis, qui non preparaverunt sibi . . . Consuetudo est, quando aliqui usque ad mortem infirmati vel usque ad mortem flagellati."* Expl.: *„Circumdederunt me canes multi etc."*

153. F. 272'—273'. R. **Sermo fratris Sifridi de animabus.**

Inc.: „*Animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. Hiis verbis cum multo gemitu sancta orat ecclesia pro pauperibus animabus in purgatorio.*" Expl.: „*Non sinamus sanctum angelum a nobis vacuum remeare.*"

Sequuntur f. 273'—275 tria excerpta sermonum in die animarum, f. 275—278' tres sermones auctorum anonymorum in die animarum.

154. F. 278'—279'. R. **Sermo fratris Sifridi de s. Martino.**

Inc.: „*Ecce sacerdos magnus, qui in vita sua suffulsit domum . . . Beatus Martinus et quilibet confessor domini preciosus comparatur tribus in hac epistola propter tria.*" Expl.: „*Introite in conspectu eius in exultacione.*"

Sequuntur f. 280—282' tres sermones anonymorum auctorum de s. Martino, f. 282' unum excerptum ex sermone de s. Martino, f. 282'—285 duo sermones auctorum anonymorum de s. Martino.

155. F. 285—286. R. **Fratris Perhtoldi de s. Elyzabeth** et quod V sunt, que nos reddunt deo acceptabiles, scilicet obediencia, diligere ardenter, regere quinque sensus, cor servare mundum, vitam habere irreprehensibilem.

Inc.: „*Vir eius et laudavit eam . . . Vir eius, id est Christus, laudabit eam in iudicio.*" Expl.: „*Quantum enim hic sol lucet pre stellis, tantum et in futuro pre ceteris lucebunt.*"

Idem sermo extat in cod. bibl. Lips. 498 et 497, in cod. bibl. Monac. 14093, in cod. bibl. Wirceburg. 42; cf. Jakob, o. c. p. 58, n. 16.

Sequuntur f. 286—289' tres sermones auctorum anonymorum de s. Elisabeth.

156. F. 289'—291. R. **Sermo fratris Perhtoldi de s. Cecilia.**

Inc.: „*Ora pro nobis, quoniam mulier sancta es . . . Ut homo, qui coram rege vel principe habet magnam causam aut grave negocium pertractare.*" Expl.: „*Supplicemus ergo dicentes: Ora pro nobis, quoniam mulier sancta es . . .*"

Sequitur (f. 291—292) sermo anonymi de s. Caecilia.

157. F. 292—293. R. Item **Greculi de s. Cecilia.**

Inc.: „*Custodivit me angelus domini hinc euntem et ibi commorantem . . . In triplici statu legimus fuisse beatam Ceciliam, scilicet virginali, matrimoniali et viduali.*" Expl.: „*In primo statu sancta, in secundo sanctior, in tercio sanctissima.*"

Sequuntur f. 293—294' tres sermones anonymorum auctorum de s. Caecilia, f. 294'—298 quatuor sermones anonymorum auctorum de s. Catharina.

158. F. 298—299. R. **Chunradini de s. Katherina.**

Inc.: „*Date nobis de oleo vestro . . . Karissimi, beata Katherina oleo spirituali in anima copiose et oleo corporali in corpore miraculose habundat.*" Expl.: „*Ex quo etiam cum tanta gloria corpus eius in monte Synay collocaverunt.*"

Sequitur notula brevis. F. 299—299' sequitur sermo anonymi de s. Catharina.

159. F. 299'—301'. R. **Fratris Sibotonis de s. Katherina.**

Inc.: „*Stragulatam vestem fecit sibi . . . Beata Katherina bene induit Iesum Christum, que se cum illo similibus vestimentis vestivit.*" Expl.: „*Cuius precibus ad ipsum, qui est vere mons, pervenire mereamur.*"

160. F. 301'—303. R. **Fratris Sibotonis de s. Katherina.**

Inc.: „*Num, quem diligit anima mea, vidistis . . . Legitur, quandam dixisse: In lectulo meo per noctes quesivi, quem diligit anima mea.*" Expl.: „*Ut autem videamus eum per omnia, sicut eum vidit et invenit hec sponsa, prestare dignetur nobis pater et filius et spiritus sanctus.*

2. F. 303'—373. **(Sermones de communi sanctorum fratrum Sybotonis, Conradi de Saxonia, Bertholdi de Ratisbona et auctorum anonymorum.)**

1. F. 303'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de apostolis.**

Inc.: „*Nimis honorati sunt amici tui, deus . . . Nota quod Christus multum apostolos honoravit; multum eos in terris honoravit, multum in celis, multum in iudicio honorabit.*" Expl.: „*Omnia in bonum commutat. Rom.: Scimus, quoniam diligentibus etc.*"

F. 303' sequitur excerptum sermonis de apostolis.

2. F. 304. R. **Sermo fratris Perhtoldi de apostolis** et quomodo gaudium celi consistit in tribus.

Inc.: „*Manete in dileccione mea. Sequitur: Hec locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit . . . Si manebitis in dileccione mea, gaudium meum, quod in celo et in me habeo, in vobis erit.*" Expl.: „*Quid si nos illuc venire contingat et omnes ibi videre cum deo et similiter glorificari?*"

Idem sermo extat in cod. bibl. Mon. 7961, in codd. bibl. Lips. 497 et 496, in cod. bibl. Mon. 2699, in cod. bibl. Wirceburg.; cf. Jakob o. c. p. 74, n. 3. — F. 304'—306' script. vacant.

3. F. 307—308. R. **Sermo fratris Perhtoldi de apostolis.**

Inc.: „*Vos, qui secuti estis me . . . Petrus et apostoli audierant dominum*

dicentem: Amen dico vobis, quia difficile intrabit dives in regnum celorum." Expl.: „*Ut sic Christum in hiis omnibus sequamur, ut ad promissa sequencium pervenire valeamus. Amen.*"

Idem sermo extat in cod. bibl. Mon. 7961, in codd. bibl. Lips. 497 et 496, in codd. bibl. Mon. 2699, 2950 et in cod. bibl. Wirceburg.

F. 308 sequitur idem sermo ut f. 304.

4. F. 308—309. R. **Pertholdi de apostolis** et quod Christus dilexit nos pure, fideliter et perseveranter.

Inc.: „*Diligatis invicem, sicut dilexi vos . . . Sciendum, quod Christus dilexit nos pure, fideliter et perseveranter, et sic nos debemus invicem diligere.*" Expl.: „*Super omnia facit amabilem eius nativitas, conversatio dulcis etc., allocucio suavis etc.*"

5. F. 309—310. R. **Fratris Sibotonis de apostolis.**

Inc.: „*Stelle dederunt lumen in custodiis suis et letate sunt . . . In hiis verbis commendat propheta apostolos a quatuor, a conversacione sancta et sciencia.*" Expl.: „*Accipe eam, quacumque hora volueris. Ad hunc statum perducat nos pater . . .* "

6. F. 310—311'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de martyribus.**

Inc.: „*Reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum . . . Non pro labore seculi vel carnis, sed pro labore in exstirpacione viciorum.*" Expl.: „*In plateis civitatis Ierusalem. Ad quam nos . . .* "

7. F. 311'—313. R. **Perhtoldi de martyribus** et quod est tempus flendi et tempus ridendi.

Inc.: „*Beati, qui nunc fletis, quia ridebitis. Nota, quod est tempus flendi et tempus ridendi. Tempus flendi est tempore finis ecclesie dei ut tempus nostrum.*" Expl.: „*In pice stare nec inquinari. Det nobis deus etc.*"

8. F. 313—315. R. **Sermo fratris Perhtoldi de martyribus.**

Inc.: „*Erunt pestilencie et fames . . . De quatuor generibus peccatorum, que se ad modum pestilencie multos inficiendo et secum dampnando (habent), sermo communis ad populum. Duo sunt vicia excellenter mala.*" Expl.: „*Tercio o, quia illa omnia in eternum eos punient. Det nobis . . .* "

Similis sermo extat in cod. 7961 bibl. Monac., in cod. 497 bibl. Lips., in cod. 8738 bibl. Monac.; cf. Jakob o. c. p. 79, n. 33.

9. F. 315—315'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de martyribus.**

Inc.: „*Reddet deus mercedem . . . In hac epistola aperte docemur, quod deus reddet unicuique secundum opera sua.*" Expl.: „*Oculus non vidit, deus, absque te etc. Ad que nos perducat.*"

10. F. 315'—316'. R. **Sermo fratris Chunradini de martyribus.**

Inc.: „*Qui sponte obtulistis animas ad periculum, benedicite dominum . . . Sancti martyres isti, quorum hodie festa celebramus, sponte se pro Christo mortis periculo obtulerunt.*" Expl.: „*Sacri altaris hostia suffragatur.*"

11. F. 316'—317'. R. **Sermo fratris Chunradini de martyribus.**

Inc.: „*Aput dominum est merces eorum . . . Verba ista leguntur de sanctis martyribus, qui magna propter dominum sustinentes non sunt fraudati mercede debita.*" Expl.: „*Mercedem habet gloriam eternam.*"

12. F. 317'—318'. R. **Sermo fratris Chunradini de martyribus.**

Inc.: „*Gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in celo . . . Sanctum evangelium secundum Lucam, in quo ista verba scripta sunt, solet legi de martyribus.*" Expl.: „*Scribitur nomen eius in libro vite.*"

13. F. 318'—320. R. **Sermo fratris Sibotonis de martyribus.**

Inc.: „*Preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius . . . Est mors corporis mala et est mors corporis bona, mors anime bona, mors anime et corporis mala. Tres prime habent resurrecciones suas, quarta non.*" Expl.: „*Resurreccione bona, que ad hanc mortem pertinet. Quod ipse prestare . . .*"

14. F. 320—322. R. **Sermo fratris Sibotonis de martyribus.**

Inc.: „*Gaudent in celis anime sanctorum . . . Tria sunt, de quibus gaudent in celis anime sanctorum, primum est de exilii egressione.*" Expl.: „*Ad gaudium ergo, quod habent anime sanctorum in celis, perducat nos pater etc.*"

15. F. 322—324. R. **Fratris Sibotonis de martyribus.**

Inc.: „*Ve genti insurgenti super genus meum. Dominus enim deus omnipotens vindicabit in eis . . . Ex quo primum inicium habuit ecclesia usque in diem iudicii VII prelia fuerunt et futura sunt inter bonos et malos.*" Expl.: „*A qua visitacione defendat nos pater . . .*"

16. F. 324—325. R. **Sermo fratris Sibotonis de martyribus** et oracionibus eorum.

Inc.: „*Clamaverunt iusti et dominus exaudivit eos. Nota, quod IX sunt, que habent viri iusti orantes, propter que dominus exaudit eos.*“ Expl.: „*Si sciretis, quid vicii haberent honores mundani, nequaquam eos peteretis.*“

17. F. 325—326'. R. **Perhtoldi de martyribus** et de utilitate sanctitatis et quomodo per V obtinetur sanctitas.

Inc.: *Mirabilis deus in sanctis suis . . . Sepe predicamus, per que homo dampnatur, sed hodie propono dicere, per que sanctificatur.*“ Expl.: „*Cottidie benefaciendo, dando hoc et hoc, semper parcit, licet simus peccatores.*“

Sequuntur f. 326'—328 quinque excerpta sermonum anonymorum auctorum de martyribus.

18. F. 328—328'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de martyribus.**

Inc.: „*Preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius . . . Nota quod preter alia multa in sacra scriptura tria dicuntur preciosa.*“ Expl.: „*Hic dic de transfiguracione domini et de Petro, qui dixit: Bonum est nos hic esse etc.*“

Idem sermo extat in cod. bibl. Mon. 79611, in codd. bibl. Lips. 496 et 497, in cod. bibl. Mon. 8738, in cod. bibl. Wirceburg.; cf. Jakob o. c. p. 79, n. 30.

19. F. 328'—332. R. **Sermo fratris Perhtoldi de martyribus.**

Inc.: „*Sancti per fidem vicerunt regna . . . Fides catholica precellit omnium sectarum errores in utilitate.*“ Expl.: „*In quibus beatificamur in corpore et in anima. Quod ipse . . .*“

Idem sermo extat in cod. 1145 (1[17]).

Sequuntur f. 332—333 duo sermones anonymorum auctorum de martyribus.

20. F. 333—334. R. **Sermo fratris Chunradini de uno martyre.**

Inc.: „*Ille gloriosam mortem magis quam odibilem vitam amplectens voluntarie preibat ad supplicium . . . Verba ista de Eleazaro dicta convenienter de isto martyre accipimus, cuius hodie festum agimus.*“ Expl.: „*Et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volenti.*“

21. F. 334—335'. R. **Fratris Chunradini de uno martyre.**

Inc.: „*Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam eternam custodit eam . . . Glosa: Ille non amat, sed odit animam suam in hoc mundo, qui diligendo deum.*“ Expl.: „*Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso . . .*“

Sequuntur f. 335'—338 quinque sermones anonymorum auctorum de uno martyre, f. 338—340 unus sermo de uno confessore anonymi auctoris.

22. F. 340—340'. R. **Sermo fratris Chunradini de uno confessore.**

Inc.: *„Domine prevenisti eum in benedicionibus dulcedinis . . . Verba ista communiter leguntur et tanguntur de sancto N., confessore, cuius hodie sollempnia celebramus.“* Expl.: *„Non dimittam te, nisi benedixeris michi etc.“*

23. F. 340'—342. R. **Sermo fratris Chunradini de uno confessore.**

Inc.: *„Euge serve bone et fidelis . . . Audi, karissime, quomodo dominus servum suum beatum N., cuius hodie festum colimus, in die iudicii commendabit.“* Expl.: *„Ita nunc debetis exhibere membra vestra servire iusticie in sanctificacionem.“*

24. F. 342—342'. R. **Fratris Chunradini de uno confessore.**

Inc.: *„Beati servi illi, quos, cum venerit dominus, invenerit vigilantes . . . Propter hoc sanctus N., cuius festum hodie colimus, valde beatus est.“* Expl.: *„A quo quis superatus est, huius et servus est.“*

Sequuntur f. 342'—346' duo sermones anonymorum auctorum de uno confessore.

25. F. 346'—347'. R. **Sermo fratris Perhtoldi de uno confessore** et quantum Christus sit diligendus et quantum amittit homo per peccatum et quod per penitenciam potest recuperare.

Inc.: *„Et in tempore iracundie factus est reconciliacio . . . De interpellacione Christi aput patrem pro nobis peccatoribus deus multum infinitis de causis, quas dicere non valeo, ideo nec aliquis sanctorum vel angelorum.“* Expl.: *„Super thronos regnum. Amen.“*

26. F. 347'—348'. R. **Fratris Perhtoldi de uno confessore** et quod quinque talenta nobis deus commisit, scilicet temporalia, animam, corpus, tempus et officium, proximum diligere etc.

Inc.: *„Accedens, qui quinque talenta acceperat et obtulit alia quinque dicens . . . Tradidit dominus unicuique nostrum quinque magna talenta, ut lucremur in eis.“* Expl.: *„Diligite inimicos vestros et eritis filii altissimi. Quod ipse . . .“*

27. F. 348'—349'. R. **Fratris Perhtoldi de uno confessore** et quod duo sunt, que nobis dominus commisit, scilicet animam propriam et corpus Christi . . .

Inc.: *„Alii commisit quinque talenta, alii duo . . . Quo deus nobis commisit unum, quod diligit super omnia sub celo.“* Expl.: *„Ideo omnes de cetero corpus Christi decenter honorate.“*

28. F. 349'—351. R. **Fratris Perhtoldi de uno confessore** et de VII ferculis celestibus et de tribus dietis, per quas venitur ad regnum.

Inc.: *„Venite ad me omnes . . . Vocat nos dominus ad convivium magnum supra modum, quod nobis preparavit in celesti Ierusalem."* Expl.: *„Ut a domino in celesti convivio refici mereamur. Amen."*

Sequuntur f. 351—354' quinque sermones anonymorum auctorum de uno confessore.

29. F. 354'—356. R. **Fratris Perhtoldi de uno confessore.**

Inc.: *„Vos similes hominibus exspectantibus dominum suum . . . Tria sunt genera hominum affectuose exspectancium dominum suum, scilicet captivi, in adversitate positi et graviter laborantes."* Expl.: *„Spine simul exorte suffocant etc. Amen."*

Sequitur f. 356—357 unus sermo anonymi de uno confessore.

30. F. 357—359. R. **Sermo fratris Sibotonis de confessore.**

Inc.: *„Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis . . . Legitur in secundo libro Rethoricorum Tullii, quod pictor quidam volens pingere quandam ymaginem."* Expl.: *„Et bonum finem perseverandi. Ad quem finem perducat . . ."*

31. F. 359—360. R. **Fratris Chunradini de virginibus.**

Inc.: *„Adducentur regi virgines post eam . . . Virgo ista N., cuius hodie festum colimus, et alie sancte virgines adducte sunt regi virginum."* Expl.: *„Canticum exultacionis et laudis de incorrupcione virginitatis."*

Sequuntur f. 360—360' duae notulae, f. 360'—365' sex sermones anonymorum de virginibus, f. 365'—366 notula de amore perverso, f. 366—368 quatuor sermones anonymorum auctorum de virginibus.

32. F. 368—369. R. **Fratris Sibotonis de virginibus.**

Inc.: *„In lectulo meo per noctes quesivi, quem diligit anima mea . . . Tres causas assignat hic sponsa, quare non invenerit dilectum."* Expl.: *„Virtutum dispersio, beneficiorum perdicio."*

33. F. 369—370'. R. Item **Sibotonis de virginibus.**

Inc.: *„Sequitur: per noctes . . . Hec est secunda causa, quare dilectum non invenit. Quia videlicet quesivit per noctes."* Expl.: *„Quem mensurare non potest geometria."*

34. F. 370'—372. R. **Sermo fratris Sibotonis de virginibus.**

Inc.: *„Sequitur: surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas . . . Hic innuitur tercia causa, quare dilectum non invenit. Quia videlicet iacendo quesivit."* Expl.: *„Qui ad desiderium domine petulantis iugo luxurie non est pressus."*

Sequitur f. 372—373 sermo anonymi auctoris de virginibus.
F. 373' script. vacat.

Indices.

I.

Ordo codicum secundum tempus, quo exarati sunt.

II.

Initia operum manu scriptorum.

A

B

C

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

Z

Corrigenda et addenda.

P. = Pagina; l. = linea.

P. 3, l. 6 pro: Consilium priorum — legas: Consilium piorum; l. 11 sq. pro: necesxitate — legas: necessitate; l. 3 ab imo notandum est, in codice verbum: Cogit — ex verbo: Subit — correctum esse.

P. 6, l. 1 ab imo pro: (9) — legas: (12).

P. 8, l. 7 pro: avisit — legas: arrisit, l. 9 pro: (14) — legas: (21).

P. 9, l. 11 ab imo pro: (17) — legas: (24).

P. 10, l. 7 loco: nobis — legas: vobis; l. 12 ab imo pro: (10) — legas: (14).

P. 11: l. 18 ab imo nec non in l. sequente: 264 (39) — deleantur.

P. 13, l. 8 ab imo loco: properaverunt — legas: preparaverunt.

P. 15, l. 3 post: lapis — adicias: (!).

P. 16, l. 8 pro: gaudissimum — legas: gaudiosum; l. 10 pro: celebremus — legas: celebramus.

P. 17, l. 5 loco: Quare dictus — legas: Dictus; l. 15 ab imo pro: et — legas: est; l. 7 ab imo post: Scolastice — addas: (!).

P. 19, l. 14 pro: Qui est ita — legas: Que est ista; l. 13 ab imo pro: me — legendum est: mea.

P. 22, l. 16 et 15 ab imo verba: „Capitulis libri I. praemissis opus inc." erronee typis transversis expressa sunt; l. 11 ab imo uncus post: Marie — post: Bernhardi — in l. 12 ab imo tranferatur; l. 7 ab imo deleantur verba: de dictis.

P. 24, l. 16 pro: (5) — legas: (6); l. 18 pro: voviaverunt — legas: obviaverunt; l. 15 et 14 ab imo post: Quam — exidit signum divisionis; l. 1 ab imo pro: (44) — legas: (23).

P. 25, l. 6 pro: (52) — legas: (31); l. 13 pro: (25) — legas: (10); l. 17 ab imo pro: (56) — legas: (33); l .12 ab imo post: (264) — addas: (15); l. 3 ab imo pro: versamus — legas: versamur; l .1 ab imo pro: (27) — legas: (17).

P. 27, l. 5 post: 264 — addas (3).

P. 29, l. 19 ab imo loco: genetrix — legas: genitrix — et post: hominis — addas: hec.

P. 32, l. 19 ab imo loco: dividitnr — legas: dividitur.

P. 36, l. 5 ab imo pro: ntrum — legas: utrum.

P. 38, l. 5 pro: omnem — legas: communem.

P. 41, l. 19 ab imo pro: eum — legas: eos.

P. 43, l. 17 ab imo pro: quo — legas: quod.

P. 45, l. 18 loco: suc — legas: sue.

P. 46, l. 5 ab imo post: faciem — addas: (!).

P. 49, l. 6 ab imo loco: Inc. — legas: Prol. inc.; l. 5 ab imo ante: Expl. — inseras: Lectura inc.: „Utrum in divini verbi incarnacione sit producta aliqua entitas necessaria in sui perfeccione. Arguitur, quod sic."

P. 50, l. 12 initium augeatur per verba: „ . . . Quoniam omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur;" l. 18 post: aff(l)atu — addas: (!); l. 17 ab imo ante: p. 263 — ponas: IV.

P. 52, l. 11 ab imo pro: Ultimo heri — legas: Heri; l. 5 ab imo pro: de — legas: dei.

P. 53, l. 2 post: venerandus — addas: preter in eukaristia; l. 8 ante: Quibusdam — ponas verba: Dicit Gregorius; l. 11 post: dicas — addas: „Reverendi patres et domini, quia divinitatis natura clemens est et pia."

P. 55, l. 2 pro: gnotus — legas: ignotus.

P. 58, l. 6 ab imo loco: profestio — legas: profesto.

P. 61, l. 17 ab imo pro: locturus — legas: locuturus; l. 11 ab imo post: nomine inseras verba: sancte et individue trinitatis; l. 1 ab imo numero: 80 a — anteponas: q.

P. 62, l. 11 ab imo pro: in concione VIII. — legas: mencione verbum; l. 2 ab imo pro numero: 131' — legas: 129'; l. 2 et 1 ab imo loco tituli erronei in codice operi sequenti praemittatur titulus rectus: Tractatus seu quaestiones de indigentia, congruentia et qualitate redemptionis generis humani.

P. 63, l. 1 loco: Inc. — legas: Prol. inc.; l. 2 addas: Opus inc.; „Sciendum, quod presens tractatus communiter distinguitur in 3 partes. In prima expedientur raciones pertinentes ad causam indigencie humane liberacionis," pro: Expl.: „Vel non confirmatum." — legas: Expl.: „Faciat nos tales effectos presentari ad suam dexteram cum electis, ut sibi congaudeamus eternaliter cum eisdem in celis. Quod ipse prestare dignetur etc;" post l. 2 adicias: F 129'—131' sequuntur variae notae theologicae, de resurrectione mortuorum et aliae; l. 2 ab imo loco: „Ego in patre." — legas: „Io. 14° scribitur: Ego in patre et pater in me est. Ut actui, domini et patres carissimi, virtuoso, laudifluo et morali insit expediencia bonitatis."

P. 64, l. 5 post: scire — ante comma adicias: scilicet.

P. 68, l. 8 post: esset — addas: (!).

P. 69, l. 16 loco: empirium — legas: impireum; l. 18 pro: P. 2 — legas: P. 3.

P. 71, l. 14 sq. pro: E antum — legendum est: Et tantum.

P. 78, l. 1 ab imo post: mensurat — addas signum mendae in codice: (!).

P. 81, l. 1 post: Tractatus — inseras: Bertholdi, praepositi sancti Stephani Viennae; l. 4 loco: super — legas: nuper.

P. 84, l. 9 loco tituli: Historia naturalis Indiae — f. 1—7' melius convenit superscriptio: Excerpta varia geographiam et historiam naturalem spectantia; l. 12 deleas: De auctore nihil inveniri potuit. — et substituas: Notae de India per partes ex opere Honorii „De imagine mundi", l. I. cap. XIII. sumptae sunt, cf. Migne P. L. t. 172 col. 124 sq; l. 11 ab imo pro: „Sollicitus sit sacerdos." — legas: „Qui facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius . . . Ex hoc verbo, qui Malach. II° angelis (!) domini exercituum dicitur."

P. 87, l. 11 pro: habuit — legas: habent (!) — et loco: XV — ponas: X, quia numerus V in codice deletus est.

P. 88, l. 12 ab imo pro: antam — legas: tantam; l. 1 ab imo pro: apostiolice — legas: apostolice.

P. 90, l. 2 pro: recripta — legas: rescripta.

P. 91, l. 6 pro: 40 — legas: 50.

P. 93, l. 9 pro: Inc. — legas: Prol. inc., post: iniquitas — addas: „ . . . Psalmista per spiritum previdens prophetice." Opus inc.: „Reportationes ergo supra dicte in hec verba incipiunt: Anno domini millesimo CCC° XXXIIII. die lune tertia Ianuarii dominus tenuit consistorium publicum"; l. 17 ab imo comma post: allen — transferas ante: dye.

P. 108, l. 8 ab imo pro: 7. — legas: 5.

P. 110, l. 3 ab imo pro: (9) — legas: (10).

P. 112, l. 11 loco: Prof. — legas: Prol.

P. 115, l. 5 pro: 4.—5., l. 11 pro: 5.—6., l. 15 pro: 6.—7. legas.

P. 116, l. 1: in — transferas post: lector.

P. 120, l. 17 ab imo loco: Inc. — legas: Prooem. inc. — et ante: Expl. inseras: Allegatio et responsio inc.: „Augustinus: Fieri nullo modo potest etc. Responsio: Hec auctoritas extollit auctoritatem sacre scripture et certitudinem veritatis eius."

P. 122, l. 18 loco: sapiencia — legas: sapiencie.

P. 126, l. 13 pro: subdicto — legas: subdito.

P. 128, l. 8 post: eludacione — addas: (!); l. 11 loco: 34. — legas: 33.

P. 131, l. 7 loco: Sentencia etenim Iohannis — legas: sum etenim. Ioh. 13⁰.

P. 134, l. 18 ab imo pro: Friburga — legas: Friburgo.

P. 136, l. 18 pro: s. XIV. (c. a. 1367) — legas: s. XIV. ex.

P. 138, l. 9 ab imo post: Aschbach — inseras: I.

P. 139, l. 1 pro: quilibet — legas: quolibet.

P. 147, l. 5 post: Sermonem — adicias: (!); l. 14 ab imo pro: Altegorice — legas: Allegorice.

P. 148, l. 16 ab imo pro: comperat — legas: comparat.

P. 150, l. 11 ab imo pro: et — legas: ac.

P. 151, l. 9 ab imo numero anni: 1387 — praemittas: f. 1—230', numero anni: 1409: f. 230'—237'.

P. 152, l. 7 ab imo loco: Gwilhemli — legas: Gwilhelmi.

P. 153, l. 12 ab imo pro: ditamenta — legas: additamenta.

P. 155, l. 15 post: Romanis — inseras: [?]; l. 17: in codice primum verbum tractatus: Ad — per errorem praetermissum est; l. 19 recte sic sonare debet: in spiritu raptus vidit dominum sedentem super solium excelsum; l. 19 ab imo pro: Idem — legas: Similis, uberior autem.

P. 156, l. 16 post: s. XIV. — addas: (f. 1— 179 a. 1343).

P. 157, l. 1 post: Altisidiorum — adicias: (!); l. 2 pro: attendi — legas: accendi.

P. 160, l. 16 pro: 2 — legas: 1.

P. 161, l. 16 ab imo pro: epistel — legas: epistelln; post: er — adicias: hat.

P. 162, l. 2 ab imo pro: son — legas: non.

P. 163, l. 5 pro: venive — legas: venire.

P. 164, l. 12 loco: motric. — legas: metric.

P. 167, l. 8 pro: carmen — legas: carnem.

P. 168, l. 16 pro: theologicae — legas: theologicas; l. 16 ab imo pro: Sectorum — legas: Scotorum.

P. 169, l. 13 verbo: Ambrosius — praemittas: Beatus; l. 14 pro: super — legas: supra.

P. 171, l. 5 ab imo post: Eustachium — addas: (!).

P. 185, l. 5 ab imo pro: utilus — legas: utilis.

P. 188, l. 11 post: debeat — inseras: fratrem.

P. 190, l. 7 ab imo loco: Sapienciam — legas: Sapiencia.

P. 197, l. 3 ab imo loco: Pr — legas: Pro.

P. 206, l. 11 ante: cedula — inseras: quedam.

P. 209, l. 14 ab imo post: caritatibus — adicias: in aliquo.

P. 213, l. 15 loco: prepare — legas: preparare.

P. 214, l. 8 numero saeculi: XIII. — addas: (f. 1—80 et f. 181—260').

P. 218, l. 8 imo pro: ndocto — legas: indocto.

P. 220, l. 16 pro: ligna — substituas: ligua(!).

P. 221, l. 1 loco: Abiciciamus — legas: Abiciamus; l. 3 ab imo deleas primum numerum: 1.

P. 222, l. 2 pro: n. 234 — legas: n. 236; l. 11 pro: loginquis — legas: longinquis.

P. 233, l. 4 pro: dominaca — legas: dominica.

P. 235, l. 6 pro: vorati — legas: vocati; l. 9 ab imo pro: peccatori — legas: procuratori.

P. 240, l. 7 ab imo post: et — adicias: (de).

P. 246, l. 10 ab imo praemittas: verbis — pronomen: his.

P. 257, l. 13 ab imo pro: omnibus — legas: ovibus.

P. 260, l. 2 pro: quoa — legas: quod.

P. 265, l. 11 pro: sci lice — legas: scilicet.

P. 267, l. 12 post verbum: nisi — ponas: (ut).

P. 270, l. 11 ab imo pro: Gaudinm — legas: Gaudium.

P. 271, l. 15 ab imo ante: ducere — praetermissum est: cecum.

P. 286, l. 11 ab imo pro: aliquid — legas: aliquod.

P. 287, l. 3 ab imo post: sic — addas: (!).

P. 292, l. 4 loco: pardysi — legas: paradysi.

P. 293, l. 14 ab imo post: autem — inseras: esset; l. 10 ab imo loco: Siephanus — legas: Stephanus.

P. 294, l. 7 ab imo pro: simile — legas: similis.

P. 298, l. 15 pro: pleua — legas: plena.

P. 303, l. 8 pro: seilicet — legas: scilicet.

P. 304, l. 12 loco: beati — legas: beate.

P. 305, l. 4 pro: aliquid — legas: aliquod.

P. 307, l. 15 pro: contigebant — legas: contingebant; l. 15 ab imo pro: beate — legas: beata.
